

8921  
17593  
11114  
978

# AFHANDELING VAN STRAFZAKEN DOOR HET OPENBAAR MINISTERIE

Een onderzoek naar door het Openbaar Ministerie binnen een gerechtelijk arrondissement genomen beslissingen, met bijzondere aandacht voor de afhandeling van winkeldiefstal en van rijden onder invloed.

X 1150

KATH. UNIVERSITEIT LEUVEN  
FAC. RECHTSGELEERDHEID  
BIBLIOTHEEK  
Tienstraat 41 - B-3000 Leuven

door : Jaak van Kerckvoorde

Proefschrift ter verkrijging van de graad van Doctor in de Criminologie  
Promotor : Prof. Dr L. van Outrive

Katholieke Universiteit Leuven  
Faculteit der Rechtsgeleerdheid  
Afdeling strafrecht, strafvordering en criminologie

juni 1978

## VOORWOORD

Met deze studie willen we een bijdrage leveren tot het criminologisch onderzoek omtrent de afhandeling van ontdekte misdrijven binnen de strafrechtspleging in ons land.

Dit proefschrift was niet tot stand gekomen zonder de steun die we van velen kregen : hen allen willen we hiervoor zeer oprecht danken.

Onder hen willen we in het bijzonder noemen :

Professor Dr L. van Outrive die, promotor zijnd, nooit heeft nagelaten de beperkte waarde van dit onderzoek te beklemtonen. Hij bevorderde daardoor onze kritische reflexie op het eigen werk.

De leden van de examencommissie, de Professoren R. Declercq, R. Jongman en L. Walgrave danken we voor hun aanwijzingen en bemerkingen : deze zijn ons bij de eindredactie van dit proefschrift bijzonder van nut geweest.

Onze dank aan de Heer procureur des Konings van het in ons onderzoek betrokken parket bij de rechtbank van eerste aanleg, aan de onder zijn leiding werkende magistraten en officieren van gerechtelijke politie : hun bemerkingen en interesse waren bij de uitvoering van het onderzoek een belangrijke hulp en stimulans.

Bij deze dank willen we ook de leden van de betrokken parketsecretariaten, alsmede de hoofdgriffiers, de griffiers en alle medewerkers van de onderscheidene rechtbankgriffies betrekken.

Het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek, benevens de afdeling Strafrecht, strafvordering en criminologie van de K.U. Leuven zijn we erkentelijk voor de verstrekte toelagen : het werd hierdoor mogelijk anderen bij gedeelten van de onderzoeksverrichtingen te betrekken.

Veel steun hebben we aan de medewerking van Nicole Vettenburg en Louis Witters gehad, evenals aan de adviezen van Freddy Colson.

Hilde Bettens en Lutgart Ceuppens verzorgden met veel aandacht gedeelten van de verslaggeving : aan hen allen onze dank.

Bijzondere dank aan Andrea Ons : zij heeft niet alleen het grootste gedeelte van dit proefschrift uitgetikt, maar hielp ons bovendien voortdurend bij de zorg voor een duidelijke formulering en een consequenter spelling.

Tenslotte onze dank aan de nog niet genoemde medewerkers binnen de afdeling Strafrecht, strafvordering en criminologie, voor hun nooit aflatende aanmoediging.

Voorwoord

Inhoudsopgave

Tabellenlijst

I  
VI

Inleiding

1. OP DE AFHANDELING VAN STRAFZAKEN VAN INVLOED ZIJNDE FACTOREN, MET BIJZONDERE AANDACHT VOOR DE AFHANDELING OP HET NIVEAU VAN HET OPENBAAR MINISTERIE : EEN LITERATUUROVERZICHT

1.0	Inleiding	2
1.1	De strafbaarstelling	2
1.2	De waarneming van delicten	4
1.3	De aangifte van misdrijven	4
1.4	De verbalisering van delicten	5
1.5	Inschrijving ten parkette van de processen-verbaal	6
1.6	Het Openbaar Ministerie en de strafvordering	6
1.6.0	Inleiding	6
1.6.1	Het Openbaar Ministerie	7
1.6.1.0	Inleiding	7
1.6.1.1	De structuur en de omkadering van het Openbaar Ministerie	7
1.6.1.2	Hoofdkenmerken van het Openbaar Ministerie	10
	1. Een sterke functionele en hiërarchische eenheid	10
	2. Onafhankelijkheid	11
	3. Ondeelbaarheid	11
1.6.1.3	De structurele context van het O.M.-handelen	11
1.6.1.4	Overwegingen van het O.M. inzake het al dan niet instellen van de strafvordering	14
	1. Overwegingen inzake de haalbaarheid van een veroordeling	14
	2. Overwegingen inzake de opportuniteit van een vervolging	14
	3. De wenselijkheid van een sepotbeleidsschema	21
	4. De beginselen van behoorlijke strafrechtspleging : verdere gronden voor het opstellen en de hantering van een sepotbeleidsschema	24
	5. De controle over het vervolgingsbeleid	35
1.6.2	Wetenschappelijk onderzoek inzake de O.M.-afhandeling van strafzaken	37
1.6.2.1	Nut van onderzoek naar de O.M.-afhandeling van strafzaken	38
1.6.2.2	Onderzoek inzake de O.M.-afhandeling van strafzaken	39
	1. Duitsland	40
	2. Frankrijk	47
	3. Nederland	51
	4. België	62
1.6.2.3	Mogelijkheden en beperkingen van het gangbaar O.M.-onderzoek	69

2. DE AFHANDELING VAN STRAFZAKEN EN DAAROP VAN INVLOED ZIJNDE FACTOREN.  
STUDIE BINNEN HET PARKET VAN EEN ARRONDISSEMENT.

2.1	<i>Onderzoeksopzet en methode</i>	83
2.1.1	<i>Doel van het onderzoek</i>	83
2.1.1.1	Het onderzoeksdoel	83
2.1.1.2	Vormen van onderzoek	83
2.1.1.3	Vraagstelling	84
2.1.2	<i>Methode en gebruikte analysetechnieken</i>	85
2.1.2.1	De analyse van dossiergegevens	85
2.1.2.2	De codering der gegevens	87
2.1.2.3	Het ponsen van de gecodeerde gegevens	88
2.1.2.4	De gebruikte analysetechnieken	88
	1. Criterium- en predictorvariabelen	88
	2. Bivariate en multivariate analyses	89
2.2	<i>Afhandeling van 2000 at random geselecteerde strafzaken</i>	100
2.2.1	<i>Het parket bij de rechtbank van eerste aanleg te X</i>	100
2.2.1.1	Representativiteit	100
2.2.1.2	In 1972 te behandelen strafzaken	100
2.2.1.3	De notitie	102
2.2.2	<i>Notitiegegevens 2000 zaken arrondissementsparket te X</i>	103
2.2.2.1	Doelstellingen	103
2.2.2.2	De steekproef	103
2.2.3	<i>Kenmerken van de onderzoeksgroep</i>	103
2.2.3.1	Het misdrijf	103
2.2.3.2	De verdachte	105
2.2.3.3	De aangever	106
2.2.3.4	Plaats van het misdrijf	106
2.2.3.5	Kennisnemende of overmakende dienst	108
2.2.3.6	Tijdsintervallen	109
2.2.3.7	De bestemming der zaken	111
2.2.4	<i>Kruistabellen binnen de 2000-zaken steekproef</i>	113
2.2.4.1	Verdeling der misdrijven volgens geïdentificeerd zijn en/of geslacht van de verdachte(n)	114
2.2.4.2	Opheldering en dwaling	114
2.2.4.3	Verdeling der misdrijven naar geslacht van de verdachte	116
2.2.4.4	Verdeling der misdrijven naar aantal, kwalificatie en geslacht der aangevers	118



2.2.4.5	Verdeling der misdrijven volgens plaats van het gebeuren	118
2.2.4.6	Verdeling der misdrijven volgens herkomst van de aangebrachte zaak	119
2.2.4.7	Aan de zaak gegeven richting, volgens aard van het misdrijf	120
2.2.4.8	Bestemming naar geslacht van de verdachte	124
2.2.4.9	Tijdsverloop tussen notitie-inschrijving en beslissing volgens soort afhandelingsbeslissing	125
2.2.5	<i>Samenvatting</i>	126
2.3	<i>Een keuzeprobleem</i>	129
2.3.1	<i>Het moet verschil uitmaken of er geseponneerd of vervolgd wordt</i>	129
2.3.1.1	De straf	129
2.3.1.2	Het belang dat de samenleving aan bepaalde delicten en aan hun afhandeling hecht	130
2.3.2	<i>Een enigszins gedifferentieerd O.M.-beleid</i>	134
2.3.3	<i>Onderzoeksmethodologische en -technische eisen</i>	134
2.3.3.1	Vergelijkbaarheid en cumulativiteit van de onderzoeksresultaten	135
2.3.3.2	Toereikend aantal dossiers voor een homogene delictencategorie	135
2.3.3.3	Vergelijkbare informatie in de dossiers	136
2.3.3.4	Informatie over "buiten-juridische" factoren	137
2.3.3.5	Mathematisch-statistische verwerkbaarheid	137
2.3.4	<i>De keuze</i>	137
2.4	<i>Seponeren of vervolgen bij winkeldiefstal</i>	141
2.4.1	<i>Een operationele omschrijving van het begrip winkeldiefstal</i>	141
2.4.2	<i>Juridische schikkingen ten aanzien van winkeldiefstal</i>	141
2.4.3	<i>De afhandeling van winkeldiefstal in het arrondissement X</i>	143
2.4.3.1	De onderzoeksgroep en het criterium	143
2.4.3.2	Indeling der predictorvariabelen	145
2.4.3.3	De relatie tussen de feitvariabelen en de afdoening	148
	1. Overzicht	148
	2. Bespreking van de overzichtstabel	150
	3. Samenhang tussen de feitvariabelen en hun relatie met de afdoening	155
	4. De bijdragen van de feitgegevens ter verklaring van de verschillen in afdoening	156
2.4.3.4	De relatie tussen de bewijsvariabelen en de afdoening	159
	1. Overzicht	159
	2. Bespreking van de overzichtstabel	160
	3. Samenhang tussen de bewijsvariabelen en hun relatie met de afdoening	164
	4. De bijdragen van de bewijsgegevens ter verklaring van de verschillen in afdoening	166

2.4.3.5	De relatie tussen de persoonsvariabelen en de afdoening	166
1.	Overzicht	166
2.	Bespreking van de overzichtstabel	167
3.	Samenhang tussen de persoonsvariabelen en hun relatie met de afdoening	177
4.	De bijdragen van de persoonsgegevens ter verklaring van de verschillen in afdoening	179
2.4.3.6	De relatie tussen de processuele variabelen en de afdoening	181
1.	Overzicht	181
2.	Bespreking van de overzichtstabel	183
3.	Samenhang tussen de processuele variabelen en hun relatie met de afdoening	192
4.	De bijdragen van de processuele gegevens ter verklaring van de verschillen in afdoening	193
2.4.3.7	De invloed van dossierinformatie op de afhandeling van winkeldiefstal	196
1.	De weerhouden variabelen	196
2.	Enkelvoudige correlatiecoëfficiënten	199
3.	De multipele regressie-analysebevindingen	200
4.	De invloed van de sociale positie en van de leeftijd van de verdachte nader bekeken	211
2.4.4	<i>De afhandeling van winkeldiefstal in het arrondissement X : samenvatting</i>	220
2.5	<i>O.M.-optreden bij rijden onder invloed</i>	223
2.5.0	<i>Inleiding</i>	223
2.5.1	<i>De onmiddellijke intrekking van de rijvergunning bij rijden onder invloed. Aanwending van een dwangmiddel in de verkeerssfeer</i>	223
2.5.1.1	De beslissing inzake het al of niet intrekken	223
1.	Wettelijke regeling	223
2.	Definiëring van de onderzoeksgroep	225
3.	Waarom dit onderzoek ?	226
4.	Beslissingsgronden : een oriëntering	227
5.	Op de intrekkingsbeslissing van invloed zijnde factoren	228
2.5.1.2	De intrekkingsduur	245
1.	Verschillen zijn mogelijk	245
2.	De intrekkingsduur	245
3.	De beslisser en de intrekkingsduur	246
4.	Dossierinformatie en de intrekkingsduur	248
2.5.2	<i>De strafvordering bij rijden onder invloed</i>	250
2.5.2.0	<i>Inleiding</i>	250
2.5.2.1	Seponeren, respectievelijk vervolgen bij rijden onder invloed	250
0.	Inleiding : geen beleidssepots ?	250
1.	De onderzoeksgroep	251
2.	Eerste bevindingen omtrent de van invloed zijnde factoren	252
3.	Factoren van invloed op het al of niet vervolgen van rijden onder invloed	256

2.5.2.2	De tenlastelegging bij rijden onder invloed	264
1.	De gereduceerde tenlastelegging	264
2.	Een geografisch verschillend beleid inzake de tenlastelegging	266
2.5.3	De O.M.-afhandeling van rijden onder invloed : samenvatting	267
3	O.M.-AFHANDELING VAN STRAFZAKEN : SAMENVATTING EN BESPREKING	270
	NOTEN	291
	LITERATUURLIJST	339
	BIJLAGEN	
	De Notitie	368
	Gedetailleerde lijst uit de notitie geregistreerde zaken	370
	Tabellen afhandeling rijden onder invloed	373

---

## TABELLENLIJST

<u>Tabel</u>	<u>pag.</u>
1. Personeelsformaties van de magistraten en het administratief personeel van de parketten. Aantal zaken waarmee men zich inliet	9
2. Het opportuniteitsbeginsel: voor en tegen	17
3. De afhandeling van strafzaken door het O.M.	64
4. De beslissingen tot beleidssepot en tot het vorderen van een gerechtelijk onderzoek	65
5. Bronnen van het O.M.-onderzoek der vermelde auteurs	70
6. Het pakket zaken waarmee het arrondissementsparket te X zich in 1972 inliet, respectievelijk welke tijdens dat jaar in de notities zijn geregistreerd	101
7. Aard van de ingeschreven zaken (gegroepeerd)	105
8. Spreiding misdrijven volgens kanton	107
9. Gemeenten met 5 of meer % van de strafzaken	107
10. Politie-effectieven en percentage verzonden strafzaken	109
11. Tijdsinterval in gemiddeld aantal dagen	110
12. Tijdsinterval: procentuele verdeling der gegroepeerde gegevens	110
13. De bestemming der zaken	111
14. Sepotbeslissingen, volgens motivering	112
15. Voorgestelde minnelijke schikkingen, naar bedrag	113
16. Misdrijven waarvoor een geïdentificeerd verdachte ingeschreven werd	114
17. Misdrijven zonder aanvankelijke verdachtenidentificatie, nadien afhandeling met (haast) zeker gekende dader	115
18. Misdrijven met aanvankelijke verdachtenidentificatie, nadien geseponeerd wegens onbekend zijn van dader(s)	115
19. Procentuele verdeling der misdrijven naar geslacht van de verdachte	117
20. Identificatie-informatie over de aangever(s) naar misdrijfcategorie	118
21. Procentuele verdeling der misdrijven naar herkomst van de aangebrachte zaak	119
22. Bestemmingen waarbij het O.M. geen beslissingsvrijheid had of nog geen keuze deed	121
23. Door het O.M. toegekende bestemmingen ter afhandeling van de strafzaak	122
24. Strafbeslissingen en beleidssepots	123
25. Bestemming, naar geslacht van de verdachte(n)	125
26. Tijdsverloop tussen notitie-inschrijving en bestemming, volgens misdrijfcategorie	
27. De afdoening	144
28. Het verband tussen de feitgegevens en de afdoening	148
29. Aantal waren, aantal soorten en aantal benadeelde winkels versus de afdoening	152

30. Waarde van de diefstal(len) en de afdoening	153
31. Vervolgingspercentages in relatie tot de waarde van de diefstal (ontvreemd op de dag van betrapping)	153
32. Pearson-correlatiecoëfficiënten feitvariabelen en afdoening	155
33. Stapsgewijze multiële regressie op een aantal feitvariabelen	157
34. Het verband tussen de bewijsgegevens en de afdoening	159
35. De eventuele bekentenis en de afdoening	161
36. De bewijsbaarheid van de winkeldiefstal en de afdoening	163
37. Pearson-correlatiecoëfficiënten bewijsvariabelen en de afdoening	164
38. Stapsgewijze multiële regressie op een aantal bewijsvariabelen	165
39. Het verband tussen persoonsgegevens en de afdoening	167
40. Het verband tussen de leeftijd van de verdachte en de afdoening	168
41. Percentage vervolgde winkeldiefstallen, naargelang de burgerlijke staat van de verdachte	169
42. De relatie tussen de sociale positie van de verdachte en de afdoening	174
43. Hoog, respectievelijk laag gesitueerden en de afdoening	175
44. Het gerechtelijk verleden van de verdachte en de afdoening	176
45. Correlaties tussen de persoonsvariabelen en de afdoening	177
46. Stapsgewijze multiële regressie op een aantal persoonsvariabelen	180
47. Het verband tussen processuele gegevens en de afdoening	182
48. Taalgebruik van de verdachte, registratietaal en afdoening	184
49. De relatie tussen het taalgebruik van de verdachte en enkele andere variabelen	185
50. De benadeelde winkel, de waarde van de ontvreemde goederen en de afdoening van winkeldiefstal	187
51. Het verband tussen de afdoener en de afdoening	189
52. Verschillen in het door de contrastgroepen afgehandeld pakket winkeldiefstallen	190
53. Afhandeling van winkeldiefstal binnen contrastgroepen van magistraten, met controle voor telkens een andere variabele	191
54. Afhandeling van winkeldiefstal door de parketmagistraten, met controle voor telkens een variabele	191
55. Correlaties tussen de processuele variabelen en de afdoening	192
56. Multiële regressie-analyse op een aantal processuele variabelen	194
57. Correlaties tussen feitvariabelen, de bewijsvariabele en enkele processuele variabelen	199
58. Correlaties tussen de variabelen "beslissend magistraat" en andere weerhouden variabelen	199
59. Factoren van invloed op de O.M.-afhandeling van winkeldiefstal. Resultaten van een multiële regressie-analyse	200
60. Rangordening der magistraten volgens het in de regressievergelijking aan hen toegekend gewicht en de ordening op grond van de bivariate analyse	209
61. Het verband tussen sociale positie en de afdoening opnieuw onderzocht	212

62. Gewone en ernstiger winkeldiefstalzaken : de sociale positie van de verdachte en de O.M.-afdoening	213
63. Gewone en ernstiger winkeldiefstalzaken : de leeftijd van de verdachte en de O.M.-afhandeling	216
64. Een vergelijking van onze bevindingen met Nederlandse gegevens	217
65. Juridische gronden voor onmiddellijke intrekking (motiveerbaarheid) en de beslissing tot het al of niet intrekken van de rijvergunning	230
66. Gecontacteerd parketmagistraat en de B.I.	232
67. Enkelvoudige correlaties tussen de in de analyses betrokken variabelen	235
68. Multipеле regressie-analyse omtrent de factoren van invloed op de B.I. van de rijvergunning	237
69. Positie van de parketmagistraten bij winkeldiefstal, respectievelijk bij R.O.I.	239
70. Gemiddelde duur intrekking, volgens beslissend parketmagistraat	246
71. De samenhang tussen de afhandelingsbeslissing en de bewijsbaarheid van R.O.I.	252
72. Regressie-analyse omtrent de op de afdoening van R.O.I. van invloed geachte factoren, met bijzondere aandacht voor de persoonsinformatie en voor twee processuele variabelen	258
73. Bewijsbaarheid R.O.I.-zaken en de eventuele tenlastelegging	264

---

## INLEIDING.

De criminologie kent een voortdurende uitbreiding van theorieën en onderzoeksbevindingen. Waar deze in aanvang de studie van daad en dader tot voorwerp hadden - aan rol en positie van het slachtoffer werd zelden veel aandacht besteed - dan verschoof de laatste decennia de klemtoon naar de studie van het waarom en het hoe van de benoeming van bepaalde gedragingen en situaties tot "deviant", naar de studie van de wijzen waarop op dergelijk gedrag en zulkdanige situaties wordt gereageerd én van de instellingen welke deze reacties effectueren.

De dominant etiologische benadering ruimde daarbij deels plaats voor de studie van strafbaarstelling en van strafrechtstoepassing. Daarbij kon men de vraag naar de doelstellingen van strafrecht en strafrechtstoepassing niet ontlopen, evenmin als de vraag naar de effectuering van deze doelstellingen. Voorwerp van studie was ondermeer de realisering van de beginselen die men in de strafrechtstoepassing geëffectueerd wou zien.

Voorliggende studie moet in dit veld worden gesitueerd. Centraal staat een onderzoek naar de afhandeling van tot twee delictsoorten horende strafzaken, zoals deze binnen het Openbaar Ministerie van een parket bij de rechtbank van eerste aanleg tot stand kwam.

In het bijzonder wordt nagegaan aan de hand van welke gegevens in het dossier de afhandeling kan worden verklaard.

Vooraf echter willen we het probleem van de variabiliteit in de strafrechtspiegeling én de factoren die tot deze verscheidenheid aanleiding geven aanduiden, waarbij onze bijzondere aandacht zal gaan naar het Openbaar Ministerie en de onderzoeksbevindingen daaromtrent.

1. OP DE AFHANDELING VAN STRAFZAKEN VAN INVLOED ZIJNDE FACTOREN,  
MET BIJZONDERE AANDACHT VOOR DE AFHANDELING DOOR HET OPENBAAR MINISTERIE :  
EEN OP EEN LITERATUURSTUDIE GEBASEERDE INLEIDING
-



1. OP DE AFHANDELING VAN STRAFZAKEN VAN INVLOED ZIJNDE FACTOREN, MET BIJZONDERE AANDACHT VOOR DE AFHANDELING OP HET NIVEAU VAN HET OPENBAAR MINISTERIE : EEN LITERATUUROVERZICHT.

---

1.0. INLEIDING.

In 1919 reeds stelde EVERSON dat het rechterlijk oordeel een zeer persoonlijke zaak is, waarin het temperament van de rechter en zijn opvoeding (doorheen een geheel van persoonlijkheidsfactoren) mede tot uitdrukking komen (1).

Sindsdien werd omtrent de afhandeling (2) van strafzaken bijzonder veel onderzoek verricht.

Daarbij werd in hoofdzaak beoogd meer zicht te krijgen op de gronden die de diverse afhandelingsbeslissingen, genomen door over een -vaak ruime- handelingsmarge beschikkende straftoemeters, conditioneren (3).

Dikwijls ging daarbij de aandacht ook naar het probleem van de mogelijke ongelijkheden in de rechtspleging. Hoewel volgens sommigen (4) eventuele ongelijkheden in de strafrechtspleging omwille van de grotere zichtbaarheid van het rechterlijk handelen het minst op het niveau van de rechterlijke straftoemeting moeten verwacht worden, handelen veel studies precies over deze fase in de afdoening van strafzaken.

Voorliggend proefschrift betreft bijna uitsluitend het Openbaar Ministerie : een instantie die aan belang niet moet worden onderschat (5) doch waarvan het optreden weinig in de openbaarheid komt.

Vooraf willen we kort de benadering van strafbaar gedrag in vroegere fasen bespreken.

In een viertal rubrieken zullen daarbij scharnierenmomenten in de totstandkoming van strafzaken aangeduid worden, fasen waar beslist wordt over de definiëring en de verdere bestemming van daad en dader.

De strafbaarstelling vormt daarbij een eerste deelonderwerp.

1.1. DE STRAFBAARSTELLING.

Alleen de bij wet vooraf voorziene feiten komen voor vervolging, respectievelijk bestraffing, in aanmerking, dit ingevolge de artikels 7, 2de lid en 9 van de Grondwet (6).

Bijgevolg determineert de wet, in zijn strafbaarstelling van gedrag (definiëring van de in beginsel voor berechting in aanmerking komende feiten en personen) en in zijn procedureregels, onder welke voorwaarden, door welke personen (en welke vormen van) gepleegd gedrag in beginsel voor straftoemeting in aanmerking komt. Daarbij worden intentioneel groepen rechtsonderhorigen uit het strafrecht gehouden, respectievelijk vormen van gedrag uit het strafrecht geweerd.

Hierbij willen we ten illustratieve titel noemen ; jongeren onder een bepaalde leeftijd, personen met mentale deficiënties. Op het gedrag dat men van hen niet tolereerbaar acht wordt op een alternatieve (niet-penale) wijze gereageerd. Ook beoogde de wetgever het buiten de strafrechtstoepassing houden van personen met een welbepaald statuut (gehuwden ten aanzien van tussen hen gepleegde diefstal / immuniteit van sommige personen).

Tenslotte werden nog bijzondere vormen van afdoening of niveaus van berechting voorzien (administratieve afdoening / voorrang van rechtsmacht).

Om een diversiteit van redenen bestaat tussen wat bij een meerderheid van de bevolking aan criminaliseringsbereidheid (decriminaliseringswens) aanwezig is enerzijds en de strafbaarstelling anderzijds een alleszins niet gehele overeenstemming.

Sommigen schrijven dit aan de complexiteit van de materies toe, of noemen dit het gevolg van de onvolkomen organisatie en gebrekkige infrastructuur van de wetgevende en reglementerende macht (7).

Volgens anderen ligt het fundamenteeler : dat in de wetgeving en in het politieke proces in het algemeen de belangen van (sociaal-economisch) sterkere groepen meer kansen op aandacht krijgen zou niet toevallig zijn (8). De woorden van Sykes gebruikend, zijn de processen van strafbaarstelling en strafrechtstoepassing een controlemiddel over de zwakkere groepen in de samenleving, waarbij het strafrecht door de maatschappelijk sterkeren wordt aangewend ter opdringing van hun particuliere moraal en normen, ter bescherming van hun (vooral economische) belangen en veiligheid, ook al gebeurt dit ten koste van de rechten van anderen (9).

Het onderscheid tussen de manifeste en de latente functies van de strafbaarstelling (10) onderkend wordt door velen de stelling verdedigd dat alleszins in feiten het sanctierecht ook nu nog ten dienste van een samenlevingsinrichting staat waarin de belangen van een minderheid een betere beveiliging kregen (11).

Dit historisch gegroeid (en verklaarbaar) verschijnsel van de specificiteit van de beschermde doeleinden en belangen tekent ook nu nog het karakter van het strafrecht al komt geleidelijk, onder invloed van een evolutie van de formeel-wettelijke gelijkheid naar een politieke gelijkheid en tenslotte ook naar een sociale gelijkheid van de rechtsonderhorigen enig wettelijk tegengewicht tot stand (12).

## 1.2. DE WAARNEMING VAN DELICTEN.

Bijzonder groot is het aantal misdrijven dat nooit als dusdanig wordt waargenomen omdat ze (ondermeer tengevolge van een selectief opsporingsbeleid) niet worden opgemerkt en/of omdat dader, slachtoffer of getuigen zich niet bewust zijn van het strafbaar karakter van gestelde handelingen (13).

Indicaties omtrent omvang en aard van de werkelijk gepleegde delinquentie vindt men in "dark number" onderzoek (14) : het is nochtans niet nodig daarbij te rade te gaan om te weten dat het aantal niet vastgestelde verkeersinbreuken massaal is (15), de door fiscale fraude aan hun normale bestemming onttrokken sommen groot (16) en de niet geobserveerde doch strafbare vormen van milieuverontreiniging frequent (17).

## 1.3. DE AANGIFTE VAN MISDRIJVEN.

Voor de ontdekking van strafbare feiten is men in de strafrechtspleging sterk aangewezen op het aangifte- en klachtgedrag van de burger, weze deze slachtoffer dan wel getuige (of, in uitzonderlijke gevallen, dader) : de opsporingsdiensten immers treden dikwijls louter reactief op (18).

Op de aangiftebereidheid hebben een aantal factoren een negatieve invloed. Vooreerst is de kans dat misdrijven die met instemming van het slachtoffer gebeuren (druggebruik, drughandel, een aantal zedenmisdrijven) ter kennis van de politie komen bijzonder klein.

Ook om andere redenen kan het slachtoffer van oordeel zijn bij een aangifte of klacht geen belang te hebben (chantage, gijzeling). Frequent past het slachtoffer een eigen sanctionering toe (afhandeling van huisdiefstal binnen bedrijven, winkeldiefstal), zoals ook sommige beroepsgroepen de bij de uitoefening van het beroep gepleegde fouten met een strafbaar karakter intern afhandelen. Verder speelt de ernstappreciatie een rol op de aangiftebereidheid : men acht het vaak niet nodig en/of niet lonend bagateldelicten te rap-

porteren (19). Daarbij wordt het aangifte- en klachtgedrag beïnvloed door de opvattingen die men over het nut en de efficiëntie van justitieel optreden heeft en over de taken die men aan de politie wil toebedeeld zien (20).

De meldingsbereidheid-stimulerend zijn de aangifteverplichting die verzekeringsmaatschappijen aan hun cliënteel opleggen en - eventueel - de verplichting voor overheidsfunctionarissen om de tijdens de uitoefening van hun dienst ter kennis gekomen delicten te rapporteren.

#### 1.4. DE VERBALISERING VAN DELICTEN.

Artikel 29 van het Wetboek van strafvordering legt aan de polities een meldingsplicht inzake misdaden en wanbedrijven op.

Hoewel daardoor de politie bij haar optreden formeel gezien weinig of geen spelingsbevoegdheid heeft beschikt ze in feite over een grote discretionaire bevoegdheid (21).

2) Waarschijnlijk is de situatie in ons land niet sterk verschillend van de Nederlandse, waarvoor FIJNAUT (22) vermeldt dat in bijna de helft der ter kennis van de politie gekomen delicten geen proces-verbaal opgesteld wordt, een bevinding analoog aan deze van PUNCH (23).

Zoals RUBBRECHT vermeldde wordt "het opportuniteitsbeginsel in de praktijk ook vaak door de politie gehanteerd wanneer zij (...) beslist geen proces-verbaal op te maken ofwel (...) zich beperkt tot een zogenaamde gecontroleerde waarschuwing" (24).

2) Of de politie al dan niet een proces-verbaal maakt wordt in een belangrijke mate door haar (ernst)appreciatie van het ter kennis gekomen delict (25) bepaald. Voorts spelen een aantal factoren die niet veel met het misdrijf te maken hoeven te hebben een rol, zoals de delinquentie-absorberingsmogelijkheden van het milieu (26), stereotype opvattingen over hoe een (jeugd)delinquent er uit ziet (27), de mate waarin de verdachte tot coöperatie met de politie bereid is (28), respectievelijk kan communiceren (29), de eigen taakopvattingen van de politie (30), en het standpunt van het slachtoffer (31).

Tenslotte (de opsomming is niet uitputtend) spelen ook de ontvangen instructies een rol, de interpretatie die men eraan geeft, de verhouding tot de andere instanties voor justitiële interventie (32) en de (momentane of meer permanente) arbeidsbelasting, welke samenhangt met de omkadering, met de beschikbare middelen en met organisatorische factoren.

Vanzelfsprekend zijn ook het strafrecht en de procedurale voorschriften van invloed, hoewel het belang van deze laatste door sommigen onderzoeksmatig niet altijd kan worden teruggevonden (33).

#### 1.5. INSCHRIJVING TEN PARKETTE VAN DE PROCESSEN-VERBAAL.

In beginsel worden alle p.v.'s inzake wanbedrijven of misdaden aan de procureur des Konings overgemaakt (34) waarna ze door zijn administratie worden ingeschreven (in een "notitie" genoemd register).

HOTTIAUX, die bij het parket een stage verrichtte, acht het niet zeker dat alle processen-verbaal van de opsporingsdiensten inderdaad bij het parket terechtkomen, respectievelijk daar worden ingeschreven (35). JONGMAN en SMALE (36) vermelden dat 7 % van de geverbaliseerde verdachten niet op het parket worden geregistreerd.

Preciese gegevens over het "verlies" in beide stadia zijn ons niet bekend, evenmin is geweten welke factoren in deze fase op de eventuele onttrekking van een zaak aan een verdere gang door de strafrechtspleging van invloed zijn. Wel durven we veronderstellen dat slechts een zeer klein gedeelte van de processen-verbaal niet in de parketnotitie geregistreerd wordt.

#### 1.6. HET OPENBAAR MINISTERIE EN DE STRAFVORDERING.

##### 1.6.0. Inleiding.

In de eerstvolgende bladzijden zal worden stilgestaan bij de instelling die in ons land verreweg het grootste gedeelte van de strafvordering (37) verzorgt : het Openbaar Ministerie (O.M.), verder ook wel "parket" genoemd. In een eerste gedeelte zullen de structuur, de positie en enkele werkingsprincipes van het O.M. worden beschreven. Hoewel we deze benaderingen belangrijk achten, zullen we niet ingaan op de historische ontwikkeling van het O.M. (38), noch een vergelijking van het O.M. zoals dat in verschillende landen bestaat (39) maken.

In een tweede gedeelte zullen we informatie verstrekken over een aantal West-Europese onderzoekingen omtrent de op de afhandeling van strafzaken door het O.M. van invloed zijnde factoren.

### 1.6.1. Het Openbaar Ministerie.

#### 1.6.1.0. Inleiding.

Ingevolge artikel 22 van het Wetboek van Strafvordering zijn de procureurs des Konings met de vervolging van misdaden en wanbedrijven (40) gelast.

De strafvordering van het O.M. - verder ook publieke vordering genoemd - geschiedt in naam van de Natie (41). Het O.M. beschikt niet autonoom over de vervolging : het kan niet op een reeds ingestelde vordering terugkomen. Evenmin kan het met de verdachte of veroordeelde bindende akkoorden sluiten inzake afstand van vervolging of van de mogelijkheid tot het aantekenen van beroep.

Verder is het O.M. niet gebonden door de conclusies welke een van zijn leden heeft genomen, noch kan het in strafzaken gewraakt worden.

Bovendien heeft het O.M. geen volstrekt monopolie inzake de publieke vordering : soms kunnen openbare besturen samen mét dan wel met uitsluiting van het O.M. de strafvordering instellen en uitoefenen (42).

In tegenstelling met de situatie in landen waar het legaliteitsbeginsel geldt wordt in ons land ten aanzien van de vervolging het opportuniteitsbeginsel toegepast. Dit impliceert dat het parket vrij beslist al dan niet te vervolgen, ook al acht men het misdrijf bewezen of voldoende bewijsbaar (43).

Op aan het algemeen belang ontleende gronden (44) kan het parket beslissen de zaak zonder verder gevolg te laten, met andere woorden : de zaak te seponeren. Of het O.M. een strafbaar feit al dan niet vervolgt wordt nochtans niet altijd op grond van een opportuniteitsappreciatie beslist, doch ook (soms uitsluitend) op grond van overwegingen inzake de haalbaarheid van een veroordeling. Beide componenten worden door ons verder gescheiden behandeld, wat niet uitsluit dat ze in de praktijk vaak - in een niet vooraf te bepalen volgorde - samen spelen. Bovendien wordt soms in het oordeel over de haalbaarheid van een veroordeling ook een appreciatie omtrent de opportuniteit ervan verweven (45).

#### 1.6.1.1. De structuur en de omkadering van het Openbaar Ministerie.

Zoals uit wat voorafgaat blijkt berust in ons land de vervolging van misdrijven bij het O.M.. De vertegenwoordigers van het O.M., verder ook parketmagistraten genoemd, beschikken ten aanzien van de strafbare feiten over een al dan niet exclusief initiatiefrecht inzake het aanhangig maken bij een daartoe

Binnen elk rechtsgebied is een O.M. voorzien (47). Sterk samengevat ziet de structuur van het Belgische Openbaar Ministerie er als volgt uit (we laten het O.M. bij de arbeidsrechtbanken en arbeidshoven buiten beschouwing) :

In onderstaande tabel publiceren we cijfers over de personeelsformaties per 1 januari 1972 van de magistraten en van het administratief personeel van de

parketten bij de rechtbanken van eerste aanleg, naast de (recent) gepubliceerde gegevens over het aantal strafzaken waarmee de parketten bij de rechtbanken van eerste aanleg zich hebben ingelaten. In het laatste gegeven zijn nochtans niet de zaken begrepen die op politieparket-niveau afgehandeld werden (de meeste verkeersdelicten).

Verder moet worden aangenomen dat de werkelijke personeelsbezetting lager lag dan de personeelsformatie doet vermoeden, en ontbreken gegevens over het aantal officieren van gerechtelijke politie die de procureurs des Konings bij de uitoefening van hun ambt bijstonden.

TABEL 1 : PERSONEELSFORMATIES VAN DE MAGISTRATEN EN HET ADMINISTRATIEF PERSONEEL VAN DE PARKETTEN - AANTAL ZAKEN WAARMEE MEN ZICH INLIET.

Personeelsformatie per 1.01.1972

Aantal zaken waarmee  
men zich heeft moeten  
inlaten.

Procureur des Konings	26	421
Eerste substituut	91	
Substituut	304	

Secretaris	26	451
Adjunct-secretaris	88	
Klerk-secretaris	89	
Vertaler	3	
Opsteller	87	
Beambte	121	
Bode	37	

873.804  
(waarvan 782.970 een  
bestemming kregen)

Afdeling bevoegd voor politiezaken

Adjunct-secretaris	78	579
Klerk-secretaris	122	
Opsteller	122	
Beambte	257	

Afdeling speciaal toegevoegd aan de gerechtel. officieren

Adjunct-secretaris	30	152
Klerk-secretaris	30	
Opsteller	30	
Beambte	58	
Bode	4	

Bron : personeelsformaties : gegevens verstrekt door Ministerie van Justitie  
aantal zaken waarmee men zich inliet : N.I.S., Gerechtelijke statistieken,  
1977, nr. 1.



Parketmagistraten worden rechtstreeks en vrij (dit is : niet - zoals dit voor een aantal rechters is voorzien - op voordracht) door de Koning benoemd, op voorstel en verantwoordelijkheid van de Minister van Justitie.

Zij moeten bovendien aan volgende wettelijke voorwaarden voldoen : minstens vijftientig jaar oud zijn en drie jaar stage aan de balie hebben volbracht, of een vergelijkbare prestatie verricht hebben (zie noot 48).

Al behoren de magistraten van het O.M. volgens de Grondwet (51) tot de rechterlijke macht : zij worden, in tegenstelling met rechters, niet voor het leven benoemd en kunnen door de Koning geschorst of ontslagen worden.

Hoewel aangenomen wordt dat sommige oude (maar nog van toepassing zijnde) schikkingen de werkelijkheid niet adequaat weergeven (52), dan geven deze het O.M. alleszins in rechte een minder autonome positie ten aanzien van de uitvoerende macht.

Dit zal af en toe ook blijken uit wat volgt.

#### 1.6.1.2. Hoofdkenmerken van het Openbaar Ministerie.

##### 1. Een sterke functionele en hiërarchische eenheid.

De parketmagistraten vormen een hiërarchisch gestructureerd korps, waarvan de leden gehouden zijn de bevelen en richtlijnen van hun meerdere na te leven.

De uitoefening van de aan het Openbaar Ministerie door de wetgever toegewezen opdrachten wordt toevertrouwd aan de procureurs-generaal, onder het gezag van de Minister van Justitie.

De procureurs-generaal staan niet alleen onder het disciplinair gezag van deze minister : hij heeft evenzeer het recht hen een vervolging te bevelen.

De meerdere kan een hem ondergeschikt parketmagistraat de uitvoering van bepaalde daden gebieden : zo kan een procureur-generaal aan de procureur des Konings bevelen om een daad van gerechtelijke politie uit te voeren of hem opdragen een misdrijf waarvan hij kennis heeft te vervolgen. Evenzeer kan de procureur des Konings aan zijn substituten een bepaalde schriftelijke vordering voorschrijven.

## 2. Onafhankelijkheid.

Toch beschikt iedere parketmagistraat over enige onafhankelijkheid t.a.v. de eigen hiërarchische inrichting ; het toezicht van de procureur-generaal bij het hof van Cassatie op de procureurs-generaal bij de hoven van beroep is slechts doctrinaal, en een parketmagistraat kan ter terechtzitting naar zijn persoonlijke overtuiging vorderen (53).

Deze onafhankelijkheid bestaat ten dele ook t.a.v. de uitvoerende macht : zo mag de minister van Justitie een vervolging niet verbieden.

Tenslotte staat een parketmagistraat onafhankelijk t.a.v. het strafgerecht waar hij zijn ambt uitoefent ; de strafgerechten hebben niet het recht afkeuringen uit te spreken omtrent het Openbaar Ministerie of aanmaningen te richten tot de leden van het parket.

Evenmin kunnen - behoudens enkele zeldzame uitzonderingen - de strafgerechten het Openbaar Ministerie dwingen een vervolging in te stellen.

## 3. Ondeelbaarheid.

Tussen de parketmagistraten uit eenzelfde rechtsgebied wordt geen onderscheid gemaakt voor het verrichten van een door de wet voorziene ambtelijke handeling. De ene magistraat kan, zelfs in een zelfde zaak, de andere vervangen ; hij treedt immers nooit op in eigen naam, maar wel in naam van het ambt (54).

### 1.6.1.3. De structurele context van het O.M.-handelen.

Later zal blijken dat het O.M. ingevolge het opportuniteitsbeginsel over een grote vrijheid van handelen beschikt. Binnen de toegemeten handelingsruimte voert het O.M. een beleid (55). Dat gebeurt overigens niet binnen een vacuüm (56).

Welke structurele aanspraken en schikkingen kunnen dit beleid beïnvloeden ?

In de eerste plaats zijn de interventiemogelijkheden en het aantal gedragsalternatieven van het O.M. door het strafrecht en het strafprocesrecht beperkt : deze bepalen de grenzen waarbinnen en structureren de modaliteiten waarin de machtsaanwending (57) van het O.M. moet plaatsvinden.

Verder dienen in het O.M.-handelen de algemene rechtsbeginselen te worden ge-effectueerd. Deze echter zijn niet of nauwelijks gecodificeerd, zodat terzake een grote appreciatievrijheid blijft bestaan (58).

De parketmagistraat treedt op binnen een hiërarchisch verband. Zijn hiërarchische oversten kunnen tot vervolging verplichten en de schriftelijke vordering inhoudelijk bepalen.

Voorts kunnen een aantal elementen het gebruik van het adagium "de pen is gebonden, het woord is vrij" formeel of feitelijk inperken.

Beschikt de minister van Justitie niet over een leidingmacht : hij heeft wel een toezichtrecht en sommige wetsbepalingen geven hem opdrachtbevoegdheid (59). Ten aanzien van sommige misdrijven bepalen ministeriële richtlijnen dat de vervolging alleen na zijn onderrichtingen mag worden ingesteld (60).

Het O.M. is voor zijn beleid deels van de opsporingsdiensten afhankelijk. Deze, zelf negatief gecontroleerd door het aangifte- en klachtgedrag van de rechtsonderhorigen, voeren een negatieve controle (61) uit op de invoer van strafzaken op O.M.-niveau. In regel heeft het O.M. niet zoveel invloed op de naleving van algemene opsporingsaanwijzingen. Bovendien belet het politioneel sepot (62) de verdere gang van een aantal zaken door het strafproces (63). Daarbij kan de negatieve controle zeer wel mede door niet-juridische gezichtspunten (64) bepaald worden. Reeds vroeger bleek hoezeer deze ondermeer het - noodzakelijk selectief - opsporingsbeleid richting kunnen geven.

De criteria voor dit politioneel sepot hoeven niet parallel te lopen met deze die door het O.M. worden voorgestaan ; de actoren binnen de verschillende subsystemen die gezamenlijk als het strafrechtelijk "systeem" aangeduid worden (65) kunnen tegengestelde of alleszins andere doeleinden nastreven en/of er een andere opinie over de geëigende middelen om een gemeenschappelijk doel te realiseren op na houden.

Naast deze vormen van negatieve controle oefent de politie in een aantal gevallen op het O.M. beleid ook een positieve controle uit : zo kan de handelingsvrijheid van het O.M. ingeperkt zijn ten aanzien van de vervolging van tegen de politie gerichte strafbare feiten, bij de afhandeling van tegen de politie gerichte klachten of bij de beslissingen die inzake voor de politie nuttig geachte informanten worden genomen (66).

Naast de politie beïnvloeden ook de onderzoeks- en de vonnisgerechten het O.M.-beleid.

In een aantal gevallen beschikt het onderzoeksgerecht over de strafvordering (67), en de strafrechter onderzoekt ten aanzien van de hem voorgelegde zaken de wettelijkheid, de regelmatigheid en de gegrondheid van de vervolgingsbeslissing. Bovendien kan de rechter in zijn straftoemeting een oordeel laten blijken over de gepastheid van een vervolgingsbeslissing : het is denkbaar dat het O.M. in zijn beleid in enige mate anticipeert op de voorspelbare rechterlijke appreciaties en beslissingen.

Overigens zullen we verder nog een aantal gevallen aanduiden waarin het O.M. door beschikkingen van de zittende magistratuur niet (meer) vrij is al dan niet te vervolgen.

Al is dit hier geen voorwerp van onderzoek, toch willen we onderstrepen dat de beïnvloeding niet in één richting verloopt : het O.M. kan op zijn beurt de aanwending van de handelingsruimte waarover de strafrechter beschikt in een grote mate conditioneren (68).

Ook de benadeelde beschikt over (bij) sturingsmogelijkheden. In een aantal gevallen kan hij tot rechtstreekse dagvaarding besluiten, of door een burgerlijke partijstelling de inertie van het O.M. overwinnen. Verder is de vervolging van sommige misdrijven gebonden aan een klacht van de benadeelde. Tenslotte kan in alle andere gevallen het standpunt van de benadeelde, zoals overigens ook dit van de verdachte (voorzover ze gekend zijn) het door het O.M. gevoerd beleid beïnvloeden.

Ook zonder enige institutionalisering van contacten tussen het O.M. en pressiegroepen welke bij de inhoud van het O.M.-beleid belang menen te hebben nemen we aan dat deze groepen de standpunten en beslissingen welke het O.M. neemt kunnen beïnvloeden.

Verder kan de publieke opinie (of de opvatting die de magistraat daarover heeft) van invloed zijn, dit in het bijzonder ten aanzien van zaken waaromtrent een grote maatschappelijke gevoeligheid bestaat en waarbij de samenleving nauwlettend toekijkt hoe ze op O.M.-niveau worden afgehandeld.

Ook kunnen een aantal organisatorische factoren, zoals de instelling van de verplichting tot het doen viseren van beslissingen door daartoe aangeduide magistraten, de aanwezigheid van een aantal beleidsvoorschriften en

-criteria en een schaarste aan beschikbare middelen (ook bijvoorbeeld de gelimiteerde verwerkingscapaciteit van de rechtbanken en van de instellingen voor strafuitvoering) het O.M.-beleid richten of binden.

Tenslotte kunnen de meer gesloten professionele toegangskanalen, de disciplinaire procedures en de minder formele vormen van groepscontrole er zorg voor dragen of tot gevolg hebben dat de parketmagistraat zich conformeert aan de ethische code van, en aan de waarden welke men in het handelen (justitieel en buiten-justitieel handelen) van leden van de rechterlijke orde uitgedrukt wil zien (69).

#### 1.6.1.4. Overwegingen van het O.M. inzake het al dan niet instellen van de strafvordering.

Binnen de aanspraken vanuit de hoger aangegeven structurele context neemt de parketmagistraat een aantal beslissingen omtrent (ondermeer) het opsporingsonderzoek (70), de aanwending van dwangmiddelen, het vorderen van (dadenvan) gerechtelijk onderzoek, het al dan niet voor de rechter brengen van een strafzaak, zijn rekwisitoor ter zitting, zijn adviezen of beslissingen ten aanzien van de strafuitvoering.

De volgende alinea's handelen over de vervolgingsbeslissing : de beslissing inzake het al dan niet instellen van een strafvordering, waarbij wordt vastgelegd of een strafzaak al dan niet voor de rechter wordt gebracht. Deze beslissing berust in regel op haalbaarheids- en/of opportuniteitsoverwegingen. Hierop wordt thans nader ingegaan.

##### 1.6.1.4.1. Overwegingen inzake de haalbaarheid van een veroordeling.

Bij de haalbaarheidsoverwegingen worden twee soorten appreciaties gemaakt : enerzijds moet het ten laste gelegde feit voor het instellen van een strafvordering in aanmerking komen, anderzijds wordt geëvalueerd of en in welke mate de voor strafbaarheid - en voor de mogelijkheid van een veroordeling - van het gepleegde feit vereiste elementen aanwezig zijn. Dient één van deze vragen negatief beantwoord, dan zal in regel tot een "technisch sepot"(83) besloten worden.

##### 1. Mogelijkheden voor het instellen van de strafvordering (71).

Zoals hoger reeds aangestipt is het O.M. niet in alle gevallen vrij al dan niet te vervolgen.

In de eerste plaats is het verplicht te vervolgen wanneer een hiërarchisch overste daartoe het bevel geeft of (uitzonderlijk) op bevel van het Hof van Beroep. Ook speelt het O.M. een essentiële rol bij de verdere uitoefening van de vordering, ingesteld tengevolge van een burgerlijke partijstelling door de benadeelde (zonder dat het O.M. de zaak reeds aanhangig maakte) en ook bij een ter terechtzitting gepleegd misdrijf (indien de rechtbank dit dadelijk wil behandelen).

Er zijn gevallen waar het O.M. niet mag vervolgen dan na klacht of aangifte, of na voorafgaande machtiging.

In sommige zaken is de rol van het O.M. bijkomstig aan en afhankelijk van de beslissingen van de administratie (fiscale misdrijven).

In andere gevallen wordt de vervolging geschorst ; dit is het geval met de strafvordering inzake een lid van de Wetgevende Kamers, voor zover de Kamer waartoe de verdachte behoort zulks vordert.

Tot schorsing van de strafvordering wordt ook besloten indien zich een pre-judicieel geschil voordoet, en ten aanzien van bepaalde misdrijven waar de vervolgbaarheid aan bepaalde voorwaarden gebonden is.

Verder zijn er bijzondere regels ten aanzien van de publieke vordering wegens in het buitenland gepleegde misdrijven en zijn er uitzonderingen op de toepasselijkheid van de Belgische wetten voor het instellen van vervolgingen tegen bepaalde categorieën van personen.

Ook beschikt het onderzoeksgerecht over de strafvordering wanneer op vordering van het O.M. een gerechtelijk onderzoek werd ingesteld. Wel kan het O.M. daarbij zijn standpunt bepalen.

Tenslotte vervalt (het recht op) de publieke vordering bij het overlijden van de verdachte, bij amnestie (tengevolge waarvan het strafbaar karakter aan het feit wordt ontnomen), bij de betaling van een aan de verdachte voorgestelde transactie (72), door de instemming van het O.M. met een door de politie uitgeschreven voorstel tot onmiddellijke betaling van een geldsom, door de verjaring en tenslotte ook ten aanzien van feiten die reeds het voorwerp waren van een onherroepelijk geworden rechterlijke beslissing (73).

## 2. Overwegingen met betrekking tot de strafbaarheid van feit en dader (74).

Het O.M. zal ook de haalbaarheid van een veroordeling beoordelen. Voor dit laatste moeten alleszins de voor strafbaarheid van het gepleegde feit vereiste elementen aanwezig zijn. Het materieel bestanddeel van een misdrijf moet aantoonbaar zijn, geen rechtvaardigingsgronden aanvoerbaar, noch gronden van schuldopheffing.

Acht de parketmagistraat de bewijsbaarheid - naar menselijke logica - gering, dan bestaat er een goede kans dat hij van vervolging zal afzien (75), hoewel hij ook in geval van twijfel op een bewijsappreciatie door de rechter kan aansturen zoals hij bij indicaties van gronden van schuldopheffing kan verkiezen een zetelend magistraat te laten beschikken over de daaraan te verbinden consequenties.

### 1.6.1.4.2. Overwegingen inzake de opportuniteit van een vervolging.

Behoudens de hoger genoemde gevallen waarin het O.M. niet vrijelijk over de strafvordering beschikt mag het, ook al acht het een veroordeling door de strafrechter haalbaar, alsnog besluiten de zaak zonder (verder) gevolg te laten. Deze beslissing (zoals ook het zonder gevolg laten op grond van haalbaarheids-overwegingen) duiden we voortaan ook aan met "sepot" of "het seponeren".

Deze bevoegdheid ontleent het O.M. aan het opportuniteitsbeginsel, dat het toelaat de opportuniteit van een vervolging te appreciëren en zijn beslissing inzake het al dan niet vervolgen van deze appreciatie afhankelijk te maken.

Hoewel dit opportuniteitsbeginsel niet in de wet geschreven staat wordt het in ons land algemeen aanvaard (76) en in ruime mate gehanteerd. Het is een belangrijk beleidsinstrument waarmee het O.M. zijn opvattingen over de wenselijkheid van een (verdere) aanwending van strafrechtelijke middelen in handelen kan omzetten (77).

De toepassing van het opportuniteitsbeginsel bij de vervolging van strafzaken staat evenwel niet geheel buiten discussie. Naast de voordelen die deze praktijk kan bieden worden ook nadelen vermeld. Een aantal argumenten pro, respectievelijk contra, vindt men in volgend (niet exclusief noch uitputtend bedoeld) schema.

Meermaals werd aangetoond dat op vele niveau's van strafrechtspleging gelijk(aardige) zaken op een verschillende wijze worden afgedaan.

Alvast de formele gelijkheid is in deze gevallen niet geëffectueerd.

Nu kan de afwezigheid van een formele gelijkheid worden verrechtvaardigd indien en in de mate dat een substantiële gelijkheid wordt beoogd én gerealiseerd.

Immers : indien verschillende vormen van justitieel ingrijpen ten aanzien van het heden en de toekomst van de betrokkenen even zwaar wegen, kan het worden verdedigd dat alternatieve vormen van afdoening worden aangewend indien de doelstellingen daardoor beter gediend zijn. Een "mechanische" formele gelijkheid waarborgt immers geenszins een feitelijke gelijkheid (in bedoeling, noch in effecten).

Echter : zodra men het terrein van de formele gelijkheid verlaat komt men terecht in een veld van schijnzekerheden, prognoses en gissingen, waar weinig de strafrechtpracticus als leidraad kan dienen.

Het risico is niet gering dat de straftoemeter voortgaat op veronderstellingen over verwachte effecten, dat hij handelt op grond van prognoses omtrent het van de verdachte rechtsonderhorige verwacht gedrag, zonder voldoende feitelijke aanwijzingen dat dit gedrag er inderdaad zou (zal) komen, zonder een toereikende zekerheid dat hij dit gedrag door middel van de genomen beslissing in de gewenste richting zal beïnvloeden, zonder voldoende aandacht voor de beantwoording van de vraag of hij in geweten nu reeds mag sanctioneren (mede) op grond van verwacht gedrag, zonder oog te hebben voor de zichzelf vervullende invloed die een voorspelling kan uitoefenen, zonder voldoende de aanwending van (ook buiten-justitiële) alternatieven te kennen, respectievelijk te hebben overwogen, zonder inzicht te hebben in de - soms belangrijke - mate waarin de eigen perceptie, kennis en appreciatie (eventueel depreciatie) van feiten en omstandigheden worden geconditioneerd door zijn attitudes, levensbeschouwelijke opvattingen, stereotypen en wisselende stemmingen.

Samengevat : in een aantal sterk vergelijkbare gevallen wordt de formele gelijkheid niet gerealiseerd. Ook is de realisering van een substantiële rechtsgelijkheid betwistbaar, omdat daarbij een groot aantal quasi-zeker-



heden, een aantal verwachtingen en opvattingen spelen op grond waarvan geen behoorlijke (lees ook : rationeel te verantwoorden) weging van de elementen die de beslissing zullen dragen, noch een redelijke voorspelling omtrent de effecten van deze beslissing, kunnen plaats vinden.

## 2. De "buiten-juridische" factoren in het strafproces.

Het begrip "buiten-juridische" factoren gebruiken we voor die gegevens :

- waarvan de wetgever niet beschikte dat ze op het strafproces van invloed zouden zijn,
- waarvan de aanwending grote terughoudendheid vraagt, omdat de betekenis van deze factoren zo onzeker is (ze zijn "poly-interpretabil") én/of omdat zij aanleiding kunnen vormen tot ongelijkheden in de verdeling van de strafrechtelijke druk welke door de rechtsonderhorigen licht als discriminatie (als strijdig zijnde met de grondwettelijk gewaarborgde gelijkheid der burgers) kan worden aangevoeld.

In de eerste plaats zijn er de elementen in hoofdte van de strafteometers (verschillende attitudes, andere ernstwaarderingen, emoties, vooroordelen, stereotypen, ideologieën, rolopvattingen ...) die door hen in het strafproces kunnen worden gebracht en welke zowel op hun waarneming als op hun oordeelvorming van invloed zijn.

Voorts zijn er contextuele factoren (bijvoorbeeld : verschillen in arbeidsbelasting, externe druk) waarvan men liever niet ziet dat ze tot ongelijkheden in de strafteometing aanleiding geven.

Tenslotte zijn er de socio-biografische eigenschappen van de verdachten (en deze van andere bij de strafrechtspleging betrokkenen).

We willen geenszins het belang van de eerstgenoemde gegevens miskennen, evenmin vinden we het wenselijk dat geen aandacht zou gegeven worden aan de invloed van het interactioneel gebeuren dat zich tussen de verscheidene partijen in het strafproces afspeelt (op O.M.-niveau achten we de invloed daarvan wel tamelijk gering). Toch weze het ons toegestaan dat we wat meer aandacht aan de socio-biografische eigenschappen van de verdachten (ook daderspecifieke factoren genoemd) geven.

Waarom deze uitbreiding van ons betoog ?

Herhaaldelijk is gebleken dat, zowel op het niveau van de strafbaarstelling als bij de strafrechtstoepassing, de belangen van sommige bevolkingsgroepen een wat meer zorgvuldige aandacht en beter bij de verwachtingen van de leden van deze groepen aansluitende regelingen krijgen en hebben gekregen.

Gelijk hiermee is een geringere zorgvuldigheid ten aanzien van de andere groepen aanwezig.

Meer concreet geformuleerd betekent dit dat, al dan niet onder bepaalde condities, de druk van het strafproces zwaarder weegt op leden (eventueel in de positie van verdachte, beklaagde of veroordeelde verkerende rechtsonderhorigen) van ethnische minderheidsgroepen en/of uit sommige leeftijdscategorieën. Meermaals ook werd aangetoond dat ongelijkheden in de rechtstoepassing op grond van het geslacht, het ras (107), de levensbeschouwing en/of klassenkenmerken van de verdachten tot stand komen.

Daardoor stemt de rechtspraktijk maar weinig overeen met de beginselen die haar heten te dragen (108).

Bij wijze van voorbeeld willen we - overigens op een niet-uitputtende wijze - de invloed van de sociale positie van de verdachte vermelden (109).

1. In het gewone strafrecht zien we een grote aandacht voor de bescherming van het rechtsgoed "bezit", buiten verhouding tot de bescherming van andere goederen (bv. de lichamelijke of psychische integriteit).
2. In de proliferatie van bijzondere wetten met strafbepalingen (110) krijgen andere (en ook voor andere groepen toegankelijke) rechtsgoederen relatief meer aandacht, waarbij in beginsel wel een grotere bescherming van de groepen met een zwakkere (sociaal-economische) positie beoogd wordt (111). Toch blijft de uitvoering van deze wetten - ondermeer tengevolge van de complexiteit van de materie en van de diensten - beperkt en kunnen daarvan geen fundamentele wijzigingen in de situatie van feitelijke ongelijkheid tussen de burgers worden verwacht (112).

Bekijken we thans even de toepassing van het commune strafrecht. We zullen daarbij de invloed van de sociale positie van misdrijfplegers bespreken, wat niet betekent dat benadeelden met een lagere sociale positie er wél gelijke kansen hebben.

3. De opsporings- en verbaliseringsfase : de patrouillerings- en opsporings-activiteiten van de polities liggen ongelijk verdeeld over de sociale groepen waarvan de belangen moeten worden gevrijwaard (113).

Rechtsonderhorigen met een ongunstiger sociale positie lopen een wat grotere kans door de politie te worden aangesproken, het voorwerp te worden van een proces-verbaal en/of te worden opgeleid.

Dit gebeurt niet zozeer omwille van het loutere "klasse"-toehoren van de betrokkenen, dan wel op grond van daarmee samenhangende factoren.

In het bijzonder blijken "secundaire klassekenmerken" zoals voorkomen, houding en communicatievaardigheden van belang ; kenmerken die in regel met iemands positie in de samenleving samenhangen.

4. Het O.M.-handelen.

Soms weegt de sociale positie van de verdachte ook op het O.M.-handelen : voorzover dit het geval is komen verdachten met een ongunstiger sociale positie er wat minder gunstig af.

Naar we aannemen komen dergelijke ongelijkheden hier evenmin op basis van het "klasse"-toehoren van de verdachte tot stand, dan wel op grond van een ongunstiger prognose (114) omtrent het gedrag dat men van deze verdachten nog verwacht, eventueel samen met de geringere kansen van de verdachte om zijn belangen bij de afhandeling op O.M.-niveau naar waarde te doen schatten, allebei invloeden die in regel met iemands sociale positie wel wat van doen hebben.

We vermeldde reeds dat sommigen de kansen op (een naar kenmerken van de verdachte wijzende) ongelijke afhandeling het hoogst achten op die niveaus van strafrechtstoepassing waar de zichtbaarheid het kleinst is (O.M.-niveau en de strafuitvoering), omdat de maatschappelijke controlemogelijkheden er het zwakst zijn, en de regelingen tot vrijwaring van de rechten van de verdachte institutioneel niet sterk ingebouwd.

Wat het O.M. betreft verdient deze stelling onzes inziens enig voorbehoud. Ten aanzien van de meeste strafzaken gebeurt er de afdoening voor een groot deel op grond van schriftelijke stukken.

Over de sociale positie van de verdachte vindt men in regel slechts schaarse aanwijzingen (115). Ook kan worden verwacht dat (tenzij de verbalisanten

uitdrukkelijk hun appreciatie over de verdachte bekend maken) de invloed van secundaire klassekenmerken gering blijft, precies omwille van de afwezigheid van een persoonlijke confrontatie tussen de parketmagistraat en de verdachte.

Voorzover daarover langs niet-schriftelijke kanalen geen informatie wordt aangebracht - naar we aannemen is mondelinge interne of externe aanvullende informatie omtrent de sociale positie van de verdachten op O.M.-niveau niet zo frequent - beschikt de parketmagistraat over niet veel informatie die grond kan vormen voor een bevoordeling van leden der hoger gesitueerde maatschappelijke groepen (116).

##### 5. De rechterlijke straftoemeting.

Hier zijn de ongelijke kansen van de beklaagden vermoedelijk het meest zichtbaar.

Waarmee kan een eventueel ongelijke behandeling der beklaagden uit verschillende sociale groepen verband houden ?

Er is vooreerst het feit dat, mede tengevolge van de - eventueel cumulatieve - selecties bij strafbaarstelling, aangifte, opsporing en verbalisering, en tenslotte ook de O.M.-afdoening, overwegend verdachten uit lager gesitueerde sociale groepen voor de rechter komen.

Dit gegeven kan de rechter sterken in de opvatting (die hij mogelijk reeds had) dat het vooral leden van de lagere sociale klassen zijn die misdrijven plegen. De behandeling van de strafzaak omtrent zulke beklaagden is hierdoor in aanvang al belast.

Bovendien gaat het om beklaagden waarover de rechter (en het O.M. in zijn eis) oordelen vanuit een andere culturele achtergrond, vanuit waarden en normen die ten dele niet deze zijn van de mensen die terecht staan.

Ook zijn de mogelijkheden tot communicatie beperkt (117) : niet alleen omdat aan een groot aantal individuele strafzaken ter zitting niet meer dan vijf tot vijftien minuten wordt besteed, doch ook omdat het taalgebruik en de andere uitdrukkingsmodaliteiten van de beklaagden bij de rechter zelden in hoog aanzien staan.

Intussen moedigen het ritueel van de rechtszitting evenmin als de juridische

formuleringen deze beklaagden sterk aan om hun visie naar behoren te doen gelden.

Er is, uiteraard, in een groot aantal gevallen de verdediger. De correctie vanuit deze hoek moet nochtans niet worden overschat. Immers :

- de tussenkomst van een advocaat moet financieel worden gehonoreerd. Niet zelden zullen verdachten met een lagere sociale positie zich gedwongen achten een geldboete "sec" te kiezen boven een geldboete plus het honorarium van een verdediger.
- Dit honorarium ligt vaak hoger naarmate de vaardigheden van de advocaat tot beïnvloeding van het strafproces toenemen. Daardoor wordt de financiële barrière tussen de advocaat en een grote groep potentiële cliënten verbreed.
- Het hoeft niet altijd zo te zijn dat de verdediger de belangen van zijn cliënt optimaal behartigt : er bestaan ook in deze relatie tal van communicatieproblemen en andere met een ongelijkheid in het sociale groepsgehoort samenhangende verschillen.

Een en ander kan er ten aanzien van de rechterlijke straftoemeting toe leiden dat - en of dit al dan niet beoogd is, maakt ten aanzien van de effecten niet veel verschil uit - verdachten met een hogere sociale positie (waarmee samenhangen: een betere opleiding, een meer met deze van de rechter vergelijkbare culturele achtergrond, een gunstiger pecuniaire situatie, grotere kennis van wat ter zitting hoort en niet hoort, van wat haalbaar respectievelijk niet-haalbaar is, een gunstiger voorkomen, een kleinere kans op communicatiestoornissen, eventueel een wat gemakkelijker belangenidentificatie, en dergelijke) er wat gunstiger afkomen.

Dat dit in realiteit vaak ook zo is, werd door middel van onderzoek meermaals aangetoond.

6. Vergelijkbare veronderstellingen én bevindingen kunnen ten aanzien van de strafuitvoering worden geformuleerd, respectievelijk weergegeven : dit tot in de reclasseringskansen toe. Om redenen van bondigheid wijden we hierover niet uit.

#### Een en ander samenvattend :

zo men al het strafrecht en de strafrechtstoepassing in hun geformuleerde doelen en werkingsprincipes accepteert dan blijft de vraag of in werkelijkheid de

(veronderstelde stuur-) beginselen geëffectueerd worden.

Steeds opnieuw blijkt dat dit slechts ten dele het geval is. Niet alleen verloopt een groot gedeelte van het strafproces buiten de openbaarheid : in de rechtspraktijk hebben - ondanks de grondwettelijk gewaarborgde gelijkheid - de rechtsonderhorigen ongelijke kansen, en worden de lasten van het strafproces ongelijk verdeeld.

Verre van compensatorisch te zijn voor in de samenleving bestaande feitelijke ongelijkheden, wordt het strafrecht er de institutionalisering van, en worden de ongelijkheden in de strafrechtstoepassing nog bevestigd. Dit gebeurt bovendien mede op grond van factoren waarvan men de invloed op het strafproces onwenselijk of niet-toelaatbaar acht.

Wij besteedden vrij veel ruimte aan de gronden waarop wij een sepotbeleidsschema voorstaan.

Tot nog toe is een en ander negatief geformuleerd. Positiever kan dit als volgt worden gesteld ; de opstelling, respectievelijk de hantering van sepotbeleidsschema('s), zijnde een geheel van criteria dat als richtlijn voor, als leidraad bij de afhandeling van strafzaken (op deelgebieden) zou dienen, vergt, dan wel kan leiden tot :

1. de explicitering van de doeleinden die men door middel van O.M.-beslissingen wil realiseren.
2. Een aanduiding van de alternatieve middelen die men daartoe toelaatbaar en geëigend acht.
3. Een grotere bespreekbaarheid met en participatie van alle betrokkenen (intern zowel als extern) bij de strafrechtsbedeling en meer aandacht voor de mogelijkheden van een buiten-justitiële afdoening.
4. Tengevolge van - ondermeer - de voorgestane motiveringsverplichting bij afwijkende beslissingen, de openbaarmaking van het sepotbeleidsschema zowel als van de beginselen waarop dit berust en van de kennisgeving van de beslissing aan de betrokkenen : een grondiger basis tot toetsing van het O.M.-handelen.
5. Een grotere gelijkheid in de O.M.-afhandeling, deze laatste enkel op relevant geachte en aanvaardbare gronden (weten van de invloed van de "irrelevante" factoren in het strafproces) berustend.

Uit de vorige alinea blijkt duidelijk dat we een open benadering van het seponerings- en het vervolgingsbeleid voorstaan : deze benadering wordt bepleit, en doorgaans ook vollediger omschreven, door verscheidene van de vroeger vermelde auteurs (118).

Zoals zij menen we dat uit een en ander niet alleen een grotere rechtsgelijkheid, doch ook een grotere rechtszekerheid (119) zouden resulteren. Dat binnen de marge van de rechtmatigheid wat meer rechtvaardigheid tot stand zou komen kan het vertrouwen in de justitie slechts ten goede keren.

#### 1.6.1.5. De controle over het vervolgingsbeleid.

Het vierde punt in de zoëven vermelde opsomming brengt ons tot een onderwerp waarover we het reeds incidenteel hadden, met name : de controle op het vervolgingsbeleid. Zoals geschreven verwachten we dat de (procedures voor) invoering en hantering van het sepotbeleidsschema een grotere zichtbaarheid en, daarbij aansluitend, een grotere controleerbaarheid zullen bewerkstelligen.

Hoe verloopt tot op heden de controle over dit beleid ?

Over dit onderwerp verschenen onlangs enkele publicaties van DE NAUW (120). Hoewel daarin veeleer de mogelijkheden tot controle dan wel hun toepasbaarheid, respectievelijk toepassing worden behandeld, onthouden we uit deze publicaties de volgende modaliteiten (121).

1. De controle door hiërarchisch meerderen, tot en met de bevelsbevoegdheid van de minister van Justitie, al dan niet op verzoek of beklag van de betrokkene(n).
2. De Kamer van Inbeschuldigingstelling : deze beschikt over een (aan voorwaarden gebonden) bevoegdheid om een onderzoek te bevelen, respectievelijk van ambtswege te onderzoeken (vooral een controlemiddel over de seponering) (DE NAUW, 1977b, p. 82 met verwijzing naar HAYOIT DE TERMICOURT).
3. De Algemene Vergadering van het Hof van Beroep : is bevoegd om een vervolging te bevelen (na 1918 niet meer aangewend).
4. De benadeelde :  
formeel kan deze het vervolgingsbeleid controleren door middel van een  
- aan voorwaarden gebonden - rechtstreekse dagvaarding, dan wel door mid-

del van een burgerlijke partijstelling voor de onderzoeksrechter de strafvervolgning uitlokken.

5. Anderszins :

- de leden van het O.M. zijn principieel niet-aansprakelijk voor de schade, veroorzaakt door hun beslissing te vervolgen of te seponeren (122).
- Verzoekschriften tot verwijzing van de zaak wegens gewettigde verdenking : onontvankelijk.
- Akte van wraking t.a.v. het O.M. : kan niet worden voorgedragen.
- Geen controlebevoegdheid van administratieve rechtscolleges.
- De kennisgeving van de beslissing(en) en de inzage van de stukken.

DE NAUW ziet in artikel 125 van het crimineel tarief (123) een belangrijk controlemiddel op het beleid van het O.M. Dit achten we enigszins een overschatting van het werkelijk belang : de inzage-mogelijkheid is wel een nuttige en dikwijls ook noodzakelijke (eerste) stap ter controle van het vervolgingsbeleid, maar impliceert nog niet de mogelijkheid tot beïnvloeding van dit beleid.

Bovendien is daarmee nog geen zicht op het algemener O.M.-beleid voorhanden.

Wat kan uit voorgaande punten worden afgeleid ?

1. Er zijn een aantal mogelijkheden ter controle van het vervolgingsbeleid die
  - zelden of nooit worden aangewend,
  - er wel toe kunnen leiden dat een zaak voor de strafrechter wordt gebracht, niet : kunnen verhinderen dat dit gebeurt.
2. De samenleving heeft op de aanwending van de controlemogelijkheden (bv. de controle door hiërarchische oversten en de aanwending van de ministeriële bevelsbevoegdheid) nauwelijks zicht.
3. In het algemeen is de verdachte minder beschermd tegen lichtvaardige vervolging, dan de benadeelde is geblokkeerd door lichtvaardige seponering.
4. Alleen formele controlemogelijkheden worden vermeld. Daarmee is niet aangegeuid hoe deze in de praktijk (kunnen) worden gehanteerd.
5. Het O.M.-beleid wordt anderszins gecontroleerd : we wezen daarop vroeger al.

DE NAUW besluit als volgt : "het is verkeerd te stellen dat het vervolgingsbeleid in België in verre mate ongecontroleerd verloopt".



Dit hoeft onzes inziens enige aanvulling : controleerbaarheid betekent namelijk nog niet dat er wordt gecontroleerd, noch is daarmee de vraag naar de wenselijkheid der bestaande controles beantwoord.

Een door de auteur zelf vermeld voorbeeld gevend : de benadeelde, die zich wel eens eerste belanghebbende bij de beslissing tot al dan niet vervolgen kan voelen, treft zelf een aantal hindernissen op zijn weg naar de burgerlijke partijstelling aan.

Onze tweede bedenking illustrerend : hoort de politie wel het O.M. (negatief) te controleren ?

Alleen al op dergelijke gronden lijkt ons enige nuancering geïndiceerd.

Er is nochtans meer : sommige vormen van externe controle worden niet of nauwelijks genoemd. We denken daarbij aan :

1. de mogelijkheden van een parlementaire controle op het vervolgingsbeleid.  
In tegenstelling met de situatie in andere landen (bv. in Nederland) werd hieraan in ons land nog maar weinig aandacht gegeven.
2. Zo mogelijk is dit nog meer het geval met twee bronnen voor de uitoefening van externe controle : de verslagen over de strafrechtstoepassing zoals deze in statistische vorm worden uitgebracht, respectievelijk door de minister van Justitie bij de toelichting van zijn begroting kenbaar gemaakt.
3. Tenslotte is in ons land nog een andere vorm van - of mogelijkheid tot - externe controle bijna geheel onbestaand : we bedoelen hiermee het wetenschappelijk onderzoek over de oorsprong, de inhoud en de toepassing van het strafrecht.

Vooral aan dit laatste punt willen we thans meer aandacht geven.

#### 1.6.2. Wetenschappelijk onderzoek inzake de O.M.-afhandeling van strafzaken.

Tot nog toe benaderden we het O.M. vanuit een meer theoretisch gezichtspunt. Thans gaat het over het O.M. zoals dit aan de hand van wetenschappelijk onderzoek gekend is : in het bijzonder gaat de aandacht daarbij naar de factoren die de inhoud van de beslissingen van parketmagistraten beïnvloeden. We zullen daartoe bevindingen uit onderzoek in eigen en in omringende landen weergeven. Vooraf echter willen we het nut van zulk onderzoek aanduiden.

#### 1.6.2.1. Nut van onderzoek naar de O.M.-afhandeling van strafzaken.

Is onderzoek naar de O.M.-afhandeling van strafzaken zinvol ?

We menen deze vraag op grond van de hierna volgende argumentatie bevestigend te kunnen beantwoorden.

1. In de eerste plaats kan het een belangrijk sluitstuk van de maatschappelijke controle op de door de samenleving in het leven geroepen instellingen voor strafrechtspleging vormen.

Door het verschaffen van een gesystematiseerd zicht op de effectuering van de officieel georganiseerde reactie op strafbaar gesteld gedrag zoals deze binnen een belangrijke instantie voor strafrechtspleging tot stand komt wordt de door verscheidene auteurs en actoren (124) bepleite doorzichtigheid van het justitieel handelen ook op O.M.-niveau beter gerealiseerd.

In de mate dat het O.M.-beleid aansluit bij de beginselen die men daarin uitgedrukt wil zien, kunnen (waar deze zou bestaan) de indruk van willekeur worden weggenomen, de gevoelens van rechtsgelijkheid en rechtszekerheid versterkt en het vertrouwen in het justitieel handelen (125) bevorderd.

Mocht het O.M.-beleid slechts in een geringere mate aansluiten bij hetgeen men daaromtrent wenselijk acht, dan kan wetenschappelijk onderzoek de mogelijkheden tot een gerichte bijsturing van het beleid bevorderen door de aanduiding van de gebieden waar de discrepanties tussen wat men beoogt en wat men realiseert het meest aanwezig zijn.

Hiermee verband houdend : in resultaten van wetenschappelijk onderzoek vinden de betrokken magistraten informatie die kan bijdragen tot een meer empirisch gefundeerd inzicht in het eigen handelen.

Dit kan de aanzet vormen voor een explicitering, toetsing en/of herformulering van de doelstellingen en maatstaven die men in dit handelen uitgedrukt wil zien (126).

2. Voorts kan een juister inzicht in het O.M.-handelen een meer correcte interpretatie van de bestaande gerechtelijke statistieken stimuleren.

Bij de ontstentenis van politionele statistieken (127) krijgen we een minder

vals beeld van - vooral - de aard der geregistreerde delinquentie.

Dit beeld kan, mede omwille van het soms groot aantal septs op O.M.-niveau, zelfs niet bij benadering uit de bestaande gerechtelijke statistieken worden afgeleid.

Uit een vergelijking van de gegevens op parketniveau met deze uit onderzoek naar de verholten misdadigheid ("self report"-studies en slachtofferbevraging) kan blijken welke misdrijven onontdekt blijven, respectievelijk op een pré-O.M.-niveau worden afgehandeld.

Dit kan op zijn beurt bijdragen tot de hypothesenvorming inzake selectiemechanismen op niet-justitieel en op politieniveau.

3. Tenslotte - doch niet minder belangrijk - dragen dergelijke studies ook voor de onderzoeker bij tot een juist inzicht in het functioneren van de strafrechtsbedeling en wordt de empirische toetsing van bestaande hypothesen mogelijk (128), de basis voor verdere theorievorming verbreed.

#### 1.6.2.2. Onderzoek inzake de O.M.-afhandeling van strafzaken.

Welke onderzoeksbevindingen zijn omtrent de afhandeling van strafzaken door het O.M. én over de daarop van invloed zijnde factoren beschikbaar ?

Deze vraag willen we thans beantwoorden. Daarbij verwijzen we alleen naar onderzoek in eigen en in de ons omringende landen, met uitsluiting van het - soms overvloedig - onderzoek in de Angelsaksische landen.

Waarom deze beperking ?

De structuur van en de context waarbinnen vervolgingsinstanties in de Angelsaksische wereld werken, benevens de hun ter beschikking staande actiemogelijkheden, zijn dermate verschillend van de Belgische situatie, dat de resultaten van daar verricht onderzoek minder op ons land toepasbaar dienen geacht, dan deze van de nabijgelegen buurlanden.

Bij wijze van voorbeeld willen we voor de V.S.A. "de plea-bargaining"-praktijk noemen, waar de "prosecutor" als tegenprestatie voor een "guilty plea" vanwege de verdachte zijn tenlastelegging en eventueel requisitoor zodanig wil formuleren, dat de verdachte er ter zitting "goedkoper" af komt. Dit in de V.S. bekritiseerd doch op ruime schaal toegepast gebruik is in ons land formeel onbestaand.

Wat de vervolging van strafzaken in Engeland en Wales betreft : deze berust beduidend minder dan bij ons in handen van één vervolgingsinstantie. Ook al is er enige coördinatie : de vervolgingsopdrachten en -bevoegdheden in het (accusatoire) strafproces zijn er zodanig gedecentraliseerd dat ook daar de situatie weinig gelijkenissen met deze in ons land vertoont.

Deze overwegingen, samen met onze ontoereikende kennis omtrent de vervolgingsinstanties en regelingen in de verder niet vermelde landen, brachten ons ertoe volgend overzicht tot de "continentaal" West-Europese strafvorderingsonderzoeken te beperken.

#### 1. DUITSLAND (B.R.D.)

Niettegenstaande onderzoek naar het O.M.-functioneren ook in Duitsland bepleit werd (129), stelde BLANKENBURG vijf jaar geleden vast dat in zijn land daarover nog geen (gedragswetenschappelijke) onderzoeksresultaten gepubliceerd waren.

Ook nu zijn ons over de afhandeling van strafzaken door het O.M. niet veel Duitse studies bekend. Dergelijke schaarste staat in schrille tegenstelling met het aantal onderzoekingen dat inzake de Duitse rechters en hun straftoemeting afgesloten werd (130).

Toch kunnen we enkele auteurs over de determinanten van het door het O.M. gevoerd afhandelingsbeleid noemen. Dit doen we niet zonder vooraf te hebben verwezen naar TAK (131), wiens -vooral juridische- studie over het vervolgingsbeleid in de Duitse Bondsrepubliek tot een beter begrip van navolgend onderzoek kan bijdragen, gezien daarin wordt aangetoond dat alleen al formeel gezien op het legaliteitsbeginsel (132) een aantal uitzonderingen van toepassing zijn.

De juridische structurering van het O.M.-handelen stemt hierdoor meer met deze in de andere door ons behandelde landen overeen, dan men op grond van het legaliteitsbeginsel zou vermoeden.

#### BLANKENBURG

Iets hoger werd deze auteur al vermeld : in dezelfde publicatie poneert

BLANKENBURG volgende probleemstelling.

Tussen het aantal door de politie geregistreerde delicten en het aantal door de rechters berechte misdrijven vindt een zeer grote reductie plaats. Deze verricht het O.M. : daarbij blijkt dat de sepotpercentages al naargelang het parket sterk verschillen. Dit is ook (nog) het geval na een aantal correcties voor enkele louter formeel-administratieve factoren.

De vastgestelde verschillen kunnen moeilijk vanuit een verschillende "case-load" (verschillen in de hoeveelheid te behandelen zaken) worden verklaard. Waardoor kan dat dan wel? De auteur beantwoordt deze vraag niet : wel kondigt hij daarover onderzoek aan en bespreekt hij de beperkingen die aan verscheidene mogelijke benaderingen (dossierstudie, bevraging van parketmagistraten, observatie) verbonden zijn.

Zelf is hij voorstander van een indirecte bevraging, van gesprekken met tot andere subsystemen behorende sleutelpersonen. Deze wil hij laten volgen door groepsdiscussies, waaraan zowel parketmagistraten als leden van de "buitenwacht" zouden deelnemen.

Van het nut zowel als van de noodzakelijkheid van O.M.-onderzoek is hij alleszins overtuigd.

#### BLANKENBURG en TREIBER.

In samenwerking met TREIBER publiceerde BLANKENBURG in 1975 een artikel waarin zij het belang van het organisationeel en legaal "framework" ten aanzien van de criminaliseringsprocessen beklemtoonden. Het strafrecht werd daarbij als de weerspiegeling van de maatschappelijke machtsstructuur en contradicties gezien : in de processen waardoor dit gebeurt zou de (gesloten) juridische "profession" (structuur en ideologieën) van een overwegend belang zijn (133).

Twee jaar nadien verdedigden beide auteurs een stelling die als aanvulling van wat zij vroeger schreven kan gelden (134).

Ook hier betreft hun studie niet zozeer de op de O.M.-afhandeling van concrete strafzaken van invloed zijnde factoren, dan wel de positie die het O.M. in het algemeen in het strafproces inneemt.

Aan de hand van een analyse van historische bronnen illustreren zij de these dat, hoewel het O.M. in Duitsland op de liberale hervormingen van de veertiger jaren in de 19de eeuw zou teruggaan, te vaak wordt veronachtzaamd dat de uit-

bouw van dit O.M. tijdens de daarop volgende restauratieperiode aan deze instantie een andere positie gaf, doordat de instrumentalisering van het O.M. vanuit directieven en noden van de opeenvolgende bewindsploegen plaats vond.

De daarbij beoogde doeleinden waren niet meer deze van de liberale strafrecht-hervormers. In de plaats van een waarborg voor de bescherming van het individu tegen de willekeur van de overheid te vormen (de "activering van de rechtsgedachte in het strafproces") werd het O.M. afhankelijk van én ook instrument van de uitvoerende macht.

De auteurs zelf citerend : "können wir aus der Geschichte der Staatsanwaltschaft lernen, dass ihre tatsächliche Funktion nicht allein von den Willenserklärungen eines Gesetzgebers abhängt sondern ebenso von den Intentionen und den Abhängigkeiten des Implementationsstabes". Dat deze uitspraak ook anderszins op het strafproces van toepassing is zal trouwens nog blijken.

#### BRUSTEN

Verwijzend naar de reeds vermelde studie van BLANKENBURG en ook naar een onderzoek van BEST (135) die "sehr deutlich zu zeigen versucht (haben), das bei der Staatsanwaltschaft neben den 'rechtlich vorgegebenen Handlungsprogramma' auch 'informelle Faktoren' mit (...) entscheiden" wil BRUSTEN tot een grondiger inzicht in de bepaalde betekenis van de gerechtelijke statistieken (136) bijdragen.

Daartoe brengt hij verslag uit van een onderzoek omtrent de afhandeling van de van januari 1969 tot en met december 1970 door de Kriminalpolizei van een Duitse grootstad aan het O.M. overgemaakte zaken met gekende dader.

Hij verrichtte dit onderzoek aan de hand van de "Strafmitteilung"-formulieren die vanuit het O.M. als feedback aan de politie worden overgemaakt.

Omtrent de meer dan veertien duizend aldus in het onderzoek betrokken zaken geeft BRUSTEN een overzicht van hun (verdere) gang door het strafproces, met aanduiding van de seponerings-, respectievelijk vervolgingspercentages voor een lijst van vijfendertig delictsoorten, en een weergave van de vermelde sepotgronden.

De schrijver biedt hierdoor enig (vooral criminografisch) zicht op de specifieke structuren van de selectie op (ondermeer) O.M.-niveau, zij het op een nog rudimentaire en bijna uitsluitend descriptieve wijze. Zelf pleit hij voor een diepergaande (en interdisciplinair opgevatte) studie naar de invloed van informele, zowel als formele factoren op het strafproces.

### GILLIG

Deze ging de afhandeling van honderdachtendertig winkeldiefstallen met een geringe waarde na (1973-1974). Dit gebeurde door middel van dossieranalyse, aangevuld met een groepsdiscussie waaraan de dertien betrokken magistraten deelnamen (137).

Een eerste vaststelling van GILLIG : de beslissingen worden vaak op grond van zeer partiële informatie over de verdachte getroffen.

In tegenstelling met wat op grond van verklaringen van de betrokken magistraten kon worden verwacht bleken variabelen zoals de aard van het gestolen goed, de waarde (maar deze was al gering gehouden), de antecedenten en de eventuele bekentenis niet van een betekenisvolle invloed.

Enigszins verrassend is de vaststelling dat veruit de enige variabele die de afhandeling wél beïnvloedde het initiatief tot het richten van een schrijven aan het O.M. vanwege de dader(s) was.

Welke inhoud dit schrijven ook had, en zelfs al gaf men er uitdrukkelijk een bedrieglijk opzet in toe : het feit dat men het O.M. schreef maakte de kans dat de zaak zonder gevolg gesteld werd beduidend groter.

Dit belang werd ook door de parketmagistraten onderstreept : uit de groepsdiscussie kwam de opinie naar voren dat wie aan de mogelijkheid om zich door middel van een brief vrij te pleiten verzaakt, zich daardoor kandidaat voor bestraffing stelt.

Wie zich daartegen coöperatiebereid verklaart wordt als sociaal geïntegreerd gedefinieerd en heeft meer kans op een sepot.

Gezien het ontbreken van de minimaal noodzakelijke informatie over de sociale klasse van de dader(s) of over hun welvaartsniveau, bleek de studie van de

(veronderstelde) relatie tussen sociale klasse en O.M.-afhandeling niet mogelijk.

Desondanks concludeert GILLIG - ons inziens op ontoereikende gronden - tot het bestaan van een positieve relatie tussen sociale klasse en seponeringskans. Hij doet dit op grond van de verwachting dat leden van de lager gesitueerde klassen minder gauw het initiatief tot een schriftelijke communicatie zullen nemen.

### SESSAR

Meer gegrond lijkt ons de interpretatie door SESSAR van diens onderzoeksresultaten (138).

SESSAR begint zijn verslag met de vermelding dat ondanks het formeel in Duitsland geldend legaliteitsbeginsel in 1970 72 % van de op de parketten geregistreerde zaken geseponeerd werden : zoals in andere landen blijkt er een positieve relatie tussen werklast en seponeringspercentage.

Wanneer men naar de dossierinformatie gaat kijken (139) blijkt bij het vervolgingsbeleid de bewijsbaarheid van een strafzaak de belangrijkste beslissingsgrond.

Zaken waarin het bewijs rond geacht wordt, leiden in beginsel tot vervolging, onafgezien de ernst der feiten.

Doordat het bewijs inzake door jongeren of door verdachten uit lagere sociale klassen (140) gepleegde delicten gemakkelijker rond te krijgen blijkt - de auteur geeft daarvoor een verklaring -, heeft dit beleid tot gevolg dat deze beide in de samenleving reeds minder geprivilegieerde groepen in de samenleving een kleinere kans hebben om aan een veroordeling te ontkomen.

Dat deze groepen relatief vaker worden veroordeeld leidt er op zijn beurt toe dat ze er bij een volgende inverdenkingstelling al van bij het begin slechter voor staan : SESSAR toonde immers ook aan dat het O.M. alleen al het bestaan van een vorige veroordeling als een bewijselement beschouwt.

Dat de bekentenis de belangrijkste factor in het criminaliseringsproces op O.M.-niveau blijkt ziet de auteur als een aanduiding dat het O.M. in zijn



vervolgingsbeleid in eerste instantie pragmatisch te werk gaat.

Pas in tweede orde gaan ook normatieve overwegingen een rol spelen ; zover de bewijsbaarheid niet geheel rond is zal de ernst der feiten in de vervolgingsoverwegingen betrokken worden.

SESSAR wijst daarbij op de zeer grote analogie tussen de O.M.-criteria voor vervolging en de beslissingsgronden die de rechter bij zijn straftoemeting hanteert.

Deze parallel trekt de auteur door ; niet alleen heeft de vervolgingsbeslissing voor de verdachte reeds het karakter van een sanctie, er zijn aanwijzingen dat ze door het O.M. zelf vaak als dusdanig bedoeld wordt. Deze informele sanctioneringspraktijk werd intussen geformaliseerd, doordat de wetgever aan het O.M. de bevoegdheid heeft toegekend om lichtere zaken zelf met een geldboete af te handelen.

Als correctie, dan wel als complement voor deze evolutie pleit SESSAR voor invoering van het opportuniteitsbeginsel in de B.R.D., waarbij hij het O.M. een meer actieve rol én een minder bureaucratische besluitvorming toewenst.

#### STEFFEN

Er is ongetwijfeld enige analogie tussen de bevindingen en suggesties van STEFFEN (141) en deze van de vorige auteur.

Beiden vonden dat het justitieel handelen meer op pragmatische overwegingen dan op de juridische norm berust, beiden ook pleiten voor een wetsaanpassing ter versmalling van de kloof tussen wat volgens de wet hoort en dat wat in de praktijk wordt gerealiseerd.

Waarover gaat de studie van STEFFEN ? Zij wou door haar onderzoek twee vragen beantwoorden. In de eerste plaats de vraag naar de criteria welke tot de eliminatie van daders en daden - het gaat over drie soorten vermogensdelicten - uit het strafproces leiden.

Voorts wou zij aanduiden welke van de twee overheidsinstanties voor sociale controle die in haar onderzoek betrokken werden (politie en O.M.) de facto (de jure is dat het O.M.) bepaalt of een verdachte al dan niet voor de rechter komt.

Het antwoord op beide vragen zocht zij door middel van drie elkaar alleszins aanvullende, en mogelijk ook controlerende, empirische methoden :

1. analyse op een steekproef van meer dan vierduizend vijfhonderd strafzaken uit acht rechtsgebieden van de B.R.D. (142),
2. (niet-gestandaardiseerde) interviews met bijna tachtig politiemensen, aangevuld door gesprekken met hun superieuren,
3. een aantal groepsdiscussies met de betrokkenen, rond de belangrijkste bevindingen uit de onder punt 1 vermelde analyse.

Hoe kunnen de hoger geformuleerde vragen worden beantwoord ? Hoewel we door onze bondigheid de nuanceringen van STEFFEN enig geweld aan doen, willen we een en ander als volgt samenvatten.

1. In regel gebeurt de selectie voor een verdere gang door het strafproces hoofdzakelijk op gronden die met de aard van het delict samenhangen (de zichtbaarheid van het delict voor derden, de ophelderingskansen en/of de bewijsbaarheid.)

Hoewel niet uitgesloten, is een daderspecifieke selectie meer uitzonderlijk. Daarbij gaat het vooral om het gerechtelijk verleden van de verdachte (dit speelt bij het O.M. een wat grotere rol dan bij de politie), én ook om diens bereidheid tot het afleggen van bekentenissen.

De invloed van leeftijd, geslacht of sociale positie is nauwelijks en/of niet eenduidig van invloed ; voorzover aanwezig berust deze invloed volgens STEFFEN eerder op het daderspecifiek zijn van de strafnormen, op een verschil in de mogelijkheden van de betrokkenen om een dergelijk delict te plegen (het betreft diefstal, oplichting en als derde categorie : verduistering) en/of op selectiviteit in de reacties van de benadeelden (143).

2. De tweede vraag beantwoordt STEFFEN in de eerste plaats door te wijzen op de ontwikkelingen van beide instanties in een richting, tegengesteld aan de bedoelingen van de wetgever.

De vervolgingsverplichting wordt door de politie niet nageleefd ; daardoor "decriminaliseert" zij een groot aantal zaken. Mede omwille van haar zeer grote autonomie beheerst de politie de facto het inleidend strafrechtelijk

optreden. Bovendien tracht zij op het O.M.-handelen een sturende invloed uit te oefenen : de controle van het O.M. op de taakuitoefening van de politie blijft anderzijds zeer marginaal.

Deze situatie heeft voor een belangrijk gedeelte met de arbeidsbelasting en de verwerkingscapaciteit van beide instanties te maken.

STEFFEN concludeert dat de spanning tussen de feitelijke situatie en de door de wetgever beoogde gang van zaken moet gereduceerd worden. Zij geeft daartoe diverse mogelijke benaderingen aan. Zelf is zij voorstander van een "rechts-goederencatalogus", opgesteld op grond van de "Sozialschädlichkeit" van delicten, ter oriëntering van de gang doorheen het strafproces.

#### WOLFF

In welke mate het O.M. in de B.R.D. tussenkomt bij de toepassing van de voorlopige hechtenis is ons niet gekend. Toch lijkt het ons, ook omwille van de gevolgde werkwijze, nuttig de bevindingen van WOLFF (144) te vermelden.

Door middel van een analyse van de rechtsvoorschriften zowel als van de daaruit afgeleide criteria voor toepassing van de voorlopige hechtenis toonde hij daarvan het sociale positie-discriminerend karakter : alleen al op grond van deze regels zouden lager gesitueerde verdachten eerder voor aanwending van de voorlopige hechtenis in aanmerking genomen worden.

## 2. FRANKRIJK

Zoals in België, is ook in Frankrijk het onderzoek inzake de op de O.M.-afhandeling van strafzaken van invloed zijnde factoren schaars.

Wel zal uit volgend beperkt overzicht blijken dat de manieren waarop men dit onderwerp benadert ook in dat land zeer verscheiden zijn.

#### DAVIDOVITCH

De Franse socioloog DAVIDOVITCH stelde een typologie van de 172 parketten in zijn land op, aan de hand van enkele indicatoren omtrent de door de parketten aan strafzaken toegekende bestemmingen (145).

De gegevens hiervoor, zoals deze voor een vroegere descriptieve analyse (146)

werden uit de van overheidswege gepubliceerde strafrechtsplegingsstatistieken gehaald.

Een van de meest belangrijke bevindingen uit dit onderzoek is wel dat, van zodra een welbepaalde drempel aan aantal af te handelen strafzaken overschreden wordt, het seponeren de enige uitweg vormt om als vervolgingsinstantie nog op enigerlei wijze te kunnen blijven functioneren (het sepot als instrument ter autoregulatie, de beslissingsconfiguratie geconditioneerd door de begrensde verwerkingscapaciteit).

In dit onderzoek werden geen gegevens gebruikt over de structuur van de plaatselijke criminaliteit, de sociaal-demografische en economische situatie van de betrokken arrondissementen noch over de effectieven aan magistraten. Omdat hij dergelijke gegevenheden niet zonder belang achtte, betrok DAVIDOVITCH ze wel in een volgende studie, handelend over de O.M. - afhandeling van strafzaken in het jaar 1968.

De rapportage over de bevindingen uit dit onderzoek werd pas zeer recent aangevat (147), doch het blijkt nu al dat men voor een behoorlijke typologie van de Franse parketten ook verschillen inzake de inhoud van een beslissing tot vervolgen moet verdisconteren.

#### GIRAULT

Een volgende studie is deze van GIRAULT (148).

Zij bestudeerde het afhandelingsgedrag van de voor jeugdzaken instaaende substituten in enkele Franse arrondissementen.

In de eerste plaats vond zij tussen de onderscheidene parketten aanzienlijke verschillen, niet alleen wat het percentage geseponeerde zaken betreft, doch ook ten aanzien van andere aspecten van het O.M.-handelen, zoals het vragen van bijkomende informatie en/of het mededelen van de afhandelingsbeslissing aan de betrokkenen.

Vervolgens onderzocht GIRAULT de criteria voor een vervolgingsbeslissing : verreweg het meest belangrijk bleek de aard van het vergrijp.

Met name worden inbreuken op bijzondere reglementeringen (verkeer, registratie als vreemdeling, spoorreglementering) in een grote mate geseponneerd, wat

vermoedelijk met een mildere beoordeling van de ernst van dergelijke delicten te maken heeft.

Zedendelicten, zwaardere vormen van diefstal en geweldsdelicten daarentegen geven bijna altijd aanleiding tot vervolging.

Ten aanzien van een derde categorie - waaronder winkeldiefstal - kan men de vervolgingsbeslissing niet dominant vanuit de aard van het vergrijp verklaren. Voor deze categorie inbreuken spelen de leeftijd, het gerechtelijk verleden en het milieu van de minderjarige een rol (149), benevens de omstandigheden van het misdrijf en de eventuele schaderegeling, naast de positie die de benadeelde partij inneemt.

In tegenstelling met de - door de van kracht zijnde wetgeving geïnspireerde - veronderstelling, blijkt de persoonlijkheid van de minderjarige een seponeringscriterium van zeer ondergeschikt belang.

Omdat daaraan zo weinig aandacht gegeven wordt én ook tengevolge van het cumulatief effect van seponeringen op politie- en parketniveau, komt een niet te verwaarlozen aantal jeugdigen pas voor de jeugdrechter op een ogenblik dat ze al multi-recidivist geworden zijn, op de drempel van de meerderjarigheid en nog weinig ontvankelijk voor educatieve maatregelen.

Ter vervollediging van haar bevindingen signaleert GIRAULT dat ook het oordeel over de effectiviteit van een sepotmaatregel, de opvattingen over de eigen rol en deze van de jeugdrechter en de verwerkingscapaciteit van parket en jeugdrechtbank op de afdoening van invloed zijn.

Dit is het geval, niet alleen ten aanzien van de beslissing tot het al dan niet vervolgen, maar ook bij de beslissing eventueel een onderzoeksrechter in te schakelen, een beslissing die trouwens het verdere verloop van de zaak in een sterke mate zal bepalen.

Daar vooral spelen de omstandigheden van het misdrijf een rol.

Naast de zoëven genoemde factoren, waarbij vooral de allusie op de verwerkingscapaciteit enige analogie met de bevindingen van DAVIDOVITCH vertoont, constateerde GIRAULT een duidelijke invloed van de structurele context waarbinnen de parketmagistraat handelt (aanspraken van de polities, het beleid van de rechter, invloed van de publieke opinie, procedurale vereisten).

Gezien ook bij de beslissing inzake het inschakelen van een onderzoeksrechter de persoonlijkheid van de minderjarige nauwelijks van enige invloed blijkt besluit GIRAULT dat de O.M.-praktijk strijdig is met de toepassing van de ordonnantie van 2 februari 1945, waarin aan de persoonlijkheid van de jeugddelinquent prioriteit gegeven wordt.

#### GIRAULT & MALEWSKA-PEYRE

Vermoedelijk gaat vorige publicatie terug op een kort tevoren door GIRAULT samen met MALEWSKA uitgebrachte nota, waarin men een gedeelte van de vermelde bevindingen (grote verschillen in percentage beleidssepots naargelang het parket, discrepantie tussen de bedoeling van de wetgever en het feitelijk gerealiseerde, cumulatief effect van politiepraktijk en parketbeleid) aantreft. Wat meer aandacht krijgt nochtans het politie-optreden, en het vertekend beeld dat de lezer van gerechtelijke statistieken te wachten staat, wanneer hij daaruit gevolgtrekkingen omtrent de gepleegde (of zelfs alleen maar geregistreerde) delinquentie wil maken, zonder daarbij de gevolgen van politie- en parketselectie in rekening te brengen.

Op te merken valt dat ten aanzien van een aantal delicten (waaronder winkeldiefstallen voor een geringe waarde) de auteurs een decriminalisering voorstaan, wat overigens niet meer dan een juridische bezegeling van een feitelijke situatie zou zijn. Ook bepleiten zij een concertatie van het justitieel beleid met dit van de sociale en de educatieve diensten.

#### RASSAT

De plaatsruimte die we hier aan een auteur toekennen, is niet altijd in verhouding tot de kwaliteit en de waarde van diens werk.

Dit was reeds ten aanzien van DAVIDOVITCH het geval : het is ook zo voor wat we over RASSAT (151) schrijven.

Naar deze auteur verwezen we al voor een (gedeeltelijk) inzicht in de historiek van de totstandkoming en de ontwikkeling van het O.M. Ook anderszins is haar studie van het O.M. in Frankrijk belangrijk, dit alleen al omwille van de ruime aandacht die zij aan de positie van het O.M. geeft.

Zoals BLANKENBURG & TREIBER dit voor Duitsland deden situeert ook RASSAT de

plaats van het O.M. ten aanzien van de uitvoerende macht : in haar lijvige en zeer gedocumenteerde studie wordt dit onderwerp op een juridisch-doctrinaal vlak behandeld.

Geregeld betreft RASSAT daarbij het Wetboek voor strafvordering en de wetten op de gerechtelijke organisatie, zoals deze in 1958 in haar land geïntroducteerd werden.

Zij is met de nieuwe schikkingen niet altijd even gelukkig : zo meent zij dat deze in de contradictoire regelingen van de positie van het O.M. ten aanzien van de uitvoerende macht (het O.M. als "répresentant du pouvoir exécutif auprès des tribunaux") respectievelijk de rechterlijke macht fundamenteel geen klaarheid hebben gebracht.

Verder bespreekt RASSAT uitvoerig de modaliteiten zowel als de grenzen van de hiërarchische organisatie van het O.M. (het disciplinair regime tekent zijn positie als deel van de uitvoerende macht) en de functies die het zijn toebedeeld.

Bij dit laatste gaat ze ook in op de juridische aard van de appreciatie van de opportuniteit der strafvordering en de elementen die daarbij in rekening kunnen worden gebracht.

Natuurlijk is met het werk van RASSAT niet aangeduid welk gewicht de juridische regelingen op de vervolgingspraktijk hebben : toch achten we haar studie bijzonder waardevol voor wie een grondiger inzicht in de juridisch-procedurale context van het handelen van de parketmagistraat wil verwerven.

### 3. NEDERLAND.

Onderzoek naar de afhandeling van strafzaken door het O.M. is in Nederland relatief overvloedig aanwezig : er leeft ook een grotere aandacht voor de methodologische problemen die de gebruikte (kwantificerende) onderzoeksmatige benaderingen kunnen oproepen.

Bij een en ander zijn - voor wat het O.M. betreft - naar ons gevoelen vooral de doctorale proefschriften van FRANKEN en van OOMEN, alsmede de onderscheidene publicaties van JONGMAN en zijn co-auteurs stimulerend geweest.

In volgend overzicht zijn ook enkele werken opgenomen waar het O.M.-handelen niet het hoofdonderwerp van onderzoek vormde : ook daarbij geldt als opname-criterium dat het onderzoek (mede) over het O.M. moest handelen.

#### BUIKHUISEN & VAN DIJK

Zij brengen verslag uit over een onderzoek naar het ernstoordeel over vijftig delicten bij respectievelijk: een groot aantal politiefunctionarissen, een honderddertigtal officieren van justitie en een representatieve steekproef van de bevolking (152). Het ernstoordeel van de diverse categorieën vertoont duidelijke verschillen ; het O.M. oordeelt in het algemeen relatief mild en zeer consistent. De gehanteerde criteria ter beoordeling van de ernst van een delict hebben bij de drie categorieën nochtans ongeveer hetzelfde relatieve gewicht.

Verder vonden beide onderzoekers (in een simulatie-experiment) dat de politio-nele beslissing tot al dan niet verbaliseren sterk met het ernstoordeel samenhangt. Ook anticipeert de politie op grond van haar verwachting omtrent het al dan niet seponeren door het O.M.

#### CORSTENS

In wat vooraf gaat hebben we meermaals naar het werk van deze auteur verwezen : in dit geval mag dat zeker als een blijk van waardering voor zijn studie worden beschouwd (153).

CORSTENS reserveert in zijn publicatie relatief veel ruimte voor een bespreking van twee middelen ter controle van het vervolgingsbeleid : respectievelijk het beklag over het niet (verder) vervolgen, en het bezwaarschrift tegen de dagvaarding of de kennisgeving van verdere vervolging.

Veel van zijn aandacht gaat naar de juridische regelingen : toch verstrekt CORSTENS de resultaten van een onderzoek(je) naar de factoren die de kansen op succes van de in 1970 ingediende bezwaarschriften beïnvloeden. De rechtshulp blijkt daarbij niet (zo) belangrijk : wél was de afloop wat gunstiger wanneer het om verdachten zonder gerechtelijke voorgaanden, om wat oudere verdachten of om maatschappelijk hoger gesitueerden ging.

(Ook) op de afhandeling ten aanzien van bezwaarschriften inzake de vervolging



blijken bijgevolg daderspecifieke eigenschappen van invloed. Deze invloed gaat in dezelfde richting als de implicaties van zulke eigenschappen op het O.M.-beleid zelf, waaruit blijkt dat O.M. en rechter elkaar niet ver ontlopen, ook niet waar precies de tussenkomst van de rechter ter controle van het vervolgingsbeleid wordt ingeroepen.

#### FINKENSIEPER-SIMONS

De idee dat door vrouwen gepleegde delicten in ieder stadium van het strafproces op een meer tolerante wijze worden afgehandeld, wordt door sommigen voorgestaan (154). Ten gevolge hiervan zouden relatief minder vrouwen voor de rechter komen.

Kan dat op O.M.-niveau worden teruggevonden? FINKENSIEPER-SIMONS, zich baserend op de weeklijsten over een jaar binnen één arrondissementsparket, vond in die richting wel aanwijzingen (155). Door vrouwen begane en geregistreerde misdrijven leiden relatief vaker tot een beleidssepot. Zelfs bij ernstiger gevallen wordt ten aanzien van vrouwen nog verhoudingsgewijs vaak (voorwaardelijk) geseponeerd.

Een niet geheel opgeloste vraag is deze inzake de eventuele ernstverschillen (naar geslacht van de dader) der delicten. Daarom verdient de eindconclusie: "de globale tendens van het vervolgingsbeleid wijst (...) op een aanmerkelijk soepeler benadering van vrouwelijke verdachten" een aanvulling met: "voorzover mag worden aangenomen dat hun delicten qua ernst deze ten aanzien van de mannen geregistreerd niet ver ontlopen".

#### FRANKEN

In zijn even opmerkelijk als omvangrijk onderzoeksverslag geeft FRANKEN zijn bevindingen weer ten aanzien van de O.M.-afhandeling van overtredingen art. 26 wegenverkeerswet, verder "rijden onder invloed" genoemd (156).

FRANKEN verrichtte zijn - landelijk - onderzoek op een duizendtal (steekproef) zaken van het jaar 1964 en paste op de dossiergegevens een aantal correlatietechnieken toe.

Hij kwam daarbij tot volgende vaststellingen :

1. de bewijswaarde van een dossier is wel een beslissingscriterium, maar zij is niet het enige.

2. Hebben een grotere kans op sepot (157) : vrouwen / qua beroepsniveau hoger gesitueerden / verdachten zonder gerechtelijke antecedenten / tranquillizergebruikers (158) / mensen met huiselijke moeilijkheden / zelfstandig wonenden.

Voorts speelden ook de inkomenscategorie en het tijdsverloop tussen de feiten en de vervolgingsbeslissing een rol, naast een aantal beslissingscriteria die FRANKEN alleen met enig voorbehoud formuleert.

3. Tussen de verschillende parketten is er een onderling afwijkend vervolgingsbeleid, terug te voeren tot een verschillende appreciatie van de dossiergegevens en/of tengevolge van een verschillend functioneren (ander beleid inzake opsporing en te treffen tussenbeslissingen).

Op grond van de door hem vastgestelde beleidsongelijkheden besluit FRANKEN dat er, voorzover het de vervolgingsfase betreft, reden is tot ongerustheid omtrent het functioneren van de strafrechtspleging.

#### HUIDEKOPER

Op grond van een aantal gesprekken met, en interviews van parketmagistraten, belast met de handhaving van economisch strafrecht schetst HUIDEKOPER (159) een beeld van hun opvattingen ten aanzien van de hantering van het economisch strafrecht. Deze bevindingen vult hij aan met uit de parketregistratie van twee parketten - met een verschillend karakter - verzamelde gegevens, welke ondermeer in een aantal kruistabellen worden gepresenteerd. Tenslotte analyseert hij ook - aan de hand van een summier aantal op de rol vermelde gegevens - kenmerken van de ter zitting behandelde economische strafzaken.

Enkele het O.M. betreffende resultaten :

- de C.B.S. (Centraal Bureau voor de Statistiek)-gegevens wijken sterk van het door hem bekomen beeld af,
- voor een correct zicht op het afhandelingsbeleid van het O.M. moet men weten hoeveel van de sepotbeslissingen op opportuniteitsoverwegingen gebaseerd zijn,
- de afhandeling der economische strafzaken vertoont landelijk duidelijke verschillen,

- de rechter neigt ertoe zich aan het oordeel van de parketmagistraat te conformeren, voorzover deze op het terrein meer ervaring heeft dan de rechter,
- de doelstellingen van het economisch strafrecht kunnen meestal evengoed met behulp van een transactie, dan wel met behulp van een geldstraf bereikt worden.

### JONGMAN en co-auteurs

In een overzicht van onderzoek naar de beslissingsgronden van het O.M. mogen de verscheidene publicaties van JONGMAN en diens co-auteurs niet ontbreken. Bij ons weten waren zij in Nederland (bij) de eersten om onderzoeksmatig na te gaan of (en zo ja : in hoeverre) op het niveau van het Openbaar Ministerie maatschappelijk lager gesitueerde verdachten voorwerp van een ongunstiger bejegening zijn (160-166).

Welke zijn de meest belangrijke bevindingen van deze hoogleraar en zijn medewerkers van het Criminologisch Instituut te Groningen ?

Aan de hand van analyses op de voor het Centraal Bureau voor de Statistiek opgestelde statistische staten, betrekking hebbend op misdrijven in de vermogens-, respectievelijk geweldssfeer, toonden JONGMAN en medewerkers aan dat ondermeer volgende elementen op een statistische significante wijze de vervolgingsbeslissing beïnvloeden (167) :

1. de sociale status van de verdachte.

Verdachten met een hogere positie op de sociale ladder krijgen relatief vaker sepot dan lager gesitueerden, ook al pleegden zij een misdrijf van eenzelfde type (160).

Dat verdachten met een hogere sociale status vaker een sepot krijgen ligt evenwel niet aan het feit dat hun delicten moeilijker te bewijzen zouden zijn (161).

2. De recidive.

Verdachten zonder vroegere veroordelingen hebben een grotere kans op seponering (166).

3. De leeftijd.

Deze speelt vooral bij jongens en jonge volwassen mannen een rol t.a.v. de

afhandelingsbeslissing, althans voorzover het eenvoudige diefstal (hoe ouder men wordt hoe geringer de sepotkans) of lichtere vormen van mishandeling (jongeren vaker vervolgd) betreft (161, 164).

4. In ondergeschiedt verband werkenden hebben een geringere kans op sepot, evenals werkende (in de plaats van schoolgaande) meisjes.

JONGMAN & SMALE stellen dat het hier om een indirecte verwijzing naar een klasse-effect kan gaan (163).

5. Invloed van de waarde van het gestolene : de kans op een vervolging neemt toe als de waarde van het gestolene stijgt, voorzover het om verdachten uit hogere beroepsmilieus gaat (165).

Wanneer men de verscheidene publicaties van de Groningse onderzoekers naast mekaar plaatst, blijkt dat de enige variabele die voortdurend met de vervolgingsbeslissing in een significante relatie staat de sociale klasse van de verdachte is.

Deze - ook volgens deze onderzoekers - verontrustende vaststelling zette in Nederland nogal kwaad bloed.

JONGMAN en zijn medewerkers gaven immers diegenen die zich zorgen maakten over een minder gunstige justitiële bejegening van lager gesitueerde verdachten empirische grond voor hun gelijk.

Toen zij bovendien aantoonde dat de sociale positie van de beklaagden evenmin de rechter onverschillig laat (168) (over de op het politie-optreden van invloed zijnde factoren hadden VEENDRICK en JONGMAN inmiddels ook nog een studie gepubliceerd (169)) was de maat vol, en brak een discussie los (170-177) die zich gaandeweg meer naar methodologische strijdpunten verplaatste.

Naar onze mening blijft de door JONGMAN en medewerkers gebruikte werkwijze (de "opsplitsingstechniek" : deze wordt verder nog toegelicht) onverkort geldig. Wél heeft ze het nadeel dat slechts voor de invloed van enkele andere factoren wordt gecontroleerd : daar staat echter tegenover dat door middel van vroeger verricht onderzoek al werd aangetoond dat voor het justitieel handelen doorgaans niet veel informatie over daad en dader wordt aangewend (178), zeker niet waar het gaat om de routinematige afhandeling van zaken als eenvoudige diefstal. Bovendien zit in de empirische bevindingen van JONGMAN en medewerkers een

niet te miskennen systematiek : dit geeft aan hun conclusies en genuanceerde interpretaties (JONGMAN en medewerkers spreken bijvoorbeeld niet van klassejustitie "sec", maar wel van een "prognosejustitie", waarmee volgens ons een belangrijke verklaring (niet : rechtvaardiging) van de ongelijkheden gegeven is) alleszins een toereikende draagkracht.

### OOMEN

OOMEN werkte op dossierinformatie inzake een duizendtal commune delicten (valsheid in geschrift / verduistering), afgehandeld binnen negentien arrondissementsparketten en -rechtbanken (179).

Volgende vragen dienden daarbij beantwoord : welke factoren zijn van invloed op enerzijds de toepassing en de duur van de voorlopige hechtenis ? Welke zijn van invloed op de vordering tot, respectievelijk de oplegging en duur van een vrijheidsbenemende straf ?

Enkele opvallende bevindingen : de juridische kwalificaties dekken inhoudelijk sterk verschillende delicttypes. Het delicttype evenals het geslacht van de verdachte beïnvloeden in hoge mate zowel de toepassing van de voorlopige hechtenis als het vorderen van een vrijheidsbenemende straf.

Beperken we ons verder tot wat uitdrukkelijk het O.M.-handelen betreft. Het vorderen van een vrijheidsbenemende straf bleek beïnvloed door : het strafrechtelijk verleden van de verdachte en diens beroepssituatie (het al dan niet hebben van werk). Als niet-daderspecifieke kenmerken waren duidelijk van invloed : de toegebrachte schade, de aanwezigheid van een gerechtelijk vooronderzoek (dat een indicatie kan zijn van de ingewikkeldheid der zaak / het al dan niet vorderen van een gerechtelijk vooronderzoek is op zich een O.M.-beslissing !) het tijdsverloop tussen het p.v. en de eerste terechtzitting en de rapportage over de verdachte (de Officier van Justitie houdt rekening met het straftoemetingsoordeel van de rapporteurs).

Een verband tussen de sociale positie van de verdachte en de vordering van het O.M. bleek alleszins niet systematisch.

Ter afsluiting willen we vermelden dat de verschillende magistraten in de drie onderzochte stadia van het strafproces (rechter-commisaris, officier van justitie en rechter) op grond van vrijwel identieke uitgangspunten bleken te

handelen, en een aantal gegevens op een zelfde wijze waardeerden.

### ROMBOUTS

ROMBOUTS' studie (180) naar de gronden die de inverzekeringstelling (i.v.s.) van verdachten dragen (uitgevoerd op wat meer dan duizend dossiers inzake diefstal) betreft meer het politie - dan wel het O.M. -optreden. De parket-magistraat komt immers pas bij de bevestiging van de i.v.s. voor een aanvullend aantal dagen tussen.

Nu staat de politie ten dele wél onder het gezag van het O.M. : in die zin kan de conclusie van ROMBOUTS dat hij geen argumenten aantrof ter ondersteuning van de stelling dat "de wijze waarop het dwangmiddel van de i.v.s. gehanteerd wordt in redelijke mate in overeenstemming is met de wettelijke basis van de i.v.s." ook betekenisvol zijn voor de wijze waarop het O.M. zijn gezag (niet) aanwendt.

### SCHEEPMAKER

Sinds 1963 werd in een Nederlands arrondissement bij incidentele winkeldiefstal tot voorwaardelijk sepot overgegaan. Omdat de inschakeling van de reclas-sering voor deze instantie te belastend was én de afhandeling van de zaak daar-door teveel werd vertraagd, besloot men een aantal gevallen van winkeldiefstal al op politieniveau te laten afhandelen : de criteria daartoe vindt men in bijlage aan het rapport van SCHEEPMAKER (181).

In dat rapport brengt hij verslag uit over de toepassing van deze procedure : waarvoor hij de verkorte p.v.'s en de aanvullende informatielijsten van de politie onderzocht, en deze met een groepsinterview completeerde.

Ook bestudeerde hij de zaken die tot op O.M.-niveau kwamen, door middel van een analyse van de strafdossiers.

SCHEEPMAKER vult zijn verslag aan met een aanduiding van de verschillen die zouden optreden wanneer het O.M. andere criteria zou opgelegd hebben.

De auteur besluit met een citaat van OWEN CAMERON. Deze stelt dat in regel de betrapping bij winkeldiefstal voldoende is ter voorkoming van recidive : een gedachtengang die aan het O.M.-initiatief tot vereenvoudigde afdoening (mede) ten gronde lag.

VAN BERGEIJK & VIANEN

De aanzet van hun studie lag in de bekommernis over een grotere harmonisering van de straftoemeting (in de ruime betekenis van het woord).

Zij baseren hun onderzoek op de beknopte vragenformulieren die door de griffiers van 19 rechtbanken omtrent alle gedurende 1976 uitgesproken veroordelingen wegens rijden onder invloed werden ingevuld en naar het W.O.D.C. gestuurd (182).

Uit het onderzoek blijkt dat de rechter voor het grootste deel (80 % wat de strafsoort betreft) de eis van het O.M. volgt. Een wijziging in het O.M.-vorderingsbeleid bracht ook een wijziging van de straftoemeting teweeg, waar- door één deel van de wederzijdse beïnvloeding beider partijen is aangeduid.

VAN DER KAADEN & STEENHUIS

Hun rapport, dat overigens aansluit bij een aantal andere - hier niet vermelde - W.O.D.C.-rapporten over het vervolgingsbeleid, bevat de resultaten van een tweetal gesprekssessies met parketmagistraten van eenzelfde ressort (183).

In aanvang werd de gemotiveerde beoordeling door de participanten van twee concrete strafzaken gevraagd (deze zaken vindt men in bijlage aan het rapport).

De beoordelingen bleken in een hoge mate uiteenlopend : voor eenzelfde casus werd beslist tot sepot, respectievelijk tot een eis van twaalf maanden gevangenisstraf gevolgd door een onvoorwaardelijke terbeschikkingstelling.

Bovendien bleek de relatie tussen de geformuleerde doelen en de getroffen beslissingen vaak niet erg duidelijk.

Deze wat wij zouden willen noemen "doeleinden- en middelen-crisis" vormde het onderwerp van een tweede gespreksronde.

Hierbij bleek hoe sterk de attitudes van de betrokkenen hun oordeel conditioneren, en "verantwoordelijk" zijn voor het sterke individualisme in het afhandelingsbeleid zoals men dit binnen eenzelfde parket aantreft.

De auteurs eindigen met een aantal suggesties ter reducering van de-niet op verschillen in daad en dader terugvoerbare-ongelijkheden.

VAN DER WERFF

Met behulp van gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek toont zij

aan hoezeer de toepassing van de voorlopige hechtenis, zowel als de duur ervan, per arrondissement verschillen (184).

De ongelijkheden in duur acht zij niet vanuit verschillen in ernst van het delict verklaarbaar. Zelf denkt zij aan een invloed van de personeelsbezetting van (ondermeer) het O.M. en aan verschillen in opvatting der parketmagistraten.

Iets hoger zagen we dat de officier van justitie richting geeft aan de rechterlijke straftoemeting.

Ook VAN DER WERFF toonde dit aan : zij acht hiermee een instrument om (ook) tot een meer geharmoniseerde rechterlijke straftoemeting te komen aanwezig (185) en besluit haar publicatie met een aantal concrete suggesties.

#### VAN LEEUWEN & OOMEN

De thans vermelde publicatie (186) is een completering van OOMEN's reeds vermeld onderzoek.

Deze uitbreiding heeft op belastingzaken betrekking, en beoogde een vergelijking van de afdoening van deze groep delicten met de (verwante) commune delicten. Deze - ons inziens zeer nodige en potentieel uiterst relevante - vergelijking was helaas niet altijd ten volle mogelijk. Omdat de aandacht in het tweede onderzoek hoofdzakelijk op het rechterlijk straftoemetingsoordeel gericht is, valt het ook buiten het bestek van dit overzicht.

Toch kan wel wat over het O.M. worden gezegd : eens te meer blijkt dat van de vordering van de officier van justitie een grote invloed op het vonnis uitgaat. Helaas bleek niet in welke mate dit op een anticipatie door het O.M. van het rechterlijk straftoemetingsoordeel terug te voeren is.

Een randbemerking : naar de indruk van de auteurs worden slechts de betrekkelijk eenvoudige gevallen van belastingsontduiking aan de strafrechter ter beoordeling voorgelegd ; grotere zaken worden veelal geheel op bestuurlijk niveau afgedaan. Voorzover de zaak toch voor de rechter komt is het niet onwaarschijnlijk dat deze daartegenover toleranter staat dan tegenover een vergelijkbaar commun delict.



VAN STRAELEN & VAN DER WERFF

VAN STRAELEN en VAN DER WERFF publiceerden een eerste artikel over hun onderzoek inzake het vervolgingsbeleid binnen het ressort DEN HAAG, samen met enkele bevindingen uit een landelijk straftoemettingsonderzoek (187).

Op de uit meer dan tweeduizend strafdossiers inzake meerderjarige mannen gehaalde gegevens werden een aantal stapsgewijze multipale regressie-analyses doorgevoerd. Daaruit bleek dat bij de vervolgingsbeslissing de ernst van de feiten een overwegende rol speelt.

Meestal slechts in bijkomende orde zijn op de vervolgingsbeslissing ook andere factoren zoals de aard van het slachtoffer (particulier versus bedrijf en/of overheid), de leeftijd van de dader(s), recidive en schadeherstel van invloed.

Nadat gecontroleerd werd voor de werking van andere belangrijke factoren bleef de invloed van sociale klasse, voorzover deze al in de aanvang vastgesteld was, alleen ten aanzien van het delict "mishandeling" aantoonbaar.

Niet zonder belang is de bevinding van VAN STRAELEN en VAN DER WERFF dat maximaal slechts twintig procent van de variantie in de vervolgingsbeslissing vanuit de oorspronkelijke strafdossiers kan worden verklaard.

Wil men tot een grotere voorspelbaarheid van de O.M.-afhandeling in strafzaken komen, dan zullen wellicht ook andere onderzoeksmethoden moeten worden gehanteerd (188).

VOORBERG-RIEDEMANN

Deze auteur onderzocht de beslissingsgronden inzake de afhandeling door het O.M. van kinderstrafzaken (189). Na een observatie tijdens een parketstage analyseerde zij de inhoud van honderdvijftig dossiers (1973, één arrondissementsparket) waarbij in het bijzonder nagegaan werd welke factoren van invloed zijn op de beslissing tot vervolgen, respectievelijk seponeren en/of op de beslissing inzake het al dan niet vorderen van een bewaringsmaatregel.

Veruit de grootste invloed op de vervolgingsbeslissing ging uit van de

aard van het gepleegd delict. Waren ook van belang : de waarde van het gestolen goed, het optreden in groepsverband, de schade. Tevens bleek het bestaan van (nog) niet vervolgte feiten de sepotkans ongunstig te beïnvloeden.

Tenslotte ging nog een geringe invloed uit van de woonsituatie en van de aard der vroegere veroordelingen. Een "klasse"-invloed vond zij niet, evenmin als een leeftijdseffect (190).

Tot daar het overzicht van in Nederland verricht onderzoek naar de op de O.M.-afhandeling van strafzaken van invloed zijnde factoren.

Volledigheidshalve willen we nog vermelden dat in het tijdschrift "Justitiële Verkenningen" in 1977 ook nog twee literatuuroverzichten verschenen, betrekking hebbend op respectievelijk : het probleem van de rechtsgelijkheid in de straftoemeting, gezien de veelheid aan straftoemetingsfactoren, en : een artikel over de organisatie van de strafvordering door het Openbaar Ministerie. Voorts bleef de confrontatie der bevindingen van sommige door ons vermelde onderzoekers niet alleen tot de vermelde tijdschriften beperkt (191).

Al bij al houdt de in 1969 geformuleerde klacht dat de sanctievorming in Nederland een witte plek in het criminologisch onderzoek was (192), niet langer steek.

#### 4. BELGIE

Vergeleken met de situatie bij onze Noorderburen is onderzoek inzake vervolgings- en straftoemetingsbeleid in ons land schaars. Nochtans zijn er aanwijzingen dat - we beperken ons tot het O.M. - :

1. het vervolgingsbeleid van de verscheidene parketten verschillend is,
2. het vervolgingsbeleid binnen een parket niet zo consistent is als sommigen het zouden (kunnen) verwachten
3. ook buiten-juridische factoren in de beslissingscriteria verrekend worden.

#### 1. Het vervolgingsbeleid van de verscheidene parketten is ongelijk

In zijn artikel over de structurele context van de vervolgingsbeslissing stelt DE NAUW (193) dat het opportuniteitsbeginsel grote verschillen in het

beleid van verschillende parketten mogelijk maakt.

De auteur gewaagt daarbij van initiatieven tot het bewerkstelligen van een zekere eenheid in het beleid binnen eenzelfde arrondissement én binnen eenzelfde ressort van Hof van Beroep.

De vraag of gelijkheid bij de afdoening van strafzaken ook in feite gerealiseerd wordt, wordt in bedoeld artikel niet geheel beantwoord.

Wie met parketmagistraten over deze thematiek spreekt zal merken dat de afhandeling van welbepaalde delictscategorieën naargelang het betrokken arrondissementsparket op een zeer verschillende wijze gebeurt.

Bedoelde verschillen kunnen overigens niet alleen tot uitdrukking komen in de beslissing tot seponeren, respectievelijk vervolgen, maar ook in de vorderingen inzake de aanwending van dwangmiddelen en in de door de parketten uitgebrachte adviezen ten aanzien van bijvoorbeeld de straftenuitvoerlegging.

Een tweede - en voor de meesten ook meer controleerbaar - argument tot staving van onze stelling vormen de opvallende verschillen inzake het O.M.-optreden ten aanzien van misdrijven inzake openbare orde en bescherming van de goede zeden, tot uiting komend in een verschillend beleid wat de inbeslagname van films, strijdig met de goede zeden of met de openbare orde geachte publicaties en wat het verbod van bv. toneeluitvoeringen betreft(194)

Verder kan men ook uit de door het Nationaal Instituut voor de Statistiek gepubliceerde statistieken (tabel 3) sterke verschillen inzake vervolging afleiden, naast ongelijkheden in het aandeel van de minnelijke schikkingen bij de afdoening én in voorgestelde transactiebedragen.

TABEL 3 : DE AFHANDELING VAN STRAFZAKEN DOOR HET O.M.

ARRONDISSEMENT	AFGEHANDELD DOOR SEPOT, MINNELIJKE SCHIKKING OF DAGVAARDING				MINNELIJKE SCHIKKINGEN	
	Aantal zaken	% Geseponeerd	% Minnel. schik.	% Gedagvaard	% Aanvaard	Gemiddeld bedrag
Brussel	93.767	89,42	3,33	7,24	62,9	3.036
Leuven	15.661	83,90	4,28	11,81	100,0	1.292
Nijvel	11.185	92,91	-	7,09	-	geen
Antwerpen	85.042	93,02	2,03	4,96	.	(1)
Mechelen	16.515	82,00	5,21	12,79	100,0	940
Turnhout	12.137	87,39	0,90	11,72	.	.
Bergen	27.799	90,84	0,72	8,44	100,0	1.549
Charleroi	25.219	86,49	2,92	10,59	.	.
Doornik	16.030	85,02	2,55	12,44	91,1	1.245
Gent	31.697	89,45	2,05	8,50	100,0	780
Dendermonde	31.847	86,00	1,96	12,04	100,0	1.096
Oudenaarde	8.201	83,97	3,51	12,52	98,6	820
Brugge	39.159	83,30	2,65	14,05	96,0	1.146
Ieper	8.045	72,50	0,47	27,02	92,7	630
Kortrijk	17.687	74,59	4,83	20,57	97,2	1.148
Veurne	8.316	88,71	3,21	8,08	.	.
Luik	40.158	85,70	2,54	11,76	75,6	1.393
Hoel	5.720	86,05	0,45	13,50	100,0	673
Verviers	8.738	90,07	0,42	9,51	100,0	484
Hasselt	18.181	76,01	3,01	20,98	84,5	931
Tongeren	15.764	86,77	1,48	11,75	91,8	717
Aarlen	5.041	85,48	0,38	14,14	39,6	1.921
Marche	3.226	82,92	0,40	16,68	100,0	846
Neufchâteau	3.852	79,54	2,13	18,33	94,2	807
Namen	12.817	82,41	0,62	16,96	66,0	656
Dinant	7.399	83,81	1,73	14,46	72,3	720
Rijk	569.203	86,87	2,42	10,70	81,2 (10.944/13.478)	1.306

(1) . = geen informatie

Bron : N.I.S., Brussel, Bedrijvigheid der rechtbanken, 1976, 1, Tabellen 2 en 3.

Voorzover mag worden aangenomen dat grosso modo aard en ernst der te beoordelen feiten niet sterk verschillend zijn wijzen deze statistische gegevens in de richting van een verschillend vervolgingspatroon.

Zijn de genoemde voorwaarden vervuld dan is er bovendien reden om te besluiten dat ook de beslissingsgronden (of hun waardering) inzake (beleids) sepot en vervolging verschillen, alsmede de gronden (of hun waardering) waarop men beslist een zaak met het oog op een gerechtelijk onderzoek aan de onderzoeksrechter over te maken (zie tabel 4).

TABEL 4 : DE BESLISSINGEN TOT BELEIDSSEPOT EN TOT HET VORDEREN VAN EEN GERECHTELIJK ONDERZOEK.

	Aantal beleidssepots per vervolgde (1) zaak	Vorder. gerecht. onder- zoek / alle afhand.
Ressort BRUSSEL :	2,63 x	3,04 %
Brussel	3,66 x	1,68 %
Leuven	3,85 x	3,47 %
Nijvel	2,14 x	0,71 %
Antwerpen	4,18 x	1,57 %
Mechelen	1,61 x	3,97 %
Turnhout	1,10 x	1,43 %
Bergen	3,00 x	1,07 %
Charleroi	0,81 x	0,56 %
Doornik	1,55 x	1,67 %
Ressort GENT :	2,18 x	3,26 %
Gent	4,48 x	1,64 %
Dendermonde	2,63 x	2,66 %
Oudenaarde	1,88 x	2,73 %
Brugge	2,34 x	3,84 %
Ieper	0,61 x	10,55 %
Kortrijk	0,70 x	3,53 %
Veurne	2,77 x	3,00 %
Ressort LUIK :	0,99 x	3,76 %
Luik	0,24 x	1,01 %
Hoel	2,28 x	1,21 %
Verviers	1,44 x	0,58 %
Hasselt	0,96 x	3,02 %
Tongeren	2,24 x	1,17 %
Aarlen	1,28 x	0,88 %
Marche	1,00 x	1,57 %
Neufchâteau	0,90 x	1,22 %
Namen	0,56 x	1,02 %
Dinant	1,21 x	1,11 %
HET RIJK :	1,96 x	3,26 %

(1) Rechtstreekse dagvaardingen + aan onderzoeksrechter overgemaakt voor verslag (met oog op correctionalisatie)

Bron : N.I.S., Brussel, Bedrijvigheid der rechtbanken, 1976, 1, Tab. 1 en 2  
N.I.S., Brussel, Verslag over de rechtsbedeling, staat I, hoofdstuk 2  
V : Omstandige opgave van de geseponeerde zaken (niet gepublic.)

### PEETERS versus VAN KERCKVOORDE

Een verdere concretisering van deze bemerking vormt het verschil in sepotpercentage dat vastgesteld werd inzake de afhandeling van winkeldiefstal door een arrondissementsparket.

Voor hetzelfde jaar, dezelfde delictencategorie maar uiteraard voor een verschillend arrondissementsparket vond PEETERS een sepotpercentage van 28 %, wat beduidend lager ligt dan het door ons aangetroffen percentage van 67 % (195).

De geconstateerde sterke verschillen in afhandeling lijken geenszins geheel vanuit verschillen in kenmerken van daad en dader verklaarbaar (196).

### HOTTIAUX

Tenslotte willen we nog de bevindingen van de onderzoekster HOTTIAUX (197) vermelden, niet alleen als aanvulling van wat voorafging, doch ook als een der elementen ter (mogelijke) verklaring van de vastgestelde discrepanties. HOTTIAUX stelde een significante en positieve correlatie (198) vast tussen enerzijds de globale sepotproportie en anderzijds de werklast van het be-

studeerd systeem (aangeduid door diverse "belastingsindices").

Hoewel deze correlatie niet voor alle arrondissementsparketten gevonden werd, bleek dat :

- de werklast van de onderscheidene parketten en rechtbanken ongelijk is,
- deze ongelijkheden aanleiding (zouden) geven tot verschillen in het aandeel dat de seponering in het geheel van afhandelingsbeslissingen heeft.

## 2. Het vervolgingsbeleid binnen de parketten is verschillend.

We vermeldde al dat DE NAUW op de mogelijkheid van dergelijke verschillen wees : het is niet uitgesloten dat gelijke gevallen, binnen eenzelfde parket, door de verschillende magistraten op een ongelijke wijze worden afgehandeld.

Werden zulke verschillen in ons land door middel van empirische en systematische studie vastgesteld ?

Ons inziens is het onderzoek waarover wij verder in dit proefschrift verslag zullen uitbrengen het enige dat daarover uitsluitel geeft. We vonden daarbij al naar gelang de afhandelende parketmagistraat en voor vergelijkbare gevallen, sterke verschillen. Dit was zowel het geval bij de beslissing tot seponeren, respectievelijk vervolgen van winkeldiefstal, als bij de beslissing tot al dan niet intrekking van de rijvergunning (en de duur van die intrekking) bij rijden onder invloed : ook al gaat het over gelijkaardige zaken (199), de afhandeling is geheel anders wanneer deze door magistraat A, dan wel magistraat N gebeurt.

Tenslotte vonden we ook belangrijke verschillen in kwalificatie der voor de rechter gebrachte gevallen van rijden onder invloed.

We hebben vroeger het belang van sepotbeleidsschema's beklemtoond. Te dier gelegenheid vermeldde we een aantal auteurs die daarvan voorstander zijn. Het moge thans worden opgemerkt dat zij dit niet alleen zijn ter effectuering van een grotere gelijkheid in afhandeling tussen de verschillende arrondissementsparketten, maar ook (en soms : vooral) ter harmonisering van het vervolgingsbeleid binnen eenzelfde parket. In deze gevallen betreft het duidelijk een pleidooi voor de terugdringing van de individualistische aanpak die men soms binnen de parketten aantreft, en welke grote ongelijkheden in de strafrechtelijke druk op de betrokken verdachten tot gevolg heeft.

### 3. "Buiten-juridische" elementen in het dossier beïnvloeden de afhandeling.

In deze paragraaf willen we aanduiden dat kenmerken van de persoon van de verdachte (geslacht, leeftijd, nationaliteit, sociale positie, e.d.), waarvan velen stellen dat ze in het strafproces als niet-relevant dienen beschouwd (tenzij de wetgever daarover expliciet een uitspraak deed), in datzelfde strafproces alsnog van invloed zijn.

We beperken ons daarbij tot gegevens die in de dossiers terug te vinden zijn, en zullen hier niet naar onze bevindingen verwijzen, welke men verder in dit proefschrift vindt.

#### JUNGER-TAS

De tot 1976 aan het Studiecentrum voor Jeugdmisdadigheid (Brussel) verbonden onderzoeker JUNGER-TAS (die trouwens in haar beschouwingen over het criminologisch onderzoek in België (200) pleit voor een grondiger studie van de strafrechtspleging) bestudeerde in enkele onderzoeken de beslissingscriteria voor gerechtelijke selectie.

In een eerste studie (201) vond zij significante verschillen in afhandeling van kinderstrafzaken door het O.M. op grond van de sociale klasse waartoe de vader van de jeugdige delinquent behoort : nader onderzoek van de aard der gepleegde feiten en/of van mogelijke onderlinge verschillen tussen de parketten zou moeten uitmaken of er van enige discriminatie op grond van sociale klasse kon gesproken worden (202).

In een tweede onderzoek op een groot aantal binnen eenzelfde arrondissement ten laste van jeugdige delinquenten opgestelde dossiers (202) bleek dat vaker tot een seponering besloten wordt wanneer :

het minderjarigen in de hogere leeftijdsklassen betreft / wanneer de minderjarige binnenkort zal huwen of geroepen werd voor militaire dienst / bij meisjes : wanneer zij in een "volledig" gezin verblijven / wanneer het gaat over fugues (art. 36-3°) of over als misdrijf te omschrijven feiten (36-4°) in de plaats van wangedrag en onbuigzaamheid (36-1°)/ een ondertussen genomen voorlopige maatregel alleen uit een ondertoezichtstelling bestond (204).

Over de mogelijke invloed van de beroepsactiviteit van de vader op de afdoening

formuleert de auteur niet zonder voorbehoud (205) de voorlopige conclusie dat er een verband bestaat tussen de sociale positie en verder justitieel ingrijpen.

In een laatste onderzoek waarbij een enquête naar verborgen misdadigheid gekoppeld was aan een studie inzake gerechtelijke selectie (206) besluit JUNGER-TAS dat, naast de invloed die uitgaat van misdrijfgebonden kenmerken zoals het aantal opgegeven delicten, de frequentie waarmee ze gepleegd waren en de ernst (207), een aantal delinquentie-extrinsieke factoren het vervolgingsbeleid op een betekenisvolle wijze beïnvloeden.

In concreto vond zij dat :

1. de vervolging van meisjes op andere gronden gebeurt dan deze ten aanzien van jongens (208),
2. het behoren tot een gebroken gezin relatief vaker aanleiding geeft tot voorlegging van het dossier aan een jeugdrechter,
3. jongeren uit lagere sociale klassen door het O.M. significant vaker voor de jeugdrechter gebracht worden, ook al bleek uit hetzelfde onderzoek dat er tussen de onderscheidene sociale klassen geen verschillen waren wat het aantal of de ernst der gepleegde delicten betreft (209).

Tot daar de onderzoeksresultaten van JUNGER-TAS : Volledigheidshalve herinneren we aan het werk van PEETERS (210), waarvan de presentatie van informatie ons helaas niet toelaat op een redelijke wijze de invloed van sociobiografische dadereigenschappen te isoleren.

Dit bezwaar geldt ook het licentiaatsproefschrift van DEVRIEZE (211), terwijl dit van JANSSEN (212), welke een verband vond tussen de lagere sociale positie van jeugddelinquenten en een ingrijpender "straf"toemeting door de jeugdrechter, omwille van de rechtergeoriënteerde benadering buiten het bestek van dit overzicht valt.

#### DUPONT

Uit bovenstaand overzicht van de Belgische situatie inzake straftoemetingsonderzoek blijkt hoezeer DUPONT (213) het bij het rechte eind had waar hij schreef dat "in België tot dusver nog niet het minste empirisch onderzoek



terzake (bedoeld wordt : ten aanzien van de Belgische straftoematingspraxis) werd verricht".

Iets verder stelde hij : "Men pretendeert wel dat de straftoematingspraxis niet willekeurig mag verlopen en een aantal rechtmatigheidscriteria dient in acht te nemen, zoals bijvoorbeeld : gelijke gevallen op gelijke wijze afdoen en ongelijke gevallen verschillend naar de mate van hun ongelijkheid, maar men laat na systematisch te controleren hoe de straftoemeting in feite verloopt (...) de onderzoeken die in het buitenland (...) werden verricht, wet- tigen allermint de Belgische onverschilligheid voor het straftoematingsge- beuren".

Dit belet DUPONT intussen niet deze leemte enigszins op te vullen : in zijn doctorale dissertatie bespreekt hij immers niet alleen een aantal beginselen die mede de grondslag van ons huidige strafrechtsbedelingssysteem vormen (214). Hij duidt ook de tegenspraak aan tussen hun gepretendeerde machts- kritische functie en de wijze waarop zij in feite functioneren. Dat de ge- proclameerde beginselen nauwelijks worden gerealiseerd, en dat men om een aantal redenen ook niet mag verwachten dat ze worden geëffectueerd, toont DUPONT op verschillende plaatsen aan.

Hij laat daarbij niet na te bepleiten dat de tot nog toe geponeerde normen door de justitiabelen zelf zouden kunnen worden bepaald.

#### 1.6.2.3. Mogelijkheden en beperkingen van het gangbaar O.M.-onderzoek.

Welke waarnemingseenheden werden gekozen, welke onderzoeksbenaderingen toege- past bij de studie van de op het O.M.-handelen van invloed zijnde factoren ? We geven hieronder een overzicht omtrent het tot hiertoe vermeld onderzoek. Informatie over andere (in verwante) studies gebruikte werkwijzen vindt men ook in de publicaties van McCALL (215), SNEL (216), ZEISEL (217), naast hetgeen we in de volgende alinea's vermeldde.

TABEL 5 BRONNEN VAN HET O.M.-ONDERZOEK DER VERMELDE AUTEURS

AUTEUR(S)	Studie van wetge- ving, rechtsleer, rechtspraak, alg. beginselen	Bevraging van de beslissers		Analyse bestaande schriftel. stukken		
		Observ.	Bevrag.	Doss.	Staten	Publ. statist.
BLANKENBURG						x
BLANKENBURG/TREIBER	x					
BUIKHUISEN/VAN DIJK			x			
BRUSTEN					x	
CORSTENS	x			x		
DAVIDOVITCH						x
DEVRIEZE				x		
DUPONT	x					
FINKENSIEPER-SIMONS					x	
FRANKEN			x	x		
GILLIG				x		
GIRAULT (& MALEWSKA)			x	x		
HOTTIAUX		x				x
HUIDEKOPER			x		x	
JANSSEN				x		
JONGMAN/MEDEWERKERS					x	
JUNGER-TAS				x		
OOMEN (& VAN LEEUWEN)				x		
PEETERS				x		
RASSAT	x					
ROMBOUTS				x		
SCHIEPMAKER			x	+		
SESSAR			x	x		
STEFFEN		x	x	x		x
TAK	x					
VAN BERGELJK/VIANEN				+		
VAN DER KAADEN/STEENHUIS			x			
VAN DER WERFF						x
VAN KERCKVOORDE				x		x
VAN STRAELEN/VAN DER WERFF				x		
VOORBERG-RIEDEMANN		x		x		
WOLFF	x					

Uit bovenstaand overzicht blijkt hoe bepaalde wetenschappelijke benaderingen in het O.M.-onderzoek nauwelijks een plaats kregen.

Dit is in de eerste plaats het geval met de (al dan niet participerende) observatie. De (in deze gevallen: participerende) observatie leverde bij slechts twee onderzoekers het onderzoeksmateriaal, dit overigens enkel in een voorbereidende fase.

Dit vormt een grote tegenstelling met het gebruik van deze techniek in de V.S., waar we - alleen al voor het O.M.-onderzoek - de studies van COLE, NEUBAUER, MILLER, REIS & HICKEL en SKOLNICK (218) kunnen vermelden.

Wat de directe niet-participerende observatie betreft is ons ten aanzien van het rechterlijk handelen in ons land alleen het onderzoek van BORREMAN (219), die een taakanalyse van jeugdrechters verrichtte, bekend.

Observatie werd, binnen ons taalgebied, wel meer ten aanzien van het politieel handelen aangewend, zo bijvoorbeeld in de onderzoeken van FLJNAUT, JUNGER, PUNCH, ANDRIESSEN, VEENDRICK & JONGMAN (220).

Ook de aanwending van een vorm van bevraging van de betrokken straftoemeters blijkt vrij marginaal.

FRANKEN vroeg - ter voorbereiding van het eigenlijke onderzoek - aan enkele magistraten schriftelijk de bewijswaarde van een aantal zaken te waarderen.

JUNGER-TAS gebruikte de resultaten van een enquête naar delinquent gedrag bij jongeren ter vergelijking met de registraties binnen de justitiële diensten. In enkele Duitse O.M.-studies dienden groepsdiscussies enkel als aanvulling, respectievelijk ter verificatie van de conclusies.

Centraal stond de bevraging alleen bij BUIKHUISEN & VAN DIJK (die attitudeschalen gebruikten, maar waarbij het O.M. slechts één der bevraagde groepen vormt), en bij VAN DER KAADEN & STEENHUIS waarbij de beoordeling van twee casus als uitgangspunt voor groepsdiscussies met parketmagistraten gebruikt werd.

Mogelijk blijkt hieruit niet zozeer een onderwaardering, dan wel een onderaanwending van de bevragingstechnieken, waarvan we sinds de onderzoeken van ondermeer GROSMAN (gedeeltelijk gestructureerde gesprekken met parketmagistraten) en HOGARTH (ondermeer attitudeschalen en interviews t.a.v. rechters) weten tot welke bijzonder nuttige inzichten zij kunnen bijdragen (221).

Niet alleen is het "face to face" contact van onderzoeker en straftoemeter in West-Europa schaars : ook schriftelijk verrichte enquêtes (zoals KAUPEN en OPP & PEUCKERT ten aanzien van Duitse rechters deden (222)) vindt men in het O.M.-onderzoek nauwelijks terug.

Waarom kan de geringe aanwending van observatie- en rechtstreekse bevrags- worden toegeschreven ?

Naar ons gevoelen ligt dit mede aan de moeilijke toegankelijkheid van het O.M. Inderdaad : in een niet gering aantal gevallen wordt de universitaire onderzoeker in O.M.-middens op een weigering onthaald (223).

Sommige parketmagistraten blijken zeer beducht in het aan derden mededelen van hun opvattingen en attitudes inzake strafrecht en strafrechtstoepassing.

Zij laten niet na op hun afhankelijke positie binnen een gesloten, hiërarchisch

gestructureerd magistratenkorps te wijzen, met een strenge discipline en subtiele doch zeer efficiënte sanctioneringsmogelijkheden (bijvoorbeeld inzake promotiekansen).

Het publiek innemen van standpunten zou binnen dit korps over het algemeen niet in dank worden aanvaard.

Andere leden van het O.M. betwisten dit : zij verklaren over een ruime autonomie te beschikken en werken open en vrijelijk mee aan - toch bij voorkeur mondeling blijvende - enquêtes.

Een gedeeltelijke verklaring voor deze beide uiteenlopende visies ligt onzes inziens in het feit dat binnen het ene ressort meer ruimte gelaten wordt dan in een ander rechtsgebied. Zij zijn deels ook op een verschillende perceptie van de eigen positie en tot een ander standpunt tegenover de context waarbinnen men werkt terug te voeren.

Een en ander ligt bijgevolg wel meer genuanceerd dan men zou kunnen veronderstellen.

Toch staan nog wel een paar zaken een vrije en echte communicatie tussen onderzoeker en magistraat in de weg.

In de eerste plaats zijn sommige leden van het O.M. van oordeel dat de strafvordering niet anders kan verlopen dan op de door de wetgever voorgeschreven wijze. Zij zien daarbij de voorschriften als voldoende uitputtend (224) en achten wenselijkheid en werkelijkheid in de strafrechtspleging dermate samenvallend dat het eigen handelen nauwelijks als problematisch wordt ervaren (225).

Bij ontstentenis van een degelijke terugkoppeling van informatie achten zij hun goede intenties in een toereikende mate in (de gevolgen van) hun handelen geëffectueerd.

Ook staat de criminologie bij sommigen in een kwalijk daglicht, dit vooral sinds de klemtoonverschuiving van studie van misdaad en misdadiger (met etiologische benadering) naar de studie van de definiëring van wat als afwijkend gedrag beschouwd wordt én van het strafrechtelijk handelen (in een interactionistische optiek of vanuit een (neo-)marxistische zienswijze) (226).

Gedragswetenschappelijk onderzoek in het algemeen wordt ervaren als "onoverlegd,

mateloos en redeloos vernietigend, slopend of veranderend, zonder de noodzakelijke zorg om een eventuele wederopbouw" (227).

Aan dergelijke aan de criminologie toegeschreven destructieve activiteiten wensen magistraten niet mede te werken.

Hier ook moet een en ander gerelativeerd. Verscheidene parketmagistraten hebben oog voor de soms problematische consequenties van hun handelen en stellen zich in een toereikende mate (zelf)kritisch op om gedragswetenschappelijk onderzoek toe te laten, soms zelfs te stimuleren.

De aandacht van een aantal parketmagistraten voor de evoluties binnen de criminologie blijkt overigens ook uit hun actieve deelname aan criminologische studiebijeenkomsten.

Tenslotte : hoewel de onderzoeker in een positie staat die deels met deze van de parketmagistraat overeen stemt (228) schermt hij zijn problemenformulering en onderzoeksuitwerking soms meer af ten aanzien van controle door derden dan sommige parketmagistraten dit doen.

Deze bedenkingen inzake de - in regel - moeilijke toegankelijkheid van het O.M. voor observatie en bevraging geformuleerd zijnd, willen we nog even de andere gebruikte onderzoeksbenaderingen bespreken.

In enkele studies werd het O.M.-handelen door middel van een analyse van het juridisch karakter waarbinnen het dient te verlopen benaderd.

Zoals deze analyses doorgaans worden opgevat - in het bijzonder in zover ze intern juridisch blijven - kunnen zij slechts in een beperkte mate bijdragen tot de verklaring van het O.M.-handelen.

Er gaat weinig of geen aandacht naar de context waarbinnen het vigerend recht tot stand is gekomen, de wijze en het ogenblik waarop dit gebeurde, de aan bepaalde regelingen ten gronde liggende bedoelingen en invloeden, de politieke dimensie van wettelijke schikkingen (229), het overwegend conserverend functioneren van de strafrechtstoepassing (230).

In het hoger aangeduid onderzoek gaat de aandacht overwegend uit naar de analyse van vooraf vastgelegde schriftelijke bronnen, in het bijzonder naar de studie

van dossiers of van "vervangende" staten.

Dit heeft het voordeel dat men werkt met gegevens, niet veranderbaar onder invloed van de interventie van de onderzoeker (231). Wat het O.M.-handelen betreft kan men er bovendien van uit gaan dat met deze stukken (dossiers) een niet onbelangrijk gedeelte van de gronden waarop de beslissing tot stand komt aanwezig is (232).

Toch heeft ook deze werkwijze nadelen.

De statistische bronnen, voorzover beschikbaar (233) zijn in eerste instantie op het administratief toezicht op de gerechtelijke activiteiten gericht : niet op wetenschappelijke doeleinden (234).

Hun betrouwbaarheid is bovendien betwistbaar : sluitende richtlijnen voor het invullen van de statistische staten ontbreken en er bestaan, zoals HOTTIAUX aanstipte, interpretatieverschillen (235).

Op hun beurt zijn dossiergegevens de uitdrukking van een realiteitstransformatie (236) : bovendien bevatten zij vermoedelijk slechts een gedeelte van de relevant geachte informatie.

Een belangrijk nadeel van de analyse van gegevens uit bronnen zoals : gerechtelijke statistieken, de daartoe opgestelde statistische staten, weeklijsten en dossiers is dat wel daadaspecten worden onderzocht, maar daarentegen geen recht wordt gedaan aan het handelingsaspect (237).

Anders gezegd : zulk onderzoek geeft geen informatie over de aan het gedrag ten gronde liggende motivaties en intenties. Deze zijn immers niet door gedistantieerde observatie kenbaar (238) : men kan ze enkel in het raam van de sociale communicatie zichtbaar vinden (of maken).

Daarom vertoont gedragswetenschappelijk onderzoek dat tot bijvoorbeeld alleen de studie van de inhoud van justitiële dossiers beperkt blijft een sterke overeenstemming met wat de gedragswetenschapper in het juridisch denken zo hinderlijk vindt. Doordat in dossiers over het concreet-motivationele zo weinig blijkt wordt alleen naar duidelijk objectiveerbare (dit is : in het uiterlijke gedrag constateerbare) eigenschappen gekeken, wordt de handeling tot een daad gereduceerd. Hoewel zij de facto niet verdwijnt, onttrekt zich bij dit soort onderzoek de menselijke intentionaliteit aan de waarneming (239).

Natuurlijk is ook datgene wat feitelijk tot stand komt belangrijk. Soms (of

voor sommigen) méér belangrijk dan de intentie die aan een resultaat voorafgaat : toch menen we, met ROMBOUTS, dat er een plaats moet zijn voor onderzoek dat de interpretaties en de argumentatie van de betrokken actoren niet buiten beschouwing laat, doch deze juist op de voorgrond plaatst (240).

Overigens wordt dit haast een noodzaak, wanneer men met behulp van resultaten van wetenschappelijk onderzoek een verandering van de feitelijke situatie beoogt, omdat aandacht voor de intentionaliteit van de betrokken beslissers in regel een conditio sine qua non is voor de mogelijkheden tot communicatie.

Enigszins met het vorige samenhangend is de vaststelling dat het meeste hoger beschreven onderzoek van het O.M.-handelen wel een - al dan niet oppervlakkige - beschrijving geeft, maar slechts zelden poogt, respectievelijk erin slaagt, dit handelen te verklaren.

Er is in de eerste plaats het gegeven dat (zelfs) bij de aanwending van multivariate kwantitatieve analysetechnieken (zoals de regressie-analyse) de hoeveelheid onverklaard gebleven variantie in de bestudeerde beslissing zelden minder dan zestig procent, en vaak zelfs meer dan tachtig procent bedraagt (241).

Er is ook het verschil tussen de mathematische "verklaring", welke niet meer betekent dan dat we vanuit informatie over een aantal conditionerende factoren ("variabelen") tot een juistere voorspelling van een beslissing kunnen komen, en het inzicht in het waarom en het hoe (de achterliggende processen) van de aangetroffen samenhang.

Het aangeduid onderzoek levert daartoe hoogstens enige hypothesen.

Nu is dit nadeel niet alleen aan de analyse van vooraf vastgelegde schriftelijke stukken verbonden. Vaak immers zijn de "verklaringen" die in de juridische dogmatiek gegeven worden niet meer dan rechtvaardigingen, met weinig verklaringskracht.

In dit opzicht kan ook rechtstreekse bevraging van parketmagistraten slechts voor een gedeeltelijke verklaring zorgen, soms zelfs de verhulling bevestigen ; zoals ENSCHEDE (242) terecht opmerkte vallen motivering en motief niet noodzakelijk samen.

Bijgevolg bekomt men helaas de zo gewenste verklaring van verschijnselen noch altijd, noch volledig, door middel van bevraging van de betrokkenen. Het inzicht dat de ondervraagden zelf niet ten volle weten (of willen mededelen) welke normen

zij in hun gedrag tot uitdrukking willen brengen, brengt SHELDON tot de conclusie dat ook ten aanzien van het onderzoek van rolgedrag van magistraten relatering aan feitelijke beslissingen nodig blijft (243). Dit sluit bij de opvattingen van NOOY (244) aan, waar hij stelt dat het hinderlijk blijven van feiten (en hij bedoelt hiermee niet het antwoord dat respondenten aan onderzoekers geven) een minimale voorwaarde voor wetenschappelijkheid is.

Naast het overwegend descriptief en weinig verklarend karakter van het O.M.-onderzoek, dient ook onderstreept dat slechts een gedeelte van het O.M.-handelen voorwerp van wetenschappelijke belangstelling uitmaakt.

In hoeverre het onderzoeksontwerp geïnspireerd wordt door de aanwezigheid en toegankelijkheid van geschreven stukken willen we in het midden laten : toch willen we beklemtonen dat vermoedelijk mede ten gevolge van een dergelijke beperkte beschikbaarheid een aantal interventies van het O.M. in de afhandeling van strafzaken aan het zicht onttrokken blijft.

Zo wordt op dossiers gewerkt waarvan men niet altijd weet hoe, op welke gronden, op welke tijdstippen en op wiens lastgeving informatie daarin terecht kwam of waarom andere informatie daarin niet te vinden is.

Wanneer het O.M. dagvaardt, welke (van de mogelijke) feiten nu eigenlijk worden ten laste gelegd, en onder welke kwalificatie dit gebeurt, onderzoekt men zelden of nooit. Men gaat niet na welk beleid het O.M. in het oproepen van getuigen (ten laste of à décharge) voert, evenmin onderzoekt men in welke gevallen het O.M. in beroep gaat. De aanwending van dwangmiddelen evenals de gronden voor het gedeeltelijk uit handen geven van een zaak door het vorderen van een gerechtelijk onderzoek worden zelden bestudeerd.

Op welke gronden het O.M. al dan niet de strafuitvoering in gang zet, of op welke basis het beslissingen ter aanwending van beperkte hechtenis of weekend-arrest treft, is niet geweten.

In welke gevallen het O.M. eventueel met de dagvaarding wacht tot de strafvordering minder zin heeft of onmogelijk is geworden, of het O.M. zich bij zijn keuze van tijdstip en kamer der terechtzitting laat leiden door de rechterlijke straftoemeting (245), is nauwelijks onderzocht.

Zo we al niet weten wat het O.M. rekwireert (246), dan hebben we nog minder zicht



op de mate waarin rechter en parketmagistraat in hun vonnis, respectievelijk vordering, op mekaar in spelen.

Evenmin hebben we zicht op de invloed die de politie op het O.M.-beleid heeft (247), zoals we weinig of niets weten over de invloeden die eventueel van buiten-justitiële pressiegroepen uitgaan (248).

Verder blijven een groot aantal schriftelijke stukken die het O.M.-handelen structureren buiten het onderzoeksveld, doordat ze niet buiten de gerechtelijke middens openbaar worden gemaakt.

Hoe men binnen het O.M. de facto positief of negatief sanctioneert blijft eveneens in het vage.

De organisatiesociologische, respectievelijk -psychologische inzichten worden niet tot het O.M. doorgetrokken, zoals ook benaderingen in economische termen (249) buiten de strafrechtspleging blijven.

Verder willen we herhalen dat het gangbaar wetenschappelijk onderzoek weinig of niet bijdraagt tot het inzicht in de (dys)functionaliteit van het O.M. binnen het geheel van sociale controle, ondermeer tengevolge van de afwezigheid van buiten-justitiële referentiepunten (250).

De relatie tussen het doel en functionaliteit van het O.M. enerzijds, en de bestaande samenlevingsordening anderzijds, krijgt in zulk onderzoek nauwelijks aandacht (251).

Voorts wordt bij herhaling gerefereerd naar moreel-filosofische termen (zoals het begrip rechtsgelijkheid) die niet deze van de gedragswetenschappen zijn.

Tenslotte gaat in het O.M.-onderzoek weinig of geen aandacht naar de persoon van de beslisser : ook al is hij het die op de neerlegging van informatie invloed uitoefent, die bepaalt welke gegevens hij relevant acht, hoe deze moeten worden geïnterpreteerd en welke gevolgtrekkingen hij daaraan verbindt.

Omdat uit ons onderzoek nog zal blijken tot welk een ongelijk afhandelingsgedrag verschillende parketmagistraten komen, zonder dat wij

onderzochten wat - in hoofde van de parketmagistraat - daartoe aanleiding gaf, willen we aan dit gegeven thans enige bijkomende aandacht schenken.

In de aanhef van dit eerste hoofdstuk vermeldde we dat EVERSON in het begin van deze eeuw "justice a very personal thing" noemde. Dit werd door HOGARTH (252) overduidelijk bevestigd, toen hij aantoonde dat rechters, naast gemeenschappelijke culturele kenmerken en een aantal attributen (253) die ze als sociale groep gemeen hebben, vooral hun particuliere attitude (254) en straffilosofie in hun handelen tot uitdrukking brengen.

Op grond daarvan kiezen ze gericht op bepaalde soorten informatie, interpreteren ze deze selectief (255) en komen ook anderssoortige beslissingen tot stand. Verwante ideeën en bevindingen vindt men, voor wat rechters in Frankrijk betreft, ook bij ROBERT, FAUGERON & KELLENS (256).

Verwijzing naar nog andere auteurs impliceert het gevaar van een lange en op zich niet erg verhelderende lijst. Het verwijzen naar een werk van ROTTLEUTHNER (257) waarin een aantal theorieën en bevindingen over het rechterlijk handelen enigszins gestructureerd worden gepresenteerd lijkt ons bijgevolg meer nuttig. ROTTLEUTHNER ziet in drie handelingstheorieën een mogelijke verklaring van het rechterlijk handelen, met name : het gedragswetenschappelijke model zoals dit vooral door SCHUBERT (258) ontwikkeld is, de psycho-analytische theorie en de roltheoretische benaderingswijzen.

Deze worden gecombineerd met respectievelijk systeemtheoretische en maatschappijtheoretische beschouwingen.

De systeemtheoretische benaderingswijze blijft meer beschrijvend dan verklarend : we zullen ons daarom beperken tot een korte weergave (daardoor ook zeer onvolledig) van de overige theorieën.

Daarbij maken we een dankbaar gebruik van hetgeen SNEL daarover reeds heeft bericht (259).

1. Er is vooreerst de gedragswetenschappelijke benaderingswijze waarin de attitude van de rechtstoepasser (hier : rechter, magistraat) centrale aandacht krijgt.

Een der belangrijkste vertegenwoordigers van deze richting, SCHUBERT, benadrukt dat rechtstoepassing geen automatische reactie op (strafbaar gesteld) gedrag is, doch integendeel doorheen een gedifferentieerd omzettingsproces tot stand komt.

Niet de gecodificeerde regels spelen daarin een decisieve rol, dan wel de personen die het recht interpreteren en toepassen, met al hun subjectiviteit (hun ideologieën, daarmee samenhangend hun attitudes, daarmee samenhangend hun meningen). Bij hun beslissingsgedrag zoeken deze personen naar een relatieve stabiliteit.

Deze opvatting van SCHUBERT welke wordt gecompleteerd door auteurs als KAUPEN en NAGEL (260) is ons inziens waardevol, doch volstaat niet ter verklaring van de verschillen in de straftoemeting.

Bovendien hanteert men een tamelijk mechanistische manier van denken, waarbij veel "gegeven" is en het procesmatige weinig aandacht krijgt.

## 2. De psycho-analytische benaderingswijze

Deze hecht veel belang aan psychologisch-biologische krachten welke het menselijk handelen in een sterke mate conditioneren. Het strafrechtelijk handelen kan worden geïnterpreteerd als een sociaal gekanaliseerde manier voor het uitleven van driften, waarbij de rechter tracht zijn affecten en zijn angst om zich met de dader te identificeren met behulp van ritueel en juridische dogmatiek en systematiek uit te bannen (261).

ROTTLEUTHNER wijst op een aantal grenzen van de psycho-analytische benaderingswijze, waaraan SNEL nog enkele bezwaren (de term het "onbewuste" is moeilijk te operationaliseren, er gaat onvoldoende aandacht naar de maatschappelijke context) toevoegt (262).

## 3. De roltheoretische benaderingswijzen.

Naargelang het begrip "rol" op een andere wijze gedefinieerd wordt kunnen we ook van andere benaderingswijzen spreken.

ROTTLEUTHNER (& SNEL) situeren bij deze theorieën vooreerst het structureel functionalisme ; daar heeft het begrip "rol" betrekking op de voorschriften en de verwachtingen waarmee de samenleving de bekleder van een positie confronteert. Deze verwachtingen en voorschriften zijn uitputtend en liggen vast : het gedrag van de rechter kan er rechtstreeks uit worden afgeleid. Op eventuele afwijkingen wordt door middel van sanctionering de (hernieuwde) conformering aan de regels en verwachtingen bereikt.

Ons inziens heeft het symbolisch interactionisme een grotere realiteitswaarde. Volgens deze benadering interpreteert de magistraat (geeft hij een betekenis aan) elke situatie waarmee hij zich geconfronteerd ziet.

Zijn handelen is rolgedrag ; een poging om een min of meer consistente gedragslijn op te bouwen, waarin rekening wordt gehouden met de wensen en verwachtingen van anderen, maar wat anderzijds voor de betrokken beslisser ook acceptabel moet zijn als manier om de eigen identiteit (het zelfbeeld) tot uitdrukking te brengen (263).

Deze benadering spreekt ons meer dan de vorige aan, omdat ze aandacht geeft aan de interactie tussen de betrokkenen zowel als aan hun intenties : verder biedt ze ruimte voor de attitudes van de betrokkenen.

Te weinig belang wordt nochtans aan het vaak tegengesteld karakter van de verwachtingen gehecht, alsook aan de ongelijke verdeling in de macht van derden (264) om hun verwachtingen door te drukken. Daáaraan wordt in de volgende benadering uitdrukkelijk aandacht gegeven.

#### 4. De maatschappijtheoretische benaderingswijze (265).

Deze betreft bij haar analyse de wijze waarop de maatschappij is ingericht. In tegenstelling met het structureel functionalisme wordt niet gesteld dat de rechtstoepassing geheel door gecodificeerde regels voorgestructureerd ligt. Wel wordt op het bijzonder karakter van de regels en hun toepassing gewezen. Tegenover het symbolisch interactionisme heeft deze benadering het voordeel dat de maatschappelijke verhoudingen waarbinnen de magistraat straf toemeet uitdrukkelijk in het gezichtsveld betrokken worden.

Belangrijk in deze benadering is dat binnen de maatschappelijke verhoudingen niet iedereen een gelijke toegang tot de materiële en immateriële goederen heeft, en evenmin gelijke mogelijkheden om recht te bekomen, respectievelijk zich aan rechtstoepassing te onttrekken.

Het in de wetten vastgelegde recht is niet neutraal : de waardenpatronen van de belangen van een dominerende minderheid zijn er in vastgelegd. Dit recht heeft een naar sociale laag discriminerende werking.

De magistraat kan niet anders dan, gezien de bestaande ongelijkheden en het klas segebonden karakter van de wetgeving, de ongelijkheden in de samenleving be-

vestigen. Zelf maakt hij geen deel uit van de lager gesitueerde maatschappelijke groepen : het gebrek aan informatie over de reële situatie van deze rechtsonderhorigen vult hij op met zogeheten "lekentheorieën" (halve waarheden, vooroordelen, stereotypen) (266), die tot de bestendiging van de bestaande samenlevingsordening bijdragen (267).

Met SNEEL zijn we van oordeel dat de invloed van de structuur van de samenleving niet overschat moet worden : niet alle verschillen en ongelijkheden zijn op maatschappijstructurele kenmerken terug te voeren. De magistraat blijft, in wisselwerking met anderen, schepper van eigen gedrag.

In dat gedrag kunnen verder (verdrongen) motieven, affecten en angsten vertolkt zijn, aan zijn keuze tussen alternatieven liggen attitudes mede ten gronde, naast de voorschriften en verwachtingen zoals deze expliciet vastgelegd werden en/of zoals de magistraat deze in zijn interactie met anderen interpreteert. Wel wegen soms op deze voorschriften, zowel als op de door de magistraat gegeven betekenissen de ongelijke verdeling in macht en de tegengestelde belangen van de maatschappelijke groepen.

x        x        x

Tot zover onze inleiding over het O.M., de op de O.M.-afhandeling van strafzaken van invloed zijnde factoren en een aanduiding en becommentariëring van onderzoek over het Openbaar Ministerie.

In aanvang wilden we ook een summiere beschrijving van enkele onderzoeken omtrent de rechterlijke straftoemeting geven, ondermeer omdat het rechterlijk handelen veruit de eerste fase van strafrechtstoepassing was die binnen het criminologisch onderzoek ruime aandacht kreeg.

Daarbij aansluitend wilden we toelichten welke variaties in de fase van de strafuitvoering bestaan, én de gronden waarop deze berusten aanduiden.

Thans achten we een en ander, gezien in het verdere verloop van deze publicatie daarop toch niet zal worden teruggekomen, minder opportuun. Het weze ons daarom veroorloofd ons tot de verwijzing naar enige literatuur te beperken (268).

Dit laat ons toe zo dadelijk het tweede gedeelte van dit proefschrift aan te vatten : dat omvat in hoofdzaak het verslag van een onderzoek naar op de O.M.-afhandeling van strafzaken van invloed zijnde factoren.

Dit onderzoek werd in één arrondissement(sparket) doorgevoerd. De belangrijkste vragen die we willen beantwoorden zijn : gegeven de ter kennis van het parket gekomen zaken, op welke gronden :

1. geven gevallen van winkeldiefstal aanleiding tot seponering, respectievelijk vervolging ?
2. wordt, bij rijden onder invloed, de rijvergunning al dan niet onmiddellijk ingetrokken ?
3. wordt de duur van de eventuele intrekking van de rijvergunning bepaald ?
4. wordt rijden onder invloed geseponeerd, respectievelijk vervolgd ?
5. waarop kunnen de verschillen in de betichting (tenlastelegging) worden terug gevoerd ?

Deze vragen zullen we trachten te beantwoorden vanuit de schriftelijk vastgelegde informatie die de magistraten op het ogenblik van hun beslissing ter beschikking stond. In aanvang wilden we, ter completering van het onderzoek, ook de betrokken parketmagistraten bevragen. Om tijdseconomische redenen deden we van deze idee afstand.

Door de beperking tot schriftelijke stukken, en door het werken binnen een grotendeels intern-juridische invalshoek, blijft de verklarende kracht van dit onderzoek beperkt.

Het is goed dit bij interpretatie van de resultaten voor ogen te houden. Anderzijds menen we met dit rapport een nuttige bijdrage te verzorgen tot een vollediger en meer genuanceerde kennis van het O.M.-handelen en tot staving van de pleidooien voor een meer geharmoniseerde, minder willekeurige, straftoemeting.

---

2. DE AFHANDELING VAN STRAFZAKEN EN DAAROP VAN INVLOED ZIJNDE FACTOREN.  
STUDIE BINNEN HET PARKET VAN EEN ARRONDISSEMENT.

## 2.1. ONDERZOEKSOPZET EN METHODE.



## 2.1. ONDERZOEKSOPZET EN METHODE.

### 2.1.1. Doel van het onderzoek.

#### 2.1.1.1. Het onderzoeksdoel.

Empirische informatie over de afhandeling van strafzaken door het O.M. is in ons land vrijwel geheel afwezig.

Nochtans determineert het O.M. in hoge mate de bestemming die aan een groot aantal geverbaliseerde strafzaken gegeven wordt (269).

Buiten de rechtstreeks betrokkenen weten slechts weinigen welke soorten strafzaken door het parket bij de rechtbank van eerste aanleg (arrondissementsparket) worden afgehandeld. Even weinig weet men over de wijze waarop deze zaken worden afgehandeld. Door middel van ons proefschrift willen we over een en ander informatie verschaffen.

In het bijzonder willen we daarbij inzicht verwerven in de beslissingscriteria (de "maatstaven") welke door het O.M. bij de afhandeling van strafzaken gehanteerd worden.

Om verdere aangeduide redenen richten we het onderzoek op de afhandeling van strafzaken, behorend tot twee welomschreven delictcategorieën.

Daarbij is de vraag aan de orde welke gegevens van invloed zijn op de beslissing tot seponeren, respectievelijk vervolgen. Bovendien zal ook worden onderzocht op welke beslissingscriteria de aanwending van een dwangmiddel berust.

#### 2.1.1.2. We dachten daarbij aan onderzoek van tweeërlei vorm :

1. Men kan aan de betrokken (parket)magistraten vragen op grond van welke criteria zij hun beslissingen treffen. Deze werkwijze heeft het voordeel dat het handelingsaspect van de activiteit der parketmagistraten uitdrukkelijk in het onderzoek betrokken wordt.

Zij heeft het nadeel dat het onderscheid tussen wens en werkelijkheid, tussen de dagelijkse praktijk en de opvattingen die men erover heeft, niet steeds duidelijk is (270).

Anders gezegd : de onderzoeker blijft in het ongewisse over de relatie tussen de in het gesprek geformuleerde criteria en de bij afhandeling de facto toegepaste beslissingsgronden.

2. Men neemt de dossiers van afgehandelde zaken als uitgangspunt voor onderzoek. Deze werkwijze heeft het voordeel dat men werkt met stukken waarvan men wel kan aannemen dat het O.M. er (ten dele) op gegrond is. Tevens weten we welke afhandelingsbeslissing in concrete gevallen genomen werd.

Echter : we hebben geen zicht op de eventueel van invloed zijnde factoren waarvan in het dossier geen aanduiding opgenomen is. Evenmin krijgen we (tenzij incidenteel) zicht op de intentionaliteit van de beslissers.

Een en ander afwegend verkozen we toch het werken met vooraf vastgelegde schriftelijke stukken en de daaraan verbonden feitelijke afdoening van de strafzaken. Ter completering van de hierop gegronde bevindingen hadden we graag met de betrokken magistraten een aantal becommentariërende gesprekken gevoerd : tijdnoed heeft ons dit verhinderd. Dat betreuren we : we hopen dat na uitbrenging van (eventueel een gereduceerde versie van) dit proefschrift bedoelde gesprekken alsnog plaats zullen vinden.

#### 2.1.1.3 In het onderzoek stellen we volgende vragen :

1. Welke delicten komen ter kennis van een arrondissementsparket ? Welke bestemming krijgen ze ? Een aan de hand van notitiegegevens samengesteld overzicht vindt men in deel 2.3.

2. Welke informatie in het dossier is van invloed op de afhandeling van strafzaken door het O.M. ?

Dit wordt ten aanzien van winkeldiefstal (deel 2.4) en van rijden onder invloed (deel 2.5.2.1) onderzocht. In deze beide hoofdstukken heeft "afhandeling" betrekking op : de beslissing tot vervolgen, respectievelijk tot het zonder gevolg stellen van de zaak (de seponeringsbeslissing, ook het "sepot" genoemd).

3. Welke de parketmagistraten ter beschikking staande informatie draagt bij tot hun beslissing inzake het gelasten van de toepassing van een dwangmiddel ?

Dit onderzoeken we ten aanzien van de beslissing tot de onmiddellijke intrekking van de rijvergunning bij verdenking van rijden onder invloed (2.5.1.1).

"Afhandeling" heeft in laatstgenoemd gedeelte betrekking op de beslissing tot het al of niet intrekken van de rijvergunning. Zoals bij het onderzoek naar de gronden voor seponering of vervolging bij winkeldiefstal, respectievelijk rijden onder invloed verrichten we ook dit onderzoeksgedeelte op basis van dossiergegevens.

4. Zijn er verschillen in het betichtingsbeleid ten aanzien van rijden onder invloed, al naar gelang de politierechtbank waarvoor de zaak komt ?  
Zo ja : op welke gronden berusten deze ? Hierover gaat 2.5.2.2.
5. Bij de hoofdstukken 2.4 en 2.5 gaat onze bijzondere aandacht naar het mogelijk verband tussen kenmerken van de verdachte en de afhandelingsbeslissing. Mede omwille van de contradictoire en omstreden onderzoeksbevindingen zal de eventuele samenhang tussen de sociale positie van de verdachte en de O.M.-afhandeling extra aandacht krijgen.
6. Verder zullen wij bij genoemde hoofdstukken de verschillen in de aan de strafzaken toegekende afdoening, naar gelang van de beslissende parketmagistraat onderstrepen.  
Onze interesse voor deze thematiek werd door de bevindingen uit het vooronderzoek gewekt.  
Tot nu toe kreeg in onderzoek naar het parketfunctioneren dit onderwerp weinig aandacht. Ons inziens ligt daarin - althans voor een gedeelte - de verklaring van het teleurstellend gering gedeelte door middel van onderzoek verklaarde afdoeningsvariatie (271).
7. De inhoud van vorige alinea roept de vraag naar de gelijkheid, respectievelijk de evenredigheid in het strafproces op. Ook hieraan zullen we aandacht geven.

## 2.1.2. Methode en gebruikte analysetechnieken.

### 2.1.2.1. De analyse van dossiergegevens.

Uit wat vooraf gaat blijkt dat een analyse van dossierinformatie de kern van het onderzoek vormt.

Belang en richting van de samenhang tussen dossierinformatie en de daarop gegronde afhandeling der strafzaken onderzoeken we langs mathematisch-statistische weg (272) In de door VERCRUIJSSE (273) aan dit begrip toegekende betekenis kunnen we ons onderzoek als een vorm van verklarende analyse omschrijven.

De relatering van de afhandeling aan de dossierinformatie gebeurt zowel door middel van een aantal multipele regressie-analyses als in de vorm van een aantal kruistabellen.

Aan een en ander zijn bezwaren verbonden : deze zijn in sociaal-wetenschappelijke onderzoeksmiddelen voldoende gekend. Toch willen we voor de niet in deze richting geschoolde lezer enkele van deze bezwaren aangeven.

In de eerste plaats biedt het werken met dossierinformatie geen zicht op niet in deze dossiers opgenomen - doch voor de verklaring van de afhandelingsbeslissing mogelijk zeer belangrijke - gegevens zoals telefonisch ontvangen informatie en/of de - eventueel variabele - invloed van de werkbelasting van de betrokken magistraat (274).

Omdat (en in zoverre dat) we met de dossierinformatie over slechts een gedeelte van het geheel aan elementen die op de afhandeling van invloed (kunnen) zijn beschikken, werken we op een gereduceerd stuk werkelijkheid.

Voorts vindt soms een - misschien geringe doch niet te ontkennen - reductie van de informatie plaats door het schematiserend (dit is : met weglating van nuanceringen) overbrengen van dossierinformatie op afzonderlijke registratieformulieren en vervolgens door de omzetting hiervan in een beperkt aantal numerieke waarden (codes) (275).

Verder is niet over alle mogelijk op de afhandeling van invloed zijnde factoren de nodige informatie in een toereikend aantal dossiers aanwezig.

Daarom worden niet alle variabelen in de analyses opgenomen, ook al verwijzen ze naar mogelijke beslissingscriteria (276).

Ook blijven sommige groepen informatie uit de analyses - soms werden ze evenmin geregistreerd - omdat de betrouwbaarheid ervan niet afdoende gewaarborgd lijkt (277).

Tenslotte is de draagwijdte van het onderzoek beperkt door de steekproefkeuze en -grootte, de gehanteerde meetniveaus (278) en de aan de gebruikte analysetechnieken verbonden voorwaarden en beperkingen (zie rubriek 2.1.2.4.).

Een ander bezwaar ligt in het feit dat uit de in de dossiers neergelegde termen niet van zelf blijkt welke betekenis daaraan dient toegekend.

Zo we er van uit gaan dat vanuit de dossierinformatie de afhandeling kan worden verklaard, maar aan de gebruikte woorden en zinnen betekenissen toekennen die geheel vreemd zijn aan deze van de betrokken magistraten (279) dan zal het met die verklaring allicht niet meevallen.

We willen ons daarom in hoofde van de beslissers verplaatsen (280) en de dossierinhoud interpreteren op een analoge wijze als zij dit zélf zouden doen. Toch blijven we daarbij (enigszins) buitenstaander : het is mogelijk dat we interpretaties maken, rangordeningen aanbrengen die volgens (sommige) magistraten de (hun) werkelijkheid enigszins geweld aan doen.

Dit is theoretisch al zo. Bovendien weten we zowel uit het K.O.L.-onderzoek als uit rechterlijke straftoemettingsstudies dat betekenissen die participanten in het strafproces aan eigenschappen en situaties geven zeer verschillend kunnen liggen, zélf bij personen die binnen hetzelfde verband werken en die een zelfde rol vervullen. Het is bijgevolg ook in de praktijk niet doenbaar om altijd recht te geven aan de interpretaties zoals de betrokken parketmagistraten deze bij hun beslissing hebben toegekend.

#### 2.1.2.2. De codering der gegevens.

Deze werd pas aangevat nadat in een tussenstap de relevant geachte dossierinformatie op afzonderlijke registratieformulieren overgebracht was. Dit liet een betere controle op het coderen toe (vergelijking codering overeenkomstige gegevens) en maakte het mogelijk ook na de codering nog gemakkelijk terug te grijpen naar de context van een bepaald gegeven.

De codering gebeurde aan de hand van een codeerboek (-handleiding). Dit kreeg zijn definitieve vorm pas na herhaalde aanpassingen.

De betrouwbaarheid van de coderingen werd verhoogd door inventarisatie van alle gegevens waarbij codeerproblemen rezen ; bij het beëindigen van de codeerfase werden preciese criteria voor de codering van deze probleemgebieden opgesteld en gehanteerd.

Bij de registratie zowel als bij de codering van een deel der gegevens waren twee personen betrokken. We streefden naar een verhoogde betrouwbaarheid door - steekproefsgewijs - afzonderlijk dezelfde dossierinhouden te registreren, respectievelijk te coderen, waarna de lijsten vergeleken werden en eventuele verschillen bijgestuurd.

Voorzover verschilpunten (of interne inconsistenties) bestonden werden met het oog op een grotere stabiliteit van de bewerkingen alle lijsten op het betrokken item gecontroleerd en aangepast.

Tenslotte waakten we er over dat de appreciatie van dossierelementen niet beïnvloed kon worden door voor een dergelijke waardering principieel niet in aanmerking komende gegevens (281).

#### 2.1.2.3. Het ponsen van de gecodeerde gegevens.

Om financiële redenen gebeurde helaas geen dubbelponsing (282). Wél controleerden we steekproefsgewijs op ponsfouten, waarbij we zowel de ponsingen met de op de codevellen voorkomende waarden vergeleken als door relatering van sommige variabelen naar inconsistenties in de waarden zochten. In het eerste geval volstond het ponsen van de juiste gegevens. In het tweede geval keken we na of de fout al dan niet tot één concreet geval beperkt bleef : in voorkomend geval werd alsnog de codering en ponsing op de betrokken variabele(n) opnieuw uitgevoerd (283).

Tenslotte keken we de juiste positionering van alle volgkaarten na.

#### 2.1.2.4. De gebruikte analysetechnieken.

##### 1. Criterium- en predictorvariabelen.

In de analyses op het dossiermateriaal wordt in hoofdzaak met telkens één van volgende afhankelijke variabelen gewerkt :

- a. de beslissing tot seponering, respectievelijk vervolging bij winkeldiefstal,
- b. de beslissing tot het al dan niet onmiddellijk intrekken van de rijvergunning ingeval van rijden onder invloed,
- c. bij intrekking van de rijvergunning : de - beoogde - duur ervan,

- d. de beslissing tot al dan niet vervolgen bij rijden onder invloed,
- e. de inhoud van de betichting bij vervolging van rijden onder invloed.

De afhankelijke variabele wordt voortaan ook criterium of criteriumvariabele genoemd.

Het criterium wordt gerelateerd aan (bekeken in verhouding tot) variabelen welke mogelijk op de afhankelijke variabele (het criterium) van invloed zijn.

Deze variabelen noemen we onafhankelijke of predictorvariabelen (predictoren of : variabelen waarvan we aannemen dat informatie daarover tot een juistere voorspelling van de afhandelingsbeslissing kan bijdragen).

## 2. Bivariate en multivariate analyses.

Eens criterium en predictoren geselecteerd kan de mogelijke invloed van telkens één predictor op het criterium worden onderzocht. In dit proefschrift gebeurt dit meestal binnen kruistabellen met twee variabelen : deze werkwijze noemen we ook "bivariate analyse".

Uit deze bivariate analyse blijkt welke variabelen op een statistisch significante wijze en/of in een vrij sterke mate met het criterium samenhangen (284).

Bivariate analyses roepen vaak meer vragen op dan ze beantwoorden. Dit is begrijpelijk indien men ervan uitgaat dat de afhandeling van strafzaken door het O.M. bepaald wordt door meerdere, wellicht onderling samenhangende factoren.

Daarom bieden analyses van het bivariate type op de meer complexe werkelijkheid een beperkt - soms ook misleidend - zicht.

Multivariate analyses verhelpen enigszins dit euvel : daar immers worden wel meerdere variabelen in de analyse betrokken en krijgt de onderzoeker informatie over de relatieve waarde van verschillende soorten gegevens (285).

Ter beantwoording van onze vragen kozen we de technieken van de multi-pele regressie-analyse alsmede de benadering door middel van opsplitsing (286). Bij deze analysetechnieken kan de afhandeling van strafzaken door het O.M. als afhankelijke variabele ingevoerd worden, en gerelateerd aan - minstens

een aantal van - de predictoren (287).

Onze keuze voor beide benaderingen behoeft wellicht enige toelichting : beide werkwijzen hebben hun voor- en nadelen, de aard van het onderzoeksmateriaal waarmee ze optimaal kunnen worden aangewend is niet dezelfde en de twee werkwijzen blijken gericht op anderssoortige discussies. Overigens vormden ze vrij recent het voorwerp van een levendige methodologische controverse (288).

We geven binnen dit bestek geen gedetailleerde beschrijving van beide technieken : daartoe raadplege men de vakliteratuur en de er vermelde basiswerken (289).

Wel willen we - summier - de bezwaren en voordelen van een en ander aangeven.

#### De multipele regressie-analyse

In deze analysevorm wordt beoogd een criteriumvariabele zo goed mogelijk aan de hand van een stel onafhankelijke variabelen te voorspellen (290) : dit gebeurt in de vorm van een rekenformule (regressievergelijking) waarin het verband tussen het criterium en een aantal predictoren optimaal uitgedrukt wordt.

De waarden die de predictorvariabelen aannemen zullen worden vermenigvuldigd met een coëfficiënt, zodanig gekozen dat de door deze (regressie)vergelijking voorgestelde situatie (welke grafisch door een rechte wordt uitgedrukt) de werkelijkheid met een minimum aan vertekening weergeeft (291).

Een bijzondere vorm van de multipele regressie is de stapsgewijze regressie-analyse. Daarbij wordt eerst die variabele geselecteerd die de hoogste correlatie (de sterkste samenhang) met het criterium vertoont, vervolgens deze die de hoogste correlatie met het criterium heeft bij controle voor de invloed van de in de vorige stap weerhouden variabele, enz.

Het is gebruikelijk de analyse te beëindigen zodra men te maken krijgt met variabelen die niet voor minstens 1 % bijdragen in de verklaring van de variantie van het criterium (292). Hun bijdrage is dan toch wel erg klein : bovendien wordt de kans groot dat ze ook aan louter toevallige omstandigheden kan worden toegeschreven.



Bij analyses waar het aantal waarnemingen kleiner dan een honderdtal is, wordt deze grens ook wel tot 2 % opgetrokken (293).

Ongetwijfeld biedt de multi-pele regressie-analysetechniek een aantal voordelen :

- a. Zij laat de onderzoeker toe te weten welk aandeel in de variantie van het criterium tot de predictoren kan worden teruggevoerd (de multi-pele  $r^2$ , of : het percentage verklaarde variantie).
- b. Zij verschaft zicht op de relatieve bijdragen van de verscheidene predictoren ter voorspelling van het criterium (de "beta-waarden").
- c. Waar de variabelen fijnschalig gemeten zijn en deze werkwijze aansluit bij de in de onderzochte realiteit gehanteerde onderscheidingen wordt de informatie nietodeloos of zelfs ten onrechte gereduceerd.
- d. De multi-pele regressie-analyse bemogelijkt het werken met een groot aantal variabelen voor een relatief klein aantal analyse-eenheden (294).
- e. Het betreft een in wezen zeer eenvoudige analysetechniek, waarvoor computerprogramma's voorhanden zijn die met een minimum aan tijd en inspanning de in a en b vermelde informatie geven (295, 296).

Echter : een geldig gebruik van deze analysetechniek is aan een aantal voorwaarden gebonden en heeft enkele nadelen.

- f. Er moeten een toereikend aantal analyse-eenheden voorhanden zijn. Vergeleken met hetgeen bij een wat doorgedreven opsplitsingstechniek nodig is, volstaat hier een verhoudingsgewijs klein quantum.
- g. De techniek is op het werken met minstens op intervalniveau gemeten variabelen afgestemd (297).  
Waar het om andere variabelen gaat wordt in de praktijk een oplossing gezocht in het dichotomiseren (in tweedelingen omzetten) of het (in dummy-vorm) omzetten van de variabelen (298).
- h. Hoewel voor het werken met multi-pele regressie-analyse aan de verdeling der waarden per variabele niet veel voorwaarden verbonden zijn (299) kan een (erg) scheve verdeling (waar het ene antwoordextreem dikwijls gebruikt werd, het andere daarentegen weinig of niet) bij een of meerdere variabelen toch tot onjuiste conclusies aanleiding geven (300).

- i. Multipele regressie-analyse werkt met "over-all" associatiematen : de coëfficiënten zijn het resultaat van een gewogen som van een groot aantal waarden.

Men loopt hierdoor het risico dat men op grond van een lage - of van een nul-correlatie ten onrechte zou concluderen dat er tussen predictor en criterium (de invloed van andere predictoren in acht genomen) géén verband is, waar inspectie van een (multivariate) tabel zicht zou geven op verbanden die binnen bepaalde subgroepen wel degelijk aanwezig (kunnen) zijn.

Zoals JONGMAN en medewerkers het stelden : wanneer de verschillende subgroepsuitkomsten onderling niet consistent zijn, werkt een samenvattende maatstaf verhullend (301).

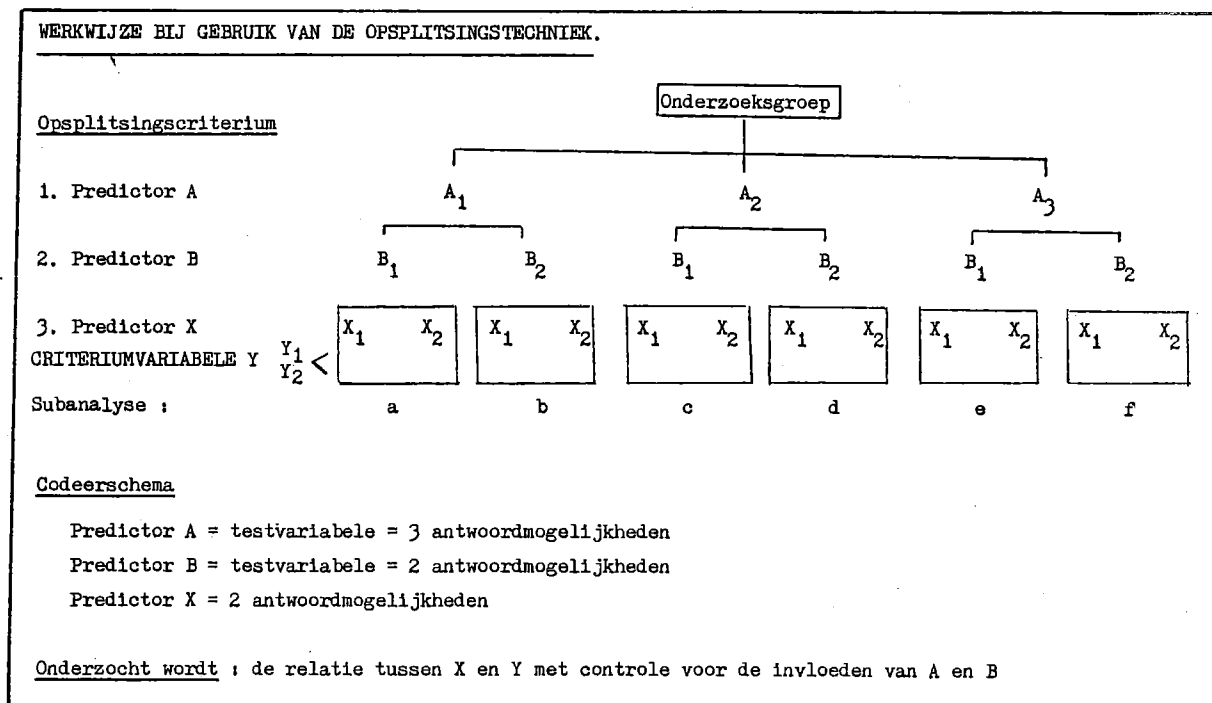
Dit verlies aan inzicht in de specificiteit van de situatie - ondanks een eventuele winst aan overzicht - kunnen we enigszins satirisch als volgt omschrijven : "Een statisticus waadde vol vertrouwen door een rivier die gemiddeld één meter diep was. Hij verdronk". (302).

#### De kruistabellenanalyse met gebruik van de opsplitsingstechniek.

Gewoonlijk zal een bivariate kruistabel het uitgangspunt voor deze benadering vormen.

Is de onderzoeker geïnteresseerd in de specificiteit (303) van de relatie tussen een bepaalde predictor en het criterium, dan herneemt hij de desbetreffende analyse, ditmaal binnen de onderscheidene antwoordcategorieën van een of meer andere predictoren, die dan als testvariabelen in de analyse betrokken worden.

Grafisch kan het onderzoek naar de samenhang tussen X en Y met inachtnahme van de mogelijke invloed van de testvariabelen A en B als volgt worden voorgesteld :



In deze figuur staan de symbolen a, b enz. voor de onderscheidene analyses tussen de predictorvariabele X en het criterium Y, binnen ten aanzien van A en B homogene - maar telkens anders samengestelde - subgroepen. Anders geformuleerd : in dit model wordt rekening gehouden met (gecontroleerd voor) de mogelijke invloed van variabelen A en B.

Op de met a, b enz. aangeduide analyses kunnen telkens een significantietoetsing worden toegepast en associatiematen berekend (304).

Zonder twijfel heeft deze werkwijze het voordeel van een grotere inzichtelijkheid : men krijgt zicht op de wijze waarop X en Y zich verhouden, binnen de respectieve -gecombineerde- antwoordcategorieën van enkele testvariabelen. Op grond daarvan ziet men of - onder welke voorwaarden en in welke mate - een aanvankelijke (bivariate) associatie stand houdt dan wel schijnbaar was (305). Omgekeerd kan worden vastgesteld of - onder welke voorwaarden en in welke mate - een aanvankelijk nul-verband een aantal bestaande associaties verhulde.

De relatie wordt bijgevolg gespecificeerd of (JONGMAN, DROST & SCHILT aanhalend (306)) : de opsplitsingstechniek laat zien hoe de betreffende relatie ligt in de verschillende subgroepen en of een over-all maatstaf op die gronden

zinnig, twijfelachtig of misleidend was.

Om even de gedachtengang van het iets hoger vermeld aforisme voort te zetten : door middel van de opsplitsingstechniek krijgt de onderzoeker zicht op de stapstenen die in de rivier wellicht toch aanwezig zijn.

Ook het gebruik van deze opsplitsingstechniek stelt nochtans wel een aantal eisen of heeft zijn nadelen :

- a. In de eerste plaats is er een grote onderzoekspopulatie nodig. Het aantal subgroepjes waarmee gewerkt wordt stijgt naargelang het aantal variabelen die men ter controle in de analyse betreft : tevens neemt het toe bij een stijgend aantal antwoordcategorieën per testvariabele, predictor en criterium.

Wanneer het oorspronkelijk aantal analyse-eenheden al niet groot was en/of binnen de verscheidene variabelen scheef verdeeld, krijgt men gauw te maken met subgroepen waarbinnen het aantal analyse-eenheden te klein wordt voor significantietoetsing (307) of zinvolle berekening van een associatiemaat.

Toegepast op het in hoger gepubliceerde figuur gegeven voorbeeld geeft dit volgend beeld : bij een onderzoeksgroep van 360 eenheden en een (verondersteld) volledig gelijke verdeling over alle subgroepen houden we voor elke sub(groep)analyse nog net 60 eenheden over. Bij introductie van een derde testvariabele met drie antwoordmogelijkheden zouden er per subanalyse maar 20 eenheden overblijven.

Bij enigszins ongelijke verdeling over de verscheidene subgroepen (zo is het in werkelijkheid vaker) zijn voor enkele subanalyses toetsing en associatiemaatberekening allicht niet meer mogelijk.

Het bezwaar van te kleine subgroepen is reëel en konden we (zoals nog zal blijken) in onze studie niet op een bevredigende wijze ondervangen. Het aantal analyse-eenheden en het aantal categorieën in acht genomen geraakten we nogal vlug "uitgesplitst" ; we konden bijgevolg maar voor een klein aantal testvariabelen controleren.

Een en ander heeft ons er evenwel niet van weerhouden toch de opsplitsingstechniek te gebruiken ; voorzover mag worden aangenomen dat ook in werke-

lijkheid slechts een gering aantal variabelen (met een klein aantal antwoordmogelijkheden) bepalend zijn voor de waarde die het criterium aanneemt is het gebruik van de opsplitsingstechniek geen fundamenteel bezwaar (308).

Bovendien willen we onderstrepen dat het statistisch niet-significant zijn van resultaten niet noodzakelijk de relevantie ervan aantast (309).

- b. De opsplitsingstechniek is omslachtig. Zij vergt een groot aantal subanalyses : een bijzonder tijdrovende en kostenconsumerende bezigheid. Ook dit bezwaar is reëel, en dwingt de onderzoeker er toe deze techniek alleen ter beantwoording van zeer gerichte vraagstellingen te gebruiken.
- c. De opsplitsingstechniek zou niet toelaten uitspraken te doen over de relatieve betekenis van de onderzochte variabelen. Verder : hoewel de uitkomsten noodzakelijk tot de subpopulaties beperkt zouden blijven, is de onderzoeker geneigd tot misleidende generalisaties.

Dit zijn bezwaren die niet opgaan bij een correcte aanwending van de opsplitsingstechniek.

De sterkte van een binnen een subpopulatie aangetroffen associatie kan zonder meer in een maat uitgedrukt worden. Zij gaat alleszins op voor deze subanalyse en binnen de toegepaste variabelenconfiguratie.

Gaan de bevindingen omtrent een aantal subanalyses alle in eenzelfde richting, dan kan men met des te meer gezag enige generalisatie overwegen, eventueel mee op grond van de resultaten van een geëigende toets. Tenslotte kan men, indien de opsplitsing consequent is doorgevoerd en alle subpopulaties een toereikend en behoorlijk verdeeld aantal analyse-eenheden bevatten, een algemene maat voor het gewicht van de predictor berekenen, door een gewogen optelling van de subgroepscoëfficiënten. Met andere woorden : zolang men duidelijk aangeeft waarop ze gebaseerd is bestaat er geen gevaar voor ongefundeerde - misleidende - generalisatie van bevindingen.

- d. De opsplitsingstechniek zet aan tot dichotomiseren (het aanbrengen van tweedelingen) van de variabelen : om het aantal analyse-eenheden per subgroep niet onnodig te beperken creëert of behoudt men binnen de variabele bij voorkeur geen groot aantal onderverdelingen.

Dit impliceert het risico dat men de werkelijkheid geweld aandoet door ten onrechte de spreiding binnen de variabelen te reduceren.

Dat de opsplitsingstechniek (ver)leidt tot het werken met dichotomieën valt niet te ontkennen : onzes inziens nochtans is dit niet noodzakelijk een bezwaar. Integendeel : deze werkwijze verdient de voorkeur indien een zulkdanige indeling van de variabelen beter aansluit bij de in de sociale werkelijkheid gehanteerde indelingen (310). Dat in de in ons onderzoek bestudeerde afhandelingspraktijk vaak niet gewerkt wordt met fijnschalige onderscheidingen achten we bijzonder waar- schijnlijk. We willen dit trouwens met enkele voorbeelden motiveren.

Of in een zelfbedieningszaak voor 620 dan wel voor 730 F goederen ontvreemd werden zal ten aanzien van de vervolgingsbeslissing niet zoveel verschil uitmaken.

Verder loopt iemand die voor 2000 F goederen ontvreemde nu niet precies een vier maal zo grote kans op vervolging als iemand die voor 500 F goederen stal.

Ook : of er twee dan wel vier medeplichtigen waren zal ten aanzien van de vervolgingsbeslissing vermoedelijk minder uitmaken dan het feit dat in groep gehandeld werd.

Ook nog : bij de vervolgingsbeslissing ten aanzien van rijden onder invloed (alcoholintoxicatie) zal in de eerste plaats nagegaan worden of het strafbaar bloedalcoholgehalte al dan niet kan worden aangetoond. Dat iemand met drie promille bloedalcoholgehalte (b.a.g.) een drie maal (of evenredig) grotere kans heeft op vervolging dan iemand met (het ten tijde van de door ons onderzochte parketafhandeling overigens niet strafbaar gestelde) één promille is een gedachtengang, vreemd aan de werkelijke gang van zaken.

Tenslotte : of iemand 23 dan wel 28 jaar is maakt allicht minder uit dan het feit dat de verdachte minder-, respectievelijk meerderjarig is.

Uit een en ander zal men opgemaakt hebben dat beide multivariate benaderingen eigen vereisten stellen, mogelijkheden bieden en beperkingen inhouden (311).

We willen dit nog even illustreren met uitspraken van de methodologen HIRSCHI & SELVIN (312) en BLALOCK (313).

Vooreerst HIRSCHI & SELVIN : zij zijn voorstander van de op partiële correlatieberekening gebaseerde technieken, wat uit volgende aanhalingen moge blijken.

"When does a tabular analyst decide to stop his analysis ? More often than not, when he runs out of cases, time, interest or money. The one criterion that he cannot invoke is that his analysis is complete, that he has explored enough of what there is to explain" (p. 164.) Verder :

"(...) tables are inferior to linear statistical procedures in exploring complex relations and in helping to establish causal relationships (...)" (p. 171) en

"With such procedures (stapsgewijze multiële regressie (onze toelichting)) one can map the analytic landscape more effectively in a few days than one can do with tables in several months". (p. 168).

Toch schrijven HIRSCHI & SELVIN de kruistabellenanalyse niet af, wat blijkt uit volgende passage :

"Once the three of four most important variables have been identified and their causal status made plausible, then showing their joint distribution in a multivariate table allows the analyst to describe their patterns of interaction in much greater detail than with the more elaborate statistical techniques. Furthermore, and this is perhaps the strongest reason for keeping tables as devices of presentation, both the lay reader and the professional social scientist will find them easier to understand" (p. 172).

BLALOCK van zijn kant noemt de opsplitsingstechniek "far superior to the methods used in partial correlation (...)" (p. 235).

Dient men op grond van deze uitspraak volgens BLALOCK het gebruik van multiële regressie in het sociaal-wetenschappelijk onderzoek af te schrijven ? Dit lijkt niet zijn bedoeling. We citeren :

"(...) you should try not to permit an overly strict conscience to restrict the use of certain powerful techniques such as (...) regression analysis to situations in which you are almost certain the assumptions have been met.

Especially in instances where comparable nonparametric techniques are not available and where the aims of the research are exploratory in nature, valuable insights may be gained through the use of these methods even though results must be interpreted with caution". (p. 417).

Op grond van een en ander opteren we, wat de verwerking van de dossiergegevens betreft, voor volgende werkwijze (314).

Verloop van het onderzoek.

1. Voor een eerste inzicht in de relatie tussen predictoren en criterium worden een aantal bivariate analyses doorgevoerd.

In de kruistabellen krijgen we daarbij zicht op de relatieve frequentieverdelingen van de antwoordmogelijkheden per variabele.

We zullen de statistisch significante en/of wat sterkere verbanden bespreken, benevens de nulverbanden tussen predictor en criterium die in tegenspraak zijn met onze verwachtingen.

2. Voor exploratieve doeleinden gebruiken we de multiële regressie-analyse. Hiervan verwachten we aanwijzingen ter beantwoording van de vraag vanuit welke predictoren het criterium (het best) verklaard kan worden.

3. Ter beantwoording van enkele meer gerichte vraagstellingen gebruiken we (ook) de opsplitsingsbenadering.

Dit zal in hoofdzaak gebeuren ten aanzien van het verband tussen de O.M.-afhandeling in strafzaken en twee soorten "buiten-juridische" informatie :

- 3.1. de invloed van de sociale positie van de verdachte op de afhandeling.

Dit zowel omwille van de contradictoire bevindingen in vergelijkbaar buitenlands onderzoek als omwille van de centrale plaats die deze variabele bij de discussies inzake eventuele rechtsongelijkheid inneemt.

- 3.2. De verschillen in afhandeling naar gelang van de afhandelende parketmagistraat.

Hoewel ten aanzien van de rechterlijke strafmeting reeds meermaals werd aangetoond dat een groot gedeelte van verschillen in de straf-toemeting terug te voeren zijn tot verschillen tussen diegenen die de uitspraak vellen, bleef het verband tussen parketmagistraat en de O.M.-afhandeling nagenoeg geheel buiten het wetenschappelijk onderzoek naar de O.M.-afhandeling van strafzaken.

In ons vooronderzoek werd aan deze factor wél aandacht besteed : daaruit bleek dat een groot deel van de tot dan toe onverklaard gebleven variantie in de afhandeling op dit gegeven kan teruggevoerd worden.

Het komt ons bijgevolg noodzakelijk voor dergelijke informatie ook in het hoofdonderzoek te betrekken.



Verder zal ook de (mogelijke) invloed van enkele andere "buiten-juridische" factoren op de afhandeling met behulp van de opsplitsingstechniek gespecificeerd worden.

Vooraleer we de afhandeling van strafzaken aan de hand van dossierinformatie bestuderen, willen we een meer algemene (en noodzakelijk ook oppervlakkiger) beschrijving geven van het in het onderzoek betrokken parket, en van het daar "verwerkte" (straf)zakenpakket.

Dit gebeurt in volgend hoofdstuk.

---

## 2.2. AFHANDELING VAN 2000 AT RANDOM GESELECTEERDE STRAFZAKEN.

## 2.2. AFHANDELING VAN 2000 AT RANDOM GESELECTEERDE STRAFZAKEN.

We geven hier de bevindingen uit een exploratief onderzoek naar de bestemming die de leden van het parket bij een rechtbank van eerste aanleg (315) aan de hen ter kennis gebrachte strafzaken gaven. Deze studie werd verricht aan de hand van gegevens uit de notitie (316) en heeft betrekking op 2000 at random (317) geselecteerde zaken (318).

### 2.2.1. Het parket bij de rechtbank van eerste aanleg te X (319).

#### 2.2.1.1. Representativiteit.

Zowel wat het aantal magistraten (320) betreft, als ten aanzien van het aantal ingeschreven zaken per 100.000 inwoners (321) neemt het in ons onderzoek betrokken parket een normaal te noemen plaats in.

Of en in welke mate de aard van de ingeschreven zaken representatief is voor de input van andere arrondissementsparketten blijft, wegens de afwezigheid van gedetailleerde gegevens onbeantwoord (322).

Wel kan het afhandelingspatroon representatief genoemd worden voor dit van de meeste andere arrondissementsparketten (323).

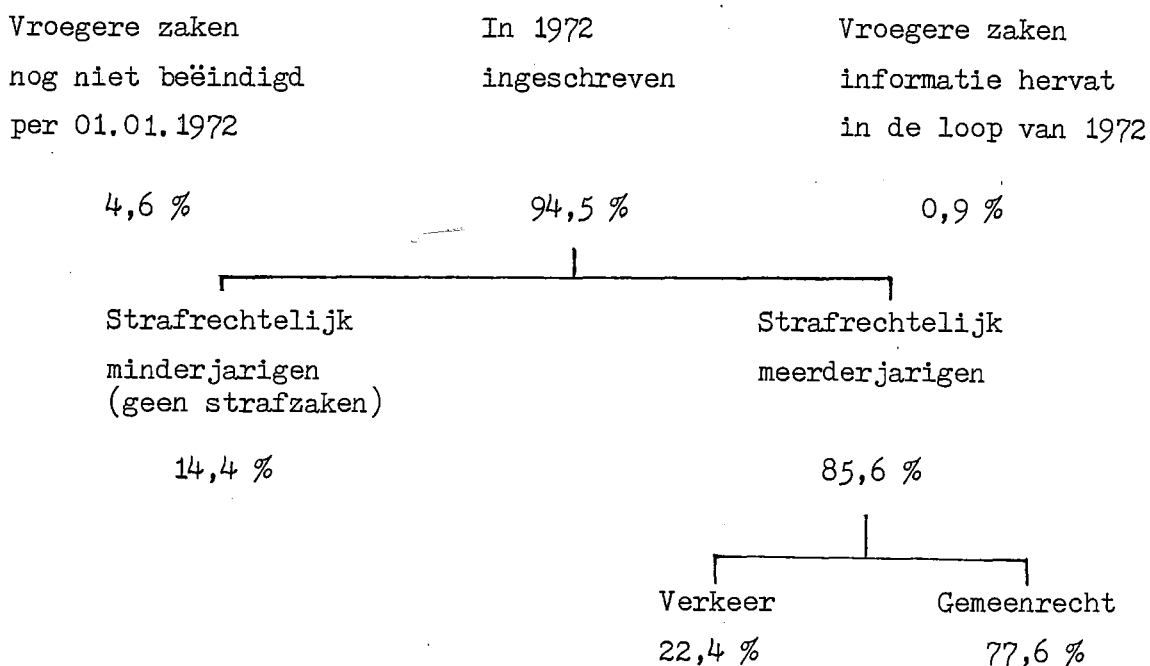
#### 2.2.1.2. In 1972 te behandelen strafzaken.

Op het ogenblik dat we onze (voor)studie begonnen bleek dat het merendeel van de in 1972 in de notitie geregistreerde zaken hun beslag gekregen hadden, in tegenstelling met de 1973-zaken, waarvan een aanzienlijk gedeelte nog op afhandeling wachtte.

Omdat precies de aan strafzaken toegekende bestemming hoofddoel vormde van dit gedeelte van ons onderzoek besloten we op de notitie van het jaar 1972 te werken.

Het betreft daarbij alleen de in 1972 ten laste van strafrechtelijk meerderjarigen ingeschreven zaken (zie tabel op volgende bladzijde).

**TABEL 6** : Het pakket zaken waarmee het arrondissementsparket te X zich in 1972 inliet, respectievelijk welke tijdens dat jaar in de notities zijn geregistreerd.



Het universum voor dit gedeelte van ons onderzoek wordt gevormd door de ten laste van strafrechtelijk meerderjarigen in 1972 ingeschreven zaken ; deze vormen 81 % van alle in 1972 ingeschreven of behandelde dossiers.

Vanzelfsprekend vormt dit universum slechts een fractie van het geheel der misdrijven welke binnen het betrokken arrondissement of door inwoners van dit arrondissement gepleegd werden.

Een groot aantal misdrijven immers komt tengevolge van formele of informele criteria niet ter kennis van het parket bij de rechtbank van eerste aanleg.

In de eerste plaats spelen bij de vaststelling, aangifte en registratie van misdrijven diverse factoren een rol, die samen bepalen of een gepleegd strafbaar feit al dan niet ter kennis van het parket gebracht wordt (zie het eerste deel van dit proefschrift).

Tevens worden een aantal zaken *ratione materiae*, *ratione personae* of *ratione loci* aan andere rechtsmachten dan de rechtbank van eerste aanleg toebedeeld (325).

Ratione materiae, de correctionele kamers in de rechtbank van eerste aanleg zijn alleen bevoegd inzake :

1. wanbedrijven (behalve wettelijk voorziene uitzonderingen),
2. gecorrectionaliseerde misdaden,
3. met een wanbedrijf samenhangende overtredingen,
4. hoger beroep tegen het vonnis van een politierechter.

De meeste geregistreerde inbreuken in de verkeerssfeer komen voor de politierechter en worden op het "politieparket" (door de wet niet meer voorzien, doch nog wel feitelijk functionerend) ingeschreven. Hoewel dit onder de leiding en het toezicht van de procureur des Konings staat (hij is het O.M. bij de politierechtbank) beschikt het over een soms grote afhandelingsautonomie.

Ratione loci ; territoriaal zijn drie rechtbanken bevoegd : deze van de plaats waar het misdrijf gepleegd werd, deze van de feitelijke verblijfplaats van de verdachte en deze van de plaats waar de verdachte gevonden wordt.

Niettegenstaande in de praktijk meestal de eerste rechtbank verkozen wordt is het bijgevolg mogelijk dat een proces-verbaal in een ander parket geregistreerd en afgehandeld wordt.

Rationae personae : sommige categorieën verdachten zijn omwille van hun statuut aan de bevoegdheid van de gewone rechtsmacht onttrokken.

Dit is bijvoorbeeld zo met de militairen die (voor een groot gedeelte der door hen gepleegde delicten) voor een militaire rechtbank zullen verschijnen.

#### 2.2.1.3. De notitie.

In de meeste parketten wordt in een register ("notitie" genoemd) ieder proces-verbaal, aangifte of klacht in strafzaken, in volgorde van binnenkomen, opgetekend.

Deze registers zijn voorbedrukt : een overzicht van de rubrieken vindt men in bijlage.

We bestudeerden de afhandeling van 2000 at random (toevalssteekproef) geselecteerde strafzaken alleen aan de hand van (summiere en niet altijd preciese) notitiegegevens.

Door het beperkt aantal vermeldingen omtrent elke strafzaak kan dit gedeelte

van ons onderzoek niet anders zijn dan partieel en oppervlakkig.

Niettemin publiceren we enkele resultaten, omdat ze alleszins een meer gedetailleerd en een meer concreet beeld geven van de input aan strafzaken dan men zich aan de hand van de gepubliceerde N.I.S.-statistieken kan vormen.

## 2.2.2. Notitiegegevens 2000 zaken arrondissementsparket te X.

### 2.2.2.1. Doelstellingen.

Met dit exploratief-beschrijvend onderzoeksgedeelte beogen we een beeld te geven van zowel de aard der door een arrondissementsparket te behandelen strafzaken als van de modaliteiten van afhandeling.

Onderzoek naar de beslissingscriteria komt in dit gedeelte nauwelijks aan bod; wel willen we een antwoord geven op vragen als :

- Welke misdrijven komen ter kennis van een arrondissementsparket ?
- Hoeveel daarvan worden geseponneerd, getransigeerd ? (326) Hoeveel geven aanleiding tot een vervolging ?
- Welke zaken worden geseponneerd, getransigeerd of vervolgd ?
- Ten voorlopige titel : waarmee hangen deze beslissingen samen ?

### 2.2.2.2. De steekproef.

Na een eerste inzage van de notitie wisten we dat een arrondissementsparket met een gevarieerd pakket zaken te maken krijgt. Om deze reden kozen we een niet te kleine steekproef, en weerhielden we 2000 zaken (dit is iets meer dan 10 % van het in de notities vermeld aantal).

Door de gebruikte at random procedure (keuze met behulp van een lijst van toevalcijfers) achten we onze steekproef representatief voor het geheel van de in 1972 ingeschreven zaken (327).

## 2.2.3. Kenmerken van de onderzoeksgroep.

### 2.2.3.1. Het misdrijf (N=2000)

We vermeldden al de grote diversiteit in feitomschrijvingen ; onder eenzelfde

(logische en nog voldoende specificerende) omschrijving krijgen we maar zelden 5 % der geregistreerde zaken gegroepeerd.

Dit was wel het geval bij twee diefstalcategorieën, bij de (met verkeersdeelnamen samenhangende) inbreuken inzake art. 418-420 SWB (onopzettelijk toebrengen van slagen en/of verwondingen) en bij aangiften van een verlies.

Uit dit laatste blijkt dat ook gebeurtenissen die niet noodzakelijk naar een misdrijf verwijzen, zoals verliezen, vondsten, ongevallen, ziekten, zelfmoord (pogingen) en geschillen, in de notitie vermeld staan.

Tevens worden daarin, hoewel daarmee geen nieuwe strafzaken gemoeid zijn, de beroepen tegen vonnissen van een politierechter opgenomen.

Zulke categorieën nemen we in de volgende tabellen ofwel niet, ofwel als pro-memorie rubriek (P.M.) op.

Uit een nadere analyse bleek overigens dat geen der in de P.M.-rubrieken opgenomen feiten tot een vervolging leidde (de gevallen waarin het O.M. beroep aantekende daargelaten).

In de notitie vindt men zelden een juridische kwalificatie van het misdrijf : meestal wordt zij ten parkette pas na inschrijving der feiten geformuleerd.

Daardoor is het onmogelijk aan de hand van notitiegegevens (juridisch relevante) onderscheidingen te maken zoals - in de sfeer van vermogensmisdrijven - tussen : eenvoudige diefstal, huisdiefstal, diefstal mét en diefstal zonder geweld of bedreiging, gebruiksdiefstal, poging tot diefstal ...

We groepeerden zo'n tweehonderdvijftig verschillende oorspronkelijke omschrijvingen tot achttien vrij homogene rubrieken, naast twee restcategorieën (328).

In tabel 7 vindt men een overzicht van de aard der ingeschreven zaken, in afnemende orde van voorkomen.

TABEL 7 : Aard van de ingeschreven zaken (gegroepeerd).

<u>Inschrijvingen inzake :</u>	f(1)	%	%(2)
Inbreuk art. 418-420 SWB inzake verkeer	388	19,4	24,1
Diefstal (exclus. diefstal vervoermiddelen)	303	15,1	18,8
Diefstal vervoermiddel	184	9,2	11,4
Verlies, vondst	174	8,7 (P.M.)	-
Beschadiging, bevuiling, vernieling	97	4,8	6,0
Overspel, onderhoud van bijzit, familieverlating : huwelijkstrouw	85	4,3	5,3
Ongeval, ziekte	79	3,9 (P.M.)	-
Slagen	78	3,9	4,8
Geschil	67	3,3 (P.M.)	-
Beroep vonnis politierechtbank	65	3,3 (P.M.)	-
Handelsreglementering	57	2,8	3,5
Oplichting, valsheid in geschrifte	55	2,8	3,4
Bouwverordeningen, milieu	45	2,3	2,8
Bedreigingen, laster	43	2,1	2,7
Verplichte aansprakelijkheidsverzekering	31	1,5	1,9
Zedendelict	31	1,5	1,9
Smaad, weerspannigheid	16	0,8	1,0
Psychotrope stoffen	12	0,6	0,7
Geen (duidelijke) informatie	5	0,3 (P.M.)	-
Andere (restcategorie) (3)	185	9,3	11,5
TOTAAL	2000	100 %	100 %

(1) f : frequentie, aantal inschrijvingen in de notitie

(2) = percentage met weglating van de P.M.-rubrieken

(3) De categorie "andere" omvat een groot aantal moeilijk logisch groepeerbare strafzaken (w.o. inschrijvingen van tot meer dan één delictsoort behorende inbreuken).

Uit deze tabel blijkt welk belangrijk deel de verschillende vormen van diefstal (30 % van het aantal ingeschreven strafzaken) uitmaken, zoals ook de met verkeersdeelname samen hangende inbreuken inzake de artikelen 418-420 SWB (onopzettelijk toebrengen van slagen of verwondingen), welke 24 % van de ingeschreven strafzaken verzorgen.

Over de omstandigheden waarin het misdrijf gepleegd werd, de aangewende middelen en/of de aangerichte schade vindt men in de notitie geen informatie : een appreciatie en vergelijking van de ernst der misdrijven is bijgevolg niet mogelijk (tenzij men naar de dossiers gaat).

### 2.2.3.2. De verdachte (N=916).

Voor 916 van de in de notitie geregistreerde (en tot de steekproef horende) strafzaken was over de persoon van de verdachte informatie opgenomen (naam).



Aan de hand van deze beperkte identiteitsinformatie vormden we verdelingen volgens aantal en geslacht van de bij het misdrijf betrokken personen.

In 38 % der strafzaken vonden we in de notitie niets over de identiteit van de verdachte, voor 3 % was de informatie ontoereikend.

Het hoge percentage blanco's illustreert hoe vaak een misdrijf ter kennis van het parket komt zonder concrete aanwijzingen inzake de mogelijk verdachte(n). Dit vormt een gedeeltelijke verklaring van het groot aantal dossiers omwille van het onbekend blijven van de dader geseponeerde dossiers.

Van de zaken mét verdachteninformatie waren er 87 % ten laste van slechts één verdachte genoteerd, 13 % ten laste van meerdere personen.

Een verdachte op vijf was een vrouw (329), een verhouding overigens welke we voor het betrokken arrondissement ook op het niveau van de veroordeelden terugvonden (330).

#### 2.2.3.3. De aangever (N=1241)

In 18 % der gevallen vonden we in de notitie geen informatie over de identiteit van de aangever of klager.

Vijf procent der vermeldingen waren weinig nauwkeurig of onvolledig.

Van de 77 % resterende zaken werden er 91 % ingeschreven op aangifte of klacht van één betrokkene (waarvan 1 op 3 een vrouw (329)), 6 % op aangifte of klacht van meerdere betrokkenen ( 3 % op naam van een instelling of bedrijf).

#### 2.2.3.4. Plaats van het misdrijf (N=1576)

Op de 1610 strafzaken was van 1576 feiten genoteerd waar ze gepleegd waren : 1494 daarvan (=95 %) gebeurden op het grondgebied van tot het gerechtelijk arrondissement X behorende gemeenten.

Een verdeling over de verschillende kantons (voorzover mogelijk) der binnen

het betrokken arrondissement gepleegde (en geregistreerde) misdrijven vindt men in tabel 8.

TABEL 8 : Spreiding misdrijven volgens kanton.		
Kanton	% Strafrechtelijk meer- derjarige bevolking	% misdrijven
A	19	16
B	16	17
C	15	13
D	15	11
E	11	8
F	10	8
G	5	2
Stad a	9	25
Gerecht. arr. x	100	100

Opvallend is de discrepantie tussen het bevolkingsaandeel van de stad a en het % geregistreerde daar gepleegde misdrijven.

Voor nader onderzoek lichten we de overige gemeenten die voor minstens 5 % in het arrondissementeel aantal strafzaken bijdroegen uit hun kantonomschrijving, en relateren we hun bevolkingsaantal opnieuw aan de proportie geregistreerde er gepleegde delicten.

TABEL 9 : Gemeenten met 5 of meer % van de strafzaken.		
Gemeente	% der strafzaken	% der strafrechtel. meerderj. bevolking binnen het arrond. x
a	25	9
b	5	5
c	5	6
d	6	7
Totaal :	41	27

Wat blijkt ?

Iets meer dan 40 % van de binnen het arrondissementsparket geregistreerde misdrijven werden op het grondgebied van vier gemeenten gepleegd, waarvan de gezamenlijke strafrechtelijk meerderjarige bevolking slechts 27 % van deze van het arrondissement bedraagt.

De gemeente a is niet alleen - wat bevolkingsaantal betreft - de belangrijkste : zij vervult méér dan de overige gemeenten een centrumfunctie.

Is de "delinquency opportunity" er groter, door de concentratie van bedrijven en handelszaken, de sterkere graad van verstedelijking met de daarmee samenhangende anonimiteit en de grotere verkeersdensiteit ? Wellicht vindt het hoger "delinquentiecijfer" gedeeltelijk hierin zijn verklaring. Voorts is het niet ondenkbaar dat de opsporingsdiensten (die er geconcentreerd zijn) in de beperkte regio meer pro-actief patrouilleren, respectievelijk verbaliseren.

Tenslotte kan ook het aangiftengedrag onder de bevolking wat anders liggen.

Volledigheidshalve vermelden we dat zes procent der misdrijven niet binnen het arrondissement X gepleegd waren ; daarvan speelde één op vijftien zich buiten de landsgrenzen af.

#### 2.2.3.5. Dienst die voor het eerst kennis van de zaak nam en/of de zaak aan het arrondissementsparket te X overmaakte (N=1609).

Eenenveertig procent van de ten parkette geregistreerde strafzaken werd door de rijkswacht aangebracht, waarvan een fractie - 1 op 20 - door de B.O.B. (een bijzondere afdeling van de rijkswacht).

De gemeentelijke en landelijke polities brachten 38 % der inschrijvingen aan (waarvan 90 % van de gemeentelijke politie en 10 % van de landelijke politie kwam). De gerechtelijke politie meldde 1 % der strafzaken, 6 % werd door ambtenaren met politionele bevoegdheden aangebracht.

Zes procent der zaken kwam vanuit een ander arrondissementsparket, 4 % werd op grond van een door de benadeelden aan het parket gerichte klacht (331) geregistreerd.

Vier procent tenslotte kwam langs andere kanalen in de parketnotitie terecht (overgemaakt door griffier politierechtbank n.a.v. aantekening van een beroep, ter beschikking overgemaakt door een officier die de procureur des Konings bijstaat).

Een vergelijking tussen de door de gemeentelijke en landelijke polities én de Rijkswacht ingezonden processen-verbaal en hun effectieven in 1972 (332) geeft volgend beeld :

TABEL 10 : Politie-effectieven en percentage verzonden strafzaken.

	% der personeelsbezett.	% der overgemaakte strafz. (politie + rijkswacht)
Gemeentelijke politie	37	45
Landelijke politie	17	5
Rijkswacht	46	50
Totaal :	100	100

Uit deze tabel blijkt dat het aandeel van de landelijke politie in het aan het parket overgemaakte zakenpakket verhoudingsgewijs gering is ; bovendien is - zoals verder zal blijken - dit aandeel eerder specifiek.

In tegenstelling met de gegevens voor de gemeentelijke politie liggen de rijkswachtcijfers niet hoger dan verwacht, vooral niet indien men hun in het arrondissement X tamelijk frequent gevolgde praktijk van ontdebbling der processen-verbaal (333) in de overwegingen betreft.

#### 2.2.3.6. Tijdsintervallen.

Tabel 11 geeft het - in gemiddeld aantal dagen uitgedrukt - tijdsverloop tussen de dag waarop een misdrijf gepleegd werd, de dag waarop daarvan door een opsporingsdienst een aanvankelijk proces-verbaal werd "geopend", de dag waarop de administratieve diensten van het parket dit registreerden en de dag waarop een eerste (voor 93 % der zaken ook definitieve) bestemming genoteerd werd (334).

Binnen de haakjes vindt men het kleinste, respectievelijk het grootste aangetroffen tijdsinterval.

TABEL 11 : Tijdsinterval in gemiddeld aantal dagen (1)

<u>Tijdsverloop tussen</u>	<u>Dagen</u>
Misdrijf en verbalisering	6(0,318)
Misdrijf en notitieregistratie	15(0,321)
Misdrijf en eerste beslissing inzake toe te kennen bestemming	76(0,637)
Gemiddeld tijdsverloop tussen de eerste en de laatst genoteerde beslissing in- zake te geven bestemming ( 7 % van de zaken)	123(2,501)

- (1) Intervallen berekend voor de misdrijven met preciese informatie over de datum der feiten, gepleegd na 1 november 1971 en waarover vóór 1 januari 1974 een afhandelingsbeslissing genomen was. Door deze criteria geven de gepubliceerde cijfers kleinere tijdsintervallen aan dan deze die in werkelijkheid voorkomen.

Een gemiddelde kan een vertekend beeld geven, indien de spreiding errond zeer groot is of wanneer de verscheidene tijdsintervallen niet normaal rond dit gemiddelde verdeeld liggen.

Daarom geven we in tabel 12 een procentuele verdeling over een aantal door ons gegroepeerde intervallen.

TABEL 12 : Tijdsinterval : Procentuele verdeling der gegroepeerde gegevens.

<u>Tijdsverloop tussen :</u>	<u>dagen</u>					<u>maanden</u>		Totaalperc.
	0	1	2-6	7-13	14-31	1-7	7 & +	
Misdrijf en verbalisering	58,1	10,4	16,0	6,3	3,5	5,3	0,5	100
Misdrijf en notitievermelding	0,4	2,1	34,7	31,7	21,3	9,3	0,5	100
Misdrijf en eerste toekenn. van een bestemming	0,1	0,2	11,1	20,9	20,7	32,1	14,9	100
Verbalisering en notitievermelding	1,1	11,1	43,1	26,2	15,7	2,7	-	100
Verbalisering en eerste toekenn. van een bestemming	0,3	0,7	16,8	18,6	20,2	30,2	13,3	100
Notitievermelding en eerste toekenn. van een bestemming	13,9	12,5	18,2	5,4	12,5	24,8	12,8	100
Eerste en laatste genot. bestemming	-	-	5,5	13,8	10,1	48,6	22,0	100

Uit laatste tabel blijkt dat bijna 16 % der zaken pas een week of langer na de feiten geverbaliseerd worden.

Tussen verbalisering en registratie in de parketnotitie verlopen normalerwijs minstens enkele dagen.

Een bestemming wordt in 32 % der gevallen binnen de veertien dagen na de feiten gegeven en in 26 % der zaken zelfs ten laatste één dag na de notitieregistratie : in 15 % der gevallen echter verloopt er tussen de feiten en de bestemming meer dan een half jaar. Bij deze groep horen ongetwijfeld een aantal zaken waar het lange tijdsverloop het gevolg is van een tijdrovend onderzoek. Toch is dit niet de enige verklaring : een aantal dossiers blijft lange tijd "in de kast" liggen zonder dat daarmee intussen iets gebeurt.

Zoals we later zullen aantonen (tabel 26) wordt de gemiddelde tijdsduur sterk opgevoerd door de minnelijke schikkingen, die pas na vergoeding van de aangerichte schade kunnen getroffen worden. In de praktijk gaat het daarbij om verkeersdelicten ; het gemiddelde tijdsverloop tussen de feiten en de (eerste) toegekende bestemming bedraagt er 131 dagen, tegenover 52 dagen voor de andere delicten.

#### 2.2.3.7. De bestemming der zaken (N = 1608).

Bijna één procent van de in de notities geregistreerde strafzaken had, op het ogenblik van onze gegevensverzameling medio 1974, nog geen bestemming gekregen.

De oriëntering van de andere strafzaken vindt men in tabel 13 (335).

TABEL 13 : Aan de strafzaken toegekende bestemming.		
<u>Bestemming</u>	<u>f</u>	<u>%</u>
Sepot (geen motivering)	26	1,6
Sepot : vervolging niet mogelijk	552	34,3
Sepot : ontoereikend bewijs	94	5,8
Sepot : vervolging niet opportuun	373	23,2
Minnelijke schikking	75	4,7
Rechtstreekse dagvaarding	119	7,4
Raadkamer : verwijzing naar rechtbank	36	2,3
Raadkamer : geen vervolging	20	1,2
Raadkamer : internering	4	0,2
Naar collega	181	11,3
Voeging	76	4,7
Naar andere notitie	34	2,1
O.R. ter beschikking	5	0,3
Ontlasting	2	0,1
Geen bestemming medio 1974	11	0,7
TOTAAL	1608	100 %

Uit bovenstaande tabel blijkt dat 77 % van de strafzaken door het O.M. met een seponeringsbeslissing, met een minnelijke schikking of door middel van een rechtstreekse dagvaarding "beëindigd" werden.

De raadkamer beschikte over 3,7 % der gevallen, meer dan de helft daarvan werd naar de correctionele rechtbank verwezen (slechts één zaak werd gecontraventionaliseerd).

Met de resterende vermelde bestemmingen is in feite niet aangeduid welke richting de zaak uiteindelijk kreeg ; het grootste gedeelte heeft betrekking op zaken die aan een collega, parketmagistraat in een ander arrondissement, zijn overgemaakt.

Waarom werd een aantal strafzaken geseponeerd ? Uit tabel 13 blijkt al dat twee soorten motiveringen het grootste aantal sepotbeslissingen dragen. In volgende tabel vindt men daarover meer gedetailleerde informatie (336a).

**TABEL 14 : Sepotbeslissingen, volgens motivering.**

Motivering van de sepotbeslissing	f	%
Dader onbekend	468	44,8
Vervolging niet opportuun (beleidssepot)	373	35,7
Bewijs ontoereikend	94	9,0
Het feit is geen misdrijf	73	7,0
De dader is overleden	7	0,7
Geen klacht : vervolging daardoor onmogelijk	2	0,2
Verjaring van de strafvordering	1	0,1
Immunititeit van de dader	1	0,1
Geen motivering	26	2,5
TOTAAL	1045	100 %

Uit tabel 14 blijkt dat alsnog 7 % van de als strafzaak ingeschreven en geseponeerde feiten uiteindelijk geen misdrijf betroffen. Voorts is een zeer groot aantal strafzaken wegens het onbekend blijven van de dader(s) geseponneerd. Inopportunititeit van vervolging staat voor bijna 36 % der sepot.

Welke bedragen zijn met de voorstellen tot het treffen van een minnelijke schikking gemoeid ? Dit blijkt uit tabel 15 ; daarbij bedenke men dat de minnelijke schikking slechts ten aanzien van enkele delictsvormen als afhandelingsmodali-

teit wordt én kan worden toegepast.

Uit tabel 3 bleek dat er tussen de parketten inzake de voorgestelde transactiebedragen nogal wat verschillen zijn. Met een gemiddeld bedrag van bijna 1500 F neemt het in het onderzoek betrokken parket een gemiddelde plaats in.

TABEL 15 : Voorgestelde minnelijke schikkingen, naar bedrag.

<u>Bedrag voorgestelde transactie</u>	<u>f</u>	<u>%</u>
500 F	13	17,3
1000 F	4	5,3
1500 F	34	45,3
2000 F	21	28,0
2500 F	3	4,0
	<u>75</u>	<u>100</u>

Tot daar een beschrijving van de belangrijkste informatie die we in de notitie aantreffen. In volgende paragraaf zal de samenhang tussen enkele gegevens beschreven worden.

#### 2.2.4. Kruistabellen binnen de 2000-zaken steekproef.

In deze paragraaf vindt men een eerste antwoord op vragen zoals :

- wie wordt verdacht, en van welke misdrijven ?
- Langs welk "kanaal" komen welke misdrijven bij het arrondissementsparket ?
- Aan welke misdrijven geeft het parket welke bestemming ?
- Hoe lang duurt het voor deze bestemming toegekend wordt ?

Men hoede er zich voor in de verstrekte gegevens informatie te zoeken omtrent omvang en/of aard van de binnen het arrondissement X reëel gepleegde misdrijven.

Zoals in 2.2.1.2. vermeld hebben onze gegevens betrekking op een steekproef uit de op een arrondissementsparket geregistreeerde delinquentie. Zij slaan bijgevolg slechts op een fractie van de binnen dit arrondissement waargenomen misdadigheid, deze op haar beurt slechts een gedeelte van de er gepleegde delinquentie zijnd.



#### 2.2.4.1. Verdeling der misdrijven volgens het al dan niet geïdentificeerd zijn, respectievelijk het geslacht van de verdachte(n).

We vermeldten al dat het aantal misdrijven waarvoor in de notitie een verdachtenidentificatie geregistreerd wordt niet bijzonder groot is.

Globaal bedraagt dit "ophelderingspercentage" 62 % ; het is duidelijk lager bij diefstallen (19 %) en vandalisme (24 %). Allicht liggen deze percentages na beëindiging van een opsporings- of gerechtelijk onderzoek wat hoger. Toch blijft een groot aantal daders ongeïdentificeerd.

Tabel 16 geeft hierover informatie ; evenals bij de volgende tabellen houde men er rekening mee dat de percentages soms slechts op een gering aantal strafzaken berekend zijn.

TABEL 16 : Misdrijven waarvoor een geïdentificeerd verdachte ingeschreven werd.

<u>MISDRIJF</u>	<u>f</u> Misdrijven - totaal	<u>f</u> Misdrijven met verdachte(n) identificatie	<u>%</u> Misdrijven met inschrijving met geïdentif. verdachte(n)
Art. 418-420 verkeer	388	333	85,8
Diefstal	303	80	26,4
Vervoermiddeldiefstal	184	12	6,5
Beschadig., verniel.	97	23	23,7
Huwelijkstrouw	85	84	98,8
Slagen	78	73	93,6
Handelsreglementering	57	57	100
Oplichting	55	49	89,1
Bouwverord., milieu	45	41	91,1
Bedreigingen	43	40	93,0
Verplichte aansprakelijkheidsverzekering	31	31	100
Zedendelict	31	27	87,1
Smaad	16	16	100
Psychotrope stoffen	12	10	83,3
Andere	185	127	68,6
<b>TOTAAL</b>	<b>1610</b>	<b>1003</b>	<b>62,3</b>

#### 2.2.4.2. Opheldering en dwaling.

Vrij veel misdrijven worden zonder identificatie der verdachte(n) ingeschreven.

In hoeverre wordt daarin nadien opheldering gebracht ?

Aan de hand van de motivering van de afhandelingen hebben we daarop wel enig gezicht : bij een aantal afhandelingsvormen (sepot wegens immuniteit of overlijden van de dader, minnelijke schikking, rechtstreekse dagvaarding, verwijzing naar vonnisgerecht) mogen we aannemen dat de (vermoedelijke) dader(s) gekend was (waren). Bij de andere afhandelingsvormen blijven we daaromtrent, zonder inzage van de dossiers, in het ongewisse.

Voorzover daarbij geen zaken met na aanvankelijke notitie-inschrijving alsnog geïdentificeerde dader(s) horen én ook voorzover de identificatie van een na aanvankelijke notitie-inschrijving alsnog geïdentificeerde dader(s) niet in de notitie wordt bijgeschreven (in regel zouden wel de navolgende processen-verbaal vermeld worden, maar niet de inhoud ervan), geeft tabel 17 aan dat zeer weinig zaken zonder aanvankelijke daderidentificatie later toch opgehelderd geraakten.

Aan te stippen valt dat alleszins 74 % van de hier bedoelde zaken uitdrukkelijk wegens het onbekend zijn van de dader(s) geseponeerd werden.

**TABEL 17 : Zonder verdachtenidentificatie ingeschreven en nadien opgehelderde misdrijven (1)**

Misdrijf	Afhandeling wijst op gekend zijn van de dader(s)	Sepot, dader onbekend
Art. 110-120	3	4
Diefstal	0	194
Vervoermiddeldiefstal	0	161
Beschadig., vernieling	0	61
Ruvelijkstrouw	0	0
Slagen	0	2
Handelsreglementering	0	0
Oplichting	0	1
Bouwverordening, milieu	0	2
Bedreigingen	0	1
Verpl. aansprak.verzekering	0	0
Zedendelict	0	4
Smaad	0	0
Psychotrope stoffen	0	0
Andere	0	19
<b>TOTAAL</b>	<b>3</b>	<b>449</b>
% van aanvankelijk zonder verdachtenidentificatie ingeschreven zaken :		
	0,5 %	74 %

(1) Opgehelderd : zaken waarvan uit de afhandeling kan worden afgeleid dat de dader van het misdrijf geïdentificeerd werd (sepot gezien immuniteit of overlijden van de dader, minnelijke schikking, rechtstreekse dagvaarding of verwijzing naar rechtbank).

Anderzijds worden, zoals tabel 18 toont, een aantal mét verdachtenidentificatie geregistreerde misdrijven nadien wegens het niet-gekend zijn van de dader(s) geseponeerd.

**TABEL 18 : Met verdachtenidentificatie ingeschreven, doch nadien uitdrukkelijk wegens onbekend zijn van de dader ongesanctioneerd gebleven zaken (1).**

Misdrijf	Sepot, dader onbekend	Afhandeling wijst op gekend zijn van de dader(s)
Art. 110-120	1	139
Diefstal	8	10
Vervoermiddeldiefstal	1	1
Beschadig., vernieling	1	1
Ruvelijkstrouw	1	14
Slagen	0	7
Handelsreglementering	0	16
Oplichting	2	5
Bouwverordening, milieu	0	4
Bedreigingen	2	0
Verpl. aansprak.verzekering	0	5
Zedendelict	1	6
Smaad	0	7
Psychotrope stoffen	0	3
Andere	1	13
<b>TOTAAL</b>	<b>19</b>	<b>239</b>
% van aanvankelijk met verdachtenidentificatie ingeschreven zaken		
	1,9 %	23,8 %

(1) Ongesanctioneerd gebleven zaken waarvoor andere afhandeling vermeld dan "sepot, dader onbekend" niet in deze tabel opgenomen.

Omdat we dit gegeven eerder verrassend vonden keken we de dossiers waarop deze verschuiving berust na ; daarbij bleek dat er alle aanleiding bestaat om aan te nemen dat de seponering inderdaad met het onbekend zijn van de dader(s) te maken had. De aanvankelijk geregistreerde verdachten stonden zeer waarschijnlijk buiten de zaak.

Uit tabel 17 kunnen we (voorzover de eerder genoemde voorwaarden vervuld zijn) afleiden dat misdrijven die geverbaliseerd worden zonder aanwijzingen over de (mogelijke) verdachten in een hoge mate onopgehelderd blijven. Uit tabel 18 blijkt dat daarbij een aantal zaken moeten worden gevoegd waarvan de dader(s) bij nader toezien evenzeer onbekend blijken (in hoeverre onder andere dan de in de tabel vermelde afhandelingsvormen sepots wegens niet gekend zijn van de dader schuil gaan blijkt niet uit de notitiegegevens).

De eerste bevinding wijst op de in feite grote afhankelijkheid van het O.M. ten aanzien van de gedupeerden, de eventuele getuigen van het misdrijf en de eerste indicaties van de opsporingsdiensten : worden bij de aangifte of klacht, respectievelijk verbalisering geen aanwijzingen omtrent de dader(s) gegeven, dan is de kans dat de zaak opgehelderd zal worden gering.

Betekent dit ook dat de door het O.M. gelaste of gevorderde onderzoeken weinig effect sorteren ?

Voorzover het de opsporing van een tot dan geheel ongekend verdachte betreft lijkt dit inderdaad het geval.

Mogelijk ligt dit anders met de overige zaken ; daar kunnen de bedoelde opzoeken wellicht tot de bewijsbaarheid van feiten en schuld, en bijgevolg tot de haalbaarheid van een veroordeling bijdragen.

Ook, en dit is niet minder belangrijk, kunnen ze (tabel 18 wijst in deze richting) tot het vrijuit gaan van onschuldige verdachten leiden.

#### 2.2.4.3. Verdeling der misdrijven naar geslacht van de verdachte.

Men weet dat één misdrijf op vijf met verdachtenidentificatie ten laste van een vrouw ingeschreven wordt.

Tabel 19 geeft de verhouding per misdrijfcategorie ; daaruit blijkt dat misdrijfvormen zoals inbreuken inzake de verplichte aansprakelijkheidsverzekering,

bouwverordeningen en bescherming van het fysisch milieu, én ook bedreigingen en slagen verhoudingsgewijs zelden ten laste van een vrouw genoteerd worden : klachten of aangiften met betrekking tot de huwelijkstrouw daarentegen relatief vaak.

TABEL 19 : Procentuele verdeling der misdrijven naar geslacht van de verdachte.

MISDRIJF	GESLACHT VERDACHTE		TOTAAL	
	MAN	VROUW	%	f
Art. 418-420	38,6	33,8	37,7	300
Diefstal	7,5	10,8	8,1	64
Vervoermiddeldiefstal	0,6	-	0,5	4
Beschadig., vernieling	1,7	2,2	1,8	14
Huwelijkstrouw	6,4	17,3	8,3	66
Slagen	7,9	5,0	7,4	59
Handelsreglementering	4,4	4,3	4,4	35
Oplichting	4,1	3,6	4,0	32
Bouwverord.,milieu	3,7	2,2	3,4	27
Bedreigingen	4,4	2,9	4,2	33
Verpl. aansprakel.verzekering	3,7	1,4	3,3	26
Zedendelict	2,4	2,2	2,4	19
Smaad	2,1	0,7	1,9	15
Psychotrope stoffen	0,5	-	0,4	3
Andere	12,0	13,7	12,3	98
%	100	100	100	
TOTAAL				
f	656	139		795
%	82,5	17,5	100	

Zonder enige twijfel verwijzen genoemde verschillen naar een anderssoortige participatie van vrouwen in het sociale leven, en naar verschillen in aangifte- of klacht-, respectievelijk verbaliseringsbereidheid naargelang het geslacht van de benadeelde en/of van de verdachte(n) : minder vrouwen nemen deel aan het gemotoriseerd verkeer, zelden nemen vrouwen het initiatief tot het bouwen van een huis op een daartoe verboden plaats, zij laten zich bij politiecontact wellicht minder snel tot (verbale) agressie verleiden en/of verbalisanten voelen zich minder gauw gesmaad. Het hoger percentage notitie-inschrijvingen ten laste van vrouwen inzake huwelijkstrouw kan theoretisch verwijzen naar een groter aandeel in deze vorm van strafbaar gedrag maar heeft meer waarschijnlijk

met een grotere aangiftebereidheid bij hun gedupeerde echtgenoten te maken.

#### 2.2.4.4. Verdeling der misdrijven naar aantal, kwalificatie en geslacht der aangevers.

Tabel 20 geeft per misdrijfcategorie een overzicht van de mate waarin identificatiegegevens over de aangever(s) of klager(s) geregistreerd waren.

TABEL 20 : Identificatie-informatie over de aangever(s) naar misdrijfcategorie.					
Misdrijf	Totaal f	Geïdentific. aangever(s) of klager(s)	% Vermeldingen Identificatie	(1)	(2)
Art. 418-420 (verkeer)	388	358	92,2	2	+
Diefstal	303	262	86,4	3	+
Vervoermiddeldiefstal	184	176	95,6	1	+
Beschadig., verniel.	97	61	62,8	3	+
Huwelijkstrouw	85	85	100	1	-
Slagen	78	69	88,4	1	-
Handelsreglementering	57	6	10,5	*	*
Oplichting	55	44	80,0	3	+
Bouwverord., milieu	45	4	8,8	*	*
Bedreigingen	43	42	97,6	1-2	-
Verpl. aansprak. verz.	31	2	6,4	*	*
Zedendelict	31	22	70,9	1-2	-
Smaad	16	2	12,5	1	*
Psychotr. stoffen	12	3	25,0	*	*
Andere	185	105	56,7	1	-
	1610	1241	77 %		

(1) Aantal en/of kwalificatie van de aangever of klager  
 1 = Verhoudingsgewijs vaker op klacht of aangifte van één persoon (alg. % = 90,6)  
 2 = Verhoudingsgewijs vaker op klacht of aangifte van meerdere personen (alg. % = 5,4)  
 3 = Verhoudingsgewijs vaker organ., instell., bedrijf (alg. % = 4,0)  
 \* = Aantal te klein

(2) Geslacht van de aangever of klager (N = 1124)  
 + = Relatief vaker man (alg. % = 70,0)  
 - = Relatief vaker vrouw (alg. % = 30,0)  
 \* = aantal te klein

Een aantal misdrijfcategorieën geraken meestal slechts naar aanleiding van een pro-actief politie-optreden geverbaliseerd (bv. misbruik van psychotrope stoffen), andere misdrijfvormen (smaad, weerspanningheid) veelal alleen bij een confrontatie tussen burgers en verbaliserende overheid.

Tabel 20 toont dat zo'n 23 % der misdrijven ambtshalve opgespoord en vastgesteld werden. Verder vindt men in deze tabel informatie over eigenschappen van de aangevers of klagers.

#### 2.2.4.5. Verdeling der misdrijven volgens plaats van het gebeuren.

Pro memorie vermelden we dat we een tabel ter visualisering van de procentuele verdeling der misdrijven naar geografische omschrijving opstelden. Omdat niet duidelijk was in hoeverre gerechtelijk-geografische omschrijvingen met socio-

logisch betekenisvolle eenheden samenvallen en ook een aantal andere gegevens niet aanwezig waren besloten we de tabel alsnog niet te publiceren (336b).

#### 2.2.4.6. Verdeling der misdrijven volgens herkomst van de aangebrachte zaak.

In tabel 21 vindt men een verdeling van het strafzakenpakket over de diverse kanalen waarlangs een parketnotitie "bevoorraad" wordt.

Sommige polities treden slechts ten aanzien van enkele specifieke misdrijfvormen op.

De B.O.B. stuurde verhoudingsgewijs veel zedendelicten en delicten inzake de reglementeringen op psychotrope stoffen door. De laatste vinden we ook in hoge mate bij de gerechtelijke politie, welke vooral vaststellingen van inbreuken op de reglementering in handelszaken overmaakte en het aanvankelijk proces-verbaal inzake "bedreigingen" opstelde (337).

TABEL 21 : Procentuele verdeling der misdrijven naar herkomst van de aangebrachte zaak.										
MISDRIJF	OPSPORINGSINSTANTIE								TOTAAL	
	Gemeentel. politie	Landel. politie	Rijkswacht	B.O.B.	Gerechtel. politie	Ambtenaren met politien. bevoegd.	Collega	Klacht	%	£
Art. 418-420 (verkeer)	24,4	4,8	34,8	-	-	-	5,9	1,5	23,4	366
Diefstal	23,0	19,4	18,8	18,2	-	5,7	15,8	10,3	18,8	295
Vervoermiddel- diefstal	22,0	12,9	7,0	9,1	-	-	3,0	-	11,7	184
Beschad. verniel.	5,7	6,5	4,5	-	-	26,1	7,9	1,5	6,2	97
Huwelijkstrouw	2,8	1,6	5,0	-	-	-	8,9	32,4	5,0	79
Slagen	6,6	8,1	4,7	-	-	-	2,0	1,5	4,7	75
Handelsregl.	0,2	-	1,3	-	46,7	33,0	5,9	4,4	3,4	54
Oplichting	1,9	1,6	2,8	12,1	-	5,7	5,9	16,2	3,5	55
Bouwverord., milieu	0,7	19,4	-	-	-	18,2	11,9	1,5	2,8	45
Bedreigingen	1,6	6,5	3,7	-	13,3	-	3,0	2,9	2,7	43
Verpl. aansprakel.- verz.	0,5	-	2,6	-	-	-	10,9	1,5	1,9	31
Zedendelict	1,0	1,6	1,9	18,2	-	-	3,0	4,4	1,9	31
Smaad	1,6	1,6	1,0	-	-	-	-	-	1,0	16
Psychotr. stoffen	0,5	-	-	18,2	6,7	-	-	-	0,6	10
Andere	7,6	16,1	12,0	24,2	33,3	11,4	15,8	22,1	11,6	182
%	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
£	578	62	618	33	15	88	101	68		1563
	36,9	3,9	39,5	2,1	0,9	5,6	6,4	4,3	100	

Tevens brachten beide polities in een hogere mate de in de rubriek "andere" ingedeelde misdrijven aan. Deze categorie groepeerde vooral de dossiers betreffende twee of meer verschillende misdrijven. Blijkbaar werden dergelijke

(vermoedelijk een grotere deskundigheid vergende) zaken binnen de rijkswacht vooral aan de B.O.B. toevertrouwd.

Ministeriële en provinciale inspectie-instanties (de ambtenaren met politionele bevoegdheid) stuurden in het bijzonder inbreuken op de handelsreglementering, "vandalisme" (beschadiging van gebouwen, van installaties en van goederen, behorend tot openbare weg-patrimonium) en inbreuken op de bouw- en milieuverordeningen (wijziging bodemreliëf, bouwen zonder toelating) door.

Rechtstreeks bij het parket ingediende klachten betreffen vooral klachten inzake huwelijkstrouw (overspel, onderhoud van bijzit, woonstverlating) en relatief dikwijls oplichting.

Parketmagistraten uit andere arrondissementen maken vrij veel misdrijven in de bouw- en milieusfeer over (de gekende dader in het arrondissement X wonend) en weinig inbreuken inzake art. 418-420 verkeer.

Tabel 21 toont verder dat de landelijke politie verhoudingsgewijs veel inbreuken inzake bouw en milieu overmaakte (onwettig bouwen zomerverblijf in zones met landelijk karakter), daarentegen bijzonder weinig inbreuken tegen art. 418-420 (verkeer) : een misdrijf waarvoor de rijkswacht hoog "scoort". Een - eventueel in de praktijk tot stand gekomen - taakverdeling tussen beide korpsen ?

Aangiften inzake huwelijkstrouw worden in een hogere mate door de rijkswacht gemeld (338) slagen en bedreigingen door de landelijke politie en diefstallen (inzonderheid diefstal van vervoermiddelen) door de gemeentelijke politie.

#### 2.2.4.7. Aan de zaak gegeven richting, volgens aard van het misdrijf.

In het eerste deel schreven we dat een parketmagistraat ten aanzien van de afhandeling over een discretionaire bevoegdheid beschikt : hij is (meestal) vrij een strafzaak te vervolgen dan wel te seponeren of ze, binnen het in de wet voorziene kader, met een minnelijke schikking af te handelen.

In sommige gevallen nochtans ontbreekt deze vrijheid, wordt het keuzeprobleem

uitgesteld, of naar een ander O.M. verlegd.

In hoeverre dit het geval was bij de voor ons onderzoek geselecteerde zaken blijkt uit tabel 22.

Omdat in een aantal gevallen ook een seponeringsbeslissing de uitdrukking van een afwezigheid van de beslissingsvrijheid kan zijn, nemen we de septs op waartoe vanuit de onmogelijkheid van een vervolging beslist werd.

Er is een (gering) aantal septs zonder motivering ; we nemen ze in deze tabel op, hoewel het om beleids- of bewijsbaarheidssepts kan gaan (zie noot 83).

TABEL 22 : Bestemmingen waarbij het O.M. geen beslissingsvrijheid had, deze verlegde of nog geen keuze deed (1)

BESTEMMING	MISDRIJFCATEGORIE															TOTAAL	
	418-420 (verkeer)	Diefstal	Diefst.verw.	Beschad., verniel.	Huvelijksrouw	Slagen	Handelsregl.	Opt. valsh.	Bouwerord., milieu	Bedr. last.	Aansprak. verz.	Zedendelict	Smaad	Psycholur. stoffen	Andere	%	n
Geen bestemming	0,3	1,7	-	-	-	-	1,8	1,8	-	-	3,2	-	-	8,3	0,5	0,7	11
Naar collega	19,4	8,9	2,2	8,2	10,6	3,8	5,3	27,3	4,4	4,7	19,4	6,5	6,3	-	13,0	11,3	181
Voeging, ander register, O.R. ter beschikking, Ontlasting	7,2	4,5	2,7	1,1	11,7	14,1	5,1	16,4	2,3	23,3	6,5	6,4	12,3	8,4	9,7	7,3	117
Raadkamer : naar rechth.	1,6	2,0	-	-	14,1	1,3	-	1,8	-	-	-	9,7	-	25,0	2,2	2,2	36
Raadkamer : geen vervolg.	-	0,3	-	-	18,8	2,6	-	-	-	-	-	-	-	8,3	-	1,2	20
Raadkamer : internering	-	1,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,2	-	-	-	0,2	4
Sepot : geen motivering	1,6	2,0	1,1	2,1	-	1,3	7,0	-	-	2,3	-	3,2	-	-	1,6	1,6	26
Sepot : vervolg. niet mogelijk	4,9	68,0	90,8	71,7	11,8	3,8	5,3	20,0	8,9	9,3	-	16,1	-	8,3	27,0	34,3	552
% t.a.v. alle bestemmingen	35,0	88,4	96,8	82,5	67,0	26,9	24,5	67,3	15,6	39,6	29,1	45,1	18,6	58,3	54,0	58,9	830

(1) Percentages berekend op het geheel der bestemmingen per misdrijfscategorie, de som van de kolompercentages in tabellen 22 en 23 SAMEN 100 % vormend.

Deze tabel heeft op bijna 59 % van alle strafzaken betrekking ; vooral de septs wegens onmogelijkheid van een vervolging (in hoofdzaak : gevallen waarbij de dader onbekend bleef) dragen daartoe bij.

De bestemming van een aantal strafzaken berust in handen van de raadkamer ; het is daarbij onzeker hoeveel zaken in raadkamer gebracht werden met het oog op rechtstreekse correctionalisering (of contraventionalisering), dan wel na afloop van een gerechtelijk onderzoek.

In het eerste geval zouden we nog van een afhandelingsbeslissing van het O.M. kunnen spreken, in het tweede geval nog nauwelijks (het vorderen van een gerechtelijk onderzoek is op zich wél een O.M.-beslissing).



Tenslotte is er een tamelijk groot aantal zaken dat aan een collega wordt overgemaakt, méér dan er op deze wijze bij het arrondissementsparket te X terecht kwamen.

Nog 7 % blijft binnen het in ons onderzoek betrekken parket, zonder dat de betrokken notitievermeldingen ons informeren over de uiteindelijke bestemming van de zaak (vooral bij reeds bestaande dossiers gevoegde zaken).

TABEL 23 : Door het O.M. toegekende bestemmingen ter afhandeling van de strafzaak.

BESTEMMING	MISDRIJFCATEGORIE															TOTAAL	
	418-420 (verkeer)	Diefstal	Diefst. verum.	Beschad., verniel.	Huwelijkstrouw	Slagen	Handelsregl.	Opl. valsh.	Bouwerord., milieu	Bedr. last.	Aansprak. verz.	Zedendelict	Smaad	Psychotr. stoffen	Andere	%	r
Sepot : ontoereik. bewijs	1,8	3,0	0,5	5,2	20,0	2,6	5,3	10,9	4,4	11,6	3,2	16,1	6,3	25,0	14,6	5,8	94
Sepot : vervolg. niet oppor- tuun	29,8	5,6	2,2	11,3	10,6	62,8	42,1	14,5	73,3	48,8	51,6	32,3	31,3	16,7	26,5	23,2	373
Minnelijke schikking	15,5	-	-	-	-	-	24,6	-	-	-	-	-	6,3	-	-	4,7	75
Rechtstr. dagvaarding	17,9	3,0	0,5	1,0	2,4	7,7	3,5	7,3	6,7	-	16,1	6,5	37,5	-	4,9	7,4	119
% t.a.v. <u>alle</u> bestemmingen	65,0	11,6	3,2	17,5	33,0	73,1	75,5	32,7	84,4	60,4	70,9	54,9	81,4	41,7	46,0	41,1	661
r <u>alle</u> bestemmingen	386	303	184	97	85	78	57	55	45	43	31	31	16	12	185	100%	1608

Tabel 23 toont de andere manieren van afdoening, waarbij in beginsel wel een gebruik gemaakt werd van de aanwezige discretionaire bevoegdheid.

De proportie aan strafzaken met vermoedelijk gekende dader(s) doch met een ontoereikende bewijsbaarheid is gering. Een aantal zaken had eventueel onder een andere sepotmotivering zonder gevolg kunnen gesteld zijn ; uit een onderzoek dat we later op de dossiers zelf verrichtten durven we concluderen dat over het algemeen de motivering in een grote mate de "lading" dekt.

We vermelden de "bewijsbaarheidssepts" in tabel 23, en niet in de vorige, omdat het O.M. vrij is ook minder goed bewijsbare zaken voor de rechter te brengen.

Echter, er zijn een aantal overwegingen die maken dat het O.M. dit in regel niet zal doen ; de meeste van deze zaken zouden allicht tot een vrijspraak lei-

den, met alle nadelen die een behandeling ter terechtzitting voor de verdachten en voor het justitieel systeem zélf heeft.

De verticale percentageberekening belemmert het trekken van conclusies over het soort zaken waar een bepaalde bestemming relatief méér voorkomt. Daarom willen we vermelden dat op bewijsbaarheidsoverwegingen gegronde sepotbeslissingen vooral bij diefstal, beschadigingen, gevallen van huwelijksontrouw, oplichting en gevallen van bedreiging voorkomen.

Met de beleidssepots ligt dat anders ; vervolging zou normaal wel tot een veroordeling leiden. Het recht zou dan zijn "beslag" gekregen hebben zoals dat door de wetgever voorzien werd.

Dat het O.M. in deze gevallen niet vervolgde is bijgevolg principieel de uitdrukking van een stuk beleid. Drieëntwintig procent van de in onze steekproef opgenomen strafzaken kregen deze bestemming ; de gevallen waarin het O.M. het beleidssepot vooral geïndiceerd acht, kan men in tabel 24 vinden.

Beleidssepoten komen relatief vaker voor ten aanzien van het toebrengen van slagen (geen verkeer), bedreigingen en inbreuken op de bouw- en milieureglementeringen.

TABEL 24 : Strafbeslissingen en beleidssepts.																
MISDRIJFCATEGORIE.																
BESTEMMING	418-420 (verkeer)	Diefstal	Diefst. verom.	Beschad., verniel.	Huwelijksrouw	Slagen	Handelsregl.	Opf. valsch.	Rouweverord., miliea	Bedr. last.	Aansprak. verz.	Zedendelict	Buuead	Psychotr. stoffen	Andere	TOTAAL
Sept : vervolg, niet oppor- tuun	47,1	65,4	80,0	91,7	81,8	89,1	60,0	66,7	91,7	100	76,2	83,3	41,7	100	84,5	65,8
Strafbeslissing {	Minnel.sch.	24,6	-	-	-	-	35,0	-	-	-	-	-	8,3	-	-	13,2
	Dagvaard.	28,3	34,6	20,0	8,3	18,2	5,0	33,3	8,3	-	23,8	16,7	50,0	-	15,5	21,0
Totaalpercentage = 100 %																
Frequentie :	244	26	5	12	11	55	40	12	36	21	21	12	12	2	58	567 = 100 %

Blijven de minnelijke schikkingen (transactie) en de rechtstreekse dagvaardingen. Minnelijke schikkingen worden eigenlijk alleen bij inbreuken op de art. 418-420 SWB (onvrijwill. slagen en verwondingen) verkeer én bij inbreuken op de handelsreglementering toegepast.

Opvallend is dat "strafbeslissingen" (transactie of dagvaarding (339)) niet bij gevallen van "bedreiging" voorkomen. Dergelijke beslissingen vinden we evenmin bij inbreuken op de wetgeving inzake het verboden bezit en het gebruik (...) van psychotrope stoffen ; daar wordt nochtans wél vervolgd. Dat dit niet uit de tabellen 23 en 24 blijkt komt doordat soms een gerechtelijk onderzoek was gevorderd, waardoor over de verdere bestemming in raadkamer beslist werd. Telt men dit soort beslissingen uit tabel 22 bij de beslissingen tot rechtstreekse dagvaarding uit tabel 24, dan blijkt dat vooral een aantal verkeersinbreuken, inbreuken in de sfeer van de huwelijksrouw (overspel, onderhoud van bijzit, familieverlating) een kans maken voor de rechter te komen. Dit is verder ook het geval met de diefstalzaken voorzover ze in raadkamer kwamen (ingewikkelder en/of ernstiger diefstallen) en, zij het minder sterk, voor de afwezigheid van de verplichte aansprakelijkheidsverzekering, zedendelicten, en (verboden) bezit of gebruik (...) van psychotrope stoffen.

#### 2.2.4.8. Bestemming, naar geslacht van de verdachte.

De bestemmingen worden - mede - op basis van de elementen in het dossier toegekend. In deze dossiers vindt men ook gegevens over de persoon van de verdachte.

Zulke gegevens kunnen de aan een zaak gegeven richting beïnvloeden : uit deel 1 bleek dat sommige onderzoekers een dergelijke invloed ook empirisch constateerden.

De notitie geeft alleen uitsluitel over het geslacht van de verdachten. Aan de hand van deze informatie onderzochten we of de gegeven bestemming significant verschilt naargelang het geslacht van de dader(s).

TABEL 25 : Bestemming, naar geslacht van de verdachte(n).

	GESLACHT VERDACHTE(N)					
	MAN		VROUW		TOTAAL	
	N	%	N	%	N	%
Sepot : vervolg. niet oppor- tuun	249	62,4	47	64,4	296	62,7
Minnelijke schikking	60	15,0	7	9,6	67	14,2
Rechtstr. dagvaarding	90	22,6	19	26,0	109	23,1
	399	100	73	100	472	100

$\chi^2 = 1,65$  (niet significant)

Cramer's  $v = .06$

Voor zover dit aan de hand van zulk een rudimentaire werkwijze verantwoord is (340) kunnen we stellen dat er geen noemenswaarde aanwijzingen zijn inzake ongelijkheden op grond van het geslacht van de verdachte.

#### 2.2.4.9. Tijdsverloop tussen notitie-inschrijving en beslissing volgens soort afhandelingsbeslissing.

Uit tabel 26 blijkt dat de strafzaak gemiddeld 62 dagen na de inschrijving in de notitie een bestemming krijgt.

Nochtans varieert het gemiddeld tijdsverloop zeer sterk, niet alleen naargelang de aard van de bestemming maar ook volgens de aard van het misdrijf.

TABEL 26 : Tijdsverloop tussen notitie-inschrijving en bestemming, volgens misdrijfcategorie.

BESTEMMING	TIJDSVERLOOP PER MISDRIJFCATEGORIE (1)														TOTAAL
	418-420 (verkeer)	Diefstal	Diefstal, verwa.	Beschad., verniel.	Huwelijkstrouw	Slagen	Handelaregl.	Opl. valsh.	Bouwerord., milieu	Bedr. last.	Aansprak. verz.	Zedendelict	Smaad	Psychotr. stoffen	
Sepot	104	31	50	148	-	(0)	340	-	-	(8)	-	(2)	-	-	92
Sepot : vervolg. onmogel.	85	12	4	22	15	24	159	77	144	132	-	12	-	(53)	31
Sepot : ontoer. bewijs	21	59	(55)	25	39	34	37	103	66	6	(10)	97	(283)	56	46
Sepot : vervolg. niet opport.	63	81	31	57	79	42	156	51	48	25	1	232	61	81	60
Minnel. schikking	248	-	-	-	-	-	122	-	-	-	-	-	(10)	-	-
Rechtstr. dagvaard.	228	132	(361)	(466)	(258)	104	216	209	162	-	148	308	142	-	82
Raadk. : naar rechth.	96	130	-	-	161	(222)	-	(434)	-	-	-	96	-	150	126
Raadk. : geen vervolg.	-	(232)	-	-	120	103	-	-	-	-	-	-	-	(95)	-
Raadk. : internering	-	86	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(75)	-	-	-
Voeging	25	39	(1)	(65)	65	34	2	88	(56)	48	(49)	122	(42)	(9)	23
Naar collega	46	3	1	15	27	0	23	44	1	1	21	2	(0)	-	7
Anderz notitie	18	-	20	-	-	8	-	-	-	-	(6)	-	(2)	-	(6)
O.R. ter beschikking	-	(7)	-	-	-	-	-	8	-	(18)	-	-	-	-	(2)
Ontlasting	-	-	-	-	(269)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ALLE	115	25	8	33	80	46	144	83	61	36	32	140	94	85	42

(1) Uitgedrukt in gemiddeld aantal dagen. Een getal tussen haakjes slaat op het tijdsverloop voor slechts één strafzaak.

Doorgaans worden volgende bestemmingen vrij vlug gegeven ; het ter beschikking aan de onderzoeksrechter overmaken van een zaak, de "overboeking" in een ander notitieregister, de seponeringsbeslissing wegens onmogelijkheid van een vervolging en de voeging van een strafzaak bij een ander dossier.

De beslissing tot rechtstreekse dagvaarding volgt gemiddeld zes en een halve maand na de inschrijving ; bij de minnelijke schikking, welke slechts na voorafgaande vergoeding van de eventuele schade kan getroffen worden, verlopen tussen inschrijving en bestemming bijna zeven en een halve maand. Deze bestemming laat met name bij verkeerszaken op zich wachten ; een delictcategorie waar ook tot rechtstreekse dagvaarding pas na een relatief lang tijdsverloop wordt besloten.

Over het algemeen is het zo dat precies die bestemmingen die een sanctionering van het geregistreerd strafbaar gedrag inhouden (transactie, dagvaarding, verwijzing naar rechtbank) relatief lang na de feiten tot stand komen.

Tot het beleidssepot wordt in regel veel sneller (een tweetal maanden na de feiten) beslist ; alleen ten aanzien van zedendelicten en inbreuken op de handelsreglementering gebeurt dit beduidend later : precies de bestemmingen die men aan deze beide delictcategorieën geeft worden over het algemeen nogal laat toegekend.

Over het algemeen krijgen diefstallen snel een bestemming ; het gemiddelde ligt er ten gevolge van het grote aantal seponeringen wegens onbekend zijn van de dader(s) relatief laag.

#### 2.2.5. Samenvatting.

Vooraf dient gesteld dat in de notities van een arrondissementsparket slechts een fractie van de reële misdadigheid geregistreerd wordt.

In dit (exploratief) onderzoek werden 2000 tegen volwassenen ingeleide zaken at random (met behulp van een lijst van toevalcijfers) geselecteerd, en de daarop betrekking hebbende notitiegegevens geregistreerd en besproken. Dit pakket vormt ruim 10 % van alle in de notities "gemeenrecht" en "verkeer" gedurende het jaar 1972 geregistreerde zaken. Van bij de aanvang bleek dat

20 % van deze inschrijvingen vermoedelijk (soms manifest) geen nieuwe strafbare feiten betroffen ; bedoelde zaken lieten we uit de verdere analyses (of vermelden we in "pro-memorie" rubrieken).

Een eerste invalshoek op de weerhouden notitie-informatie vormde een beschrijving van de geregistreeerde misdrijven. Zoals zoëven reeds aangeduid, bleek hieruit dat het door een arrondissementsparket behandelde pakket strafzaken in omvang en aard sterk gereduceerd is. Een groot aantal misdrijven kwam - vooral omwille van hun aard en/of van de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg - niet ter kennis van het arrondissementsparket. Tengevolge hiervan kreeg het arrondissementsparket vooral met een grote hoeveelheid diefstallen te maken : naar later bleek een categorie waarbinnen een zeer hoog aantal daders ongeïdentificeerd bleef en dus ook onvervolgd.

Ook bij verscheidene andere misdrijfcategorieën bleef identificatie van de verdachte(n) achterwege. Meer informatie vonden we over de aangevers en klagers : tevens bleek dat sommige misdrijfvormen hoofdzakelijk door ambtenaren met politionele bevoegdheid opgespoord en geverbaliseerd werden.

Aan de hand van de beschikbare verdachten- en aangeversinformatie werd voor de verschillende misdrijfcategorieën een verdeling volgens geslacht opgesteld : dergelijke notitie-informatie kan nochtans geen zinvolle indicaties geven over de verdeling naar geslacht van daders en slachtoffers van de reële delinquentie.

In een verdeling der misdrijven over de kennisnemende instanties vonden we aanwijzingen van een gedifferentieerd opsporings-, respectievelijk vaststellingsgedrag van de polities.

Voor de verschillende misdrijfcategorieën werden de tijdsintervallen tussen inschrijving en toekenning van een bestemming berekend. Daaruit bleek een zeer grote diversiteit, samenhangend met de aard van het misdrijf en de aard van de toegekende bestemming.

Tenslotte werden de bestemmingen zelf besproken. Ten aanzien van een vrij groot aantal misdrijven lijkt het de beslissende magistratuur ter beschikking staand aantal modaliteiten al van meetaf aan beperkt (de technische sepots, de wettelijke limitering van de mogelijkheden tot minnelijke schikking).

De meeste strafzaken waarin de magistraat in beginsel wel over alternatieven beschikte leidden tot seponering. Een gedeelte nochtans kwam voor de rechter. Tenslotte is een klein aantal zaken door middel van een minnelijke schikking afgehandeld.

---

### 2.3. EEN KEUZEPROBLEEM



### 2.3. EEN KEUZEPROBLEEM

Tot hiertoe weten we niet in welke mate de aan strafzaken door het O.M. toegekende bestemming op dossierinformatie terug te voeren is.

Evenmin weten we op grond van welke (dossier)informatie de beslissingen tot stand komen. De eventuele invloed van "buiten-juridische" factoren blijft daarbij aan het zicht onttrokken.

In volgende hoofdstukken willen we over de zoëven geformuleerde punten (aan de hand van dossiergegevens) meer informatie verstrekken.

Echter : andere zaken dwingen allicht tot andere beslissingen. Het bleek daarom aangewezen dat we onze dossierstudie op één (of enkele) welbepaalde delictgroep(en) zouden richten.

De keuze daarvan werd op volgende overwegingen gegrond :

1. het moet voor de betrokkene(n) reëel verschil uitmaken of er geseponeerd, dan wel vervolgd wordt.
2. Het moet om een delict gaan waarbij het O.M. een enigszins gedifferentieerd beleid voert (juist de gronden voor de diversiteit in het beleid vormen voorwerp van onderzoek).
3. Er moet aan een aantal onderzoeksmethodologische en -technische eisen voldaan zijn.

#### 2.3.1. Het moet voor de betrokkene(n) reëel verschil uitmaken of er geseponeerd, dan wel vervolgd wordt.

Het is in beginsel altijd belangrijk dat de druk van het strafproces gelijk verdeeld is. Daarom is elke delictafdoening een studie waard.

Toch mogen we aannemen dat de gevolgen van een eventuele vervolging bij sommige delicten wat zwaarder wegen.

Dit hangt met volgende elementen samen.

##### 2.3.1.1. De straf.

Zonder enige twijfel zijn de strafsoort en strafmaat welke de verdachte bij vervolging te wachten staan bepalend voor de mate waarin het O.M.-optreden voor

hem consequenties heeft. Bovendien zijn de neveneffecten van het voor de rechter komen niet bij alle (daders van) delicten even zwaar.

De grenzen van strafsoort en strafmaat liggen in de wetten zelf besloten. Geredelijk kan gesteld worden dat politiestraffen minder erg zijn dan correctionele straffen, en geldboeten minder erg dan vormen van vrijheidsberoving (343).

In beginsel lijkt het daarom aangewezen een misdrijfsoort te weerhouden waarbij eventuele bestraffing zwaar doorweegt ; wegens de afwezigheid van systematische en concrete gegevens over de rechtspraak in ons land (344) kunnen we niet anders dan ons richten op de wettelijke tarifiëring. Deze echter laat dikwijls een zeer grote handelingsruimte.

Bovendien kan men uit de (opgelegde) strafsoort en strafmaat niet zonder meer de wezenlijke repercussies van de O.M.-afhandelingsbeslissing afleiden. Met name blijken de niet-bedoelde neveneffecten van straftoepassing vaak meer dan de straf zelf leedtoevoegend (345). Ook daarmee moet men rekening houden.

#### 2.3.1.2. Het belang dat de samenleving aan bepaalde delicten en aan hun afhandeling hecht.

Dat belang blijkt deels uit de in de wetten vastgelegde straffen. Voorts komt het ook in informele vormen van bestraffing tot uiting.

De informele sanctionering heeft op haar beurt met de zichtbaarheid van het delict, respectievelijk van de afhandeling te maken.

Deze zichtbaarheid kan overigens ook andere gevolgen hebben : door velen gepercipieerde afhandelingsongelijkheden ondergraven immers het vertrouwen in de justitie, dit méér naarmate het misdrijven betreft ten aanzien waarvan de samenleving reeds gevoelig is.

Ook om deze redenen dient de afhandeling van sommige delicten op O.M.-niveau met (nog) wat meer zorg te verlopen.

De gevoeligheden binnen de samenleving hangen met het oordeel over de ernst van delicten samen. Zoals we zagen kan een dergelijke appreciatie niet zonder meer uit de strafwetten afgeleid worden. In deze leemte werd intussen langs een andere weg voorzien.

Baanbrekend op dit gebied zijn de werken van SELLIN en WOLFGANG en de door hen ontworpen "Crime Index" (346).

Wat maakt volgens deze auteurs, die hun meetinstrument aan de hand van een groot aantal ernstevaluaties construeerden, een misdrijf "serious" ? Bij fysische agressie tegen personen : het aantal slachtoffers, de ernst der letsels, de aanwezigheid en de aard van eventuele intimidatie.

Bij vermogensmisdrijven : de waarde van het gestolene, de schade, de aanwezigheid van braak.

Deze elementen vinden we meestal in onze strafwetgeving opgenomen en bepalen ongetwijfeld ook de gevoeligheden binnen de samenleving. Nochtans spelen nog andere elementen een rol, die bij WOLFGANG en SELLIN, ondermeer tengevolge van hun specifieke onderzoeksopzet, niet manifest tot uitdrukking kwamen (347).

Daarom, en niet minder omdat wij de O.M.-afhandeling in België van delicten bestuderen, lijkt het ons zinvol een beroep te doen op inzichten die op ons land betrekking hebben.

Terzake kenden we, op het ogenblik dat het keuzeprobleem zich stelde, drie studies.

1. J. VAN HOUTTE, T. CALLENS e.a., Aanvaarding van de rechtsnorm (348).

In het kader van een opiniepeiling vroegen deze onderzoekers aan mannelijke respondenten uit een sterk verstedelijkt gebied hun strafgeneigdheid ten aanzien van 41 voorgelegde misdrijven uit te drukken. Werden door minstens 70 % der respondenten voor bestraffing weerhouden :

Besturen wagen na vervallenverklaring	94,33	+
Meineed	92,38	+
Hulpverzuim aan persoon in levensgevaar	86,52	+
Rijden zonder verkeersbelasting	81,08	
Sneller dan 60 km/u in bebouwde kom	79,56	
Fraude inkomensbelastingsaangifte	76,73	
Niet naleving veiligheidsvoorschriften fabriek	76,51	
Niet naleving voetgangerslichten	75,86	
Gebruik van verdovende middelen	75,86	+
Weigering mededeling naam misdadiger aan politie	75,43	
Niet opdagen als getuige voor de rechter	74,77	
Met auto wegrijden na drinken zes glazen bier	70,86	
+ = % "ik wil streng straffen"      % "ik wil straffen"		

Het zal wellicht verrassen dat geen enkel gewoon vermogensdelict en evenmin enig misdrijf in de zedensfeer in deze lijst voorkomt.

Betekent dit dat ten aanzien van dergelijke delicten de strafgeneigdheid gering is ?

Niet noodzakelijk : VAN HOUTTE nam ze niet in zijn lijst van 41 delicten op zodat de appreciatie ervan niet tot uiting kon komen.

Dit maakt de studie van VAN HOUTTE wat onze doelstelling betreft minder

interessant dan deze van GOFFIN en TSAMADOU.

Wel is belangrijk dat VAN HOUTTE kon aantonen dat de "discrepantie tussen wetgeving en publieke opinie niet zo groot is als men soms poneert" (349).

2. P. GOFFIN & C. TSAMADOU : Opinions et attitudes à l'égard de la justice (350).

Deze auteurs werkten veel met open vragen : dit heeft het voordeel dat de respondenten in hun appreciatie niet vooraf gelimiteerd zijn. Enkele van de door genoemde auteurs gestelde vragen zijn ook voor ons onderzoek belangrijk : we geven ze hierbij weer, samen met de er op gegeven antwoorden.

Welke feiten moeten het zwaarst bestraft worden ? (open vraag)

Manslag	74 %	der respondenten
Diefstal	29 %	
Kinderroof	17 %	
Verkrachting	14 %	
Dronken sturen	10 %	

Welke feiten worden te licht bestraft ? (open vraag)

Manslag	26 %	der respondenten die vinden dat sommige delicten te licht bestraft worden
Dronken sturen	20 %	
Diefstal	9 %	

Moeten volgens U de hier beschreven gedragingen bestraft worden ? (lijst wordt voorgelegd)

	Meer dan 50 % der respondenten bevestigend
Kleurstoffen in voeding	70 %
Eerste diefstal in een warrenhuis	56 %

Een constante in het onderzoek van GOFFIN en TSAMADOU vormt het misdrijf "diefstal" ; ook manslag (niet door onachtzaamheid) en dronken sturen komen een paar malen terug.

3. L. WALGRAVE & J. VAN KERCKVOORDE : Ernstevaluatie van jeugddelinquentie (351).

In dit onderzoek legde men, zoals VAN HOUTTE deed, aan de respondenten een lijst met gedragingen ter beoordeling voor.

Deze gedragingen werden aan minderjarigen toegeschreven : dient dit als een beperking van de bruikbaarheid van de resultaten voor onze optiek beschouwd ?

Indien en voorzover volgende uitspraak van SELLIN & WOLFGANG er op van toepassing is, niet. Zij stellen : "it (our scoring system) can be applied to crime in general, since it was found that the age of the offender did not affect the degree of seriousness attributed to the events scored by the raters" (352).

Welke gedragingen werden - in afnemende volgorde - het meest streng beoordeeld ?

De tien strengst beoordeelde gedragingen :

Kind mishandelen  
Moeder slaan  
Vluchtmisdrijf  
Brandstichting  
Diefstal brommer  
Dier martelen  
Inbraak winkel  
Handtassen gappen  
Afpersing  
Pooierschap of prostitutie

Samenvattend kunnen we stellen dat in ons land niet veel onderzoeksresultaten beschikbaar zijn. Bovendien werkte men vooral met limitatieve lijsten van ter beoordeling voorgelegde feiten, waarin sommige frequent voorkomende delicten niet opgenomen waren. Tenslotte blijkt de onderlinge vergelijkbaarheid en cumulatieve waarde van deze onderzoeken gering.

Voorzover de voorkeur der respondenten voor een strengere bestraffing kan aanzien worden als een indicator voor hun gevoeligheid terzake, zijn volgende delicten voor verder onderzoek te weerhouden :

- in de persoonssfeer : manslag, hulpverzuim, verkrachting
- in de vermogenssfeer : diefstal (ook eenvoudige diefstal)
- in de verkeerssfeer : rijden tijdens vervallenverklaring, dronken sturen.

In beginsel zijn deze delicten als volgt strafbaar (353) :

Manslag : - moord : doodstraf  
              - doodslag (intentioneel) : levenslange dwangarbeid  
              - opzettel. slagen zonder oogmerk om te doden, maar toch de  
                    dood veroorzakend : opsluiting / dwangarbeid 10-15 j.  
Hulpverzuim : 8 d. - 6 m. en/of 50 F. - 500 F.  
Verkrachting : opsluiting  
Diefstal : met geweld of bedreiging minstens opsluiting  
              gewone diefstal : 1 m. - 5 j. en 26 F. - 500 F.  
Rijden tijdens vervallenverklaring : 8 d. - 6 m. en/of 500 F. - 2000 F.  
Dronken sturen : 15 d. - 6 m. en/of 100 F. - 1000 F.

Uit dit schema blijkt dat door de voorziene straffen de vermelde delicten principieel op zijn minst als een wanbedrijf gekenmerkt zijn, en de in beginsel voorziene mogelijkheden van straftoemeting ingrijpend.

2.3.2. Het O.M. moet ten aanzien van de weerhouden delicten een enigszins gedifferentieerd beleid voeren.

---

We schreven vroeger al dat elk O.M.-handelen een beleid uitdrukt. In een aantal gevallen neemt dit ten aanzien van de afhandelingsbeslissing (haast) altijd een zelfde vorm aan : het O.M. seponeert altijd (bv. gevallen waarin niet voldaan is aan verzorgingsverplichting ten aanzien van poliomyelitis / ook (haast) altijd sepot bij toebrengen van slagen n.a.v. herbergbezoekrudies, twist tussen echtgenoten), of het vervolgt altijd (zware intentionele vergrijpen tegen de lichamelijke integriteit van personen).

Informatie hierover is op zich zeer leerzaam omtrent het O.M.-optreden.

Toch zijn dergelijke delicten voor onze doelstelling minder geschikt. We willen immers nagaan op grond van welke dossierinformatie het O.M. bij eenzelfde delictsoort seponeert, respectievelijk vervolgt.

Anders gezegd : waarom gaat het O.M. in het ene geval wél tot vervolging over, en doet het dit bij een (eventueel slechts ogenschijnlijk) vergelijkbaar delict niet ? Waarom past het de ene keer wel, de andere keer geen dwangmiddel toe ? Worden deze beslissingen mede op grond van buiten-juridische factoren genomen ? Om dergelijke vragen te kunnen beantwoorden moet ten aanzien van eenzelfde delictsoort een wat gedifferentieerd afhandelingsbeleid gevoerd zijn.

2.3.3. Er moet aan een aantal onderzoeksmethodologische en -technische eisen voldaan zijn.

---

Hierbij denken we aan volgende punten :

- het verdient de voorkeur delicten te kiezen waaromtrent onze onderzoeksresultaten met deze in andere studies vergelijkbaar (eventueel eraan cumulatief) zijn.
- Voor een homogene delictencategorie moeten een toereikend aantal dossiers beschikbaar zijn.

- Deze dossiers moeten over alle belangrijkste items informatie bevatten.
- Er moet informatie over de "buiten-juridische" factoren beschikbaar zijn.
- De gegevens moeten zich voor mathematisch-statistische verwerking lenen.

#### 2.3.3.1. De vergelijkbaarheid en cumulativiteit van onderzoeksresultaten.

Naast de studie der binnen de Belgische samenleving bestaande gevoeligheden voor misdrijven overwogen we ook bij de resultaten van buitenlands K.O.L.-onderzoek te rade te gaan, de uitspraak van SELLIN en WOLFGANG dat sommige onderzoeksresultaten ook buiten het kader waartoe ze verzameld werden bruikbaar zijn indachtig (354).

Echter : op veel buitenlands onderzoek blijven de hoger geformuleerde bezwaren van toepassing. Met name zijn de onderzoeksbevindingen onderling moeilijk vergelijkbaar.

Reeds van bij de literatuurstudie hadden we een bijzondere aandacht voor de misdrijven "eenvoudige (gewone) diefstal" en "rijden onder invloed" ; de afhandeling van deze delicten immers was het voorwerp van vrij recent onderzoek in Nederland en Duitsland (355).

Deze aandacht leek ons des te meer gerechtvaardigd omdat daarbij de vorige voorwaarden vervuld bleken, de door de wetgever voorziene straffen niet licht waren en de bevolking deze delicten blijkbaar ernstig vond (356).

Voorts zijn eenvoudige diefstal (daarvan in ieder geval de winkeldiefstal) en rijden onder invloed het voorwerp van een tegengestelde criminaliseringsontwikkeling : het leek ons zinnig na te gaan of deze tendenzen in het door het O.M. gevoerd afhandelingsbeleid tot uitdrukking kwamen.

Verder : bij de vaststelling van rijden onder invloed beschikken de parket-magistraten over de mogelijkheid tot aanwending van een dwangmiddel.

Toch lag hiermee de keuze niet vast. Eerst moesten nog een aantal vragen beantwoord worden, zoals :

- bestuderen we de afhandeling van slechts één, dan wel van meerdere delicten ?
- is de keuze ook onderzoekstechnisch te verantwoorden ?

Het antwoord op deze vragen zou bepalen of onze (op meer principiële gronden gemaakte) voorlopige keuze ook op praktische gronden behouden kan blijven.

#### 2.3.3.2. Een toereikend aantal dossiers voor een homogene delictencategorie.

Onze keuze voor een kwantitatieve benadering van de afhandeling in strafzaken was er tevens één voor het gebruik van statistische technieken. De mogelijkheden tot aanwending van dergelijke technieken werden mede bepaald door het aantal analyse-eenheden dat men in het onderzoek betreft : dit vormde een eerste reden om een delict te kiezen waarover binnen een niet te brede tijdspanne een toereikend aantal dossiers samengesteld was.

Er was ook een tweede criterium.

We wilden geen delict weerhouden waarvan de afhandeling aan slechts één of een tweetal parketmagistraten toegewezen was. Daardoor konden we een grotere - interne - anonimiteit van de in onze studie betrokken magistraten waarborgen.

De voor verdere analyse te weerhouden dossiers moesten ook een homogeen samengestelde delictencategorie betreffen.

Uit de literatuurstudie bleek dat de afhandeling van strafzaken in een sterke mate door de aard van het misdrijf beïnvloed wordt.

Niet ten onrechte kon sommige auteurs verweten worden dat zij (bijvoorbeeld) de effectuering van het gelijkheidsbeginsel bestudeerden en poogden te toetsen op principiële niet-vergelijkbare zaken.

Uiteraard konden we niet bereiken dat het om geheel gelijke zaken ging, wél streefden we naar een pakket strafzaken die in beginsel één zelfde juridische kwalificatie en nogal gelijke maatschappelijke betekenis (zouden) hebben.

Blijft de vraag naar het aantal dossiers dat voor een statistische benadering van de afhandeling nodig was.

HOGARTH (357) toonde aan dat beslissingen in de strafrechtspleging doorgaans op grond van een vrij gering aantal dossier-elementen tot stand komen.

Dit blijkt ook uit de resultaten van ander onderzoek : waar onderzoekers (bijvoorbeeld in een multi-pele regressie-analyse) meer dan een tiental variabelen in de analyse opnamen stelden ze vast dat een aantal van deze variabelen nog slechts in een bijzonder kleine mate tot de verklaring van de variantie in de afdoening bijdroegen (358). Het is ook voor diegenen die enigszins met de besluitvorming binnen de strafrechtspleging vertrouwd zijn niet erg waarschijnlijk dat de afdoener, die de beslissing over de bestemming meestal binnen een geringe tijdspanne neemt (ook al verliep er tot dan toe wel wat tijd : hij is niet altijd met de zaak bezig geweest), deze op een groot aantal elementen in het dossier zal baseren.

Gezien aangenomen wordt dat bij de door ons gebruikte analysetechniek bij voorkeur per variabele een tiental analyse-eenheden (hier : dossiers) in het onderzoek moeten worden betrokken (359), impliceerde dit dat onderzoekstechnisch bekeken een honderdvijftigtal at random gekozen dossiers omtrent één homogene delictencategorie volstonden.

Vermits we een onderzoek naar de beslissingsgronden per parketmagistraat niet wilden uitsluiten, achtten we het verkieslijk een groter aantal dossiers in het onderzoek te betrekken. Registratie van de inhoud van een vierhonderdtal dossiers vrijwaarde de mogelijkheid tot het verrichten van aanvullende en meer gedetailleerde analyses (360).

#### 2.3.3.3. In de dossiers moet vergelijkbare informatie aanwezig zijn.

Bij sommige delicten is ten aanzien van een aantal variabelen in het ene dossier wel, en in een ander geen informatie aanwezig : dit is bijvoorbeeld het geval met zedendelicten, waar in een niet onbelangrijk gedeelte der dossiers



een maatschappelijke enquête en/of een psychiatrisch verslag te vinden is, doch in andere dossiers dergelijke informatie ontbreekt. De over de bestemming van dergelijke dossiers getroffen beslissingen berusten bijgevolg op kwalitatief én kwantitatief zeer ongelijk samengestelde informatiepakketten (361).

In zulke gevallen ontbreekt de voor ons onderzoek wenselijke "equality of information", en zijn de dossiers onderling niet of zeer moeilijk vergelijkbaar (362).

#### 2.3.3.4. Informatie over de "buiten-juridische" factoren.

Het weerhouden delict diende er een te zijn waar de mogelijke invloed van "buiten-juridische" elementen zoals leeftijd, geslacht, nationaliteit en sociale positie naar behoren kon worden onderzocht.

Uit een op zo'n zeshonderdtal dossiers doorgevoerde voorstudie, betrekking hebbend op elf (relatief veel voorkomende) delictsoorten, was gebleken dat aan deze eis zelden op een geheel bevredigende wijze kon worden voldaan. Niet alleen stelden we voor de meeste delictsoorten een relatieve ondervertegenwoordiging van verdachten uit de hogere sociale lagen van de bevolking vast (363) : ook bleek de verdeling over de andere "buiten-juridische" factoren vaak -onderzoekstechnisch gesproken- niet erg gunstig.

#### 2.3.3.5. De gegevens moeten zich voor mathematisch-statistische verwerking lenen.

Over de aan onze optie voor meer kwantificerend onderzoek verbonden eisen en consequenties werd vroeger al gesproken.

#### 2.3.4. De keuze.

Op grond van hetgeen vooraf gaat werd uiteindelijk het misdrijf "winkeldiefstal", een tamelijk homogene vorm van eenvoudige diefstal, voor verdere analyse weerhouden. Volgende argumenten speelden daarbij een rol :

1. De in de wetgeving ten aanzien van eenvoudige diefstal voorziene straffen zijn niet mild : vervolging kan bijgevolg tot een ingrijpende bestraffing leiden.
2. Winkeldiefstal blijft hoofdzakelijk tot occasionele delinquentie beperkt en de neveneffecten van vervolging en veroordeling worden ten aanzien van winkeldieven bijzonder ernstig geacht (356). Dit vinden we niet alleen in de literatuur terug : ook uit de voorlopige dossieranalyse was gebleken dat de betrapping op heterdaad en de daarop volgende justitiële interventies

voor sommige daders en voor personen in hun omgeving ingrijpende en soms zeer traumatiserende gebeurtenissen waren (364).

3. Diefstal in het algemeen en ook winkeldiefstal worden door een belangrijk gedeelte van de bevolking weinig getolereerd. Uit de hoger genoemde K.O.L.-onderzoeken bleek dat de respondenten ook winkeldiefstal (strenger) gesanctioneerd willen zien.

Dit druist in tegen een tendens tot decriminalisering welke men bij criminologen vaststelt (365), het strookt niet met een eerder terughoudend vervolgingsbeleid zoals dit door O.M.-magistraten geformuleerd wordt (366) en vindt zelfs weinig aansluiting bij de niet punitief-gerichte positie die de benadeelde partij doorgaans verkiest in te nemen (367).

4. Zoals reeds vermeld werd de afhandeling van "eenvoudige diefstal" ook in Nederland en Duitsland bestudeerd ; onze studie kon bijgevolg bijdragen tot een grotere cumulativiteit van de onderzoeksbevindingen.
5. Er is een toereikend aantal gevallen ; bovendien wijst de verhouding tussen enerzijds vervolgingen en anderzijds beleidssepots er op dat er terzake een ruime beleidsvrijheid aanwezig was. Dit werd bevestigd door de betrokken magistraten zelf, waar ze vermeldden dat terzake richtlijnen van (bijvoorbeeld) het parket-generaal ontbraken.

6. Vermogensdelicten vormen de grootste groep der in de parketnotitie ingeschreven misdrijven.

Van de diefstallen met geïdentificeerde dader(s) behoren er 11 % tot de categorie "winkeldiefstal".

Winkeldiefstal maakt 20 % uit van alle diefstallen, afgehandeld door middel van een vervolging, een bewijs- of een beleidssepot. Het maakt 32 % uit van de op één van genoemde wijzen afgehandelde vormen van eenvoudige diefstal. De aangetroffen verhoudingen tussen de verschillende vormen van afhandeling weerspiegelen in een hoge mate deze ten aanzien van alle vormen van eenvoudige diefstal.

7. De aard van het misdrijf (368) waarborgt een vrij grote homogeniteit, de modi operandi zijn in hoge mate vergelijkbaar, het berokkend nadeel is kwantificeerbaar en vertoont een niet te grote variatie. De bewijsbaarheidsappreciatie is uitvoerbaar.

8. Informatie omtrent "buiten-juridische" factoren bleek in de meeste winkeldiefstaldossiers in een toereikende mate en met een voldoende spreiding over de verscheidene kenmerken aanwezig.
9. Winkeldiefstallen worden in het beschouwde parket aan de parketmagistraten bij beurtrol toegewezen : hierdoor vervalt het bezwaar dat beslissingen van één of van een paar parketmagistraten het beeld van een heel arrondissementsparket zouden bepalen.

Teneinde een toereikend aantal zaken te bekomen zal op de dossiers van drie opeenvolgende jaren gewerkt worden.

In wat voorafging (deel 1 en 2.3.3.1.) bleek al dat we ook een tweede delict voor verdere analyse selecteerden.

Inderdaad werd, na de keuze van winkeldiefstal, besloten ook de afhandeling van rijden onder invloed (zonder aan derden toegebrachte letsels) te bestuderen.

Dit gebeurde mede op grond van volgende overwegingen :

1. Het betrof een delict waaromtrent de maatschappelijke gevoeligheden belangrijk zijn en de potentiële gevaarstelling (369) niet te veronachtzamen.
2. Het betrof een misdrijf met (meestal) vaststelling op heterdaad, waarbij de onmiddellijke intrekking van de rijvergunning, een soms sterk ingrijpende dwangmaatregel, mogelijk was (370).
3. Meer dan bij winkeldiefstal ging het om verdachten met een zulkdanige sociale positie-verdeling, dat deze "buiten-juridische" factor, die in sommige vermelde onderzoeken van zo'n groot belang bleek, in de analyse kon worden betrokken.
4. Verder bleek uit de voorstudie dat de afhandeling sterk afweek van deze ten aanzien van winkeldiefstal. Bij rijden onder invloed werd, ondanks de beleidsvrijheid welke formeel aanwezig was, een afhandelingspraktijk gerealiseerd welke sterk aan de strikte toepassing van het in sommige andere landen geldend legaliteitsbeginsel deed denken : wat bewijsbaar was (b)leek meestal ook vervolgd.

De ruime en gedifferentieerde aanwending van de beleidsvrijheid zoals we deze voor winkeldiefstal (en ook ten aanzien van veel andere misdrijfvormen, waaronder de meeste zedendelicten en agressie tegen goederen) aantreffen zou ten onrechte aanleiding kunnen vormen tot de veronderstelling dat deze voor alle misdrijfcategorieën geldt.

Om een dergelijke eenzijdige conclusie te vermijden achten we het wenselijk aan te tonen dat voor sommige delictsoorten de afdoening op geheel anders gewaardeerde gronden gebeurde.

We doen dit voor "rijden onder invloed" (371), niet zonder te beklemtonen dat uit onze voorstudie bleek dat een eerder uniforme afhandelingspraktijk ook vastgesteld werd bij delicten zoals zware diefstal en, doch dit in een geheel andere richting, slagen buiten de verkeerssfeer (372).

---

#### 2.4. SEPONEREN OF VERVOLGEN BIJ WINKELDIEFSTAL

## 2.4. DE AFHANDELING VAN DE TUSSEN 01.01.1972 en 31.12.1974 GEREgistREERDE WINKELDIEFSTALLEN DOOR DE LEDEN VAN HET OPENBAAR MINISTERIE BINNEN HET ARRONDISSEMENT X.

---

In dit eerste op dossierstudie berustend onderzoeksgedeelte beschrijven we welke factoren van invloed zijn op de aan winkeldiefstal door het O.M. toegekende bestemming.

In aansluiting met enkele vooraangaande werkdefinities zullen de respectieve bijdragen van feitgegevens, van bewijsinformatie, van gegevens over de verdachte(n) en van processuele informatie worden onderzocht. Extra aandacht gaat daarbij naar de invloed van buiten-juridische gegevens uit.

### 2.4.1. Een operationele omschrijving van het begrip winkeldiefstal.

Naar analogie met FISELIER (373) willen we winkeldiefstal omschrijven als een vorm van strafbaar gesteld gedrag waarbij zich als mogelijke klant voordoende personen zich op een onrechtmatige manier goederen die door een winkelbedrijf te koop worden aangeboden toeëigenen.

Dit is een operationele omschrijving : juridisch gezien kan het om verschillende dingen gaan. Daarover volgende rubriek (374).

### 2.4.2. Juridische schikkingen ten aanzien van winkeldiefstal.

De omschrijving van wat juridisch onder diefstal verstaan wordt, benevens de daarop gestelde straffen vindt men in hoofdstuk 1 "Diefstal en afpersing" van de negende titel "Misdaden en wanbedrijven tegen eigendommen" van het strafwetboek.

Het begrip "diefstal" wordt omschreven in artikel 461, eerste lid. Dit luidt als volgt (375) :

"Hij die een zaak die hem niet toebehoort, bedrieglijk wegneemt, is schuldig aan diefstal".

Zijn beide bestanddelen, met name :

1. de wegname van een zaak (voorwerp, goed) waarvan men geen eigenaar is,

2. met een bedrieglijk opzet (in ons geval : het zich willen onttrekken aan de verplichting tot betaling van de zaak)  
aanwezig, dan is in beginsel een strafbaar feit gepleegd en komt de dader voor een van volgende vormen van bestraffing in aanmerking.

Indien de diefstal zonder aanwending van geweld of bedreiging werd gepleegd is artikel 463 van toepassing : dit voorziet een gevangenisstraf van een maand tot vijf jaar en een geldboete van zesentwintig tot vijfhonderd frank (376).

Indien de op heterdaad betrapte dief geweld of bedreigingen gebruikt hetzij om in het bezit van de weggenomen voorwerpen te kunnen blijven, hetzij om zijn vlucht te verzekeren, wordt zijn handelwijze gelijkgesteld met diefstal gepleegd door middel van geweld of bedreiging (art. 469), wat in artikel 468 met opsluiting (vrijheidsberoving van vijf tot tien jaar) strafbaar gesteld is.

Het betreft een strafbare poging wanneer "het voornemen om een misdaad of een wanbedrijf te plegen zich heeft geopenbaard door uitwendige daden die een begin van uitvoering van die misdaad of van dat wanbedrijf uitmaken en alleen ten gevolge van omstandigheden, van de wil van de dader afhankelijk, zijn gestaakt of hun uitwerking hebben gemist" (artikel 51 wetboek van strafrecht).

De strafbare poging tot het plegen van een in artikel 463 omschreven diefstal wordt (ingevolge artikel 466) gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot drie jaar en met geldboete van zesentwintig frank tot driehonderd frank.

De poging tot misdad is altijd strafbaar (art. 52 SWB), bijgevolg ook wanneer het winkeldiefstal betreft. De straf is deze, onmiddellijk lager (zie artikelen 80 en 81 SWB) dan die op de misdaad zelf gesteld.

Stelen meerdere personen tesamen dan worden zij, ingevolge artikel 66 van het strafwetboek als daders van een misdrijf of van wanbedrijf gestraft, indien zij (377) :

"de misdaad of het wanbedrijf hebben uitgevoerd of aan de uitvoering rechtstreeks hebben meegewerkt"

"door enige daad tot de uitvoering zodanige hulp hebben verleend dat de mis-

daad of het wanbedrijf zonder hun bijstand niet had kunnen worden gepleegd" "door giften, beloften, bedreigingen, misbruik van gezag of van macht, misdadige kuiperijen of arglistigheden, de misdaad of het wanbedrijf rechtstreeks hebben uitgelokt".

Als medeplichtigen kunnen ingevolge artikel 67 van het strafwetboek worden vervolgd en bestraft (378) :

"zij die onderrichtingen hebben gegeven om de misdaad of het wanbedrijf te plegen" ;

"zij die, buiten het geval van artikel 66, paragraaf 3, met hun weten de dader of de daders hebben geholpen of bijgestaan in daden die de misdaad of het wanbedrijf hebben voorbereid, vergemakkelijkt of voltooid".

De op medeplichtigheid aan een misdrijf staande straffen zijn minder streng dan deze welke voor de daders voorzien werden : men vindt ze in artikel 69 van het strafwetboek vermeld (379).

9 Kopen winkeldieven door manipulaties met prijskaartjes een waar beneden de door de winkel vastgestelde prijs, dan vormt dit gedrag juridisch gezien een geval van oplichting.

Het wordt uit dien hoofde met gevangenisstraf van een maand tot vijf jaar en met geldboete van zesentwintig tot drie duizend frank bestraft (artikel 496 strafwetboek).

Voorzover verdachten zowel onder onze operationele definitie als onder een van vorige juridische categorieën vielen werden ze in beginsel in onze onderzoeksgroep opgenomen.

#### 2.4.3. De afhandeling van winkeldiefstal in het arrondissement X.

##### 2.4.3.1. De onderzoeksgroep en het criterium.

Rekening houdend met wat voorafgaat-omvatte onze onderzoeksgroep 402 gedurende de periode van 1 januari 1972 tot en met 31 december 1974 op het parket van het arrondissement X gevormde winkeldiefstaldossiers, met identificatie van de vermoedelijke dader(s) (381).



We willen aanduiden welke factoren op de afhandeling van deze zaken van invloed waren. Telkens zullen we daarbij relevant geachte informatie met de bestemming die het O.M. aan de zaak toekende in verband brengen. Het gaat daarbij om de beslissing tot sepot, respectievelijk vervolging van de winkeldiefstal.

In onderstaande tabel geven we informatie over de afhandelingsvormen die we voor het betrokken parket aantreffen, en de verdeling van onze onderzoeksgroep over deze verschillende modaliteiten.

TABEL 27 : De afdoening.

<u>Bestemming welke door het O.M. aan de zaak toegekend werd</u>	<u>N</u>	<u>%</u>
Gewoon sepot	148	36,8
Sepot na aanvankelijke schorsing	19	4,7
Probatiesepot zonder geïndividualiseerde voorwaarden	87	21,6
Probatiesepot met specifieke voorwaarden	12	3,0
Uitwijzing, waarbij sepot	5	1,2
Beslissing tot vervolgen	131	32,6
TOTAAL	402	100 %

Zoals men uit deze tabel kan opmaken werd in 67 % der gevallen de zaak zonder gevolg gesteld (geseponeerd) en gaf slechts 33 % der zaken aanleiding tot een beslissing tot vervolgen.

Werd een zaak geseponeerd dan gebeurde dit - blijkens de door de magistraat aangeduide motivering - bijna steeds op opportunitetsgronden.

De te geringe bewijsbaarheid van de zaak als sepotmotivering kwam bijzonder weinig voor : andere vormen van technisch sepot (uitg. dader onbekend) ontbraken. Omdat een seponering om bewijsredenen mede door opportuïteitsoverwegingen kan ingegeven zijn en (omgekeerd) een seponering omwille van de inopportuïteit van een vervolging mede op overwegingen inzake een geringere bewijsbaarheid kan berusten worden beide gronden voor een seponering in het verdere onderzoek opgenomen.

Tenzij anders vermeld zal de criteriumvariabele verder als een tweedeling in de analyses gebracht worden. Daarbij staat de beslissing tot seponeren tegenover de beslissing tot vervolgen (382).

Uit het onderzoek laten we voortaan de op een uitwijzingsbeslissing volgende septs weg. Dit willen we als volgt motiveren.

De uitwijzing is een administratieve beslissing welke door de vreemdelingenpolitie getroffen wordt en waarvan het aandeel van de parketmagistraat in, respectievelijk zijn invloed op een dergelijke schikking niet in een toereikende mate kon achterhaald worden.

Het is een juridisch betwiste zaak of het dossier betreffende een uitgewezen verdachte nog voor de rechter mag komen. Dit begrenst de verdere beslissingsvrijheid van de parketmagistraat. Bovendien zullen, zelfs bij de parketmagistraat die van oordeel is toch nog te mogen vervolgen, praktische bezwaren op een zulkdanige beslissing wegen. De beslissingsvrijheid blijkt - hoe dan ook - beperkt.

Post facto kunnen we bovendien niet achterhalen of de magistraat ook tot seponering zou besloten hebben indien er geen uitwijzing gebeurd was.

Al deze redenen brachten ons er toe de vijf op uitwijzing volgende septs niet in het verder onderzoek te betrekken. Op een uitwijzing volgende beslissingen tot dagvaarding kwamen niet voor.

Het aantal zaken valt daardoor op 397 terug, het percentage geseponeerde zaken bedraagt precies 67 %, het percentage vervolgde zaken 33 %.

#### 2.4.3.2. Indeling der predictorvariabelen.

Alle analyses waarbij de afdoening als afhankelijke variabele ingevoerd wordt berusten op de veronderstelling dat de wijze van afdoening nauw met een aantal nader toe noemen factoren (383) samenhangt.

De relatie tussen de afdoening en de factoren die daarop van invloed (kunnen) zijn kan worden uitgedrukt in de formule (384) ;

$$V = f(B, P, F, Pr, E)$$

waarbij V staat voor de afdoening, gezien als functie van een aantal (tot volgende groepen behorende) factoren :

Feitinformatie (F)

gegevens welke betrekking hebben op het door de verdachte(n) gepleegde feit, zonder dat ze rechtstreeks tot de bewijsbaarheid van de zaak bijdragen (vb. elementen die van invloed kunnen zijn op de ernstappreciatie omtrent het misdrijf).

Bewijsinformatie (B)

deze rubriek omvat die gegevens welke (kunnen) bijdragen tot een appreciatie van de bewijsbaarheid van de diefstal waarbij de aanwezigheid van zowel het materieel als van het immaterieel bestanddeel aantoonbaar moet worden geacht. We beschouwen een zaak voor de afdoener als voldoende bewijsbaar wanneer het op grond van het voorhanden zijnde bewijsmateriaal waarschijnlijk is dat de rechter, indien de zaak aan zijn oordeel zou worden onderworpen, de feiten bewezen zou verklaren (385).

Persoonsinformatie (P)

heeft hier betrekking op eigenschappen van de bij het misdrijf betrokken verdachte(n), waaronder de leeftijd, het geslacht, de gerechtelijke voorgaanden, sociale positie, en nationaliteit.

De wetgever heeft alleen herhaling (wat met de gerechtelijke voorgaanden te maken heeft) als mogelijk strafverzwarende grond voorzien.

In het algemeen rekenen we de daderspecifieke (of persoons) informatie tot de buiten-juridische factoren, waarvan in regel wordt aangenomen dat ze geen grond voor ongelijkheden bij de rechtsbedeling mogen vormen.

Vooraf de mogelijke invloed van de sociale positie van de verdachte zal in ons onderzoek extra aandacht krijgen.

Processuele informatie (Pr)

gegevens omtrent de overige bij de O.M.-afhandeling van de zaak betrokken partijen (met inbegrip van de afhandelende magistraat) en procedurale informatie.

Errorfactoren (E)

het geheel van elementen welke op de afdoening mogelijk wél van invloed zijn, doch waarover we in de dossiers geen informatie aantreffen. Doordat voor hun

invloed niet kan worden gecontroleerd, kunnen ze eventueel aanleiding tot foutieve conclusies (errors) geven.

Voorbeelden van dergelijke errorfactoren : door de afdoener wél gekende doch in het dossier niet geregistreerde informatie inzake (F) (B) (P) en/of (Pr), de invloed van een eventuele tussenkomst van derden, zonder dat daarvan in het dossier melding gemaakt wordt.

Wat ons onderzoek betreft bestonden binnen het beschouwde parket, voor de beschouwde periode en ten aanzien van de delictsoort die ons bezig houdt geen richtlijnen van het parket-generaal, noch van de procureur des Konings. Evenmin waren er concrete afdoeningsafspraken gemaakt (386).

Zoals vroeger vermeld wordt uitgegaan van de veronderstelling dat we de afdoening (grotendeels) vanuit de in het dossier opgenomen informatie kunnen verklaren. In tegenstelling met de politie of de rechter krijgt de parket-magistraat immers zelden met de verdachte en/of de benadeelde te maken : hij werkt vooral aan de hand van (in het dossier neergelegde) schriftelijke stukken. Daarbij zoeken we naar een systematiek in de afdoening.

Dat we de afhandeling wellicht niet geheel vanuit de dossierinformatie zullen kunnen verklaren dient vooraf duidelijk gesteld : enerzijds gaan we ervan uit dat errorfactoren een dergelijke poging kunnen doorkruisen. Anderzijds staat niet vast dat de afhandeling volgens een duidelijk uitgetekend geheel van beslissingscriteria verloopt.

Tenslotte nog dit : in volgend hoofdstuk presenteren we onze onderzoeksresultaten in een volgorde welke overeenstemt met de opeenvolgende fasen in de onderzoeksverrichtingen.

Dit heeft het nadeel dat sommige informatie wat verspreid ligt . Anderzijds heeft deze werkwijze het voordeel dat de lezer zicht krijgt op de manier waarop we werkten, dat hij voortdurend weet hoe we tot onze bevindingen kwamen (met alle voordelen en beperkingen van de te dier gelegenheid aangewende methode).

De voordelen van deze presentatievorm zijn onzes inziens groter dan de inconvenienten.

In de daarop volgende gedeelten zullen we de bivariate analyses slechts summier weergeven, wat de leesbaarheid ten goede kan komen.

### 2.4.3.3. De relatie tussen de feitvariabelen en de afdoening.

#### 2.4.3.3.1. Overzicht.

Tabel 28 geeft een overzicht van de weerhouden feitvariabelen.

In eerste instantie werkten we met bivariate analyses (relatering van telkens twee variabelen).

De eerste resultaten ervan (387) vindt men in het overzicht vermeld.

Uit deze tabel blijkt dat een aantal predictorvariabelen in een statistisch significante en/of sterke relatie tot de afdoening staan (388).

Verder zullen we informatie over de onderlinge samenhang tussen de predictorvariabelen geven. Tenslotte zullen we hun gezamenlijke bijdrage tot de verklaring van de afdoening onderzoeken (multivariate analyse).

Onder de met p (significantieniveau) aangeduide rubriek vindt men in onderstaand overzicht een aanduiding omtrent de foutenmarges (hoogstens 5 %).

Meer informatie over inhoud en richting vindt men in de volgende bladzijden.

TABEL 28 : Het verband tussen de feitgegevens en de afdoening.

	p(1)	(2)	Phi(3)
	<		
Er is al dan niet een <u>bijkomende tenlastenlegging</u> mogelijk	NS	Chi <sup>2</sup>	.06
<u>Aantal ontvreemde goederen</u>			
- gemiddeld aantal bij de geseponeerde vs vervolgte zaken	.001	V.A.	-
- een tot vijf versus zes of meer (4)	NS	Chi <sup>2</sup>	.09
<u>Aard van de ontvreemde waren</u>			
- al dan niet uitsluitend voedingswaren	.01	Chi <sup>2</sup>	.20
<u>Aantal soorten ontvreemde waren</u>			
- gemiddeld aantal bij de gesep. vs vervolgte zaken	.02	V.A.	-
- een versus twee of meer (4)	.05	Chi <sup>2</sup>	.11
<u>Aantal de dag van betrapping benadeelde winkels</u>			
- gemiddeld aantal bij de gesep. vs vervolgte zaken	.001	V.A.	-
- één winkel versus meerdere winkels (4)	.001	Chi <sup>2</sup>	.19

	p(1)	(2)	Phi(3)
<u>Waarde van de in deze winkel ontvreemde waren</u>	<		
- gemiddelde waarde bij de twee vormen van afdoening	.001	V.A.	-
- 500 F of minder versus 501 F of meer	.001	Chi <sup>2</sup>	.20
- vijfdeling (zie verder)	.001	Chi <sup>2</sup>	.23
<u>Waarde waren gestolen op dag van betrapping</u>			
- gemiddelde waarde bij de twee vormen van afdoening	.001	V.A.	-
- 500 F of minder versus 501 F of meer	.001	Chi <sup>2</sup>	.23
- vijfdeling (zie verder)	.001	Chi <sup>2</sup>	.25
<u>Waarde alle nog niet berechte winkeldiefstallen</u>			
- gemiddelde waarde bij de twee vormen van afdoening	.002	V.A.	-
- 500 F of minder versus 501 F of meer	.001	Chi <sup>2</sup>	.22
- vijfdeling (zie verder)	.001	Chi <sup>2</sup>	.25
<u>Eventuele medeplichtigheid, mededaderschap</u>			
- alleen versus met anderen gehandeld	NS	Chi <sup>2</sup>	.03
- aantal daders	NS	V.A.	-
<u>Eventuele vroegere winkeldiefstal(len)</u>			
- geeft al dan niet toe vroeger nog winkeldiefstal gepleegd te hebben	NS	Chi <sup>2</sup>	.07
- aantal toegegeven vroegere nog niet berechte winkeldiefstallen	NS	V.A.	-
- al dan niet reeds geseponeerde winkeldiefstalzaak	.05	Chi <sup>2</sup>	.10
- aantal reeds geseponeerde winkeldiefstallen	NS	V.A.	-
<u>Bijzonderheden feit en/of reactie bij betrapping</u>			
- aanwezigheid van ernstverhogende omstandigheden	.01	Chi <sup>2</sup>	.16
- klaarblijkelijk met voorbedachtheid gehandeld	NS	Chi <sup>2</sup>	.07
- vlucht bij betrapping	NS	Chi <sup>2</sup>	.04
- ernstige dysfuncties op lichamelijk en/of psychisch vlak n.a.v. de betrapping	NS	Chi <sup>2</sup>	.10
- andere misdrijven	NS	Chi <sup>2</sup>	.06
<u>Onder invloed gehandeld ?</u>	NS	Chi <sup>2</sup>	.11
<u>Gehandeld onder druk van ernstige moeilijkheden ?</u>	.02	Chi <sup>2</sup>	.12

(1) Aanduiding van significantieniveau.

NS : geen statistisch significant verband bij 5 %-niveau.

(2) Gebruikte statistische toets.

Chi<sup>2</sup> = chi-kwadraattoets, V.A. = variantie-analyse.

(3) Indien predictorvariabele geen dichotomie : Cramer's v.

(4) Minder versus meer dan doorsnee.

Als scheidingscriterium wordt niet het rekenkundig gemiddelde, doch wel de mediaanwaarde genomen.

### 2.4.3.3.2. Bespreking van de overzichtstabel.

Hoewel tussen de feitvariabelen en de afdoening meermaals een aanwijsbare samenhang kon worden vastgesteld vonden we voor andere variabelen - vaak tegen de aanvankelijke verwachting in - geen merkbaar verband.

Dit laatste stelden we met name vast bij :

#### 1. Eenzelfde winkeldiefstal door meerdere verdachten gepleegd.

Het is in de strafwetgeving niet ongewoon het in groepsverband plegen van een misdrijf als een ernstverhogende omstandigheid te beschouwen (zie noot 449).

Beïnvloedt dit de O.M.-afhandeling ? Meer concreet : komen op O.M.-niveau de alleen handelende verdachten er relatief gunstiger af ?

We vonden daarvan in dit deel van het onderzoek geen aanwijzingen : van de alleen optredende verdachten werd het dossier in 33 % der gevallen voor de rechter gebracht, tegenover 32 % bij de andere winkeldiefstallen ( $\chi^2 = 0,03$  NS df = 1 N = 394 Phi = .03) (390).

#### 2. Vroeger gepleegde maar nog niet geverbaliseerde winkeldiefstal(len).

Soms geeft de verdachte toe vroeger nog in winkels gestolen te hebben zonder dat dit tot dan toe aan de gerechtelijke overheid bekend was.

Geeft een dergelijke bekentenis aanleiding tot een grotere kans op vervolging ? In voorkomend geval bedraagt de vervolgingskans 36 % tegenover 29 % bij de zaken waar geen dergelijke bekentenissen afgelegd werden ( $\chi^2 = 1,47$  df = 1 NS N = 317 Phi = .07).

#### 3. De aanwezigheid van andere misdrijven.

Ter gelegenheid van de vaststelling der winkeldiefstal blijken soms ook andere inbreuken of onreglementaire situaties, zoals het niet bij zich hebben van een identiteitskaart, het niet gemeld hebben van een adresverandering.

Op de overwegingen inzake de aan het dossier toe te kennen bestemming is dit nauwelijks van invloed : wel wordt in voorkomend geval vaker vervolgd (42 % tegenover 32 %) doch de  $\chi^2$  (1,22) en de Phi-waarde (= .06) blijven vrij laag (N = 397 df = 1 NS).

4. De manifeste aanwezigheid van voorbedachtheid.

Het gebeurt dat de verdachte uitdrukkelijk toegeeft dat hij de winkeldiefstal niet onder invloed van een momentele drang pleegde. Voorbedachtheid blijkt vrij vaak ook uit de bijzondere schikkingen die de verdachte genomen had teneinde het delict onopgemerkt te houden.

Wordt er vaker vervolgd wanneer blijkt dat de verdachte met voorbedachtheid handelde? Dat is inderdaad zo : het vervolgingspercentage stijgt van 32 % naar 42 % bij de zaken met klaarblijkelijke voorbedachtheid. Toch is het verband niet statistisch significant ( $\chi^2 = 2,00$  df = 1 N = 397) en is de Phi-waarde van .07 vrij laag, zodat niet van een manifeste samenhang kan worden gesproken.

5. Het zich door vlucht aan de vaststellingen pogen te onttrekken.

Diegenen die zich door vlucht aan de vaststellingen van de winkelaangestelden, respectievelijk van de verbalisanten trachten te onttrekken lopen een iets grotere kans op vervolging (43 % tegenover 33 % N = 397 waarvan 14 met vluchtpoging), doch zowel de  $\chi^2$ -waarde als de Phi-waarde blijven bijzonder laag, (respectievelijk 0,26 en .04), zodat van een duidelijke samenhang niet kan worden gesproken.

6. Ernstige dysfuncties op lichamelijk en/of psychisch vlak.

In een aantal gevallen bleek de betrapping voor de verdachte een dermate schokkend gebeuren dat deze, daardoor emotioneel sterk aangegrepen, tot een zelfmoordpoging overging of een shocktoestand opliep.

Het is niet ondenkbaar dat de beslissende parketmagistraat in zulke gevallen van oordeel is dat de verdachte reeds genoeg gestraft werd en/of herhaling van zo'n onaangename situatie naar aanleiding van een dagvaarding of van de terechtzitting wil vermijden. In beide gevallen zou hij dan relatief vaker tot seponering besluiten.

Vindt deze veronderstelling in ons onderzoek empirische ondersteuning?

Dit is inderdaad het geval : de acht zaken waar van ernstige dysfuncties bij de verdachte kan worden gesproken gaven alle acht aanleiding tot sepot. Anderzijds laten (dit hangt met het kleine aantal verdachten met dysfuncties samen) de  $\chi^2$ -waarde evenmin als de associatiemaat ons toe van een statis-



tisch significante of van een sterke samenhang te spreken ( $\chi^2 = 2,64$   
df = 1 NS N = 397 Phi = .10).

Bekijken we verder de verbanden waar we wél een statistisch significante én/of sterkere samenhang vonden.

7. Het aantal (soorten) ontvreemde waren en het aantal benadeelde winkels.  
Uit onderstaande tabel, waar de gemiddelde waarden bij respectievelijk de seponerings- en de vervolgingsbeslissing worden vergeleken, blijkt dat tussen de erin vermelde predictorvariabelen en de afdoening een statistisch significante samenhang bestaat.

TABEL 29 : Aantal waren, aantal soorten en aantal benadeelde winkels versus de afdoening.

<u>Predictorvariabele</u>	<u>Gemiddeld aantal naargelang afdoening</u>		<u>Variantie-analyse</u>			N
	<u>SEPOT</u>	<u>VERVOLGING</u>	<u>P</u>	<u>F</u>	<u>df</u>	
Aantal ontvreemde waren	7,0	10,0	.001	11,2	1/391	393
Aantal soorten ontr. waren	1,8	2,2	.002	9,2	1/391	393
Aantal benadeelde winkels	1,1	1,3	.001	15,3	1/395	397

Het is niet uitgesloten dat de predictorvariabelen ook onderling samenhangen : of dit zo is kan uit de verder opgenomen correlatiematrix blijken.

Intussen liggen bij vervolgde zaken het aantal ontvreemde waren, het aantal soorten ontvreemde goederen en het aantal benadeelde winkels (waarvoor betrapping op heterdaad) in regel hoger dan bij de geseponeerde zaken.

Anders geformuleerd : de sepotkans is groter wanneer men slechts een of een gering aantal waren ontvreemdt of maar één winkel benadeelt.

8. De waarde der ontvreemde goederen en de afdoening.

Uit wat voorafgaat, en op grond van informatie over de criteria die in sommige andere parketten gehanteerd worden kon men ook voor het parket in het arrondissement X verwachten dat de kans op een vervolging van de geregistreerde winkeldief groter wordt naarmate hij de winkel(s) voor een groter bedrag benadeelde.

Deze verwachting vindt men in volgende tabel bevestigd.

TABEL 30 : Waarde van de diefstal(len) en de afdoening.

Predictorvariabele :	Gemiddelde waarde van de ontvreemde goederen volgens afdoening (in BF)		Variantie-analyse			
	SEPOT	VERVOLGING	P	F	df	N
			<			
Waarde diefstal in winkel waar betraapt	523	895	.001	20,8	1/382	384
Waarde vandaag ontvreemde goederen (dag van betraping)	567	1074	.001	32,5	1/376	378
Waarde alle nog niet vervolgde diefstallen	766	1216	.002	10,9	1/342	344

Uit bovenstaande tabel kan men afleiden dat de gemiddelde waarde van de diefstal in de winkel waar men betraapt werd, deze van alle de dag van betraping ontvreemde goederen en tenslotte ook de waarde van alle winkeldiefstallen waarvoor eventueel nog een vervolging mogelijk is (391), bij de vervolging de zaken telkens hoger ligt.

In volgende tabel vindt men analoge gegevens onder een wat andere vorm terug.

TABEL 31 : Vervolgingspercentages in relatie tot de waarde van de diefstal (ontvreemd op de dag van betraping).

	Waarde ontvreemde waren				
	1-250 F	251-500 F	501-750 F	751-1000 F	1001 & +
% vervolgde zaken :	20	26	39	40	53
Chi <sup>2</sup> = 24,26	p < .001		v = .25		

#### 9. De aard van het gestolen goed en de afdoening.

Tussen de aard van het gestolen goed en de afdoening vonden we geen noemenswaard verband, tenzij tussen het ontvreemden van voedingswaren en de afhan-

deling, voorzover de winkeldief zich tot de diefstal van voedingswaren beperkte (15 % vervolgd tegenover 34 % bij de andere winkeldiefstallen,  $\text{Chi}^2 = 7,48$   $\text{df} = 1$   $p < .01$   $N = 188$   $\text{Phi} = .20$ ).

Hebben we hier te maken met verdachten die handelen vanuit een materiële noodsituatie, wat door de afdoener eventueel als een verzachtende omstandigheid zou kunnen worden beschouwd ?

Na onderzoek van de door de verdachte voor zijn misdrijf genoemde motive-ring(en) blijkt dit geen afdoende verklaring.

Daarentegen vonden we in verdere analyses dat diegenen die enkel voedingswaren stalen de handelszaak voor een significant lager gemiddeld bedrag benadeelden : wie alleen maar voedingswaren wegnam, benadeelde de winkel voor zo'n 240 F. Wie evengoed maar één andere soort goed ontvreemde, benadeelde de winkel voor gemiddeld 544 F (variantie-analyse  $F = 11,44$   $\text{df} = 1/179$   $N = 181$   $p < .001$ ). Het in de eerste alinea vermeld verband heeft grotendeels hiermee te maken.

10. De aanwezigheid van ernstverhogende omstandigheden.

Het gebeurt dat de verdachte met gebruik van geweld en/of bedreigingen tracht te ontsnappen (392), weigert zich te identificeren (of een valse identiteit opgeeft) en/of door middel van valse aantijgingen zijn schuld aan het hem ten laste gelegd misdrijf tracht af te wentelen. Geven dergelijke reacties aanleiding tot een strengere O.M.-aanpak ? Er zijn daarvan inderdaad duidelijke aanwijzingen :

in zulke gevallen gaf 65 % der zaken aanleiding tot een vervolging, tegenover 31 % bij de zaken waar de hier bedoelde (mogelijk de ernst verhogende) omstandigheden niet voorkwamen ( $\text{Chi}^2 = 9,76$   $\text{df} = 1$   $N = 397$   $p < .01$   $\text{Phi} = .16$ ).

11. Ernstige moeilijkheden en de afdoening.

Eén op tien verdachten verklaarde onder druk van ernstige moeilijkheden (waaronder zorgen van financiële aard) te handelen. Van dergelijke zaken wordt een relatief groter aantal met een seponeringsbeslissing afgedaan (84 % septs tegenover 65 %  $\text{Chi}^2 = 6,10$   $\text{df} = 1$   $N = 397$   $p < .02$   $\text{Phi} = .12$ ).

12. Vorig sepot ten aanzien van de verdachte en de afdoening.

Werd ten aanzien van de verdachte vroeger reeds een sepotbeslissing (= steeds voor winkeldiefstal) genomen, dan loopt de verdachte ditmaal een grotere kans voor de rechter gedaagd te worden (56 % vervolgd tegenover 32 %,  $df = 1$   $N = 397$   $p < .05$   $\Phi = .10$ ).

2.4.3.3.3. Samenhang tussen de feitvariabelen en hun relatie met de afdoening.

Tot hiertoe is gebleken dat factoren die rechtstreeks met het misdrijf te maken hebben met de afdoening in een statistisch significante relatie staan.

Herinneren we volledigheidshalve dat het daarbij gaat om :

1. het aantal gestolen waren
2. het aantal soorten onrechtmatig meegenomen waren
3. het aantal benadeelde winkels waarvoor betrapping op heterdaad
4. de waarde van de gestolen goederen (drie variabelen)
5. de aard der gestolen goederen (alleen voedingswaren meegenomen)
6. de aanwezigheid van ernstverhogende omstandigheden
7. het onder invloed van ernstige moeilijkheden gehandeld hebben
8. voordien reeds winkeldiefstal waarvoor sepot

Mogelijk bestaat tussen sommige van deze variabelen een samenhang ?

In volgende correlatiematrix vindt men daarover informatie (393):

Tabel 32 Pearson-correlatiecoëfficiënten feitvariabelen en afdoening										
VARIABELE	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1 Aantal gestolen goederen	-									
2 Aantal soorten gestolen goederen	.56	-								
3 Aantal vandaag benadeelde winkels	NS	.09	-							
4 Totale waarde diefstal deze winkel	.49	.40	NS	-						
5 Totale waarde diefstal(len) vandaag	.45	.34	.29	.92	-					
6 Totale waarde vervolgbare diefstallen	.32	.27	.23	.78	.83	-				
7 Alleen voedingswaren onvreemd	.15	-	NS	.25	.25	.19	-			
8 Ernstverhogende omstandigheden	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	-		
9 Ernstige moeilijkheden?	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	-	
10 Reeds geseponneerd dossier?	NS	NS	.14	NS	NS	.18	NS	NS	.12	-
11 De afdoening (0 = sepot)	.17	.16	.19	.23	.28	.18	.20	.16	.12	.10

NS = niet statistisch significant (5%-niveau)  
De onderstreepte correlatiecoëfficiënten betreffen samenhang, significant op tenminste .001-niveau.

Uit deze tabel blijkt vooral de sterke samenhang tussen de variabelen omtrent de waarde van de onvreemde goederen (correlaties van .78 tot .92).

Verder is er een redelijk sterke samenhang tussen de eerste twee variabelen, en liggen de waarden van de huidige diefstallen in regel wat hoger naarmate men meer stuks of meerdere soorten goederen wegnam.

2.4.3.3.4. Tot afronding van deze beschouwingen over de relatie tussen feitinformatie en afdoening willen we twee vragen formuleren.

Ten eerste : in welke mate kunnen we vanuit de feitinformatie iets méér zeggen omtrent de afdoening en welke variabelen dragen daartoe vooral bij ?

Verder : zijn de feitvariabelen de enige variabelen die op de afdoening van invloed blijken ?

Kunnen we de tweede vraag pas beantwoorden nadat ook de mogelijke invloed van de anderssoortige informatie onderzocht is, het antwoord op de eerste vraag vindt men in de hierna volgende multi-pele regressieanalyse.

In deze analyse werden volgende variabelen ingebracht :

1. Aantal gestolen goederen
2. Aantal soorten gestolen goederen
3. Vandaag meerdere winkels benadeeld ? (0 = neen 1 = ja)
4. Waarde vandaag ontvreemde goedere
5. Ernstverhogende omstandigheden ? (0 = neen 1 = ja)
6. Bijkomend delict ? (0 = neen 1 = ja)
7. Voorbedachtheid ? (0 = neen 1 = ja)
8. Vlucht of vluchtpoging ? (0 = neen 1 = ja)
9. Alleen gehandeld ? (0 = neen 1 = ja)
10. Nog niet vervolgde vroegere diefstallen ? (0 = neen 1 = ja)
11. Geneesmiddeleninvloed ? (0 = neen 1 = ja)
12. Handelde verdachte onder invloed van ernstige moeilijkheden ?  
(0 = neen 1 = ja)
13. Reactie met dysfuncties op lichamelijk/en of psychisch vlak ?  
(0 = neen 1 = ja)
14. Reeds geseponeerde winkeldiefstal ? (0 = neen 1 = ja)
15. Tot en met 23. Reeks dummy-variabelen voor de aard van het gestolen goed.

In een eerste analyse voerden we de eerste veertien variabelen in. Dit gebeurde door middel van een stapsgewijze procedure : daarbij wordt eerst de variabele die de sterkste correlatie met het criterium vertoont geselecteerd. Dit is tevens de variabele die op zich de grootste hoeveelheid verklaarde variantie in het criterium verzorgt.

Vervolgens wordt telkens die variabele uitgekozen die de grootste hoeveelheid van de tot dan toe onverklaard gebleven variantie "voor zijn rekening neemt". Door middel van deze procedure kunnen we een kleiner aantal variabelen dat niettemin toch voor een relatief groot aandeel in de verklaarde variantie zorgt identificeren.

Deze werkwijze leidde tot volgend resultaat :

TABEL 33 : Stapsgewijze multipele regressie op een aantal feitvariabelen.

Predictorvariabele	$R^2$	$R^2+$	BETA	F	$\begin{matrix} p \\ df = 1/347 \\ < \end{matrix}$
Waarde goederen vandaag	.088	.088	.196	10,99	.01
Vandaag meerdere winkels ?	.109	.021	.169	10,00	.01
Ernstige moeilijkheden ?	.130	.021	-.144	6,46	.05
Reeds sepot ?	.139	.009	.087	2,88	NS
Ernstverhogende omstandigh. ?	.147	.008	.073	1,97	NS
Aantal soorten waren	.155	.008	.075	1,54	NS
Dysfuncties als reactie ?	.161	.006	-.072	1,96	NS
Alleen gehandeld ?	.166	.005	-.091	3,16	NS
Aantal ontvreemde waren	.168	.002	.056	0,77	NS
Voorbedachtheid ?	.170	.002	.043	0,71	NS
Nog niet berechte vroegere winkeldiefstal ?	.171	.001	.044	0,71	NS
Vlucht poging ?	.173	.002	.043	0,71	NS
Bijkomend delict ?	.174	.001	.032	0,40	NS
Geneesmiddeleninvloed ?	.174	.000	.016	0,09	NS
Multipele $r = .417$					
$F = 5,22 \quad df = 14/347 \quad p < .001$					

Het geheel van de in voorgaande regressie-analyse opgenomen feitvariabelen zorgt voor 17 % aan verklaarde afdoeningsvariantie.

Hoewel niet te veronachtzamen - het geheel is overigens statistisch significant - is dit percentage toch niet indrukwekkend hoog.

Op deze bevinding zullen we na onderzoek van de andere soorten informatie ingaan.

Welke variabelen dragen vooral bij tot de verklaarde variantie ?

De eerste drie variabelen staan tesamen voor 13 % verklaarde variantie in, waarvan overigens bijna 9 % op rekening van eerstgenoemde variabele kan wor-

den geschreven.

Ook wanneer we de beta-waarden onderzoeken (394) blijken de eerste drie variabelen het belangrijkste.

Inhoudelijk betekent dit het volgende :

1. de kans op een vervolging is groter :

- naarmate het bedrag van de op de dag van betrapping gestolen goederen hoger ligt,
- indien de verdachte op de dag van betrapping in meerdere winkels goederen onttremdde.

"Ernstiger" feiten worden bijgevolg relatief vaker vervolgd.

2. De kans op vervolging is kleiner indien de verdachte verklaarde onder druk van ernstige moeilijkheden te handelen. De parketmagistraat blijkt met de situatie waarin de verdachte verklaart te verkeren rekening te houden.

X Deze bevindingen sluiten overigens aan bij wat we in de kruistabellen vonden.

Genoemde variabelen worden met een vrij groot interval door vijf andere predictoren gevolgd, waarvan het al dan niet alléén handelen van de verdachte de relatief hoogste beta-waarde haalt.

De resterende zes variabelen zorgen voor geen noemenswaardige toename in verklaarde variantie en hun beta-waarden zijn bijzonder laag : het is onze bedoeling deze variabelen uit de analyse te laten, wanneer de feitvariabelen samen met andere groepen informatie in het onderzoek betrokken worden.

Ter aanvulling van deze stapsgewijze multipele regressie-analyse werd een tweede doorgevoerd, waarin ditmaal ook informatie over de aard der gestolen goederen betrokken was. Dit laatste gebeurde, gezien het hier duidelijk een op nominaal niveau "gemeten" variabele betreft, onder de vorm van een aantal gedichotomiseerde dummy-variabelen (395).

Voor een en ander werd de stapsgewijze procedure met een hiërarchische opnamevolgorde gecombineerd : eerst werden de dertien reeds besproken feitvariabelen in de analyse gebracht, en pas daarna de dummy-variabelen voor de aard van het gestolen goed.

Om deze reden blijven de gegevens inzake de verklaarde variantie voor de eerste dertien variabelen ongewijzigd.

De toevoeging van de dummy-variabelen zorgde er wel voor dat de totale proportie verklaarde variantie tot bijna 21 % opliep, waarbij de dummy-variabele voor "alleen voeding" eerst uitgeselecteerd werd en ook (binnen de groep dummy's) de relatief hoogste beta-waarde kreeg (-.117).

De F -waarde voor de gehele analyse bedraagt 4,20 : bij een df van 21/340 is het geheel (396) ook statistisch nog significant.

#### 2.4.3.4. De relatie tussen de bewijsvariabelen en de afdoening.

##### 2.4.3.4.1. Wordt bij de afhandelingsbeslissing rekening gehouden met de bewijsbaarheid van de winkeldiefstal ?

Afgezien van de mogelijke invloed van andere dossiergegevens blijkt uit volgend overzicht dat de afhandeling daarmee wel iets te maken heeft.

Naar later zal blijken neemt de kans op een vervolging toe bij een grotere bewijsbaarheid : vooral de eventuele bekentenis speelt daarbij een rol.

TABEL 34 : Het verband tussen de bewijsgegevens en de afdoening.

	p(1) <	(2)	Phi(3)
<u>Bekentenis door verdachte(n)</u>			
ontkent vs dubieus omtrent bedriegl.			
bedoeling vs bekent	.001	Chi <sup>2</sup>	.17
ontkent vs bekent	.001	Chi <sup>2</sup>	.18
<u>Inhoud door verdachte(n) ondertekende verklaring</u>			
ontlastend vs belastend	.01	Chi <sup>2</sup>	.14
<u>Resultaat huiszoeking</u>			
negatief versus twijfel vs positief	NS	Chi <sup>2</sup>	.04
meerdere andere indelingen	NS	Chi <sup>2</sup>	(max.) .04
<u>Reeds vóór passeren kassa verdacht gedrag vastgesteld ?</u>			
neen vs ja	NS	Chi <sup>2</sup>	.02
<u>Globale appreciatie bewijsbaarheid</u>			
vierpuntsschaal	.01	Chi <sup>2</sup>	.20
tweedeling	.001	Chi <sup>2</sup>	.17
gemiddelde bewijsbaarheid bij de twee vormen van afdoening (met gebruik vierpuntsschaal)	.001	V.A.	-

(1) Aanduiding van significantieniveau.

NS : geen statistisch significant verband bij 5 %-niveau.

(2) Gebruikte statistische toets.

Chi<sup>2</sup> = chi-kwadraattoets, V.A. = variantie-analyse.

(3) Indien predictorvariabele niet dichotoom : cramer's v.



#### 2.4.3.4.2. Bespreking van de overzichtstabel.

Dat de bewijsbaarheid van de winkeldiefstal op de verdere afdoening van invloed is, zal vermoedelijk niemand verwonderen.

Een appreciatie van de bewijswaarde door het O.M. behoort immers tot de haalbaarheidsoverwegingen : daarvan bleek uit vroeger onderzoek dat ze de vervolgingsbeslissingen beïnvloeden.

Men kan aannemen dat parketmagistraten zichzelf, zowel als de rechter(s) en de verdachte(n) de lasten van een vervolging zullen besparen, wanneer het klaarblijkelijk ontoereikend bewijsmateriaal haast zeker tot een vrijspraak zou leiden.

Nu is voor winkeldiefstal, in tegenstelling met andere delicten in de vermogenssfeer, ontoereikende bewijsbaarheid als sepotmotivering niet gebruikelijk. Deze bevinding wekt weinig verwondering bij diegene die weet dat winkelaangestelden de individuele winkeldiefstallen zelden vaststellen, tenzij juist bij betrapting op heterdaad ; in dit laatste geval zal de zaak alleen dan aan de politie worden gemeld wanneer er toch wel ernstiger indicaties omtrent de schuld van de verdachte voorhanden zijn.

Er gebeurde bijgevolg reeds op het niveau van de aangifte een selectie op bewijsgronden. Voorts is het niet uitgesloten dat de politie bij haar beslissing al dan niet te verbaliseren bewijsbaarheidsoverwegingen betreft : voorzover dit het geval zou zijn, vormt dit een tweede selectie.

Terug naar de associatie tussen de bewijsbaarheid en de O.M.-afdoening.

Uit het overzicht blijkt dat we ter appreciatie van de bewijsinformatie vijf variabelen construeerden.

Vooreerst leek ons de eventuele bekentenis inzake de feiten én de bedrieglijke bedoeling door de verdachte(n) een belangrijke factor. Het kan daarbij wellicht enig verschil uitmaken of de verdachte een verklaring ten zijne laste ook ondertekent : informatie hierover namen we in een tweede variabele op.

In een groot aantal gevallen werd bij de winkeldief een huiszoeking verricht het resultaat hiervan kan op de bewijsbaarheidsappreciatie van invloed zijn. Gegevens daarover vindt men in een derde variabele.

- u. Verder is het mogelijk dat de bewijsbaarheidsappreciatie mede afhangt van hetgeen de winkelaangestelde geobserveerd heeft.
7. Tenslotte maakten we in een vijfde variabele een globale appreciatie van de bewijsbaarheid van de winkeldiefstal : in deze variabele is de informatie uit de vorige vier bewijsvariabelen geïntegreerd.

Tot welke resultaten leidde de relatering van de afhandeling met deze variabelen ?

1. De bekentenis door de verdachte(n) en de afdoening.

We vonden een statistisch betekenisvolle samenhang tussen de eventueel door de verdachte(n) afgelegde bekentenis(sen) en de afdoening. Dossiers inzake verdachten die de feiten en/of de bedrieglijke bedoeling formeel ontkennen leidden relatief minder vaak tot vervolging. Bekende men de feiten én de bedrieglijke bedoeling dan werd men relatief vaker vervolgd. Dit is óók het geval wanneer de verdachte de parketmagistraat in het ongewisse laat over de bedrieglijke bedoeling, zonder deze formeel uit te sluiten.

TABEL 35 : De eventuele bekentenis en de afdoening.

<u>Afdoening</u>	<u>Ontkenning</u>		<u>Bedr. bedoel. dubieus</u>		<u>Bekentenis</u>		<u>Totaal</u>	
	N	%	N	%	N	%	N	%
seponering	88	80,0	15	61,9	159	60,0	262	66,88
vervolging	22	20,0	10	38,1	98	40,0	130	33,2
Totaal %		100		100		100		100
N	110		25		257		392	
Chi <sup>2</sup> = 11,99      df = 2      p < .01								
v = .17								

Waarom wordt in dit laatste geval relatief vaak vervolgd ?

Het is mogelijk dat de beslissende magistraat in dergelijke gevallen de bedrieglijke bedoeling vanuit de toegegeven feiten (en eventuele andere

vaststellingen) bewijsbaar acht.

Verder is het mogelijk dat de parketmagistraat de dubbelzinnigheid in hoofde van de verdachte niet positief wil sanctioneren door dergelijke zaken zonder gevolg te laten.

Tenslotte is het niet uitgesloten dat de parketmagistraat in deze een rechterlijk oordeel wil uitlokken, teneinde een meer uitgebreide rechtspraak inzake de bewijsbaarheid tot stand te brengen.

2. De inhoud van de door de verdachte(n) ondertekende verklaring en de afdoening.

Maakt het enig verschil of de verdachte al dan niet een schriftelijke bekentenis tekent ?

Dit doet het inderdaad : diegenen die (bij de vaststelling van de feiten) een belastende verklaring tekenden werden significant vaker vervolgd. Gezien de hoge samenhang van deze variabele met de vorige (397) was dergelijk resultaat overigens te verwachten.

Bekijkt men de relatie opnieuw, doch ditmaal alleen voor diegenen die (mondeling en/of schriftelijk) de feiten en de bedrieglijke bedoeling toegaven, dan is het verschil in afhandeling naar gelang al dan niet getekend wordt, statistisch niet significant en is de sterkte van de associatie nog vrij gering. Niet het feit dat men een bekentenis ondertekent blijkt bijgevolg van belang, dan wel het al of niet bekennen.

3. De resultaten van een eventuele huiszoeking versus afdoening.

Er werd niet vaker vervolgd wanneer de resultaten van de eventuele huiszoeking tot enige positieve indicatie van vorige diefstallen leidden, tenzij de verbalisanten zonder spontane aanwijzingen van de verdachte duidelijk bezwarende elementen aantroffen : in het laatste geval loopt het vervolgingspercentage, dat voor de overige zaken 33 % bedroeg, tot 42 % op (dit laatste is berekend op  $N = 12$ ). Het aangeduid verband is niet statistisch significant : evenmin kan van een sterke samenhang worden gesproken ( $\Phi = .03$ ).

4. Het verband tussen de vaststellingen van een winkelaangestelde en de afdoening op O.M.-niveau.

Het maakt nagenoeg geen verschil uit of een winkelaangestelde de verdachte(n) tijdens diens onwelkome gedragingen observeerde, dan wel of de eerste aanwijzingen van een mogelijke winkeldiefstal slechts naar aanleiding van of pas na het passeren van de kassa (398a) vastgesteld werden ( $\chi^2 = 0,14$  df = 1 NS N=389 Phi = .02).

5. De relatie tussen de bewijsbaarheid en de afdoening.

In laatste instantie werd een meer globale bewijsappreciatie gemaakt en aan de afdoening gerelateerd.

Daartoe werd een vierpuntenschaal ontworpen, gaande van de laagste positie ter aanduiding voor de quasi-afwezigheid van enig bewijselement voor de winkeldiefstal tot de hoogste score, ter aanduiding van het feit dat het dossier voldoende bewijsmateriaal bevatte om, bij behandeling ter terechtzitting en zonder bijkomende bewijsgegevens een veroordeling van de verdachte te mogen verwachten (398b).

De relatering aan het criterium leidde tot volgende resultaten :

TABEL 36 : De bewijsbaarheid van de winkeldiefstal en de afdoening.

	<u>Bewijsbaarheid (1)</u>									
<u>Afdoening</u>	1		2		3		4		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
seponering	7	100	44	83,0	46	69,7	147	61,2	244	66,7
vervolgning	0	-	9	17,0	20	30,3	93	38,8	122	33,3
	<hr/>		<hr/>		<hr/>		<hr/>		<hr/>	
Totaal %		100		100		100		100		100
N	7		53		66		240		366	

$\chi^2 = 13,32$  df = 3 p < .01

v = .19

- (1) 1 = bijzonder zwakke bewijsbaarheid  
 2 = misschien lukt het wel  
 3 = misschien lukt het niet  
 4 = sterke bewijsbaarheid.

Uit bovenstaande tabel kan men afleiden dat de kans op een vervolging toeneemt naarmate de bewijsbaarheid sterker is.

Zaken met een bijzonder laag ingeschaalde bewijsbaarheid werden, zoals men kon verwachten, alle geseponneerd.

Anderzijds leidden niet alle sterk bewijsbare winkeldiefstallen tot een vervolging : nog 61 % van die zaken gaf aanleiding tot een sepotbeslissing.

Dat de magistraten zo zelden de geringe bewijsbaarheid als sepotgrond aanduiden blijkt bijgevolg zeer goed verklaarbaar : wanneer geseponneerd wordt gebeurt dat doorgaans omwille van andere dan bewijsbaarheidsoverwegingen.

Volledigheidshalve willen we ook de gemiddelde bewijswaarde voor de geseponneerde, respectievelijk de vervolgte zaken geven. Deze waarden bedragen 3,40 en 3,70. Het verschil is statistisch significant ( $p < .001$  -  $F = 12,32$   $N = 387$ ).

#### 2.4.3.4.3. Samenhang tussen de bewijsvariabelen en hun relatie met de afdoening.

Het lijkt ons nuttig nadere informatie te geven over de relatie tussen de verschillende bewijsvariabelen onderling en de afdoening.

Daarom vermelden we in onderstaande tabel de desbetreffende correlatiecoëfficiënten.

TABEL 37 : Pearson correlatiecoëfficiënten bewijsvariabelen en afdoening.

VARIABLE	1	2	3	4	5	6
1 Bekentenis verdachte(n)	-					
2 Schriftelijke verklaring verdacht(n)	.88	-				
3 Resultaat huiszoeking	NS	NS	-			
4 Reeds voor afrekening verdacht gedrag ?	NS	NS	NS	-		
5 Globale appreciatie bewijsbaarheid	.82	.80	NS	NS	-	
6 De afdoening (0 = sepot)	.18	.14	NS	NS	.18	-

NS = niet statistisch significant (5 %-niveau)

De onderstreepte correlatiecoëfficiënten betreffen samenhang, significant op tenminste .001-niveau.

Uit deze tabel kan tussen de bewijsvariabelen 1, 2 en 5 een sterke correlatie ( $r = .80$  en meer) worden afgeleid.

De overige variabelen correleren noch onderling, noch met de eerstgenoemde bewijsvariabelen in een noemenswaardige mate.

Voorzover men daarover op grond van deze correlatiematrix een uitspraak kan doen blijken de eventueel door de verdachte(n) afgelegde bekentenis en de globale appreciatie van de bewijsbaarheid even goede (399) voorspellers van de afdoening.

Gezien het omwille van hun sterke onderlinge relatie niet wenselijk is beide variabelen in de regressie-analyse te betrekken (400) gebruiken we verder slechts één van beide.

#### 2.4.3.4.4. Een multipele regressie-analyse.

In een stapsgewijze regressie-analyse betrokken we drie bewijsvariabelen (401) : de resultaten ervan vindt men in onderstaande tabel.

**TABEL 38 : Stapsgewijze multipele regressie op een aantal bewijsvariabelen.**

<u>Predictorvariabele</u>	$R^2$	$R^2+$	BETA	F	$p$ df=1/382 <
Bekentenis ?	.030	.030	.174	11,84	.001
Bijkom. belast. vaststell. winkelaangestelde ?	.032	.002	-.047	0,85	NS
Resultaat huiszoeking	.032	.000	.023	0,20	NS

Multipele  $r = .180$

$F = 4,27$      $df = 3/382$      $p < .01$

Uit deze analyse blijkt dat slechts één van de drie bewijsvariabelen noemenswaard - hoewel in een geringe mate - tot de verklaring van de afdoeningsvariantie bijdraagt, met name :

de variabele omtrent de inhoud van de door de verdachte(n) over de feiten en zijn eventuele bedrieglijke bedoeling afgelegde verklaring.

Dit verband is positief : wie bekend wordt relatief vaker vervolgd.

We willen hierbij beklemtonen dat de relatie zwak blijft : verscheidene van de verdachten die ontkennen worden toch voor de rechtbank gedaagd, zeer veel

verdachten die volledige bekentenissen afleggen krijgen toch een sepotbeslissing.

Voegen de overige twee bewijsvariabelen daaraan nog veel toe ? Dit is duidelijk niet het geval.

Omdat we niet verwachten dat deze twee variabelen later van groter belang zouden kunnen zijn zal verder met slechts één bewijsvariabele worden gewerkt : dit wordt dan de globale bewijsbaarheidsappreciatie, waarin de door de verdachte(n) afgelegde verklaring omtrent de feiten en het bedrieglijk opzet een belangrijke rol speelt, maar waarin ook informatie over het resultaat van de eventuele huiszoeking en eventuele andere vaststellingen verrekend zijn.

De correlatie tussen deze globale bewijsappreciatie en de afdoening is .18 en de hoeveelheid verklaarde variantie iets meer dan we met de variabele "bekentenis" kregen, namelijk : 3,11 % in de plaats van 2,97 %.

#### 2.4.3.5. De relatie tussen de persoonsvariabelen en de afdoening.

##### 2.4.3.5.1. Overzicht.

In het eerste deel vermeldde we een aantal onderzoeken waarin het verband tussen sommige kenmerken van de verdachte en de vervolgingsbeslissing is aangetoond.

In strafstoematingsonderzoek bleek herhaaldelijk dat eigenschappen zoals leeftijd, ethnische herkomst en sociale positie tot een ongelijke bejegening leiden. We achtten het niet uitgesloten dat ook in ons land dergelijke factoren spelen : om deze reden werd persoonsinformatie uit de dossiers genomen en in de analyses betrokken.

In volgende tabel vindt men een eerste overzicht van de resultaten uit de bivariate analyses.

TABEL 39 Het verband tussen persoonsgegevens en de afdoening

	p (1) <	(2)	Phi (3)
<u>Geslacht</u>			
- man, vrouw	NS	Chi <sup>2</sup>	.02
<u>Leeftijd</u>			
- zes opeenvolgende leeftijdscategorieën	.001	Chi <sup>2</sup>	.25
- gemiddelde leeftijd bij de geseponeerde versus vervolgte zaken	.001	V.A.	-
<u>Nationaliteit</u>			
- Belg versus ander Europeaan versus ander buitenlander	NS	Chi <sup>2</sup>	.03
- Belg versus buitenlander	NS	Chi <sup>2</sup>	.03
<u>Burgerlijke staat</u>			
- verschillende analyses waarvan één volgende resultaten gaf:	.02	Chi <sup>2</sup>	.14
<u>Woonplaats</u>			
- arrondissement X versus ander arrondissement	.10	Chi <sup>2</sup>	.10
<u>Gezinslast</u>			
- geen versus wel kinderen	.001	Chi <sup>2</sup>	.24
- vijfdeling aantal kinderen (waaronder : geen)	.002	Chi <sup>2</sup>	.26
- gemiddeld aantal kinderen bij geseponeerde versus vervolgte zaken	NS	V.A.	-
- zorgt alleen voor gezinsinkomen versus niet (enige) kostwinner	NS	Chi <sup>2</sup>	.11
<u>Indicaties toerekenbaarheid</u>			
- verschillende analyses	NS	Chi <sup>2</sup>	max. 12
<u>Door verbalisanten over verdachte supplementair vermelde informatie</u>			
- ongunstig vs geen of neutraal vs gunstig	NS	Chi <sup>2</sup>	.08
- ongunstig vs gunstig	NS	Fisher	.18
<u>Werksituatie verdachte</u>			
- werkt vs werkloos	NS	Chi <sup>2</sup>	.05
- zelfstandig vs in ondergeschikt verband werkend	NS	Chi <sup>2</sup>	.04
<u>Sociale positie verdachte (Van Tulder-schaal)</u>			
- zespuntenindeling	NS	Chi <sup>2</sup>	.15
- hoog vs midden vs laag	NS	Chi <sup>2</sup>	.04
- hoogste drie versus laagste drie	NS	Chi <sup>2</sup>	.05
- hoogste twee versus laagste twee	NS	Chi <sup>2</sup>	.01
- gemiddelde sociale positie bij geseponeerde versus vervolgte zaken	NS	V.A.	-
<u>Gerechtelijk verleden verdachte</u>			
- verschillende indelingen, waarvan sommige significant en/of sterk verband met afdoening. Zie verder afzonderlijke tabel.			
(1) Aanduiding van significantieniveau. NS = geen statistisch significant verband bij 5%-niveau.			
(2) Gebruikte statistische toets. Chi <sup>2</sup> = chi-kwadraattoets, V.A. = variantie-analyse			
(3) Indien predictorvariabele geen dichotomie : cramer's v.			

#### 2.4.3.5.2. Bespreking van de overzichtstabel.

In tegenstelling met de verwachtingen die men op grond van sommige andere onderzoeken zou kunnen hebben blijken een aantal persoonsvariabelen op de afdoening vrijwel niet van invloed (402).

Met name vonden we geen noemenswaarde samenhang tussen de O.M.-afhandeling en persoonskenmerken als geslacht, nationaliteit en sociale positie.

Voorzover daartoe op grond van de bivariate analyses alléén een uitspraak mag worden geformuleerd zijn er binnen het door ons bestudeerde arrondissements-parket, over de beschouwde periode en ten aanzien van de afdoening van winkel-



diefstal, geen aanwijzingen van ongelijkheden in de O.M.-afhandeling op grond van genoemde kenmerken.

Wel vonden we een nauwere samenhang tussen enerzijds de criteriumvariabele "afdoening" en anderzijds : de leeftijd van de verdachte, dienst gerechtelijk verleden en zijn eventuele gezinslast.

Een en ander willen we thans nader bespreken.

### 1. Het geslacht van de verdachte en de afdoening.

Tussen beide variabelen vonden we nauwelijks enige samenhang : van de mannelijke verdachten wordt 34 % vervolgd tegenover 33 % van de vrouwelijke verdachten.

( $\chi^2 = 0,09$  df = 1 NS N = 344 Phi = .02).

Er is bijgevolg vooralsnog geen aanwijzing dat deze factor bij de eventuele selectie op O.M.-niveau van invloed zou zijn.

### 2. De leeftijd van de verdachte en de afdoening.

Naarmate de verdachte op het ogenblik der feiten ouder is wordt diens kans op een vervolging geringer (403). Dit blijkt vrij duidelijk uit onderstaande tabel :

TABEL 40 Het verband tussen de leeftijd van de verdachte en de afdoening														
Afdoening	Leeftijd verdachte												TOTAAL	
	-21		21-30		31-40		41-50		51-60		61 +			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Seponering	19	58	50	58	38	60	50	72	26	63	47	92	230	66,9
Vervolging	14	42	36	42	25	40	20	29	15	37	4	8	114	33,1
TOTAAL %		100		100		100		100		100		100		100
N	33		86		63		70		41		51		344	
Chi <sup>2</sup> = 21,06 . df = 5 p < .001														
v = .25														

Klaarblijkelijk lopen relatief jongere verdachten een grotere kans op vervolging : van de verdachten tot en met 40 jaar werden er 41 % vervolgd, van de oudere verdachten (slechts) 24 %.

Dat de leeftijd van de verdachte bij de afdoening meetelt blijkt overigens ook uit een vergelijking van de gemiddelde leeftijd bij de seponerings-,

respectievelijk de vervolgingsbeslissing (43 jaar tegenover 36 jaar,  $p < .001$ ).

Hoewel men voor de beweegredenen van deze verschillen in afhandeling een plausibele verklaring zou kunnen formuleren, willen we dit vooralsnog niet doen. Het is immers niet uitgesloten dat het verband schijnbaar is : of dit zo is zal blijken uit de multivariate analyses waarin de leeftijd betrokken wordt.

### 3. De nationaliteit van de verdachte en de afdoening.

We vonden geen noemenswaardige aanwijzingen van op de nationaliteit van de verdachte berustende ongelijkheden in de O.M.-afhandeling.

Wel werden verdachten met een buiten-Europese nationaliteit iets vaker vervolgd ( $N=38$ ), doch het verschil blijft erg klein ( $\chi^2 = 0,25$   $df = 1$   $NS$   $N = 343$   $\Phi = .03$ ).

### 4. De burgerlijke staat van de verdachte en de afdoening.

De indeling der verdachten volgens burgerlijke staat en de relatering ervan met de afdoening gaf volgend resultaat :

TABEL 41 : Percentage vervolgde winkeldiefstallen, naargelang de burgerlijke staat van de verdachte.

	% vervolgd	N (sepot + vervolging)
Nog niet gehuwd	34	76
Gehuwd	36	220
Gescheiden	33	15
Weduwe, weduwnaar	9	22
	<u>100</u>	<u>333</u>
$\chi^2 = 6,29$ $df = 3$ $NS$		
$v = .14$		

Uit deze tabel kan men duidelijk afleiden dat er op grond van de burgerlijke staat van de verdachte nauwelijks verschillen inzake de O.M.-afdoening zijn, tenzij voor de verdachten met overleden huwelijkspartner, voor wie het vervolgingspercentage bijzonder laag is.

Indien men het % bij de laatste groep vervolgde zaken (9 %) met dit voor de andere verdachten (35 %) vergelijkt bekomt men een statistisch significant ( $p < .02$ ) verband ( $\Phi = .14$ ).

Gezien voor het overige de burgerlijke staat blijkbaar niet veel uitmaakt, is het niet onwaarschijnlijk dat het zoëven genoemd verband schijnbaar is, en met de vermoedelijk hogere leeftijd van de ene groep verdachten te maken heeft.

Zijn daartoe aanwijzingen ?

Dit is inderdaad het geval. Wanneer we de relatie tussen burgerlijke staat en afdoening binnen meer homogeen samengestelde leeftijdscategorieën onderzoeken kan niet langer van een verschillende afhandeling worden gesproken (bv. bij de ouder dan 60-jarigen : verdachten met overleden huwelijkspartner 7 % vervolgd, andere verdachten 8 %, NS,  $\Phi = .02$ ) (404).

5. De woonplaats van de verdachte en de afdoening.

Verdachte's woonplaats werd onder de vorm "binnen arrondissement X" versus buiten arrondissement X" aan de afdoening gerelateerd.

Tussen beide variabelen vonden we enige samenhang : van de binnen het betrokken arrondissement wonende verdachten werd 30 % vervolgd, tegenover 40 % bij de andere groep ( $\chi^2 = 3,24$  df = 1 NS N = 340  $\Phi = .10$ ). Op deze (zwakke) samenhang komen we later nog terug (405).

6. Gezinslast van de verdachte en de afdoening.

We vonden een sterk verschil in afdoening naargelang de verdachte al dan niet kinderen ten laste had : verdachten met kinderen werden relatief vaker vervolgd dan diegenen zonder (39 % vervolgd tegenover 16 %,  $\chi^2 = 13,78$  df = 1  $p < .001$  N = 234  $\Phi = .24$ ).

Voorzover de verdachte kinderen ten laste heeft, maakt het aantal daarvan verder geen betekenisvol verschil in de afdoening uit.

Deze resultaten verrasten ons ; voorzover we enig verschil verwacht hadden, was dit eerder in omgekeerde zin geweest. Men kon eventueel verwachten dat bij de afhandelingsbeslissing ten aanzien van personen mét kinderlast met

iets meer terughoudendheid vervolgd zou worden, omdat de eventuele ongewenste gevolgen van een behandeling ter terechtzitting en van de daarop volgende straftoemeting voor deze categorie verdachten zwaarder zouden kunnen doorwegen : daarvan is in onze resultaten niets te merken.

Wanneer we - in een andere analyse - het feit of de verdachte al dan niet voor het inkomen van derden instond met de afdoening relateerden, leidde dit overigens niet tot een statistisch significant resultaat, hoewel de richting van het verband ditmaal wél bij onze verwachtingen aansloot ( $\Phi = .11$ ).

Hoe kan de tegenstrijdigheid tussen onze verwachtingen en eerst vermeld resultaat worden verklaard ?

We vermoedden dat dit met een ongelijke verdeling over de leeftijd te maken kon hebben (veel oudere verdachten hebben geen kinderen (meer) ten laste). Om deze reden bekeken we bedoelde relatie opnieuw, ditmaal met de leeftijd als testvariabele.

Daaruit bleek dat het verband tussen kinderlast en de afdoening niet langer statistisch significant was. Bovendien kwamen, voorzover er al van een wat sterkere samenhang kon gesproken worden, verdachten mét kinderlast er thans enigszins gunstiger af.

Hetzelfde beeld kregen we bij een controle voor de waarde van gestolen goederen. Ondermeer gezien over het algemeen niet meer van een sterk verband kon worden gesproken, weerhouden we deze variabele niet voor de verdere analyses.

7. Indicaties inzake een eventuele verminderde toerekenbaarheid van de verdachte en de relatie daarvan tot de afdoening.

We veronderstelden dat de verdachte een kleinere kans op vervolging zou lopen indien er aanwijzingen van het handelen in een toestand van verminderd bewustzijn waren (406).

We verwachtten dit nog meer wanneer aanwijzingen daarvan niet (alleen) van de verdachte en/of diens verwanten kwamen, doch (ook) van de verbalisanten en/of van een behandelend of bijgeroepen arts.

Voor de juistheid van deze veronderstelling vonden we in ons onderzoeksmateriaal nochtans geen empirische ondersteuning.

Niet alleen bleek het globaal gezien geen verschil uit te maken of dergelijke aanwijzingen al dan niet aanwezig waren : het maakte ook niet zoveel verschil uit wie dergelijke aanwijzingen leverde.

Zo nam de sepotkans in het algemeen niet toe wanneer een arts en/of de verbalisanten bedoelde indicaties verstrekten.

We willen hierbij benadrukken dat het over de toestand van de verdachte op het ogenblik der feiten gaat : zoals we vroeger zagen maakt het wel verschil uit hoe de verdachte emotioneel op de betrapting reageerde.

8. De door de verbalisanten over de verdachte bijzonder vermelde informatie en de afdoening.

Het gebeurt dat de verbalisanten in hun proces-verbaal bijkomende informatie over de verdachte aanbrengen, waarin zij ondermeer een appreciatie van diens levenswijze geven.

Wat onze onderzoeksgroep betreft gebeurde dit vierendertig keer expliciet ; in negen gevallen werd van de verdachte een ongunstig beeld opgehangen, in de overige gevallen werd beklemtoond dat de verdachte gekend was als een aanzien genietend, hard werkend (...) persoon.

Uit de analyse bleek dat vijf van de negen negatief beschreven verdachten voor de rechter kwamen. Verhoudingsgewijs is dit meer dan bij de verdachten over wie geen, dan wel positieve informatie meegegeven was (109 vervolgd op 334). Het verschil is nochtans sterk, noch significant (klein aantal verdachten mét negatieve informatie).

9. De werksituatie van de verdachte en de afdoening.

In sommig onderzoek is aangetoond dat werkloze verdachten er in de rechtspleging relatief vaker minder gunstig afkomen (407).

Lopen werkloze verdachten een grotere kans op vervolging (408) ?

Uit de dossiers bleek slechts voor vijf verdachten dat ze werkloos waren (waarvan één voor de rechter gebracht werd) ; omwille van dit kleine aantal (409) werkloze verdachten achten we het onjuist hierop een uitspraak

over de relatie van dit kenmerk met de afdoening te willen baseren.

Soms wordt gesteld dat in ondergeschikt verband werkenden er in de strafrechtspleging minder gunstig (zouden) afkomen dan zelfstandig werkende verdachten.

Blijkt dit in dit onderzoeksgedeelte bevestigd ?

Vooraf willen we stellen dat we van een dergelijke analyse niet zoveel verwachten : men weet immers niet geheel wat men met genoemde predictorvariabele in de analyse brengt.

In regel wordt deze als een indicator van iemands maatschappelijke positie beschouwd. Dit achten we ten dele verantwoord ; de praktijk toont bovendien dat zelfstandigen vaak hoger gesitueerd worden dan in ondergeschikt verband werkenden (410). Toch lijkt het ons evident dat qua beroepsprestige het in een groot bedrijf tewerkgesteld personeelshoofd gunstiger gesitueerd is dan de kruidenier om de hoek. Dit lijkt extreem geformuleerd, maar is het niet : analoge situaties zijn er legio.

Voor zover bij de waardering van de sociale positie van een verdachte (ook) andere elementen dan alleen het (sociale zekerheids ?) statuut van de verdachte ingebracht worden (411) achten we een op die basis geconstrueerde variabele méér waardevol.

Hoger vermeld bezwaar in acht genomen waagden we ons toch aan een relatering van de predictorvariabele "statuut beroepsactiviteit" met de afdoening.

Uit het resultaat hiervan blijkt dat van de zelfstandig werkenden 30 % vervolgd werden, tegenover 36 % van de loon- of weddetrekkenden : de associatie is evenwel noch sterk, noch statistisch significant ( $\chi^2 = 0,40$  df = 1 NS N = 208 Phi = .04).

#### 10. De sociale positie van de verdachten en de afdoening.

De beroepsprestigestratificatie zoals we deze bij VAN TULDER en bij VAN HEEK terugvinden werd - ook nog recent (412) - door verscheidene auteurs gebruikt. Al heeft het gebruik van deze indeling wel enkele nadelen, toch achten we ze voor ons onderzoek alsnog bruikbaar ter beantwoording van de vraag of de sociale positie van de verdachte op de afdoening van invloed is (413).

Welke werkwijze volgden we ?

Iedere verdachte (414) werd op de Van Tulderschaaal gesitueerd.

Vervolgens zochten we door middel van bivariate analyses het antwoord op volgende twee vragen :

1. Zijn er verschillen in afdoening naargelang de sociale positie ?
2. Zo ja : lopen lager gesitueerden een grotere kans op vervolging ?

Op beide vragen zochten we een antwoord aan de hand van volgende basis-tabel.

TABEL 42 De relatie tussen de sociale positie van de verdachte en de afdoening														
Afdoening	Positie op de Van Tulderschaal													
	1		2		3		4		5		6		TOTAAL	
	(hoogst)										(laagst)			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Sepot	11	73	7	50	8	89	54	63	41	62	5	56	126	63,3
Vervolging	4	26	7	50	1	11	32	37	25	38	4	44	73	36,7
TOTAAL	%		100		100		100		100		100		100	
	N	15	14		9		86		66		9		199	
Chi <sup>2</sup> = 4,54    df = 5    NS														
v = .15														

Uit deze tabel zou men kunnen afleiden dat vooral ten aanzien van de hoogste drie groepen sterke afdoeningsverschillen bestaan : een dergelijke conclusie dient nochtans met voorbehoud geformuleerd, gezien de vrij lage totaalfrequenties waarop de percentages berekend zijn.

Ondanks de zichtbare aanwijzingen van afdoeningsverschillen naargelang de sociale positie, zijn de verschillen statistisch niet significant en is de associatie tussen beide variabelen vrij zwak.

Blijft de vraag of de voor winkeldiefstal geregistreerde en lager gesitueerde verdachten relatief vaker vervolgd worden.

Omdat een vergelijking van de percentages bij de zesdeling ons inziens op een wankelende basis zou berusten (soms lage subtotalen) voegden we sommige groepen samen.

Het stond daarbij niet zonder meer vast welke indeling de voorkeur verdiende. Persoonlijk waren (en zijn) we voorstander van een contrasterende benadering, waarbij de twee hoogst gesitueerde groepen met de twee laagst geplaatste vergeleken worden.

Een dergelijke analyse gaf volgend beeld :

TABEL 43 : Hoog, respectievelijk laag gesitueerden en de afdoening.

	<u>Sociale positie</u>					
<u>Afdoening</u>	Hoog		Laag		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Sepot	18	62,1	46	61,4	64	62
Vervolging	11	37,9	29	38,6	40	38
	<hr/>		<hr/>		<hr/>	
%	100		100		100	
Totaal N	29		75		104	
<hr/>						
Chi <sup>2</sup> = 0,005	df = 1	NS				
Phi = .01						

Zo te zien maakte het ten aanzien van de O.M.-afdoening van winkeldiefstal voor het door ons beschouwd arrondissementsparket geen verschil uit of de verdachte een hogere, dan wel een lagere maatschappelijke status genoot.

We verrichtten nog drie analyses waarbij respectievelijk de hoogste drie groepen met de laagste drie vergeleken werden (32 % respectievelijk 38 % vervolgd, (Chi<sup>2</sup> = 0,53    df = 1    NS    N = 199    Phi = .05)) een waarin de groepen paarsgewijs samengevoegd waren (percentage vervolgde zaken 38 %, 35 % en 39 %    Chi<sup>2</sup> = 0,30    v = .04) en een waarbij we de gemiddelde posities vergeleken.

Daaruit bleek dat er vooralsnog weinig aanleiding bestond voor de herziening van onze voorlopige conclusie omtrent de afwezigheid van beduidende afdoeningsverschillen op grond van de sociale positie.

Echter : we zagen vroeger dat controle voor de invloed van andere factoren aan de bevindingen uit bivariate analyses soms veel verandert. Naar later zal blijken behoeft de relatie sociale positie-afdoening wel enige specificering.



11. Het gerechtelijk verleden van de verdachte en de afdoening.

We vonden verschillende aanwijzingen van een invloed van het gerechtelijk verleden van de verdachte op de O.M.-afhandeling.

Volgende tabel geeft een eerste zicht op deze associaties.

**TABEL 44** Het gerechtelijk verleden van de verdachte en de afdoening

Aantal feiten waarvoor :	Geen vs wel voorgaanden phi (3)	Gemiddeld aantal voorgaanden(4)				Wel voorgaanden : gemiddeld aantal				aantal df
		Sepot	Vervolg.	F	p	Sepot	Vervolg	F	p	
1. transacties en/of politiestraffen	<u>.10</u>	0,23	0,62	10,5	.005	1,66	2,84	7,28	.01	1/55
2. recente transacties en/of politiestraffen (1)	<u>.09</u>	0,17	0,53	10,7	.005	1,38	2,73	9,04	.005	1/49
3. correction. en/of criminele straffen	<u>.15</u>	0,32	1,09	6,2	.025	2,39	4,28	1,63	NS	1/58
4. recente correctionele en/of criminele straffen (1)	<u>.18</u>	0,09	0,34	9,9	.005	1,50	1,95	0,74	NS	1/32
5. straffen voor vermogensmisdrijf	<u>.11</u>	0,16	0,36	3,6	NS	2,12	2,56	0,38	NS	1/31
6. recente straffen voor vermogensmisdrijf (1)	<u>.15</u>	0,03	0,18	7,7	.01	1,14	1,75	0,37	NS	1/17
7. straffen voor gewone diefstal	<u>.12</u>	0,13	0,30	3,7	NS	2,23	2,43	0,08	NS	1/25
8. recente straffen voor gewone diefstal (1)	<u>.14</u>	0,03	0,15	6,4	.05	1,17	1,70	0,65	NS	1/14
9. aantal keren vrijheidsberoving	<u>.15</u>	0,13	0,42	5,2	.05	2,00	2,72	0,47	NS	1/31
10. aantal recente malen vrijheidsberoving (1)	<u>.16</u>	0,06	0,19	5,1	.05	1,52	1,69	0,01	NS	1/19
11. sancties (2)	<u>.11</u>	0,55	1,71	9,6	.005	2,31	5,00	5,47	.025	1/92
12. recente sancties (1, 2)	<u>.13</u>	0,27	0,87	14,6	.001	1,65	3,19	6,02	.01	1/66

(1) Gedurende vijf jaren, voorafgaand aan huidig feit.  
 (2) Met inbegrip van transacties.  
 (3) Onderstreepte phi-waarde = statistisch significante associatie (.05-niveau).  
 (4) Aantal vrijheidsgraden = 1/341, soms 1/342.

Uit een en ander blijkt duidelijk dat de kans op vervolging groter was indien men vroeger voor enig strafbaar feit gesanctioneerd werd (415).

In regel werd vooral op de meer recente feiten gelet, waarbij de omstandigheid dat het om specifieke voorgaanden ging niet zoveel uitmaakte : veeleer was de omstandigheid dat men voorgaanden had - bijna altijd statistisch significant - van invloed.

Veel verdachten hadden een nog blanco strafblad. Ook wanneer we dezen uit de analyse hielden bleef het aantal vroeger opgelopen sancties van invloed.

Zoals men kon verwachten liepen "multi-recidivisten" een relatief grotere kans op vervolging.

### 2.4.3.5.3. Samenhang tussen de persoonsvariabelen en hun relatie met de afdoening.

Is er al dan niet een sterke correlatie tussen sommige van de persoonsvariabelen ?

Basismateriaal ter beantwoording van deze vragen vindt men in volgende correlatiematrix.

Wat daarbij onze aandacht gaande houdt is niet de vraag of (bijvoorbeeld) vrouwelijke verdachten vroeger al relatief vaker voor eenvoudige diefstal veroordeeld zijn, dan wel het feit dat kan blijken of controle voor de invloed van andere (persoons)variabelen geïndiceerd is. Ook weten we daardoor of er multicollinearity (400) aanwezig is.

TABEL 45 : Correlaties tussen de persoonsvariabelen en de afdoening.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1. Geslacht (0=man)	-															
2. Leeftijd (interval)	-	-														
3. Nationaliteit (0=Belg)		.35	-													
4. Woonplaats (0=arrondissement X)	-.15	-.11	-.15	-												
5. Gezinslast (interval)	.22	-	-.12	-.14	-											
6. Toerekenbaarheid (0=geen bijz.indic.)	-	.09	-.16	-	-	-										
7. Extra-vermelde informatie (0=negatief 2=positief)	-	.16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8. Statuut beroepsactiviteit (0=onderg.)	-	.15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9. Werkloos ? (0=neen)	-.27	-	-	-	-	-	-	-.22	-	-	-	-	-	-	-	-
10. Zorgt alleen voor gezinsinkomen ? (0=ja)	.25	-	.28	-	-.31	.26	-	-.18	-	-	-	-	-	-	-	-
11. Gehuwd ? (0=neen)	.19	.16	-.09	-.20	.41	-	-	.13	-	-	-.28	-	-	-	-	-
12. Gescheiden ? (0=neen)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.28	-	-	-	-	-
13. Weduw. ? (0=neen)	-	.38	-	-	.41	-	-	.23	-	-	-.35	-	-	-	-	-
14. Sociale positie 1-2 >< 5-6	.19	.21	-	-.21	.32	-	-	-	-	-	.14	-	-	-	-	-
15. Sociale positie 1-3 >< 4-6	-	-	-	-.14	.20	-	-	-	-	-	.28	-	-	-	-	-
16. Sociale positie paarsgewijs	.13	.15	-	-.13	.22	-	-	-	-	-	.29	-	-	-	-	-
17. Sociale positie 1→6	.15	.15	-	-.16	.22	-	-	-	-	-	.32	-	-	-	-	-
18. Aantal M.S.+politiestrafen (interval)	-.33	-	-.12	.19	-	-	-.11	-	-	-.24	-.11	.31	-	-	-	-
19. Idem : recent (interval)	-.34	-	-.11	.21	-	-	-.13	-	-	-.28	-.10	.29	-	-	-	-
20. Aantal correctionele + crimin.straffen (interval)	-.20	-	-	.10	-	.17	-	-	-	-	.16	-	-	-	.13	.13
21. Idem : recent (interval)	-.22	-	-.10	.10	-	-	-.25	-	.22	-	-.27	-	-	-	-	-
22. Aantal vermogensdelicten waarvoor straf (interval)	-.09	.11	-.10	-	-	.12	-	-	-	-.22	-	.10	-	-	.12	.14
23. Idem : recent (interval)	-.09	-	-.07	-	-	-.17	-	-	-	-.24	-	-	-	-	-	.12
24. Aantal eenvoud. diefstal waarvoor straf (interval)	-	.11	-.09	-	-	.13	-	-	-	-.23	-	-	-	-	.12	.13
25. Idem : recent (interval)	-	-	-	-	-	-.14	-	-	-	-.26	-	-	-	-	-	.12
26. Aantal x vrijheidsberoving (interval)	-.14	-	-	-	-	-.19	-	-	-	-.26	-	-	-	-	-	.17
27. Idem : recent (interval)	-.15	-	.09	-	-	-.24	-	-	-	-.21	-	-	-	-	-	.13
28. Aantal vroegere sancties (interval)	-.27	-	-.11	.15	-	.15	-	-	-	-	-.10	.23	-	-	-	-
29. Idem : recent (interval)	-.34	-	-.12	.19	-	-	-.10	-	.18	-.25	-.10	.24	-	-	-	-
30. Afdoening (0=sepot 1=vervolg)	-	.20	-	.09	-	-	-	-	-	-	-	-	-.13	-	-	-

Wat kunnen we uit deze matrix afleiden ?

Tussen de persoonsvariabelen en de afdoening bestaat geen sterke samenhang :



de sterkste gewone correlaties ( $r = .20$ ) met het criterium vonden we bij respectievelijk de leeftijd en het strafrechtelijk verleden van de verdachte, dit laatste uitgedrukt in het recent toegemeten aantal sancties. Tussen deze beide variabelen is er overigens onderling nauwelijks enige samenhang.

Voorts bleken nog enkele andere variabelen welke op het gerechtelijk verleden van de verdachte betrekking hebben van betekenis : het in vorige paragraaf geschetst beeld, waarbij het aantal vroegere sancties belangrijker bleek dan de eventuele specificiteit van deze voorgaanden, vindt men ook hier terug.

Voor zover we ons beperken tot de correlatiecoëfficiënten van minstens .30 kan verder nog het volgende worden opgemerkt :

1. Verdachten van het vrouwelijk geslacht hadden relatief minder vaak een (lange) straflijst.
2. Verdachten met een vreemde nationaliteit waren relatief jonger.  
Zoals vroeger aangeduid waren verdachten met een overleden huwelijkspartner relatief ouder (de relatie tussen de burgerlijke staat en de afdoening had hiermee te maken).
3. Verdachten mét de zorg voor kinderen stonden relatief vaker alleen voor het gezinsinkomen in, ze behoorden relatief vaker tot de groep verdachten met een lage sociale positie en waren (zoals men op grond van de kinderlast kon verwachten) relatief meer gehuwd.

Een en ander kan de relatie tussen telkens één persoonsvariabele en de afdoening beïnvloed hebben : zo rijst de vraag of vrouwelijke verdachten, hun gunstiger gerechtelijk verleden in acht genomen, niet relatief vaker vervolgd worden.

Voorts moet de associatie tussen leeftijd en afdoening wellicht opnieuw bekeken worden, met controle voor de factor "nationaliteit".

Of omgekeerd : men kon, alleen op grond van de jeugdiger leeftijd van de verdachten met een buitenlandse nationaliteit voor deze groep eventueel een wat hoger vervolgingspercentage verwachten.

De associatie tussen nationaliteit en afdoening wordt in dat geval beter met controle voor de leeftijdsfactor onderzocht.

Wat punt drie (de verdachten met kinderlast) betreft : de verwachte invloed van de eerste twee in bedoelde alinea genoemde factoren gaat in een tegengestelde richting. Dit kan tot een aantal schijnbare nulverbanden leiden, wanneer men de relatie van deze factor tot de afdoening onderzoekt.

#### 2.4.3.5.4 De persoonsvariabelen en de afdoening

In onderstaande multipele regressie-analyse zullen we gezamenlijke bijdrage van de persoonsvariabelen tot de afdoening bekijken : later zullen we dit met controle voor de invloed van andere soorten informatie doen, en ook de resultaten van een benadering met behulp van de opsplitsingstechniek geven (416).

##### De multipele regressie-analyse

In de (stapsgewijs uitgevoerde) multipele regressie-analyse op de persoonsinformatie betrokken we volgende variabelen :

1. Het aantal vorige delicten waarvoor reeds gestraft
  2. Aantal vorige delicten waarvoor recent gestraft
  3. Recent sanctie voor vermogensdelict(en) ? (0=neen 1=ja)
  4. Extra vermelde informatie (0=ongunstig 1=geen of neutraal 2=ongunstig)
  5. Leeftijd verdachte
  6. Geslacht verdachte (0=man 1=vrouw)
  7. Gehuwd ? (0=neen 1=ja)
  8. Gescheiden ? (0=neen 1=ja)
  9. Huwelijkspartner overleden ? (0=neen 1=ja)
  10. Nationaliteit (0=Belg 1=buitenlander)
  11. Sociale positie verdachte (0=1-3 Van Tulder 1=4-6 Van Tulder)
  12. Statuut beroepsactiviteit verdachte (0=ondergeschikte 1=zelfstandige arbeid)
- ] dummyvariabelen voor  
" burgerlijke staat"

De alleen op de persoonsinformatie betrekking hebbende multipele regressie-analyse leidde tot volgend resultaat (zie tabel 46) :

TABEL 46 : Stapsgewijze multi-pele regressie op een aantal persoonsvariabelen.

Predictorvariabele	$R^2$	$R^2+$	Beta	F	$P$ df=1/170
Aantal recente vroegere sancties	.033	.033	.324	2,71	NS
Gescheiden ?	.058	.025	.160	3,62	NS
Geslacht	.081	.022	.143	3,14	NS
Leeftijd	.094	.014	-.138	3,31	NS
Sociale positie	.103	.008	.086	1,33	NS
Statuut beroepsactiviteit	.106	.004	.065	0,78	NS
Woonplaats	.110	.004	.055	0,54	NS
Extra vermelde informatie	.113	.003	.055	0,53	NS
Partner overleden ?	.115	.003	-.062	0,56	NS
Nationaliteit	.117	.002	-.047	0,41	NS
Aantal vroegere sancties	.117	.001	-.031	0,03	NS

Multi-pele  $r = .343$

$F = 2,06$      $df = 11/170$      $p < 05$

Een eerste vaststelling is de niet bijzonder grote hoeveelheid verklaarde afdoeningsvariantie, welke nauwelijks 12 % bedraagt.

Twee variabelen ("gehuwd?" en "recent sanctie vermogensdelict?") verdwenen uit de analyse omdat de F-ratio voor de betrokken variabelen op het ogenblik van hun eventuele opname in de regressievergelijking te gering zou zijn (417).

Verder dient gewezen op de tamelijk grote terugval in het aantal analyse-eenheden, doordat veel verdachten wegens het ontbreken van toereikende informatie geen zinvolle score op de variabelen "sociale positie" (bv. thuis werkende vrouwen zonder vermelding beroep echtgenoot, studerende) en (vooral) "statuut beroepsactiviteit" toebedeeld kregen.

Wat blijkt verder uit de analyse ?

Vier variabelen nemen samen iets meer dan 9 % verklaarde afdoeningsvariantie voor hun rekening.

De meest belangrijke daarvan blijkt wel de variabele, "aantal recente vroegere sancties" : naarmate dit aantal toeneemt wordt ook de kans op een vervolging groter ( $R^2 = .03$      $\beta = .32$ ).

Vervolgens blijkt de burgerlijke staat in die zin mee te spelen, dat uit de echt gescheiden verdachten een grotere vervolgingskans lopen ( $R^2+ = .02$  Beta = .16). In tegenstelling met de indicaties uit de bivariate analyse komen, ditmaal na correctie voor de invloed van andere persoonskenmerken, vrouwelijke verdachten er slechter af.

De invloed van de factor "burgerlijke staat" gaat thans in een richting die beter aansluit bij ander criminologisch onderzoek. Mogelijk maken parketmagistraten t.a.v. gescheiden verdachten een wat ongunstiger prognose over hun toekomstig gedrag (misschien vinden ze het gescheiden zijn al een indicatie van instabiliteit inzake normnaleving) ?

Dat vrouwen vaker zouden vervolgd worden is in tegenspraak met andere onderzoeksresultaten (bv. FINKENSIEPER - SIMONS). Het verband is echter statistisch niet significant. Later (bij controle voor andere dan alleen daderspecifieke informatie) zal blijken dat uiteindelijk mannen relatief vaker vervolgd worden. Onze bevindingen lopen daardoor toch weer in het "criminologisch gelid".

Oudere verdachten lopen een geringere kans op vervolging, wat met de vroegere bevindingen overeenstemt. Overigens is het verschil in afdoening ten aanzien van verdachten met overleden huwelijkspartner helemaal niet meer statistisch significant (noch sterk) na controle voor - ondermeer - de leeftijdsvariabele.

De overige variabelen maken evenmin nog veel uit : wel willen we signaleren dat de eerste variabele die niet de 1 % toegevoegde verklaarde afdoeningsvariantie haalt met de sociale positie van de verdachte te maken heeft ( $R^2+ = .008$  Beta = .09). Verdachten uit de laagste drie categorieën worden relatief vaker vervolgd dan de hoger gesitueerden.

De mogelijke invloed van deze factor zullen we verder nog bespreken.

Vooraf echter willen we een reeks aanduidingen geven over de relatie tussen een aantal processuele variabelen en de afdoening.

#### 2.4.3.6. De relatie tussen processuele variabelen en de afdoening.

2.4.3.6.1. Gewoontegetrouw beginnen we met een overzicht van de variabelen waarmee in dit onderzoeksgedeelte gewerkt wordt, waarna we enkele resultaten uit de bivariate analyses wat uitgebreider toelichten.

TABEL 47 : Het verband tussen processuele gegevens en de afdoening.

	p(1) L	(2)	Phi(3)
<u>Notitiejaar</u>			
- 1972 vs 1973 vs 1974	NS	Chi <sup>2</sup>	.07
<u>Verbaliserende instantie</u>			
- gemeentelijke politie versus rijkswacht	NS	Chi <sup>2</sup>	.08
<u>Taalgebruik verdachte en registratie van zijn verklaring</u>			
- verdachte Nederlandstalig vs anderstalig	.01	Chi <sup>2</sup>	.13
- Nederlands vs andere taal doch in het Nederlands geregistreerd vs als dusdanig gereg. anderstal. verklaring	.05	Chi <sup>2</sup>	.14
- geregistreerd in taal waarin afgelegd (of met be- edigd vertaler) vs anders geregistreerd	NS	Chi <sup>2</sup>	.08
- andere taal : al dan niet als dusdanig geregistr.	NS	Chi <sup>2</sup>	.06
<u>Tijdsverloop tussen feit en O.M.-afdoening</u>			
- vijfdeling	.001	Chi <sup>2</sup>	.37
- gemiddeld tijdsverloop geseponeerde vs verv. zaken	.05	V.A.	-
<u>Tijdsverloop tussen notitie-inschrijving en O.M.-afdoening</u>			
- vijfdeling	.001	Chi <sup>2</sup>	.39
- gemiddeld tijdsverloop gesepon. vs vervolgde zaken	NS	V.A.	-
<u>Wenst benadeelde partij vervolging ?</u>			
- neen versus ja	NS	Chi <sup>2</sup>	.02
<u>Benadeelde winkel</u>			
- vergelijking afdoening voor acht winkels met vol- doende aantal zaken	.05	Chi <sup>2</sup>	.22
<u>Inspectie-aangestelde</u>			
- vergelijk. afdoen. voor zes inspec.-aang.	NS	Chi <sup>2</sup>	.12
<u>Beslissend parketmagistraat</u>			
- elfdeling (elf verschillende parketmagistraten)	.001	Chi <sup>2</sup>	.56

(1) Aanduiding van het significantieniveau.

NS : geen statistisch significant verband bij 5 %-niveau.

(2) Gebruikte statistische toets.

Chi<sup>2</sup> = chi-kwadraattoets, V.A. = variantie-analyse.

(3) Indien predictorvariabele geen dichotomie : cramer's v.



#### 2.4.3.6.2. Bespreking van de overzichtstabel.

Voor de processuele variabelen vonden we slechts een gering aantal significante associaties met de afdoening. Overigens vereisen sommige daarvan toelichting : dit zal in deze rubriek gebeuren.

1. De door de verdachte gebruikte taal, de registratie van zijn verklaring en de afdoening.

Tussen de taal waarin de verdachte een verklaring aflegde, respectievelijk de taal waarin deze verklaring door de verbalisanten is geregistreerd aan de ene kant en anderzijds de afdoening vonden we een statistisch significant (hoewel niet bijzonder sterk) verband.

Anderstalige verdachten werden vaker vervolgd dan Nederlandstalige winkeldieven (44 % tegenover 30 %  $\chi^2 = 6,89$   $df = 1$   $p < .01$   $N = 390$  (waarvan 100 anderstalig)  $\Phi = .13$ ).

Tot deze wat verrassende bevinding kwamen we niet rechtstreeks : aanvankelijk immers hadden we helemaal niet vermoed dat het taalgebruik van de verdachte op zich enige invloed op de afdoening zou hebben.

Dat we de variabele "taalgebruik verdachte en registratie" in het onderzoek opnamen had dan ook met een andere redenering te maken.

Uit het vooronderzoek was gebleken dat de rechter bij de behandeling ter terechtzitting de door de verdachte afgelegde en in het p.v. geregistreerde bekentenis nietig verklaarde indien zij in een andere taal in het proces-verbaal werd geregistreerd, dan deze waarin zij was afgelegd (tenzij een beëdigd vertaler ingeschakeld was), dit overeenkomstig de wetgeving op het taalgebruik in strafzaken (418). Onbetwistbaar kon dit op de bewijsbaarheid van de winkeldiefstal van invloed zijn : gezien door de nietigverklaring vaak een bekentenis van de verdachte uit de stukken zou geweerd worden namen we aan dat - voorzover een parketmagistraat op het rechterlijk handelen anticipeert - dergelijke dossiers relatief vaker zouden worden geseponneerd, omdat een belangrijk bewijsmiddel niet (meer) aanwezig was.

Vond deze veronderstelling enige empirische ondersteuning ?

Van de zaken waarin de verklaring van de verdachte in haar oorspronkelijke vorm geregistreerd werd gaven er 33 % aanleiding tot een vervolging, tegenover 50 % bij de zaken met registratie in een andere dan de door de verdachte gebruikte taal ( $\chi^2 = 2,36$   $df = 1$   $NS$   $N = 390$   $\Phi = .80$ ). Zaken waarop van bij aanvang al juridische bezwaren kleven worden dus toch nog voor de rechter gebracht : er bleef bijgevolg geen reden tot handhaving van onze zoëven geformuleerde stelling.

Een verklaring voor deze contradictie kon liggen in de onderstelling dat bedoelde dossiers ook anderszins nog toereikend bewijsmateriaal bevatten (419). Daarvan zijn er wel aanwijzingen : niettegenstaande de nietigverklaring van met hoger genoemde wet strijdig zijnde elementen gaven dergelijke voor de rechtbank gebrachte zaken bijna altijd aanleiding tot een veroordeling, ook al bracht men ter terechtzitting vermoedelijk geen of weinig nieuwe elementen ten berde.

Blijven nochtans de verschillen in O.M.-afhandeling naargelang de verdachte zich ten aanzien van de verbalisanten al dan niet in het Nederlands uitdrukte.

Ietwat meer informatie daarover vindt men in volgende tabel.

TABEL 48 : Taalgebruik van de verdachte, registratietaal en afdoening.

	Taalgebruik verdachte/Taal registratie				Chi <sup>2</sup>	df	p	Phi/v
	NL/NL	Anders/anders	Anders/NL					
Percentage ver-								
volgde zaken :	29,7	><	50,0	><	43,6	7,24	2 .05	.14
	29,7	><	50,0		-	4,94	1 .01	.12
	29,7		><	44,0		6,89	1 .01	.13

Mogen wij uit deze tabel besluiten dat het taalgebruik van de verdachte, los van de mogelijke implicaties bij een behandeling ter terechtzitting, de afdoening mede beïnvloedt ?

Hoewel het daar op lijkt, willen we vooralsnog geen dergelijke gevolgtrekking maken : met name vinden we een aantal controles noodzakelijk.

In de eerste plaats is het niet uitgesloten dat de groep anderstalige verdachten vooral uit vreemdelingen bestaat : het is dan denkbaar dat doorheen de variabele "taalgebruik" de nationaliteit van de verdachte alsnog een invloed uitoefent.

Persoonlijk achtten we deze veronderstelling weinig plausibel, gezien de nationaliteit van de verdachte tot nog toe weinig verschil bleek uit te maken.

Toch controleerden we voor de mogelijke invloed van de factor nationaliteit : daartoe onderzochten we de relatie tussen taalgebruik en afdoening binnen de groep verdachten met de Belgische nationaliteit.

Uit deze analyse bleek dat ook dan anderstaligen op een significante wijze vaker worden vervolgd (50 % vervolgd, tegenover 30 % der nederlandstaligen, verschil significant op .01-niveau).

In deze (dit is : de meeste) gevallen kunnen de verschillen in afdoening niet meer tot verschillen in nationaliteit teruggevoerd worden.

Waarom kunnen deze dan wel toegeschreven worden ?

Zijn de ten laste van anderstaligen ingeleide zaken ernstiger ?

Steelden dergelijke verdachten voor hogere bedragen, benadeelden ze meerdere winkels ?

Gaat het wellicht om jongere winkeldieven, van wie we vroeger vaststelden dat hun kans op een vervolging groter is ?

Controles hiervoor vindt men in volgende tabel.

TABEL 49 De relatie tussen het taalgebruik van de verdachte en enkele andere variabelen					
	Nederlands- staligen	Anders- staligen	N	p	Toets
Gemiddelde leeftijd :	43,3 j.	30,6 j.	339	.001	V.A.
Gemidd. waarde gestolen goederen :	731 F	751 F	376	NS	V.A.
Gemidd. aantal benad. winkels :	1,17	1,22	369	NS	V.A.
% vervolgd bij :					
Controle voor de leeftijd					
16-20 jarigen	40 %	44 %	33	NS	.04
21-30 jarigen	37 %	50 %	86	NS	.13
31-40 jarigen	40 %	38 %	61	NS	.01
41-50 jarigen	28 %	40 %	68	NS	.13
51-60 jarigen	36 %	50 %	40	NS	.14
61 j. +	8 %	0 %	51	NS	.21
Controle voor waarde gestolen goederen					
1-250 F	14 %	53 %	98	.001	.42
251-500 F	24 %	35 %	86	NS	.12
501-750 F	37 %	44 %	74	NS	.06
751-1000 F	28 %	60 %	40	.05	.32
1001 F +	54 %	50 %	74	NS	.04
Controle voor aantal benadeelde winkels					
1 winkel	26 %	40 %	332	.05	.15
Meer winkels	52 %	65 %	57	NS	.12

(1) Phi-waarde na weging (Phi algemeen. = .14)

(2) Phi-waarde na weging.

(3) Phi-waarde na weging.

We weten thans dat de anderstaligen gemiddeld significant jonger waren. Ten aanzien van de gemiddelde waarde van het gestolen goed kan echter nauwelijks van een verschil worden gesproken.

Inspectie van de vervolgingspercentages naargelang het taalgebruik van de verdachte met de leeftijd, respectievelijk de waarde van het gestolen goed als testvariabele, waarbij we voor een grotere vergelijkbaarheid de Phi-waarden op gewogen gegevens berekenden (420) toont aan dat de sterkte van de associatie nogal (en niet in een welbepaalde richting) varieert, waaruit we afleiden dat het verband niet (altijd) zo stevig is als op het eerste gezicht leek (421).

In de multipele regressie-analyses zal voor een groter aantal testvariabelen worden gecontroleerd.

## 2. De benadeelde winkel en de O.M.-afdoening van winkeldiefstal.

We stelden vast dat het percentage vervolgde zaken voor sommige winkels relatief hoog was (tot 44 %), voor andere daarentegen bijzonder laag (tot 8 %).

Betekent dit dat sommige winkels hun belangen op O.M.-niveau beter behartigd zien ?

Dit lijkt ons een voorbarige conclusie.

In de eerste plaats toont de overzichtstabel dat het ten aanzien van de O.M.-afhandelingsbeslissing weinig uitmaakt of de benadeelde partij al dan niet een vervolging wenst.

Verder is het geenszins uitgesloten dat het bij de winkels waarvoor we een laag vervolgingspercentage aantreffen (bijvoorbeeld ten gevolge van een verschillend aangiftebeleid onder de benadeelden) om minder ernstige diefstallen gaat.

De juistheid van deze mogelijke verklaring werd door ons onderzocht : dit gebeurde aan de hand van een vergelijking van de gemiddelde waarden der ontvreemde goederen.

Winkels met een geringere proportie aan vervolgde zaken waren in regel ook minder benadeeld.

TABEL 50 : De benadeelde winkel, de waarde van de ontvreemde goederen en de afdoening van winkeldiefstal.

Gemiddelde waarde bij de winkels met laag % vervolgte zaken : 252 F.

Gemiddelde waarde bij de winkels met hoog % vervolgte zaken : 706 F.

$F = 24,88$      $df = 1/211$      $p < .001$

Betreft : dossiers inzake winkeldiefstal met slechts één benadeelde winkel en exact gekende waarde van de ontvreemde goederen.

Omdat enerzijds bij controle voor de testvariabele "waarde van het gestolen goed" de associatie tussen de predictor "benadeelde winkel" (gegroepeerd) en de afdoening in sterkte afneemt, omdat een aantal winkels niet zonder bezwaren in een van beide groepen kan worden ingedeeld en het ons tenslotte (ondermeer tengevolge van de verdeling der zaken volgens beurtrol) niet erg waarschijnlijk lijkt dat van de predictor een systematische invloed uitgaat, zullen we deze variabele niet in de multiële regressie-analyses betrekken.

3. Het tijdsverloop tussen de feiten en de O.M.-afhandeling enerzijds en de afdoening van winkeldiefstal anderzijds.

Tussen beide in de titel genoemde variabelen vonden we een statistisch significant verband (423).

Een beslissing tot vervolgen wordt gemiddeld pas een zestal maanden na de feiten genomen : een sepotbeslissing daarentegen doorgaans na iets meer dan een viertal maanden ( $F = 4,34$      $df = 1/393$      $p < .05$ ) (424).

Anders dan voordien is nu niet duidelijk welke van beide variabelen de onafhankelijke variabele is, en welke de afhankelijke, of in welke mate we ze allebei als afhankelijke variabelen moeten beschouwen.

Is de afhandelingstermijn afhankelijk van de wijze van afdoening ? Dan impliceert een sepotbeslissing blijkbaar in de meeste gevallen weinig of geen beraad- en/of onderzoeksperiode, doch in sommige gevallen een bijzonder lange termijn.

Of is het zo dat de modaliteit van afdoening door de intussen verstreken termijn beïnvloedt wordt ?

Het kan daarbij niet om verjaringstermijnen gaan : de mogelijkheid tot het instellen van een publieke vordering voor een wanbedrijf verjaart pas na drie jaar. Zo lang duurt het (bijna) nooit vooraleer er een afhandelingsbeslissing genomen wordt.

Het is wel mogelijk dat men omwille van de langere reeds verstreken tijdsperiode seponereert, (mede) vanuit het inzicht dat van het speciaal preventief effect van een mogelijke veroordeling toch al niet veel meer kan worden verwacht. Dit effect wordt algemeen aan de snelheid van berechting gekoppeld.

Blijft onze vraag : wat is oorzaak, wat gevolg ? In welke mate mogen we aannemen dat over de afdoening mede op grond van het verstreken tijdsverloop beslist wordt ? Deze vragen kunnen we niet vanuit de dossierinformatie beantwoorden.

Overigens willen we signaleren dat de na een lang tijdsverloop genomen seponeringsbeslissingen bijna alle kunnen teruggevoerd worden tot één magistraat : de andere magistraten lieten de dossiers veel sneller zonder gevolg opbergen. Sepot omwille van de "verstreken" mogelijkheid tot speciale preventie kan praktisch gezien alleen bij die ene magistraat gespeeld hebben.

#### 4. De beslissende parketmagistraat en de afdoening.

De statistisch significante samenhang tussen de afdoener en de afdoening is weliswaar de laatst besproken bivariante associatie, doch niet de minst belangrijke.

Wat blijkt ? De wijze van afdoening verschilt significant én sterk naar gelang van de parketmagistraat die aan de zaak een bestemming geeft.

Zoals men uit onderstaande tabel kan opmaken seponeren sommige magistraten (bijna) al de door hen afgehandelde winkeldiefstallen, terwijl andere parketmagistraten een relatief groot gedeelte van de hen toegewezen zaken voor de rechtbank brengen : al bij al een verwonderlijk resultaat.

TABEL 51 : Het verband tussen de afdoener en de afdoening.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	TOTAAL
Aantal zaken :	60	51	49	40	39	38	35	31	25	14	15	397
% vervolgd :	0	55	29	8	5	42	63	71	20	86	47	33 %
Chi <sup>2</sup> = 123,04      df = 10      p < .001												
v = .56												

Immers : de verdeling volgens beurtrol geeft aanleiding tot de veronderstelling dat de betrokken parketmagistraten globaal gezien toch ongeveer gelijkaardige zakenpaketten ter afhandeling kregen.

Was dit zo, dan kunnen de grote verschillen in afdoening nauwelijks vanuit de dossierinhoud verklaard worden.

Dat de "individualiteit" van de beslissingnemer op O.M.-niveau zo sterk zou spelen is een weinig bekend gegeven : doorgaans wordt een (arrondissements) parket - weze het impliciet - als een éénheid beschouwd, waarbinnen de invloed van eigenschappen van de afdoener relatief gering zou zijn (425). De vaak beklemtoonde eenheid en de ondeelbaarheid als kenmerken van het O.M. en ook het sterk gehiërarchiseerde arbeidskader hebben blijkbaar de aandacht afgeleid van de reële autonomie die parketmagistraten inzake de afhandeling van winkeldiefstal (en mogelijk ook van een aantal andere delicten) toch wel hebben.

Ondanks hetgeen vooraf gaat willen we voorlopig uitgaan van de veronderstelling dat de verschillen in afhandeling alsnog tot verschillen in dossierinhoud kunnen worden teruggevoerd.

Anders geformuleerd : we nemen - tot bewijs van het tegendeel - aan dat magistraten met een relatief groot aantal beslissingen tot vervolgen ernstiger zaken voorgelegd kregen, magistraten met een relatief groot aantal septs daarentegen minder ernstige winkeldiefstallen.

De eventuele gegrondheid van deze stelling onderzochten we door middel van een aantal controleverrichtingen.

Daarin vormden de magistraten met een relatief groot aantal vervolgings-beslissingen (de magistraten J, H, G uit vorige tabel) de H-groep (hoog percentage vervolgde zaken). De parketmagistraten met een grote proportie sepotbeslissingen (A, E, en D) vormden de groep L (laag percentage vervolgde zaken).

Bij de controlebewerkingen is voor beide "contrastgroepen" onderzocht of, en zo ja in welke zin, beide groepen anderssoortige zaken te beoordelen kregen (426).

TABEL 52 : Verschillen in het door de contrastgroepen afgehandeld pakket winkeldiefstallen.

Gemiddeld aantal gestolen goederen	bij de H-groep	9,43	(verschil
	bij de L-groep	6,44	significant op
			2 %-niveau)
Gemiddeld aantal winkels waarin de verdachte gestolen heeft	bij de H-groep	1,26	(verschil
	bij de L-groep	1,12	significant op
			2 %-niveau)
Gemiddelde waarde van de diefstal.	bij de H-groep	1.004 F	(verschil
	bij de L-groep	579 F	significant op
			1 %-niveau)
% gevallen waarbij manifest bedrieglijk opzet aanwezig was	bij de H-groep	22 %	(verschil
	bij de L-groep	9 %	significant op
			1 %-niveau)

Het gemiddeld tijdsverloop tussen de feiten en de afhandeling is alleen bij de L-groep op zeer uiteenlopende periodes gegrond.

Uit voorgaand overzicht blijkt dat de contrastgroepen over een deels anderssoortig samengesteld dossierpakket te oordelen kregen (we gebruiken het woord "kregen" omdat de verschillen in samenstelling naar alle waarschijnlijkheid buiten het optreden van de magistraat om tot stand kwamen).

De groep magistraten welke relatief vaker tot een dagvaarding besloten had relatief iets ernstiger winkeldiefstallen af te handelen.

Een en ander kon inhouden dat de per afdoener geconstateerde verschillen (ten dele) op dit verschil in zakenpakket terug te voeren zijn.

Is dit zo ? In de multi-pele regressie-analyses zullen we hiervoor controleren.



Toch willen we intussen deze vraag voorlopig beantwoorden ; we onderzochten daartoe de relatie tussen afdoener en afdoening opnieuw, binnen telkens ten aanzien van één van de in vorige tabel vermelde predictoren gelijkgehouden groepen (opsplitsingstechniek).

De resultaten daarvan vindt men in tabellen 53 en 54.

**TABEL 53 : Afhandeling van winkeldiefstal binnen contrastgroepen van magistraten, met controle voor telkens een andere variabele.**

Testvariabele	Percentage vervolgde zaken					N	Phi
	L	H	Chi <sup>2</sup>	df	p		
Waarde tussen 250-900 F (1) (2)	1,5	72,1	61,79	1	001	108	.76
Hoogstens 5 waren ontvreemd (2)	5,7	46,2	19,51	1	001	96	.48
Slechts 1 winkel benadeeld	4,0	63,9	81,54	1	001	186	.66
Mét manifest bedriegl. opzet	0	72,2	Fisher	p=	.00004	31	.72
Zonder manifest bedriegl. opzet	4,0	69,4	93,44	1	001	188	.70
Doorsnee tijdsverloop afdoening(2)	6,5	87,2	55,86	1	001	85	.81
<u>Algemeen</u> (zonder testvariabele)	3,6	70,0	111,41	1	001	219	.71

- (1) "Doorsnee"-bedrag winkeldiefstal (middelste 50 % der zaken)  
 (2) Er werd ook onderzocht of ten aanzien van de testvariabele het dossierpakket voor beide contrastgroepen nog significant verschilde. Dit laatste bleek nimmer het geval.

In vorige tabel blijft het significant (en sterk) verschil in afhandeling tussen beide contrastgroepen aanwezig.

Is dit eveneens het geval met het afhandelingspatroon van de individuele parketmagistraat ?

Ter beantwoording van deze vraag hernemen we voorgaande tabel wat meer gedetailleerd. De resultaten van deze bewerking vindt men in volgend overzicht.

**TABEL 54 Afhandeling van winkeldiefstal door de parketmagistraten, met controle voor telkens een variabele**

% vervolgde zaken na controle voor testvariabele :	Magistraat											Algem. %	Chi <sup>2</sup>	df(1)	p	N	v
	A	B	D	I	C	F	K	E	G	H	J						
Waarde tussen 250-900 F	0	0	5	20	25	47	17	55	65	79	63	32	66,75	10	001	165	.61
Hoogstens 5 waren ontvreemd	0	9	12	11	10	33	50	55	39	50	67	23	30,36	5	001	124	.49
Slechts 1 winkel benadeeld	0	5	9	23	16	41	42	54	56	64	80	29	97,04	10	001	337	.54
Met manifest bedrieglijk opzet	0	0	0	0	33	50	25	67	55	100	100	42	te kleine frequent.			53	.67
Zonder manifest bedrieglijk opzet	0	6	6	22	26	41	55	53	67	67	82	32	102,19	10	001	344	.54
Doorsnee tijdsverloop afdoening	0	10	8	50	66	61	43	77	78	100	100	34	51,61	7	001	157	.67
<u>% vervolgde zaken zonder controle</u>	0	5	8	20	29	42	47	55	63	71	86	33	123,04	10	001	397	.56

(1) De chi<sup>2</sup> werd alleen berekend voor die magistraten waarvoor we nog een toereikend aantal analyse-eenheden overhielden, vanwaar het variërend aantal vrijheidsgraden.

Ook in voorgaande tabel blijft de relatie tussen afdoener en afdoening duidelijk aanwezig : zelfs wanneer dit onderzocht wordt binnen een groep zaken die op een belangrijk punt gelijk gemaakt werden blijven er, naargelang de afhandelende parketmagistraat, aanzienlijke verschillen in afdoening.

Het lijkt er bijgevolg sterk op dat het alleen op grond van de inhoud der dossiers willen verklaren van de verschillen in afhandeling een niet haalbare doelstelling is.

Tot nog toe controleerden we voor telkens slechts één andere variabele : in de multiële regressie-analyses zullen we het verband tussen afdoener en afdoening met controle voor de invloed van een groter aantal factoren bekijken.

#### 2.4.3.6.3. Samenhang tussen de processuele variabelen en hun relatie met de afdoening.

Kunnen we van een sterke onderlinge samenhang tussen de predictorvariabelen spreken ?

Elementen ter beantwoording van deze vraag vindt men in onderstaande correlatiematrix. Daarin vindt men ook de correlaties van de processuele variabelen met de afdoening.

Anticiperend op de multiële regressie-analyses nemen we ook een aanduiding omtrent de identiteit van de beslissende parketmagistraat op : dit gebeurt onder de vorm van dummy-variabelen (427).

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1. Verbalis. instantie (0 = politie)	-																	
2. Registratie in zelfde taal (0 = ja)	.14	-																
3. ML-VS anderstalig (0 = ML)	.97	.37	-															
4. Tijdsverl. feit -af- doening (intern)	NS	NS	NS	-														
5. Tijdsverl. notitie- afdoening (intern)	NS	NS	NS	1.00	-													
6. Vraagt men vervolging? (0 = neen)	NS	-.09	-.09	NS	NS	-												
7. Magistraat B (0=neen)	.10	NS	.08	NS	NS	NS	-											
8. Magistraat I (0=neen)	NS	NS	NS	NS	NS	NS	-.09	-										
9. Magistraat A (0=neen)	NS	NS	NS	.11	.10	.11	-.14	-.11	-									
10. Magistraat D (0=neen)	.09	NS	NS	NS	NS	NS	-.11	-.09	-.14	-								
11. Magistraat C (0=neen)	NS	NS	NS	-.16	-.16	NS	-.12	-.10	-.16	-.13	-							
12. Magistraat H (0=neen)	NS	NS	NS	NS	NS	NS	-.10	NS	-.12	-.10	-.11	-						
13. Magistraat J (0=neen)	NS	.09	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	-					
14. Magistraat B (0=neen)	NS	NS	NS	NS	NS	NS	-.13	-.10	-.16	-.13	-.14	-.11	NS	-				
15. Magistraat G (0=neen)	NS	NS	NS	NS	NS	NS	-.10	NS	-.13	-.10	-.12	-.09	NS	-.12	-			
16. Magistraat F (0=neen)	NS	NS	NS	NS	NS	-.13	-.11	-.08	-.14	-.11	-.12	-.09	NS	-.12	-.10	-		
17. Magistraat K (0=neen)	NS	NS	NS	.12	.12	NS	NS	NS	-.08	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	-	
18. Afdoening (0=gepot)	.12	NS	.13	.10	.09	NS	-.20	NS	-.30	-.18	NS	.24	.21	.16	.20	NS	NS	-

NS : de correlatie is statistisch niet significant (.05 - niveau).  
Onderstreping : de correlatie is statistisch significant op .001 - niveau.

Uit de matrix blijkt een sterke correlatie tussen het taalgebruik van de verdachte en de aard van de verbaliserende instantie (428).

Verder wordt bevestigd dat de afdoening verschilt naargelang de beslissende parketmagistraat (429). De overige processuele variabelen vertonen onderling nauwelijks enige samenhang.

#### 2.4.3.6.4. Processuele factoren en de afdoening.

Kunnen we vanuit informatie over de processuele factoren de afdoening op een noemenswaardige wijze voorspellen? En, zo ja, welke factoren dragen daartoe vooral bij?

Elementen ter beantwoording van deze vraag vindt men in onderstaand overzicht van de multipale regressie-analyseresultaten.

Daarin betrokken we volgende variabelen op de hier vermelde wijze :

##### Predictorvariabelen

1. Verbaliserende instantie (0=gemeentel. politie 1=rijkswacht)
2. Verklaring verdachte in diens taal geregistreerd? (0=ja 1=neen)
3. Taalgebruik verdachte (0=Nederlands 1=andere taal)
4. Vraagt men vanuit benadeelde winkel vervolging? (0=neen 1=ja)
5. Beslissend magistraat (dummy-variabelen : waarde 1 = zaak afgehandeld door de vermelde magistraat. Deze variabelen worden het laatst in de analyse gebracht).

##### Criterium

6. De afdoening (0=sepot 1=vervolging).

De weglating van de variabele "tijdsverloop" uit de analyse behoeft wellicht enige motivering.

We wezen al op de ambivalente betekenis van deze variabele ; enerzijds is het niet uitgesloten dat men omwille van het langer verstreken tijdsverloop seponereert.

Anderzijds kan juist het tijdsverloop het gevolg zijn van een vroeger genomen optie omtrent de manier waarop men de zaak wil afhandelen.

In die zin heeft deze variabele ook een andere hoedanigheid dan de dossier-informatie-variabelen ; op de inhoud van de informatie in het dossier im-

mers heeft de beslissende parketmagistraat nauwelijks invloed (430). Het tijdsverloop tussen feiten en afdoening daarentegen wordt in een grote mate wél door de parketmagistraat bepaald. Het krijgt daardoor eerder de hoedanigheid van een afhankelijke variabele, enigszins zoals de afdoening. Een en ander bracht ons tot de weglating van deze variabele.

Welke resultaten gaf de multiële regressie-analyse ?

TABEL 56 : Multiële regressie-analyse op een aantal processuele variabelen.

Predictorvariabele	$R^2$	$R^2+$	Beta	F	$\frac{P}{df} = \frac{1}{367}$
Taalgebruik verdachte (1)	.020	.020	.132	7,99	.01
Registratie in dezelfde taal	.022	.002	.040	0,75	NS
Wenst winkelverantw. vervolg. ?	.022	.000	.024	0,24	NS
Verbaliserende instantie	.025	.003	.002	0,00	NS
Magistraat E	.068	.043	-.282	13,58	$F = 16,69$ $df = 10/366$ $p < .001$
Magistraat I	.076	.008	-.143	4,57	
Magistraat A	.195	.119	-.363	17,33	
Magistraat D	.264	.069	-.249	10,81	
Magistraat C	.298	.034	-.124	2,35	
Magistraat H	.305	.007	.130	3,33	
Magistraat I	.320	.015	.145	6,40	
Magistraat B	.320	.000	.045	0,29	
Magistraat G	.330	.009	.096	1,70	
Magistraat F	.330	.000	-.034	0,20	
Multiële $r = .575$ $F = 12,92$ $df = 14/367$ $p < .001$					

(1) Taalgebruik verdachte : eerder een persoons- dan wel een processuele variabele, hoewel de vervolging van anderstaligen processueel andere implicaties heeft.

Het percentage verklaarde afdoeningsvariante is groter dan we tot nog toe vonden : voor de processuele variabelen bedraagt het bijna 34 % (voor de feitvariabelen was dat nauwelijks 20 %).

Deze verklaarde variantie wordt bijna geheel door de voor de factor "beslissend magistraat" staande dummyvariabelen gedragen ( $R^2+ = .31$ ).

Een relatief sterke bijdrage vonden we voor de magistraten A, E en D : van hen weten we dat zij winkeldiefstaldossiers relatief vaak (magistraat A altijd) seponcerden (431).

Voorts blijft nog slechts één "processuele" variabele van belang : de "door de verdachte gebruikte taal" ( $R^2_+ = .02$      $\beta = .13$ ), waarbij anders-taligen een grotere kans op vervolging blijken te lopen. Een verklaring voor deze relatie blijven we vooralsnog schuldig : overigens is het niet uitgesloten dat dit verband zal verdwijnen wanneer we gaan controleren voor de invloed van andere variabelen, bijvoorbeeld voor de leeftijd van de verdachten (432). Daaraan zijn we thans toe.

#### 2.4.3.7. De invloed van dossierinformatie op de afhandeling van winkeldiefstal.

Tot nu toe bekeken we de invloed van telkens één groep informatie op de afhandeling van winkeldiefstal.

Dit gebeurde eerst aan de hand van een aantal bivariate analyses. Ter aanvulling en deels ook ter correctie publiceerden we resultaten van een aantal multivariate bewerkingen : we kregen hierbij een eerste inzicht in de onderscheidene bijdragen van een aantal predictorvariabelen.

Een en ander bevordert een betere kennis van de elementen die bij de afhandeling van winkeldiefstal een rol spelen. Toch ware het fout een uiteindelijk oordeel over de op de afhandeling van winkeldiefstal van invloed zijnde factoren alleen op dergelijke partiële analyses te baseren. De indeling van deze factoren in een aantal afzonderlijk aan de afhandeling gerelateerde groepen is immers een procedure die :

1. zeer waarschijnlijk afwijkt van de door de parketmagistraat bij diens oordeelvorming gehanteerde werkwijze,
2. wellicht noodzakelijke controles voor de invloed van tot andere groepen behorende variabelen niet in rekening brengt.

Om deze redenen relateren we in dit hoofdstuk een aantal tot verschillende groepen behorende variabelen gezamenlijk aan de afdoening : dit gebeurt met gebruik van de multipele regressie-analysetechniek.

We zullen bijgevolg zowel de feitvariabelen als bewijsinformatie, evengoed een aantal persoonsvariabelen als wel processuele informatie in eenzelfde analyse brengen.

##### 2.4.3.7.1. De weerhouden variabelen.

Welke variabelen komen in aanmerking ?

In de eerste plaats zullen we werken met de variabelen die in de vorige regressie-analyses voor minstens 1 % aan (toegevoegde) verklaarde afdoeningsvariantie zorgden.

Voorts worden enkele variabelen die aan dit criterium niet voldoen, toch in de analyse betrokken, omdat wij willen onderzoeken of zij, bij controle voor de invloed van anderssoortige informatie, nog steeds van weinig gewicht blijven. Tenslotte worden alle voor de factor "beslissend magistraat" staande dummy-variabelen - op de referentievariabele na - in de analyse betrokken (433).

Een overzicht van de variabelen die we in de multiële regressie-analyse opnamen vindt men in volgende lijst.

Lijst van de in de multiële regressie-analyse opgenomen variabelen.

Predictoren

Feitvariabelen

Opnamevorm

- |  |        |      |
|--|--------|------|
| 1. Waarde van de op de dag van betrapping ontvreemde goederen (voorzover correct gekend) | waarde |      |
| 2. Vandaag meerdere winkels benadeeld ?  | 0=neen | 1=ja |
| 3. Ernstverhogende omstandigheden ?  | 0=neen | 1=ja |
| 4. Aantal soorten ontvreemde waren.  | aantal |      |
| 5. Met anderen gehandeld ? (zie noot 434)  | 0=neen | 1=ja |
| 6. Dysfuncties als reactie op betrapping ?   | 0=neen | 1=ja |
| 7. Mogelijk onder invloed van ernstige moeilijkheden gehandeld ?                         | 0=neen | 1=ja |
| 8. Alleen voedingswaren gestolen ?   | 0=neen | 1=ja |
| 9. Reeds geseponeerde vorige zaak ?  | 0=neen | 1=ja |

Bewijsvariabele

- |                    |                  |
|--------------------|------------------|
| 10. Bewijsbaarheid | vierpuntenschaal |
|--------------------|------------------|

Persoonsinformatie

- |   |          |         |
|---|----------|---------|
| 11. Aantal recente voorgaanden van de verdachte(n)  | aantal   |         |
| 12. Recent voor diefstal veroordeeld ?  | 0=neen   | 1=ja    |
| 13. Verdachte(n) gescheiden ?   | 0=neen   | 1=ja    |
| 14. Geslacht verdachte(n)   | 0=man    | 1=vrouw |
| 15. Leeftijd verdachte(n)   | leeftijd |         |
| 16. Verdachte(n) buitenlandse nationaliteit ?   | 0=neen   | 1=ja    |
| 17. Sociale positie van de verdachte(n) (hoog=1=3 laag=4-6 op de beroepsprestigestratificatieschaal Van Tulder) | 0=hoog   | 1=laag  |

Processuele informatie

- |  |                                 |                       |
|--|---------------------------------|-----------------------|
| 18. Taalgebruik verdachte(n)                         | 0=Nl.                           | 1=anders              |
| 19. Verbaliserende instantie                         | 0=politie                       | 1=rijkswacht          |
| 20-29. Beslissend magistraat (tien dummy-variabelen) | 0=niet de aangeduide magistraat | 1=wel deze magistraat |
| CRITERIUM : de afhandelingsbeslissing                | 0=sepot                         | 1=vervolg.            |

De predictorvariabelen kwamen in volgende orde in de analyse.

In de eerste plaats relateerden we het criterium aan de feitvariabelen én de bewijsvariabele : deze predictoren (de variabelen 1 tot en met 10) werden door middel van een stapsgewijze procedure in de analyse opgenomen.

In een tweede fase brachten we ook informatie over eigenschappen van de verdachte (de variabelen 10 tot en met 17) met behulp van de stapsgewijze procedure in de analyse.

Gezien deze trapsgewijze invoering van variabelen(-pakketten) in de analyse is het niet uitgesloten dat de toevoëging aan verklaarde variantie een zeer onregelmatig verloop kent (435).

In dit stadium van het onderzoek vinden we dit geen probleem.

Nu staat immers niet meer de wens tot verdere selectie van een kleiner aantal variabelen met een zo groot mogelijke winst aan verklaarde variantie voorop.

Thans beogen we :

- te weten in welke mate het geheel van de weerhouden informatie ons in staat stelt de verschillen in de afhandeling van winkeldiefstal te verklaren waarbij we, zoals overigens ook voor de individuele bijdrage van elke predictor, zullen nagaan of deze bijdrage aan toevalsfactoren kan worden toegeschreven.
- Te onderzoeken of invoering van informatie over de persoon van de verdachte tot een supplementaire verklaring in de afdoeningsvariantie leidt, dit na controle voor de feit- en de bewijsinformatie. Bij positief antwoord zal ook blijken in welke mate dit het geval is.
- Te onderzoeken of na invoering van informatie over de feiten, over de bewijsbaarheid van het misdrijf, over eigenschappen van de verdachte(n) en enkele processuele variabelen, informatie over de identiteit van de beslissende parketmagistraat nog bijdraagt ter verklaring van de variantie in de afdoening, en zo ja : in welke mate.
- Zicht te krijgen op het relatieve gewicht van de verschillende variabelen nadat ze alle in de regressievergelijking opgenomen werden. Deze bijdragen vinden we in de beta-coëfficiënten.



2.4.3.7.2. Vooraleer we de resultaten van deze regressie-analyse bespreken geven we de enkelvoudige correlatiecoëfficiënten tussen de variabelen die tot verschillende informatiegroepen behoren : de coëfficiënten inzake tot eenzelfde groep behorende variabelen zag men vroeger al.

De tabellen 57 en 58 tonen dat de correlatiecoëfficiënten bijzonder laag blijven.

	1 waarde vandaag	2 Meerdere winkels	3 Ernstverh. omstand.?	4 Aantal Soorten	5 Mede- plicht.	6 Dysfuncties reactie?	7 Ernstige moeilijkh. voed.	8 Alleen voed.	9 Reeds sepot?	10 Bewijsb.
10. Bewijsbaarheid	.178	.143	-.040	-.044	.118	-.021	.060	-.072	.087	-
11. Recente voorg.	.047	-.125	.027	-.042	.026	-.036	.031	-.116	-.044	.083
12. Recent diefstal?	.067	-.044	.186	-.039	.035	-.038	.004	-.038	.144	.068
13. Gescheiden?	-.091	-.082	-.050	-.103	-.045	-.032	.108	.030	-.047	.024
14. Geslacht	.078	.150	-.009	.227	-.039	-.027	.040	.215	.151	-.155
15. Leeftijd	.016	.014	-.052	.062	-.092	.012	.105	.163	.008	-.088
16. Nationaliteit	-.075	-.117	.076	-.008	.161	-.059	-.154	.056	-.089	-.140
17. Sociale positie	.053	.077	-.066	.056	-.033	-.023	.050	-.004	.069	.015
18. Taalgebruik	-.063	-.104	.045	.011	.074	-.017	-.163	.000	-.082	-.127
19. Verbaliser. inst.	-.066	-.184	.005	.023	.060	.024	-.074	.143	-.024	.025

	MAGISTRAAT									
	E	I	A	D	C	H	J	B	G	F
1. Waarde vandaag	-.129	-.032	-.064	-.050	-.019	.296	.076	-.077	-.017	.064
2. Meerdere winkels?	-.125	-.044	-.094	.003	.094	.019	.095	-.149	.102	.094
3. Ernstverh. omstand. ?	-.009	-.059	.007	.018	-.027	.067	-.052	-.032	-.074	-.009
4. Aantal soorten	-.053	.009	-.017	.024	-.010	.197	.060	-.154	-.002	.062
5. Medeplichtigh.?	-.069	-.054	.026	.030	.052	.010	-.047	.108	.007	-.069
6. Dysfuncties reactie?	-.048	-.036	-.064	-.039	.127	.060	.107	-.057	-.047	.053
7. Ernstige moeilijkheden	.051	-.044	-.023	-.101	.094	-.073	-.026	.119	.056	-.037
8. Alleen voeding?	-.074	.106	-.061	.090	.025	-.019	-.030	.106	-.062	-.014
9. Reeds sepot?	-.003	-.057	.016	-.059	.042	-.069	-.050	.035	.000	-.072
10. Bewijsbaarheid	-.023	-.116	-.156	-.015	-.072	.054	.087	.066	.043	.126
11. Recente voorg.	-.002	-.070	-.008	.032	-.095	.014	.020	.066	.077	-.020
12. Recent diefstal	-.082	-.064	.041	.081	-.094	-.013	.029	.118	.046	-.082
13. Gescheiden	.004	-.054	.065	-.056	-.079	-.065	-.047	.108	.081	.004
14. Geslacht	-.002	.133	-.017	.027	-.005	.043	.064	-.098	.052	-.129
15. Leeftijd	-.105	.030	.002	.100	-.025	.073	-.053	.103	-.049	.004
16. Nationaliteit	.064	.004	.070	-.054	.120	-.034	-.030	-.080	-.126	-.001
17. Soc. positie	-.150	.023	.045	.034	-.080	-.113	.069	-.004	.092	.101
18. Taalgebruik	.187	-.021	-.053	-.030	-.031	-.035	-.035	-.044	.026	-.017
19. Verbaliser. instantie	-.004	.057	.009	.043	-.001	-.015	-.111	.116	-.025	-.066

Verschildt de aard der door de onderscheidene parketmagistraten afgedane zaken noemenswaard ?

We zagen vroeger dat de door de contrastgroepen afgehandelde zaken slechts ten aanzien van een gering aantal kenmerken verschilden.

Uit bovenstaande matrix blijkt dat zaken met een welbepaald kenmerk (of met een aantal kenmerken waarvan de invloed op de afdoening in dezelfde richting zou kunnen gaan) nooit alleen maar door éénzelfde magistraat afgehandeld zijn (436).

## 2.4.3.7.3. Bekijken we tenslotte de resultaten van de multipele regressie-analyse.

**TABEL 59** : Factoren van invloed op de O.M.-afhandeling van winkeldiefstal  
Resultaten van een multipele regressie-analyse.

Predictorvariabele	R <sup>2</sup>	R <sup>2</sup> +	Beta	F	P df=1/202) Z	
1. Waarde vandaag ontvreemde goederen	.093	.093	.149	5,97	.05	F = 5,50 p < .001 df = 10/221
7. Ernstige moeilijkheden ?	.121	.028	-.138	5,59	.05	
10. Bewijsbaarheid	.143	.023	.031	0,29	NS	
9. Vroeger sepot ?	.160	.016	.197	12,29	.001	
3. Ernstverhog. omstandigh.	.172	.012	.153	7,55	.01	
5. Met anderen gehandeld ?	.184	.012	-.118	4,65	.05	
2. Vandaag meerdere winkels benadeeld ?	.189	.005	.103	2,86	NS	F = 2,21 p < .05 df = 8/213
6. Dysfuncties als reactie	.194	.004	-.120	4,59	.05	
4. Aantal soorten ontvr. waren	.197	.004	.064	1,14	NS	
8. Alleen voeding ?	.199	.002	-.011	0,04	NS	
11. Recente voorgaanden	.233	.033	.184	7,04	.01	
15. Leeftijd	.240	.007	-.113	3,32	NS	
14. Geslacht	.246	.006	-.081	1,58	NS	
13. Gescheiden ?	.248	.002	-.048	0,67	NS	
17. Sociale positie	.250	.002	.054	0,66	NS	
12. Recent diefstal ?	.252	.002	-.045	0,47	NS	
16. Nationaliteit	.252	.000	-.005	0,01	NS	F = 8,68 p < .001 df = 10/202
18. Taalgebruik verdachte	.261	.009	.090	1,81	NS	
19. Verbaliserende instantie	.261	.000	.027	0,24	NS	
20-29. Magistraat A	.341	.081	-.167	3,02		
Magistraat E	.384	.042	-.087	1,09		
Magistraat D	.414	.030	-.049	0,41		
Magistraat J	.433	.018	.250	12,44		
Magistraat C	.445	.012	.058	0,44		
Magistraat I	.459	.014	.020	0,07		
Magistraat G	.464	.005	.240	8,21		
Magistraat F	.467	.003	.210	6,34		
Magistraat H	.471	.004	.196	5,39		
Magistraat B	.483	.012	.202	4,64		

Multipele r = .695

F = 6,51 df = 29/202

p < .001

1. De aan de hand van een aantal predictoren verklaarde afdoeningsvariantie.  
Zoals uit vorige tabel blijkt kan 48 % van de variantie in de afdoening van-  
uit de door ons weerhouden variabelen verklaard worden.

Zonder twijfel konden we een wat hoger percentage bekomen door opname van thans buiten de analyse gehouden variabelen, maar de geringe supplementaire bijdrage die we daarvan verwachtten woog ons inziens niet op tegen de nadelen die een ongunstiger variabelen/analyse-eenhedenverhouding heeft.

Zoals in ander onderzoek (437) blijft de hoeveelheid vanuit een aantal dossiervariabelen verklaarde afdoeningsvariantie inmiddels tamelijk gering : in de hier besproken regressie-analyse bedraagt zij 26 %.

Deze bevinding is nogal ontmoedigend : zij geeft immers grond voor het vermoeden dat over sommige systematisch van invloed zijnde factoren geen informatie werd ingebracht.

Mogen we aannemen dat belangrijke - systematisch werkende - informatie buiten de multiële regressie-analyse bleef ?

Waarover kan het hier gaan ?

1. Informatie die wel in de dossiers aanwezig is doch niet geregistreerd werd.

De kans dat in het dossier aanwezige informatie belangrijk zou zijn doch niet geregistreerd werd, lijkt ons gering.

We noteerden immers uit de dossiers alle informatie waarvan uit criminologisch onderzoek gebleken was of waarvan op logische gronden kon vermoed worden dat ze met de besluitvorming in strafzaken wat te maken hadden.

2. Wel geregistreerde doch niet voor verdere opname in het onderzoek, respectievelijk in de regressie-analyse weerhouden informatie.

In incidentele gevallen is het niet uitgesloten dat relevante geregistreerde informatie alsnog uit het onderzoek bleef (438).

We achten het echter weinig waarschijnlijk dat over het algemeen belangrijk zijnde en geregistreerde informatie uit het onderzoek bleef.

Tot weglating van sommige informatie uit de analyses besloten we overigens pas mede op grond van eerste onderzoeksresultaten (439).

3. Factoren waarover in de dossiers geen informatie beschikbaar was, ondanks het feit dat zij op de afhandelingsbeslissing van invloed waren.

Tengevolge van onze keuze voor een dossierstudie bleven - naar we aannemen - een aantal factoren uit de analyse.

De duidelijke toename aan verklaarde variantie door opname van informatie over de identiteit van de beslissende parketmagistraat is daarvan trouwens een niet te veronachtzamen aanwijzing.

Binnen het kader van dit onderzoek bleek het niet haalbaar sommige factoren (440) in rekening te brengen. Deze kunnen immers alleen door middel van andere benaderingen (observatietechnieken, bevraging van parketmagistraten) met enige zekerheid aangeduid worden. Het nadeel van onze beperking tot dossieranalyse laat zich hier voelen.

Waaraan kan de geringe hoeveelheid verklaarde afdoeningsvariantie nog worden toegeschreven ?

Het is niet uitgesloten dat dit resultaat beïnvloed is door - al dan niet systematische - fouten bij de registratie, bij de interpretatie en de codering van de gegevens (reductie van een meer gedifferentieerde werkelijkheid), bij de ponsverrichtingen en bij de verdere verwerking van de informatie.

We hebben vroeger de ter vermindering van zulke fouten genomen maatregelen beschreven ; om de daar vermelde redenen achten we de kans op door dergelijke fouten ontstane afwijkingen erg klein.

Wel kan reductie in verklaarde afdoeningsvariantie met de gebruikte werkwijze samenhangen.

Multipelle regressie-analyse veronderstelt een lineair verband tussen predictoren en criterium : is dit slechts in een gereduceerde mate aanwezig dan zullen de daarop betrekking hebbende correlatiecoëfficiënten minder hoog zijn.

Ook kunnen er kleine verschillen ontstaan zijn door de dichotomisering van een aantal variabelen (informatiereductie).

Tenslotte zijn er nog het aandeel van op een onsystematische wijze werkende factoren, en de invloed van factoren die voor de ene magistraat wel een rol spelen en voor de andere niet, of voor verschillende magistraten in een andere richting werkzaam zijn.

Zulke factoren kunnen zeer wel gespeeld hebben. Herinneren we er aan dat richtlijnen ten aanzien van de te volgen gedragslijn binnen het betrokken ressort, evenals duidelijke afspraken (zouden) ontbreken (441).

Tegengestelde gedragslijnen binnen het betrokken ressort, evenals variabele of zeer diffuse gedragslijnen kunnen hierdoor vrij gemakkelijk tot stand komen en tot een zeer onduidelijk, weinig systematiek bevattend afhandelingspatroon voor het betrokken arrondissementsparket leiden.

Hoe is de verklaarde afdoeningsvariantie over de verschillende groepen informatie verdeeld (442) ?

De weerhouden feitvariabelen verzorgen samen met de bewijsvariabele 20 % verklaarde variantie (443).

Opname van de zeven variabelen die informatie over de verdachte(n) dragen, te samen met de inhoudelijk daarbij nauw aansluitende processuele variabele voert de verklaarde variantie tot 26 % op : een toename van (iets meer dan) zes procent (444).

Rest het door invoering van een aantal dummy-variabelen omtrent de factor "beslissend magistraat" supplement aan verklaarde variantie. Dit is niet on-aanzienlijk, gezien het een goede 22 % bedraagt : bijna evenveel als de reeds door de weerhouden dossiervariabelen geleverde bijdrage.

Is er grond voor de veronderstelling dat de samenhang tussen de afdoening en het geheel van de weerhouden predictoren alsnog aan toevalsfactoren kan worden toegeschreven ?

De F-ratio bedraagt 6,5 : de toevalskans voor een minstens zo grote waarde is kleiner dan één op duizend. Om deze reden durven we concluderen dat de aangetroffen samenhang niet tot de werking van de toevalsfactoren terug te voeren is.

## 2. De bijdragen van de weerhouden predictoren.

Welke variabelen blijken op de O.M.-afhandeling van winkeldiefstal noemenswaard van invloed ?

Ter beantwoording van deze vraag gebruiken we de beta-waarden, zoals deze na opname van alle weerhouden predictoren berekend werden (445).

Deze gestandaardiseerde coëfficiënten duiden aan in hoeverre de afhankelijke variabele verandert bij wijziging van de onafhankelijke variabele met één eenheid (446), met controle voor de invloed van de andere predictoren op het criterium (447). De betawaarden geven een vrij goede aanduiding van het relatieve gewicht van elke predictorvariabele.

Welke predictoren blijken van relatief groter belang voor de verklaring van de verschillen bij de afhandeling van winkeldiefstal ?

Het gaat om volgende onafhankelijke variabelen :

### 1. Vroeger reeds sepot ? (beta = .197)

Genoot de verdachte vroeger al van een seponeringsbeslissing uit hoofde van winkeldiefstal, dan is de kans dat hij thans zal worden vervolgd daardoor beduidend groter ( $p < .001$ ).

### 2. Recente voorgaanden van de verdachte (beta = .184)

Er is een positieve samenhang tussen het aantal recent door de verdachte(n) opgelopen strafrechtelijke sancties en de kans op een vervolging ( $p < .01$ ).

### 3. De aanwezigheid van ernstverhogende omstandigheden (beta = .153)

Zoals kon worden verwacht impliceert de aanwezigheid van zulke omstandigheden dat ook de kans op een beslissing tot vervolgen toeneemt ( $p < .01$ ).

### 4. De waarde der op de dag van betrapping ontvreemde goederen (beta = .149)

Naarmate het bedrag van de diefstal hoger ligt is ook de kans dat het O.M. de zaak voor de rechtbank brengt groter ( $p < .05$ ).

5. Het aanhalen van ernstige moeilijkheden als mogelijke motivering voor, of ter vergoelijking van de winkeldiefstal (beta =  $-.138$ )

Zoals in de bivariate analyses blijken ook hier verdachten die verklaren in ernstige moeilijkheden te verkeren relatief vaker het voorwerp van een sepotbeslissing ( $p < .05$ ).

6. Dysfuncties als reactie op de betrapping en/of politionele interventie (beta =  $-.120$ ).

Wanneer de verdachte naar aanleiding van de betrapping en/of de kort daarop volgende politionele interventie ernstige dysfuncties op psycho-sociaal gebied manifesteert, is de kans groter dat de zaak door middel van een seponeringsbeslissing zal worden afgesloten ( $p < .05$ ).

7. Met anderen gehandeld ? (beta =  $-.118$ )

De eventuele medeplichtigheid (mededaderschap) speelt wel een rol. In tegenstelling met onze verwachting lopen alléén handelende verdachten een grotere kans op een beslissing tot vervolgen ( $p < .05$ ).

Iets verder zullen we daarvoor een mogelijke verklaring geven.

De bijdragen van volgende predictoren (dossiervariabelen) zijn minder groot en niet langer statistisch significant.

In volgorde van afnemend belang betreft het :

vaker vervolging bij :

- |   |                            |
|---|----------------------------|
| 8. <u>De leeftijd van de verdachte</u> (beta = $-.113$ )                | jongere verdachten         |
| 9. <u>Het benadeeld hebben van meerdere winkels</u><br>(beta = $.103$ ) | meerdere winkels benadeeld |
| 10. <u>Het taalgebruik van de verdachte(n)</u><br>(beta = $.090$ )      | anderstaligen              |
| 11. <u>Het geslacht van de verdachte(n)</u><br>(beta = $-.081$ )        | mannen                     |
| 12. <u>Het aantal soorten onvreemde waren</u><br>(beta = $.064$ )       | groter aantal              |
| 13. <u>De sociale positie van de verdachte(n)</u><br>(beta = $.054$ )   | lagere sociale positie     |

vaker vervolging bij :

14. De burgerlijke staat van de verdachte(n)  
(beta =  $-.048$ ) niet gescheiden
15. Het recent voor diefstal veroordeeld geworden zijn  
(beta =  $-.045$ ) geen rec. veroordel. vr. dief.
16. De bewijsbaarheid van de winkeldiefstal  
(beta =  $.031$ ) grotere bewijsbaarheid
17. Aard van het gestolen goed (beta =  $-.011$ ) niet (alleen) voeding
18. De verbaliserende instantie (beta =  $.027$ ) rijkswacht p.v.'s
19. De nationaliteit van de verdachte(n)  
(beta =  $-.005$ ) Belg

A 3. Bespreking.

De beslissingen inzake de afhandeling van winkeldiefstal door het Openbaar Ministerie blijken gedeeltelijk op een aantal objectiveerbare criteria, waarover we elementen in het dossier aantreffen, te berusten.

Wat de informatie over de ernst van de feiten betreft gaat het in hoofdzaak om de herhaling der feiten ondanks een vroeger sepot (448), om de aanwezigheid van ernstverhogende elementen en om de waarde van de onvreemde goederen : de invloed van deze factoren gaat overigens in de normaal te verwachten richting.

Ook het al dan niet in groepsverband handelen blijkt van invloed, doch dit tegen de verwachte richting in. We hadden gemeend dat samen met anderen handelende verdachten een grotere kans op vervolging zouden lopen, dit naar analogie met wettelijke beschikkingen waarin voor het in groepsverband plegen van een misdrijf zwaardere straffen voorzien zijn (449).

Ten aanzien van de O.M.-afhandeling van winkeldiefstal blijkt deze verwachting niet bewaarheid : in ons onderzoek werden in groepsverband handelende verdachten doorgaans niet relatief vaker vervolgd, wel integendeel. Inspectie van de relatie tussen predictor en afdoening doorheen de verschillende stappen van de multi-pele regressie-analyse geeft overigens voortdurend een nagenoeg ongewijzigd beeld.



Waarom deze tegenstelling tussen onze verwachtingen en de feitelijke afdoening ?

Is de kans dat in groep handelende verdachten na de betrapping relatief vaker op externe interventies te hunnen gunste kunnen rekenen groter ?

In beginsel is die niet uitgesloten : gezien echter in de dossiers onvoldoende informatie voor de beantwoording van deze vraag aanwezig was, blijft een dergelijke poging tot verklaring zeer hypothetisch. Belangrijker lijkt ons het inzicht dat bij winkeldiefstal slechts zelden kan worden gesproken van een groepsvorming met het oog op, of ter vergemakkelijking van het misdrijf. Veelal kwamen de verdachten er op een tamelijk geïmproviseerde en haast toevallige wijze toe samen met anderen een winkeldiefstal te plegen. Daarbij spelen soms vrij subtiele machtsverhoudingen (tussen echtgenoten bv.) waarbij sommige verdachten bijna eerder als slachtoffer dan wel als mededader konden worden beschouwd.

Naast gegevens over de ernst der feiten blijken verder een aantal omstandigheden bij de feiten van invloed.

Manifesteert de verdachte naar aanleiding van de betrapping ernstige dysfuncties (450) of voert hij ernstige materiële moeilijkheden aan als motivering voor (of als poging ter rechtvaardiging van) de hem ten laste gelegde feiten, dan neemt zijn kans op een seponeringsbeslissing toe.

De beslissende parketmagistraten (of sommigen onder hen) blijken bijgevolg oog te hebben voor de duidelijk zichtbare directe gevolgen der betrapping.

Het is niet onwaarschijnlijk dat dit ten gevolge van de overweging dat de verdachte door deze gevolgen reeds afdoend gesanctioneerd is gebeurt. Ook is het mogelijk dat de afdoener een herhaling van dergelijke dysfuncties naar aanleiding van de dagvaarding (of van de daarop volgende behandeling ter terechtzitting) wil vermijden.

Ook het feit dat in (materiële) nood verkerende verdachten een relatief grotere kans op een sepot hebben wijst er ons inziens op dat consideratie voor de situatie waarin de verdachte verkeert mee tot de door het O.M. gehanteerde beslissingscriteria behoort.

Wat de eigenschappen van de verdachte(n) betreft stelden we een positieve en relatief sterke samenhang tussen het gerechtelijk verleden van de verdachte en de afdoening vast : wie recent gestraft werd loopt een grotere kans voor de rechter gebracht te worden (451).

De invloed van de leeftijd blijkt - na controle voor het belang van een aantal andere variabelen - niet meer zo sterk.

Dit is nog meer met de variabele die op het taalgebruik van de verdachte(n) betrekking heeft het geval.

De bijdragen van beide persoonseigenschappen kunnen ten gevolge van steekproefvariaties ontstaan zijn. Bijgevolg willen we concluderen dat moeilijk van een veralgemeende en systematische ongelijke bejegening op grond van deze factoren kan worden gesproken.

Voor de bijdragen van sommige andere persoonsvariabelen waaronder het geslacht, de burgerlijke staat en/of de sociale positie van de verdachte(n) geldt dit overigens nog sterker.

Men weet dat aan de gebruikte methode toch wel enig nadeel verbonden is (452) met name vertelt de multipele regressie-analyse ons niet of een nulverband ook voor specifieke subgroepen binnen de onderzoeksgroep opgaat. Daarom zullen we in volgend hoofdstuk op de mogelijke invloed van enkele daderspecifieke factoren terugkomen. Daarvoor zullen we overigens een meer geëigende analyse techniek gebruiken. Om de vermijden dat inmiddels te weinig genuanceerde conclusies getrokken worden vermelden we dat, indien welbepaalde condities vervuld zijn, verdachten met een lage sociale positie toch wel een zichtbaar grotere kans op vervolging lopen.

We willen onderstrepen dat ook in de regressie-analyse bleek dat ten aanzien van de O.M.-afhandeling van winkeldiefstal de bewijsbaarheid van de zaak zeker niet tot de belangrijkste beslissingscriteria behoort. Al is het zo dat duidelijk niet of nauwelijks bewijsbare zaken zelden voor de rechter komen veel goed bewijsbare gevallen van winkeldiefstal geven evenmin aanleiding tot een vervolging.

De voor de factor "beslissend magistraat" staande variabelen.

Invoering van informatie over de afhandelende parketmagistraat leidt tot een sterke toename in de hoeveelheid verklaarde variantie (+ 22 %).

De bijdrage van deze factor is bovendien statistisch significant.

We willen beklemtonen dat we deze winst aan verklaarde variantie met controle voor de invloed van de informatie in de weerhouden dossiervariabelen (de predictoren 1 tot en met 19) bekwamen.

Het supplement aan verklaarde afdoeningsvariantie is bijgevolg niet (meer) tot de inhoud van de dossiers terug te voeren.

Inspectie van de in tabel 60 opgenomen informatie laat een verdere detaillering toe. Zoals kon worden vermoed treffen we thans voor de magistraten A en E (bijzonder gering aantal vervolgingen) relatief hoge (negatieve) beta-waarden aan. Voor de magistraten met een verhoudingsgewijs gering aantal septs is de overeenstemming na controle voor een aantal variabelen wat minder sterk : we zagen al dat ze gedeeltelijk iets ernstiger zaken afhandelde. Toch blijft, indien we de parketmagistraten volgens teken en gewicht van de thans toegekende betawaarden ordenen, de op grond van de bivariate analyses aangebrachte ordening (zie tabel 51) vrij goed behouden.

Dit blijkt ook uit volgende vergelijking :

TABEL 60 : Rangordening der magistraten volgens het in de regressievergelijking aan hen toegekend gewicht en de ordening op grond van de bivariate analyse.

<u>Magistraat (1)</u>	<u>Ordening op grond van de betawaarde</u>	<u>Ordening op grond van % vervolgde zaken.</u>
A	1. (-.167)	1. (0 %)
E	2. (-.087)	2. (5 %)
D	3. (-.049)	3. (8 %)
I	4. (.020)	4. (20 %)
C	5. (.058)	5. (29 %)
H	6. (.196)	9. (71 %)
B	7. (.202)	7. (55 %)
F	8. (.210)	6. (42 %)
G	9. (.240)	8. (63 %)
J	10. (.250)	10. (86 %)

$$r_s = 0,92$$

(1) Magistraat K bleef om onderzoekstechnische redenen buiten de analyse (referentiecategorie). Hij had een niet sterk van het gemiddelde afwijkend afhandelingspatroon.

Het enig sterke verschil dat in vorige tabel kan worden vastgesteld is de veranderde positie van magistraat H : uit de correlatiematrix (in tabel 58) kan men opmaken dat een en ander voor deze magistraat toch wel wat anders lag.

De controle voor een aantal dossiervariabelen blijkt over het algemeen niet tot een herziening van de vroegere resultaten te dwingen.

Wel kunnen we thans met meer zekerheid dan voorheen stellen dat de ongelijkheden in de afhandeling van winkeldiefstal welke voor de onderscheidene parketmagistraten worden vastgesteld (nagenoeg) niet tot verschillen in de samenstelling van het hen toebedeeld pakket zaken terugvoerbaar zijn.

Waarin moet de verklaring dan wel worden gezocht ?

Het is duidelijk dat de variabele "beslissend magistraat" voor een diversiteit aan factoren staat : in het eerste deel hebben we een aantal daarvan aangeduid. Ten aanzien van de verschillen bij de O.M.-afhandeling van winkeldiefstal denken we vooral aan mogelijke verschillen in de appreciatie van de ernst van het delict "winkeldiefstal", aan verschillen in de doelstellingen die de magistraten door middel van hun handelen nastreven en aan een verschillende evaluatie van de mate waarin deze doelstellingen door middel van een seponerings-, respectievelijk vervolgingsbeslissing kunnen worden gerealiseerd.

Aanvankelijk wilden we door een aantal gesprekken met de betrokken magistraten tot meer concrete aanwijzingen ter verklaring van de geconstateerde verschillen komen. Om tijdseconomische redenen kon dit geen doorgang vinden. Hoewel het tijdsverloop tussen de bestudeerde afhandelingsperiode en de geplande gesprekken het bekomen van een sluitend verklaringsgeheel kan belemmeren hopen we toch na publicatie van dit rapport (en naar aanleiding hiervan) alsnog dergelijke gesprekken te kunnen voeren.

Inmiddels is het duidelijk dat binnen het beschouwde parket, gedurende de onderzochte periode en ten aanzien van de afhandeling van winkeldiefstal voldoende ruimte bestond voor de "vertaling" van (o.m.) de verschillende opvattingen en attitudes in een ongelijke afhandelingspraktijk per afdoend magistraat.

#### 2.4.3.7.4 De invloed van de sociale positie en van de leeftijd van de verdachte(n) nader bekeken.

Dit hoofdstukje is het laatste dat we over de O.M.-afhandeling van winkeldiefstal formuleren.

Bij de bespreking van de multiële regressie-analyse schreven we, naar onze inleiding over de gebruikte analysetechnieken verwijzend, dat het gebruik van deze techniek verhullend kan werken.

Er worden over-all maten gebruikt (er wordt met "gemiddelden" gewerkt), waardoor de onderzoeker het gezicht op de specificiteit van relaties onthouden blijft. Toch stellen we ons niet tevreden met zulke veralgemenende bevindingen. Met name wat de (mogelijke) invloed van daderspecifieke factoren "leeftijd" en "sociale positie" betreft wensen we een meer genuanceerd inzicht.

Daartoe gebruiken we een andere onderzoekstechniek, deze van de opsplitsing. We zullen hiermee aantonen dat, onder bepaalde voorwaarden, deze factoren toch meer gewicht hebben dan uit vorige analyse bleek.

##### 1. De sociale positie van de verdachte(n) en de afdoening.

In talrijke publicaties wordt verondersteld, soms door onderzoek ook aangetoond, dat verdachten met een lagere maatschappelijke positie er (ook) in de strafrechtspleging ongunstiger afkomen.

Is dit, ten aanzien van de afhandeling van winkeldiefstal binnen de beschouwde periode, op het niveau van het parket te X het geval ?

In de multiële regressie-analyses vonden we daarvan geen noemenswaardige aanwijzing.

Echter : toen werd om de omvang van de onderzoeksgroep niet nodeloos te reduceren gewerkt met alle individuen wier sociale positie door middel van een score op de VAN TULDERSchaal kon aangeduid worden.

Aan deze werkwijze is een nadeel verbonden. Individen met de in het midden te situeren scores 3 en 4 draaiden op die manier in de analyse mee. Gezien in de dichotomie de groep "lage sociale positie" een relatief groot aantal analyse-eenheden met de originele score 4 (een middenpositie) bevatte wogen in de regressie-analyse de eventuele afdoeningsverschillen tussen de hoogste twee (oorspronkelijke) groepen en de (oorspronkelijke) groep 4 sterk door.

Het is duidelijk dat in de praktijk voor nauwer aansluitende groepen de afhandelingsverschillen in regel niet zo groot zullen zijn.

Een en ander maakt het mogelijk dat een misschien toch bestaande samenhang tussen de sociale positie van de verdachte(n) en de afdoening enigszins verhuld werd.

Daarom bekijken we genoemde relatie opnieuw, ditmaal door vergelijking van de hoogste twee gesitueerde groepen enerzijds met anderzijds de twee laagst gesitueerde verdachtencategorieën.

Controle voor de invloed van enkele andere variabelen (testvariabelen) zal met behulp van de opsplitsingstechniek gebeuren (453).

TABEL 61 : Het verband tussen sociale positie en afdoening opnieuw onderzocht.

TESTVARIABLEN			Sociale positie					
Vroeger sepot ?	Recente voorg.?	Ernstverhog. omstand. ?		Hoog (1-2)	Laag (5-6)	N	p (1)	Phi (2)
neen	neen	neen	sepot vervolg.	11 6	46 17	80	NS	.08
neen	neen	ja	sepot vervolg.	1 2	0 3	6	NS	(.45)
neen	ja	neen	sepot vervolg.	4 4	12 13	33	NS	.02
neen	ja	ja	sepot vervolg.	- -	2 1	3	-	-
ja	neen	neen	sepot vervolg.	2 -	2 4	8	NS	.58

- (1) Bepaald met gebruik van  $\chi^2$ -berekening of met Fisher exact prob. test.  
 (2) Tussen haakjes vermelde waarde : verwachte frequentie in minstens één der cellen kleiner dan 1.

Uit voorgaande tabel blijkt dat, voorzover de verdachten op geen van de drie testvariabelen ongunstig scoren, het eventueel verband tussen de sociale positie en de afdoening alleszins niet in de veronderstelde richting gaat. Bovendien kan in de analyses waarbij de verdachte wel recente voorgaanden heeft (454) van geen samenhang worden gesproken.

Dit is daarentegen wél het geval bij verdachten ten wier aanzien vroeger al een sepotbeslissing genomen werd. Hoger gesitueerde verdachten genoten nogmaals van enige clementie, de laag gesitueerden daarentegen werden in regel voor de rechter gebracht.

Maken we een onderscheid tussen "gewone" en wat "ernstiger" winkeldiefstalzaken, de eerste groep corresponderend met deze voor de eerste subanalyse in tabel 61, de tweede groep gevormd door de verdachten met minstens één ongunstige score op de testvariabelen, dan blijkt dat laag gesitueerde verdachten alleen in de tweede groep er wat slechter afkomen. Bij de "gewone" winkeldiefstalzaken is veeleer het tegendeel waar.

TABEL 62 : Gewone en ernstiger winkeldiefstalzaken : de sociale positie van de verdachte en de O.M.-afdoening.

		<u>Sociale positie</u>		N	p	PHI
		Hoog	Laag			
Gewone winkeld.	seponering	11	46	80	NS	.08
	vervolging	6	17			
Ernstiger winkeld.	seponering	7	16	50	NS	.09
	vervolging	6	21			

Gezien de soms bijzonder lage frequenties kan voor niet veel andere variabelen worden gecontroleerd.

Toch willen we dit nog pogen voor respectievelijk de factoren "waarde van de gestolen goederen" en "beslissend magistraat" (455).

Daarbij zijn volgende vragen aan de orde :

1. Bij "gewone" winkeldiefstalzaken

blijft het in vorige tabel verkregen beeld behouden na controle voor deze bijkomende variabelen (afzonderlijk en samen in de analyse gebracht) ?

2. Bij "ernstiger" winkeldiefstalzaken

Idem (afzonderlijke controles).

De bijkomende analyses zelf publiceren we hier niet. Wel kunnen we vermelden dat bij de "gewone" winkeldiefstalzaken verdachten met een lage sociale posi-

tie er zeker niet ongunstiger afkwamen, tenzij in de gevallen waar voor meer dan 1000 F aan goederen gestolen werd en waarbij de zaak door een magistraat uit de M- of de H-groep afgehandeld werd (456).

Wat de "ernstiger" winkeldiefstalzaken betreft vonden we analoge resultaten. Ook daar lopen verdachten met een lage sociale positie vooral dan kans op een vervolging (relatief meer dan de overige verdachten) wanneer ze de winkel(s) voor een groter bedrag benadeelden. De magistraten uit de L-groep maken geen onderscheid op grond van de sociale positie van de verdachte : zij seponeren (nagenoeg) altijd.

### X Samenvatting en bespreking.

Over het algemeen wordt bij de afdoening van winkeldiefstal niet gediscrimineerd op grond van de maatschappelijke positie van de verdachte : de eventuele ongelijkheden blijven beperkt. Wel lopen verdachten met een lagere sociale positie een relatief iets grotere kans op vervolging, wanneer het om wat ernstiger gevallen van winkeldiefstal gaat (reeds vroeger sepot, voor hogere waarde aan goederen ontvreemd). Voor sommige magistraten echter geeft ook dan de sociale positie van de verdachte geen aanleiding tot een verschillende afhandeling, en het verband blijft in regel zeer zwak (overigens niet significant).

Bij lichtere zaken worden verdachten met een hogere positie relatief iets vaker vervolgd (maar het verband is evenmin significant, noch sterk). Voorzover ten aanzien van de andere factoren hun zaken aan deze van de lager gesitueerden gelijk zijn is dit toch een enigszins verrassende vaststelling.

Het is niet uitgesloten dat parketmagistraten van oordeel zijn dat hoger gesitueerden die zich aan winkeldiefstal bezondigen :

1. dit allicht niet op materiële gronden (geldgebrek) doen, en
2. wel "beter" moesten weten (iemand drukte dit uit als "zoiets doet iemand van deze stand niet. Als hij 'zo stom' is moet hij 'het' dan zelf maar weten").

Het toch in winkels stelen zou dan een handeling zijn waarbij hoger gesitueerden op weinig begrip hoeven te rekenen.

Alleen wanneer de zaak wat ernstiger is zou men aan het lager gesitueerd zijn van de verdachte (weer) meer belang gaan hechten, en kan bijvoorbeeld een ongunstiger prognose ten aanzien van deze verdachten wat meer gewicht krijgen.

Kunnen we ten aanzien van de afhandeling van winkeldiefstal (nog) van een sociale-positie-geöriënteerde afdoening spreken ?



Voorzover het de O.M.-afhandeling in het betrokken parket betreft vinden we dit onvoldoende door onze bevindingen gesteund. Blijft natuurlijk de veronderstelling dat op grond van de sociale positie reeds op het niveau van de opsporing en de verbalisering kan geselecteerd zijn. Onderzoek naar het aangiftgedrag wijst op een benadeling van lager gesitueerden ; het O.M. krijgt bijgevolg al met een sterk gereduceerde én geselecteerde groep te maken .

Verder blijft het (tengevolge van wetgeving, procedure, ernstappreciatie ...) zo dat een gevatte winkeldief die voor een paar honderd frank aan goederen stal veel grotere kansen op een vervolging heeft dan diegene van wie vaststaat dat hij bij belastingfraude de gemeenschap voor enkele duizende franken (we schatten nogal aan de lage kant) benadeelde.

## 2. De leeftijd van de verdachte(n) en de afdoening.

Uit de regressie-analyses bleek dat de kans op seponering toeneemt naarmate de verdachte ouder is (resultaat net niet statistisch significant).

Inhoudelijk strookt deze bevinding met de resultaten uit de bivariate analyses.

Omdat het hier over een persoonskenmerk gaat waarvan men niet zonder meer verwacht dat dit op de afhandeling van invloed is, gingen we door middel van opsplitsing na of het gevonden verband nader dient gespecificeerd.

We voerden analoge bewerkingen uit als deze ten aanzien van de relatie tussen de sociale positie en de afdoening : eerst werd voor drie testvariabelen gecontroleerd.

Vervolgens bekeken we de relatie tussen leeftijd en afdoening voor respectievelijk "gewone" en wat "ernstiger" winkeldiefstalzaken. Waar aangewezen controleerden we ook voor de invloed van de factoren "waarde ontvreemde goederen" en "beslissend magistraat".

We willen de lezer de wat vermoeiende lectuur van alle subanalyses onthouden. Wel kan naar aanleiding van al deze analyses het volgende worden gezegd.

Dat men in regel vaker seponeert naarmate de verdachte tot een oudere leef-

tijdscategorie behoort is een conclusie die alleen voor de "gewone", minder ernstige winkeldiefstalzaken opgaat.

Er is nauwelijks een onderscheid in de afdoening op grond van de leeftijd van de verdachten wanneer deze ten aanzien van minstens één van de eerste drie testvariabelen ongunstig scoorden.

Evenmin is onze aanvankelijke conclusie van toepassing op de zaken waarbij de verdachte voor een vrij hoge waarde aan goederen stal, noch voor de door de magistraten uit de L-groep afgehandelde zaken.

In het eerste geval kunnen de wat oudere verdachten niet meer op een gunstig(er) afhandeling rekenen, in het tweede geval wordt nagenoeg altijd geseponeerd, ook wanneer het jongere verdachten betreft.

Het eerstgemaakte onderscheid, dit tussen de "gewone" en de wat ernstiger winkeldiefstalzaken, willen we aan de hand van volgende tabel illustreren.

TABEL 63 : Gewone en ernstiger winkeldiefstalzaken : de leeftijd van de verdachte en de O.M.-afhandeling.

	<u>Leeftijd</u>			N	p	v
	16-40	41-60	61 & +		<	
<u>"Gewone" winkeldiefstal</u>						
seponering	100	62	41	275	.005	.20 (Chi <sup>2</sup> =
vervolging	47	22	3 1/2			11,09)
<u>"Ernstiger" winkeldiefstal</u>						
seponering	29	17	5	105	NS	.10
vervolging	35	16	3			

De invloed van de leeftijd op de afdoening : een vergelijking.

De vaststelling dat de leeftijd van de verdachte - mits het gemaakte voorbehoud - op de afhandeling van strafzaken door het O.M. van invloed is (ver)-leidt ons tot een vergelijking van onze resultaten met deze van JONGMAN & SMALE, vooral omdat het ook bij hen om de afdoening (op parketniveau) van eenvoudige diefstal gaat (457).

Voorzover het mannelijke verdachten betreft, stelden beide auteurs vast dat

van het 12de tot ongeveer het 26ste jaar de kans dat men voor eenvoudige diefstal vervolgd wordt, regelmatig toeneemt.

Een algehele vergelijking met onze bevindingen is niet uitvoerbaar, vermits we alleen strafrechtelijk meerderjarige verdachten in het onderzoek opnamen. Brengen we onze resultaten onder in een van JONGMAN en SMALE's tabellen, dan geeft dit volgend beeld :

TABEL 64 : Een vergelijking van onze bevindingen met Nederlandse gegevens.

<u>Leeftijd</u>	<u>% geseponeerde zaken</u>	
	JONGMAN & SMALE (eenv.diefst.)	V. KERCKVOORDE (winkeldiefstal)
18-21 j.	38	67
22-26 j.	24	53
27-38 j.	33	44
39 & +	36	80
p (Chi <sup>2</sup> ) <	.02	.05
N	707	86

Vorige tabel heeft uitsluitend betrekking op mannelijke verdachten, vanwaar de sterke reductie in het aantal analyse-eenheden voor het tweede onderzoek.

Opvallend is het beduidend hoger % geseponeerde zaken in ons onderzoek (458). Voor het overige is er toch wel enige analogie tussen de resultaten van beide studies : burgerrechtelijk minderjarige mannen worden relatief minder vaak vervolgd dan de iets oudere van het plegen van eenvoudige diefstal, respectievelijk van winkeldiefstal verdachte personen.

Oudere verdachten genieten relatief vaak van een seponeringsbeslissing : dit lijkt in Nederland wat vroeger het geval dan in het Belgische onderzoek.

JONGMAN en SMALE vermeldten dat de invloed van de leeftijd op de vervolgingsbeslissing verdwijnt wanneer het om ernstiger vormen van vermogensmisdrijf gaat.

Onze enige pagina's tevoren geformuleerde bevindingen wijzen in dezelfde richting : bij wat ernstiger winkeldiefstallen beïnvloedt de leeftijd van de verdachte veel minder (of niet langer) de afhandelingsbeslissing.

Een laatste maal onderzochten we dit voor respectievelijk de winkeldiefstallen zonder ernstverhogende omstandigheden en waarbij voor een bijzonder laag bedrag aan goederen ontvreemd was en winkeldiefstallen waarbij voor een hoog bedrag aan waren gestolen werd en/of waarbij ernstverhogende omstandigheden aanwezig zijn.

Ook daaruit bleek dat de relatie tussen de leeftijd en de afdoening verdwijnt wanneer het over ernstiger vormen van diefstal gaat.

### Bespreking

Blijft de toch merkbare invloed van de leeftijd op de afdoening van de gewone en lichtere winkeldiefstallen. Waarom worden jongere volwassen verdachten relatief vaker vervolgd ?

Het is niet uitgesloten dat men een door jongere verdachten gepleegd delict, bij gelijk blijven van de gerechtelijke voorgeschiedenis, relatief meer alarmerend vindt, dat dit tot een ongunstiger prognose leidt (459) waarbij de parketmagistraat verder strafrechtelijk ingrijpen nodig vindt.

Mogelijk verwacht de afdoener ten aanzien van een behandeling ter terechtzitting voor jongere verdachten ook een groter effect.

Verder is het denkbaar dat de bij winkeldiefstal vaak ter motivering aangehaalde verstrooidheid en vergetelheid meer plausibel geacht worden wanneer oudere verdachten dit inbrengen.

Naar we aannemen zal het antwoord zelden eenduidig zijn. Niettemin menen we dat hoger vermelde gedachtengang(en) in realiteit voorkomen.

Reden tot ongerustheid is dat de afdoeningsongelijkheden in zulke gevallen meestal op niet veel meer dan veronderstellingen gegrond worden.

Zo is -bij ons weten- een grotere effectiviteit van een behandeling ter terechtzitting voor jongeren tot op heden niet aangetoond.

Er zijn voorts een aantal tegenargumenten wat de ongunstiger prognose ten aanzien van jongere verdachten aangaat : het lijkt ons helemaal niet onwaarschijnlijk dat winkeldiefstal bij vele jongeren een leeftijdsgebonden delict zou zijn:

bij wat ouder wordende personen ook zonder een strafrechtelijke tussenkomst verdwijnend.

Voorts werd aangetoond dat de betrapping alleen al voor de meeste verdachten een zodanig ingrijpend gebeuren is dat de winkeldief - in de meeste gevallen een gelegenheidsdelinquent - zich verder van dergelijke feiten onthoudt. Ons inziens zijn er bijgevolg geen manifeste en overtuigende argumenten die een hardere aanpak ten aanzien van jongere verdachten rechtvaardigen.

#### 2.4.4. De afhandeling van winkeldiefstal in het arrondissement X : samenvatting.

---

Het hiermee afgesloten gedeelte omvat de verslaggeving over een onderzoek naar de afhandeling van winkeldiefstal door de leden van het Openbaar Ministerie van het parket bij de rechtbank van eerste aanleg te X.

Na een inleidende paragraaf ter omschrijving van het begrip winkeldiefstal en na een beknopt overzicht van de juridische schikkingen inzake de strafbaarstelling van dit delict, onderzochten we welke factoren de O.M.-afhandeling van winkeldiefstal (mede) conditioneerden.

Daartoe werden gegevens uit de over een periode van drie jaar ten parkette ingeschreven winkeldiefstaldossiers geregistreerd en aan de afhandeling gerelateerd.

Dit gebeurde door middel van een aantal bivariate analyses en een aantal bewerkingen van het multivariate type.

Deze laatste dragen de conclusies welke we zo dadelijk zullen formuleren. Omdat de grootte van de onderzoeksgroep en de verdeling van de waarden over sommige belangrijke variabelen dikwijls een sterk doorgedreven aanwending van de opsplitsingstechniek onmogelijk maakte, hebben we de meeste gepubliceerde resultaten uit de multiële regressie-analyse afgeleid.

Wat bleek uit ons onderzoek ?

De afhandeling van winkeldiefstal op O.M.-niveau is in een sterke mate door het vroegere gedrag van de verdachte geconditioneerd : vooral het feit dat ten aanzien van de verdachte vroeger al een sepotbeslissing genomen werd en het hebben van een recent beschreven strafregister (al dan niet met specifieke voorgaanden) maken de kans op een vervolging groter.

Voor het overige wegen tot de verdachte terugvoerbare eigenschappen niet zwaar op de afhandeling, hoewel jongere verdachten (bij lichtere diefstallen) relatief iets vaker voor de rechter gebracht worden.

Kenmerken zoals het geslacht, de nationaliteit en/of de sociale positie van de verdachte hebben over het algemeen niet veel invloed. Mede omwille van de ten aanzien van de laatst vermelde variabele aan het gebruik van de multiële regressie-analyse verbonden nadelen is de invloed van de sociale positie ook met behulp van de opsplitsingstechniek onderzocht, waarbij we een meer contrasterende benadering gebruikten.

Om vroeger genoemde redenen kon slechts voor de invloed van enkele andere factoren worden gecontroleerd. Toch gaven de bijkomende analyses aanleiding tot enige specificatie : bij wat ernstiger winkeldiefstalzaken lopen verdachten met een lage sociale positie wél een ietwat grotere kans op vervolging. Het verband is echter sterk, noch significant.

Met de (materiële en/of psycho-sociale) toestand waarin de verdachte verkeert wordt eveneens rekening gehouden. Het O.M. toont zich wat meer reticent ten aanzien van vervolging van verdachten welke met ernstige moeilijkheden te kampen hadden of voor wie de betrapping en de politionele interventie bijzonder schokkende gebeurtenissen bleken.

Ten aanzien van de afhandelingsbeslissing inzake winkeldiefstal blijkt de bewijsbaarheid niet van doorslaggevend belang : veel sterk bewijsbare zaken geven toch aanleiding tot een sepotbeslissing, een aantal minder bewijskrachtige zaken worden toch voor de strafrechter gebracht.

Voorts zijn enkele factoren die met de appreciatie van de ernst van het delict (kunnen) samenhangen te vermelden.

Met name gaat het daarbij om de aanwezigheid van ernstverhogende omstandigheden en de waarde van de ontvreemde goederen.

In tegenstelling met onze verwachting gaf het feit dat men met meerdere personen te werk ging geen aanleiding tot een hogere vervolgingskans.

Tot slot moet worden onderstreept dat het veel uitmaakt wie op O.M.-niveau de zaak afhandelde.

Eén magistraat vervolgde nooit, enkelen bijna nooit; óók wanneer het om ernstiger zaken ging. Andere magistraten vervolgden relatief vaak, ook al betrof het verhoudingsgewijs minder ernstige diefstallen.

Hieruit blijkt dat het werken met een "parket" als analyseniveau bijzonder sterke afdoeningsverschillen kan verhullen.

De relatief geringe mate waarin de verschillen in afhandeling vanuit dossiergegevens kunnen worden verklaard heeft zonder twijfel ook hiermee te maken.

Met de aanduiding van het belang van de factor "beslissend magistraat" is nochtans niet de verklaring hiervan gegeven.

Voor de studie van de preciese inhoud van deze factor waren een andere onderzoekszopzet en een aangepaste onderzoeksaanpak nodig : daarvan werd om tijds-economische redenen afgezien. In het over literatuurbevindingen handelend eerste deel van dit proefschrift vindt men elementen ter verklaring van de geconstateerde verschillen.

---



2.5 O.M.-OPTREDEN BIJ RIJDEN ONDER INVLOED.

HET AL OF NIET ONMIDDELLIJK INTREKKEN VAN DE RIJVERGUNNING  
DE DUUR VAN DE ONMIDDELLIJKE INTREKKING  
HET AL OF NIET VERVOLGEN VAN RIJDEN ONDER INVLOED  
DE TENLASTELEGGING.

## 2.5.0. Inleiding.

In welke gevallen wordt, bij verdenking van rijden onder invloed, door het O.M. de rijvergunning onmiddellijk ingetrokken? Indien de rijvergunning wordt ingetrokken, voor welke termijn gebeurt dat?

Het antwoord op deze vragen vindt men in hoofdstuk 2.5.1.

Geven rijden onder invloed-dossiers aanleiding tot sepot, en zo ja: in welke gevallen?

Zijn er eventuele verschillen in de tenlastelegging? Deze punten worden in hoofdstuk 2.5.2. behandeld.

Tot slot geven we een samenvatting van de belangrijkste bevindingen omtrent het O.M.-optreden bij rijden onder invloed.

### 2.5.1. De onmiddellijke intrekking van de rijvergunning bij rijden onder invloed. Aanwending van een dwangmiddel in de verkeerssfeer.

Dit gedeelte omvat de verslaggeving van een onderzoek naar de aanwending van de bevoegdheid tot onmiddellijke intrekking van de rijvergunning bij rijden onder invloed.

Vooraf geven we de wettelijke regelingen. Daarna definiëren we de onderzoeksgroep waarvoor de bestudeerde vorm van O.M.-afhandeling bekeken wordt.

Tenslotte volgen de onderzoeksresultaten. Daarbij zullen we vlugger dan in vorig hoofdstuk tot de bevindingen van de multivariate analyses overgaan.

In een laatste gedeelte handelen we over de duur van de eventuele intrekking.

#### 2.5.1.1. De beslissing inzake het al of niet intrekken.

##### 2.5.1.1.1. Wettelijke regeling van de onmiddellijke intrekking van de rijvergunning.

De "Wet betreffende de politie over het wegverkeer" van 16 maart 1968 (460) geeft aan de parketmagistraten de mogelijkheid tot onmiddellijke intrekking van het rijbewijs of de leervergunning, ondermeer bij de vaststelling van rijden onder invloed.

Deze intrekking, teruggaand op artikel 6 van de Wet van 1 augustus 1963 (461), verwarre men niet met het tijdelijk verbod tot sturen na een belastende ademtest noch met de door de rechter uitgesproken vervallenverklaring van het recht tot sturen.

De onmiddellijke intrekking én de teruggave van de rijvergunning worden geregeld door respectievelijk de artikelen 55 en 56 van eerstgenoemde wet.

Wat de in ons onderzoek betrokken periode betreft luiden deze als volgt (462) :

art. 55

"Onverminderd het bepaalde in artikel 46, kan het rijbewijs of de leervergunning onmiddellijk ingetrokken worden :

1. indien de bestuurder in kennelijke staat van dronkenschap verkeert of duidelijke tekens van alcoholintoxicatie vertoont ;
2. indien de bestuurder de vlucht neemt om zich aan de dienstige vaststellingen te onttrekken ;
3. indien het verkeersongeval dat klaarblijkelijk aan een zware fout van de bestuurder te wijten is, aan een ander ernstige verwondingen of de dood heeft veroorzaakt ;
4. indien de bestuurder vervallen is verklaard van het recht tot het besturen van een motorvoertuig van de categorie van het voertuig dat hij gebruikt.

(...)

De bestuurder is gehouden zijn rijbewijs of zijn leervergunning in te leveren op verzoek van de politie of van de rijkswacht, na vordering van de ambtenaar van het openbaar ministerie die de intrekking heeft bevolen. Doet hij dit niet, dan mag deze ambtenaar het in beslag nemen van het document bevelen".

art. 56

"Het rijbewijs en de leervergunning mogen door de ambtenaar van het openbaar ministerie, die de intrekking ervan heeft bevolen, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van de bestuurder worden teruggegeven.

Ze worden teruggegeven indien de rechter geen verval van het recht tot sturen uitspreekt of wanneer de houder van een buitenlands rijbewijs het grondgebied verlaat".

Artikel 57 2de lid voorziet de aanrekening van de duur der onmiddellijke intrekking op het eventueel nadien door de rechter uitgesproken verval van het recht tot sturen, met uitzondering evenwel van de perioden van hechtenis die door de veroordeelde gedurende die tijd werden ondergaan.

Artikel 58 tenslotte sanctioneert het niet inleveren van het rijbewijs of van de leervergunning, ondanks de vordering van de ambtenaar van het O.M. die de intrekking heeft bevolen.

## 2.5.1.1.2. Definiëring van de onderzoeksgroep.

### 1. Rijders onder invloed

Uitgangspunt voor het onderzoek omtrent rijden onder invloed vormden alle zaken waarover door de parketdiensten binnen het arrondissement X omwille van (verdenking van) rijden onder invloed een dossier opgemaakt was.

Onder "rijden onder invloed" verstaan we : de inbreuken op art. 34 1° (alcoholintoxicatie) en/of artikel 35 (sturen in staat van dronkenschap of in een soortgelijke staat) van de "Wet betreffende de politie over het wegverkeer" van 16 maart 1968.

Deze artikels luiden als volgt :

#### Art. 34.

"Met gevangenisstraf van vijftien dagen tot drie maanden en met geldboete van 100 frank tot 1000 frank of met een van die straffen alleen wordt gestraft :

1. hij die op een openbare plaats een voertuig bestuurt of een rijder geleidt, na alcoholische dranken in zodanige hoeveelheid te hebben gebruikt, dat het alcoholgehalte van zijn bloed op het ogenblik dat hij bestuurt of geleidt, ten minste 1,50 gram per liter bedraagt ;"
- (463)

#### Art. 35.

"Met gevangenisstraf van vijftien dagen tot zes maanden en met geldboete van 100 frank tot 1000 frank of met een van die straffen alleen wordt gestraft hij die op een openbare plaats een voertuig bestuurt of een rijder geleidt terwijl hij verkeert in staat van dronkenschap of in een soortgelijke staat ten gevolge van het gebruik van verdovende of hallucinatieverwekkende middelen".

### 2. Aanvullende criteria

Verder moesten de zaken aan volgende criteria voldoen :

1. binnen het arrondissement X tussen 01.01.1972 en 31.12.1974 ten parkette ingeschreven zijn,
2. niet tot een betichting uit hoofde van de artikelen 418-420 Strafwetboek (toebrengen van slagen en/of verwondingen, in casu door een verkeersongeval) kunnen leiden (464).

3. Er moest tussen de verbalisanten en een parketmagistraat kort na de vaststelling van de inbreuk contact geweest zijn, met het oog op een eventuele onmiddellijke intrekking van het rijbewijs of van de leervergunning.

De identificering van de voor onderzoek in aanmerking komende zaken was bijzonder tijdrovend. Niet alleen waren de dossiers verdeeld over twee "politieparketten" (de geseponeerde en de getransigeerde zaken), over twee griffies bij de politierechtbanken (gevonnisse zaken) en één correctionele rechtbank (in hoger beroep gevonnisse zaken): bovendien verschilden de registratiesystemen bij deze diensten op een aanzienlijke wijze (465). Toch beschikken we uiteindelijk over de nodige dossiers.

### 3. Dossiers inzake rijden onder invloed.

Uiteindelijk hadden we 720 zaken betreffende (eventueel) rijden onder invloed. In deze dossiers keken we na of er ter gelegenheid van de feiten tussen de verbalisanten en een parketmagistraat wel of geen contact geweest was.

Dit bleek bij 324 zaken wél het geval: in ruim de helft der gevallen was bijgevolg geen parketmagistraat gecontacteerd.

Noch uit gesprekken met parketmagistraten, noch uit een controle op enkele items uit het dossier (al dan niet ongeval, al dan niet schade aan derden, persoonsgegevens van verdachte en van de eventuele benadeelden) kon afgeleid worden welke beslissingsgronden de verbalisanten voor een eventuele contactname hanteerden (466).

Dit vormde binnen onze onderzoeksopzet geen bezwaar, gezien een geheel andere vraag aan de orde was, namelijk: gegeven het contact tussen de verbalisanten en een magistraat, op welke gronden baseert deze laatste zijn beslissing tot eventuele intrekking van het rijbewijs of de leervergunning?

#### 2.5.1.1.3. Waarom het onderzoek naar de aanwending van de bevoegdheid tot onmiddellijke intrekking van het rijbewijs of van de leervergunning?

Zonder twijfel zijn aan de mogelijkheid tot onmiddellijke intrekking van het rijbewijs of van de leervergunning (beide voortaan afgekort als: de rijvergunning) positieve aspecten verbonden. Met name kan men zowel de veiligheid

van een van rijden onder invloed verdacht persoon als deze van de overige weggebruikers gunstig beïnvloeden en het patrimonium op en langs de openbare weg tegen beschadiging of vernieling vrijwaren.

Anderzijds heeft deze maatregel voor de verdachte doorgaans het karakter van een sanctie (de inhoud van hoger genoemd artikel 57 2de lid wijst er op dat de onmiddellijke intrekking als sanctie en niet zozeer als beveiligingsmaatregel bedoeld is), welke nog harder aankomt wanneer zij de normale beroepsuitoefening in het gedrang brengt (chauffeurs, vertegenwoordigers e.a.).

Voorts beïnvloedt een dergelijke maatregel de verdere rechtsgang : vervolging wordt méér waarschijnlijk en bij zijn straftoemeting zal de rechter de reeds door de betichte ondergane dervingsperiode meestal als een minimum voor de vervallenverklaring beschouwen.

Omwille van dit sanctiekarakter, gezien de soms ernstige neveneffecten van een intrekking en gelet op de invloed op de verdere rechtsgang, is het van het grootste belang dat de toepassing van dit dwangmiddel volgens objectieveerbare en redelijke beslissingscriteria verloopt.

Daarbij dient ook hier de rechtsgelijkheid van de betrokkenen geëffectueerd.

#### 2.5.1.1.4. Beslissingsgronden voor de intrekking van de rijvergunning : een oriëntering.

Voorzover de verbalisanten bij vaststelling van rijden onder invloed tot contactname met een parketmagistraat besluiten, gebeurt dit vrijwel steeds telefonisch, met de van dienst zijnde substituut procureur des Konings.

Langs die weg worden een aantal informaties medegedeeld welke later samen met bijkomende gegevens in het aanvankelijk of in navolgende processen-verbaal terecht komen.

Naar welke gegevens wordt door de gecontacteerde parketmagistraat expliciet gevraagd en op welke informatie baseert hij zijn beslissing tot eventuele intrekking van de rijvergunning ?

Uit enkele oriënterende gesprekken kwam het volgende naar voren :

1. Zijn de door de wetgever voorziene gronden voor intrekking aanwezig ( in

casu : zijn er voldoende aanwijzingen van rijden onder invloed) ?

2. Werden door de toestand en het gedrag van de verdachte al dan niet derden benadeeld ?
3. Zijn er (andere) ernstverhogende elementen, zoals vluchtmisdrijf na de eventuele aanrijding en het gekend zijn van soortgelijke voorgaanden ?

Thans willen we onderzoeken of (en zo ja : in hoeverre) deze en eventuele andere kenmerken van de zaak de afhandeling (intrekken of niet) de facto beïnvloedden.

De beslissing inzake het al of niet onmiddellijk intrekken van de rijvergunning korten we voortaan als B.I. af. Rijden onder invloed schrijven we ook als R.O.I.

#### 2.5.1.1.5. Op de beslissing tot intrekking van invloed zijnde factoren.

##### 1. De gebruikte variabelen.

Voor de identificatie der op de B.I. (beslissing inzake het al of niet onmiddellijk intrekken van de rijvergunning) van invloed zijnde factoren relateerden we deze criteriumvariabele aan volgende predictoren:

1. bewijsbaarheid R.O.I. (op grond van de vaststellingen der verbalisanten/respectievelijk verbalisanten én arts).
2. Juridische gronden voor een onmiddellijke intrekking ("motiveerbaarheid" van de intrekking).
3. Verklaring getuigen over consumptie, rijgeschiktheid en/of rijgedrag van de verdachte.
4. De aard van het door de verdachte bestuurd vervoermiddel.
5. Het al of niet in een ongeval betrokken zijn.
6. Het al of niet aan derden toebrengen van materieel nadeel.
7. De ernst van het eventueel aan derden berokkend materieel nadeel (het opnamecriterium impliceerde dat nooit derden gekwetst waren).
8. Het al of niet door de verdachte oplopen van materieel nadeel.
9. De ernst van het eventueel door de verdachte opgelopen materieel nadeel.
10. Het door de verdachte al of niet oplopen van verwondingen.
11. De ernst van de eventueel door de verdachte opgelopen verwondingen.
12. Het aantal benadeelden (derden).
13. De aard van de benadeelden (particulier, bedrijf, overheid).
14. Het aantal inbreuken op de wegcode.
15. Het aantal inbreuken op de wet betreffende de politie over het wegverkeer.

16. Het geslacht van de verdachte.
17. De leeftijd van de verdachte.
18. De nationaliteit van de verdachte.
19. De burgerlijke staat van de verdachte.
20. Zijn woonplaats (binnen/buiten arrondissement X).
21. Zijn woonsituatie (geen/wel gezinsverband).
22. Zijn sociale positie (Van Tulder).
23. Het statuut van de door de verdachte uitgeoefende beroepsactiviteit.
24. Het beroepshalve nodig hebben van de rijvergunning.
25. De antecedenten : algemeen (geen versus wel)(niveau).
26. Antecedenten : aantal vorige rijverboden.
27. Antecedenten : aantal recente rijverboden.
28. Antecedenten : aantal vorige rijverboden voor R.O.I.
29. Antecedenten : aantal recente rijverboden voor R.O.I.
30. Door de verbalisanten extra over de verdachte vermelde informatie.
31. De verbaliserende instantie (gemeentelijke politie/rijkswacht).
32. Het tijdstip der feiten.
33. Het tijdstip van het parketcontact.
34. Het tijdsverloop tussen 33 en 32.
35. De gecontacteerde parketmagistraat.
36. Het notitiejaar.
37. Het politieparket dat aan de zaak een bestemming toekende.
38. De aanleiding tot de politievaststellingen (verkeerscontrole, hinderlijk gedrag, ongeval ...)
39. Eventueel verzet verdachte ten aanzien van ademtest en/of bloedstaalname.

Het is vrijwel zeker dat de gecontacteerde parketmagistraat informatie over de bewijsbaarheid van de inbreuk(en) vroeg, zich met name ervan vergewiste of de wettelijk voorziene beslissingsgronden aanwezig waren. Zeer waarschijnlijk won hij ook gegevens over de ernst van de inbreuk in.

Van een aantal variabelen veronderstelden we dat informatie daarover op het ogenblik van de B.I. gekend was en bijgevolg van invloed kon zijn. Hiermee bedoelen we identificatiegegevens zoals de nationaliteit van de verdachte, zijn geslacht, beroep, leeftijd e.d. (zoals op de identiteitskaart vermeld).

Tenslotte betrokken we in de analyses variabelen waarvan het minder vaststond dat de daarop betrekking hebbende informatie op het ogenblik van de overwegingen inzake een eventuele intrekking inderdaad gekend was. Dit is met name ten aanzien van sommige variabelen omtrent het gerechtelijk verleden het geval (467).

## 2. Eerste bevindingen omtrent de op de B.I. van invloed zijnde factoren.

De hier beschouwde afhandelingsbeslissing (de beslissing inzake het al of niet onmiddellijk intrekken van het rijbewijs of van de leervergunning) werd (in bivariate analyses) aan alle hoger vermelde variabelen gerelateerd.



$$\chi^2 = 14,15 \quad df = 2 \quad p < .001$$

$$v = .23$$

De kans op een beslissing tot intrekking ligt bovendien hoger wanneer meerdere beslissingsgronden aanwezig blijken (59 % tegenover 34 %,  $p < .01$   $\Phi = .22$ ).

De volgende bevindingen zijn op een gereduceerde en meer homogeen samengestelde onderzoeksgroep gebaseerd. Weggelaten werden :

1. de niet rijvergunningplichtige rijders onder invloed ("hadden" geen rijvergunning)
2. de vervallen verklaarde rijders onder invloed (intrekking kon niet gebeuren)
3. de plegers van vluchtmisdrijf met geringe bewijsbaarheid R.O.I. doch met bewijsbaarheid vluchtmisdrijf (we bestuderen de afhandeling t.a.v. R.O.I., niet t.a.v. vluchtmisdrijf).

3. Het gerechtelijk verleden van de verdachte.

De B.I. werd aan een vijftal "voorgaanden"-variabelen gerelateerd. Niet-significant bleek het verband met het aantal keren dat men uit hoofde van R.O.I. al vervallen verklaard (geweest) was (al of niet recent) , evenmin het aantal recente vervallenverklaringen (om welke reden ook).

Wel bleek de B.I. op een statistisch significante wijze met het al of niet hebben van een smetteloos strafregister (tabel I in bijlage) samen te hangen, alsook met het al of niet hebben van één, respectievelijk twee of meer vroegere rijverboden (tabel II). Ook een andere analyse toonde dat vooral het vroeger meermaals opgelopen hebben van een rijverbod op de huidige beslissing van invloed is. Telkens is de kans op een intrekking groter, wanneer het gerechtelijk verleden van de verdachte (zwaarder) belast is.

4. De gecontacteerde parketmagistraat.

Ten aanzien van winkeldiefstal stelden we, naar gelang van de beslissende parketmagistraat, grote verschillen in de afdoening vast.

Moet men omtrent de aanwending van een dwangmiddel, in casu de intrekking van de rijvergunning, analoge conclusies trekken ?

Naar wat men uit onderstaande tabel kan afleiden blijkt daar inderdaad aanleiding toe.

TABEL 66 : Gecontacteerd parketmagistraat en de B.I.

Gecontacteerd parketmagistraat (code identiek aan deze bij de afdoe- ning van winkel- diefstal)	Intrekkingen op :	
	%	N
G	73	22
A	68	38
B	62	32
C	46	28
I	45	29
H	41	22
E	38	16
J	14	7
D	10	40
F	0	50
K	0	6

Gemiddeld % intrekking  
rijvergunning 37,2 % op N=290

$\chi^2 = 85,75$        $df = 10$        $p < .001$

$v = .54$

Het percentage intrekkingen van de rijvergunning varieert, naar gelang van de gecontacteerde parketmagistraat, van 73 % (magistraat G) tot 0 % (magistraten F en K). De aangetroffen verschillen zijn statistisch significant. Bovendien is er, zoals men uit de associatiemaat  $v$  kan opmaken, tussen beide variabelen een relatief sterke samenhang.

In de multivariate analyses zullen we onderzoeken of de afdoeningsverschillen zo manifest aanwezig blijven na controle voor een aantal mogelijke verschillen in aard en ernst der beoordeelde R.O.I.-zaken.

Vooralsnog is er alle grond voor de verwachting dat de ongelijkheden in afdoening door deze controles niet zullen verdwijnen ; de toewijzing van de R.O.I.-contacten op grond van een beurtrol-dienstregeling biedt op zich een tamelijk sterke waarborg voor een nogal gelijkaardige verdeling en samenstelling van het pakket zaken waarover beslist werd (470).

Tot zover de significante samenhangen uit de bivariate analyses die ook bij controle voor de invloed van andere variabelen stand zullen houden. In aanvang wél, doch na controle niet meer zo belangrijk waren :

1. De bewijsbaarheid van R.O.I. (471) ; bij toenemende bewijsbaarheid een hoger percentage intrekkingen,
2. de ernst van het door de verdachte opgelopen materieel nadeel ; zélf ernstiger benadeelde verdachten mochten hun rijvergunning relatief vaker behouden (472),
3. de ernst van het door derden opgelopen materieel nadeel (473) ; mildere aanpak wanneer derden ernstiger materieel nadeel opliepen.
4. Het oplopen van verwondingen door de verdachte : gekwetste verdachten mochten relatief vaker hun rijvergunning behouden.
5. De verbaliserende en contacterende politiedienst; de door de rijkswacht gesignaleerde R.O.I.-inbreuken leidden relatief minder vaak tot een intrekking.

Bij een en ander willen we het volgende vermelden ;

- 1-4. We vonden een nauwe samenhang tussen het gekwetst zijn van de verdachte, het zelf oplopen van ernstiger materieel nadeel, het door derden oplopen van ernstiger materiële schade en een geringere bewijsbaarheid van R.O.I.

Naar we aannemen wordt de rijvergunning mede omwille van deze geringere bewijsbaarheid minder vaak ingetrokken ; ook kunnen daarbij de overweging dat het voertuig van de verdachte toch gebruiksonklaar is en/of de verdachte door de schade, respectievelijk door zijn verwondingen voldoende bestraft, meespelen.

5. We constateerden dat de rijkswacht met ernstiger ongevallen en met minder bewijskrachtige R.O.I.-zaken te maken kreeg. Bovendien hadden zij wat minder dikwijls contact met magistraten die verhoudingsgewijs vaak tot een intrekking besloten.

Noch in de multi-pele regressie-analyse, noch bij een aantal bewerkingen met opsplitsingstechniek bleef het aanvankelijk duidelijk verband aanwezig.

### 3. Factoren van invloed op de beslissing tot intrekking van de rijvergunning bij rijden onder invloed.

We weten thans welke variabelen zonder controle voor de invloed van andere informatie met de B.I. samenhangen.

Krijgen we hetzelfde beeld wanneer we dergelijke controles wél doorvoeren ?

We bekijken dit met behulp van de multiële regressie-techniek; het respectieve belang van de onderscheidene soorten informatie kan daaruit blijken. Ook weten we daardoor hoeveel van de afdoeningsvariantie (van de verschillen in de toepassing van het dwangmiddel "intrekking van de rijvergunning") vanuit de opgenomen informatie verklaard geraakt.

#### De multiële regressie-benadering.

In de uiteindelijke multiële regressie-analyses brachten we volgende variabelen :

1. De bewijsbaarheid van R.O.I. (zwak, twijfelachtig, sterk)
2. Het gebruikte vervoermiddel (fiets of bromfiets versus ander vervoermiddel)
3. De motiveerbaarheid van een intrekking (hoogstens R.O.I. versus ook andere grond)
4. Ongeval ? (neen versus ja)
5. Verdachte gekwetst ? (neen versus ja)
6. Ernst eventuele schade aan derden (geen versus licht tot middelm. vs ernstig)
7. Sociale positie van de verdachte (scores 1 tot 3 versus 4 tot 6 Van Tulder)
8. Statuut beroepsactiviteit van verdachte (ondergeschikt versus zelfstandig)
9. Het beroepshalve nodig hebben van een rijvergunning (neen versus ja of ?)
10. Het gerechtelijk verleden van verdachte (blanco versus wél antecedenten) (474)
11. De verbaliserende instantie (politie versus rijkswacht)
12. Aantal dummy-variabelen voor beslissend magistraat

Hieronder vindt men een overzicht van de correlaties tussen de onderscheidene variabelen.

TABEL 67 Enkelvoudige correlaties tussen de in de analyses betrokken variabelen

Predictoren	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Bewijsbaarheid	. -										
2. Vervoermiddel	.036	-									
3. Motiveerbaarh.	.572	.078	-								
4. Ongeval ?	-.131	.123	.071	-							
5. Verd. gekwetst?	-.176	-.154	-.167	.164	-						
6. Ernst schade 3n	-.169	.151	-.073	.678	.195	-					
7. Sociale positie	-.120	-.097	-.147	-.023	.061	-.046	-				
8. Statuut beroep	.048	.074	.076	.069	-.043	.041	-.238	--			
9. Rijverg. nodig?	.062	.104	.090	.156	-.038	.001	-.074	.115	-		
10. Gerechtel. verl.	.241	.362	.159	-.045	-.109	.023	-.112	.080	.092	-	
11. Verbalis. inst.	-.111	-.048	-.074	-.066	.129	.052	.052	.012	.012	.032	-
<u>Criterium</u>											
B.I.	.275	.155	.326	.037	-.098	-.080	-.052	-.045	.097	.156	-.105

Het lag voor de hand dat de eventuele ernst van het door derden geleden materiëel nadeel met het al dan niet optreden van een ongeval te maken heeft.

Voorts heeft de motiveerbaarheid van een intrekking in een belangrijke mate met de bewijsbaarheid van rijden onder invloed te maken.

Deze twee variabelen hebben overigens ook de "sterkste" correlaties met het criterium, gevolgd door het gerechtelijk verleden van de verdachte en het gebruikt vervoermiddel.

We tonen hier niet de correlaties tussen alle in vorige tabel opgenomen variabelen en deze die we voor de beslissers vormden.

Bedoelde correlaties werden wél berekend ; de inhoud van het pakket zaken dat de onderscheidene parketmagistraten te beoordelen kregen bleek in regel weinig verschillend.

In een eerste (stapsgewijze) multiële regressie-analyse (tabel III) relateerden we de in vorige tabel opgenomen predictorvariabelen aan het criterium (de B.I.).

In het totaal gaf dit bijna 17 % verklaarde variantie (bijdrage statistisch significant op .001-niveau). De motiveerbaarheid van de intrekking bleek duidelijk het belangrijkste ; deze variabele werd eerst uitgeselecteerd, en zorgde

voor bijna 11 % van de verklaarde variantie ( $\beta = .220$ ,  $p < .01$ ).

Daarop volgden : het gebruikt vervoermiddel ( $R^2_+ = .017$   $\beta = .126$  NS) en de bewijsbaarheid ( $R^2_+ = .012$ ,  $\beta = .110$  NS).

De overige variabelen voegden aan de tot dan toe verklaarde variantie nog slechts drie procent toe ( $\beta$  telkens kleiner dan .100,  $R^2_+$  altijd minder dan 1 %, bijdrage nooit statistisch significant).

Op dezelfde onderzoeksgroep verrichtten we een andere (stapsgewijze) multi-pele regressie-analyse ; daarin werden (alleen) de voor de factor "beslissend magistraat staande variabelen aan het criterium gerelateerd (tabel IV).

Nu liep de totale hoeveelheid verklaarde variantie tot 29 % op ( $p < .001$ ).

Achtentwintig procent werd door de eerste vijf weerhouden magistraten verzorgd, te weten ( $\beta$ 's na opname van de overige magistraten berekend) :

	$R^2$	$R^2_+$	Beta	$p$ <
Magistraat F	.117	.117	-.302	.001
Magistraat D	.212	.095	-.220	.01
Magistraat G	.245	.033	.237	.001
Magistraat A	.263	.017	.169	.05
Magistraat B	.282	.019	.144	.05

De overige magistraten verzorgden ieder op zich minder dan 1 % verklaarde variantie.

De conclusie uit vorige twee alinea's formuleren we als volgt ; zou ons gevraagd worden een concrete B.I. zo correct mogelijk te voorspellen dan zijn we er soms (475) meer mee gebaat te weten welke magistraat over de intrekking beslist dan we met informatie over de daad of de dader geholpen zouden zijn.

Dat blijkt overigens uit volgende analyse, waarin de informatie over de beslissers pas na de dossierinformatie opgenomen werd (geen stapsgewijze procedure).

Tabel 68 Multipele regressie-analyse omtrent de factoren van invloed op de B.I. van de rijvergunning

PREDICTOREN	R <sup>2</sup>	R <sub>T</sub> <sup>2</sup>	Beta	F	p df=1/179	r
Bewijsbaarheid	.075	.075	.085	1,45	NS	.275
Vervoermiddel	.097	.021	.154	6,93	.01	.155
Motiveerbaarheid intrekking	.135	.039	.277	16,16	.001	.326
Ongeval	.136	.000	.038	0,22	NS	.037
Ernst schade derden	.146	.011	-.039	0,25	NS	-.080
Statuut beroepsactiviteit	.153	.007	-.044	0,62	NS	-.045
Rijvergunning nodig	.155	.002	.051	0,80	NS	.097
Gerechtel. verleden	.161	.006	.101	2,88	NS	.156
Verbaliserende instantie	.165	.003	-.025	0,20	NS	-.105
Magistraat G	.228	.063	.210	10,91	F=11,59 df 9/179 p < .001	.277
Magistraat F	.338	.110	-.341	23,78		-.342
Magistraat E	.338	.000	.019	0,10		.037
Magistraat A	.386	.048	.186	7,85		.218
Magistraat D	.446	.060	-.238	12,33		-.232
Magistraat H	.446	.000	.031	0,25		.037
Magistraat K	.449	.003	-.047	0,66		-.076
Magistraat J	.460	.011	-.085	2,13		-.055
Magistraat B	.472	.012	.132	4,10		.183

Multiple r = .687

F = 8,89 df = 18/179 p &lt; .001

In deze analyse vinden we de bijna 17 % vanuit de dossierinhoud verklaarde variantie terug ; toevoeging van de identificering der beslissers doet deze tot 47 % oplopen.

Van de dossierinformatie blijken vooral de motiveerbaarheid van een intrekking (beta = .277) en het gebruikt vervoermiddel (beta = .154) van belang. Niet meer significant, maar toch van enig gewicht zijn het gerechtelijk verleden van de verdachte en de bewijsbaarheid. De andere informatie maakt niet veel uit : afgezien van het gerechtelijk verleden lijken van de verdachte andere sociaal-biografische kenmerken evenmin belangrijk. Twee van de op hem betrekking hebbende variabelen bleven zelfs niet in de analyse (476).



Wat de beslissers betreft ; de verklaarde variantie neemt sterk toe bij opname van de voor de magistraten F, D (uit tabel 67 weten we al dat zij vaak gecontacteerd werden doch nooit, respectievelijk zelden de rijvergunning introkken) en de magistraten G en A (frequent de intrekking gelastend, en magistraat A relatief dikwijls gecontacteerd) staande variabelen.

De factor "beslissend magistraat" blijft bijgevolg van groot belang voor de verklaring van de afdoeningsverschillen.

#### 4. Aanvullende beschouwingen.

##### 1. De invloed van de gecontacteerde parketmagistraat.

Verschillende magistraten, geen verschillende zaken.

Wanneer we aan de hand van de beta's uit vorige tabel een ordening van de parketmagistraten opstellen en deze met die op grond van de intrekkingspercentages in tabel 66 vergelijken, zien we dat de onderlinge posities van de beslissers nauwelijks veranderen.

Bij de ordening met behulp van de beta-waarden is rekening gehouden met de invloed van de dossiergegevens op de afdoening : dat geeft de ordening thans wat meer gewicht.

Daarbij aansluitend willen we onderstrepen dat de hoeveelheid door de opname van beslissersinformatie verklaarde variantie niet verminderd is door het pas na de dossiergegevens opnemen : de bijdrage in verklaarde variantie moet bijgevolg niet meer in de invloed van de dossierinformatie gezocht worden.

Terughoudendheid verschillend naargelang de aard van het delict.

We willen hier nog een vraag beantwoorden, te weten : zijn de magistraten die zich ten aanzien van de vervolging van winkeldiefstal eerder terughoudend toonden ook ten aanzien van de intrekking van de rijvergunning reticent (omgekeerd : zijn de "vervolgers" ook "intrekkers" ?).

Vergelijken we even de rangordeningen naar vervolgingspercentage bij winkeldiefstal met deze naar de beslissing tot intrekking van de rijvergunning bij R.O.I.

Parketmagistraat K laten we uit deze analyse : hij kreeg in het algemeen niet zoveel zaken voorgelegd.

Voor het overige stellen de in beide deelonderzoeken gebruikte identieke symbolen telkens een zelfde parketmagistraat voor.

TABEL 69 : Positie van de parketmagistraten bij winkeldiefstal, respectievelijk bij R.O.I.

	<u>Winkeldiefstal</u>	<u>R.O.I.</u>
	Ordering volgens toenemend % besliss. tot vervolgen.	Ordering volgens toenemend % intrekk. rijvergunning.
A	1	9
E	2	4
D	3	2
I	4	6
C	5	7
F	6	1
B	7	8
G	8	10
H	9	5
J	10	3

$r_s = -.04$

Uit de rangcorrelatiecoëfficiënt van Spearman ( $-.04$ ) blijkt hoe weinig beide rangordeningen overeenstemmen.

De eventuele verwachting dat parketmagistraten die winkeldiefstal vaker seponeerden ook het hen bij rijden onder invloed ter beschikking staand dwangmiddel "met spaarzaamheid" hanteerden vindt bijgevolg geen empirische ondersteuning.

"Vervolgers" kunnen zeer wel "niet-intrekkers" zijn (vb. magistraat J),

"seponeerders" zeer wel "intrekkers" (vb. magistraat A).

Het al of niet terughoudend optreden van de magistraten blijkt bijgevolg naar gelang van de aard van het delict waarover beslist wordt anders te (kunnen) liggen.

De verschillende beslissingstypes.

We hebben de parketmagistraten in drie groepen ingedeeld, ons daarbij

baserend op het procentueel aantal gevallen waarin ze tot intrekking van de rijvergunning besloten.

De groep H (hoog intrekkingspercentage) omvat de magistraten G, A en B (N=92), de groep L (laag intrekkingspercentage) omvat de beslissers K, F, D en J (N=96). De resterende magistraten vormen de middengroep, met een "doorsnee" intrekkingspercentage (de M-groep).

Deze indeling gebruikten we bij twee reeksen aanvullende bewerkingen : vooreerst laten we in een aantal in bijlage opgenomen analyses zien hoe de relatie tussen enkele onafhankelijke variabelen en de B.I. ligt bij controle voor het "beslissingstype" van de magistraat (477).

Verder bekeken we de samenhang tussen de drie magistratengroepen en de B.I. bij controle voor de invloed van enkele andere variabelen (478).

Uit deze laatste reeks bewerkingen, doorgevoerd op de gevallen van R.O.I. bij rijvergunningplichtige, en niet reeds vervallen verklaarde verdachten, konden we het volgende afleiden :

1. de verschillen in afhandeling over de drie groepen blijven ook bij controle voor enkele testvariabelen duidelijk zichtbaar (tabel V) (479).

Ten aanzien van de beslissing tot intrekking van de rijvergunning blijkt het bijgevolg veel uit te maken welke parketmagistraat naar aanleiding van een vaststelling van R.O.I. gecontacteerd wordt.

Het feit dat dit op grond van een dienstrol (beurtregeling voor de van dienst zijnde parketmagistraten) gebeurt, kan niet verhinderen dat door de verschillen inzake het door de magistraten gehanteerd afhandelingstype een feitelijke rechtsongelijkheid tot stand komt,

2. "sterkere" en eventueel ernstiger zaken leiden relatief vaker tot een intrekking (zie de intrekkingsproporties in tabel V),
3. (Zelfs) bij de zaken met hoogstens twijfelachtige bewijsbaarheid gelasten magistraten (vooral uit de H-groep) alsnog de intrekking van de rijvergunning (tabel VI).

## 2. Het beroepshalve nodig hebben van een rijvergunning en de B.I.

Voor diegenen die voor hun beroepsuitoefening een rijvergunning nodig hebben stellen de mogelijke implicaties van een intrekking zich zeer scherp.

Vormde dit voor de parketmagistraten grond voor een wat meer terughoudend intrekkingbeleid ten aanzien van zulke rijders onder invloed ?

In een eerste (bivariate) analyse vonden we daarvan geen aanwijzingen (tabel VIII). Dit kan betekenen dat (sommige) parketmagistraten wel oog voor de vermoedelijke consequenties van een intrekking hebben, doch vinden dat "beroepschauffeurs" ofwel "beter" moesten weten (de intrekking wordt dan vanuit normatief-sanctionerende doeleinden gehanteerd). Het kan ook betekenen dat men vindt dat deze categorie rijders onder invloed juist omwille van hun intensieve verkeersdeelname én het feit dat ze toch nog onder invloed (durven) rijden ter beveiliging van de overige weggebruikers beter voor enige tijd uit het verkeer gehouden worden, welke ook de consequenties van deze maatregel voor de betrokkene zelf zouden zijn.

Uit de multi-pele regressie-analyse bleek niet dat deze factor toch de B.I. op een betekenisvolle wijze beïnvloedde.

Een en ander vindt men meer zichtbaar in de in bijlage opgenomen tabellen, welke met gebruik van de opsplitsingstechniek tot stand kwamen. (het gaat om rijvergunningplichtige en niet vervallen verklaarde rijders onder invloed, met verdere controle voor de in de tabellen aangeduide testvariabelen/zie de tabellen IX-XII).

Zoals ook daaruit blijkt kan van een systematische invloed niet gesproken worden.

## 3. De sociale positie van de verdachte

De sociale positie, zoals uitgedrukt in beroepsprestige.

Bij de eerste analyses in dit deelonderzoek vonden we tussen de sociale positie van de verdachte en de B.I. geen betekenisvolle samenhang (tabellen XIII-XV).

Controle voor de invloed van andere factoren zoals deze in de multivariate analyse gebeurde wees niet in een andere richting.

Toch waren we voor wat het mogelijk belang van deze factor betreft met de multiële regressie-analyse niet zo ingenomen, gezien we om de onderzoeksgroep niet onnodig te reduceren een indeling gebruikten (hoogste drie versus laagste drie posities op de VAN TULDER-schaal) waarvan het onderscheidend vermogen bij voorbaat al tamelijk gering diende geacht.

We vermeldde in het vorig hoofdstuk al onze voorkeur voor een meer contrasterende aanpak, waarbij men verdachten met een van de hoogste twee posities op de schaal met verdachten uit de laagste twee sociale groepen vergelijkt.

Immers : brengt men ook de middelste categorieën in de analyse dan gaan de te vergelijken groepen bijzonder dicht bij mekaar aansluiten. Wanneer bovendien de grootste aantallen analyse-eenheden zich in deze middelste categorieën bevinden, dan vergelijkt men in feite deze categorieën of men van een dergelijke analyse hoe dan ook nog iets mag verwachten wordt dan wel bijzonder sterk door het onderscheidend vermogen van de twee aansluitende categoriseringen bepaald.

Dit bracht ons er toe de samenhang tussen de sociale positie van de verdachte en de B.I. opnieuw te bekijken, ditmaal met een meer contrasterende benadering en met behulp van de opsplitsingstechniek. De daarmee gevormde tabellen vindt men in bijlage (tabellen XVI-XX).

Wie deze tabellen bekijkt ziet dat we tamelijk vlug "uitgesplitst" geraakten. Bovendien konden we slechts voor enkele analyses nog bruikbare associatiematen berekenen (de analyses 54, 55, 59, 62, 63, 66, 71 en 75 zie de tabellen XVII-XIX). Een en ander beperkt de draagwijdte van wat volgt. Toch willen we er op wijzen dat, bekeken voor de hoger genoemde analyses, thans alle associaties in de richting van een minder gunstige B.I. ten aanzien van laag gesitueerde verdachten wijzen (480).

Voorzover onze veronderstelling dat de hoog, respectievelijk laag gesitueerde verdachten over alle andere variabelen niet ernstig verschillen correct is durven we concluderen dat laag gesitueerden iets harder worden aangepakt. Manifest zijn de verschillen evenwel niet.

De sociale positie naar statuut van de door de verdachte uitgeoefende beroepsactiviteit.

De zoëven geformuleerde conclusie vindt ook anderszins enige ondersteuning. Wanneer we met gehulp van de opsplitsingstechniek nakijken of, waar en hoe de B.I. eventueel met het al of niet in ondergeschikt verband werken van de verdachte te maken heeft (tabellen XXI-XXV in bijlage) zien we (op de analyse met nummer 103, waar geen verschil wordt vastgesteld, na) dat de associatie in alle analyses waarmee nog zinnig kan worden gewerkt, in een zelfde richting wijzen.

Telkens is de rijvergunning iets vaker ingetrokken ten aanzien van lager gesitueerde verdachten (analyses 94, 95, 99, 102, 106, 107, 110, 111, 115).

Ook hier geraakten we met slechts enkele testvariabelen "uitgesplitst", en zijn de associatiematen niet bijzonder indrukwekkend : stellige conclusies lijken ons bijgevolg geen haalbare zaak (481).

Toch lijken deze bevindingen enige ondersteuning voor de stelling dat lager gesitueerde verdachten bij de B.I. er ietwat slechter voor staan.

Waarom kunnen we het gevonden verband toeschrijven ?

Bij de afhandeling van winkeldiefstal vonden we, voor wat de afhandeling van lichtere gevallen betreft, een wat hardere aanpak van hoog gesitueerden. Pas bij enigszins ernstiger gevallen liepen laag gesitueerden een wat grotere vervolgingskans.

Deze specificatie van het verband tussen sociale positie en de afhandelingsbeslissing vinden we bij de B.I. niet terug ; verdachten met een hoge sociale positie komen er in regel "altijd" iets gunstiger af.

De verklaring voor dit verschil ligt niet in de gegevens zelf besloten. Toch willen we, ten hypothetische titel, een tweetal mogelijke verklaringen geven.

Verdachten met een hoge sociale positie hebben het in geen geval nodig in winkels te stelen ; zo ze zich onrechtmatig willen verrijken, dan beschikken ze daartoe over meer geëigende wegen (bv. fiscale fraude). De hoger gesitueerde die toch in winkels steelt, toont zich geen clementie waard.

Van laag gesitueerden is het iets meer begrijpelijk dat ze toegeven

aan de verlokkingen van het zelfbedieningssysteem, en de zegswijze (die we op kassaticketten in de dossiers aangetroffen) "zichzelf bedienen is geld verdienen" wat al te letterlijk opvatten. Die clementie verdient de laatste groep alleen indien het over een lichte en gewone winkeldiefstal gaat. Bij een iets ernstiger winkeldiefstal kan alleen met harder optreden iets bereikt worden : het feit alleen van de betrapping zal voor hen (wel) minder zwaar geweest zijn. Wat rijden onder invloed betreft : dat kan iedereen "overkomen". De intrekking van het rijbewijs kan de hoog gesitueerden ernstiger treffen : laag gesitueerden zullen hun wagen allicht meer exclusief tijdens de vrije tijd gebruiken. Intrekking heeft dan nog een toereikend sanctionerend karakter zonder dat de (onbedoelde) neveneffecten een intrekking in de weg staan.

Even nog willen we een andere mogelijke verklaring geven. Bij de B.I. naar aanleiding van rijden onder invloed beslist de parketmagistraat niet op grond van de door de verbalisanten verstrekte informatie.

Uit in het literatuurgedeelte vermelde onderzoeken weten we dat deze zich van lager gesitueerde verdachten, op grond van hun secundaire klassekenmerken, een minder gunstig beeld vormen. Het lijkt niet uitgesloten dat de verbalisanten doorheen hun gesprek met de parketmagistraat dit beeld aan hem overdragen, en daardoor de B.I. ten aanzien van lager gesitueerden in een enigszins ongunstige zin beïnvloeden.

Deze verklaringen zijn tot nader order niet meer dan hypotheses.

Tevens willen we (nogmaals) beklemtonen dat de gevonden verbanden tussen de sociale positie van de verdachte en de afdoening in beide deelonderzoeken nimmer manifest zijn en bijgevolg tot een zeer voorzichtige en genuanceerde conclusie omtrent afdoeningsongelijkheden op grond van de sociale positie dwingen.

---

### 2.5.1.2. Factoren van invloed op de duur van de intrekking van het rijbewijs of van de leervergunning.

#### 2.5.1.2.1. Verschillen in de intrekkingsduur mogelijk.

We identificeerden in vorig hoofdstuk een aantal op de beslissing inzake het al of niet onmiddellijk intrekken van de rijvergunning van invloed zijnde factoren.

Thans betreft het de vraag ;

gegeven een intrekking van de rijvergunning, zijn er verschillen in de intrekkingsduur en zo ja : waaraan kunnen deze worden toegeschreven ?

Wettelijk waren (en zijn) zulke verschillen niet uitgesloten ; de wetgever voorzag alleen dat de rijvergunning diende teruggegeven wanneer de rechter geen verval van het recht tot sturen uitsprak of wanneer de houder van een buitenlands rijbewijs het grondgebied verliet (482).

Voor het overige mocht de ambtenaar van het openbaar ministerie het rijbewijs of de leervergunning ambtshalve of op verzoek van de bestuurder teruggegeven.

In beginsel beschikte de parketmagistraat bijgevolg ook hier over een grote beslissingsvrijheid : hij kon de rijvergunning veertien dagen inhouden, hij kon ze ook bijvoorbeeld een half jaar bewaren.

Het een én het ander zou, wat het in ons onderzoek betrokken parket betreft, afwijken van wat als regel voor de intrekkingsduur gesteld was (483), met name : intrekking gedurende één maand.

#### 2.5.1.2.2. De intrekkingsduur.

Is, gedurende de beschouwde periode en binnen het arrondissementsparket te X, steeds de één maand-intrekkingsduur toegepast (484) ?

Dit is niet het geval ; de (beoogde) intrekkingsduur liep van 2 tot 78 dagen. Hoewel vijftig procent van de intrekkingen niet langer dan 32 dagen duurden, bedraagt de gemiddelde intrekkingsduur 38 dagen.

Enigszins gegroepeerd ziet dat er als volgt uit :

<u>Duur intrekking</u>	<u>N</u>	<u>%</u>	<u>Gemiddelde duur</u>	<u>Standaard- deviatie</u>
Minder dan een maand	14	13	19 dagen	7,4
Ongeveer een maand	60	56	31 dagen	1,2
Meer dan een maand	33	31	51 dagen	12,9

In 44 % van de gevallen was de (beoogde) intrekkingsduur niet (ongeveer) één maand : daarbij werd de rijvergunning in regel langer ingehouden.

Waaraan kunnen de geconstateerde verschillen worden toegeschreven ?

Uit een aantal analyses, waarbij we de intrekkingsduur relateerden aan alle predictorvariabelen die we op de bladzijden 228-229 noemden, mét daarbij het eventueel verzoek van (of voor) de verdachte tot snelle(re) teruggave, bleek



dat de verschillen inzake intrekkingduur zeer veel met de beslissende magistraat te maken hadden.

### 2.5.1.2.3. De beslisser en de intrekkingduur.

#### Andere beslissers, andere tijden.

We weten dat sommige parketmagistraten bewust een "standaard"-intrekkingduur van één maand verkozen en deze zelf ook toepasten. Dit laatste blijkt trouwens uit volgende tabel (zie de magistraten I, E en ook C).

TABEL 70 : Gemiddelde duur intrekking, volgens beslissend parketmagistraat.

<u>Magistraat</u>	<u>Gemiddelde D.I.</u>	<u>N</u>	<u>Standaarddeviatie</u>
G	29,1	13	15,2
E	30,3	6	2,3
I	31,5	12	0,7
C	32,7	12	3,6
B	32,8	17	12,2
H	33,0	9	12,8
A	45,1	25	19,5
D	45,5	4	19,9
Totaal :	35,7	98	14,6

F = 2,92      df = 7/90      P < .01

Aan de hand van de informatie in tabel 70 maakten we een "typologie" van de beslissers ;

Groep 1 : omvat de magistraten I, E en C : drie beslissers die de rijvergunning gedurende gemiddeld één maand inhielden en van deze "standaardduur" (ongeacht de zaak) nauwelijks afweken (dit laatste blijkt uit de vermelde standaarddeviaties).

Groep 2 : de magistraten B, H en G omvattend, groepeerde de beslissers met eveneens een gemiddelde intrekkingduur van één maand doch, naar gelang van de zaak, zeer verschillende intrekkingperiodes toepassend (geen "standaardtarief").

Groep 3 : betreft de beslissers die de rijvergunning voor een gemiddeld langere periode inhielden. Voor deze magistraten (A en D) blijkt evenmin een "standaardtarief" van toepassing. De één-maandperiode werd bijgevolg lang niet altijd toegepast.

Intrekkers ook inhouders ?

Dit brengt ons tot volgende vraag : vinden we de terughoudendheid van enkele magistraten ten aanzien van de beslissing tot onmiddellijke intrekking (de L-groep uit vorig deelonderzoek) ook in de beslissing over de intrekkingsduur terug ?

En : is het zo dat de magistraten die relatief vaak de intrekking gelastten ook inzake de intrekkingsduur een harder standpunt innamen ?

Uit enkele analyses bleek dat de ten aanzien van de intrekking gehanteerde lijn niet immer ook tot de intrekkingsduur doorgetrokken werd.

De magistraten G, I en H dienen weliswaar voor beide soorten beslissingen in het midden gesitueerd ("doorsnee"-intrekkers, normale duur), maar voor andere magistraten moeten we de in vorige alinea geformuleerde vragen negatief beantwoorden (zie tabel XXVI in bijlage).

Zo trok magistraat G de rijvergunning relatief vaak in, maar hij deed dat voor een relatief korte periode. Bij magistraat D is het andersom : hij gelastte zelden een intrekking, maar wanneer dat gebeurde, was dit wel voor een langere periode (485). Intrekkers blijken bijgevolg niet altijd inhouders, meer reticente intrekkers niet altijd vlotte teruggevers.

Langere intrekkingsduur, ernstiger zaken ?

Het zou kunnen dat de twee magistraten die de rijvergunning voor een langere periode inhielden zo handelden omdat ze met anderssoortige zaken te maken hadden.

Een uitgebreide controle was, gezien het aantal intrekkingen (486) maar een honderdtal zaken betrof, niet mogelijk. We keken wél na of bedoelde twee beslissers meer sterk bewijsbare zaken hadden, meer R.O.I.-zaken waarbij ook nog vluchtmisdrijf gepleegd was, meer dossiers waarbij derden ernstig benadeeld waren. Verder onderzochten we of zij relatief vaker beslisten over dossiers inzake verdachten die hun rijvergunning niet beroepshalve nodig hadden

(de consequenties van een langere intrekking dan vermoedelijk minder ernstig zijnd). Tenslotte bekeken we of het verschil met een eventueel groter aantal dossiers inzake lager gesitueerde verdachten te maken kon hebben.

Het aangetroffen verband lag meer niet dan wel in de verwachte richting ; we vonden overigens geen sterke noch een significante samenhang.

Onderzoek van de gemiddelde intrekkingduur (en de afwijkingen daarrond) per magistratuur (respectievelijk magistratengroep) binnen telkens iets meer homogeen samengestelde groepen wees uit dat het in tabel 70 en in de daarop gegronde "typologie" gegeven beeld nooit noemenswaard anders lag (tabel XXVII).

Dit geeft bijgevolg onze aanvankelijke bevinding, inhoudend dat de verschillen inzake de beslissingsduur méér met de magistratuur, dan met de R.O.I.-zaak te maken hebben, supplementaire empirische ondersteuning.

#### 2.5.1.2.4. Dossierinformatie en de intrekkingduur.

We schreven al dat een uitvoerige multivariate analyse, gezien we deze slechts op een honderdtal zaken konden doorvoeren, niet goed uitvoerbaar was. Anderzijds vinden we de resultaten uit bivariate analyses over het algemeen niet zo overtuigend.

Tussen beide beperkingen "geklemd", bekeken we toch de mogelijke samenhang tussen enkele soorten dossiergegevens en de beslissing inzake de intrekkingduur : we deden dit met controle voor de factor "beslissend magistratuur" (gegroepeerd). Gezien de concrete dossierinhoud voor de in de eerste groep opgenomen magistraten tot weinig verschillen in intrekkingduur leidde, controleerden we voor de tweede en de derde beslissersgroepen. De analyses zelf vindt men in bijlage (tabel XXVIII).

Telkens werd het aantal intrekkingen dat, binnen de beschouwde magistratengroep relatief korter bleef met het aantal relatief langer ingetrokken rijvergunningen vergeleken.

Deze bewerkingen leidden tot volgende conclusies (we geven telkens de Phi-waarde voor de analyse zonder controle, deze binnen magistratengroep 2, en deze binnen groep 3 doorgevoerd) :

1. R.O.I.-"puur"-zaken leiden relatief vaker tot een kortere intrekkingsduur Phi-waarden respectievelijk .24 .23 en .19).
2. Zaken waarbij derden relatief ernstiger nadeel leden, maken binnen groep 2 een iets grotere kans op een langere intrekkingsduur (.04 .18 en .06).
3. Een tussenkomst ter bepleiting van een snelle(re) teruggave vergroot de kans daarop, voorzover het groep 2 betreft. Binnen groep 3 heeft dit eerder een tegengesteld effect (Phi's .00 .29 en .34).
4. De aan- of afwezigheid van vroegere rijverboden is nauwelijks op de intrekkingsduur van invloed (.12 .11 .07).
5. Hoger gesitueerde verdachten hebben nauwelijks een grotere kans op een voor hen gunstige intrekkingsduur (.00 .16 (.45)).

Geen van de tot nog toe aangeduide verbanden is statistisch significant : de kans dat toevalsfactoren spelen blijft bijgevolg groot.

Anders is dit met het al dan niet beroepshalve nodig hebben van de rijvergunning. Verdachten die hun rijbewijs dagelijks nodig (kunnen) hebben krijgen dit eerder terug : vooral magistraten binnen de groep 2 blijken hiermee rekening te houden (Phi's .29 ( $p < .05$ ) .46 en .11).

Het verband blijft aanwezig wanneer we het binnen de groep "ambtshalve teruggegeven rijvergunningen" bekijken : het is bijgevolg niet zozeer de vraag om versnelde teruggave die hier speelt.

---

## 2.5.2. De strafvordering bij rijden onder invloed.

### 2.5.2.0. Inleiding.

Zoals we dit ten aanzien van winkeldiefstal deden, onderzochten we welke bestemming de R.O.I.-zaken kregen.

R.O.I. heeft, net als bij de zaken die we voor de studie van de intrekking-beslissing kozen, betrekking op :

1. de inbreuken op art. 34 - 1° en/of art. 35 van de "Wet betreffende de politie over het wegverkeer",
2. zonder dat daarbij aan derden slagen of verwondingen waren toegebracht, en :
3. binnen het arrondissement X tussen 1 januari 1972 en 31 december 1974 ten parkette geregistreerd zijnd.

Om tijdseconomische redenen beperkten we ons tot de binnen twee 'politieparketten' afgehandelde R.O.I.-zaken. (487)

In dit onderzoeksgedeelte willen we twee vragen beantwoorden :

1. op welke gronden werden R.O.I.-zaken geseponneerd, respectievelijk voor de rechter gebracht ? Daarover gaat eerstvolgend gedeelte.
2. Legde het O.M., indien mogelijk, beide R.O.I.-inbreuken ten laste ? Zo neen, waarop is de eventuele reductie in de tenlastelegging terug te voeren ? Een antwoord hierop geven we in hoofdstuk 2.5.2.2.

### 2.5.2.1. Seponeren, respectievelijk vervolgen bij rijden onder invloed.

#### 2.5.2.1.0. Inleiding : bij R.O.I. geen beleidssepots ?

Anders dan bij winkeldiefstal vertrokken we met de op. verklaringen van enkele betrokkenen gegronde verwachting dat alle bewijsbare R.O.I.-zaken voor de rechter gebracht waren.

Weliswaar behielden de parketmagistraten (488) de bevoegdheid tot sepot op opportuniteitsgronden (het beleidssepot), maar de betrokken beslissers verwezen naar vroeger binnen het arrondissement gemaakte afspraken ter vervolging van elke bewijsbare R.O.I.-zaak, gesteund op de opvatting dat R.O.I. dermate risicoscheppend gedrag is, dat daarop niet door middel van een beleidssepot mocht (mag) worden gereageerd.

Uit het onderzoek zal blijken of (en zo ja : in welke mate) onze aanvankelijke verwachting empirische ondersteuning vindt.

#### 2.5.2.1.1 De onderzoeksgroep.

Deze omvat enerzijds alle geseponeerde zaken (489) met verdenking van R.O.I. (N=89) en anderzijds een random steekproef van alle dossiers/die tot vervolging leidden (N=289, overeenstemmend met 46 % van het geheel aan vervolgde R.O.I.-zaken). Door deze opnamecriteria bedraagt het aantal sepot 24 % van onze onderzoeksgroep. In werkelijkheid was maar in 12 % der R.O.I.-gevallen geseponneerd : het ware bijgevolg verkeerd uit de gepubliceerde tabellen zonder enige correctie informatie over de sepot/vervolgingsverhouding te willen afleiden. Ook dwingt deze werkwijze tot enig (extra) voorbehoud ten aanzien van de resultaten van de toegepaste significantietoetsing.

Een andere bemerking : tot hiertoe ging dit proefschrift over afhandelingsbeslissingen die door de (eerste) substituut procureurs des Konings getroffen werden.

Volgende gedeelten handelen over beslissingen van de officieren van gerechtelijke politie, aangeduid ter bijstand van de procureur des Konings in de uitoefening van het O.M. (de vroegere "ambtenaren van het O.M."). Deze officieren werken onder de leiding en het toezicht van de procureur des Konings (in feite : van een door hem daartoe aangeduid substituut) : dit verhindert niet dat ze over een soms tamelijk ruime handelingsautonomie beschikken.

Het gaat in dit onderzoeksgedeelte dus wel over andere, binnen hetzelfde arrondissement optredende, beslissers.

#### 2.5.2.1.2. Op de vervolgingsbeslissing van invloed zijnde factoren.

##### 1. De gebruikte variabelen.

We relateerden de afhandeling (seponeren, vervolgen) aan de op de bladzijden 228 en 229 genoemde variabelen.

Daaraan voegden we volgende variabelen toe :

1. het eventueel verzoek om clementie bij de afhandeling,
2. de naleving van de procedurale voorschriften inzake
  - de termijn voor neerlegging van het alcoholdoseringsverslag door de deskundige,

- de termijn voor kennisgeving van het resultaat aan de verdachte,
- 3. het aan de verdachte gemeld bloedalcoholpromillage (490),
- 4. de met het oog op de bewijsvoering door de overheid gemaakte kosten, voorzover eventueel nog op de verdachte te verhalen (491),
- 5. het "politieparket" waar de zaak haar beslag kreeg (492).

2. Eerste bevindingen omtrent de op de afhandeling van R.O.I. van invloed zijnde factoren.

Waarin verschilden de geseponeerde R.O.I.-zaken van deze die voor de (politie)-rechter gebracht werden ?

We onderzochten dit in de eerste plaats door middel van een aantal bivariate analyses. Hoger vermeldden we waarom de resultaten uit zulke analyses ons niet altijd overtuigen : om deze reden publiceren we alleen vollediger informatie over de samenhangen die ook na controle voor de invloed van andere variabelen stand hielden.

1. De bewijsbaarheid van rijden onder invloed.

Kan men zeggen dat het O.M. alleen die zaken seponneert die, indien voor de rechter gebracht, vermoedelijk toch tot een vrijspraak voor R.O.I. zouden geleid hebben ?

En : is het zo dat de zaken met sterke bewijsbaarheid (493) steeds voor de rechter komen ?

Tabel 71 geeft hierover informatie.

TABEL 71 : De samenhang tussen de afhandelingsbeslissing en de bewijsbaarheid van R.O.I.

<u>Afhandelingsbeslissing</u>							
<u>Bewijsbaarheid</u>		Sepot		Vervolg.		Totaal	
		N	%	N	%	N	%
zwak		44	49,4	5	1,7	49	13,0
twijfelachtig		16	18,0	24	8,3	40	10,6
sterk		29	32,6	260	90,0	289	76,5
Totaal	%	100		100		100	
	N	89		289		378	

$\chi^2 = 154,80$        $df = 2$        $p < .001$

$v = .64$

Uit de hoge associatiemaat ( $v = .64$ ) blijkt dat inderdaad van een tamelijk sterk verband mag worden gesproken ; vervolgde gevallen van R.O.I. waren in regel sterk(er) bewijsbare zaken (een zodanig sterke samenhang treffen we verder in dit deelonderzoek niet meer aan), geseponeerde R.O.I.-dossiers in regel eerder "bewijszwak".

Toch bracht het O.M. een aantal zwak bewijsbare zaken alsnog voor de rechter en seponeerde het een aantal R.O.I.-dossiers met alleszins toereikende bewijsbaarheid.

Hoewel de bewijsbaarheid de verdere afdoening in een hoge mate determineerde blijkt ze bijgevolg (in tegenstelling met de aanvankelijke verwachting) niet het enig afdoeningscriterium.

## 2. Het gebruikt vervoermiddel.

Verdachten die met de fiets of bromfiets onder invloed reden (vervoermiddelen waarvoor geen rijvergunning vereist was) konden relatief vaker op een seponeringsbeslissing rekenen (48 % tegenover 21 %,  $N = 375$   $p < .01$   $\Phi = .16$ ).

Was het O.M. van oordeel dat deze rijders onder invloed een geringer risico voor de (verkeers)veiligheid van derden vormden, en vond het om deze reden hun gedrag minder ernstig ?

Seponeerde het O.M. gemakkelijker omdat van deze verdachten de rijvergunning die ze eventueel bezaten nooit ingetrokken was, en een vonnis ter "bevestiging" van een dergelijke maatregel zich bijgevolg niet opdroeg ? Ons inziens kunnen beide mogelijke verklaringen reëel spelende beslissingsgronden betreffen.

## 3. De vergoeding van de aan derden eventueel toegebrachte schade.

De wetgever voorzag dat minnelijke schikkingen pas na vergoeding van de eventueel door de verdachte aan derden berokkende schade mochten afgesloten worden.

Is het, bij analogie, ook zo dat het O.M. zich van sepot onthield indien het aan derden berokkend nadeel nog niet goedge maakt was ? Daarvan zijn er alleszins sterke aanwijzingen ; het aantal sepoten bij R.O.I. zon-



der-of met aan derden vergoede-schade bedraagt 42 %, in het andere geval (nog niet vergoede schade) is slechts in 7 % der gevallen geseponeerd ( $p < .001$   $N=236$   $\Phi = .38$ ).

#### 4. De leeftijd van de verdachte.

Dossiers inzake ouder-zijnde rijders onder invloed (61 jaar en +) gaven zelden aanleiding tot sepot (1 geval op 14 = 7 %). Van de dossiers betreffende 21- tot 60-jarigen waren dat er 22 % : bij de (nog) jongere rijders onder invloed werden 49 % (op  $N = 35$ ) der dossiers geseponeerd. Het verschil is statistisch significant ( $p < .001$   $N = 378$   $v = 20$ ).

Oudere rijders onder invloed liepen bijgevolg, voorzover hun R.O.I. vastgesteld werd, een grotere kans voor de rechter te komen : zij konden, in tegenstelling met de nog jonge "dronken rijders", haast nooit op clementie rekenen. Dit verschil in aanpak heeft voor de andere verdachten bijkomende en bijzonder onaangename gevolgen : wordt de zaak voor de rechter gebracht, dan beslist deze in regel dat het door hem opgelegd rijverbod slechts vervalt nadat de veroordeelde met gunstig gevolg een aantal proeven heeft afgelegd, waaronder een praktisch, een geneeskundig en een psychologisch onderzoek (art. 38 wet politie wegverkeer).

Het is voor een vervallen verklaard bestuurder over het algemeen al niet gemakkelijk om in deze proeven te slagen ; talrijke veroordeelden missen hun rijverbod hierdoor veel langer dan de door de rechter expliciet genoemde rijverbodperiode.

Voor oudere veroordeelden is het slagen in dergelijke proeven nog moeilijker ; een aantal onder hen zal, aansluitend op de O.M.-beslissing te vervolgen, nooit nog achter het stuur van een wagen mogen plaats nemen.

Deze situatie was het O.M. allicht niet onbekend : desondanks werden bijna alle oudere gevatte rijders onder invloed toch voor de rechter gebracht. Naar ons gevoelen kan dit er op wijzen dat het O.M. de aan rijden onder invloed verbonden roekeloosheid bij jongeren nog enigszins tolereerbaar achtte, bij oudere bestuurders niet (meer).

Verder kon het O.M. van oordeel zijn dat de laatste groep rijders onder invloed een nog groter verkeersgevaar vormden, gezien oudere bestuurders "zelfs" in nuchtere toestand over een vaak niet meer uitstekend waarnemings- en reactievermogen beschikken.

#### 5. De onmiddellijke intrekking van de rijvergunning.

Werd een R.O.I.-zaak waarbij de onmiddellijke intrekking van de rijvergunning gelast was nadien alsnog geseponeerd ?

De kansen daarop zijn klein : naar alle waarschijnlijkheid ziet de parketmagistraat zijn beslissing graag door de rechter met een rijverbod geconsolideerd (494). Bovendien zijn een aantal beslissingscriteria gemeenschappelijk voor zowel de onmiddellijke intrekking als voor de uiteindelijke O.M.-afhandeling.

Naar we aannemen (mede) op deze gronden waren inderdaad bijna alle zaken met intrekking van de rijvergunning voor de rechter gebracht (68 % der zaken zonder tegenover 98 % der zaken mét onmiddellijke intrekking,  $p < .001$   $N=355$   $\Phi = .29$ ) (495).

#### 6. De nog recupereerbare kosten.

We vermeldten dat bij de afdoening naar het reeds vergoed zijn van benadeelde derden gekeken werd.

Een kostenberekening bleek ook anderszins aanwezig : wanneer door de overheid met het oog op de bewijsbaarheid kosten gemaakt waren (491), dan kon men deze uitgaven, wanneer ze tot een veroordeling bijdroegen, op de verdachte verhalen.

Bij de registratie van dossiergegevens merkten we, zij het incidenteel, dat het O.M. voor een recuperatie van dergelijke kosten oog had (496).

Dit vonden we ook in de bivariate analyse terug ; de seponeringspercentages lagen hoger naarmate de nog te recupereren kosten kleiner waren ( $p < .001$   $N=374$   $v = .32$  . Bij een driedeling van de kostenvariabele : sepotpercentage van 17 % over 30 % naar 57 %).

Naar uit de multi-pele regressie-analyse zal blijken is deze samenhang niet tot een verschil in bewijsbaarheid terug te voeren (497).

Volgende variabelen hadden in de bivariate analyses nog wel, bij controle voor de invloed van andere variabelen niet langer een duidelijke invloed op de R.O.I.-afhandeling ;

1. het in een ongeval betrokken zijn van de rijder onder invloed : verdachten zonder ongeval relatief vaker sepot.
2. Bij eventuele aanrijding materieel nadeel voor derden : indien nadeel voor derden, dan verdachte vaker vervolgd.
3. Al dan niet particulier benadeeld : indien particulier benadeeld, dan relatief vaker een vervolging.
4. Verdachte gekwetst ? Indien wel : een grotere kans op sepot.
5. Ernst van de letsels bij verdachte ; ernstiger letsels, geringere kans op vervolging.
6. Gerechtelijk verleden van de verdachte ; verdachten met ernstiger vroegere straffen en/of met vroegere rijverboden relatief vaker vervolgd. Het aantal vroegere straffen of rijverboden speelde geen noemenswaarde rol.
7. Tijdstip van het R.O.I. : tijdens de "stille uren" (0-6 u.) onder invloed rijdende verdachten een wat grotere sepotkans.
8. Het aantal verkeersinbreuken ; groter aantal, vaker vervolgd.
9. Politieparket : meer sepot in één van beide ressorten.

### 3. Factoren van invloed op het al of niet vervolgen van rijden onder invloed.

Zoals voor de afhandeling van winkeldiefstal en de beslissing tot het al dan niet intrekken van de rijvergunning onderzochten we ook de relatie tussen een aantal gegevens en de R.O.I.-afhandeling met behulp van multivariate analyses.

In de multipiele regressie-analyses betrokken we volgende variabelen :

#### Als predictorvariabelen :

Bewijsbaarheidsappreciatie R.O.I. ( 0 = zwak 1 = twijfel 2 = sterk)

Ongeval gebeurd ? (0=neen 1=ja)

Nadeel voor derden ? (0=neen 1=ja)

Particulier als eventuele benadeelde ? (0=neen 1=ja)

Verdachte gekwetst ? (0=neen 1=ja)

Vereiste gebruikt voertuig bezit van rijvergunning ? (0=neen 1=ja)

Aantal inbreuken wet politie wegverkeer (0=hoogstens R.O.I. 1=ook ander)

Tijdstip feiten (0=0-6 u 1=ander tijdstip)

Leeftijd (0=-21 jaar 1=21-60 jaar 2=61 en +)

Antecedenten : algemeen (0=blanco 1=hoogstens politiestraf(fen)  
2=correctioneel of +)

Antecedenten : vroegere rijverboden ? (0=neen 1=ja)

Sociale positie (0=hoog 1=laag (1-3 versus 4-6 Van Tulder))

Rijvergunning beroepshalve nodig ? (0=neen 1=ja)

Nog niet voldane schade-eis derde partij ? (0=neen 1=ja)  
Bedrag eventueel door de overheid gemaakte en verhaalbare kosten  
Aan verdachte b.a.g. gemeld zonder correctie voor tijdsverloop tussen  
de feiten en de bloedstaalname (indien geïndiceerd) ? (0=neen 1=ja)  
Onmiddellijke intrekking rijvergunning omwille van R.O.I. geweest ?  
(0=neen 1=ja)

Afhandelend politieparket (0=politieparket A 1=politieparket B)  
Notitiejaar (0=1972 1=1973 2=1974)

Als criteriumvariabele :

De afhandelingsbeslissing inzake R.O.I.

Volgende vragen waren daarbij aan de orde :

1. Helpt deze informatie ons bij de verklaring van de verschillen in de afdoening ?
2. In welke mate kunnen we de verschillen in afhandeling vanuit de bewijsbaarheid van R.O.I. verklaren ?
3. Dragen de andere hoger genoemde dossiergegevens verder tot de verklaarde variantie bij ? Zo ja : welke, en in welke mate ?
4. Zijn daderspecifieke factoren (na opname van de andere dossierinformatie) van invloed op de afdoening. Zo ja : welke, en in welke mate ?
5. Dragen uiteindelijk gegevens over het politieparket en het jaar van afdoening nog iets ter verklaring van de afdoeningsvariantie bij ?

Ter beantwoording van deze vragen betrokken we achtereenvolgens in de multipele regressie-analyse : de R.O.I.-bewijsbaarheid, de andere niet-daderspecifieke dossiergegevens, de daderspecifieke persoonsinformatie en tenslotte de onder punt 5 vermelde processuele variabelen.

De resultaten van deze analyse vindt men in tabel 72.

TABEL 72 : Regressie-analyse omtrent de op de afdoening van R.O.I. van invloed geachte factoren, met bijzondere aandacht voor de persoonsinformatie en voor twee processuele variabelen.

<u>PREDICTOREN</u>	$R^2$	$R^2_+$	Beta	F	$\frac{p}{df=1/141}$ $<$	r
Bewijsbaarheid R.O.I.	.372	.372	.486	65,10	.001	.610
Verhaalbare kosten	.447	.076	.165	4,96	.05	.400
Voertuig	.472	.025	.151	6,17	.05	.217
Nog niet vergoede schade ?	.514	.041	.111	1,93	NS	.293
Onmiddell. intrekk. vr. ROI ?	.523	.010	.102	3,09	NS	.246
Gemeld b.a.g.	.527	.004	-.080	1,38	NS	-.333
Aant. inbr. wet pol.wegverk.	.532	.004	.041	0,50	NS	.112
Schade aan derden ?	.532	.000	.068	0,37	NS	.296
Verdachte gekwetst ?	.532	.000	.063	0,81	NS	-.118
Particulier benadeeld ?	.532	.000	-.017	0,05	NS	.238
Ongeval ?	.532	.000	.006	0,00	NS	.198
Tijdstip feiten	.551	.018	.096	2,55	NS	.120
Vr. beroepsuitoef. rijverg.nod.	.553	.002	-.079	1,84	NS	-.118
Antec. : rijverbod(en) ?	.560	.007	.033	0,27	NS	.131
Antec. : algemeen	.578	.008	.061	0,76	NS	.098
Sociale positie verdachte	.569	.001	-.037	0,40	NS	-.192
Leeftijd van verdachte	.591	.022	.160	6,88	.01	.252
Politieparket	.595	.004	-.057	0,85	NS	-.282
Notitiejaar	.601	.006	.087	2,29	NS	.148

Multipele  $r = .776$

$F = 11,20$   $df = 19/141$   $p < .001$

### 1. Het geheel aan verklaarde afdoeningsvariantie.

Aan de hand van de informatie in deze tabel kan 60 % van de verschillen in afdoening verklaard worden ; vergeleken met onze vorige resultaten én met de bevindingen uit een aantal onderzoeken waar dezelfde analysetechniek gebruikt is, vinden we de thans gevonden (statistisch significante) bijdrage een relatief zeer bevredigend resultaat (498).

### 2. Het belang van de R.O.I.-bewijsbaarheid.

Bijna twee derden van de verklaarde afdoeningsvariantie worden door de bewijsbaarheidsvariabele gedragen ( $R^2 = 37\%$ ). Ook uit de hoge beta-

waarde ( $\beta = .486$   $p < .001$ ) blijkt het gewicht van deze informatie. Ware het onjuist te stellen dat alleen de bewijsbaarheid bepaalde of al dan niet vervolgd werd, dan was de afhandelingsbeslissing door de bewijsbaarheid alleszins toch tamelijk sterk geconditioneerd.

### 3. De bijdrage van de andere dossiergegevens.

De overige dossiergegevens verzorgen een supplementaire 22 % verklaarde variantie. Deze bijdrage is, hoewel we uit de tabel kunnen opmaken dat de individuele bijdragen van een aantal hier bedoelde variabelen te verwaarlozen zijn, als geheel statistisch significant ( $p < .001$ ).

Belangrijk zijn vooral volgende gegevens (voor de daderspecifieke informatie zie volgend punt) :

#### 1. het bedrag van de door de overheid gemaakte en bij veroordeling verhaalbare kosten ( $\beta = .165$ )

De bevindingen uit de bivariate analyse worden bevestigd : de verdachte liep een grotere kans op vervolging als hij de staatskas naar aanleiding van diens R.O.I. nog iets "moest" ( $p < .05$ ).

Thans is dit met controle voor de factor "bewijsbaarheid" aangetoond : mét deze controle zorgt de "kostenvariabele" nog voor bijna 8 % aan supplementair verklaarde variantie (499).

Het O.M. (dit O.M. ten aanzien van R.O.I. en voor de beschouwde periode) droeg bijgevolg zorg voor de recuperatie van de in de rechtspleging uitgegeven fondsen (500). Het was daardoor in enige mate (en onrechtstreeks) "overheidskassier".

#### 2. Het gebruikt voertuig ( $\beta = .151$ )

Verdachten die achter het stuur van een "zwaardere" voertuig (waarvoor tevens een rijvergunning nodig was) aangetroffen werden hadden een grotere kans op vervolging ( $p < .05$ ).

#### 3. Nog niet vergoede schade ( $\beta = .111$ )

De bijdrage van deze variabele is niet (meer) statistisch significant : we vermelden haar omwille van het nog relatief hoog gewicht. Het verband ligt in de vroeger aangeduide richting ; was de schade

aan derden niet vergoed dan bracht het O.M. de zaak relatief vaker voor de rechter.

4. De rijvergunning al of niet onmiddellijk ingetrokken ? (beta = .102)

Zelfde bedenkingen als ten aanzien van de vorige variabele.

Werd de rijvergunning vroeger ingetrokken dan was de kans op een daarbij aansluitende vervolging groter.

5. Het tijdstip van het R.O.I. (beta .096)

We plaatsten deze variabele in de analyse met opzet wat naar achteren. Toch verzorgt hij bijna 2 % aan supplementair verklaarde variantie (bijdrage na controle voor ook de volgende variabelen niet statistisch significant) : wie buiten de "stille uren" onder invloed reed liep (altijd : voorzover een proces-verbaal was opgemaakt) een grotere kans op vervolging.

Het is ons inziens niet uitgesloten dat het O.M., rekening houdend met de toenemende verkeersdichtheid overdag, dit potentieel gevaarlijker gedrag eerder gesanctioneerd zou zien.

4. Daderspecifieke informatie en de afdoening.

Opname van vijf "persoonsvariabelen" na de overige dossierinformatie verzorgt 4 % aan supplementair verklaarde variantie ; de gezamenlijke bijdrage van deze daderspecifieke informatie is nog net statistisch significant ( $p < .05$ ).

Oudere gevatte rijders onder invloed reden hun laatste rit.

Door deze analyse wordt het belang van de factor "leeftijd", dat ook uit de bivariate bewerkingen bleek, bevestigd.

Er is een positieve samenhang tussen de leeftijd van de verdachte en de kans op een vervolging (beta = .160  $p < .01$ ) : oudere gevatte rijders onder invloed werden relatief vaker voor de rechter gebracht.

Net als bij lichtere vormen van winkeldiefstal (hoewel daar het verband in een tegengestelde richting lag) is hiermee aangetoond dat een daderspecifiek gegeven, dat als zodanig met de strafbare feiten niets te maken heeft, grond voor verschillen in de O.M.-aanpak vormde.

Zoals bij winkeldiefstal waren deze ongelijkheden in de aanpak vermoedelijk niet zonder consequenties ;

de eerder vervolgde jongere winkeldief kreeg een vermelding op het strafregister en zag (ondermeer) zijn sollicitatiekansen bedreigd. De oudere (en vaker vervolgde) rijder onder invloed zou van het strafblad waarin de veroordeling genoteerd was niet zoveel hinder ondervinden, wél werd plots de kans dat hij nog een wagen zou mogen besturen (juist wanneer dat gezien de beperking van de fysische mogelijkheden tot mobiliteit wat meer nodig kan worden) voor hem (om hoger vermelde redenen) tamelijk klein, ook al bedoelde de rechter dat misschien niet zo.

Om deze redenen zou men, indien het O.M. bij de afhandeling toch op de leeftijd als daderspecifieke eigenschap let, eerder verwachten dat jongere winkeldieven iets meer vrijuit zouden gaan (bij velen vermoedelijk een leeftijdsgebonden delict en strafregister inzake diefstal bezwarend voor de toekomstmogelijkheden) en jongere rijders onder invloed wat vaker vervolgd (speciaal preventieve doeleinden, en strafregister op verkeersgebied meestal toch minder belemmerend voor toekomstkansen. In de proeven ter terugverkrijging van de rijvergunning betere kansen).

Omdat de verbanden juist andersom liggen klemmen de op dit daderspecifiek kenmerk gegronde afdoeningsongelijkheden des te meer.

Wat de invloed van de leeftijd betreft nog dit : de opsplitsingstechniek laat ons toe voor de invloed van enkele testvariabelen te controleren zonder dat men uit het oog verliest hoe de relatie leeftijd-afdoening zich binnen de onderscheidene subanalyses gedraagt.

In bijlage (tabellen XXIX en XXX) geven we de resultaten van een aantal bewerkingen met controle voor de variabelen "bewijsbaarheid", "door de overheid gemaakte en eventueel op de verdachte verhaalbare kosten" en/of het "al dan niet vergoed zijn van het door derden geleden nadeel".

Voorzover dit uit de kleine subgroepen nog kan blijken hoeven de vorige bevindingen niet verder gespecificeerd ; jongeren kregen relatief vaker sepot, ouderen werden relatief vaker vervolgd.



### De last van het gerechtelijk verleden ?

De rijder onder invloed met een beschreven strafblad liep een iets grotere kans voor de rechter te komen.

Veel maakt deze factor nochtans niet uit : weliswaar verzorgen beide "antecedenten" variabelen samen 1,5 % aan supplementair verklaarde variantie, maar hun bijdragen zijn individueel bekeken niet overtuigend en, indien het gerechtelijk verleden na de leeftijd in de analyse kwam (niet gepubliceerde analyse) was de toevoeging aan verklaarde variantie nog nauwelijks het noemen waard.

Controles met behulp van de opsplitsingstechniek, waarbij we een algemene typering van het gerechtelijk verleden aan de hand van de meest ernstige straf die de verdachte gekregen had gebruikten, wezen evenmin op een noemenswaard verband (tabellen XXXI en XXXII).

### Het beroepshalve nodig hebben van een rijvergunning.

In de multiële regressie-analyses had deze factor geen groot gewicht ; de bewerkingen met behulp van de opsplitsingstechniek toonden niet aan dat dit binnen specifieke subgroepen beduidend anders zou liggen (tabellen XXXIII en XXXIV).

Zo het beroepshalve nodig hebben van een rijvergunning door de verdachte soms wél grond voor een snellere teruggave van een onmiddellijk ingetrokken rijvergunning vormde : diegenen die over het al dan niet voor de rechter brengen van R.O.I. beslisten lieten zich door deze factor alleszins niet systematisch beïnvloeden.

### De sociale positie van de verdachte.

In de multiële regressie-analyse was dit gegeven van geen noemenswaard belang.

We schreven hoger (bladzijde 211-212) waarom we met name voor wat betreft de sociale positie van de verdachte niet zo sterk op dergelijke resultaten willen steunen.

Om dezelfde redenen als vroeger onderzochten we het verband tussen de sociale positie van de verdachte en de afhandeling opnieuw, met behulp

van de opsplitsingstechniek (tabellen XXXV en XXXVI). We gebruikten daarbij de meer contrasterende opdeling van eerstgenoemde variabele.

Over vijf subanalyses kan nog zinnig een uitspraak worden geformuleerd ; vier ervan (de analyses 180, 187, 189, 190) wijzen in de richting van een minder gunstige afhandeling ten aanzien van lager gesitueerden.

Een vijfde analyse (nummer 188) is daarmee nochtans in tegenspraak : om deze reden willen we niet van een systematische benadeling van lager gesitueerde verdachten spreken (501).

##### 5. De processuele variabelen.

Verschillen in afhandeling tussen beide "politieparketten" ?

In tegenstelling met een aantal bevindingen uit ander onderzoek (502) wordt ten aanzien van de vervolging van R.O.I. in beide "politieparketten" eenzelfde beleid gehanteerd. Naar we aannemen is dit verbonden met de binnen het arrondissement X ten aanzien van de vervolging van geregistreerde R.O.I.-zaken gemaakte afspraken.

Van 1972 naar 1974 : een strengere aanpak ?

Landelijk bekeken werd, over een langer tijdsverloop, de aanpak van R.O.I. wat harder ; dit kwam ondermeer in een verstrakking van de wetgeving tot uitdrukking.

Vinden we een analoge ontwikkeling voor de door ons beschouwde korte periode op parkethniveau terug ?

Er zijn geen aanwijzingen van een versoepeling in de afdoening sinds 1972. Anderzijds vonden we evenmin een noemenswaarde (nog) strengere aanpak : vermits men in 1972 al niet (meer) zo mild optrad, was dit resultaat te verwachten.

Beide zoëven genoemde processuele variabelen blijken bijgevolg nauwelijks van invloed.

Intussen weten we dat sommige andere processuele variabelen, zoals de "verhaalbare kosten" en de eventuele vroegere onmiddellijke intrekking het al of niet seponeren wél beïnvloedden. Hun bijdrage werd eerder besproken.

2.5.2.2. De tenlastelegging bij rijden onder invloed.2.5.2.2.1. De gereduceerde tenlastelegging.

Meestal vervolgde het O.M. bij rijden onder invloed uit hoofde van twee inbreuken : enerzijds een inbreuk op artikel 34 eerste lid van de "wet politie wegverkeer" (alcoholintoxicatie) anderzijds het misdrijf zoals omschreven in art. 35 van de zelfde wet (sturen in staat van dronkenschap).

Bij de registratie van dossiergegevens stelden we vast dat het O.M. in een aantal gevallen waar beide inbreuken aantoonbaar waren slechts één van beide feiten ten laste legde : dit verschijnsel noemen we verder de gereduceerde tenlastelegging.

Meer informatie daarover vindt men in onderstaande tabel (in de tweede rubriek).

TABEL 73 : Bewijsbaarheid R.O.I.-zaken en de eventuele tenlastelegging (1)

	N	%
1. <u>Geseponeerde zaken</u>		
Geen van beide R.O.I.-zaken bewijsbaar	42	14,0
Inbreuk artikel 35 bewijsbaar	17	5,7
Inbreuk artikel 34 1° bewijsbaar	1	0,3
Inbreuken artikels 34 1° en 35 bewijsbaar	6	2,0
2. <u>In dagvaarding gereduceerde tenlastelegging</u>		
Inbreuken artikels 34 1° én 35 bewijsbaar : voor 34 1° vervolgd	5	1,7
Inbreuken artikels 34 1° én 35 bewijsbaar : voor 35 vervolgd	22	7,4
3. <u>In dagvaarding de te verwachten tenlastelegging</u>		
Inbreuk artikel 35 bewijsbaar : daarvoor vervolgd	30	10,0
Inbreuk beide artikels bewijsbaar : voor beide vervolgd	172	57,5
4. <u>In dagvaarding ernstiger tenlastelegging dan kon worden verwacht (2)</u>		
Geen van beide inbreuken bewijsbaar, vervolgd voor artikel 35	2	0,7
Geen van beide inbreuken bewijsbaar, voor beide vervolgd	2	0,7
	<u>299</u>	<u>100</u>

(1) Aantal zaken met minstens t.a.v. één R.O.I.-inbreuk twijfelachtige bewijsbaarheid = 79. Deze zaken niet voor dit onderzoeksgedeelte weerhouden.

(2) N = 4 : drie ervan leidden tot vrijspraak voor R.O.I. Een tot veroordeling op grond van art. 35 "wet politie wegverkeer".

Uit deze tabel blijkt dat :

1. een aantal bewijsbare R.O.I.-zaken (zoals men overigens al weet) geseponneerd werden (rubriek 1).
2. Enkele hoogstens zwak bewijsbare R.O.I.-zaken toch voor de rechter kwamen (rubriek 4).  
De rechter oefent alsnog controle uit over de bewijswaarde van de zaak, zodat correctie mogelijk bleef.
3. Bij een groot aantal zaken de tenlastelegging volledig met de bewijsbaarheid correspondeerde (rubriek 3).
4. Zevenentwintig R.O.I.-zaken met een gereduceerde tenlastelegging voor de rechter kwamen.

Is dit laatste een begunstiging van de betrokken verdachten ?

Theoretisch hoeft deze praktijk niet tot ongelijkheden op het vlak van de rechterlijke straftoemeting te leiden : de rechter immers krijgt feiten te beoordelen. De kwalificatie door het O.M. wordt slechts ten voorlopige titel meegegeven en bindt de rechter niet (503).

In de concrete straftoemeting ligt dit wel enigszins anders : we constateerden dat de rechter zich meestal door het O.M. liet inspireren, zoniet leiden. Dat was zo wat het door de rechter opgelegd rijverbod betreft (504), het was tevens zo bij de kwalificatie van de feiten ; vervolgde het O.M. voor één R.O.I.-inbreuk, dan maakte de rechter er geen twee van, ook al was dat best doenbaar.

Wat de in ons onderzoek opgenomen zaken betreft leidde dit tot het volgende ; de gereduceerde tenlastelegging had meestal geen ongelijkheden in de hoofdstraf tot gevolg (505).

Meer manifest waren de consequenties voor het rijverbod ; per ten laste gelegde R.O.I.-inbreuk legden de rechters een afzonderlijk rijverbod op.

De gereduceerde tenlastelegging had daarbij een halvering van de rijverbodduur tot gevolg ; dit was een eerste treffende implicatie van de door het O.M. bij de tenlastelegging gevoerd beleid.

Er waren binnen het betrokken arrondissement ook andere implicaties, maar voor de aanduiding daarvan moeten we eerst vermelden waarmee de hier besproken O.M.-afhandelingsverschillen samenhangen.

#### 2.5.2.2.2. Het beleid inzake de tenlastelegging geografisch verschillend.

Bij de registratie van de dossierinformatie merkten we dat de "reductie" in de tenlastelegging hoofdzakelijk tot een van beide "politieparketten" beperkt bleef ; daar was zulk beleid regel, in het andere "politieparket" hoge uitzondering.

Het met cijfers zeggend : in het ene parket kwam de gereduceerde tenlastelegging bij slechts 1 % van de vervolgte zaken voor, in het andere bij 86 % van de vervolgte zaken ( $N=229$   $p < .001$   $\Phi = .88$ ).

Anders uitgedrukt ; wat het seponeren, respectievelijk vervolgen van R.O.I. betreft waren er tussen beide "politieparketten" geen belangrijke verschillen. Deze verschillen waren er duidelijk wél wanneer het om het beleid inzake de tenlastelegging ging (506).

Deze ongelijkheden leidden tot volgende situatie :

1. de in het ene ressort (politierechtbank-rechtsgebied) gevonniste rijders onder invloed kregen, voorzover ze van een gereduceerde tenlastelegging "genoten", één in de plaats van twee rijverboden.
2. Precies in het ressort waar de gereduceerde tenlastelegging meer regel dan uitzondering was, mat(en) de politierechter(s) beduidend lichtere vormen van rijverbod toe ; de duur was korter en er werd vlugger uitzondering gemaakt voor die categorie voertuigen die de veroordeelde rijder onder invloed beroepshalve moest besturen. Eén politierechter legde er ook een lichtere hoofdstraf op, wanneer de R.O.I. tenlastelegging maar één R.O.I.-inbreuk noemde.
3. In hetzelfde ressort stelde(n) de politierechter(s) relatief veel vaker vrij van de door de wetgever ter terugverkrijging van de rijvergunning voorziene proeven (507).

Met name de eerste twee punten impliceerden dat de verschillen bij het tenlasteleggingsbeleid van het O.M. tot een zeer ongelijke sanctioneringsdruk leidden, gezien de rechterlijke straftoemeting (groten)deels door het O.M.-beleid voorgestructureerd was. Slechts wanneer de zaak in beroep behandeld werd, werd de straftoemeting wat meer gelijkwaardig.

### 2.5.3. De O.M.-afhandeling van rijden onder invloed : samenvatting.

Naast de afhandeling van winkeldiefstal (zie samenvatting op de bladzijden 220-222) onderzochten we een aantal O.M.-beslissingen ten aanzien van rijden onder invloed (eventueel ongeval, maar geen slagen of verwondingen aan derden). Daarbij behandelden we achtereenvolgens :

1. het al of niet onmiddellijk intrekken van de rijvergunning,
2. de intrekkingsduur,
3. het al of niet vervolgen van rijders onder invloed, en
4. de tenlastelegging inzake rijden onder invloed.

Hieronder vatten we de meest sprekende resultaten samen.

#### Het al of niet onmiddellijk intrekken van de rijvergunning.

Of, bij contact tussen de verbalisanten en een parketmagistraat naar aanleiding van rijden onder invloed, de rijvergunning onmiddellijk ingetrokken wordt, heeft vooral met de gecontacteerde magistraat te maken ; sommigen trekken de rijvergunning (bijna) nooit in, anderen (vrijwel) altijd, nog anderen vormen een "middengroep".

Uit een vergelijking met de eventuele terughoudendheid ten aanzien van de vervolging van winkeldiefstal bij dezelfde magistraten bleek dat sommigen onder hen al naargelang van de delictsoort en de te nemen beslissing een geheel ander standpunt innamen.

Waren verder ook nog van belang; de aanwezigheid (de aard en het aantal) van juridische beslissingsgronden voor een eventuele intrekking en het door de rijder onder invloed gebruikt vervoermiddel.

Ook vonden we een aantal indicatoren van een strengere aanpak ten aanzien van lager gesitueerde verdachten ; in het desbetreffend gedeelte formuleerden we hiervoor enkele (mogelijke) verklaringen. Tenslotte waren er aanwijzingen van een strenger optreden ten opzichte van rijders onder invloed met strafrechtelijke voorgaanden.

### De intrekkingduur.

Zoals bij de intrekkingbeslissing hebben ook de verschillen inzake intrekkingduur in hoofdzaak met de beslisser te maken ; sommige magistraten hanteerden, ongeacht de ernst van het R.O.I.-dossier, een "standaardduur" van één maand. Er is een tweede groep met -rond de gemiddelde intrekkingduur van één maand- sterke variaties. Tenslotte trokken een paar magistraten voor gemiddeld een duidelijk langere duur in. "Intrekkers" waren niet altijd "inhouders", terughoudende intrekkers niet altijd snelle teruggevers.

Tamelijk uitgebreide multivariate analyses waren, gezien het relatief gering aantal intrekkingen, niet mogelijk. Uit enkele summiere benaderingen bleek dat verdachten die hun rijbewijs beroepshalve nodig (konden) hebben dit eerder terugkregen.

Een tussenkomst ter bepleiting van een snelle(re) teruggave had echter niet systematisch het verhoopte effect.

### Het al of niet vervolgen van rijden onder invloed.

Voorzover dit kon worden onderzocht zijn, in tegenstelling met de bevindingen uit de andere deelonderzoeken (die overigens andere beslissers betreffen), de verschillen inzake het vervolgingsbeleid ten aanzien van rijden onder invloed nauwelijks vanuit verschillen inzake de afdoeners te verklaren.

Minder dan op grond van voorafgaande gesprekken werd verwacht, maar ten aanzien van de afhandeling alleszins van veel gewicht bleek de bewijsbaarheid van het rijden onder invloed ; wat bewijsbaar was werd in een hoge mate voor de rechter gebracht, de gevallen waarin een veroordeling nauwelijks haalbaar zou zijn leidden tot sepot.

Waren ook van belang : het bedrag van de door de overheid gemaakte en eventueel op de verdachte nog verhaalbare kosten, het door de rijder onder invloed gebruikt voertuig (groter risico voor derden, relatief vaker vervolgd), het nog niet vergoed zijn van door derden geleden schade, het voordien al of niet onmiddellijk ingetrokken zijn van de rijvergunning.

Voorts hadden oudere "dronken bestuurders" een grotere kans voor de rechter te moeten komen.

Tenslotte vonden we een aantal aanwijzingen van een ongunstiger optreden ten aanzien van lager gesitueerden ; van een systematisch verband kan nochtans niet gesproken worden.

Als geheel konden we ten aanzien van de hier besproken afhandelingsbeslissing de aanwezige verschillen duidelijk meer vanuit dossiergegevens verklaren dan dit bij winkeldiefstal, bij de intrekingsbeslissing of ten aanzien van de intrekkingduur het geval was. Er was binnen én tussen beide politieparketten een duidelijk grotere samenhang in het optreden.

De tenlastelegging bij rijden onder invloed.

Samenhang was er nog wel binnen, maar niet langer tussen beide politieparketten waar het om de tenlastelegging bij rijden onder invloed ging ; in één ressort werden de vervolgte rijders onder invloed haast nooit beide terzake mogelijke inbreuken ten laste gelegd. Ten gevolge van een daarbij aansluitende kwalificering der feiten door rechters met duidelijke verschillen in straftoemeting werden de rijders onder invloed in het ene ressort harder bestraft, in het andere ressort manifest milder gesanctioneerd.

---



### 3. SAMENVATTING EN BESPREKING.

### 3. AFHANDELING VAN STRAFZAKEN DOOR HET OPENBAAR MINISTERIE. SAMENVATTING EN BESPREKING.

---

Hiermee wordt dit proefschrift over de afhandeling van strafzaken door het Openbaar Ministerie afgesloten.

In een eerste - op een literatuurstudie gebaseerd - deel hadden we het over de op het verloop van het strafproces van invloed zijnde factoren.

Onze aandacht ging daarbij in hoofdzaak naar het Openbaar Ministerie (het O.M.).

Naast een aanduiding van structuur en omkadering bespraken we de structurele context van het O.M.-handelen, benevens de overwegingen die op de aanwending van de vervolgingsbevoegdheid van invloed kunnen zijn.

Het O.M. beschikt, ondermeer ten gevolge van het opportuniteitsbeginsel, over een soms grote handelingsvrijheid.

In de aanwending daarvan worden de beginselen van behoorlijke strafrechtsbedeling niet noodzakelijk optimaal geëffectueerd.

Het is daarbij niet uitgesloten dat, (ook) op grond van daderspecifieke eigenschappen, ongewenste ongelijkheden tot stand komen.

Een van de mogelijkheden tot bevordering van een meer geharmoniseerde strafvordering is de opstelling en de hantering van sepotbeleidsschema's (een geheel van criteria die richtinggevend zijn voor de afhandeling, een schema met aanduiding van de gronden voor een sepot om opportuniteitsredenen, dan wel voor de beslissingen te vervolgen (of : tot het al dan niet aanwenden van een dwangmiddel)). Ook hierover handelt het eerste deel van dit proefschrift. Aansluitend daarop bespreken we beknopt de vormen van controle over het vervolgingsbeleid.

Daarna geven we, na het mogelijk nut van dergelijk onderzoek te hebben aangeduid, de bevindingen van een aantal criminologische onderzoeken inzake het O.M. weer ; het overzicht is tot België en de ons omringende landen beperkt. Aansluitend daarop duiden we enkele leemten in het gangbaar criminologisch O.M.-onderzoek aan. Een van de bezwaren is de schaarste aan onderzoekingen waarin de persoon van de beslisser, respectievelijk de context (en de daarin

vastliggende voorstructurering) van diens handelen toereikende aandacht krijgen.

Ter afronding van het eerste deel geven we enkele theorieën van waaruit het handelen van de magistraat ten dele kan worden verklaard.

Het tweede gedeelte van dit proefschrift omvat de verslaggeving van een onderzoek naar de afhandeling van strafzaken door het Openbaar Ministerie binnen één arrondissement.

In een eerste hoofdstuk duiden we het -vooral descriptief- doel van dit onderzoek aan en bespreken we onze keuze voor een in hoofdzaak op dossiergegevens verrichte studie.

Tot slot bespreken we de mogelijkheden en beperkingen van de weerhouden analyse-technieken, met name de multi-pele regressie-analyse, voor meer specifieke vraagstellingen gecompleteerd met behulp van de opsplitsingstechniek (kruistabellen-analyse met beheersing van de invloed van enkele andere factoren).

In een tweede hoofdstuk geven we een beschrijving van de aard der strafzaken welke het in ons onderzoek betrokken parket gedurende één kalenderjaar te behandelen had : dit gebeurt aan de hand van een steekproefsgewijs verrichte registratie van notitie-informatie.

Worden ook aangeduid : de "kanalen" waarlangs strafzaken ten parkette komen, de aan deze zaken toegekende bestemming, het gemiddeld tijdsverloop tussen de registratie in de notitie en de toegekende bestemming, naar gelang van de aard van de strafzaak en van de door het O.M. eraan gegeven richting.

De informatie waarover dit hoofdstuk handelt is partieel : het resultaat van de erop doorgevoerde bewerkingen kan niet anders dan vrij oppervlakkig zijn.

Toch hopen we daarmee een eerste beeld op de door een arrondissementsparket behandelde materie te hebben verstrekt.

De bij het tweede hoofdstuk verworven inzichten waren ons van nut bij de beantwoording van de in het derde hoofdstuk gestelde vraag : welke delicten lenen zich voor verdere studie ?

In dit derde hoofdstuk worden een aantal overwegingen geformuleerd die onze keuze leidden. Onze aanvankelijke optie voor een onderzoek inzake de delicten "winkeldiefstal" en "rijden onder invloed" kon in een definitieve keuze omgezet worden.

Het vierde en het vijfde hoofdstuk gaan over de O.M.-afhandeling ten aanzien van winkeldiefstal, respectievelijk van rijden onder invloed.

Het onderzoek waarover daarin verslag wordt uitgebracht gebeurde, ondanks de vroeger in de tekst aangeduide beperkingen van deze werkwijze, door middel van een analyse met behulp van dossiergegevens.

Daarbij lagen volgende vragen ter beantwoording voor :

1. Op welke wijze worden winkeldiefstal, respectievelijk rijden onder invloed afgehandeld ?

Het begrip "afhandeling" (ook "afdoening" genoemd) slaat op :

Bij winkeldiefstal :

1. de beslissing tot seponeren, respectievelijk tot het voor de rechter brengen (vervolgen) van de strafzaak,

Bij rijden onder invloed :

2. de beslissing inzake het al dan niet onmiddellijk intrekken van de rij-vergunning,
3. de beslissing over de intrekkingduur,
4. de beslissing tot seponeren, respectievelijk tot vervolgen.
5. bij vervolging van rijden onder invloed : de inhoud van de tenlastelegging.

2. In welke mate kunnen de verschillen in afhandeling vanuit de gegevens in het dossier verklaard worden ?

3. Welke zijn de respectieve bijdragen van de verschillende soorten dossiergegevens in de verklaring van de afhandelingsverschillen ?

Met verschillende soorten worden bedoeld : de feitinformatie, de bewijs-elementen, de daderspecifieke informatie, processuele gegevens.

4. Is er een afhandelingsdifferentiatie op grond van kenmerken zoals de leeftijd en/of de sociale positie van de verdachte ? Zo ja : in welke richting ?

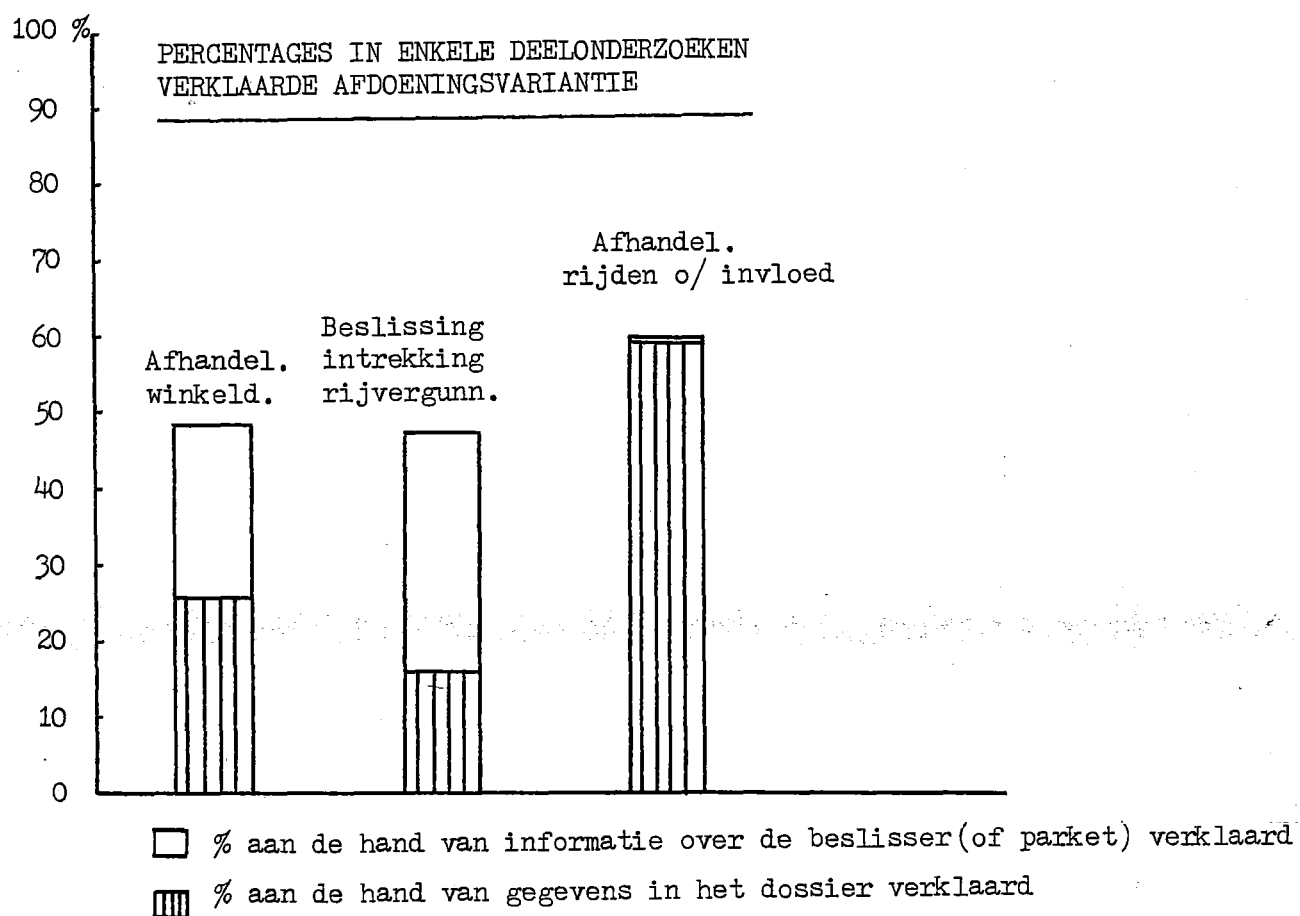
Dit is een verbijzondering van de in 3. gestelde vraag naar de bijdrage van de daderspecifieke informatie ter verklaring van de afdoeningsverschillen

5. Zijn er verschillen in de afdoening naar gelang van de beslisser, respectievelijk volgens het resoort waarbinnen de afhandeling plaatsvindt ?

Op het einde van het vierde en het vijfde hoofdstuk vindt men een samenvatting der belangrijkste resultaten van het onderzoek over de afhandeling van winkeldiefstal, respectievelijk van rijden onder invloed (zie de gekleurde bladen).

We zullen onze bevindingen niet stelselmatig hernemen : wel geven we een meer globaal overzicht en appreciatie.

Bekijken we eerst de hoeveelheden verklaarde afdoeningsvariantie die we in de onderscheidene deelonderzoeken door middel van multi-pele regressie-analyses bekwamen.



Uit bovenstaande figuur blijkt dat het percentage aan de hand van dossier-informatie (dit is : met weglating van informatie over de beslisser) verklaarde afdoeningsvariantie in twee van de drie deelonderzoeken waarvan we multiple regressie-analysebevindingen publiceerden niet erg impressionant is : dit gedeelte van de verklaarde variantie bedraagt respectievelijk 26 % en 16 %. In het derde in vorige tabel vermeld deelonderzoek nochtans bedraagt het 59 %.

Het resultaat van de eerste twee vermelde deelonderzoeken ligt in de lijn van een aantal andere gedragswetenschappelijke studies : het is niet ongewoon dat men met de gebruikte werkwijze maar een twintig procent verklaard krijgt. In ons proefschrift formuleerden we een aantal (mogelijke) verklaringen voor deze bevinding.

Een en ander willen we hier nog even aanduiden :

- vooreerst is het niet uitgesloten dat de parketmagistraat zijn beslissingen mede op grond van informatie en/of overwegingen waarvan in het dossier geen melding gemaakt is treft.
- Om een aantal hoger aangeduide redenen werden niet alle dossiergegevens in het onderzoek betrokken, ook al konden ze op de afdoening van invloed zijn.
- De door ons gebruikte indeling van de antwoordmogelijkheden op een aantal variabelen hoeft niet altijd overeen te stemmen met deze die alle in ons onderzoek betrokken magistraten hanteerden.
- In een aantal gevallen kan de dichotomisering van de antwoordmogelijkheden tot een verlies van informatie geleid hebben, in een aantal andere gevallen kan de hantering van een te fijne indeling een "overschatting" van de reëel gehanteerde onderscheidingen geweest zijn.
- Aansluitend daarbij : het gebruik van een dichotome afhankelijke variabele (al of niet sepot / al of niet intrekking van de rijvergunning) vergroot het gebrek aan overeenstemming tussen de voorspelde en de reële waarden en zorgt voor een wat groter gedeelte onverklaard gebleven afdoeningsvariantie.
- De analysetechniek is op het werken met lineaire verbanden afgestemd. In werkelijkheid ligt dit niet altijd zo rechtlijnig : afwijkingen van de lineariteit leiden tot een verlies aan verklaarde afdoeningsvariantie.

- Niet alleen de mate waarin, maar ook de wijze waarop binnen het beschouwde parket de dossierinformatie wordt aangewend kan naar gelang van de beslisser verschillen.

Wat bij de ene tot vervolging dwingt kan voor een ander magistraat een sepotgrond vormen : daarbij denken we met name aan de meerduidige interpretaties en gevolgen die aan daderspecifieke dossiergegevens kunnen verbonden worden.

- Ten aanzien van de door ons bestudeerde afhandelingsmodaliteiten en vooral wanneer het om winkeldiefstal of om de aanwending van de bevoegdheid tot onmiddellijke intrekking van de rijvergunning gaat blijkt een grote beleidsruimte aanwezig, met het quasi-ontbreken van enig méér dan louter individueel aangenomen imperatief.

Dit leidt voor het betrokken parket tot een zeer inconsistent beeld : met name stelden we een zeer verschillend afhandelingsbeleid al naar gelang van de betrokken beslisser vast.

Daarbij blijkt dat sommige beslissers, naar gelang van de aard van het delict waarover zij dienden te oordelen, een zeer rigied afhandelingsgedrag tonen. Enkele magistraten seponcerden, respectievelijk vervolgden (bijna) altijd, althans : voorzover het om een winkeldiefstaldossier ging.

Wanneer zij met het oog op een eventuele onmiddellijke intrekking van de rijvergunning naar aanleiding van rijden onder invloed werden gecontacteerd gelastten sommige magistraten (haast) altijd de intrekking, anderen deden dit (gedurende de door ons bekeken drie jaar-periode) nooit.

Bij deze magistraten gaf de dossierinformatie bijgevolg geen aanleiding tot differentiatie in de afhandeling : hun afhandeling vanuit verschillen inzake de informatie in de dossiers willen verklaren is een weinig kansvolle onderneming, tenzij het om systematisch andere zaken zou gaan.

Slechts enkele magistraten voeren een meer genuanceerd afhandelingsbeleid, waarop de verdere inhoud van het dossier met betrekking tot de feiten, de bewijsbaarheid, de verdachte en/of processuele informatie wat uitvoeriger en veelzijdiger van invloed mag worden geacht.

- Naast deze afwezigheid van een geharmoniseerd afhandelingsbeleid binnen het betrokken parket is verder niet zeker dat het beleid van ieder onderscheiden parketmagistraat op zich een sterke samenhang vertoont.

Er kan daarin een hoeveelheid "non-systematiek" aanwezig zijn. Een groter

aantal dossiers per beslisser zou ons toegelaten hebben te onderzoeken of en in welke mate vergelijkbare zaken door de zelfde magistraat ook op een vergelijkbare wijze afgehandeld waren, of ongelijke zaken op een ongelijke wijze naar de mate van hun verschil.

Een dergelijk bijkomend onderzoek bleek evenwel niet uitvoerbaar : het was overigens in ons onderzoeksopzet ook niet expliciet voorzien.

De non-systematiek die het eventuele gevolg van een en ander is weegt blijkbaar minder waar het om de seponering, respectievelijk de vervolging van rijden onder invloed gaat.

Dààr kunnen de afhandelingsverschillen voor een groot gedeelte wél aan de hand van dossiergegevens verklaard worden.

In beide binnen het arrondissement bestudeerde politieparketten wordt daarbij een sterk gelijklopend afhandelingspatroon gehanteerd, tenzij bij de tenlastellegging uit hoofde van rijden onder invloed.

Welke zijn de belangrijkste op de afdoening van invloed zijnde factoren ?

In onderstaand overzicht vermelden we deze wier bijdrage in de multi-pele regressie-analyses statistisch significant bleek : dat zijn tezelfdertijd ook de factoren met de hoogste betawaarden (met het grootste gewicht ten aanzien van de afhandeling).

Voor twee deelonderzoeken werden geen multi-pele regressie-analyses gepubliceerd mede om deze reden, maar ook omdat het gebruik van andere technieken (wij gebruikten ook de opsplitsingstechniek) tot een specificering van de bevindingen kan leiden, steunen we ons bij volgende bespreking ook op de resultaten van andere bewerkingen.

Multi-pele regressie-analyse : de belangrijkste van invloed zijnde faktoren (1)

<u>Afhandeling van winkeldiefstal</u>	<u>Beslissing inzake intrekk. rijverg.</u>	<u>Afhandeling van rijden o/invloed</u>
Vroeger sepot ?	Motiveerbaarheid van de intrekking	De bewijsbaarheid
Recente voorgaanden	Door verdachte gebruikt	Verhaalbare kosten
Ernstverhogende omstan- digheden	vervoermiddel	De leeftijd van de verd.
Waarde diefstal	Beslissend magistraat	Gebruikt vervoermiddel
Ernstige moeilijkheden		
Dysfuncties als reactie		
Met anderen gehandeld		
Beslissend magistraat		

(1) Bijdrage statistisch significant (5%-niveau)



Wat de afhandeling van winkeldiefstal, de intrekingsbeslissing en de intrekingsduur bij rijden onder invloed betreft bleek overduidelijk dat de verschillen in afdoening dikwijls meer met verschillen tussen diegenen die over de zaak beslissen dan met verschillen in de zaak zelf te maken hebben.

Binnen het onderzochte arrondissement, ten aanzien van de weerhouden delicten en voor de eerste drie op pagina 272 genoemde afhandelingsvormen kan van een geharmoniseerd beleid niet worden gesproken. Integendeel : er speelt in een belangrijke mate een zeer individualistische aanpak.

Of bij winkeldiefstal al of niet vervolgd wordt, bij rijden onder invloed de rijvergunning al of niet ingetrokken en (bij intrekking) of dit al of niet voor een langere duur zal gebeuren hangt in een groot aantal gevallen af van een dossierextern gegeven.

Ingeval van winkeldiefstal seponereert magistraat A altijd, ook al gaat het duidelijk om toch wel ernstiger vormen van winkeldiefstal. Magistraat J daarentegen brengt nagenoeg elk dossier inzake winkeldiefstal voor de rechter, ook al betreft het een zeer incidentele en relatief weinig ernstige diefstal. Magistraat F trekt, bij politiecontact naar aanleiding van vaststelling van rijden onder invloed, de rijvergunning nimmer in : magistraat G daarentegen gelast de intrekking in drie op vier gevallen, ook al betreft het een wat minder ernstige zaak en heeft de intrekking naar alle waarschijnlijkheid voor de gesanctioneerde zeer ernstige bijkomende gevolgen.

De ene magistraat geeft de rijvergunning tamelijk snel terug : een ander houdt ze voor een duidelijk langere periode in.

Binnen het bestudeerd parket worden gelijke gevallen bijgevolg lang niet altijd op een gelijke wijze afgehandeld, en ongelijke gevallen niet ongelijk naar de mate van hun verschil : de beginselen van de gelijkheid en de evenredigheid in de strafrechtstoepassing worden geenszins optimaal geëffectueerd. Het is duidelijk dat evenmin de rechtszekerheid bij de verschillende afhandelingspraktijken gediend is.

Toch is bij hetgeen vooraangaat enige correctie nodig : ten aanzien van het seponeren of het vervolgen van rijden onder invloed trekken de beslissers (ge-

rechtelijke officieren die de procureur des Konings bijstaan) wel een - op voorafgaande afspraken berustende - "lijn". De niet vanuit verschillen in de zaak verklaarbare afdoeningsongelijkheden zijn er duidelijk kleiner.

Kan er ten aanzien van de seponering, respectievelijk vervolging bij rijden onder invloed wél van een meer geharmoniseerd beleid gesproken worden : dit is niet langer het geval wanneer het om de tenlastelegging bij datzelfde delict gaat : in het ene ressort is de "gereduceerde tenlastelegging" meer regel dan uitzondering.

Gezien de politierechters terzake niet corrigerend optreden, integendeel : de hierdoor uitgelokte ongelijkheden door een verschillend straftoemettingsbeleid nog versterken, constateerden we binnen het in het onderzoek betrokken arrondissement een zeer ongelijke strafrechtelijke druk op de vervolgte overtreeders.

Hebben de verschillen bij de afdoening dan helemaal niets met aard en ernst van de zaak te maken ?

Dit beweren we niet : bij de beslissing tot vervolgen, respectievelijk seponeren van rijden onder invloed is de relatie tussen afhandeling en dossierinformatie zelfs tamelijk sterk. Overigens zijn er altijd wel een aantal magistraten die een met de dossierinhoud samenhangend en vrij genuanceerd afhandelingsbeleid voeren.

Bekijken we in dit verband vooreerst de invloed van de bewijsbaarheid van het misdrijf : bij de vervolgingsbeslissing inzake rijden onder invloed speelt deze factor een zeer belangrijke rol. Wat bewijsbaar is wordt in de meeste gevallen ook vervolgd.

De bewijsbaarheid (in ruimere zin ook : de motiveerbaarheid van een beslissing tot onmiddellijke intrekking) is ook bij de intrekkingsbeslissing belangrijk. Van minder gewicht is deze factor bij de afhandeling van winkeldiefstal en bij de tenlastelegging inzake R.O.I. (rijden onder invloed) : een groot aantal vlot bewijsbare zaken worden toch geseponeerd, een aantal moeilijker "rond te krijgen" zaken komen toch voor de rechter.

In één van beide politieparketten wordt in regel maar één van beide bewijsbare R.O.I.-inbreuken in de tenlastelegging weerhouden.

Eveneens van invloed zijn een aantal omstandigheden van het misdrijf welke grond voor een ernstiger appreciatie konden vormen.

Bij winkeldiefstal speelt het bedrag van het aan derden (potentieel, vermits het om gevatte winkeldieven gaat, waarbij de gestolen waar in regel gerecupe-reerd is) berokkend nadeel een rol : diefstallen voor een geringere waarde geven vlugger aanleiding tot het zonder (verder) gevolg laten van de zaak. Wat sterker wordt getild aan het feit dat de verdachte met gebruik van geweld en/of bedreigingen tracht te ontsnappen, zijn identificering bemoeilijkt en/of door middel van valse aantijgingen zijn schuld aan het hem ten laste gelegd misdrijf tracht af te wentelen.

Voorts moet de verdachte die enige tijd voordien al omwille van winkeldiefstal een sepotmaatregel kreeg in regel niet langer op clementie rekenen.

In tegenstelling met onze verwachting vormt het in groep handelen geen grond voor een grotere kans op vervolging : in het desbetreffend hoofdstuk gaven we hiervoor een verklaring.

Wat het rijden onder invloed betreft wordt zowel voor de intrekkingsbeslissing als bij de beslissing inzake het al of niet vervolgen op het door de verdachte gebruikt voertuig gelet.

Bij eerstgenoemde afhandelingsbeslissing kan dit met het feit dat fietsers en bromfietsbestuurders geen rijvergunning (moeten) bezitten te maken hebben ; toch menen we dat ook omwille van de geringere potentiële gevaarzetting geen verdere maatregelen worden gelast (tenzij bewaring tot ontzuivering).

Bij de beslissing tot al of niet vervolgen kunnen we met meer stelligheid aannemen dat aan de potentiële gevaarzetting aandacht gegeven is : niet-rijvergunningplichtige rijders onder invloed kunnen immers evengoed voor de rechter gebracht worden.

Het aan derden berokkend nadeel is ook op een andere wijze in het onderzoek aanwezig : valt er ten voordele van de overheid (de gemeenschap) een wat belangrijker gedeelte van de ter bewijslevering inzake R.O.I. gemaakte kosten te recupereren, dan wordt relatief vaker vervolgd.

Verder is enige consideratie voor de situatie waarin de verdachte verkeert van invloed.

Verdachten die het voor -of tengevolge van - de winkeldiefstal moeilijk hadden, respectievelijk kregen, mochten relatief vaker op een sepotbeslissing rekenen.

Vermoedelijk was het O.M. van oordeel dat de verdachte het al kwaad genoeg had, dat het gedrag van de verdachte door de omstandigheden die hem dreven wat meer begrijpelijk was en/of dat de verdachte ten gevolge van de betrapping en het politie-optreden al genoeg gesanctioneerd was (508).

Soms was de reactie van de verdachte op de betrapping zo ingrijpend, dat het O.M. het verkieslijk kan geacht hebben een herhaling daarvan ter gelegenheid van de betekening van een dagvaarding en/of een behandeling ter terechtzitting te vermijden.

De consideratie voor de situatie van de verdachte en de effecten van de genomen of nog te treffen maatregel blijkt ook uit het feit dat verdachten die hun (ingetrokken) rijvergunning beroepshalve nodig hadden deze eerder terugkregen.

In een aantal deelonderzoeken zijn ook één of meer dadertpecificke factoren (socio-biografische kenmerken) van invloed.

Het meest éénduidig ligt dit wat het gerechtelijk verleden betreft.

We schreven al dat wanneer de van winkeldiefstal verdachte reeds met een sepotmaatregel begunstigd was, hij er thans vrijwel zeker van kan zijn voor de rechter te zullen verschijnen.

Het hebben van recente strafrechtelijke voorgaanden (van welke aard ook) blijkt bij winkeldiefstal overigens in het algemeen een sterk bezwarend element.

Ten aanzien van rijden onder invloed gaat het verband in dezelfde richting, maar het is er minder sterk (bij de intrekkingsbeslissing net niet statistisch significant).

Ook weegt de leeftijd van de verdachte op de afdoening.

Bij rijden onder invloed komen de oudere verdachten bijna altijd voor de rechter, wat precies voor hen een ernstige kans op blijvend verlies van de rijvergunning impliceert.

Bij de afhandeling van minder ernstige vormen van winkeldiefstal is het andersom : daar hebben wat oudere verdachten een duidelijk grotere sepotkans.

Zoals we vroeger in dit proefschrift aangeduid hebben zijn de vermoedelijke implicaties van de op deze dadertpecificke factor gegronde afdoeningsongelijkheden niet te onderschatten.

Er is alle aanleiding voor een beklemtoning van de vraag of de begunstiging van jongere rijders onder invloed, respectievelijk de hardere aanpak van

jongere winkeldieven, de ernst van de feiten en de mogelijke repercussies van het O.M.-optreden in acht genomen, wel dienen worden in stand gehouden.

Worden verdachten met een lagere sociale positie "harder" aangepakt ?

In de bivariate bewerkingen, noch in de multipele regressie-analyses was daarvan veel te merken.

De eerste werkwijze leidt echter, zoals bij de uitvoeriger beschrijving van de onderzoeksverrichtingen ten aanzien van winkeldiefstal is aangetoond, tot soms misleidende conclusies : om deze reden overigens werden in het volgende hoofdstuk de resultaten van de bivariate analyses zeer summier aangegeleid.

Bij de multipele regressie-analyses waren we genoodzaakt een indeling te gebruiken die mogelijk aanwezige verschillen dreigde te verhullen : een nadeel overigens dat - door verlies aan specificering - bij de multipele regressie-analyse in het algemeen al aanwezig is.

Om deze redenen hebben we in een aantal gevallen de relatie tussen daderspecifieke factoren en de afdoening opnieuw onderzocht, met behulp van de (meer inzichtelijke) opsplitsingstechniek.

Wat de mogelijke invloed van de sociale positie van de verdachte betreft onderzochten we dit met een contrasterende indeling : de middengroep bleef buiten de bewerkingen (509).

Een en ander leidde tot volgende bevindingen :

in regel is het verband tussen de sociale positie en de afdoening sterk, noch statistisch significant.

De eventueel toch zichtbare associaties gaan in volgende richting :

- bij iets ernstiger winkeldiefstallen worden lager gesitueerde verdachten wat vaker vervolgd, bij lichte winkeldiefstallen ligt het andersom.

Een mogelijke verklaring hiervoor gaven we vroeger.

- Wat de beslissing inzake het al of niet intrekken van de rijvergunning betreft : lager gesitueerde verdachten lopen in alle subanalyses een wat grotere kans op een strengere aanpak. Onzes inziens kan dit met een ongunstiger doorgetelefoneerd en op grond van secundaire klassekenmerken berustend beeld over de verdachte te maken hebben. Mogelijk ook acht men de neveneffecten van een eventuele intrekking wat ernstiger bij hoger gesitueerden.

- Bij de beslissing inzake het al of niet vervolgen van rijden onder invloed hadden in vier van de vijf nog bruikbare subanalyses lager gesitueerden een wat grotere kans op vervolging.

Zijn er bijgevolg wel een aantal aanwijzingen van een in regel iets strengere O.M.-aanpak t.a.v. lager gesitueerde verdachten (of zo men wil : een iets mildere afhandeling ten aanzien van hoger gesitueerden) (510), dan moet toch als algemene conclusie worden gesteld dat, binnen het beschouwde parket, tijdens de bekeken periode en ten aanzien van de bestudeerde delicten en afhandelingsvormen van een systematische (statistisch significante en/of sterke) benadeling van lager gesitueerden niet kan worden gesproken.

Is daarmee aangetoond dat in de strafrechtspleging in ons land "klassegebonden" ongelijkheden niet bestaan ?

Deze veronderstelling wensen we tegen te spreken : het enige wat in ons onderzoek blijkt is dat het betrokken parket (in zijn algemeenheid, want per magistraat kan dat weer enigszins anders liggen) van de sociale positie van de verdachte geen beslissingscriterium heeft gemaakt.

Daarmee is niet gezegd dat deze bevinding kan doorgetrokken worden tot andere delicten en/of tot andere parketten en/of tot andere vormen van O.M.-afdoening. Nog minder is daarmee aangetoond dat de verschillende sociale groepen in onze strafrechtspleging gelijke kansen hebben. Er zijn een groot aantal bevindingen die op het tegendeel wijzen.

In de eerste plaats willen we signaleren dat we het vrij moeilijk hadden om voor ons onderzoek delicten te vinden waaromtrent een toereikend aantal ten laste van hoger gesitueerde verdachten ingeschreven strafzaken in het parket aanwezig was.

Dit hangt onzes inziens nauw samen met een voorafgaande selectie in strafbaarstelling, in ontdekking van misdrijven en daders, aangifte, opsporing en verbalisering, méér dan met verschillen inzake afwijkend "delinquent" gedrag. De delinquentie van hoger gesitueerden is er met andere woorden al grotendeels "uitgezift" voor de zaak ten parkette komt.

Bekijken we even de in ons onderzoek betrokken delicten. Wat winkeldiefstal

betreft hebben we in het literatuuroverzicht naar onderzoeken verwezen waaruit blijkt dat lager gesitueerde verdachten (vooral of mede op grond van secundaire klassekenmerken) een grotere kans lopen dat hun onrechtmatig gedrag wordt opgemerkt (niet : omdat ze vaker of meer zouden stelen), dat ze door de winkeldirectie aan de politie worden overgedragen en door deze aan het Openbaar Ministerie worden gerapporteerd.

Het O.M. krijgt op deze wijze met een vooraf geselecteerd staal te maken : zo het al niet verder op grond van de sociale positie van de verdachte selecteert, dan kan het toch niet verhinderen dat de door de differentiatie in opsporing en verbalisering tot stand gekomen ongelijkheden en de daaraan verbonden zwaardere strafrechtelijke druk op lager gesitueerden gecontinueerd en door de rechter (waar lager gesitueerden overigens in regel op een niet zo stevige verdediging kunnen rekenen) geconfirmeerd wordt.

Een analoge gedachtengang kan ten aanzien van de kennisneming en verbalisering inzake R.O.I. gehanteerd worden : in een ongeval betrokken hoger gesitueerde rijders onder invloed zullen wellicht met meer succes met de tegenpartij een onderhandse regeling kunnen treffen, zodat de politie buiten de zaak blijft. Wordt deze er toch bij gehaald, dan zorgen een aantal gunstiger secundaire klassekenmerken er misschien voor dat deze wat minder vlug wantrouwig wordt en/of minder snel het blaaspijpje boven haalt.

Overigens willen we, zoals dat ook in ons literatuuroverzicht aangeduid werd, beklemtonen dat in een aantal gevallen de sociale positie-gebonden ongelijkheden structureler liggen.

Een parket bij de rechtbank van eerste aanleg krijgt met zeer marginale vormen van vermogensdelinquentie te maken ; ten aanzien van de vervolging inzake bijvoorbeeld belastingfraude is het met handen en voeten aan het initiatiefrecht van de administratie gebonden, die zeer duidelijk niet-penale vormen van afdoening verkiest, ook al gaat het om aanzienlijk grotere sommen dan wat bij winkel- of huisdiefstal ontvreemd wordt.

Vergelijkbare bedenkingen kunnen worden gemaakt ten aanzien van een zeer groot aantal misdrijven in de sociaal-economische sfeer welke, tengevolge van het bestaan van bijzondere opsporingsdiensten en afdoeningsvormen, dan wel ten gevolge van de ingewikkeldheid bij opsporing en bewijsvoering (waarvoor het O.M.

onvoldoende toegerust is) onvervolgd blijven.

Tenslotte is de bescherming van de privé-eigendom met veel meer zorg in de wetgeving ingebouwd dan de vrijwaring van een aantal meer sociale goederen (de waarborging van een behoorlijk bestaansminimum, het recht op (behoud van) arbeid, het recht op gezondheid, op een leefbaar en veilig milieu).

Het meer pragmatisch uitgangspunt dat aan onze studie van een gedeelte van de O.M.-afhandelingspraktijk ten gronde lag, waarbij de instelling van het Openbaar Ministerie als een gegevenheid is beschouwd zonder dat daarbij gerefereerd wordt naar de context waarbinnen dit O.M. functioneert, onttrekt het zicht op een gedeelte van de specifieke functie die het O.M. vervult binnen een maatschappij waarin de facto de delinquentie van sommige groepen in de samenleving aan strafrechtelijke sanctionering onttrokken blijft.

Met onze keuze voor een dossierstudie en de duiding in deels juridische termen blijven externe referentiepunten voor een belangrijk gedeelte buiten dit proefschrift.

Hoger geschetste gegevenheid is dan ook bedoeld als aanduiding van het kader waarbinnen men onze bevindingen moet interpreteren : zij geeft ook de relatieve betekenis van dit soort onderzoeken aan.

Een aantal andere beperkingen zijn hoger al aangeduid.

De onderzoekstechnische bezwaren kent men al : de multi-pele regressie-analyses werken met "gemiddelde" maten. Zij geven niet aan hoe de relatie binnen specifieke constellaties ligt.

De opsplitsingstechniek komt aan dit euvel tegemoet, maar (vooral) ten gevolge van het niet erg groot aantal zaken per deelonderzoek (nooit meer dan vierhonderd) konden we deze slechts ten dele aanwenden.

Verder kan de dichotomisering van variabelen afbreuk gedaan hebben aan een soms bestaande uitvoeriger differentiatie (511).

Ook onderzochten we slechts een deel van het O.M.-optreden ; een en ander kan anders liggen bij andere afhandelingsmodaliteiten (bijvoorbeeld : bij het al of niet vorderen van een voorlopige hechtenis, bij de toekenning van alternatieve vormen van strafuitvoering) of ten aanzien van andere groepen rechts-



onderhorigen (bijvoorbeeld : het optreden van het O.M. in jeugdzaken).

Bovendien geeft dit onderzoek wel een descriptief beeld van een stuk parket-functioneren, maar het doet geen of alleszins onvoldoende recht aan de intentionaliteit van de beslisser.

Zoals we hoger schreven : wel het daadaspect van het O.M.-optreden, maar niet het handelingsaspect vormt voorwerp van onderzoek (het handelingsaspect van de andere betrokkenen kwam slechts sporadisch in dit onderzoek ter sprake).

Van onderzoek waar de intentionaliteit van de beslissers wél aan bod zou komen verwachten we de verklaring van een gedeelte der aangetroffen verschillen. Toch kan ons inziens daarvan geen volledige verklaring verwacht worden, niet alleen omdat de door de beslissers aangegeven motiveringen niet steeds de voorhen spelende motieven hoeven te dekken (het kan bv. om achteraf-rationalisering van zeer vaag gepercipieerde motieven gaan), maar ook omdat het kader zelf waarbinnen verschillende duidingen (kunnen) gegeven worden op zich maatschappelijk voorgestructureerd is.

Een andere beperking ligt in het feit dat we slechts het O.M. binnen één arrondissement in het onderzoek betrokken. Onze bevindingen zijn niet zonder meer generaliseerbaar. Het is immers niet onwaarschijnlijk dat in (sommige) andere parketten :

- ten aanzien van dezelfde delictsoorten de verdeling van de aangewende afhandelingsmodaliteiten anders ligt. We wezen hierop overigens in het literatuuroverzicht, waarbij we beklemtoonden dat dit (soms) met duidelijk andere doelstellingen te maken heeft.
- De criteria voor de strafvordering of voor de aanwending van dwangmiddelen anders liggen. In het arrondissement X waren in een aantal deelonderzoeken de daderspecifieke factoren van relatief weinig gewicht : elders kan dit anders zijn.
- Ongeacht de ruime toepassing van het opportuniteitsbeginsel, de sterke verschillen per magistraat (nagenoeg) onbestaande zijn, ten gevolge van een sepotbeleidsschema of van andere voorzieningen ter harmonisering van de afdoening.

Een en ander beperkt de generaliseerbaarheid van onze bevindingen.

Dit brengt ons tot een andere vraag, met name deze naar het verder gevolg dat aan ons onderzoek kan worden gegeven.

Door middel van deze studie werden een aantal reëel gehanteerde beslissingscriteria omschreven. Dit maakt een toetsing van de feitelijke situatie aan datgene wat men met dit handelen voorheeft mogelijk. Waar nodig kan deze toetsing de aanleiding voor een herziening van het beleid vormen (512).

Men kan daarbij in de eerste plaats bekijken of het afhandelingspatroon zoals dat voor het ganse parket werd aangeduid wel dat is wat men voorstaat.

Bij de desbetreffende overwegingen kan met niet buiten een meer preciese omlijning van wat men met het O.M.-optreden beoogt en met een afweging van de daadwerkelijke kosten en baten van de diverse vormen van afhandeling.

Het is wenselijk dat men daarbij oog heeft voor de andere vormen van afhandeling, zoals deze door de overheid ten aanzien van delinquentie gehanteerd worden : men krijgt daardoor een uitvoeriger en precieser zicht op de eigen positie, met haar begrenzings en mogelijkheden.

Tevens kan men zich bezinnen over de mogelijkheden die feitelijk ter beschikking zouden moeten staan : waar nodig kan men initiatieven nemen of uitlokken ter realisering daarvan (513).

Verder zal men daarbij voor ogen dienen te houden dat in een aantal gevallen delinquentie (ook winkeldiefstal en rijden onder invloed) een "signaalwaarde" voor een dieperliggende problematiek heeft, waaraan dikwijls slechts door buiten-justitiële tussenkomsten op een meer fundamentele wijze kan worden verholpen. Het is daarom belangrijk dat men, bij een beraad over het ten aanzien van een bepaalde delictsvorm te voeren beleid, weet (in welke gevallen) welke andere diensten (kunnen) interveniëren.

Bij de ernstafweging dient men oog te hebben voor de context waarbinnen het delictueel handelen tot stand komt (514), en voor de prognostische waarde die bepaalde vormen van gedrag eventueel (mogen) hebben (515).

Of men het gehanteerd afhandelingspatroon nu wil handhaven dan wel wijzigen : men kan er binnen het betrokken arrondissement niet goed buiten de sterk

individualistische manier waarop de discretionaire bevoegdheid wordt aangewend om te buigen tot een meer geharmoniseerde strafrechtstoepassing, zodat binnen de rechtmatigheid van het O.M.-optreden ook een grotere rechtvaardigheid tot stand komt.

Dit kan men op verscheidene wijzen bereiken, ondermeer door een specialisatie binnen het Openbaar Ministerie of door de instelling van een visa-dienst, zoals dit in enkele ressorten thans reeds bestaat.

Zelf staan we een andere werkwijze voor : hoger genoemde regelingen waarborgen immers nog niet dat de O.M.-afhandeling ten aanzien van de verscheidene delictsoorten op haar beurt niet zeer ongelijk gaat liggen, naar gelang van de magistraat aan wie ze is toevertrouwd.

De mozaiek van diverse afhandelingspraktijken naar gelang van de "decision-unit" (de parketmagistraat) of de groep van decision-units is geen onafwendbaar gevolg van de beurtrolsgewijze toedeling van zaken aan de beslissers : deze vorm van dossiertoewijzing kan daarom rustig behouden blijven.

Wel lijkt het ons in een hoge mate wenselijk dat, rekening houdend met de specificiteit van de delictgroep, met de doeleinden die men beoogt te realiseren en met de daartoe ter beschikking staande afhandelingsalternatieven, sepotbeleidsschema's opgesteld en gehanteerd worden.

Dit lijkt in de eerste plaats aangewezen ten aanzien van de meer frequent voorkomende delicten waarbij bovendien de beleidsruimte tamelijk breed ligt.

In het sepotbeleidsschema kan men de criteria aanduiden op grond waarvan in het concrete geval in beginsel zal worden geseponneerd, respectievelijk vervolgd (516). Dit sepotbeleidsschema dient als richtlijn voor de toekomstige afhandeling van strafzaken. Individuele afwijkingen van het algemeen beleid moeten daarbij mogelijk blijven, voorzover de gronden daarvoor uitdrukkelijk aangeduid en gemotiveerd worden.

De wenselijkheid van de voorziene criteria moet na verloop van tijd opnieuw worden bekeken : eventueel wordt het schema ten gevolge daarvan gemodificeerd. Men zal daarbij een nuttig gebruik kunnen maken van de gemotiveerde uitzonderingen op het tot dan gehanteerd sepotbeleidsschema.

Dit beleid hoort niet alleen intern duidelijk te zijn maar moet ook, met de eraan ten grondslag liggende overwegingen, aan alle betrokkenen duidelijk gemaakt worden : voor de graad van aanvaarding zal ondermeer bepalend zijn de mate waarin deze betrokken partijen (517) bij de beleidsvoorbereiding aan bod konden komen.

Het voordeel van de openbaarheid der richtlijnen is dat de onzekerheden van de in het geding zijnde partijen en de gevoelens van (mogelijke) willekeur kunnen worden weggenomen, en de rechtszekerheid hierdoor bevorderd.

De openbaarheid der richtlijnen maakt (voorzover daartoe de structuren gecreëerd worden) ook een ruimere controle op hun toepassing mogelijk, waarbij een toets inzake de effectuering van de beoogde grotere gelijkheid op O.M.-niveau beschikbaar is (518).

Het mogelijk "criminogeen" effect van een dergelijke openbaarmaking moet niet worden overschat : een groot aantal rechtsonderhorigen leven de norm na, niet omdat de overtreding ervan strafrechtelijk gesanctioneerd zal worden, maar wel omdat de norm deel uitmaakt van het eigen normen- en waardenstelsel.

Voor de overigen weegt in de eerste plaats de pakkans, althans : voorzover er aan het delinquent gedrag überhaupt enige particuliere kosten en batenoverweging vooraf gaat.

Bovendien krijgt men in een aantal gevallen door de openbaarmaking van de criteria (voorzover deze consequent gehanteerd worden) de zekerheid (indien men gevat wordt) voor de rechter te zullen komen.

Al bij al weegt ons inziens het voordeel van een rationeel verantwoord (en hierdoor in beginsel ook beter bespreekbaar) beleid, met de daaraan verbonden grotere rechtsgelijkheid en rechtszekerheid, op tegen de geringe mogelijke nadelen.

Teneinde een onjuiste interpretatie van ons voorstel te vermijden benadrukken we dat we voorstander zijn van een flexibel beleid : individuele afwijkingen moeten, mits enkele condities vervuld zijn, mogelijk blijven en de sepotbeleidsschema's zelf moeten herhaaldelijk op hun zin en bruikbaarheid worden bekeken en waar nodig herzien.

In beginsel dient de opstelling van sepotbeleidsschema's niet tot één arrondissement beperkt te blijven : naast overleg (met ook buiten-justitiëlen) in het eigen ressort lijkt overleg met collega's uit andere ressorten en met de

hiërarchisch bovengeschieden om een aantal redenen geïndiceerd. Ter gelegenheid daarvan kunnen flagrante beleidsverschillen tussen de ressorten blijken en eventueel bijgestuurd.

Vermits de lokale noden kunnen verschillen moet de mogelijkheid tot een afstemming op de plaatselijke situatie mogelijk blijven.

Dergelijke initiatieven tot harmonisering (met de daarbij aansluitende controlemogelijkheden) van het vervolgingsbeleid zouden zonder enige twijfel bijdragen tot een meer op rationele en eventueel ook op meer acceptabele criteria gebaseerde gelijkere verdeling van de strafrechtsplegingsdruk.

Tevens kan het een aanleiding vormen tot een reflectie op de eigen plaats en betekenis binnen een samenlevingsordening.

We hopen dat dit proefschrift voor een en ander een aanleiding zal vormen.

Achten we studies als de onze voor de nabije toekomst en voor ons land gewenst?

~~Dat is eerder niet het geval : onze bevindingen ontlopen niet sterk deze uit-~~  
onderzoek in het buitenland. Men kan uit die studies al veel halen.

Anderzijds vergt het werken met dossiergegevens een relatief grote investering. Om deze beide redenen, samen met de hoger genoemde bezwaren, lijkt het ons niet aangewezen dat in de nabije toekomst voorliggend onderzoek zou "gedupliceerd" worden.

Bovendien menen we dat het O.M. zelf de hier verstrekte feedback omtrent zijn functioneren zou moeten verzorgen, of alleszins de mogelijkheden daartoe bevorderen.

Mocht men analoog onderzoek toch voorstaan, dan lijkt ons dit vooral gewenst ten aanzien van de O.M.-afhandeling inzake de jeugdbescherming, omdat daar mogelijk geheel andere beleidslijnen aanwezig zijn.

Verder lijkt ons ook onderzoek naar de O.M.-tussenkomen in de strafuitvoering en ten aanzien van de vorderingen van een gerechtelijk onderzoek, respectievelijk van de aanwending van dwangmiddelen zowel wetenschappelijk als maatschappelijk relevant, ook omdat onderzoek daaromtrent in het buitenland schaars is.

Onze reserves ten aanzien van onderzoek zoals in voorliggend proefschrift betekenen geenszins dat we geen verder onderzoek inzake het O.M. zouden voorstaan, wel integendeel.

Daarbij denken we vooral aan volgend onderzoek :

- studie van de opvattingen en de attitudes van parketmagistraten, en hun implicaties voor het gevoerde beleid en voor de beleidsvoorbereiding (informatiekeuze en -aanwending).
- Studie van de maatschappelijke herkomst, de selectievoorwaarden en de condities voor de promotie van parketmagistraten, benevens van de aanwending van disciplinaire maatregelen binnen het O.M., met hun eventuele implicaties voor het concrete O.M.-handelen.
- Onderzoek naar de invloed van organisatorische factoren op het O.M.-handelen (case-load, opvangcapaciteit van de rechtbanken, relatie met extra-justitiële diensten, vigerend arbeidssysteem).
- Onderzoek inzake de ontwikkelingen in de positie en in het functioneren van het O.M. (en in de opvattingen daarover), gerelateerd aan de bestaande politieke en sociaal-economische verhoudingen en de deze verhoudingen begeleiden- de ideologieën.
- Onderzoek van de condities die veranderingen in de strafbaarstelling en in de strafrechtstoepassing mogelijk maken, respectievelijk verhinderen of belemmeren.
- Onderzoek naar het ontstaan en de betekenis van (andere) probleemoplossende instanties en mechanismen (dan het strafrecht), zoals deze in de administratief-rechtelijke en in de buiten-juridische sferen worden aangetroffen of bepleit.

We kunnen ons indenken dat parketmagistraten voor hun dagelijks werk weinig onmiddellijk nut zien in dergelijk onderzoek.

Zij kunnen daarbij vragen hebben die ook in een niet noodzakelijk op confirmering van het bestaande beleid gerichte criminologie relevant zijn, bijvoorbeeld wat de mogelijkheden van en de condities voor de aanwending van alternatieve (ook buiten-justitiële) vormen van afdoening zijn.

Parallel met de zoëven vermelde punten van onderzoek zou onzes inziens ook zulk onderzoek moeten (blijven) doorgang vinden.

---

NOTEN

# NOTEN

- (1) EVERSON, geciteerd door HOOD, 1962, p. xvii. Deze vermeldt 1921 als jaar van publicatie, doch GREEN, 1961, p. 11 vermeldt mei 1919 en HOGARTH, 1971 noemt 1919 - 1920.
- (2) De "afhandeling" of "afdoening" van strafzaken omvat de beslissingen die ten aanzien van een strafzaak ((vermoedelijk) misdrijf (of geheel van misdrijven) dat het voorwerp van strafrechtelijke interventie uitmaakt) genomen worden, inzonderheid die beslissingen die het verdere verloop van de maatschappelijke reactie conditioneren of determineren en voorzover deze getroffen worden binnen de instanties die belast zijn met de opsporing, de vaststelling, het onderzoek, de vervolging, de berechting van misdrijven, of met de tenuitvoerlegging der straffen. Voorbeelden van dergelijke beslissingen: de beslissing om van een handelen of een niet-handelen (weze het voorlopig) een strafzaak te maken door het opstellen van een proces-verbaal, de beslissing tot de aanwending van dwangmiddelen, de beslissing tot het zonder gevolg stellen van een strafzaak, respectievelijk tot het voor de rechter brengen, de vordering ter terechtzitting, de kwalificatie van het misdrijf, de rechterlijke straftoemeting.  
In het onderzoeksverslag zal in regel worden aangeduid welke beslissing(en) bedoeld wordt (worden). De eerstvolgende bladzijden kennen we aan het begrip een nog ruimere betekenis toe, omdat ook het al dan niet strafbaar stellen, het al dan niet aangeven, bedoeld worden.
- (3) Zoals verder zal blijken houdt de stelling van VAN HECKE: "Het recht wordt gekenmerkt door strakheid. De regel is eenvormig en hard. Hij wordt toegepast zonder willekeur of onderscheid des persoons" (1970, kol. 682) geen rekening met de handelingsmarge waarover men binnen de strafrechtspleging beschikt: zij werkt daarom verhullend. Vergelijk met WEXLER, 1975 (geciteerd in Abstr. on Criminol. & Pen., 1976, p. 128): "Because we insist on pretending that we use rules where we do not and cannot, we have not begun to formulate intelligent guidelines for discretionary decision-making, we have not articulated the policies behind our laws, nor have we seen or come to grapple with the inconsistencies in those policies or the consequences of them".
- (4) GREEN, 1964, p. 358 geciteerd door CARROLL en MONDRICK, 1976, p. 94: "If (discrimination) occurs, it is more apt to occur in the less public phases of the administration of justice than in the courtroom". CARROLL & MONDRICK, p. 94: "The visibility (...) may exert a constraint on tendencies to discriminate". Deze auteurs achten dit ook op het politie-optreden van toepassing.
- (5) Uit de gerechtelijke statistieken blijkt deels welke grote aantallen strafzaken door het O.M. afgehandeld worden. JETTINGHOF & DE KONING, 1976, p. 38 - 44 signaleerden een verschuiving in de afdoening van strafzaken van rechter naar O.M.. Hun bevindingen zijn ongetwijfeld ook op de Belgische situatie toepasbaar. Voorts conditioneert het O.M. in een hoge mate of een misdrijf al dan niet aan het rechterlijk oordeel wordt voorgelegd en kan het, door (het vorderen van) de aanwending van dwangmiddelen zoals inbeslagname, intrekking van vergunningen en/of voorlopige hechtenis, richting geven aan het verdere strafproces en grijpt het voelbaar in het leven van de betrokkenen in. Ondermeer om deze redenen kunnen we MATTHIJS bijtreeden, waar hij schrijft (1970, kol. 105): "De taken en opdrachten van de magistratuur van het Openbaar Ministerie zijn even belangrijk als die van de rechter, en de beslissingen die hij treft kunnen even ernstige gevolgen hebben als die welke voort-



- ( 6 ) Art. 7 2de lid: "Niemand kan worden vervolgd dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vorm die zij voorschrijft".  
Art. 9: "Geen straf kan worden ingevoerd of toegepast dan krachtens de wet".
- ( 7 ) Zie bijvoorbeeld MATTHIJS, 1972, p. 522 en 1975, kol. 325.  
De complexiteit van de wetgeving bevordert op haar beurt de mogelijkheden tot manipulatie of omzeiling van het recht door materieel-intellectueel beter uitgeruste groepen en enkelingen, zie PIRET (kol. 1541): "Overigens bevordert de toenemende complexiteit van de wetgeving diegenen die beschikken over intellectuele en materiële middelen die het mogelijk maken de wetgeving grondig te kennen en ze in voorkomend geval te omzeilen".
- ( 8 ) BAHRACH en BARATZ, 1970, p. 153-154, 162 -163, 205: de besluitvorming wordt gemanipuleerd. Zie ook : QUINNEY, 1974, p. 464-491.

SCHUYT (vermeld door HOEKEMA, 1976, p. 501): de sociale rechten (op bijstand, hulp, subsidie en andere voorzieningen) worden veel minder zorgvuldig in het rechtssysteem ingebouwd dan klassieke eigendomsrechten.  
JASPERS (vermeld in Delikt en Delinkwent, 1976, p. 551-553): "Het recht wordt (...) inzet van de (sociale) strijd, wanneer het zich verzet tegen een verandering van verhoudingen, wanneer het de realisering en effectuering van aanspraken op een meer evenredig deel van de posities en goederen verhindert.

Cinquième Congrès des Nations Unies: iedere maatschappij organiseert zich met het oog op bescherming van de belangen van de dominerende groep (1975, p. 7).

- ( 9 ) SYKES, 1974, p. 210.
- (10) MERTON, 1968, p. 105: "manifest functions are those objective consequences (...) intended and recognized by the participants in the system (...) latent functions (...) are neither intended nor recognized".  
Aan het feit dat sommige functies van het strafrecht niet-intentioneel zijn hoort men wel eens vastknopen dat de eventueel ongewenste effecten bijgevolg ook niet-verwijtbaar zijn (LANGEMEIJER, 1973, p. 63). We vinden dit in haar algemeenheid een niet-correcte denkwijze.  
Bovendien willen we onderstrepen dat, al zijn we het eens met HOEFNAGELS waar hij meent dat het strafrecht niet systematisch als instrument van kapitalistische beheersing wordt gebruikt (1973, p. 15), door het beklemtonen van het niet-intentionele, het niet-verwijtbare, het niet-systematische de aandacht van de reël bestaande ongelijkheden wordt afgewend (vergelijk JUBELIUS & KLEIN-SCHONNEFELD, 1977, p. 28: "Mit den Postulat, dass vor den Gesetz alle Bürger gleich sein, wird die tatsächliche Verschiedenheit der Täter sowie der rechtlichen Reaction auf ihr Verhalten verdeckt". Deze auteurs duiden ook enkele wegen aan waarlangs de politiek-economisch machten aan de strafbaarstelling ontsnappen).
- (11) PETERS, 1976: het recht manifesteert zich als vals bewustzijn van een kapitalistische maatschappelijke orde (p. 189-220) en: "in een onrechtvaardige klassenmaatschappij is het recht (...) onwaar (...) is het een vals bewustzijn (...) (p. 190).  
PRAKKEN, 1977, p. 116: de wetgeving is spiegel van de vroegere of huidige machtsverhoudingen, is instrument in de handen van de machthebbers.  
Een overzicht van neo-marxistische zienswijzen op het recht vindt men bij VAN OÛTRIVE, 1977, p. 253-289.

- (12) Omdat in ons onderzoek aandacht uitgaat naar een mogelijk strengere afdoening ten aanzien van (qua beroepsprestige) lager gesitueerde verdachten, zal in het literatuurgedeelte geregeld worden ingegaan op de relatie tussen sociale positie en strafproces (strafbaarstelling en strafrechtstoepassing), zie ook noot 63.
- (13) Experimenten inzake winkeldiefstal (we zullen het geregeld over dit delict alsook over rijden onder invloed hebben, omdat onze dossierstudie deze delicten betreft) toonden aan dat de meeste klanten en ook winkelpersoneel gedrag dat duidelijk een bedrieglijke bedoeling uitdrukt niet opmerken, het niet als dusdanig interpreteren dan wel het om een aantal redenen niet aan de benadeelde partij signaleren (ABELE, 1976, p. 224-232 / BLANKENBURG, 1976, p. 109-130).  
Bij een en ander speelt een met de sociale positie van de dader corresponderende eigenschap, met name zijn of haar voorkomen, een aantoonbare rol (STEFFENSMEIER, 1973, p. 417-426).
- (14) Dark number: verborgen delinquentie. Zie bv. de criminologische monografie nr. 11 (K.U. Leuven, 1969) met de titel "verholen misdadigheid", en RUBBRECHT, 1964, p. 1-16.
- (15) VAN KERCKVOORDE, 1974, p. 76-77.
- (16) FRANK, 1972, p. 5-26.
- (17) HOEFNAGELS, 1972 / PETERS spreekt ten aanzien van de welzijnsbescherming overigens van een "underlegislation" en een "underpunishment" (1973, p. 154).
- (18) FIJNAUT, 1974, p. 9 / REISS, 1974, p. 184 e.v.  
Met reactief politie-optreden bedoelen we optreden waartoe het initiatief niet door de politie zelf wordt genomen, maar dat wordt uitgelokt door klacht of aangifte van derden (bv. het onderwerpen van personen aan een ademtest ter gelegenheid van een verkeersongeval is reactief optreden. Dezelfde handeling bij een verkeerscontrole is in regel een proactief optreden).
- (19) Zie bijvoorbeeld de door KUTSCHINSKY (1972) aangetoonde snelle veranderingen in aangiftebereidheid, onder invloed van gewijzigde opvattingen over wat als indecent gedrag kan worden aanzien.
- (20) Uit slachtofferstudies bleek dat velen die ten gevolge van delinquent gedrag benadeeld werden het niet opportuun achtten de feiten aan een opsporingsinstantie te melden.  
Wat de winkeldiefstal in ons land betreft vermeldt FISELIER (zich steunend op Belgische studies) dat slechts een 10 % van de vastgestelde winkeldiefstallen met gekende dader aan de politie gemeld worden (1974, p. 38).
- (21) DUPONT, 1975 a, p. 14 / HOTTIAUX, 1975, p. 9 e.v. /  
Het begrip "discretionaire bevoegdheid" wordt toegelicht op bladzijde 18.
- (22) FIJNAUT, 1974, p. 10-11.
- (23) PUNCH, 1976, p. 11.
- (24) RUBBRECHT, z.d., p. 15.  
Het begrip "opportuiniteitsbeginsel" wordt toegelicht op p. 16.

- (25) VEENDRICK & JONGMAN, 1976, p. 494 en talrijke andere studies.
- (26) CARTER (vermeld door JONGMAN, 1972, p. 17) / GOLDMAN (idem, p. 19).
- (27) VEENDRICK & JONGMAN, 1976, p. 494 / PILIAVIN & BRIAR, 1964, p. 213.
- (28) Bevinding vermeld door BORDUA, 1967, p. 159. Deze auteur geeft een overzicht van onderzoeksresultaten inzake factoren van invloed op de afdoening (meer bepaald op politioneel niveau) van strafbaar gedrag. De onder de noten 26 - 28 vermelde factoren kunnen met de sociale positie van de verdachte te maken hebben en in die zin als secundaire klassekenmerken worden beschouwd.  
FEEST & BLANKENBURG, 1972, p. 148 stelden door middel van participerende observatie vast dat de politie "ondersanctioneert" ten voordele van beter gesitueerden.
- (29) VEENDRICK & JONGMAN, 1976, p. 493.
- (30) JUNGER-TAS, 1976 a, p. 447.
- (31) HOHENSTEIN, 1969, p. 146.
- (32) STEFFEN (1977) wijdt veel aandacht aan de relatie tussen politie en O.M. / BUCKNER, 1970, p. 88-101 vermeldt dat de politie in haar optreden voor een flink gedeelte op het verdere verloop van een zaak anticipeert;
- (33) ROMBOUTS, 1975, p. 201.
- (34) Art. 20, 53, 54, ook 61, 70 Wetboek van strafvordering.
- (35) HOTTIAUX, 1975, p. 10 en 30.
- (36) JONGMAN & SMALE, 1972 a, p. 30.
- (37) In regel gebruiken we het begrip "strafvordering" voor de "actie die van Staatswege gevoerd wordt om een of meer personen als verdacht van een misdrijf voor de bevoegde rechtbank te brengen" (DECLERCQ, 1976 a, p. 1, die overigens ook een aantal andere mogelijke betekenissen vermeldt).
- (38) RASSAT, 1967, p. 7-62. Een summierere inleiding vindt men bij DUMON, 1964, p. 287 e.v. Zie ook de overwegingen van BLANKENBURG & TREIBER, 1977, 17 p.
- (39) Zie Am. J. of Comp. Law, 18, 1970 (met bijdragen van DANDO, GROSSMAN, JESCHECK, LAFAVE & VOUIN). Beknopte overzichten bij: Am. Bar Assoc., 1974, p. 73-82 / DUMON, 1964, p. 287-311 / GROSSMAN, 1969, p. 9-19. Over de strafvordering in Engeland en Wales: SIGLER, 1977, p. 60-65 en vooral WILCOX, 1972, 137 p.
- (40) De berechting van overtredingen (art. 137 W. Sv.) evenals deze van sommige wanbedrijven (art. 138 W. Sv.) berust bij de politierechtbank. Ook daar verzorgt de procureur des Konings de strafvordering.
- (41) DE NAUW, 1977 a, kol. 1291.
- (42) RUBBRECHT, 1968, p. 13.
- (43) Behoudens enkele uitzonderingen.
- (44) Het begrip "algemeen belang" is geen duidelijk richtsnoer bij de beslissing in concrete gevallen. Over zijn inhoud: zie CORSTENS, 1974, p. 26-28 / MOONS, 1969, p. 491 / TAK, 1972, p. 234 e.v. (op p. 237 e.v., onderscheidt TAK drie groepen van gevallen waarin het algemeen belang een seponering indiciert.

- (45) CORSTENS, 1974, p. 24
- (46) Voor zuiver fiscale misdrijven berust de instelling van de strafvordering bij het Beheer van Financiën, met uitsluiting van het parket. Ook mag het Bosbeheer in sommige gevallen de openbare actie instellen (DECLERCQ, 1976 a, p. 26 - 27 / Noten bij Art. 1 V.T. W. Sv. MATTHIJS & VERSEE).
- (47) Gerechtelijk Wetboek, art. 137 e.v. (DE CORTE, 1977).
- (48) Er bestaat een bezoldigde gerechtelijke stage, ingesteld door de wet van 8 april 1971 (gewijzigd door de wet van 2 juli 1975, zie DECLERCQ, 1976 b, p. 146, en door de wet van 8 december 1977). De kandidaten moeten doctor of licentiaat in de rechten zijn, tenminste 22 en hoogstens 30 jaar, en moeten één jaar baliestage gedaan hebben. De maximumduur van de gerechtelijke stage is drie jaar; de aanwijzing geldt voor één jaar, doch is tweemaal hernieuwbaar. Het aantal stagiairs bedraagt maximum 1/10 van het aantal parketmagistraten voor het ganse land. Na een jaar stage kunnen de stagiairs worden aangesteld tot de uitoefening van het ambt van openbaar ministerie (DECLERCQ, 1976 b, p. 146).
- (49) De procureur des Konings kan zich door politiecommissarissen of andere daartoe aangeduide gerechtelijke officieren of agenten bij de parketten laten bijstaan (DECLERCQ, 1976 b, p. 144 en 149).
- (50) VAN HALEWIJN, 1970, p. 30 / Rechtspraak onder art. 1 van het Strafwetboek, MATTHIJS & VERSEE / VANHOUDT & CALEWAERT, 1968, p. 266-279.
- (51) Titel III, Hoofdstuk III (DE CORTE, 1977).
- (52) Art. 1 Titel VIII Decreet van 16-24 augustus 1790 op de gerechtelijke organisatie: "les officiers du Ministère Public sont agents du pouvoir exécutif auprès des tribunaux" (SCREVEENS & VAN BEIRS, 1963, p. 31 - 32 / ook: DE NAUW, 1977 a, kol. 1289).
- (53) "Si la plume est serve, la parole est libre". DE NAUW, 1977 b, p. 79 vermeldt dat de magistraat die ter zitting anders wil vorderen dan hij in zijn schriftelijke akte verplicht is te doen zijn hiërarchische overste hiervan moet verwittigen. Deze kan een ander magistraat aanduiden of zelf vorderen. --. Steeds kan de magistraat achteraf ter verantwoording worden geroepen (DE NAUW, 1977 a, kol. 1290).
- (54) Deze onderlinge verwisselbaarheid van magistraten en het opsplitsen van de afhandeling van een strafzaak over verschillende parketmagistraten kan voor de betrokken partijen nadelig zijn (VAN BOSTRAETEN & VAN HAECHT, 1975, kol. 1806).
- (55) Ons inspirerend aan DENKERS, 1976, p. 44 - 45 zien we als uitdrukking van beleid elke beslissing waarmee men een doelstelling wil realiseren. In deze opvatting voert iedere individuele parketmagistraat een beleid, zelfs bij ad hoc beslissingen over individuele casus.
- (56) COLE, 1970, p. 331 - 343 / KRESS, 1976, p. 113 / MILLER, 1969, p. 293-345.

- (57) VAN DOORN & LAMMERS, 1969, p. 66, een vroegere omschrijving door VAN DOORN van het begrip "macht" vermeldend: macht is de "mogelijkheid (...) om de gedragsalternatieven van anderen (...) te beperken".
- (58) GANSHOF VAN DER MEERSCH, 1973, kol. 116. BUCH, 1973, p. 69 beschouwt de gelijkheid en de vrijheid als de algemene beginselen van het recht. Dat het eerste beginsel, overigens vastgelegd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (V.N. 1948) en in het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens (DENKERS, 1976, p. 102) in het strafrechtelijk handelen zijn uitdrukking moet vinden wordt gesteld door DUPONT, 1975, p. 77/ in de Jaarverslagen 1974 (p. 5 - 6) en 1976 (p. 3) van de procureurs-generaal in Nederland / door SCHUYT, 1975, p. 199 en door de COORNHERT-LICA, 1973, 23 p. HULSMAN, 1974 a, p. 26 noemt ook het subsidiariteitsbeginsel, dat we samen met het proportionaliteitsbeginsel terugvinden bij DUPONT, 1975, p. 75 - 78 en in het Jaarverslag 1975 van het Nederlands Openbaar Ministerie (p. 15).  
Steeds vaker wordt de stelling verdedigd dat het handelen van het Openbaar Ministerie grotendeels als bestuurlijk handelen kan worden omschreven, en (bijgevolg) door de beginselen voor een behoorlijk bestuur moeten worden gericht (Jaarverslag O.M., 1972, p. 9 / VAN MAARSEVEEN, 1977, p. 215 / DE DOELDER en 't HART, 1976, p. 210-211, daarbij verwijzend naar ENSCHEDE en HEIJDER, 1974, p. 19).  
KNIGGE, 1973, p. 321 e.v. wil hun naleving laten toetsen door de rechter, een opvatting die bestreden wordt door MELAI, 1973, p. 225-227. HUYSE, 1978, p. 25 geeft aan dat sommigen de toetsing van het recht (en de jurist) aan zijn eigen principe-intenties (gelijkheid, rechtvaardigheid, billijkheid) als de harde kern van de rechtssociologie beschouwen.
- (59) DE NAUW, 1977 a, kol. 1288.
- (60) DE NAUW, 1977 a, kol. 1290-1291.
- (61) Negatieve controle: de (reducerende) invloed die in een bepaalde fase van de strafrechtspleging wordt uitgeoefend op de samenstelling en omvang van het pakket strafzaken dat in een volgende fase zal terecht komen en waarop men vanuit de volgende fase weinig vat heeft. Voorbeelden: de bij klachtmisdrijven aan de benadeelde toegekende mogelijkheden strafvervolgning te beletten door het niet-neerleggen of -handhaven van een klacht, het niet-verbaliseren van gekende delicten door de opsporingsdiensten (politioneel sepot), het door seponering onttrekken van de zaak aan de rechtbank.
- (62) Onvermijdelijk een gevolg van alleen al de beperkte handhavingscapaciteit van de opsporingsdiensten. DE DOELDER & 't HART, 1976, p. 209, hierin nochtans niet gevolgd door VAN BEMMELEN, 1976, p. 526, staan een uitbreiding van het politioneel sepot voor, mits openbaarheid van de richtlijnen.
- (63) Onder "strafproces" verstaan we (zoals SNEL, 1977, p. 10): (het geheel van) alle handelingen die naar aanleiding van het strafbaar feit ondernomen worden, en ook de voorfase daarvan (de strafbaarstelling).
- (64) MULDER, 1973, p. 29.

- (65) We kunnen GANSHOF VAN DER MEERSCH, 1973, kol. 115 niet bijvallen waar hij meent dat in universitaire kringen het gebruik van het woord "systeem" smalend zou bedoeld zijn. Het woord "systeem" staat voor een aantal verschillende betekenissen, die in regel teruggaan op de meer algemene omschrijving (KRUYSKAMP, 1970, p. 2762): "stelsel, geleed en geordend geheel, complex, geschikt volgens een ordenend beginsel". We zien niet goed wat daarin pejoratief is. Ons baart de non-systematiek in de rechtspleging vaak meer zorgen dan wat er aan systematiek aanwezig is.
- (66) FLIJNAUT, z.d., p. 24-26 / VAN BINSBERGEN, 1974, p. 16: "Het O.M. is (...) belanghebbende ten aanzien van de politie".
- (67) Art. 127 en volgende W. Sv.
- (68) DUPONT, 1974, p. 85-88 / 't HART, 1976, p. 16 geeft aan hoe het O.M. voorspelbare en ongewenste rechterlijke straftoemeting kan ontwijken / VAN VEEN, 1975, p. 51-52.
- (69) Dit brengt ons een tweede maal tot het eventuele bestaan van een klassejustitie, ditmaal onder de vormen van een selectie- en van een establishmentjustitie.
- Met "selectiejustitie" wordt bedoeld: de recrutering van leden van justitiële organen uit (vooral) de hogere bevolkingsgroepen, met een eenzijdige voorafgaande loopbaan en met de hantering van specifieke benoemings- en bevorderingscriteria.
- "Establishmentjustitie" slaat op de stelling dat de nogal eenzijdige en uniforme samenstelling van (in casu) de magistratuur leidt tot een benadeling van die groepen die een verandering van de maatschappelijke inrichting en sociale verhoudingen met een realisering van andere morele normen voorstaan, (WEISS, 1976, p. xxiii-xxx trekt dit tot de wetgeving zelf door).
- Deze groepen zouden geobstrueerd worden door de voorkeur voor behoud van het bestaande, de onbekendheid met en/of de afkerigheid van vernieuwingen, het weinig open staan voor kritiek (SCHUYT, 1975, p. 202 meent dat juist het weinig of niet kunnen verdragen van kritiek een gevaarstelling van de (voorgestane) rede is), (eigenschappen die ook de magistratuur zouden kenmerken).
- SCHUYT, 1975, p. 199 spreekt van een eenzijdige politieke en maatschappelijke waardenoriëntering van de leden van de rechtelijke macht en een terughoudendheid in de taakverdeling tussen rechter en wetgever.
- (Omtrent het begrip en het verschijnsel "klassejustitie" zie ook ASSCHER, BALDWIN, CNOOP KOOPMANS, GUTTER, HOEKEMA, HUGENHOLTZ, RINGELHEIM, S.A.R., STORME, VAN OUTRIVE (1977a en de daar vermelde literatuur), VOETELINK). Enkele criminologische tijdschriften die hieraan regelmatig aandacht besteden: Contemporary Crises, Crime, Law, Social Policy / The Insurgent Sociologist.
- Hoger geformuleerde inzichten behoeven naar ons gevoel enige aanvulling. In de eerste plaats kan de indruk ontstaan dat, wanneer de magistraten voortaan wat meer uit alle lagen van de bevolking worden gerecruteerd, daarmee de problemen van selectie- en van establishmentjustitie van de baan zouden zijn.

Deze idee achten we fout. Het gevaar is immers groot dat men zich alsnog gaat conformeren aan het hoger geschetst beeld (AERTS, 1973, p. 319-327), alvast zolang geen andere socialiseringsprocessen gaan spelen (SACK, 1974, p. 39).

De kans is groot dat een interne groepscontrole de realisering van de van een andere selectie verwachte gunstige effecten verhindert (SHELDON, 1973, p. 497-513).

Zelfs al zou de stelling van VAN DER POORTEN (1976, kol. 2533) (de leden van de hoven en rechtbanken behoren tot alle milieus en standen) (bedoeld wordt, menen we, uit alle bevolkingslagen gerecruteerd) correct zijn [onderzoeken wijzen niet in die richting (HUYSE, 1978, p. 112 e.v.) en confirmeren zeker niet de opvatting van STEVIGNY (1977, kol. 619) dat de grens tussen de burgerij en de arbeiders- en bediendenklasse opgeheven zou zijn. Wel krijgen de kennisfactor en de opleiding meer belang in de ongelijkheid van de verschillende maatschappelijke groepen dan het bezit van de productiemiddelen, en verschuift de klassetegenstelling naar een tegenstelling tussen individuen en organisaties (SCHUYT, 1975, p. 220 & 180)] dan is het probleem van de establishmentjustitie en van de eventuele systematische bevoorschieting van hoger gesitueerden (LANGEMEIJER, 1969, p. 7) niet van de baan, zolang de magistraat zich identificeert met de belangen van de groep waartoe hij, hoe dan ook, reeds behoorde of is gaan behoren (PRAKKEN, 1977, p. 120-121) en hij een waarden- en communicatiesysteem hanteert (LANGEMEIJER, 1973, p. 63) dat niet dit is van dezen die zich nauwelijks toegang kunnen verschaffen tot de systemen van sociale beloning (en voor wie "de weg naar het recht", om de titel van een studie van SCHUYT, GROENENDIJK & SLOOT (1976) te gebruiken meer aan een hindernissenloop doet lijken).

Met RYFFEL (1974, p. 380) zijn we dan ook van oordeel dat de geldigheid van de "Sozialprofiluntersuchungen", waarbij vanuit gevonden sociale kenmerken van magistraten een bepaalde instelling of houding wordt afgeleid, betwistbaar is; een mening die we overigens delen met SCHUYT (1971, p. 114) en welke (gedeeltelijk) ook deze is van NAGEL, 1975, p. 253 & SHELDON, 1973, p. 513.

Een tweede punt betreft de dikwijls verdedigde opvatting dat men de rechterlijke macht niet kan verwijten dat zij behoudend is en "achterloopt", omdat het juist de taak van recht en rechtspraak (product van het socio-politieke systeem, HUYSE, 1972, p. 27 e.v.) zou zijn de bestaande orde te handhaven en te verdedigen, en de magistraat niet het recht toekomt om zich in de plaats van de wetgever te stellen ter realisering van een andere maatschappelijke orde.

Deze opvatting werd door een rechter op een criminologencongres als volgt geformuleerd: "De magistratuur heeft geen andere macht dan deze die bestaat in het toepassen van de wet, die zij zelf niet gemaakt heeft. Deze is een emanatie van de volkswil, zoals hij in het Parlement, ten minste abstract, tot uiting komt. Daarbuiten oefent de magistratuur geen enkele macht uit, en is integendeel zelf het slaafs instrument van de wet die ze vaak zelf onaangepast vindt, maar waaraan ze niet in het minst kan tornen (IVe Belg. Dagen van de Criminol., Gent, 22-24 sept. 1977).

Deze opvatting is onvolledig en daardoor ook niet (helemaal) juist. De wetgever zelf immers laat de magistraat een - soms grote - handelingsvrijheid. Binnen deze handelingsruimte voert de (rechter) een (we gebruiken hier een in die context door VAN GERVEN (1974, vooral p. 129 e.v.) gehanteerd begrip) "beleid".

De rechter (we willen dit verbreden tot "de magistraat") dient binnen deze handelingsruimte voortdurend die beslissingen te treffen waarin de algemene rechtsbeginselen zo goed mogelijk geëffectueerd worden. De appreciatie hiervan is aan verandering onderhevig, naargelang ook tijd en omstandigheden wijzigen. Steeds opnieuw zal daarbij moeten worden afgewogen hoe, mede inachtgenomen de beschikbare middelen en de gestelde doeleinden, de wet in recht dient te worden omgezet (over het recht als richtsnoer en toetssteen van het O.M.-handelen zie 't HART, 1976, 44 p.).

Zoals ENSCHEDE (1970, p. 28) het formuleerde: "De rechter die rechtsregels door toepassing concrete inhoud en gestalte geeft zet dus onvermijdelijk het politieke werk van de wetgever (...) voort. De rechter staat daarbij steeds in het spanningsveld tussen het aan de wet ten grondslag liggende waardencomplex en het concrete waardenbesef in de maatschappij van nu". Is er tussen beide een waarden-dilemma, dan moet de rechter zich afvragen wat de opvatting zou zijn van de politieke gemeenschap waarin hij leeft. Ondermeer de selectie, de vorming en de navorming van de magistraten zouden kunnen voorkomen dat men de eigen mening voor de algemene geldende zal houden.

Vergelijk met ABSPOEL (1973, p. 156): "Een gericht vervolgingsbeleid zal ook rekening dienen te houden met gewijzigde maatschappelijke opvattingen (...). Het O.M. zal zich (...) telkens moeten afvragen of gezien de gewijzigde opvattingen bepaalde overtredingen van (...) wetten wel een vervolging rechtvaardigen".

Deze gewijzigde opvattingen, waarin de wijzigende inzichten over de effecten van strafrechterlijk optreden zonder twijfel verdisconteerd zijn en welke tot de invulling met "andere gewichten" van de eis van evenredigheid van de implicaties van strafrechtelijk optreden aan schuld en schade leiden, brengen ABSPOEL ertoe (1973, p. 154) het afzien van vervolging ten aanzien van de first offender winkeldief voor te staan.

- (70) Voor een omschrijving van dit begrip zie DE NAUW, 1975, kol. 1609.
- (71) Zie: DECLERCQ, 1976 a, p. 18-64 / MATTHIJS & VERSEE, art. 1-29 V.T. W. Sv. en art. 166-171 W. Sv. / RUBBRECHT, p. 16-22 en 33-45 / VANHOUDT, 1974, p. 128-156.
- (72) Over de minnelijke schikking (transactie): zie BEKAERT, 1973, p. 23-24 / VANHOUDT, 1974, p. 134-142. Transigeren = het afsluiten van de strafzaak door middel van een transactie.
- (73) Zie ook DECLERCQ, 1976 b, p. 147-148.
- (74) VAN HALEWIJN, 1970, p. 32-64 / VANHOUDT & CALEWAERT, 1968, p. 257-520.
- (75) Op de dagvaarding zou allicht een rechterlijke vrijspraak volgen, en zijn bij de vervolging in dat geval niemands belangen gediend (soms nochtans kan de verdachte er wél belang bij hebben dat de rechter publiekelijk zijn onschuld vaststelt, of kan een behandeling ter terechtzitting eigenrichting voorkomen).



- (76) GLESENER, 1973, p. 354 e.v. / DE NAUW, 1977-b, p. 76: het opportunitetsbeginsel is conform de rechtsleer, de rechtspraak en de recente wetgeving.  
Vgl. RASSAT, 1967, p. 233, m.b.t. Frankrijk: "Le principe de l'appréciation par le Ministère Public de l'opportunité de la répression (...) reste juridiquement ce qu'il était: un principe de droit coutumier (...)"
- (77) X, 1977, p. 14-18: het maakt het voeren van een kriminele politiek mogelijk / SCREVEENS & VAN BEIRS, 1963, p. 38.
- (78) Autoregulatie: (het resultaat van een aantal) regelingen ter bewaring of herstel van een gewenste toestand of evenwicht.  
In casu: het zich aanmeten van een werkritme dat correspondeert met zijn optimaal (geachte) capaciteit, en het controleren van de omvang en de kwaliteit van de te behandelen zaken, met weerstand t.a.v. elke druk ter wijziging van het ritme.  
"l'Accroissement des abandons de poursuite manifeste essentiellement une réaction de la machine judiciaire devant un accroissement de matière potentielle qu'elle ne pourrait absorber. Le Ministère Public joue alors essentiellement un rôle d'organe régulateur" (Min. de la Justice, 1976, p. 20).  
Overigens is in veel landen waar formeel het legaliteitsbeginsel wordt toegepast de feitelijke situatie anders: beide systemen vinden mekaar dankzij een aantal correctieven terug (DE NAUW, 1977a, kol. 75) / TAK, 1973 / Am. J. Comp. Law, 1970 / STEFFEN, 1976. Deze auteur verwijst in dit verband naar een "capaciteitstheorie" p. 286-287.
- (79) RUBBRECHT, z.d., p. 15.
- (80) GOLDSTEIN, 1960, p. 543-594.
- (81) De keuzemogelijkheid als element van "discretion" wordt benadrukt door DAVIS, 1969, p. 4 / JONGMAN, 1972, p. 8 / NEUBAUER, 1974, p. 503 en REISS, 1974, p. 181.  
MILLER, 1969 (p. 151 e.v. en p. 293 e.v.) acht het element "belangenafweging" essentieel. POUND, 1960, p. 926 vindt de mogelijkheid tot persoonlijke invulling van de gronden die een beslissing mogen dragen zeer belangrijk (vermeld door Lafave, 1970, p. 532).  
REISS (op. cit.) acht de geringe zichtbaarheid en controlemogelijkheid wezenlijke kenmerken van de discretion.
- (82) Het seponeringsbeleid wordt er door velen niet langer in de eerste plaats als correctie op een te starre of te strenge wetgeving gezien, evenmin staat (nog) de individualisering van de straftoemeting op de voorgrond.  
Sommige auteurs verklaren zich voorstander van een ook bij wijze van algemeen geldende dispositie gehanteerde sepottoepassing. ('t HART).  
Hoewel deze opvatting nog door velen betwist wordt, vindt de stelling dat voortaan de vervolgingsbeslissing, eerder dan de sepotbeslissing motivering behoeft, algemener ingang (zo in de Jaarverslagen van het Nederlandse Openbaar Ministerie).  
Deze positieve opvatting van het opportunitetsbeginsel gaat met een groter gewicht dat men aan het O.M. als beleidvoerend orgaan toekent gepaard. Hoewel sommigen in het groot aantal sepot een aanleiding zien om het O.M. dominant als een administratief overheidsorgaan te kenschetsen (VAN MAARSEVEEN, 1977, p. 215) manifesteert zich een O.M.-affirmering van de behoefte aan een grotere zelfstandigheid ten aanzien van de uitvoerende macht (zo bv. in het Jaarverslag 1974 van het O.M. / VAN VEEN, 1975, p. 53).

De verhouding van het O.M. t.a.v. de uitvoerende macht krijgt bijzondere aandacht in de publicaties die de controlemogelijkheden op het vervolgingsbeleid en de politieke verantwoordelijkheid voor dit beleid behandelen (VAN MAARSEVEEN, 1977 / ORANJE, 1977 / VAN VEEN, 1977 en voor België ook DE NAUW, 1977 b).

- (83) Beleidssepot: de (vooral) op grond van opportuniteitsoverwegingen tot stand gekomen seponeringsbeslissing, zo genoemd omdat daarin het door het O.M. gevoerd beleid het meest vrij en duidelijk tot uitdrukking kan komen.  
Staat tegenover het "technisch sepot", gegrond op de niet- of op de geringe haalbaarheid van een veroordeling (w.o. de bewijssepots).
- (84) De introductie van de Wet betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie (Wet van 29 juli 1964) volgde op de - al dan niet bij wijze van een experiment - toepassing van een probatiestelsel op het niveau van de parketten (CHARLES, 1961, kol. 1889-1896).  
Dergelijke "praetoriaanse" probatie wordt ook nu nog toegepast. Ondanks de bevindingen van JONGMAN en EFFENDI (1973, p. 278-281) wijzen anderen op het bijzondere nut van het voorwaardelijk sepot (Parket Brussel, III-61 / LANGEMEIJER, 1975, p. 35).
- (85) Zie infra.
- (86) ABSPOEL, 1974, p. 3 / DE NAUW, 1975 a, kol. 1626 / GLESENER, 1973, p. 355 / Nations Unies, 1975, p. 26-27 / GIRAULT & MALEWSKA, 1975, p. 2 / Jaarverslag 1976 O.M., p. 2 / Parket Brussel, p. III-58 en III-59 / WILCOX, p. 8 e.a.  
Zie ook de overvloedige literatuur inzake gronden voor "diversion".
- (87) Naar het belang dat de samenleving bij een vervolging of seponering kan hebben wordt in het schema niet vaak expliciet verwezen.
- (88) Zie VANHOUDT & CALEWAERT, 1968, p. 521 e.v. (inzonderheid p. 538-540).  
De meeste daar vermelde elementen komen in de literatuur, in onderzoek en in gesprekken met parketmagistraten ook als sepotgronden naar voren: Zie ook p. 45, derde alinea, p. 57 onderaan.
- (89) LANGEMEIJER, 1975, p. 65.
- (90a) Am. Bar Assoc., 1973 en 1974 (p. 86) / CARTER, 1975, p. 157 / ENSCHEDE, 1975, p. 1-6 verwacht vanuit een eenvormiger rekwisitoorbeleid een grotere eenheid in de straftoemeting / FRANKEN, 1973, p. 364-367 en 1975, p. 325-326 (dit laatste vooral t.a.v. de straftoemeting) / KRESS, 1975, p. 7 / GROSSMAN, 1969, p. 100 e.v. / Nat. Adv. Comm., 1973, p. 284-285 / 't HART, 1976, p. 28 / VAN BEMMELLEN, 1973, p. 76-77 / VERSELE, 1976, p. 48-49 / X, 1977, p. 14 e.v.  
Zien sommigen de uitwerking van een sepotbeleidsschema als een eerste fase in de verdere ontwikkelingen van het seponerings- en vervolgingsbeleid (SIGLER & WATKINS, z.d., p. 10), dan stellen anderen dit als eindpunt: enige eerste meer concrete voorstellen inzake de criteria voor de door het O.M. te nemen afhandelingsbeslissingen werden intussen geformuleerd (HULSMAN, 1969 a, p. 112-114) / SCHEEPMAKER, 1974, bijl. 2).
- (90b) DESSAUR, 1977, p. 259-260 / d'OLIVEIRA-PRAKKEN, 1975, p. 128-132 / SCHUYT, 1975, p. 175 e.v. / VAN DOORN, 1974, p. 74-76.

- ( 91) Jaarverslag 1972 O.M., p. 9 / JOSEPHUS JITTA, 1975, p. 1267-1268 / VAN DER MARCK, 1974, p. 100.
- ( 92) HOEKEMA, z.d., p. 2.
- ( 93) DENKERS, 1976, p. 82 e.v., respectievelijk ZWANENBURG, 1974, p. 47. DENKERS, 1976, p. 167 wijst op de discrepantie tussen opgegeven en werkelijke doelstellingen.
- ( 94) JOSEPHUS JITTA, 1975, p. 1269 (o.m. "rijden onder invloed" en "winkeldiefstal").
- ( 95) SCHUYT, 1975, p. 175 e.v. / 't HART, 1976, p. 26 e.a.
- ( 96) PACKER, 1968, p. 136-152.
- ( 97) Ten aanzien van de parketmagistraat in de V.S. stelde JACKSON, toen Attorney General: "The Prosecutor has more control over life, liberty and reputation than any other person" (J. Am. Judicature Soc., 24, 1940, p. 18 / vermeld door KRESS, 1976, p. 100).
- ( 98) Op de mogelijkheid tot willekeur wordt door velen gewezen. Laatst nog door DE NAUW, 1977 b, p. 76-77: "Het gevaar van willekeurige machtsuitoefening is nochtans niet uitgesloten (...) Controle over seponering en vervolging komt dan ook als even gerechtvaardigd voor als de mogelijkheid om rechtsmiddelen tegen vonnissen aan te wenden. Een tweede onderzoek blijkt in alle omstandigheden een waarborg te zijn die aan de rechtzoekende moet worden toegestaan".
- ( 99) Hoewel in het geschreven recht niet altijd met evenveel woorden terug te vinden, worden de algemene rechtsbeginselen toch als een rechtsbron voor het normeren van het justitieel handelen beschouwd (vergel. BUCH, 1973, p. 59 e.v. / GANSHOF VAN DER MEERSCH, 1973, kol. 116).
- (100) Noot 58.
- (101) DUPONT, 1975, p. 72-83.
- (102) We schreven al dat ZWANENBURG het begrip "doeleindencrisis" gebruikt. Over de doelstellingenproblematiek zie ook DENKERS (1975, 1976) en WALKER, 1972, p. 15 e.v.
- (103) Zowel omtrent de vermelde stuurloosheid, als m.b.t. de afwezigheid van terugkoppelings- en bijsturingsmechanismen raadplege men diverse publicaties van HULSMAN, waaronder zijn inleiding in 1974a, p. 6-41. De terugkoppeling van informatie wordt vaak ook "feed back" genoemd, verwijzend naar "the provision of information to a decision-maker as to the outcome of his previous decisions and/or effect of his previous tactics (BURNHAM, 1975, p. 99).
- (104) VAN BINSBERGEN, 1971, p. 437 / VAN DER VEN, 1966, p. 76: "(...) dat desondanks naar gelijkheden moet worden gezocht, zolang de ongelijkheid niet noodzakelijk een ongelijke rechtswaardering vordert". Over de gelijkheidsidee zie ook VOS, 1973, 93 p., in het bijzonder p. 66-68.
- (105) SCHUYT, 1971, p. 115.
- (106) VAN VEEN, 1968, p. 11. spreekt van "irrelevante" factoren. Een overzicht van een aantal onderzoekingen omtrent de invloed van "buiten-juridische" factoren vindt men bij VAN DER KAADEN, 1977, p. 4 e.v. en 1976, 13 p. (literatuuroverzicht). Er is een grote diversiteit van de gebruikte begrippen: de factoren die de ene auteur "irrelevant" noemt, noemen anderen "extra-legaal" (GREEN, 1961 / THOMPERRY, 1973) of "buiten-juridisch" (GUNT, 1968).

Dikwijls gaat het om de invloed van "sociaal-biografische" factoren (SCOTT, 1974) zoals geslacht, leeftijd, nationaliteit, gerechtelijk verleden en sociale positie.

Omdat hiermee naar eigenschappen van de verdachte verwezen wordt, zullen wij in deze gevallen (ook) van "persoonfactoren" of "daders-specifieke" eigenschappen spreken.

- (107) Naar uit onderzoek in de V.S. blijkt: tot in de toepassing van de doodstraf toe.
  - (108) Ondermeer in de Grondwet uitgedrukt:  
 Art. 6 "Er is in de Staat geen onderscheid van standen. De Belgen zijn gelijk voor de wet (...)"  
 Art. 6 bis "Het genot van de rechten en vrijheden aan de Belgen toegerekend moet zonder discriminatie verzekerd worden (...)"
  - (109) Zoals ook in noot 12 vermeld zal aan de mogelijke invloed van deze factor in ons onderzoek wat extra aandacht gegeven worden.
  - (110) In 1968 telde de Koninkl. Comm. voor de hervorming van de strafverordening al 1056 bijzondere wetten met strafbepalingen (vermeld door: PIRET, 1976, kol. 1559).
  - (111) PONSAERS, 1978, p. 32.  
 Het "sociaal oogmerk" blijkt niet bijzonder consequent doorgetrokken: zo zijn er wel - de lager gesitueerde groepen - treffende schikkingen inzake de beteugeling van sluikarbeid, terwijl analoge regelingen ter terugdringing van de cumulering van beheerders- en andere doorgaans lonende mandaten op zich laten wachten.
  - (112) KELLENS, p. 273 e.v. / PONSAERS, 1978, p. 32 e.v.  
 Van een juridische delictsom-schrijving gaat nauwelijks normvestiging of -versterking uit, indien deze niet aansluit bij een analoge maatschappelijke betekenis die onder de betrokken groepen leeft. Een verandering in strafbaarstelling impliceert nog geen attitudewijziging (WALKER, 1975, p. 155 e.v. / DENKERS, 1975, p. 10 e.v. ook Assembly Comm., z.d., p. 78) en werkt vaak verhullend in zoverre uit de juridische norm zonder empirische toetsing conclusies over de feitelijke situatie worden afgeleid (PETERS noemt deze functie het "vals bewustzijn" van het recht).
- De bijzondere wetten met strafbepalingen voorzien vaak in de afdwingbaarheid door middel van de tussenkomst van bijzondere opsporingsdiensten (met in de praktijk een geringe omkadering, een complexe structurering en te behandelen materie en een niet-repressieve gerichtheid) en procedures voor buiten-justitiële afdoening [vergelijk: MATTHIJS, 1975, kol. 321 e.v.: sommige van de in het kader van de transactie voor te stellen prestaties zijn overigens niet meer dan de restitutie van wat onrechtmatig werd verworven / De weerlegging door VANHOUDT, 1971, p. 359 e.v. van door MESSINE (1971, p. 359 e.v.) geformuleerde stellingen over het bijzonder karakter van de handhaving van deze wetten is terecht wat de formele kant betreft, doch gaat voorbij aan de feitelijke situatie].
- Tenslotte willen we in dit verband de repliek door FRANK (1975, p. 59-71) op VAN HOUTTE (1975, p. 46 e.v.) vermelden. FRANK stelt dat de huidige toestand inzake de repressie van belastingontduiking in een rechtsstaat niet langer te dulden is.

Het initiatief van vervolgingen wordt, anders dan bij misdrijven tegen het gemene recht, aan het oordeel van de (fiscale) administratie overgelaten.

Voor 1974 voorzag FRANK de vervolging wegens belastingfraude voor één dossier per 700 miljoen (of méér) ontdoken belasting.

Vroeger reeds stelde FRANK dat een der grondprincipes van de rechtsstaat, met name de regel die stelt dat de bestrijding van misdrijven tot de rechterlijke en niet tot de uitvoerende macht behoort, niet wordt geëerbiedigd (1972, p. 32).

De voor opsporing van de belastbare stof en de voor de inning van de belasting gebruikte technieken treffen de socio-professionele groepen in een ongelijke mate (1975, p. 65).

Een en ander is, zo meent FRANK, niet meer toevallig.

- (113) T.a.v. winkeldiefstal werd meerdere malen aangetoond dat(ook) op het al dan niet aan de politie melden secundaire klassekenmerken van de gevatte winkeldief van invloed zijn.
- (114) JONGMAN & SMALE, 1972 a, p. 34-35 spreken ons inziens terecht van een "prognosejustitie".
- (115) STEFFEN, 1976, p. 259 vermeldt dat in veel dossiers indicatoren omtrent de sociale positie van de verdachte ontbreken, en acht dit een aanwijzing van het geringere belang dat aan dit kenmerk zou worden gegeven. In de dossiers op grond waarvan wij onderzoek verrichtten (winkeldiefstal en rijden onder invloed) was in regel noch omtrent de sociale positie der de eigen huishouding verzorgende vrouwelijke verdachten, noch omtrent deze van nog studerende of reeds gepensioneerde verdachten informatie vermeld.
- (116) Overigens hoeft de interpretatie die aan de geregistreeerde kenmerken wordt gegeven niet altijd eenduidig te zijn, evenmin als het daaraan verbonden gevolg.
- (117) VAN BOSTRAETEN & VAN HAECHT, 1975, kol. 1793-1812.
- (118) Noten 90 a en b, in het bijzonder 't HART, 1976; p. 26 e.v.
- (119) Tegemoetkomend aan de door MULDER, 1973, p. 29 geformuleerde klacht dat in de huidige rechtspraktijk zo zelden een norm zichtbaar wordt.
- (120) DE NAUW, 1977 a, kol. 1281-1310 en meer nog 1977 b, p. 75-95.
- (121) Zie ook de controlemodaliteiten vermeld bij de bespreking van de structurele context van de vervolgingsbeslissing, respectievelijk bij de haalbaarheidsoverwegingen.
- (122) Uitzonderingen; zie DE NAUW, 1977 b, p. 89.
- (123) K.B. 28/12/1950 Algemeen Reglement over de gerechtskosten in strafzaken.

- (124) Waaronder : Coornhert-Liga, 1972, p. 26 e.v. / Council of Europe, 1974, p. 28 GANSHOF VAN DER MEERSCH, 1973, kol. 127-129 / HOUCHON, 1976, p. 1076 / HUTSEBAUT, 1975, p. 166 / PIRET, 1976, kol. 1555 / STEVIGNY, 1977, kol. 610-611 / VAN OUIRIVE, 1975, p. 24 / WALGRAVE, 1975, p. 111 e.v.
- (125) HOEKEMA, 1971, 109 p. Bijna 40 % van een steekproef van mannelijke respondenten in Nederland was van oordeel dat in de justitie met twee maten gemeten wordt (p. 35).
- (126) VAN BINSBERGEN, 1971, p. 437-443 (p. 442).
- (127) Over de noodzaak van politionele statistieken in ons land, zie : HOUCHON, 1977, p. 17-18 / PETERS T., 1974, p. 89. / GOOSSENS, 1977, 124 p. De onvolledigheid van de het parket betreffende statistieken geldt in mindere mate het O.M. in jeugdzaken, zie : WALGRAVE, 1974, p. 60-71. Over de statistieken inzake jeugdbescherming zie ook : Statistieken en jeugdbescherming, 1977, 93 p.  
Ons pleidooi voor vollediger statistieken helpt het criminologisch onderzoek echter niet vooruit indien de beschikbare statistieken onjuist worden geïnterpreteerd (zo bijv. BEKAERT & LEMPEREUR-GUILMOT, 1974, p. 228 : zij maken een veel gemaakte methodologische fout wanneer ze uit de statistieken van de veroordeelden afleiden dat vrouwen vier maal minder strafbare feiten plegen).
- (128) NOOY, 1977, p. 30 : " Een minimale voorwaarde voor wetenschappelijkheid is dat feiten hinderlijk moeten blijven".
- (129) Ondermeer door BLANKENBURG, 1973, p. 181 en KAISER, 1972, p. 85.
- (130) KAUPEN, 1971, 272 p. / LAUTMANN, 1972, 207 p. / OPP & PEUCKERT, 1971, 150 p. / PETERS, D., 1973, 189 p. / RICHTER, 1968, 45 p.  
Een uitgebreid overzicht en summiere bespreking van rechtssociologisch onderzoek in Duitsland (tot 1974) vindt men bij RASEHORN, 1974, p. 90-96.
- (131) TAK, 1973, 282 p.
- (132) Art. 152 lid 2 Strafprozessordnung :  
" Sie (het O.M.) ist, soweit nicht gesetzlich ein anderes bestimmt ist, verpflichtet, wegen aller gerichtlichen strafbaren und verfolgbaren Handlungen einzuschreiten, sofern zureichende tatsächliche Anhaltspunkte vorliegen".
- (133) BLANKENBURG & TREIBER, 1975, p. 252-262.
- (134) BLANKENBURG & TREIBER, 1977, 17 p.
- (135) BEST, 1971, p. 167-184.
- (136) BRUSTEN, 1974, p. 129-150.  
De beperkte betekenis van de gerechtelijke statistieken was ook al door BLANKENBURG, 1976, p. 125 beklemtoond (zie ook noot 127).
- (137) GILLIG, 1976, p. 205-213.
- (138) SESSAR, 1977, 18 p. In een vorige publicatie (1975, p. 1033-1062) stelde SESSAR reeds dat de winkeldief verhoudingsgewijs vaker dan de inbreker of fraudeur vervolgd wordt, de reeds vroeger gestrafte relatief vaker dan de "primaire" delinquent, de lager gesitueerden meer dan de tot de middengroep behorenden.
- (139) SESSAR bestudeerde bestaande statistieken, analyseerde dossierinformatie inzake enkele delictcategorieën bij acht parketten en sloot zijn onderzoek af met interviews en een aantal groepsdiscussies, als plausibiliteitstest voor zijn bevindingen. Zijn studie betreft andere parketten en ook andere delictsoorten dan in het onderzoek van GILLIG.

(140) Uit een aantal subanalyses kon SESSAR afleiden dat het hierbij niet om klassejustitie in de enge betekenis van het woord gaat.  
 Echter : precies door de nagestreefde formele gelijkheid in de afdoening (wat bewijsbaar is wordt vervolgd) creëert, respectievelijk versterkt het O.M. feitelijke ongelijkheden. De ongelijke "startkansen" in de Duitse samenleving worden hiermee tot binnen de rechtsbedeling doorgetrokken.

(141) STEFFEN, 1976, 390 p.  
 Voordien bracht STEFFEN al verslag uit over een colloquium omtrent het O.M. (1975, p. 1063-1078).

(142) Jaar 1970.

(143) Over de (geringe) invloed van de sociale positie van de verdachte op de afhandeling bij politie en O.M. schrijft STEFFEN (p. 258 e.v.) :

"Auf grund schichtspezifischer Strafnormen und deliktsspezifischer Zugangschancen sind Tatverdächtige aus der Unterschicht bei der registrierten Kriminalität deutlich überrepräsentiert (...) Im Verhalten der Kontrollinstanzen Polizei und Justiz lassen sich nur selten statistisch signifikante schichtspezifische Selektionen zum Nachteil der Unterschicht nachweisen. Es besteht allerdings bei fast allen Kriterien eine Tendenz, Unterschichts-angehörige 'schlechter' zu behandeln. Diese Tendenz gewinnt dadurch an Bedeutung, das sie sich konsistent von der Polizei über die Staatsanwaltschaft bis zum Gericht in gleicher Weise und Richtung zeigt".

STEFFEN acht daarvoor een bundel van factoren verantwoordelijk (bv. verschillen in bereidheid tot bekennen, een zelfbewuster optreden van hoger gesitueerden die beter hun rechten zouden kennen en zich minder door de strafrechtelijke atmosfeer zouden laten intimideren) waarvan de werking in zijn onderzoek wel vermoed wordt, doch niet kon worden aangetoond. STEFFEN vervolgt :

"Entscheidend für die ungleiche, d. h. nicht den Anteilen in der Bevölkerung entsprechende Schichtverteilung bei dem ermittelten und verurteilten Tatverdächtigen, ist in erster Linie die unterschiedlich häufige Registrierung von Tatverdächtigen aus verschiedenen Sozialschichten".

(144) WOLFF, 1975, p. 17-27.

(145) DAVIDOVITCH, 1967, R87-R158.

(146) DAVIDOVITCH, 1964, p. 111-210.

(147) DAVIDOVITCH, 1977, 37 p.

(148) GIRAULT, 1976, 15 p.

(149) Opmerkelijk is dat ook GREEN, in zijn in 1961 uitgebracht verslag over een straftoemetingsonderzoek, van een tussencategorie spreekt, waar de verschillen in de rechterlijke straftoemeting het sterkst zijn en een groter aantal -ondermeer daderspecifieke- factoren een rol gaan spelen.

Een dergelijke middencategorie vindt men ook in de indeling van delicten, zoals voorgesteld in het Jaarverslag 1972 van het O.M. in Nederland, terug. Juist ten aanzien van de middencategorie (w.o. winkeldiefstal en rijden onder invloed) ligt een veelzijdiger aantal overwegingen aan de afhandeling ten gronde.

Ook VAN DER KAADEN & STEENHUIS (1976, p. 12-13) komen langs empirische weg bij zulk een driedeling terecht : slechts bij de middencategorie, de zgn. "twijfelzaken" wordt het strafdoel min of meer expliciet in de beschouwingen betrokken (p. 18). Bij de middencategorie zou ook de persoon van de dader een wat belangrijker rol spelen.

- (150) GIRAULT & MALEWSKA-PEYRE, 1975, 8 p.
- (151) RASSAT, 1967, 283 p.
- (152) BUIKHUISEN & VAN DIJK, 1975, 21 p.
- (153) CORSTENS, 1974, 203 p.
- (154) bv. VON HENTIG, in : "Crime, causes and conditions" (vermeld door HAUBER, 1975, p. 205).
- (155) FINKENSIEPER-SIMONS, 1975, 50 p.
- (156) FRANKEN, 1973, 476 p.
- (157) We vermelden naast elkaar de onderscheidene variabelen welke de afhandeling elk op zich op een statistisch significante wijze beïnvloedden.
- (158) Het gaat om het misdrijf "rijden onder invloed" : ook in ons land is het besturen van een voertuig terwijl men onder invloed van bijvoorbeeld tranquilizers verkeert een strafbaar feit.
- (159) HUIDEKOPER, 1975, 154 p.
- (160) JONGMAN & SMALE, 1972a, p. 30-35.
- (161) JONGMAN & SMALE, 1972b, p. 272-275.
- (162) JONGMAN, 1972, 31 p.
- (163) JONGMAN & SMALE, 1973, p. 55-65.
- (164) JONGMAN & SMALE, 1974, p. 17-22.
- (165) JONGMAN, SMALE & DE JONG, 1974, p. 224-233.
- (166) SCHILT & JONGMAN, 1976, p. 238-244.
- (167) De resultaten worden hier op een uiterst summiere wijze voorgesteld, waardoor wenselijke nuanceringen achterwege blijven. Men leze dan ook bij voorkeur de bedoelde publicaties.
- (168) JONGMAN & SCHILT, 1976 , p. 273-287.
- (169) VEENDRICK & JONGMAN, 1976, p. 492-497.
- (170) LEUW & LISSENBERG, 1977a, p. 42-47.
- (171) DROST, JONGMAN & SCHILT, 1977a, p. 65-80.
- (172) BUIKHUISEN, 1977a, p. 113-128.
- (173) LEUW & LISSENBERG, 1977b, p. 129-132.
- (174) DROST, JONGMAN & SCHILT, 1977b, p. 130-132.
- (175) JONGMAN, DROST & SCHILT, 1977a-c, p. 165-182 / 187-188 / 193-194.
- (176) VAN STRAELEN & VAN DER WERFF, 1977b, p. 183-186.
- (177) BUIKHUISEN, 1977b, p. 189-192.
- (178) BURNHAM, 1975, p. 92-123. Zie ook : COZIJN & VAN DIJK, z.d., p. 8 en 33 / VAN BERGELJK, 1972, p. 22 / WOLFF, 1970, p. 55 / Zie ook noot 357.
- (179) OOMEN, 1970, 373 p.
- (180) ROMBOUTS, 1975, p. 193-204.



- (181) SCHEEPMAKER, 1974, 23 p. & 1971, 12 p.
- (182) VAN BERGEIJK & VIANEN, 1977a & 1977b, p. 195-208 / 684-697.  
Het W.O.D.C. slaat op het Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatiecentrum van het Ministerie van Justitie in Nederland. Over de nood aan en het nut van een dergelijk centrum is niet iedereen het eens (zie bv. BIANCHI, 1974, p. 201-216 en VAN WERINGH, 1975, p. 125-131).
- (183) VAN DER KAADEN & STEENHUIS, 1976, 25 p. Zij verwijzen (op p. 13) naar enkele verwante publicaties, waaronder TULKENS & VAN BERGEIJK, 1972, 30 p.
- (184) VAN DER WERFF, 1973, p. 1-6.
- (185) VAN DER WERFF, 1971, 87 p. + bijl.
- (186) VAN LEEUWEN & OOMEN, 1974, 153 p. De randbemerking vindt men terug op p. 89.
- (187) VAN STRAELEN & VAN DER WERFF, 1977a, p. 3-17.
- (188) In de veronderstelling dat het O.M.-beleid in een hogere mate voorspelbaar is. Zoals we verder zullen aantonen zijn er binnen een parket soms grote verschillen in afdoening (ook gesignaleerd door VAN DER KAADEN & STEENHUIS, 1976, p.18) ten aanzien van gelijke zaken. Wanneer men het "parket" als analyseiniveau neemt moet men in die gevallen geen al te grote voorspelbaarheid verwachten.
- (189) VOORBERG-RIEDEMANN, 1975, p. 338-348.
- (190) Haar onderzoek heeft op een tamelijk gering aantal zaken betrekking, gaat ten dele over andere delicten en deels ook over een andere leeftijdsgroep dan bv. de onderzoeken van JONGMAN en medewerkers. Bovendien werden de in het onderzoek betrokken zaken afgehandeld door (slechts) drie parketmagistraten, binnen een overlegstructuur werkend en met afspraken omtrent het te voeren beleid.
- (191) Debat met ABSPOEL (thans Hoofdofficier van Justitie) & JONGMAN te Amsterdam. In verscheidene kranten gepubliceerde interviews, uitzendingen voor radio en televisie, interviews in vaktijdschriften (bv. VAN ASSELDONK, 1977, p. 5-6). Symposium over klassejustitie, georganiseerd door het studium generale van de Rijksuniversiteit te Groningen op 12 maart 1977 (zie publicaties ASSCHER, PRAKKEN, VAN HAAREN en verslag "Symposium Klassejustitie", 1977, p. 228-230). De twee nuttige inleidingen zijn deze van X, 1977, p. 3-30 en VAN DER KAADEN, 1977, p. 4-36.
- (192) SNEL, 1969, p. 117-125 & 132.
- (193) DE NAUW, 1977a, kol. 1294.
- (194) Er zijn sterke plaatselijke verschillen inzake de inbeslagneming van werken (zoals "Guide de la Belgique des luttres" te Brussel, 13 mei 1977), het verbieden van toneel- of filmvoorstellingen. Wat in A wel kan, mag in B weer niet.
- (195) PEETERS, 1973, 133 p. / VAN KERCKVOORDE, 1975, 73 p.
- (196) Ten aanzien van deze verschillen kregen we van een parketmagistraat de volgende (schriftelijke) bedenking :  
" Verklaring. Bepaalde parketten vervolgden en vervolgen mogelijk nog ganse reeksen futiele feiten om hun aantal vonnissen op hoog niveau te brengen. (arrondissement waar PEETERS haar onderzoek verrichtte wordt vermeld) Het aantal vonnissen was vroeger het enige en thans nog een zeer belangrijk criterium om het personeelskader te bepalen".  
Hier verwijst de betrokken magistraat naar een vervolgingscriterium dat extern is aan daad- of daderinformatie, en geïnspireerd door organisatorische (omkaderings)overwegingen. Winkeldiefstaldossiers zijn met weinig werk "rond" te krijgen en verhogen, indien vervolgd, de kansen op een gunstiger personeelsomkadering. In andere arrondissementsparketten (sommige althans) bindt men

- (197) HOTTIAUX, 1975, 140 p. Haar studie bevat ook een bijdrage over de juridische aspecten van het O.M.-handelen.  
Deels resulteert haar werk uit een participerende observatie.
- (198) Een niet aan toevalsfactoren toe te schrijven samenhang.
- (199) Winkeldiefstal door één dader met een blanco strafregister en in slechts één zelfbedieningszaak gepleegd, zonder ernstverzwarende elementen, voor een doorsnee bedrag aan goederen, e.d.
- (200) JUNGER-TAS, 1975a, p. 701-720.
- (201) JUNGER, 1969, 137 p.
- (202) In een andere publicatie (JUNGER-TAS, 1971b, p. 191) heeft zij het over het belang van onderzoek naar de rechtstreeks zonder gevolg gestelde zaken.
- (203) JUNGER-TAS, 1971a, p. 103-120.
- (204) Dit zou kunnen samen hangen met de ernst der gepleegde feiten, met het oordeel over de absorptiecapaciteit van het betrokken milieu, enz.
- (205) Met name acht zij het in het onderzoek betrekken van direct geseponeerde zaken geboden (zie ook noot 202) naast studies inzake verborgen delinquentie.
- (206) JUNGER-TAS, 1975b, p. 349-357 / 1975c, 23 p. / 1976b, 221 p.
- (207) Volgens een score van 1 tot 5, vastgesteld door middel van een voorafgaand ernstevaluatie-onderzoek.
- (208) Wat de eerste groep betreft spelen beschermingsmotieven een grotere rol.
- (209) JONGMAN, 1971, p. 141-153 had al aangetoond dat er naargelang de sociale klasse geen verschil is in het al dan niet gepleegd hebben van delicten. Er zijn wel verschillen in frequentie, samen hangend met verschillen in de aard der gepleegde delicten. JONGMAN verbindt deze vaststelling aan verschillen in opportuniteit (gelegenheid) tot het plegen van bepaalde delicten.
- (210) PEETERS, 1973, 133 p.
- (211) DEVRIEZE, 1974, 108 p.
- (212) JANSSEN, 1975, 119 p.
- (213) DUPONT, 1977, 344 p.
- (214) Deze werden door hem ook in een meer verspreide publicatie genoemd, zie : DUPONT, 1975b, p. 69-102. Over dergelijke beginselen zie ook noot 58.
- (215) McCALL, 1975, p. 76-82.
- (216) SNEL, 1977, p. 39 e.v. (ten aanzien van het rechterlijk handelen).
- (217) ZEISEL, 1968-1969, p. 621-631.
- (218) COLE, 1970, p. 331-343 / Idem, 1973, 234 p. / NEUBAUER, 1974, p. 495-517 / MILLER, 1969, 366 p. / REISS & HICKEL, 1973 (vermeld door McCALL, p. 81 & 203) / SKOLNICK, 1966, 279 p.
- (219) BORREMAN, 1974, 121 p.
- (220) FIJNAUT, 1971, 158 p. / JUNGER, 1976a, p. 446-453 / ANDRIESSEN, 1976, 181 p. / PUNCH, 1976, p. 3-14 / VEENDRICK & JONGMAN, 1976, p. 492-497.
- (221) GROSMAN, 1969, 121 p. / HOGARTH, 1974, 434 p.

- (222) KAUPEN, 1971, 272 p. / OPP & PEUCKERT, 1971, 150 p.  
 Zoals laatstgenoemde auteurs gebruikte ook SHEA, 1974, p. 269-272 bij een studie van de rechterlijke straftoemeting in het V.K. de methode van de fictieve gevallen, nadat hij vooraf de ernst van een aantal delicten liet evalueren. Bezwaren tegen de aanwending van de methode van de fictieve gevallen vindt men o.m. bij SAGEL-GRANDE, 1974, p. 409-418.
- (223) Een tweetal voorbeelden : de door een werkgroep ter voorbereiding van de IIIe Dagen van de Belgische Vereniging voor Criminologie gevraagde medewerking (toelating inzage onderrichtingen) werd niet verkregen. Laatstejaarsstudenten van de Kath. Univ. te Leuven hadden het vorig jaar vrij moeilijk om parketmagistraten te vinden die bereid waren aan een K.O.D.-leeronderzoek mee te werken. Daarbij werd door een aantal magistraten uitdrukkelijk naar interne regels die hun medewerking belemmerden verwezen.  
 (K.O.L. : Knowledge and Opinion about Law. Over dit onderwerp werd een bijzonder groot aantal studies gemaakt, waarvan men een overzicht vindt in de rapporten van KUTCHINSKY, 1972 & 1976).
- (224) De soms uitgebreide discretionaire bevoegdheid niet in rekening brengend.
- (225) BUCKNER, 1970, p. 88-101 / HULSMAN, 1974b, p. 210 : " In het juridisch begrippenkader ontbreekt een duidelijk en scherp onderscheid tussen de wereld van het behoren, het wenselijke, het beoogde enerzijds, en die van het werkelijke, het gerealiseerde, het sociale effect anderzijds (...) zullen vele juristen geneigd zijn telkens onverantwoorde sprongen te maken tussen de wereld van het willen en die van het gebeuren." / PETERS, A., 1976, p. 189-220 : ide en zin van het recht worden gereduceerd tot zijn feitelijkheid.
- (226) Een vergelijking en kritiek van beide ziens- en werkwijzen vindt men bij VAN OUTRIVE, 1977, p. 253-289.
- (227) DUMON, 1975, kol. 194.
- (228) VAN OUTRIVE, 1978, p. 252 e.v.
- (229) PIRET, 1976, kol. 1540 (LOPEZ-REY, 1963, p. 489 aanhalend) : " Het strafrecht heeft evenwel ook een politiek doel, in de zin dat het streeft naar de bescherming van bepaalde fundamentele waarden die onmisbaar zijn voor het voortbestaan en de vooruitgang van enkeling en gemeenschap". Zie ook noot 9.
- (230) SCHUYT, 1975, p. 199-200.
- (231) Bij (participerende) observatie bijvoorbeeld blijft de aanwezigheid van een onderzoeker in regel niet zonder effect op de geobserveerde situatie. Bij een studie van vooraf vastgelegde schriftelijke stukken is de interpretatie van gegevens natuurlijk niet altijd eenduidig.
- (232) In tegenstelling met het rechterlijk handelen, waar hetgeen zich ter zitting afspeelt ook van invloed kan zijn.
- (233) De gerechtelijke statistieken verschijnen met een gemiddelde achterstand van vijf jaar. Sommige gegevens, zoals een opgave der motiveringen van de sepotbeslissingen ("Staat V") worden door het Nationaal Instituut van de Statistiek wel ingezameld maar niet gepubliceerd.
- (234) SZABO, 1960, p. 152-153.
- (235) HOTTIAUX, 1975, p. 54.
- (236) BUCKNER, 1970, p. 88-101 / CICOUREL, 1968, p. 5-7 / VAN BOSTRAETEN & VAN HAECH, 1975, kol. 1793-1812.

- (237) BAURMANN & HOFFERBERT, 1974, p. 160 / HAFFERKAMP, 1974, p.64.
- (238) Dit nadeel wordt bij de aanwending van de observatietechniek nauwelijks onder-  
vangen. Anderzijds zijn er schriftelijke bronnen waarbij het handelingsaspect  
wel onderzoekbaar is (of kan zijn), zoals dienstbrieven, memories van toelich-  
ting bij wetsontwerpen, e.d.
- (239) NOOY, 1977, p. 27.
- (240) ROMBOUTS, 1975, p. 204.
- (241) NOOY, 1977, p. 23.
- (242) ENSCHEDE, 1959.
- (243) SHELDON, 1974, p. 80.
- (244) NOOY, 1977, p. 30.
- (245) Daarop wordt gealludeerd door 't HART, 1976, p. 16.
- (246) In veel gevallen beperkt het O.M. zich ertoe de toepassing van de strafwet te  
vorderen, zonder daaraan enige verdere toelichting omtrent zijn zienswijze te  
verbinden.
- (247) De studie van STEFFEN, 1976, 390 p. vormt hierop een zeldzame uitzondering.
- (248) Soms verklaren magistraten strafzaken te vervolgen om eigenrichting door een  
belanghebbende groep te voorkomen (zie bv. VAN DER KAADEN & STEENHUIS, 1976,  
p. 11).  
In het arrondissement waar we onze dossierstudie verrichtten werd het vervol-  
gingsbeleid ten aanzien van gevallen van wreedheid jegens dieren herzien,  
dit onder invloed van een actie der verenigingen voor dierenbescherming.
- (249) Waaronder de kosten- en batenanalyse, waaraan het symposium "Strafrecht en  
Economie" (1974, 228 p.) gewijd was.
- (250) Alleen al een vergelijking met de afhandeling van strafzaken door andere in-  
stanties die met de handhaving van strafrecht belast zijn (zoals VOET, z.d.,  
p. III-8 tot III-15 ten aanzien van de vervolging van fiscale misdrijven deed)  
blijft schaars.
- (251) Zie ook VAN OUTRIVE, 1978, p. 261-266 : hij spreekt van een "sociaal vacuum"-  
benadering.  
Met CHAMBLISS & MANKOFF (1976, 256 p.) kan men de vraag stellen wiens wetten,  
en welke orde door het O.M. gediend (moeten) worden.
- (252) HOGARTH, 1974, 434 p.
- (253) SCHUBERT duidt drie hiërarchisch gerangschikte categorieën variabelen aan,  
welke de door rechters getroffen beslissingen conditioneren (HUIDEKOPER, p. 50  
"Attributen" = kenmerken als economische status, opleiding, affiliatie met  
specifieke groepsbelangen...
- (254) Reeds in 1939 identificeerde LEWIS meer dan twintig veel gebruikte omschrij-  
vingen van het "attitude"begrip.  
KRECH, CRUTCHFIELD & BALLACHEY (1962, p. 139) omschrijven attitudes als  
"enduring systems of positive or negative evaluations, emotional feelings,  
and pro or con action tendencies with respect to social objects". In hun  
zeer helder geschreven werk geven ze veel aandacht aan de vorming van attitude  
HOGARTH (1974, p. 100-101) geeft volgende operationele definitie van "judicial  
attitudes" :

" a set of evaluative categories, relevant to the judicial role, which the individual magistrate has adopted (or learned) during his past experience with persons, problems, or ideas in his social world. For the individual magistrate, holding an attitude relevant to a given sentencing problem serves the purpose of enabling him to classify the crime, or ideas and events, associated with it as culpable-exculpable, praiseworthy, truthful-erroneous, or in other evaluative terms. The evaluations consist of beliefs about and feelings towards the issues involved, as well as dispositions to respond to them in positive or negative ways (...) Attitudes are thus conceived as information-processing structures, and as such would appear to be relevant to the decision-process in sentencing".

Overigens gaat HOGARTH uitvoerig in op de vorming, de betekenis en de meting van attitudes en toont hij in zijn onderzoek aan hoezeer straftoemeting (sentencing) " a human process" is.

De attitudes ten aanzien van bepaalde vormen van gedrag vinden hun uitdrukking in de ernstbeoordeling van delicten : onderzoek inzake ernstevaluatie vindt men ondermeer in het (Nederlands) Tijdschrift voor Criminologie (KAMSTRA & VAN WERINGH / KOOMEN & VAN NIMWEGEN / WALGRAVE & VAN KERCKVOORDE). Het artikel van KOOMEN & VAN NIMWEGEN gaat uitdrukkelijk op de relatie tussen attributen en de attitude in : dit is ook het geval bij JONGMAN & Oving (1970-1971, p. 296-308).

- (255) HOGARTH, 1974, p. 244. Deze informatie wordt gekozen, die interpretatie er aan gegeven welke consistent zijn met de eigen "preconceptions".  
SNEL (1977, p. 99) wijst op iets dergelijks wanneer hij signaleert dat de rechter tijdens de zitting anticipeert op het vonnis dat hij in aanvang gerechtvaardigd en wenselijk acht.
- (256) ROBERT, FAUGERON & KELLENS, 1975, p. 23-152. Zij definiëren begrippen als "attitude", "ideologie", "image", "stéréotype" en "représentation sociale" en leggen aan de hand van gegevens uit een aantal groepsgesprekken met strafrechters het verband tussen deze eigenschappen en de rechterlijke besluitvorming.
- (257) ROTTLEUTHNER, 1973, 208 p.
- (258) Zie bijvoorbeeld SCHUBERT, 1963, 278p. en de bijdragen van de daarin vermelde auteurs, waaronder NAGEL / SCHUBERT, 1965.
- (259) SNEL, 1977, p. 25-38.
- (260) KAUPEN, 1971, 272 p. / NAGEL, 1963, p. 29-53. Beiden leggen een verband tussen de attributen van rechters (zie noot 253) en hun attitudes.
- (261) ROTTLEUTHNER, 1973, p. 117-120.
- (262) SNEL, 1977, p. 30-31.
- (263) VAN HOOF, 1973, p. 345 / Over het symb. interact. zie ook ZIJDERVELD, 1973, 237p.
- (264) VAN HOOF, 1973, p. 347.
- (265) Ontleend aan SNEL, 1977, p. 34-38. en ROTTLEUTHNER, 1973, p. 162-183.  
Deze visies leunen sterk bij een naar de hedendaagse situatie vertaald historisch materialisme aan. Vanzelfsprekend is dit niet de enig mogelijke maatschappijtheorie : zij heeft ons inziens wel een toereikende realiteitswaarde om hier vermeld te worden (zie ook de noten 11 en 69).
- (266) ROTTLEUTHNER, 1973, p. 177, spreekt van "einem gruppenspezifischen Alltagsverständnis".
- (267) ROTTLEUTHNER komt, op de p. 177 e.v. enigszins tegemoet aan diegenen die aan de invloed der attitudes van rechters belang hechten.

- (268) Naast de reeds vermelde studies van GREEN, HOGARTH, KAUPEN, OPP & PEUCKERT en SNEL willen we nog vermelden : HOOD, 1969, 145 p. / LEMON, 1974, p. 34-48 (persoonlijkh. van de rechter) / POPE, 1976, p. 203-221 / UNGS & BAAS, 1977, p. 52-57 (rolopvatting bij rechters) / MANNHEIM, SPENCER & LYNCH, 1957-1958, p. 13-33 & 119-138 / WILKINS, 1975, p. 59-81 (rechterlijke besluitvorming) / WOLFGANG & RIEDEL, 1973, p. 119-133.

Goede overzichten vindt men bij HAGAN (1974, p. 357-383, met bespreking) (correcties op HAGAN bij MOHR, 1976, p. 621-642) / HOOD & SPARKS (1970, p. 141-170, met theoretisch model voor een beter begrip van de rechterlijke straftoemeting) en VAN DER KAADEN (1977, p. 4-36). De Raad van Europa publiceerde een "sentencing"-uitgave (zie : Council of Europe).

Bijzondere aandacht voor de mogelijke invloed van de sociale positie op de rechterlijke straftoemeting vindt men bij : CLARKE & KOCH, 1976, p. 57-92 (met een interessante methodologische toelichting) en bij GENSER-DITTMAN, 1975, p. 28-35 (observatie ter zitting).

Enig onderzoek (zowel ten aanzien van de rechterlijke straftoemeting als ten aanzien van de strafuitvoering) vindt men vermeld bij STEENSTRA & VAN RULLER, 1973, p. 287-291.

De strafuitvoering kan onder diverse vormen gebeuren (JACOBS-COENEN, 1975, p. 339-357). Hoewel de gelijkheidsproblematiek zich ook op dit niveau stelt (COLARDYN, 1973, 55 p.) ontstaan tengevolge van een subtiel geheel van differentiaties in de regimetoewijzing verschillen welke de rechter bij zijn straftoemeting allicht niet voor ogen had (PETERS, T., 1976, 304 p. / SCOTT, 1974, p. 214-224).

Tenslotte zijn er nog een aantal instanties en diensten met een adviserende, respectievelijk beslissingsbevoegdheid waarbij de problematiek van eventuele ongelijkheden even goed kan gesteld worden.

We denken daarbij aan instanties zoals de probatiecommissies, de sociale diensten in de jeugdbescherming en in de reclassering, de commissies tot bescherming van de maatschappij. Aan hun "low visibility decisions" zijn soms ingrijpende gevolgen verbonden.

- (269) Anderzijds is het O.M. in de aard van de zaken waarmee het zich kan inlaten en in zijn actiemogelijkheden structureel beperkt, ondermeer door de mogelijkheden van administratieve afdoening van delicten in de sociaal-economische sfeer.

- (270) BUIKHUISEN & DIJKSTERHUIS, 1969, p. 52: rechtstreekse bevraging kan ons informatie geven over de intentionaliteit van het handelen. Zij heeft het nadeel dat de bevraagde partij in het "geding" is, met de kans dat de situatie mooier voorgesteld wordt dan ze is en dat er een groot verschil kan bestaan tussen de houding die men in het gesprek (of interview) aanneemt en het gedrag dat men in de concrete situatie vertoont.

- (271) Zo kon bijvoorbeeld in het door VAN STRAELEN & VAN DER WERFF (1977, p. 17) verricht onderzoek door middel van een multi-pele regressie-analyse niet meer dan 20 % van de variantie verklaard worden.

Dergelijke verschijnsel, door LEUW & LISSENBERG een van de beperkingen van dat soort onderzoeken genoemd (1977 b, p. 130 / zie ook: NOOY, 1977, p. 23), manifesteert zich ook in de meeste van de door ons verrichte deelonderzoeken.

Deels kan de verklaring voor dit wat teleurstellend fenomeen toegeschreven worden aan de aan dergelijk onderzoek ten grondslag liggende verwachting - meestal niet uitgesproken - dat er binnen een bestudeerd parket van een tamelijk uniforme afhandelingspraktijk sprake is, (JONGMAN & EFFENDI, 1973, p. 279: "Immers, men moet ervan uitgaan dat binnen één en hetzelfde arrondissement een redelijk consistent beleid heerst (...").

Ons onderzoek geeft aan dat deze veronderstelling in werkelijkheid vaak geen ondersteuning vindt, althans niet voor alle delicten en/of alle parketten. Ons inziens werd daaraan tot nog toe (ondanks het feit dat uit sentencing-onderzoek reeds gebleken was hoezeer straftoemeting "a very personal thing" is) ten onrechte weinig of geen aandacht besteed.

- (272) SCHUYT, 1971, p. 114-116, maakt een onderscheid tussen de kwantitatieve gedragswetenschappelijke analyse en de kwalitatieve studie van het besluitvormingsproces. Kwalitatieve studie acht hij in Nederland niet goed mogelijk; hij denkt daarbij wel in termen van een analyse van motiveringen van rekwisitoren en vonnissen.
- (273) VERCRUIJSSE, (1966, p. 113-115 en 118-119. Verder ook p. 189-192):  
 "Door middel van de verklarende analyse moet van factoren, waarvan het oorzakelijke verband met een verschijnsel verondersteld wordt, beoordeeld worden, of er enige empirische grond bestaat een dergelijke hypothese te handhaven.  
 (...) Verklarend onderzoek dient er toe de relevante factoren, die bij toetsing onder controle gebracht moet worden, te leren kennen (...) of al deze (...) factoren werkelijk tot oorzaken gerekend moeten worden (...) behoeft men alleszins niet zwaar te wegen, zolang men van de uitgevoerde vergelijkingen (...) het opsporen (...) van inzicht in alle factoren, die tot het teweegbrengen van een bepaald verschijnsel meewerken (verwacht).".
- (274) Uit ons onderzoek zal blijken dat opname van een dossier-extrinsiek gegeven als de identiteit van de beslisser een niet te veronachtzamen bijdrage aan verklaarde afdoeningsvariantie geeft.  
 In deel I schreven we al over de invloed van dossier-extrinsieke factoren zoals de (algemene) arbeidsbelasting en/of stringente beslissingsrichtlijnen.  
 Van telefonisch ontvangen informatie (voor zover dit voorkwam) vonden we in de dossiers uiterst zelden een vermelding.
- (275) We codeerden bv. wel of de verdachte al dan niet geldnood ter rechtvaardiging van zijn of haar gedrag aanvoerde, niet: met welke kracht dit gemotiveerd werd.
- (276) Er is geen "equality of information". Een voorbeeld hiervan is informatie over de betekenis die het gevat zijn voor de verdachte enige tijd na de feiten heeft. In de maatschappelijke enquêtes wordt daarover wel gesproken, doch deze worden slechts in zeldzame gevallen vericht (zie ook noot 362).
- (277) Bijvoorbeeld de informatie over de financiële draagkracht van de verdachte, zoals deze op het inlichtingenbulletin vermeld staat.
- (278) "Meten is het volgens een bepaalde regel toekennen van getallen aan analyse-eenheden (...). De regels volgens welke meetgetallen worden toegekend aan de gemeten eenheden impliceert het niveau waarop wordt gemeten, d.w.z. welke van de eigenschappen van de algebraïsche getallen ook voor de meetgetallen gelden" (VAN DEN ENDE, 1971, p. 16 e.v.).

- (279) Duidelijk overdreven gesteld: doen alsof winkeldiefstal, noch rijden onder invloed strafbaar gesteld gedrag zijn en bijgevolg niet begrijpen waarom vervolgd wordt.
- (280) Wat niet impliceert dat wij het met deze betekenisgeving altijd eens zijn of de aan een interpretatie verbonden gevolg onderschrijven! Zie verder: VERCRUIJSSE, 1966: "Onzekerheid omtrent de betekenis van een woord moet (...) opgeheven worden door de context te bestuderen, waarin het gebruikt wordt" (p. 14) en: "... het is de context waarin de gebruikte termen voorkomen, het zgn. syntactische verband, waaruit zij (de betekenissen) afgeleid kunnen worden" (p. 16). Uit wat voorafgaat kan men afleiden dat wij deze context breder nemen dan alleen het syntactisch verband (zie ook FRANKEN, 1973, p. 105).
- (281) In het bijzonder bij de appreciatie der bewijsbaarheid van een zaak droegen wij er zorg voor dat deze niet kon worden beïnvloed door informatie door de achteraf getroffen afhandelingsbeslissing, de eventuele motivering van een sepotbeslissing of de rechterlijke straftoewijzing. Ook hierbij hielp ons het werken met registratieformulieren als tussenstap doordat de bewijsbaarheidsappreciaties "in reeks" konden worden gemaakt, met afdekking van de zoëven genoemde informatie (seponeringen en vervolgingen zaten door mekaar).
- (282) Ponsing van dezelfde gegevens door twee afzonderlijk werkende personen, met daarna vergelijking van de telkens twee corresponderende kaarten.
- (283) Bijvoorbeeld; in een variabele werd vermeld dat er medeplichtigen waren, doch in de variabelen omtrent eigenschappen van de medeplichtigen was vermeld "niet van toepassing". Zo omgekeerd; in laatstbedoelde variabelen wél informatie over medeplichtigen vermeld, terwijl in eerstgenoemde variabele vermeld was dat de verdachte alleen handelde. Voor het begrip "variabele" zie noot 296.
- (284) Voor de betekenis van significantietoetsing en van associatiematen consulteer men VAN DEN ENDE, 1971, 343 p., die ook de uni-, bi- en multivariate werkwijzen beschrijft. Tevens kan men raadplegen: RIJKEN VAN OLSLT, 1974, 211 p. / SIEGEL, 1956, 312 p. / BLALOCK, 1972, 583 p.
- (285) Zie VAN DEN ENDE, 1971, p. 287 e.v. en BLALOCK, 1972, p. 303-314 en 429-470.
- (286) De werkwijze met gebruik van de opslitsingstechniek brengen we in de tekst zelf in beeld. Een summiere beschrijving van de multipeler regressie-analyse vindt men in BLALOCK, 1972, p. 361 e.v. (zie voor opslitsingstechniek zelfde auteur, p. 303-314) en de in noot 289 aangeduide werken. Als alternatief voor de opslitsingstechniek hebben we het gebruik van het "achteraf-experiment" met paarsgewijze gelijkschakeling van individuen op een aantal items overwogen (zie GADOUREK, 1967, p. 69-77). Hoewel deze werkwijze het voordeel van het werken met grotere groepen biedt, geeft ze geen zicht op verschillen binnen specifieke constellaties. Om deze reden verkozen we uiteindelijk de opslitsingstechniek.



- (287) Zoals we hoger schreven gebruiken we de term "predictor" voor de onafhankelijke variabele.  
Gebruik makend van informatie over de predictor wil men tot een juistere voorspelling van de afdoening komen, vanwaar de term "predictor". Bij kruistabellenanalyses wordt de vraag naar de betere voorspelbaarheid van de waarde die de afhankelijke variabele zal aannemen niet gesteld (men kan dit wel doen: in dat geval gebruikt men doorgaans een andere associatiemaat, bv. de lambda): de termen "predictor" en "criterium" (voor de afhankelijke variabele) worden door ons dan ook in een oneigenlijke betekenis gebruikt.
- (288) In het T. vr Crim., 19de jaargang, febr. - april - juni en augustus 1977 (zie noten 170-177).
- (289) HAYS, 1974, p. 616 e.v. / PARSONS, 1974, p. 727 e.v. / DIXON en MASSEY, 1969, 638 p.
- (290) Zie H. BLALOCK, 1972, p. 429.
- (291) Idem, p. 429-433.
- (292) We willen dit als volgt toelichten: er is een "gemiddelde" afhandelingsbeslissing. De werkelijk getroffen afhandelingsbeslissingen wijken daarvan (soms) af. Het geheel van de afwijkingen tot het gemiddelde noemen wij voortaan "variantie". Deze afwijkingen kunnen hun verklaring vinden in kenmerken van de zaak waarover beslist werd.  
Als we vanuit kenmerken van een zaak tot een juistere voorspelling van de afhandelingsbeslissing kunnen komen, dan draagt informatie daarover bij tot de verklaring van de (afhandelings)variantie. Dit kan veel zijn, maar eventueel ook weinig; de hoeveelheid drukken we uit in percentage verklaarde variantie.
- (293) De 1 %-grens werd ondermeer door VAN STRAELEN & VAN DER WERFF (1977, p. 5) en door OOMEN, 1970, p. 151 gebruikt.  
OOMEN trekt bij een klein aantal waarnemingen deze grens tot 2 % op.
- (294) Zie HIRSCHI en SELVIN, 1973, 280 p.: "A sample of two hundred cases is large enough to compute a regression equation of fifty variables" (p. 167). Deze auteurs stellen duidelijk minder strenge eisen dan NUNNALLY, 1967, 640 p. (p. 257) die aanraadt tien maal meer observaties te nemen dan het aantal variabelen dat men in de analyses betreft (aangehaald door DE BOECK, 1975, 545 p. (p. 161).
- (295) Het in vorige noot vermeld citaat van HIRSCHI en SELVIN werd uit volgende tekst gelicht: "(...) there is almost no limit to the number of independent variables that can be examined at one time. Regression programs that examine the combined effects of fifty or more independent variables in a minute or two are widely available. To be sure, regression analyses brings new problems (...) nevertheless, the greater clarity of its causal interpretations is incontestable. A sample of two hundred cases is large enough to compute a regression of fifty variables, but a sample of two thousand cases may not be large enough to examine the joint effects of five variables in a percentaged table (...)" en verder: "At the beginning of an [tabular] analysis a period of weeks or months goes into what are called search procedures".

- (296) Zelf gebruiken we het door KIM en KOHOUT uitgewerkte multipelle regressie-programma. Zie NIE, HULL e.a., 1975, p. 320-397.
- (297) Variabele: "eigenschap van een individu, een zaak of een situatie die twee of meer waarden kan aannemen, die bijgevolg kan veranderen naargelang het individu, de zaak of de situatie (de waarnemings- of analyse-eenheid) dat/die voorwerp van onderzoek uitmaakt. Onafhankelijke variabelen weerspiegelen de bij een beïnvloedingsproces uitgeoefende invloed, afhankelijke variabelen de uitwerking van die invloed". (BECKER, 1974, p. 71-72).  
Op intervalniveau gemeten variabelen:  
variabelen waar bij het toeschrijven van meetgetallen aan analyse-eenheden gebruik wordt gemaakt van een vaste meeteenheid, en waarbij ook aan de eisen van identiteit en orde voldaan is (zie VAN DEN ENDE, 1971, p. 21-25).  
KIM (1975, p. 261-298) toonde echter ook de bruikbaarheid van multipelle regressie met ordinale variabelen aan. HAGAN, 1974, p. 536-544 werkte met ordinale variabelen en dummy's. Van het werken met dichotome variabelen zijn de voorbeelden legio, bv.: CARROLL & MONDRICK, 1976, p. 93-107 / FORST & BROSI, 1975, 55 p. / ROMBOUTS, 1975, p. 193-204, / WIEDEMANN, 1977, p. 247-254.
- (298) BLALOCK, 1972, p. 498-502 en KIM en KOHOUT, 1975, p. 373-375.
- (299) BLALOCK, 1972, p. 367.
- (300) Deze vaststelling is een van de punten waarop JONGMAN, DROST en SCHILT, 1977 a, p. 165-182, in hun repliek ten aanzien van op hun werk uitgebrachte kritiek de aandacht vestigen.
- (301) JONGMAN, DROST en SCHILT, 1977 a, p. 168.
- (302) DE LEY, 1977.
- (303) VAN DEN ENDE, 1971, p. 290 e.v.
- (304) Doordat soms van een groot aantal tabellen de statistische significantie zal worden onderzocht, verhoogt de kans dat een of enkele statistische significanties worden gevonden waarbij de foutenmarge groter is dan tabel per tabel wordt aangenomen (probleem van de herhaalde toetsing). Zie SELVIN, 1957, p. 526.
- (305) VAN DEN ENDE, 1971, p. 296 e.v.
- (306) JONGMAN, DROST en SCHILT, 1977 a, p. 169.
- (307) Het gebruik van de  $\chi^2$ -toets bv. veronderstelt dat men binnen elke cel geen te kleine verwachte waarde heeft (maximum in één cel op vier verwachte waarde kleiner dan vijf, en alle minstens gelijk aan één). Bovendien neemt de kans op een statistisch significant resultaat toe bij een grotere (subgroep) populatie (BLALOCK, 1972, p. 292 e.v.). BLALOCK besluit op grond van dit inzicht tot het volgende:  
"Because of this attenuation of cases, the mere fact that a relationship becomes nonsignificant when controls are introduced is not sufficient evidence that the control variable is having an effect. Measures of degree of relationship should always be computed and compared" (p. 308).
- (308) Zie noot 178.

- (309) MOLENAAR, 1977, p. 64 en p. 70 (in voetnoot): "Er bestaat een mythe dat significante resultaten belangrijk, waar en publicabel zijn, terwijl niet-getoetste of niet-significante resultaten als mislukt, onjuist en rijp voor de prullenmand worden beschouwd. Van alle misvattingen over statistische toetsing is dit misschien wel de rampzaligste". Over de dikwijls onterechte cultus van significantietoetsing leze men ook SELVIN, 1957, p. 519-527 / Ook SWANBORN, 1977, p. 164-169 relateert de waarde van significantietoetsing. Zie ook noot 307.
- (310) Wat niet uitsluit dat we een gedifferentieerder besluitvormingsproces voorstaan!
- (311) Een vergelijking van de voor- en nadelen van de multivariate, respectievelijk elaboratietechniek (we gebruiken even hun termen) vindt men ook bij SEGERS & STOUTHART, 1963, p. 221 e.v.
- (312) HIRSCHI en SELVIN, 1973, 280 p.
- (313) BLALOCK, 1960, 465 p. De geciteerde gedeelten vonden we in de 1972-editie niet terug.
- (314) Overigens ook door CLARKE, 1976, p. 57 e.v. toegepast. WIEDEMANN, 1977, p. 247-254 brengt de resultaten van een multipale regressie-analyse in kruistabel.
- (315) Het parket bij de rechtbank van eerste aanleg noemen we verder ook "arrondissementsparket".
- (316) Een register waarin de door de polities of rechtstreeks door betrokkenen gesignaleerde misdrijven opgetekend worden, samen met enige aanvullende informatie. Zie bijlage.
- (317) Met behulp van een lijst van toevalscijfers: Table XXXIII Random Numbers, in: FISHER en YATES, 1963, p. 134-139.
- (318) In ons onderzoek wordt de teleenheid (analyse-eenheid) gevormd door een (straf)zaak (dossier, samengesteld ten laste van één of meer dader(s) uit hoofde van één of meer feiten).
- (319) Kwantitatief gezien kan het belang van sommige factoren al naargelang van het beschouwde parket wel verschillen. Zowel de aard van de gevonden factoren als deze van de afhandelingsbeslissingen achten wij nochtans niet ten gronde verschillend. Mede om deze reden geven we het arrondissement waar we ons onderzoek verrichten de denkbeeldige naam X.
- (320) Van het Ministerie van Justitie ontvingen we gegevens over de personeel-formaties van de magistraten en van het administratief personeel van de parketten (zie tabel 1), waarvoor onze dank. Helaas konden geen gegevens over de werkelijke personeelsbezetting voor de gegeven periode bekomen worden.
- (321) Vergelijking van gegevens uit door het Nationaal Instituut voor de Statistiek uitgebrachte informatie (Gerechtelijke statistiek, Bevolkingsstatistiek).
- (322) Politie-statistieken ontbreken of worden niet gepubliceerd. Andere, wél gepubliceerde statistieken zijn te algemeen (bv. deze van de Generale Staf van de Rijkswacht: Algemeen overzicht der activiteit van de rijkswacht). / De studies van BEKAERT & LEMPEREUR-GUILMOT, 1974, 362 p. en van SZABO, 1960, p.151 e.v. (p. 226: "on ne peut que regretter l'absence d'une documentation criminologique détaillée (...) en Belgique"),

helpen ons in een ontoereikende mate, en de door het N.I.S. gepubliceerde gerechtelijke statistieken zijn reeds de resultante van een op O.M.-niveau doorgevoerde selectie (zie ook noot 127).

- (323) Verhouding seponeringen, minnelijke schikkingen, dagvaardingen, zoals gepubliceerd in de gerechtelijke statistieken.  
Representatief betekent hier dat het arrondissementsparket X een gemiddelde plaats inneemt, gezien het afhandelingspatroon al naargelang het arrondissement toch wel wat verschillen te zien geeft.
- (324) Zomer 1974.
- (325) Zie DECLERCQ, 1976 a, deel 2 p. 8 e.v.
- (326) Zie noot 72.
- (327) We vonden overigens geen aanwijzingen dat 1972 noemenswaard van de kort daaraan voorafgaande of daarop volgende jaren zou afwijken.
- (328) Voor een omschrijving van de binnen elke rubriek gegroepeerde feiten, zie bijlage. Voor een grotere vergelijkbaarheid van onze bevindingen trachtten we in aanvang de N.I.S.-nomenclatuur te gebruiken. Om twee redenen (afwezigheid van preciese kwalificatie in de notitie / de afwezigheid van door nalatigheid of gebrek aan vooruitzicht gepleegde delicten en van onze P.M.-rubrieken in de N.I.S.-nomenclatuur) zagen we daarvan af.  
We hopen alsnog een enigszins logische groepering gemaakt te hebben: deze verwijst naar een grotere onderlinge affiniteit van de samengebrachte delicten (wat betreft de aard van het geschonden rechtsgoed en/of de reglementering waaronder de inbreuken vallen).  
De groepering is niet ter beantwoording van een specifieke probleemstelling gemaakt (over classificatieproblemen, zie PETERS, 1974, p. 90-92).
- (329) Het geslacht is het enige socio-biografisch kenmerk dat we omtrent de verdachte (of aangever) in de notitie aantreffen.
- (330) Omtrent deze verhouding zie ook noot 127.
- (331) Anders dan bij een aangifte, kan alleen de benadeelde een klacht indienen en uitdrukkelijk strafvervolgning vragen.  
Dit kan gebeuren in de vorm van een burgerlijke partij-stelling doch bijvoorbeeld ook door een aan het O.M. gericht schrijven. In dit laatste geval wordt in regel bevestiging van de klacht voor een politie-instantie gevraagd.
- (332) Onze dank aan de verantwoordelijken van de betrokken polities, die ons de cijfers over hun effectieven in 1972 bezorgden.
- (333) Het opstellen van een afzonderlijk proces-verbaal voor elk delict dat de verdachte kan worden aangerekend of (bij vaststelling van een misdrijf dat van verschillende verdachten kan worden aangerekend) van een afzonderlijk p.v. per verdachte. De verschillende wijzen van verbalisering beïnvloeden het beeld dat men van de geregistreeerde delinquentie krijgt!

- (334) Aan de hand van de vermelde intervallen kan men desgewenst andere periodes berekenen (bv. tijdsverloop tussen dag van p.v. en dag van notitieregistratie). In sommige gevallen verliep tussen het openen en het sluiten van een aanvankelijk proces-verbaal een langere tijds-spanne. Wanneer en in welke mate dit het geval was bleek niet uit de notitiegegevens. Voor de bestemming noteerden we twee verschillende data wanneer (n.a.v. voeging bij een andere zaak of n.a.v. navolgende processen-verbaal) de oorspronkelijke beslissing opnieuw bekeken werd (met bevestiging of wijziging van deze eerste beslissing).
- (335) Hoewel we tabel 13 informatie geven waarover men ook in tabel 3 (bladzijde 64) gegevens vindt, gaat het deels toch om andere zaken. Uit tabel 13 immers lieten we de "pro-memorie" zaken" weg. Evenmin vindt men er de ten aanzien van strafrechtelijk minderjarigen ingeschreven zaken terug. Uit de N.I.S.-statistieken blijkt niet of dat ook daar gebeurde.
- (336a) Een motivering hoeft niet altijd het motief weer te geven (zie noot 242), bovendien kunnen meerdere motieven aan de sepotbeslissing ten gronde liggen, ongeacht het feit dat maar één motivering wordt aangeduid.  
Toch hebben we op grond van een nauwkeurige ontleding van dossier-informatie en van de daarop betrekking hebbende motivering van de afhandelingsbeslissing de indruk dat deze motivering in een zeer hoge mate door de dossierinformatie gedragen wordt.
- (336b) We gebruikten een indeling volgens gerechtelijk kanton. Zinniger leek ons een indeling volgens graad van verstedelijking, waarvoor trouwens classificaties bestonden (VAN WAELVELDE en VAN DER HAEGEN, 1967, p. 722-774 en DE LANOO, CLAEYS en SANSEN, 1967, p. 1-20). Deze indelingen zijn (mede) op gegevens van de voorlaatste volkstelling gebaseerd: daarom, en ook omdat de invloed van een dergelijke factor aan de hand van de beschikbare informatie toch niet zou kunnen gescheiden worden van variabelen als aangiftebereidheid bij slachtoffers en getuigen, van een verschillende registratiebereidheid en/of een eventueel ongelijk opsporingsbeleid, voerden we een dergelijke analyse alsnog niet door.
- (337) Het aantal door de gerechtelijke politie aangebrachte zaken is gering; de percentages dienen daarom met extra voorzichtigheid geïnterpreteerd.
- (338) Mogelijk verwachten de klagers meer van rijkswachtoptreden, mede omwille van de grotere sector waarbinnen eenzelfde rijkswachtribrigade kan optreden?
- (339) Dat de transactie als een eigenlijke straf overkomt wordt ondermeer door BEKAERT, 1973, p. 24 signaleerd. Met andere sancties deelt ze het alternatievenbeperkend karakter. Toepassing van een afdwingbare geldboete is, bij weigering van een transactie, zeer waarschijnlijk. Om deze redenen durven we de transactie een strafbeslissing noemen.
- (340) In feite zijn een aantal controles gewenst, ondermeer voor aard en ernst der feiten, en voor de leeftijd van de betrokkenen.  
Daartoe volstond de notitie-informatie niet: bij de volgende deelonderzoeken zullen we wel controles verrichten.
- (343) Gezien de bevindingen van BRATHOLM en HAUGE, geciteerd door KUTCHINSKY, 1976, p. 2-9, is enig voorbehoud wel gewenst.
- (344) Met VAN HOUTTE, 1976, betreuren we de afwezigheid van dergelijke gegevens. De door het N.I.S. gepubliceerde informatie is té partieel.

- (345) Bijvoorbeeld de informele stigmatisering, welke door de betrokkenen als sociaal sterk degraderend kan worden ervaren.
- (346) SELLIN & WOLFGANG, 1964, 423 p.
- (347) SELLIN en WOLFGANG beoogden de constructie van een index voor de weergave van het peil en de fluctuaties inzake delinquentie. Zij weerhielden alleen die door de polities geregistreeerde feiten waarvan verondersteld kon worden dat ze in een eerder stabiele verhouding staan tot het geheel der gepleegde delicten en ook dat ze de ontwikkelingen in de criminaliteit over het algemeen goed zouden weergeven.
- (348) VAN HOUTTE, CALLENS e.a. , 1973, 142 p.
- (349) VAN HOUTTE, CALLENS e.a. , 1973, p. 36: "(...) de discrepantie tussen wetgeving en publieke opinie is niet zo groot als men soms poneert. De strafgeneigdheid inzake wanbedrijven is duidelijk groter dan inzake overtredingen. Bij de wanbedrijven wordt degene waarop een gevangenisstraf staat algemener strafbaar geacht dan degene waarop alleen een boete staat".
- (350) GOFFIN en TSAMADOU, 1973, p. 35-177.
- (351) WALGRAVE en VAN KERCKVOORDE, 1977, p. 18-37.
- (352) SELLIN en WOLFGANG, 1969, p. 8.
- (353) We geven slechts enkele strafbepalingen.
- (354) SELLIN en WOLFGANG, 1969, p. 8: "scale values for the components of events and their aggravating factors are applicable abroad from Pennsylvania, even abroad the United States".
- (355) Zie het eerste deel en de daar aangeduide studies, o.m. deze van FRANKEN, GILLIG, JONGMAN (en medewerkers) en SESSAR.
- (356) Dit bleek al uit de ernstevaluatiestudies. Bij eenvoudige diefstal, dikwijls een vorm van (incidentele) "gelegenheidsdelinquentie", weegt de (vrees voor) informele sanctionering soms erg zwaar. Men denke bv. aan de vaak zeer emotionele reacties op een betrapping, ondermeer door FISELIER, 1974, 56 p. vermeld en ook door: CAMERON, 1964, p. 182-183 en 1975, p. 416-421 / MOYSON, 1966, p. 103-114.
- (357) HOGARTH, 1974, p. 229 e.v. Zie ook noot 178. Deze bevinding werd ook in onze gesprekken met parketmagistraten geconfirmeerd.
- (358) Zie bv. VAN STRAELEN en VAN DER WERFF, 1977, p. 3-17.
- (359) DE BOECK, 1975, p. 140. Deze verwijst naar NUNNALLY, 1967, p. 260, die stelt dat de minimumverhouding één op vijf is.
- (360) Naar achteraf bleek hadden we per magistraat toch geen toereikend aantal dossiers om deze opzet door te voeren. Wel werd het gebruik van controles door middel van bv. de opsplitsingstechniek mogelijk.
- (361) Waarom bepaalde soorten informatie soms wel, soms niet in dossiers aanwezig zijn maakt hier geen voorwerp van onderzoek uit. Uiteraard kan dit al dan niet ontbreken van zo een informatie op zich zeer betekenisvol zijn.
- (362) Equality of information: MANNHEIM, SPENCER & LYNCH, 1957-1958, p. 13-33 en 119-138 gaan uitvoerig in op de eis tot gelijkelijke informering van de beslisser.

- (363) Wat het gevolg kan zijn van: een geringere betrokkenheid van leden uit dergelijke strata in deze vormen van misdadigheid en/of een selectief aangifte- en klachtgedrag en/of een geringe zichtbaarheid van de door hoger gesitueerden bedreven misdadigheid en/of een selectief verbaliseringsgedrag van de opsporingsdiensten.
- (364) Meer dan bv. bij interventies n.a.v. slagen en verwondingen of bij betrapping op heterdaad bij overspel.
- (365) Onder wie HULSMAN, 1973, p. 30.
- (366) ABSPOEL, 1973, p. 154-155, pleit, als parketmagistraat, voor een bijzonder terughoudend vervolgingsbeleid t.a.v. een van winkeldiefstal verdachte.  
Over het algemeen vindt hij dat: "Een goed gericht vervolgingsbeleid zou moeten leiden tot veelvuldiger seponeren" (p. 155).  
PEYTIER, 1977: in regel geven eerste winkeldiefstallen aanleiding tot sepot (zie ook noot 82).
- (367) Uit het onderzoek blijkt dat de winkeldirecties en/of hun aangestelden zelden op gerechtelijke vervolging van de betrapte winkeldief uit zijn. Dit werd bevestigd in gesprekken die we met deze personen hadden naar aanleiding van een door ons verzorgde lezing over "De criminologische aspecten van de winkeldiefstal", 1976.
- (368) Winkeldiefstal: vorm van strafbaar gesteld gedrag waarbij zich als mogelijke klant voordoende personen zich op een onrechtmatige manier goederen die door een winkelbedrijf te koop worden aangeboden toeëigenen.
- (369) We weerhielden de gevallen van rijden onder invloed waar aan derden geen lichamelijk letsel toegebracht werd. Studie van de gedoseerde bloed-alcoholpercentages, van de omstandigheden waarin de feiten vastgesteld werden en tevens ook het op onze ervaring inzake de studie van ongevallen en de mogelijkheden tot preventie van ongevallen gebaseerd inzicht brachten ons tot de zekerheid dat de potentiële risico's voor derden in beginsel desastreus mochten genoemd worden.
- (370) Zie art. 55 Koninklijk Besluit tot coördinatie van de wetten betreffende de politie over het wegverkeer, 1968.
- (371) Aan onze voorwaarde van een gedifferentieerd beleid (2.3.2) wordt bij de beslissing tot seponeren, respectievelijk vervolgen, in op een nog toereikende mate voldaan. Er wordt daaraan in ruime mate voldaan wat de aanwending van een dwangmiddel betreft.
- (372) Ten aanzien van slagen, soms verwondingen tot gevolg hebbend, wordt in een volstrekt dominerende mate geseponerd.  
Zonder twijfel hangt deze praktijk samen met het feit dat het zeer frequent geschillen tussen personen die geregeld met elkaar te maken hebben, en die meestal geen strafrechtelijke tussenkomst wensen betreft.  
Zware diefstal daarentegen geeft, zoals rijden onder invloed, bij een toereikende bewijsbaarheid gewoonlijk aanleiding tot vervolging.
- (373) FISELIER, 1974, p. 3.

- (374) Over het verschil tussen de juridische en de maatschappelijke betekenis van gedrag zie VANHOUDT & CALEWAERT, 1968, p. 555 en ENSCHEDE, 1975, p. 4: "De diefstal uit art. 310 is een bloedarm konsept. Maatschappelijke betekenis hebben pas begrippen als winkeldiefstal, autodiefstal, zakkenrollerij".
- (375) MATTHIJS & VERSEE, 1968.
- (376) Het bedrag der geldboeten wordt sinds de wet van 24 juli 1921 verhoogd met een aantal opdecimes (zie VANHOUDT en CALEWAERT, 1976-uitgave, p. 881). In de door ons beschouwde onderzoeksperiode werden de geldboeten met 30 vermenigvuldigd, thans met 40.
- (377) We vermelden alleen de eerste drie leden van dit artikel.
- (378) We vermelden alleen lid 1 en lid 3 van bedoeld artikel.
- (379) Medeplichtigen aan een misdad: de straf die onmiddellijk lager is dan die waarmee zij als daders van die misdad zouden worden gestraft (zie de artikels 80 en 81).  
Medeplichtigen aan een wanbedrijf: de straf mag niet hoger zijn dan twee derden van die welke op hen zou worden toegepast, indien zij de daders van dat wanbedrijf waren.
- (380) Juridisch gezien vormt diefstal door personeelsleden tijdens de uitoefening van hun beroep huisdiefstal (art. 464 S.W.B.), met een minimum gevangenisstraf van drie maand.  
Deze vorm van diefstal blijft buiten het onderzoek, ook omdat de daders zich niet als klant aandienen. Van hun kant worden de gevallen van manipulatie met prijskaartjes wel weerhouden; criminologisch gezien is er nauwelijks een verschil met de (overige) vormen van winkeldiefstal.
- (381) Vooraf werden uit de onderzoeksgroep gehouden; enkele winkeldiefstallen waarbij over de mogelijke dader(s) niet de minste aanwijzing gekend was (sepot, dader onbekend), twee gevallen van huisdiefstal ten nadele van een zelfbedieningszaak, twee buiten de openingsuren en/of door zich niet als klant voordoende verdachten gepleegde diefstallen, drie gevallen van winkeldiefstal waarbij de tussenkomst van een onderzoeksrechter gevorderd en verkregen werd, wat de parketmagistraat in zijn verdere handelvrijheid beperkte.
- (382) De gevallen van probatiesepot worden voortaan niet meer van het gewoon sepot onderscheiden: in beide gevallen immers ontsnapt de verdachte aan vervolging, komt hij of zij niet voor de rechter en wordt er geen straf toegemeten. Of al dan niet een probatiesepot toegepast wordt heeft voor een belangrijk gedeelte met het tijdstip van registratie te maken. De in 1972 afgehandelde winkeldiefstallen werden nog "gewoon" geseponeerd, nadien ging men (gingen sommigen) allengs meer tot probatiesepots over.
- (383) Het begrip "factor" wordt hier beschouwd als een (mogelijk) "conditionerende omstandigheid", niet als een oorzakelijk gegeven (vergelijk MATZA, 1964, p. 21-22).
- (384) FRANKEN, 1973, p. 87 e.v.
- (385) Onze appreciatie van de bewijsbaarheid steunde voor een belangrijk gedeelte op de bevindingen uit een voorafgaande analyse van een aantal bewezenverklaringen, respectievelijk vrijspraken wegens gebrek aan (voldoende) bewijs.



- (386) Blijkens een verklaring van een gedurende de ganse onderzoeksperiode aan het betrokken parket verbonden magistraat.
- (387) Aanduiding van eventuele statistische significantie en associatiematen.
- (388) De indeling van sommige variabelen bij een welbepaalde informatiegroep sluit niet uit dat gegevens over deze variabelen ook het inzicht in de bijdragen van andere groepen kunnen bevorderen.  
Zo kan het resultaat van een huiszoeking enerzijds bewijsgegevens opleveren, anderzijds van invloed zijn op de appreciatie van de ernst der feiten.  
Zo ook heeft de eventuele verminderde toerekenbaarheid mogelijk consequenties voor de bewijsbaarheidsevaluatie.  
De gebruikte indeling wordt daarom geenszins als een exclusieve aangevend.
- (389) Tenzij anders vermeld wordt het 5 %-niveau aangehouden.
- (390) df = aantal vrijheidsgraden. N = aantal analyse-eenheden.  
Phi = maat voor de sterkte van de associatie (gaande van .00 = geen samenhang tot maximaal 1.00 = perfecte samenhang). NS = het verband is statistisch niet-significant (5 %-niveau).
- (391) Feiten uitdrukkelijk door verdachte bekend en mogelijkheid tot publieke vordering niet verjaard.
- (392) Artikel 469 SWB stelt deze feiten gelijk met diefstal gepleegd door middel van geweld of bedreiging, waarop artikel 468 opsluiting stelt.
- (393) Correlaties van de mulde-orde (tussen twee variabelen, zonder controle voor de invloed van andere variabelen).
- (394) Gestandariseerde regressiecoëfficiënten. Deze kunnen als een maat voor de bijdrage van elke onafhankelijke variabele in de verklaring van het criterium beschouwd worden. Er wordt geen rekening gehouden met de "onrechtstreekse" bijdrage doorheen de correlaties van een predictor met de andere onafhankelijke variabelen (HIRSCHI & SELVIN, 1973, p. 158 / KIM & KOHOUT, 1975, p. 332-333).
- (395) Dummy-variabele; staat voor een categorie van een (hier) op nominaal niveau gemeten variabele, en drukt uit of de analyse-eenheid al dan niet de met deze categorie corresponderende eigenschap heeft (zie KIM & KOHOUT, 1975, p. 373-375).
- (396) De voor het ontvreemden van rookwaren en/of alcoholische dranken, respectievelijk van kledij, staande dummy-variabelen werd niet in de multi-pele regressie-analyse opgenomen, gezien hun eventuele opname niet aan een standaard minimum opnamecriterium voldeed. Met name bedroeg de F-waarde (ter toetsing van de eventuele statistische significantie van de bijdrage) minder dan 0,01.
- (397) Zie de desbetreffende correlatiecoëfficiënt in tabel 37.
- (398a) Bijna altijd werden de diefstallen gepleegd in winkels met een zelfbedieningssituatie, waar de betaling der goederen bij een nabij de uitgang geplaatste kassa moest gebeuren.  
In de andere gevallen wordt bedoeld: "naar aanleiding van of pas na het zich naar buiten begeven van de verdachte(n)".

(398b) Het gaat om de bewijsbaarheid op grond van de informatie, aanwezig in het dossier op het ogenblik van de afhandelingsbeslissing.

Bij de globale bewijsbaarheidsappreciatie hielden we rekening met het gewicht dat de diverse bewijselementen in de voorafgaande analyses kregen. De bekentenis speelt daarin een belangrijke rol.

Schematisch gezien kregen we volgende volgorde van bewijsbaarheid:

1. Niet zeker of verdachte al afgerekend had of de kassa voorbij was;
2. Verdachte ontkent formeel de feiten en de bedrieglijke bedoeling, geen belastende indicaties bij eventuele huiszoeking, versie omtrent de feiten wordt niet met harde gegevens weerlegd (bv. geen nazicht kassarol ter controle van verklaring dat de verdachte de betwiste goederen een paar uur tevoren aankocht);
3. Verdachte bekent de feiten, dubieus t.a.v. bedrieglijke bedoeling;
4. Verdachte bekent de feiten, dubieus t.a.v. bedrieglijke bedoeling en bovendien:

- huiszoeking belastend en/of
- verklaring weerlegd door de feiten (controle kassarol / diepvries die nog van vorige dag in tas zou zitten niet ontdooid, e.d.).

Volledige bekentenissen, geen aanwijzingen van het tegendeel.

Onzes inziens heeft het werken met deze globale appreciatie een grotere realiteitswaarde, omdat het tegengestelde, respectievelijk cumulatief effect van afzonderlijke bevindingen in rekening wordt gebracht. Ook de parketmagistraat zal zich uiteindelijk een globaal beeld van de bewijsbaarheid vormen.

(399) Zo men verkiest "even slechte".

(400) Multicollinearity-probleem, zie: KIM & KOHOUT, 1975, p. 340. Dit probleem heeft betrekking op het feit dat bij hoge correlaties tussen predictoren de multi-pele regressie-analyse niet goed uitvoerbaar wordt (zie KIM & KOHOUT, 1975, p. 340-341).

(401) Gezien de hoge correlatie van "schriftelijke verklaring" met "bekentenis" wordt eerstgenoemde variabele uit de analyse gehouden.

Ook de variabele "globale bewijsappreciatie" wordt daaruit weggelaten, omdat daarin informatie zit over factoren waarvan we de bijdragen afzonderlijk willen bekijken.

(402) Volledigheidshalve dient vermeld dat, tenzij anders vermeld, het onderzoek naar de relatie tussen persoonsvariabelen en de afdoening verricht werd op de zaken welke enkel op één verdachte betrekking hadden ( $N = 344$ ).

(403) Het is niet noodzakelijk zo dat bij stijgende leeftijd de vervolgingskans in een rechtstreeks proportionele mate toeneemt.

(404) Anderzijds werd de relatie tussen leeftijd en afdoening opnieuw bekeken, binnen ten aanzien van de burgerlijke staat homogeen samengestelde categorieën. Daaruit bleek dat deze relatie onverminderd bleef bestaan (bv. bij gehuwden:  $\chi^2 = 16,00$   $N = 220$   $p < .01$   $v = .27$ . Voor verdachten uit andere burgerlijke staat-categorieën lag dit niet beduidend anders).

(405) Zie noot 421.

(406) Invloed van bewustzijnsdempende geneesmiddelen, aandoeningen met een vergelijkbaar gevolg.

- (407) Zie, voor wat betreft de straftoemeting, JONGMAN en SCHILT, 1976, p. 278 e.v.
- (408) In dit onderzoek: verdachten die reeds bezoldigde arbeid verricht hadden.
- (409) In twee van de vier cellen was de verwachte frequentie lager dan vijf.
- (410) De laagst gesitueerde zelfstandige arbeid wordt in de Van Tulderschaaal nog steeds hoger gesitueerd dan veel loontrekkende beroepen. Het onderscheid tussen zelfstandig werkenden en in dienstverband arbeidenden vindt men vrij expliciet terug in:
- de indeling der volwassen bevolking naar socio-professionele stand (classificatie Nationaal Instituut voor de Statistiek)
  - de indeling volgens maatschappelijk beroepsniveau, zoals deze door VAN HOUTVINCK opgesteld werd (1967, p. 141).
- Minder uitdrukkelijk ook bij DE LANOO, 1966, p. 1-35.
- (411) Zoals dit bij de Van Tulderschaaal het geval is.
- (412) JUNGER-TAS, 1976 b, p. 42 e.a. / VAN OOIJEN, 1977, p. 498 (al is deze met de stratificatie ook niet onverdeeld gelukkig).
- (413) Ze is niet meer zo recent en is geconstrueerd aan de hand van een beoordeling door respondenten uit een steekproef van de Nederlandse volwassen mannelijke bevolking (niet (alleen) parketmagistraten!). Toch heeft ze het voordeel dat verschillende indicatoren voor het maatschappelijk prestige erin verrekend zijn, waarbij het beroep, een begrip dat deel uitmaakt van de sociale werkelijkheid (TROMP, 1977, p. 216 noemt het, MOK aanhalend: "de ruggegraat van de klassenstructuur") een centrale plaats krijgt.
- Voor de stratificatie van VAN TULDER zie VAN HEEK & VERCRUIJSSE, 1958, p. 10 e.v. en VAN TULDER, 1962, p. 15-17 en 257-261 (uitgebreide code-lijst).
- (414) Actieve beroepsbevolking (niet: degenen die de eigen huishouding verzorgen, de (nog) studerenden, de op rust gestelden), tenzij over de sociale positie van hun partners, ouders of vroegere positie gegevens voorhanden waren.
- (415) In sommige gevallen: met inbegrip van de delicten waarvoor een minnelijke schikking getroffen werd.
- (416) Waarbij we de relaties tussen de leeftijd, respectievelijk de sociale positie van de verdachte en de afdoening zullen bekijken met controle voor (ondermeer) het gerechtelijk verleden van de verdachte.
- (417) Standaardcriterium: F-waarde minstens 0,01 (zie ook noot 396).
- (418) Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken / Zie ook DECLERCQ, 1976 b, p. 150.
- (419) Voor zover men van oordeel is dat de bewijsbaarheidsappreciatie sterk doorweegt bij de vervolgingsbeslissing. Hoger zagen we dat dit minder het geval is dan men zou kunnen verwachten.
- (420) VAN DEN ENDE, 1971, p. 222 e.v.
- (421) Voordien vonden we enige aanwijzingen van een wat strengere afhandelingspraktijk ten aanzien van buiten het arrondissement X wonende verdachten.

Bij controle voor de testvariabele "taalgebruik" blijkt deze associatie nog alleen voor de anderstaligen enigszins aantoonbaar.

- (422) De vraagstelling zelf dient al gecorrigeerd: vaak vraagt men vanuit de benadeelde zaak alleen vaststelling door de politie (verwacht men alleen al hiervan dat de verdachte zich verder van winkeldiefstal zal onthouden). Het aantal gevallen waarin op vervolging aangedrongen wordt is relatief klein.
- (423) In het overzicht op bladzijde X worden twee tijdsverlooppredictoren vermeld. Gezien hun hoge correlatie ( $r = .998$   $p < .001$ ) wordt alleen de invloed van de eerste predictor nog verder bekeken.
- (424) Wat de seponeringsbeslissing betreft dient opgemerkt dat het zoëven vermeld tijdsverloop het gemiddelde van een sterk variërende realiteit voorstelt. In feite werd 62 % van de sepotbeslissingen binnen de drie maanden na de feiten (tussen datum der feiten en datum van inschrijving in de parketnotitie ligt bijna nooit een groot tijdsverschil) genomen. Anderzijds werd 14 % der sepotbeslissingen pas langer dan één jaar na de feiten getroffen: deze beslissingen kunnen nagenoeg alle tot de afhandelingsbeslissingen van eenzelfde magistraat worden teruggevoerd. Voor de beslissing tot vervolgen sluit het gegeven gemiddeld tijdsverloop nauwer bij de realiteit aan.
- De intentie tot seponeren, respectievelijk vervolgen, kan natuurlijk vroeger aanwezig geweest zijn dan uit de afhandeldingsdatum op de dossiers (en in de notitie) bleek.
- (425) De aandacht voor deze factor in O.M.-onderzoek is marginaal, zonet afwezig. Zie ook noot 271.
- (426) Onderzoek van de verdeling der tot hiertoe besproken dossiervariabelen over beide groepen kon in méér dan een opzicht verhelderend zijn. In de eerste plaats zouden we enig zicht krijgen op de wenselijkheid, respectievelijk de noodzaak van een correctie van laatst gepubliceerde tabel voor de invloed van andere variabelen. Voorts- daarmee samenhangend - zou blijken of vroeger significant bevonden associaties dit ook na controle voor de afdoener(groepen) blijven, (of voordien nauwelijks belangrijk gebleken associaties bij een dergelijke controle significant werden omdat de invloed van de factor "afdoener" tot dan toe verstrooiend werkte).
- (427) Bijvoorbeeld variabele nummer zeven = dummy-variabele voor "Magistraat E" (0 = ander magistraat 1 = zaak afgehandeld door magistraat E).
- (428) Hierbij willen we opmerken dat uit verder onderzoek bleek dat de relatie tussen verbaliserende instantie en afdoening door dit gegeven niet ernstig beïnvloed was. Dit bleek uit tabelbenaderingen met opsplitsing, en bij inspectie van de waarden bij de achtereenvolgende stappen van de regressie-analyse.
- (429) Steeds werden magistraten met een vergelijkbaar afhandelingspatroon in de vergelijkingsgroep ingedeeld: daardoor komen de afhandelingsverschillen tussen de magistraten hier minder sterk tot uiting. De correlatie tussen de voor de magistraten I, C, F en K staande variabelen en de afdoening is niet significant; wat de afhandeling van winkeldiefstal betreft, namen deze magistraten een "middellende" positie in.

- (430) Theoretisch wel op de aard van de door hem gevraagde informatie. Winkeldiefstal werd door ons ook omdat de in het dossier aanwezige informatie in een hoge mate gelijksoortig was weerhouden.
- (431) Is er een samenhang tussen de ervaring die men als parketmagistraat heeft en/of de positie van de beslisser enerzijds en de afhandelingsbeslissing? Is het zo dat recent aangestelde magistraten relatief minder vaak tot sepot (durven) besluiten? Deze mogelijke verklaring van de verschillen in afhandeling vindt in ons onderzoek geen empirische ondersteuning.
- (432) Aanwijzingen daarvoor vonden we in een aantal vorige controles (zie tabel 49).
- (433) Dummy-variabele : zie noot 395. Referentievariabele : deze die bij gebruik van een serie dummy-variabelen staat voor die antwoordcategorie waarvan de waarden geheel vanuit de reeds in de analyse betrokken dummyvariabelen kunnen afgeleid worden.
- (434) De opneming van de variabele " met anderen gehandeld ?" impliceerde dat in de analyses ook dossiers omtrent door meerdere personen tesamen gepleegde winkeldiefstal(en) opgenomen waren.  
Voorzover dit op een acceptabele wijze kon gebeuren voerden we, waar nodig, een aanpassing door.  
In een aantal gevallen leek ons dit op theoretische gronden niet gerechtvaardigd : de dossiers waar dit het geval was bleven buiten de regressie-analyses.
- (435) Op het einde van het eerste pakket krijgen we enkele variabelen die nog maar weinig verklaren. De eerste weerhouden variabelen van een volgend pakket weer meer, enz.
- (436) Uit de tabellen 57 en 58 blijkt dat het probleem van een te hoge correlatie tussen een aantal predictoren (zie noot 400) zich niet stelt.
- (437) NOOY, 1977, p. 23 / VAN STRAELEN & VAN DER WERFF, 1977, p. 15.  
We zullen verder zien dat ten aanzien van het seponeren of vervolgen van rijden onder invloed de voorspelbaarheid van de afdoening veel gunstiger ligt.
- (438) Soms was een bepaalde vorm van informatie (bv. gegevens over de beleving van het delict door de verdachte enkele maanden na de feiten) slechts in zeer klein aantal dossiers aanwezig; daarvoor werd geen variabele gevormd.  
Anderzijds hielden we minder betrouwbare informatie (bv. over de solvabiliteit, zoals deze uit het inlichtingenblad blijkt) uit het onderzoek, ook al telt deze informatie voor een enkele magistraat misschien toch mee.
- (439) Resultaten uit het vooronderzoek, respectievelijk uit de voorafgaande analyses.
- (440) (Pogingen tot) beïnvloeding van de magistraat door derden zonder dat daarvan in de dossiers iets genoteerd werd, de druk van de werklust, de inhoud van een eventueel gesprek tussen magistraat en verdachte (...).
- (441) Zoals in noot 437 aangekondigd konden we de beslissing tot seponeren, respectievelijk vervolgen van rijden onder invloed in een veel hogere mate vanuit de dossierinformatie verklaren.  
Daar echter maakten de afdoeners afspraken omtrent de te volgen gedragslijn.

- (442) De verschillende groepen informatie werden successief in de analyse betrokken (bewijsinformatie tesamen met de feitinformatie). Dat de hoeveelheid thans per variabele of variabelengroep verklaarde variantie niet geheel aan deze in de afzonderlijke analyses gelijk is, vloeit uit de gevolgde werkwijze voort, waarbij enerzijds variabelen uit de analyse gehouden worden, en anderzijds informatie uit verschillende groepen in een zelfde analyse wordt betrokken.
- (443) De bijdrage van dit pakket is statistisch significant op .001-niveau.
- (444) De (supplementaire) bijdrage van dit pakket is statistisch significant op .05-niveau.
- (445) We gebruiken niet de toenamen in verklaarde variante omdat deze sterk afhankelijk zijn van de plaats van opname van een predictor in de regressie-analyse.
- (446) Het betreft telkens standaarddeviatie-eenheden: door de standaardisering wordt de onderlinge vergelijkbaarheid van de predictorbijdragen bemogelijkt. (Zie ook noot 394).
- (447) Voor de invloed van andere predictoren welke deze doorheen een beschouwde predictorvariabele uitoefenen wordt niet gecontroleerd (zie noot 394).
- (448) Voor wie in rekening brengt dat de eerstvolgend belangrijke variabele ook met voorgaande delicten te maken heeft, valt daaruit op te maken dat aan het vroegere gedrag van de verdachte(n) zwaar getild wordt.
- (449) Bendevoorming is op zich een strafbaar feit (art. 322 e.v. SWB ). Er is strafverzwaring bij (ondermeer) weerspanningheid, gepleegd door verscheidene personen (art. 272 SWB ), diefstal door middel van geweld of bedreiging door twee of meer personen (art. 471 SWB ), beschadiging met behulp van geweld van andermans roerende eigendommen, in vereniging of in bende gepleegd (art. 529 SWB ). Het in groepsverband plegen van winkeldiefstal is juridisch-technisch gezien geen verzwarende omstandigheid.
- (450) Die ten aanzien van de verdere afhandeling best functioneel kunnen zijn, omdat de verdachte relatief vaker aan een behandeling ter terechtzitting ontkomt.
- (451) Het hoeft daarbij niet om specifieke voorgaanden te gaan.
- (452) Zie hoofdstuk 2.1.2.  
Omdat we twijfels hadden omtrent de relevantie ener opname van de variabelen "aantal soorten onvreemde goederen" en "alleen voedingswaren?" verrichtten we een multi-pele regressie-analyse waaruit deze variabelen werden weggelaten.  
Daaruit werden ook de variabelen "gescheiden?", "dysfuncties?", "ernstverhogende omstandigheden?", "met anderen gehandeld?" en "vroeger sepot?" gelaten, omwille van de nogal scheve verdeling der waarden voor deze variabelen.  
Uit deze analyse bleken, naast het belang van de factor "beslissend magistraat", vooral de predictoren "waarde van het gestolen goed", "gerechtelijk verleden van de verdachte" en "ernstige moeilijkheden" (alle op een statistisch significante wijze) van invloed.

- (453) Door het niet weerhouden van verdachten wier sociale positie niet (of niet exact) gekend was (bv. vrouwen zonder vermeld beroep van wie evenmin het beroep van de eventuele echtgenoot vermeld was (zie ook noot 414)) hadden we in de regressie-analyse een terugval van het aantal analyse-eenheden. Door weglating van verdachten met een middenpositie wordt de groep een tweede maal gereduceerd. Tengevolge van de scheve verdeling bij enkele testvariabelen kan niet voor een groot aantal factoren gecontroleerd worden.
- (454) JONGMAN en SMALE, 1972 a, p. 33-34, formuleren bezwaren tegen correctie voor de invloed van de straflijst bij lager gesitueerden, omdat dan gecorrigeerd zou worden voor iets wat op zich (ten minste gedeeltelijk) een klassevariabele is.  
Met name betreffen hun bezwaren de correctie voor de lengte van de straflijst: zelf controleerden ze (zoals wij het in een enigszins aangepaste vorm deden) voor het al dan niet "first offender" zijn.  
Hun gedachtengang lijkt ons, genuanceerd geformuleerd als hij is, correct. Toch blijft controle voor de invloed van genoemde variabele geboden indien en in de mate dat de lengte van de straflijst geen verdiscontering van een sociale positie-invloed is. Het gewicht van een en ander blijkt moeilijk te scheiden, wat de formulering van stellige conclusies bemoeilijkt.
- (455) Dit laatste om te corrigeren voor de mogelijkheid dat de zaken ten aanzien van de sociale positie van de verdachte zeer ongelijk zouden verdeeld zijn over magistraten met een ernstig verschillend afhandelingspatroon. Om deze reden kunnen we met een groepsgewijze indeling van de magistraten werken.
- (456) M-groep: magistraten met een percentage vervolgte zaken dat niet sterk afwijkt van dit dat we voor het ganse parket vonden.  
H-groep: magistraten die verhoudingsgewijs veel zaken voor de rechter brachten.  
L-groep: (bijna) altijd sepot.
- (457) JONGMAN & SMALE, 1973, p. 55-65 / JONGMAN & SMALE, 1974, p. 17-22.
- (458) Zoals uit hoofdstuk 1 blijkt is er minstens één Belgisch arrondissement waar het sepotpercentage (voor winkeldiefstal) méér bij de gegevens van JONGMAN & SMALE (voor eenvoudige diefstal) aansluit.
- (459) "Jong geleerd, oud gedaan"?
- (460) Staatsblad, 27.03.1968.
- (461) Staatsblad, 15.05.1965.
- (462) MATTHIJS & VERSEE, 1968. We geven slechts een gedeelte van art. 55 weer.  
Art. 55 werd door de Wet tot wijziging van de wetten betreffende de politie van het wegverkeer, gecoördineerd op 16 maart 1968 (9 juni 1975, Staatsblad 21 juni 1975 erratum Staatsblad 15 augustus 1975) met een vijfde punt aangevuld (het begaan van een zware overtreding van de desbetreffende gecoördineerde wetten).
- (463) Krachtens de Wet tot wijziging van de wetten betreffende de politie van het wegverkeer, gecoördineerd op 16 maart 1968 (zie noot 462) wordt het cijfer "1,5" door "0,8" vervangen.

- (464) Het gaat bijgevolg over gevallen van rijden onder invloed waarvan de rechterlijke straftoemeting aan de politierechter toekomt. Over de eventuele onmiddellijke intrekking wordt door de substituuat procureurs des Konings beslist.
- (465) Van een derde "politieparket" werden om tijdseconomische redenen de rijden onder invloed-zaken niet opgenomen, wat de potentiële onderzoekspopulatie met een vijf procent reduceerde (raming). Het registratiesysteem in één van beide politieparketten verplichtte ons een paar duizend dossiers persoonlijk op te zoeken en door te nemen, waarvan tenslotte slechts een honderdtal weerhouden werd.
- (466) Formeel moesten de opsporingsdiensten bij vaststelling van rijden onder invloed instructies van een parketmagistraat vragen. De cijfers wijzen uit dat de feitelijke situatie anders ligt. Wel werden rijders onder invloed meestal tot ontnuchtering vastgehouden of was hen de contactsleutel afgenomen.
- (467) Ter correctie moet nochtans worden onderstreept dat informatie over recente vervallenverklaringen van het recht tot het besturen van een voertuig met eigen beweegkracht wel gekend zal geweest zijn, gezien deze sinds reeds enkele jaren voor de aanvang van onze onderzoeksperiode op het rijbewijs van de betrokkene aangeduid werden.
- (468) Soms zullen we naar in bijlage opgenomen tabellen verwijzen, deze zijn met Romeinse cijfers genummerd.
- (469) Wel enkele aanwijzingen van gebruik van alcoholische dranken, maar ontoereikend om rijden onder invloed aanwezig te achten.
- (470) De verschillen in aantal der de onderscheidene magistraten toegewezen zaken lijken vooral het gevolg van hun al of niet langdurig deel uitmaken van genoemd parket. Uit analyses bleek dat het door de respectievelijke magistratengroepen behandeld pakket rijden onder invloed-zaken in een hoge mate gelijksoortig was.
- (471) Naast een algemeen oordeel dat de verbalisanten zelf meestal gaven, vaststellingen omtrent (ondermeer): de gang van verdachte (bv. "waggelend" of "moet ondersteund worden"), zijn spraak (bv. "lallend", "war-taal", "dubbele tong"), zijn waarnemingsvermogen (eventueel samen met coördinatievermogen d.m.v. een tekentest), de geur van zijn adem (bv. "naar bier stinkend"), de blik van de verdachte ("verdwaasd", "met bloed doorlopen"). In andere analyses ook: de klinische bevindingen van de bijgeroepen arts.
- (472) Bewerkingen uitgevoerd op (at randombasis) gereduceerde onderzoeksgroep (N = 63, verdeling over de verscheidene tabelcellen bevredigend).



- (473) Door de criteria voor opneming van dossiers in de onderzoeksgroep omvat deze geen gevallen van rijden onder invloed waarbij derden gekwetst waren.
- (474) Het aantal verdachten met twee of meer vroegere rijverboden ( $N = 16$ ) was beperkt. Om deze reden betrekken we deze voorgaandenvariabele niet in de regressie-analyse.
- (475) Met name wanneer we weten dat de rijder onder invloed rijvergunningplichtig was, niet vervallen verklaard, en enige grond voor intrekking aanwezig.
- (476) "Al dan niet gekwetst?" en "sociale positie"; de voor opname vereiste F-waarde (minimum 0,01) werd niet bereikt.
- (477) In de tabellen V-VII. Deze werden gevormd inzake de rijvergunningplichtige en niet vervallen verklaarde rijders onder invloed. De opsplitsingstechniek biedt het voordeel dat men ziet of en hoe de relatie tussen twee variabelen is bij specifieke configuraties van enkele (test)variabelen. De conclusies uit de hier vermelde tabellen lopen geheel parallel met deze uit de multiële regressie-analyse; daarom wijden we er niet verder over uit.
- 
- (478) De tabellen IX-XXV in bijlage (voorzover de controle voor testvariabelen vermeld is). Al deze analyses hebben betrekking op rijvergunningplichtige en niet vervallen verklaarde rijders onder invloed.
- (479) In sommige subanalyses is het aantal zaken wel erg gereduceerd.
- (480) Blijkens de "analyse" met nummer 71 worden lager gesitueerde verdachten mét strafblad significant harder aangepakt (zie ook analyse 75). We verrichten geen significantietoetsing op het geheel van de (bruikbare) analyses omdat sommige analyses gedeeltelijk dezelfde subgroepen betreffen.
- (481) Uit de multiële regressie weten we dat deze factor geen statistisch significante bijdrage leverde. Bovendien is het al of niet in ondergeschikt verband werken onzes inziens (en in onze optiek) een minder goede indicatie voor iemands sociale positie dan een situering volgens beroepsprestige (zie ook noot 413).
- (482) Art. 56 Wet politie wegverkeer.
- (483) Volgens een tijdens de periode 1 januari 1972 - 31 december 1974 leidinggevend parketmagistraat.
- (484) Het betreft de door de parketmagistraat beoogde intrekkingduur. Of de rijvergunning tegen diens intentie in al of niet langer in het gerechtshof bleef maakte geen voorwerp van onderzoek uit. Wel kunnen we vermelden dat de feitelijke intrekkingduur van twee tot driehonderd vierendertig dagen varieerde. Bovendien waren twee rijvergunningen door de verdachte nog niet afgehaald, toen hun zaak voor de rechter kwam. Abstractie gemaakt van deze beide zaken bedroeg de gemiddelde feitelijke intrekkingduur 44 dagen.

- (485) Een vergelijking van de rangordeningen der magistraten volgens % intrekkingen, respectievelijk intrekkingsduur, gaf een rang-correlatie-coëfficiënt (Spearman) van  $-.23$  (zwakke en negatieve overeenstemming tussen beide rangordeningen); zie tabel XXVI in bijlage.
- (486) 98 zaken met exact gekende (beoogde) intrekkingsduur en met zekerheid omtrent de identiteit van de beslisser. Bovendien lieten we magistraat J uit de analyse, gezien het geringe aantal intrekkingen. Magistraten F en K trokken geen rijvergunning in en kregen niet over een intrekkingsduur te beslissen.
- (487) Naar raming is dit 95 % van het totaal aantal binnen het arrondissement X ten parkette geregistreerde R.O.I.-zaken.
- (488) In de praktijk: behielden de gerechtelijke officieren die aangeduid waren om de procureur des Konings in de O.M.-afhandeling van strafzaken bij te staan.
- (489) Indien, ondanks de aanvankelijke R.O.I.-verdenking niet uit hoofde van R.O.I. getransigeerd of vervolgd was, beschouwden we de R.O.I.-zaak als geseponeerd zijnd. Voor R.O.I. op zich werd overigens niet getransigeerd.
- (490) In een van beide politieparketten werd in het begin van 1972 het bloed-alcoholpromillage aan de verdachte medegedeeld, zoals dit in het genomen bloedstaal teruggevonden was, zonder terugrekening tot op het ogenblik der feiten.  
In sommige gevallen kon de verdachte hierdoor ten onrechte menen dat zijn b.a.g. beneden de strafbaar gestelde grens viel, en afzien van het vragen van een tegenexpertise. Zijn rechten op behoorlijke verdediging waren hierbij alleszins niet gebaat.
- (491) Kosten van bloedstaalname, van het opmaken van een klinisch verslag, van de alcoholdosering. Deze kosten kunnen bij veroordeling op de verdachte verhaald worden, niet bij vrijspraak voor de feiten waartoe zij bewijsinformatie aanbrachten. De zorg voor het recupereren van dergelijke kosten speelde bij de vaststelling van het bedrag bij het voorstel tot minnelijke schikking een rol, wat bleek uit de berekeningen die soms in dossiers omtrent getransigeerde zaken terug te vinden waren (hoewel niet uit hoofde van R.O.I. getransigeerd werd).
- (492) In de plaats van de factor "beslissend magistraat". Voor de afhandeling van R.O.I. was het maar ten dele duidelijk wie de afdoeningsbeslissing nam. Verder kunnen we op deze wijze twee "parketten" vergelijken. Voor zover dit door ons kon worden nagegaan stelden we binnen het politieparket tussen de verscheidene afdoeners geen verschillen in afhandelingspraktijk vast. Zij "trokken een zelfde lijn".
- (493) Naast de vroeger genoemde elementen ter bewijsbaarheidsappreciatie betreft het hier ook de resultaten van de alcoholdosering(en) en de door de verdachte, eventueel ook getuigen afgelegde verklaringen. We noemen de bewijsbaarheid "zwak" wanneer op grond van de in het dossier aanwezige elementen een veroordeling niet of nauwelijks haalbaar lijkt, "sterk" wanneer vervolging vrijwel zeker tot een veroordeling zou leiden (tenzij ter zitting nieuwe gegevens ter sprake zouden komen). Tussen beide appreciaties in situeren we de twijfelgevallen (bv. enkele, maar niet-doorslaggevende aanwijzingen van R.O.I. / stellige doch volstrekt tegengestelde verklaringen van de verbalisanten versus bijgeroepen arts).

- (494) Aan het parket-generaal diende verslag uitgebracht inzake de redenen van een "onwerkdadige" intrekking (rijvergunning wel onmiddellijk ingetrokken, geen rechterlijk rijverbod).
- (495) In twee geseponeerde zaken was de rijvergunning ingehouden geweest (omwille van zowel R.O.I. als vluchtmisdrijf). In één daarvan werd geseponeerde voor R.O.I. maar vervolgd uit hoofde van vluchtmisdrijf, waarop de rechter met (ondermeer) een rijverbod aansloot. De andere zaak werd helemaal niet vervolgd.
- (496) Van één O.M.-beslissers weten we zeer duidelijk dat hij oog had voor een recuperatie van de gemaakte kosten. Deze beslissers droeg, waar het in zijn bevoegdheid lag, er overigens zorg voor dat de gemaakte kosten zo veel mogelijk dadelijk door de verdachte betaald werden, wat de beslissingsvrijheid tot al dan niet vervolgen enigszins kon vergroten.
- (497) Bij een herneming van de bivariate analyse met controle voor de factor "bewijsbaarheid" bleek dit overigens al.
- 
- (498) In een multi-pele regressie-analyse waar de verhouding aantal variabelen / aantal analyse-eenheden gunstiger lag (weglating van: ongeval, particulier benadeeld, politieparket, notitiejaar) bekamen we 59 % verklaarde variantie ( $F = 13,97$   $df = 15/145$   $p < .001$ ).
- (499) Bij gebruik van de opsplitsingstechniek zullen we deze factor als test-variabele hanteren. Dit kon daar niet als intervalvariabele gebeuren: we controleerden daarom of de relatie anders lag wanneer we deze variabele in de vorm van een driedelig in de regressie-analyse brachten. De resultaten bleken eensluidend: in de (toen stapsgewijs uitgevoerde) regressie-analyse werd de variabele op hetzelfde ogenblik uitgeselecteerd, en de corresponderende beta-waarde bleef ongewijzigd.
- (500) Blijft de vraag of een behandeling ter terechtzitting (en zelfs een transactie) uiteindelijk niet méér kosten dan er door gerecupereerd wordt. Deze vraag wordt klemmender naarmate de doelmatigheid van deze vormen van afdoening onzekerder is. Over de eventuele effectiviteit van straffen zie o.m.: COUNCIL OF EUROPE, 1967, 257 p.
- (501) Of van een systematische bevoordeling van de hoger gesitueerde verdachten. Volledigheidshalve vermelden we dat we bij de registratie van dossiergegevens in enkele gevallen vaststelden dat dossiers omtrent hoog gesitueerden op grond van een "status-georiënteerde" argumentatie wel geseponeerde waren.
- In deze gevallen was met het oog op het bekomen van een voor de verdachte gunstige afdoening de betrokken magistraat door een (eveneens hoger gesitueerde) derde persoon benaderd.

Daarbij werd de nadruk gelegd op de bijzondere implicaties die de aan een behandeling ter terechtzitting verbonden maatschappelijke zichtbaarheid voor de betrokken verdachten kon hebben.

Deels kan de seponering het gevolg van de tussenkomst op zich geweest zijn, ongeacht de positie van diegene ten wiens gunste opgetreden werd. Voorzover vooral hoger gesitueerden op dergelijke succesvolle "bemiddelaars" en argumentatie een beroep (kunnen) doen blijft de sociale positie-gebonden ongelijkheid echter onverminderd aanwezig; met een verklaring van de samenhang is deze nog niet opgeheven.

- (502) Niet de in ons onderzoek opgenomen parketten betreffend.
- (503) Echter, ten aanzien van de afdoening in verkeerszaken vond SHEA (1974, p. 269-272) dat, zelfs indien de rechter de feiten een andere kwalificatie geeft, de tenlastelegging (met de door het O.M. toegekende kwalificatie) zijn straftoemeting verder beïnvloedt.
- (504) In één politierechtbank werden in regel rijverboden voor een korte duur uitgesproken; soms was duidelijk dat de rechter niet méér wou toemeten dan voor een confirmering van de toegepaste termijn van de onmiddellijke intrekking nodig was.
- (505) De meeste politierechters spraken in regel voor de twee R.O.I.-feiten toch maar één hoofdstraf uit (zij verklaarden de feiten "vermengd"). Doorgaans was deze voor twee R.O.I.-inbreuken niet zwaarder dan voor één R.O.I.-delict.  
Eén politierechter hanteerde wél een gedifferentieerde straftoemetingsbeleid; bij hem maakte de gereduceerde tenlastelegging al ten aanzien van de hoofdstraf verschil uit.
- (506) Controles voor een aantal dossiervariabelen dwongen geenszins tot een andere conclusie.
- (507) Over de verschillen in rechterlijke straftoemeting binnen het arrondissement X willen we eind 1978 een afzonderlijk verslag uitbrengen.
- (508) Onderzoek toonde aan dat verder justitieel optreden ten opzichte van de betrapte gelegenheidswinkeldief helemaal niet nodig is, zelfs contra-geïndiceerd (CAMERON, 1964).  
Winkeldiefstal is een vorm van incidenteel en instrumenteel gedrag, als zodanig sterk beïnvloedbaar door strafbedreiging, respectievelijk straf-toepassing (SNEL, 1969, p. 122-123): een verhoging van de subjectieve verwachting gevat te zullen worden is in regel voldoende ter vermindering van het verschijnsel winkeldiefstal (FISELIER, 1974, p. 47 e.v.).  
De angst voor de sociale consequenties van een betrapping is bij winkeldiefstal overigens niet gebonden aan een gevestigde sociale positie (DENKERS, 1975, p. 43).  
Ten aanzien van de (zeldzame) meer geprofessionaliseerde winkeldieven is verder strafrechtelijk optreden niet erg efficiënt (CAMERON, 1964).
- (509) Het is op theoretische gronden denkbaar dat precies tot de middengroep behorende verdachten door de leden van het O.M. (zichzelf mogelijk op een zelfde sociaal niveau situerend) milder zouden worden aangepakt. Een aantal daaromtrent verrichte analyses wezen niet in die richting.

- (510) We hebben al vermeld dat in enkele gevallen een tussenkomst ten gunste van hoger gesitueerde verdachten zeer duidelijk tot een bevoordeling van de betrokkenen leidde.  
Voorzover dergelijke tussenkomsten vooral ten gunste van beter gesitueerden voorkomen ontstaat daardoor een in aanvang door het O.M. vermoedelijk geenszins beoogde, maar in realiteit wél geëffectueerde ongelijkheid op grond (onrechtstreeks) van de sociale positie.
- (511) Bijvoorbeeld de dichotomisering van de afdoening bij winkeldiefstal. In noot 382 hebben we uiteengezet waarom we de fijnere differentiatie niet behielden : het is niet uitgesloten dat de tweedeling niet geheel recht doet aan de eventuele verschillen tussen een gewoon en een probatiesepot, tussen een probatiesepot zonder en een met specifieke voorwaarden.
- (512) Een groot gedeelte van deze "feedback" zou eigenlijk door de diensten voor strafrechtspiegeling zelf moeten ter hand genomen worden !
- (513) Het zijn ook de parketten geweest die het initiatief tot een praetoriaanse probatie namen, lang voor de wet op de opschorting, het uitstel en de probatie tot stand kwam.

In het Jaarverslag 1972 van het Nederlandse O.M. wordt voor het transigabel maken van lichte misdrijven gepleit (p. 10) : dat zou in alle gevallen het aantal ter beschikking staande afhandelingsalternatieven enigszins verruimen.

- (514) Het onder invloed rijden is niet goed los te maken van de betekenis die de alcohol en de wagen in het maatschappelijk verkeer hebben. Zolang deze niet herzien wordt zijn de strafbaarstelling en bestraffing van rijden onder invloed niet veel meer dan de spreekwoordelijke pleister op het houten been.  
Wat winkeldiefstal betreft : in een groot aantal gevallen zou men de winkeldief ook als slachtoffer van een vrij agressief en sterk sollicitierend verkoopssysteem (breder : van een samenleving waar aan bezit erg veel belang gehecht wordt) kunnen beschouwen.  
Kenmerkend voor slachtoffers is dat ze normalerwijs niet veroordeeld worden : mede op die grond wordt voor decriminalisering van de gewone winkeldiefstal gepleit.  
VAN DIJK (1972, p. 151-152) legt onzes inziens terecht een verband tussen de sterke sollicitering die van de moderne adverterings- en verkoopstechnieken uitgaat.  
Hij is van oordeel dat deze technieken moeten worden herzien (waarvan hij een afname van de winkeldiefstal verwacht) dan wel dat men tegenover dit verschijnsel andere maatstaven moet aanleggen.  
In dezelfde zin FISELIER, 1974, p. 47-51. We vermeldde vroeger al de eerder terughoudende standpunten inzake de vervolging van winkeldiefstal zoals deze door ABSPOEL (1974) en HULSMAN (1974) ingenomen zijn.  
Zie ook MOONS, 1969, p. 493.

- (515) Winkeldiefstal bijvoorbeeld verwijst in de meeste gevallen niet naar (het risico van) een "criminele carrière" : de eens gepakte winkeldief zal niet vaak herbeginnen. Ook zonder betrapping houden een aantal winkeldieven er na enige tijd mee op. Ernstiger vormen van strafbaar gedrag zijn in regel niet te verwachten.

Het refereren naar de prognostische waarde van bepaalde vormen van strafbaar gedrag roept de vraag op of, en zo ja : in hoeverre het verantwoord kan worden mensen nu te beoordelen (respectievelijk te veroordelen) op grond van hetgeen men van hen als toekomstig gedrag verwacht.

Bovendien kan juist een op een ongunstige prognose gegronde veroordeling het verwachte deviante gedrag oproepen (de "secundaire deviantie" en het selffulfilling prophecy-proces).

Verder ontbreken in de meeste gevallen ook de nodige gegevens om een enigszins betrouwbare prognose op te baseren.

Dikwijls wil men op grond van kennis over de aantallen en de aard van de door de verdachte in het verleden gepleegde delicten een uitspraak doen omtrent het al dan niet recidiveren van de betrokkene in de toekomst. Studies (HEMMEL, 1972, p. 57-68/ SCHOLTEN, 1972, p.259-269) toonden aan dat je "een eventueel gevaar voor herhaling van het gepleegde delikt niet kunt vaststellen door naar het verleden van de delinkwent te kijken"(redactioneel naschrift bij SCHOLTEN, 1972, p. 269).

Dit is een eerste argument om zeer voorzichtig te zijn bij het kijken naar de gerechtelijke voorgaanden van de verdachte.

Een tweede argument daarvoor is de door KRESS (1975, p. 14) aangesneden vraag of, en zo ja : in welke mate het geoorloofd is bij de huidige straftoemeting rekening te houden met de voorgaanden van de beklaagde : "Although the judges in our study all considered 'prior record' an important factor, there are those who would argue that it is a morally invalid consideration.

We say that an exconvict has 'paid for his crime' (...) If this is so, then we should not exact a further payment from him by later giving him a greater sentence than a first offender otherwise similarly situated" (p. 14).

- (516) Ten aanzien van winkeldiefstal zie het in het ressort Almelo (NL) gehanteerd sepotbeleidsschema, zoals weergegeven door SCHEEPMAKER, 1974.  
Het is treffend dat de daar genoemde criteria in een grote mate dezelfde zijn als deze die we in ons onderzoek naar de feitelijk in het arrondissement X gehanteerde beslissingsgronden aantreffen.
- (517) In de eerste plaats denken we (bij winkeldiefstal) aan de direct bij de O.M.-afhandeling belang hebbende partijen, zoals de benadeelden en de winkeldieven zelf (we zien niet in waarom aan de visie en de interpretaties van deze laatsten geen aandacht zou kunnen worden gegeven).  
Bij winkeldiefstal, maar ook bij rijden onder invloed is een bijzonder groot aantal personen (potentieel) benadeelde : het is alleen al daarom belangrijk dat men ook hun inzichten kent en daarmee rekening houdt.  
Bovendien hebben alle rechtsonderhorigen belang bij de wijze waarop strafzaken hun beslag krijgen : strafrecht immers wordt in naam van de gemeenschap "gepleegd".  
Verder heeft het O.M.-handelen ook implicaties voor de (mogelijkheden tot) beleidsvoering van andere diensten, zoals het zelf ten dele de exponent is van externe factoren.  
Om al deze redenen staan we voor dat de sepotbeleidsschema's in overleg met de diverse belanghebbende groepen ontwikkeld en gehanteerd worden.

Staat de noodzaak aan dergelijk overleg voor ons vast, dan is het ons op dit ogenblik niet geheel duidelijk welke vorm daaraan best gegeven wordt. We hopen daarover in de toekomst meer concrete voorstellen te kunnen formuleren, waartoe we ondermeer in overleg met de betrokkenen willen komen. Het is denkbaar dat, op nationaal niveau, de creatie van een parlementaire commissie rond het O.M. goede resultaten kan geven. Op regionaal vlak zou men plaatselijke commissies kunnen vormen, met een pluriforme en niet alleen in juridische middens gerecruteerde samenstelling. Voorzover daartoe de politieke wil aanwezig is of tot stand kan komen kunnen de eventueel nodige wetswijzigingen doorgevoerd worden. Vanzelfsprekend vergen de creatie en de functionering van de hier bedoelde overleg- en beleidsbepalingsinstantie een bijkomende inspanning van alle betrokkenen: allicht roept dit weerstanden op. Daartegenover staan een reductie in de geïsoleerdheid van de O.M.-positie en een winst inzake een meer geïntegreerd (overheids)beleid, in de bepaling waarvan velen betrokken worden.

- (518) Er is vooreerst de interne controle die vergemakkelijkt wordt, doordat meer geformaliseerde beslissingsregels aanwezig zijn. Voorts kan men de inschakeling van andere vormen van (binnen-justitiële) controle overwegen, bijvoorbeeld : de instelling van rechterlijk toezicht op de aanwending van de bevoegdheid tot onmiddellijke intrekking van de rijvergunning, het voorzien van de mogelijkheid voor de verdachte bezwaar aan te tekenen tegen een beslissing tot vervolgen.

Naast deze (bestaande of eventueel te voorziene) vormen van interne controle blijven parlementaire controle en wetenschappelijk onderzoek over het O.M.-functioneren niet alleen nodig : zij moeten worden geïntensifieerd. De daartoe nodige stukken moeten door de instanties voor strafrechtspiegeling beschikbaar gesteld worden : daartoe, en ook voor een de incidentele gevallen overschrijdende interne controle, zouden gegevens zoals we deze in ons onderzoek gebruikten zeer gemakkelijk en snel toegankelijk moeten zijn.

Tenslotte willen we vooraf geenszins uitsluiten dat aan de commissies voor overleg en O.M.-beleidsbepaling ook een stuk toezicht op de aanwending van de beleidsrichtlijnen zou toevertrouwd worden.

---

## LITERATUURLIJST



# LITERATUURLIJST

- ABELE, A. & NOWACK, W. Ladendiebstal fünfmal pro Tag. Ein Feldexperiment zu Determinanten informeller sozialer Kontrolle, in : Krim. J., 8, 3, 1976, p. 224-232.
- ABSPÖEL, J. Vervolgings- en straftoematingsbeleid als instrumenten voor een moderne strafrechtspleging, in : Proces, 52, 7-8, 1973, p. 151-164.
- ABSPÖEL, J. Strafrechtelijk beleid in vervolging en bestraffing, in : Intermediair, 10, 9, 1 maart 1974, p. 1-7.
- Abstracts on Criminology and Penology, Deventer, Kluwer, verscheidene volumes.
- AERTS, W. Samenstelling en selectie van de rechterlijke macht, in : Documentatieblad, 17, 1973, p. 319-327.
- American Bar Association Comparative Analysis of Standards and Goals of the National Advisory Commission on Criminal Justice Standards and Goals with Standards for Criminal Justice of the American Bar Association, Washington, A.B.A., 1973, 594 p.
- American Bar Association Standards relating to the Administration of Justice. The Prosecution Function, in : Am. Bar Assoc., Standards relating to the Administration of Justice. Compilation with Index, Washington, A.B.A., 1974, 641 p. (p. 71-99).
- American Journal of Comparative Law, 18, 1970, p. 483-548 (met bijdragen van DANDO, GROSMA, JESCHECK, LAFAYE & VOUIN).
- ANDRIESEN, M. Kijken bij de kinderpolitie. Een onderzoek naar het afhandelsbeleid van de kinderpolitie, IJmuiden, Vermande, 1976, 181 p.
- ASSCHER, B. Klassejustitie III, in : Proces, 56, 5, mei 1977, p. 113-126.
- Assembly Committee on Criminal Procedure (California) : Public Knowledge of Criminal Penalties, in : HENSHEL, R. & SILVERMAN, R. Perception in Criminology, New York, Columbia University Press, 1975, 471 p. (p. 74-90)
- BACHRACH, P. & BARATZ, M. Power and Poverty. Theory and Practice, New York, Oxford University Press, 1970, 220 p.
- BALDWIN, J. The Social Composition of the Magistracy, in : Brit. J. Crim., 16, 2, April 1976, p. 171-174.
- BAURMANN, M. & HOFFERBERT, M. Bürgerliche und Marxistische Kriminologie, in : Arbeitskreis Junger Kriminologen Kritische Kriminologie. Beiträge zu einer Standortbestimmung, München, Juventa, 1974, 243 p. (p. 158-189)

BECKER, H. Sociale methodologie. Inleiding tot de werkwijze van de sociale wetenschappen, Meppel, Boom (Sociologie van de Uithof 7), 1974, 244 p.

BEKAERT, H. De historische ontwikkeling van de afdoening buiten proces in de Belgische strafvordering, in : Recht in beweging. Opstellen aangeboden aan Prof. Mr. Ridder R. Victor (I), Deurne, Kluwer, 1973, 678 p. (p. 23-34).

BEKAERT, H. & LEMPEREUR-GUILMOT, N. Les fluctuations de la criminalité en Belgique. Tome 1er 1964 à 1966, Bruxelles, Centre National de Criminologie (Publication 5), 1974, 362 p.

BEST, P. Die Rolle des Jugendstaatsanwaltes im Kriminalisierungsprozess, in : Krim. J., 1971, 3-4, p. 167-184.

BIANCHI, H. Goevernemente en non-goevernemente kriminologie : een "meta-probleem", in : Ned. T. Crim., 16, oktober 1974, p. 201-216.

BLALOCK, H. Social Statistics, New York, McGraw-Hill, 1960, 465 p. en Tokyo-Düsseldorf, McGraw-Hill Kogakusha, 1972, 583 p.

BLANKENBURG, E. Die Staatsanwaltschaft im Prozess sozialer Kontrolle, in : Krim. J., 5, 3, 1973, p. 181-196.

BLANKENBURG, E. & TREIBER, H. Der politische Prozess der Definition von kriminellem Verhalten, in : Krim. J., 7, 4, 1975, p. 252-262.

BLANKENBURG, E. The Selectivity of Legal Sanctions : an Empirical Investigation of Shoplifting, in : Law & Soc. Rev., 11, 1, Fall 1976, p. 109-130.

BLANKENBURG, E. & TREIBER, H. Die Einführung der Staatsanwaltschaft in Deutschland. Eine Kritik der These von der "Aktivierung der Rechtsidee im Strafprozess", Berlin, International Institute of Management (Discussion Paper Series), August 1977, 17 p.

BORDUA, D. Recent Trends : Deviant Behavior and Social Control, in : Ann. Am. Acad. Pol. & Soc. Sc., January 1967, p. 149-163.

BORREMAN, C. Jeugdrechter wens en werkelijkheid, een vergelijking tussen de verwachtingen die men stelt in de figuur van de jeugdrechter en de reële situatie, Leuven, Eindverhandeling tot het bekomen van de graad van licentiaat in de psychologie (K.U. Leuven, Fac. Psychologie), 1974, 121 p.

BRUSTEN, M. Polizei - Staatsanwaltschaft - Gericht, in : Mon.schr. f. Krim. und Strafr.reform, 57, 3, Juni 1974, p. 129-150.

BUCH, H. Is de gelijkheid een rechtsnorm of een algemeen beginsel van het recht ?, in : Recht in beweging. Opstellen aangeboden aan Prof. Mr. Ridder R. Victor (I), Deurne, Kluwer, 1973, 678 p. (p. 59-75).

- BUCKNER, H. Transformations of Reality in the Legal Process, in : Social Research, 37, 1, Spring 1970, p. 88-101.
- BUIKHUISEN, W. & DIJKSTERHUIS, F. Sollicitatiekansen van delinquenten, in : Ned. T. Crim., 11, maart 1969, p. 50-58.
- BUIKHUISEN, W. De nuchtere rijder onder invloed, in : Del. & Delinkwent, 3, 6, juli 1973, p. 288-299.
- BUIKHUISEN, W. & VAN DIJK, J. Verbaliseringsbeleid misdrijven, Den Haag, W.O.D.C., november 1975, 21 p.
- BUIKHUISEN, W. Klassejustitie : gelet op de werkwijze van de onderzoeker, in : T. Crim., 19, juni 1977, p. 113-128.
- BUIKHUISEN, W. Kanttekeningen bij de Groningse kritiek, in : T. Crim., 19, augustus 1977, p. 189-192.
- BURNHAM, R. Modern Decision Theory and Corrections, in : GOTTFREDSON, D. Decision-making in the Criminal Justice System. Reviews and Essays, Rockville, Nat. Inst. Mental Health (Crime & Delinquency Issues), 1975, 132 p. (p. 92-123).
- CAMERON, M. The Booster and the Snitch. Department Store Shoplifting, London, Free Press of Glencoe - Collier Macmillan, 1964, 202 p.
- CAMERON, M. Self-Perception and the Shoplifter, in : HENSHEL, R. & SILVERMAN, R. Perception in Criminology, New York, Columbia University Press, 1975, 471 p. (p. 416-421).
- CARROLL, L. & MONDRICK, M. Racial Bias in the Decision to grant Parole, in : Law & Soc. Rev., 11, 1, Fall 1976, p. 93-107.
- CARTER, R. Middle-Class Delinquency : an Experiment in Community Control, Univ. of California, School of Criminology, 1968 (vermeld door JONGMAN, 1972, p. 18 en 30).
- CARTER, R. The Diversion of Offenders, in : CROMWELL, P. & SCHRIJVER, J. Jails and Justice, Springfield, Charles & Thomas, 1975, 320 p. (p. 151-162).
- CHAMBLISS, W. & MANKOFF, M. Whose Law, what Order ? A Conflict Approach to Criminology, New York - Santa Barbara, Wiley, 1976, 256 p.
- CHARLES, R. Kanttekeningen bij tien jaar pretoriaanse probation, in : Rechtsk. Weekblad, 24, 39, juni 1961, kol. 1889-1896.
- CICOUREL, A. The Social Organization of Juvenile Justice, New York - London, Wiley, 1968, 345 p.
- CLARKE, S. & KOCH, G. The Influence of Income and other Factors on whether Criminal Defendants go to Prison, in : Law & Soc. Rev., 11, 1, Fall 1976, p. 57-92.

- CNOOP KOOPMANS, A. Vormen van klassejustitie, in : Ned. Juristenblad, 44, 18, 3 mei 1969, p. 421-423.
- COLARDYN, M. De rechten van gedetineerden, Penitenciaire Beneluxcommissie, Nota van de Belgische Delegatie, 11-12 oktober 1973, 55 p.
- COLE, G. The Decision to Prosecute, in : Law & Soc. Rev., 4, 3, February 1970, p. 331-343.
- COLE, G. Politics and the Administration of Justice, Beverly Hills - London Sage Publications, 1973, 234 p.
- Conseil de l'Europe La perception de la déviance et de la criminalité, Strasbourg, Conseil de l'Europe (Etudes relatives à la recherche criminologique IX), 1972, 171 p.
- Coornhert-Liga Alternatieve justitiebegroting 1972, Deventer, Kluwer, 1971, 42 p.
- Coornhert-Liga Alternatieve justitiebegroting 1973, Utrecht-Deventer, Ars Aequi & Kluwer, 1972, 62 p.
- Coornhert-Liga Alternatieve justitiebegroting 1974, Utrecht-Deventer, Ars Aequi & Kluwer, 1973, 62 p.
- CORSTENS, G. Waarborgen rondom het vervolgingsbeleid, IJmuiden, Vermande, 1974, XIV + 208 p.
- Council of Europe The Effectiveness of Punishment and other Measures of Treatment, Strasbourg, Council of Europe, Europ. Comm. on Crime Problems, 1967, 257 p.
- Council of Europe Sentencing, Strasbourg, Council of Europe, European Comm. on Crime Problems, 1974, 81 p.
- COZIJN, C., VAN DIJK, J. e.a. De ernst van delicten : mening en meting. Basisrapport onderzoek verbaliseringsbeleid. Deel I, Den Haag, W.O.D.C., 1976, 48 p. + bijl.
- COZIJN, C., VAN DIJK, J. e.a. Verbaliseringsgedrag : informatie en beslissing (de methode Wilkins). Basisrapport verbaliseringsbeleid misdrijven. Deel II, Den Haag, W.O.D.C., z.d., 36 p. + bijl.
- CRAENEN, G., DE WACHTER, W. & LISMONT, E. De Belgische grondwet van 1831 tot heden. Nederlandse en Franse teksten, Leuven, Acco, 1971, 103 p.
- DANDO, S. System of Discretionary Prosecution in Japan, in : Am. J. Comp. Law, 18, 3, 1970, p. 518-531.
- DAVIDOVITCH, A. Analyse descriptive, in : DAVIDOVITCH, A. & BOUDON, R. Les mécanismes sociaux des abandons de poursuites. Analyse expérimentale par simulation, in : Année Sociol., 1964, p. 111-244 (p. 111-210)

- DAVIDOVITCH, A. Statistique de l'activité des parquets des tribunaux de grande instance en 1964. Essai de typologie, in : Compte Général. Rapport sur l'administration de la justice criminelle et sur l'administration de la justice civile et commerciale pendant l'année 1967, Paris, C.E.S., p. R 87-R 158.
- DAVIDOVITCH, A. Le fonctionnement des parquets en France : recherche sur un mécanisme de régulation du système de justice pénale, Villeurbanne, Colloque ouest-Européen "Connaissance et fonctionnement de la justice pénale. Perspectives sociologiques et criminologiques", 11-14 janvier 1977, 37 p.
- DAVIS, K. Discretionary Justice. A Preliminary Inquiry, Urbana - Chicago, University of Illinois Press, 1971, 233 p.
- DE BOECK, A. Contribution à l'étude du système moral de la jeunesse Zaïroise, Bruxelles - Paris, Vander-Nauwelaerts, 1975, 545 p.
- DECLERCQ, R. Strafvordering. Delen I en II, Leuven, Wouters, 1976, 184 p. en 154 p.
- DECLERCQ, R. Overzicht van de fragmentaire hervormingen van de strafrechtspleging en nieuwe oriënteringen in de rechtspraak, Gent, Seminarie van strafrecht en straffordering, postuniversitaire lessenreeks R.U.G., 1976, 506 p. (p. 142-162).
- DE CORTE, R. Fundamentele Belgische wetgeving, Deurne, Kluwer, 1977, losbladig met aanvullingen.
- DE DOELDER, H. & 'T HART, A. Verbaliseringsbeleid en opportuniteitsbeginsel, in : Del. & Delinkwent, 6, 4, april 1976, p. 204-211.
- DE LANOO, I. Het beroep als meetinstrument van de sociale herkomst, in : Politica, 1966, 1, p. 1-35
- DE LANOO, I., CLAEYS, U. e.a. De sociografische indeling van de Belgische gemeenten, in : Politica, 1967, 1, p. 1-20.
- DE LEY, G. Aforismen van Godfried Bomans, Amsterdam, Elsevier, 1977
- DE NAUW, A. Het opsporingsonderzoek nu en morgen, in : Rechtsk. Weekblad, 38, 26, 1 maart 1975, kol. 1607-1628.
- DE NAUW, A. Schets van de structurele context van de vervolgingsbeslissing, in : Rechtsk. Weekblad, 40, 21, 22 januari 1977, kol. 1281-1310.
- DE NAUW, A. Kontrolle over vervolging en seponering, in : Liber Amicorum Hermann Bekaert, Gent, Snoeck Ducaju, 1977, 459 p. (p. 75-95).
- DE NAUW, A. De politieke verantwoordelijkheid voor het vervolgingsbeleid in België, in : Del. & Delinkwent, 8, 4, april 1978, p. 239-252.
- DENKERS, F. Generale preventie, Nijmegen, Dekker & Van de Vegt (Nijmeegse cahiers voor criminologie), 1975, 75 p.

- DENKERS, F. Criminologie en beleid. De invloed van penologische research op het strafrechtelijke beleid, Nijmegen, Dekker & Van de Vegt, 1976, 296 p.
- DESSAUR, C. Systeem-criminologie of humane criminologie. United States of America versus Crime, in : Del. & Delinkwent, 7, 5, mei 1977, p. 249-260.
- DE VRIEZE, G. Studie van de jeugdbescherming. Onderzoek naar het seponerings-beleid van de prokureur. Dossieronderzoek in het gerechtelijk arrondissement Leuven, Eindverhandeling tot het bekomen van de graad van licentiaat in de politieke en sociale wetenschappen (K.U. Leuven, Fac. Politieke & Sociale wetenschappen), 1974, 108 p. + bijl.
- DIXON, W. & MASSEY, F. Introduction to Statistical Analysis, New York - Tokyo, McGraw Hill-Kogakusha, 1968, 638 p.
- D'OLIVEIRA-PRAKKEN, E. Het hoger handboek, in : Del. & Delinkwent, 5, 3, maart 1975, p. 128-132.
- D'OLIVEIRA-PRAKKEN, E. Handboek (supplement), in : Del. & Delinkwent, 5, 8, oktober 1975, p. 469-474.
- DROST, T., JONGMAN, R. e.a. Gelet op de kritiek op het Groninger straftoemingsonderzoek, in : T. Crim., 19, april 1977, p. 65-80.
- DROST, T., JONGMAN, R. e.a. Slotopmerking bij de door Leuw en Lissenberg gele-verde kritiek, in : T. Crim., 19, juni 1977, p. 130-132.
- DUMON, F. Le rôle des organes de poursuites dans le proces pénal, in : T. Straf recht, LXXIII, 1964, p. 287-311.
- DUMON, F. De opdracht van de hoven en rechtbanken. Enkele overwegingen (eer-ste deel), in : Rechtsk. Weekblad, 39, 4, 27 september 1975, kol. 193-230.
- DUMON, F. De opdracht van de hoven en rechtbanken. Enkele overwegingen (slot), in : Rechtsk. Weekblad, 39, 5, 4 oktober 1975, kol. 257-292.
- DUPONT, L. Het beleid van de strafrechter, in : Een boek van hen voor ons, lustrumboek Jura Falconis, Leuven, 1974, p. 75-94.
- DUPONT, L. Strafrecht en technocratie, in : Kultuurleven, 42, 1, januari 1975, p. 10-18.
- DUPONT, L. Het Belgisch strafrechtssysteem in het licht van een behoorlijke rechtsbedeling, in : Het Belgisch strafrechtsbedelingssysteem. Beroepen, werking, beleid, IIIe Belgische Dagen voor Criminologie, Liège, Ecole de Criminologie de l'Univ. de Liège, 1975, 289 p. (p. 69-102).
- DUPONT, L. Beginnelsen van behoorlijke strafrechtsbedeling. Bijdrage tot het grondslagenonderzoek van de Belgische strafrechtsbedeling, Leuven, Academisch proefschrift aangeboden tot het verkrijgen van de graad van Doctor in de Criminologie, K.U. Leuven, 1977, 344 p.

- ENSCHEDÉ, C. Strafrecht en politiek. Enkele oriënterende beschouwingen, Deventer, Kluwer (Seminarium "Van Hamel" Cahier 7), 1970, 46 p.
- ENSCHEDÉ, C. & HEIJDER, A. Beginselen van strafrecht, Deventer, Kluwer, 1974.
- ENSCHEDÉ, C. Motivering en motief, (inaugurale rede Amsterdam), Zwolle, 1959.
- ENSCHEDÉ, C. Een nieuw handboek, in : Del. & Delinkwent, 5, 1, januari 1975, p. 1-6.
- EVERSON, G. The Human Element in Justice, in : J. Am. Inst. of Crim. Law & Criminology, 10, May 1919, p. 90-94.
- FEEST, J. & BLANKENBURG, E. Die Definitionsmacht der Polizei. Strategien der Strafverfolgung und soziale Selektion, Düsseldorf, Bertelsman Univ. Verlag (Studienbücher zur Sozialwissenschaft 1), 1972, 148 p.
- FIJNAUT, C. De selectiviteit van het justitiële politie-optreden, Leuven, Eindverhandeling tot het bekomen van de graad van licentiaat in de criminologie (K.U. Leuven, Faculteit der Rechtsgeleerdheid), 1971, 158 p. + bijl.
- FIJNAUT, C. Het opsporings- en verbaliseringsbeleid van de politie, in : Documentatieblad, 18, 1, 1974, p. 8-12.
- FIJNAUT, C. Organisatie en werking van het gemeentelijk politie-apparaat. Vergelijkende analyse van de Belgische situaties, in : DE MEYER, L., DEPRE, R. e.a. De gemeentelijke politie in België, Leuven, Vervolmakingscentrum voor bedrijfsleiding en administratie - Centrum voor de interdisciplinaire studie van de strafrechtsbedeling, z.d., 57 p. (p. 15-31).
- FINKENSIEPER-SIMONS, B. Het vervolgingsbeleid van het O.M. Een onderzoek naar de verschillen tussen mannen en vrouwen bij seponering, Loenen aan de Vecht, oktober 1975, 24 p. + bijl.
- FISELIER, J. Winkeldiefstal in warenhuizen, Nijmegen, Dekker & Van de Vegt (Nijmeegse Cahiers voor Criminologie 1), 1974, 56 p.
- FISHER, R. & YATES, F. Statistical Tables for Biological, Agricultural and Medical Research, London, Oliver and Boyd, 1963, 146 p.
- FORST, B. & BROSI, K. Analysis of Prosecutor Operations (Draft), Washington, Institute for Law and Social Research, April 18, 1975, 55 p.
- FRANK, M. La sous-estimation et la fraude fiscales en Belgique : ampleur et remèdes, in : Cah. Econom. de Brux., 15, 53, 1er trimestre 1972, p. 5-46.
- FRANK, M. Een repliek op "fraudebestrijding en belastingrecht", in : Kultuur-leven, 42, 1, januari 1975, p. 59-71.

FRANKEN, H. Vervolgingsbeleid. Een jurimetrisch onderzoek betreffende het vervolgingsbeleid van het Openbaar Ministerie inzake artikel 26 Wegenverkeerswet, Arnhem, Gouda Quint, 1973, 476 p.

FRANKEN, H. De prikkel van een editorial, in : Del. & Delinkwent, 5, 6, juni 1975, p. 325-326.

X GADOUREK, I. Sociologische onderzoekstechnieken. Inleiding tot de werkwijze bij het sociaal- en gedragswetenschappelijk onderzoek, Arnhem, Van Loghum Slaterus, 1967, 387 p.

GANSHOF VAN DER MEERSCH, W. Overwegingen omtrent de kunst recht te spreken en de uitoefening van het rechtelijk ambt, in : Rechtsk. Weekblad, 37, 3, 15 september 1973, kol. 113-156.

GENSER-DITTMAN, U. Ungeregelte Lebensführung als Strafzumessungsgrund ?, in : Krim. J., 7, 1, 1975, p. 28-35.

GILLIG, K. Staatsanwaltschaftliche Ermittlungstätigkeit und staatsanwaltschaftliche Sanktionierungskriterien bei geringwertigen Ladendiebstahlsverfahren, in : Krim. J., 8, 3, 1976, p. 205-213.

GIRAULT & MALEWSKA-PEYRE, H. Un des aspects des rapports police-justice : le classement des affaires pénales (mineurs de 18 ans), Vaucresson, Centre de formation et de recherche de l'éducation surveillée, décembre 1975, 8 p.

GIRAULT, H. Etude de l'application de l'ordonnance de 1945 : les pouvoirs de décision du substitut chargé des affaires de mineurs (rapport provisoire), Vaucresson, Centre de formation et de recherche de l'éducation surveillée, 1976, 15 p.

GIRAULT, H. e.a. Réflexion sur la pratique, les motifs et les conséquences des classements et de l'orientation des cas des mineurs délinquants par le substitut chargé des affaires de mineurs, Vaucresson, Centre de formation et de recherche de l'éducation surveillée, 1976, 14 p. + ann.

GLESENER, A. Le classement sans suite et l'opportunité des poursuites, in : Rev. Dr. Pén. et de Crim., 53, 4, janvier 1973, p. 353-362.

GOFFIN, P. & TSAMADOU, C. Opinions et attitudes à l'égard de la justice, in : Rev. de l'Inst. de Sociologie, 1972, 3, p. 401-453.

GOFFIN, P. & TSAMADOU, C. Opinions et attitudes à l'égard de la justice. Rapport d'un sondage d'opinion, in : VERSELE, S., GOFFIN, P. e.a. : Justice pénale et opinion publique. Ce qu'on pense de la loi et des juges, Bruxelles, Eds de l'Univ. Libre de Bruxelles, 1973, 206 p. (p. 35-177).

GOLDMAN, N. The Differential Selection of Juvenile Offenders for Court Appearance, Nat. Counc. in Crime & Delinq., New York, 1963 (vermeld bij Jongman, 1972, p. 19 & 30) (ook in : CHAMBLISS, W. Crime and the Legal Process, New York, McGraw-Hill, 1969, 447 p.).



- GOLDSTEIN, J. Police Discretion not to Invoke the Criminal Process : Low-Visibility Decisions in the Administration of Justice, in : Yale Law J., 69, 4, March 1960, p. 543-594.
- GOOSSENS, L. Politiestatistieken : vergelijkende studie en voorstel voor België, Leuven, Eindverhandeling tot het bekomen van de graad van licentiaat in de criminologie (K.U. Leuven, Fac. der Rechtsgeleerdheid), 1977, 124 p. + bijl.
- GOTTFREDSON, D. Prosecution and Sentencing Decisions, in : GOTTFREDSON, D. Decision-making in the Criminal Justice System : Reviews and Essays, Rockville, Nat. Institute of Mental Health (Crime and Delinquency Issues), 1975, 132 p. (p. 53-58).
- GREEN, E. Inter- and Intra-Racial Crime Relative to Sentencing, in : J. Crim. Law, Criminol. & Pol. Sc., 55, p. 348 e.v. (vermeld door Carroll & Mondrick, 1976, p. 94).
- GREEN, E. Judicial Attitudes in Sentencing. A Study of Factors underlying the Sentencing Practice of the Criminal Court of Philadelphia, London, Macmillan, 1961, 149 p.
- GROSMAN, B. The Prosecutor : an Inquiry into the Exercise of Discretion, Toronto, Univ. of Toronto Press, 1969, 121 p.
- GROSMAN, B. The Role of the Prosecutor in Canada, in : Am. J. Comp. Law, 18, 3, 1970, p. 498-507.
- GUTTER, C. Ons strafrecht, verkenning van een achtergebleven gebied, in : LEUNE, H., PEPPER, B. e.a. Mooi rood is niet lelijk, Rotterdam, Univ. Pers., 1969, 172 p. (p. 127-164).
- HAFERKAMP, H. Zur Notwendigkeit handlungstheoretischer Analysen der Kriminalität und der Kriminalisierung, in : Arbeitskreis Junger Kriminologen, Kritische Kriminologie. Beiträge zu einer Standortbestimmung, München, Juventa, 1974, 243 p.
- HAGAN, J. Extra-legal attributes and criminal sentencing. An assessment of a Sociological Viewpoint, in : Law & Soc. Rev., 8, 3, 1974, p. 357-383.
- HAGAN, J. Parameters of Criminal Prosecution : an Application of Path Analysis to a Problem of Criminal Justice, in : J. Crim. Law & Criminol., 65, 4, 1974, p. 536-544.
- HALL WILLIAMS, M. Rapport sur la pratique en matière de "sentencing", Strasbourg Conseil de l'Europe, Comité Européen pour les problèmes criminels, 29 janvier 1971, 19 p.
- HAUBER, A. Vrouw en criminaliteit. Een analyse van enige recente studies, in : Just. verkenningen, 1975, nr 5, p. 201-209.

- HAYS, W. Statistics for the Social Sciences, London - New York, Holt, Rinehart & Winston, 1974, 954 p.
- HEMMEL, J. De officier van justitie als voorspeller van crimineel gedrag : een onderzoek bij preventief gedetineerden, in : Ned. T. Crim., 14, april 72, 57-68
- HIRSCHI, T. & SELVIN, H. Principles of Survey Analysis, New York - London, Free Press & Collier-Macmillan, 1973, 280 p.
- HOEFNAGELS, G. Welzijnscriminaliteit. Een essay over criminele politiek en milieubeleid, (met een epiloog van W. DRAIJER), Meppel, Boom, 1972, 71 p.
- HOEFNAGELS, G. Het einde der feiten, Deventer, Van Loghum Slaterus, 1973, 30 p.
- HOEKEMA, A. Het kwaad der rechtssociologie, Amsterdam (Seminarium "Van Hamel"), z.d. 26 p.
- HOEKEMA, A. Vertrouwen in de justitie. Resultaten van een vergelijkend onderzoek, Alphen aan de Rijn, Samson, 1971, 109 p.
- HOEKEMA, A. Klassejustitie. Een verwijzing naar enige literatuur, in : Just. verkenningen, 1976, nr 10, p. 498-503.
- HOGARTH, J. Sentencing as a Human Process, Toronto - Buffalo, Univ. of Toronto Press, 1974, 434 p. + Techn. Append. (separate).
- HOHENSTEIN, W. Factors influencing the Police Disposition of Juvenile Offenders in : SELLIN, T. & WOLFGANG, M. Delinquency : Selected Studies, New York - London, Wiley, 1969, 161 p. (p. 138-149).
- HOOD, R. Sentencing in Magistrates' Courts. A Study on Variations of Policy (with Introduction by H. MANNHEIM), London, Stevens (Social Science Paperbacks 39), 1969, 145 p.
- HOOD, R. & SPARKS, R. Understanding the Sentencing Process, in : HOOD, R. & SPARKS, R. Key Issues in Criminology, London, Weidenfeld & Nicolson, 1970, 256 p. (p. 141-170).
- HOTTIAUX, A.-M. Le classement sans suite. Etude sociologique et de statistique descriptive, Leuven, Mémoire présenté en vue de l'obtention du grade de licenciée en criminologie, U.C.L., Ecole de Criminologie, janvier 1975, 140 p.
- HOUCHON, G. Groupe de travail "sentencing", in : Rev. Dr. Pén. et de Crim., 56, 10, juillet 1976, p. 1075-1077.
- HOUCHON, G. Introduction à l'étude des statistiques sur la protection de la jeunesse, in : Statistieken en jeugdbescherming, Brussel, S.C.J.M. (Publ. 41), 1977, p. 5-19.
- HUGENHOLTZ, P. Klassejustitie : realiteit !, in : Intermediair, 5, 19, 12 september 1969, p. 3 e.v.

- HUIDEKOPER, P. Hantering van het economisch strafrecht in Nederland, Deventer, Kluwer, 1975, 154 p.
- HULSMAN, L. Straftoemeting. Een pre-advies, in : Straf. Enige beschouwingen en meningen over het functioneren van de Nederlandse strafrechtspleging, zoals ontwikkeld op het "Congres straftoemeting", gehouden op 28 februari en 1 maart 1969 te Den Haag, Baarn, Bosch en Keuning (Anthos boeken), 1969, 143 p. (p. 61-118).
- HULSMAN, L. The Decriminalization, in : verslagboek Colloquium of Bellagio, 7-12 May 1973, International Association for Penal Law, Organised by Centro nazionale di prevenzione e difesa sociale & amministrazione provinciale di milano, 31 p.
- HULSMAN, L. Inleiding, Rotterdam, Mededelingen van het Juridisch Instituut van de Erasmus universiteit 5 : Symposium strafrecht en economie, Rotterdam, 27 & 28 februari en 1 maart 1974, p. 5-41.
- HULSMAN, L. Beheersing van strafrechtspleging, in : Del. & Delinkwent, 4, 5, mei 1974, p. 209-213.
- HUTSEBAUT, F. Strafbedeling en rechtshulp, in : De nieuwe maand, 18, 3, maart-april 1975, p. 161-171.
- X HUYSE, L. Sociologie van het recht, Leuven, Acco, 1972, 92 p. en 1978, 153 p. Jaarverslagen van het O.M. in Nederland : zie Staten-Generaal.
- JACKSON, R. in : J. Am. Judicat. Soc., 24, 1940 (vermeld door Kress, 1976, p. 100).
- JACOBS-COENEN, B. Alternatieven voor de gevangenisstraf, in : Bull. Best. Strafinrichtingen, sept.-oktober 1975, p. 339-357.
- JANSSEN, G. Differentiële behandeling van jongeren in het rechtsproces ? Dossieronderzoek naar het verband tussen de sociale klasse van delinquente jongeren en het vonnis van de jeugdrechter, Leuven, Eindverhandeling tot het bekomen van de graad van licentiaat in de politieke en sociale wetenschappen, (K.U. Leuven, Fac. polit. & soc. wetenschappen), 1975, 119 p. + bijl.
- JENSEN, S., LEDENT, R. e.a. Criminografie. Vertekenen met cijfers ?, Leuven, Acco, 1974, 143 p.
- JESCHECK, H. The Discretionary Powers of the Prosecuting Attorney in West Germany, in : Am. J. Comp. Law, 18, 3, 1970, p. 508-517.
- JETTINGHOF, A. & DE KONING, P. Zeventig jaar rechtspraak in cijfers, in : Beleid en maatschappij, III, 2, februari 1976, p. 38-44.
- JONGMAN, R. & O Ving, W. Effekt van leeftijd, godsdienst en sociale klasse op het oordeel over de ernst van misdrijven, in : Del. en Delinkwent, 1970-71, 1, p. 296-308.

- JONGMAN, R. Verborgen criminaliteit en sociale klasse, in : Ned. T. Crim., 13, sept. 1971, p. 141-153.
- JONGMAN, R. & SMALE, G. De invloed van leeftijd, recidive en sociale klasse op het seponeringsbeleid, in : Ned. T. Crim., 14, februari 1972, p. 30-35.
- JONGMAN, R. & SMALE, G. Redenen voor seponering per sociale klasse, in : Ned. T. Crim., 14, 1972, p. 272-275.
- JONGMAN, R. Ongelijke kansen in de rechtsgang, Assen, Van Gorcum, 1972, 31 p.
- JONGMAN, R. & EFFENDI, R. Effekt van het voorwaardelijk sepot op de recidive, in : Proces, 52, 12, december 1973, p. 278-281.
- JONGMAN, R. & SMALE, G. Factoren die samenhangen met het seponeringsbeleid van de officier van justitie, in : Ned. T. Crim., 15, april 1973, p. 55-65.
- JONGMAN, R. & SMALE, G. De invloed van leeftijd en sociale klasse op het seponeringsbeleid inzake lichte en zwaardere delicten, in : Ned. T. Crim., 16, februari 1974, p. 17-22.
- JONGMAN, R., SMALE, G. e.a. Zwaarte van de diefstal als beslissingsfactor in het seponeringsbeleid, in: Ned. T. Crim., 16, oktober 1974, p. 224-233.
- JONGMAN, R. & SCHILT, T. Gelet op de persoon van de verdachte ..., in : Ned. T. Crim., 18, december 1976, p. 273-287.
- JONGMAN, R., DROST, T. e.a. Het klasse-effect: verschuiving van de discussie naar methodologische strijdpunten, in : Ned. T. Crim., 19, augustus 1977, p. 165-182.
- JONGMAN, R., DROST, T. e.a. Kort commentaar op de W.O.D.C.-reactie, in : T. Crim., 19, augustus 1977, p. 187-188.
- JONGMAN, R., DROST, T. e.a. Enige opmerkingen bij Buikhuisens reactie, in : T. Crim., 19, augustus 1977, p. 193-194.
- JOSEPHUS JITTA, A. & SLAGTER, S. Enkele aspecten van coördinatie van de straf-toemeting, in : Ned. Juristenblad, 50, 39, 15 november 1975, p. 1265-1270.
- JUBELIUS, W. & KLEIN-SCHONNEFELD, S. "Kriminalität der Machtigen" im Rahmen kriminologischer Theoriebildung - dargestellt am Beispiel der Sanktions-praxis, in : Krim. J., 9, 1, 1977, p. 24-37.
- JUNGER, J. De jeugdmisdadigheid aan de kust, Brussel, Studiecentrum voor Jeugdmisdadigheid (Publ. 25), 1969, 137 p.
- JUNGER-TAS, J. Enkele kenmerken van jongeren die met de jeugdrechter in aanraking komen. Een statistisch onderzoek in het arrondissement Brussel, in : Ned. T. Crim., 13, juni 1971, p. 103-120.

JUNGER-TAS, J. La clientèle du tribunal de la jeunesse. Etude statistique dans l'arrondissement de Bruxelles, in : Rev. Dr. Pén. et de Crim., 52, 2, novembre 1971, p. 163-192.

JUNGER-TAS, J. Quelques réflexions sur la recherche criminologique en Belgique, in : Rev. Dr. Pén. et de Crim., 55, 8, mai 1975, p. 701-720.

JUNGER-TAS, J. Opsporings- en vervolgingsbeleid onder jongeren in België, in : Just. verkenningen, 1975, nr 8, p. 349-357.

JUNGER-TAS, J. Hidden Delinquency and Judicial Selection in an Urban Setting, Toronto, Paper presented at 8th World Congress of Sociology, August 19th-24th, 1975, 23 p. + app.

JUNGER-TAS, J. Hulpverlening en opleiding, in : Just. verkenningen, 1976, nr 9, p. 446-453.

JUNGER-TAS, J. Verborgen jeugddelinkwentie en gerechtelijke selectie. Een onderzoek in een stadsmilieu, Brussel, Studiecentrum voor Jeugdmisdadigheid. (Public. 38), 1976, 221 p.

KAISER, G. Strategien und Prozesse strafrechtlicher Sozialkontrolle. Legitimation, Wirklichkeit und Alternativen, Frankfurt / Main, Athenäum (Sozialwissenschaften und Recht), 1972, 128 p.

KAISER, G. Kriminologie. Eine Einführung in die Grundlagen, Heidelberg - Karlsruhe, Müller Juristischer Verlag (Uni. Taschenbücher 594), 1976, 413 p.

KAMSTRA, O. & VAN WERINGH, J. Het oordeel over de ernst van misdrijven bij burgers en politie-funktionarissen, in : Ned. T. Crim., 15, april 1973, p. 83-90.

KAMSTRA, O. & VAN WERINGH, J. Het oordeel over de ernst van misdrijven. Een nadere analyse, in : Ned. T. Crim., 16, februari 1974, p. 23-31.

KAMSTRA, O. & VAN WERINGH, J. Het oordeel over de ernst van misdrijven : een nieuwe poging, in : Ned. T. Crim., 16, oktober 1974, p. 234-244.

KAUPEN, W. Die Hüter von Recht und Ordnung. Die soziale Herkunft, Erziehung und Ausbildung der Deutschen Juristen. Eine Soziologische Analyse, Neuwied, Luchterhand (Soziologische Texte 65), 1971, 272 p.

KELLENS, G. Alternatieven voor de bestraffing van economische delicten, in : T. Crim., 19, december 1977, p. 273-285.

✓ KIM, J. & KOHOUT, F. Multiple Regression Analysis : Subprogram Regression, in NIE, N., HULL, C. e.a. S.P.S.S.-Statistical Package for the Social Sciences, New York - St. Louis, McGraw-Hill, 1975, 675 p. (p. 320-367).

KIM, J. Multivariate Analysis of Ordinal Variables, in : Am. J. Sociol., 81, 2, September 1975, p. 261-298.

KIM, J. & KOHOUT, F. Special Topics in General Linear Models, in : NIE, N., HULL, C. e.a. : S.P.S.S.-Statistical Package for the Social Sciences, New York - St. Louis, McGraw-Hill, 1975, 675 p. (p. 368-397).

KNIGGE, G. Beleidvoering en rechtsbescherming in de strafrechtspleging, in : Ars Aequi, XXII, 7, 1973, p. 319-331.

Koninklijk Besluit 28 december 1950 houdende Algemeen reglement gerechtskosten in strafzaken

Koninklijk Besluit 16 maart 1968 tot Coördinatie van de wetten betreffende de politie over het wegverkeer, Staatsblad 27 maart 1968 (gewijzigd door de Wet tot wijziging van de wetten betreffende de politie over het wegverkeer (.. 9 juni 1975)).

KOOMEN, W. & VAN NIMWEGEN, O. Sociaal-economische status en geslacht als determinanten van de waardering van misdrijven, in : Ned. T. Crim., 12, december 1970, p. 261-265.

KRECH, D., CRUTCHFIELD, R. e.a. Individual in Society. A Textbook of Social Psychology, New York, McGraw-Hill, 1962, 564 p.

KRESS, J. Sentencing : The Search for Rational Criteria, Toronto, Paper for the 1975 Annual Meeting of the Americ. Soc. Crimin. in Toronto, Ontario, on November 2, 1975, 33 p.

KRESS, J. Progress and Prosecution, in : Ann. Am. Acad. Pol. & Soc. Sc., 423, January 1976, p. 99 -116.

KRUYSKAMP, C. Van Dale. Groot woordenboek der Nederlandse taal. (met een uitvoerig supplement), 's-Gravenhage, Martinus Nijhoff, 1970, 2 delen, 2802 p.

KUTSCHINSKY, B. Rapport sur les crimes sexuels et la pornographie au Danemark 1970, Paris, Union Génér. d'Éditions, 1972, 316 p.

KUTCHINSKY, B. Aspects sociologiques de la déviance et de la criminalité (aperçu des recherches empiriques), in : Conseil de l'Europe, La perception de la déviance et de la criminalité, Strasbourg, Comité Europ. pour les problèmes crimin. (Études relatives à la recherche criminologique IX), 1972, 171 p. (p. 9-108).

KUTCHINSKY, B. Law, Crime and Legal Attitudes. New Advances in Scandinavian Research on Knowledge and Opinion about Law. Lectures delivered at the Cath. Univ. of Leuven, March 1976, Copenhagen, Institute Criminal Sc., Univ. of Copenhagen, 37 p.

LANGEMEIJER, G. Klassejustitie : realiteit ?, in : Intermediair, 5, 19, 12 september 1969, p. 1 e.v.

LANGEMEIJER, G. De toekomst van onze rechtspleging, in : Ned. Juristenblad, 48, 3, 20 januari 1973, p. 61-67.

- LANGEMEIJER, G. Strafrecht of -onrecht, Deventer, Kluwer (Recht en maatschappij), 1975, 77 p.
- LAUTMANN, R. Justiz. Die stille Gewalt. Teilnehmende Beobachtung und entdungssoziologische Analyse, Frankfurt / M., Athenäum, 1972, 207 p.
- LEMON, N. Training, Personality and Attitude as Determinants of Magistrates' Sentencing, in : Br. J. Crim., 14, 1, January 1974, p. 34-48.
- LEUW, E. & LISSENBERG, E. Jongman Schilt's klassejustitie : conclusie of uitgangspunt ?, in : T. Crim., 19, februari 1977, p. 42-47.
- LEUW, E. & LISSENBERG, E. Slotopmerkingen bij Jongman en Schilts "Klassejustitie", in : T. Crim., 19, juni 1977, p. 129-132.
- LEWIS, E. Attitudes : their Nature and Development, in : J. Genet. Psychol., 21, 1939, p. 367-399 (vermeld door HOGARTH, 1974, p. 94 & 101)
- LOPEZ-REY, M. La justice criminelle et la formation des juges des magistrats du Ministère Public et des avocats, in : Rev. Dr. Pén. et de Crim., 43, 6, mars 1963, p. 487-521.
- MCCALL, G. Observing the Law : Application of Field Methods to the Study of the Criminal Justice System, Rockville, Nat. Inst. of Mental Health (Crime and Delinquency Issues), 1975, 208 p.
- MANNHEIM, H., SPENCER, J. e.a. Magisterial Policy in the London Juvenile Courts, in : Br. J. Del., 8, 1957-1958, p. 13-33 en 119-138.
- MATTHIJS, J. De toekomst van de magistratuur op een keerpunt (1ste deel), in : Rechtsk. Weekblad, 34, 3, 20 september 1970, kol. 97-122.
- MATTHIJS, J. De toekomst van de magistratuur op een keerpunt (slot), in : Rechtsk. Weekblad, 34, 4, 27 september 1970, kol. 145-170.
- MATTHIJS, J. La protection pénale de l'environnement l'eau, l'air, le bruit, in : Rev. Dr. Pén. et de Crim., 52, 5, février 1972, p. 519-567.
- MATTHIJS, J. Een dwingende noodzaak : het systematiseren en het opbouwen van een zelfstandig gestructureerd economisch strafrecht en strafprocesrecht, in : Rechtsk. Weekblad, 39, 6, 11 oktober 1975, kol. 321-348 en Rechtsk. Weekblad, 39, 7, 18 oktober 1975, kol. 385-414.
- MATTHIJS, J. & VERSEE, T. Strafwetboek en wetboek van strafvordering met bijzondere wetten en besluiten. Tweetalige teksten met commentaar geput uit de belangrijkste arresten van het Hof van Cassatie, Gent, Story-Scientia, 1968, losbladig met aanvullingen.
- MATZA, D. Delinquency and Drift, New York - London, Wiley, 1964, 199 p.
- MELAI, A. Het O.M., de vervolging en de rechter, in : Del. & Delinkwent, 3, 5, mei 1973, p. 225-227.

- MERTON, R. Social Theory and Social Structure. Enlarged to include two new Essays on Theoretical Sociology, New York - London, Free Press - Collier-MacMillan, 1968, 702 p.
- MESSINE, J. Le rôle du juge pénal belge en présence des problèmes économiques, in : J. Trib., 27 juin 1970, p.425 e.v. (vermeld door VANHOUDT, 1971, p. 359).
- MILLER, F. Prosecution. The Decision to charge a Suspect with a Crime, Boston - Toronto, Little, Brown (The Administration of Criminal Justice Series), 1969, 366 p.
- Ministère de la Justice, Rapport sur l'administration de la justice criminelle en 1973, in : Compte général 1973. Tome 1, Paris, La documentation Française, 1976, 142 p.
- MOHR, L. Organizations, Decisions and Courts, in : Law & Soc. Rev., 10, 4, Summer 1976, p. 621-642.
- MOK, A. Over de oorzaak van de hardnekkigheid van de sociale ongelijkheid, in : Transaktie, 9-10, 1974, p. 29 (vermeld door TROMP, 1977, p. 216).
- X MOLENAAR, W. Ik word ziek van de statistiek ; of : er van weten zonder er van weten zonder er naar te handelen, in : Mens en maatschappij, 52, 1, 1977, p. 58-71.
- MOONS, J. Het opportuniteitsbeginsel. Enige notities over zijn inhoud en omvang, in : Ned. Juristenblad, 44, 21, 24 mei 1969, p. 485-495 en Ned. Juristenblad, 44, 22, 31 mei 1969, p. 521-529.
- MOYSON, R. Nieuwe problematiek in verband met diefstal in grootwarenhuizen, Brussel, Sociologisch Instituut van de V.U.B. (Publ. nr 1 van het Nation. Centrum voor Criminol.), 1966, 152 p.
- MULDER, G. Recht doen en rechtspraak. Gedachten over de spanningen in de huidige strafrechtstheorie en strafrechtspraktijk, in : Intermediair, 9, 35, 5 oktober 1973, p. 25-29.
- NAGEL, S. Off-the-Bench Judicial Attitudes, in : SCHUBERT, G. Judicial Decision-making, London, Collier-McMillan, 1963, 278 p. (p. 29-53).
- NAGEL, S. Multiple Correlation of Judicial Backgrounds and Decisions, in : NAGEL, S. Improving the Legal Process, Toronto - London, Lexington, 1975, 394 p. (p. 241-267).
- Nationaal Instituut voor de Statistiek Nomenclatuur gebruikt bij het opmaken van de criminele statistiek, in : Gerechtelijke statistieken. Criminele statistiek, Brussel, N.I.S., verscheidene jaren.
- Nationaal Instituut voor de Statistiek, Gerechtelijke statistieken. Bedrijvigheid der rechtbanken 1972, Brussel, N.I.S., 1977, 71 p. (nummer 1).



Nationaal Instituut voor de Statistiek, Staat V. Omstandige opgave van de geseponeerde zaken, Brussel, N.I.S., verscheidene jaren, niet als zodanig gepubliceerd.

Nationaal Instituut voor de Statistiek, De indeling der volwassen bevolking naar socio-professionele stand, Brussel, N.I.S.

National Advisory Commission on Criminal Justice Standards and Goals, Report on Courts, Washington, 1973, XXI + 358 p.

Nations Unies Cinquième Congrès des Nations Unies pour la prévention du crime et le traitement des délinquants. Législation criminelle, procédures judiciaires et autres formes de contrôle social dans la prévention du crime, Document de travail établi par le Secrétariat, vermoedelijk Genève 1975, 42 p.

NEUBAUER, D. After the Arrest : the charging Decision in Prairie City, in : Law & Soc. Rev., 8, 3, Spring 1974, p. 495-517.

NIE, N., HULL, C. e.a. S.P.S.S.-Statistical Package for the Social Sciences, New York - St. Louis, McGraw-Hill, 1975, 675 p.

NOOY, A. Metten en wegen. Meerwaarde en minderwaarde in de sociale wetenschappen, in : BRUNT, L. Anders bekeken. Wet en werkelijkheid in sociaal onderzoek, Meppel - Amsterdam, Boom, 1977, 252 p.

NUNNALLY, J. Psychometric Theory, New York, McGraw-Hill, 1976, 640 p.

OOPMEN, C. Voorlopige hechtenis en vrijheidsbenemende straffen. Een poename-trisch onderzoek bij enkele vermogensdelicten, Deventer, Kluwer, 1970, 373 p.

OPP, K. & PEUCKERT, R. Ideologie und Fakten in der Rechtsprechung. Eine soziologische Untersuchung über das Urteil im Strafprozess, München, Wilhelm Goldmann, 1971, 150 p.

ORANJE, L. De politieke verantwoordelijkheid voor het vervolgingsbeleid, in : Just. verkenningen, 1977, nr 8 (themanummer O.M. en strafvorderingsbeleid), p. 31-38.

PACKER, H. Two Models of the Criminal Process, in : ROBERTSON, J. Rough Justice. Perspectives on Lower Criminal Courts, Toronto, Little, Brown, 1974, 533 p. (p. 136-152).

Parket van de procureur des Konings Samenvatting van de voornaamste circulaires en dienstorders (4 delen, 6 titels), Brussel, Doc. Recht Org. B/36, losbladig met bijwerkingen.

PARSONS, R. Statistical Analysis : a Decisions Making Approach, New York - Evanston, 1974, 836 p.

- PEETERS, H. Strafrechtsbedeling bij warenhuisdiefstallen. Een onderzoek naar eventuele discriminaties, Leuven, Eindverhandeling tot het bekomen van de graad van licentiaat in de politieke en sociale wetenschappen (K.U. Leuven, Fac. polit. & sociale wetensch.), 1973, 133 p. + bijl.
- PETERS, A. Recht als vals bewustzijn, in : KELK, C., MOERINGS, M. e.a. Recht, macht en manipulatie, Utrecht - Antwerpen, Het Spectrum (Aula 572), 1976, 510 p. (p. 189-220).
- PETERS, D. Richter im Dienst der Macht. Zur Soziologie abweichenden Verhaltens und sozialer Kontrolle, Stuttgart, Ferdinand Enke, 1973, 189 p.
- PETERS, T. Welzijnscriminaliteit. Poging tot probleemstelling, in : T. soc. wet., 1973, nr 2, p. 137-159.
- PETERS, T. Criminografie voor een interactionistische criminologie, in : JENSEN, S., LEDENT, R. e.a. Criminografie. (ver)tekenen met cijfers ?, Leuven, Acco, 1974, 143 p. (p. 86-95).
- PETERS, T. Ongelijke levensvoorwaarden in de Centrale Gevangenis te Leuven, Leuven, Acco - Centrum voor de interdisciplinaire studie van de strafrechtsbedeling (Werkdocumenten 3), 1976, 304 p.
- PEYTIER, M. Toelichting op functioneren en beslissingscriteria van een arrondissementsparket, Leuven, School voor Criminologie K.U. Leuven, lezing op 18 mei 1977.
- PILLIAVIN, I. & BRIAR, S. Police Encounters with Juveniles, in : Am. J. Sociol., 70, September 1964, p. 206-214.
- PIRET, J. La rencontre du citoyen et de la justice pénale, in : Rev. Dr. Pén. et de Crim., 55, 8, mai 1975, p. 661-686.
- PIRET, J. De burger voor de strafrechter, in : Rechtsk. Weekblad, 39, 25, 21 februari 1976, kol. 1537-1562.
- PONSAERS, P. Staatscontrole op het sociaal-economisch-industrieel bestel, in : T. Crim., 20, januari-februari 1978, p. 26-41.
- POPE, G. The Influence of Social and Legal Factors on Sentence Dispositions. A Preliminary Analysis of Offender-based Transaction Statistics, in : J. Crim. Just., 1976, 4, p. 203-221.
- POUND, R. Discretion, Dispensation and Mitigation : the Problems of the Individual Special Case, in : New York Univ. Law Rev., 35, 1960.
- PRAKKEN, T. Klassejustitie II, in : Proces, 56, 5, mei 1977, p. 113-126.
- PUNCH, M. Politie en publiek : het optreden van de politie in de binnenstad van Amsterdam, in : Ned. T. Crim., 18, februari 1976, p. 3-14.

- QUINNEY, R. The Ideology of Law : Notes for a Radical Alternative to Legal Oppression, in : SUSMAN, J. Crime and Justice. 1971-1972. An AMS Anthology, New York, AMS Press, 1974, 491 p. (p. 464-491).
- RASEHORN, T. Justizforschung abseits der Justiz, in : Z. f. Rechtspolitik, 7, 4, April 1974, p. 90-96.
- RASSAT, M. Le ministère public entre son passé et son avenir, Paris, Pichon & Durand, 1967, 283 p.
- REISS, A. Discretionary Justice in the United States, in : Int. J. Criminol. & Penology, 2, 2, May 1974, p. 181-205.
- REISS, A. & HICKEL, G. Prosecutorial Discretion in Selected Jurisdictions, Yale University, Unpublished Manuscript, 1973 (vermeld door McCALL, 1975, p. 81 en 203).
- RICHTER, W. Zur Soziologische Struktur der Deutschen Richterschaft, Stuttgart, Ferdinand Enke, 1968, 45 p.
- RIJKEN VAN OLST, H. Algemene statistiek. Een moderne inleiding tot de statistische theorie, Assen, Van Gorcum, 1974, 211 p.
- Rijkswacht Algemeen overzicht der activiteit van de rijkswacht, Brussel, Generale staf van de rijkswacht, Hogere Directie van de Operaties, 1974.
- RINGELHEIM, F. Justice de classe, in : Pro Justitia, 3, 11-12, 1976, p. 115-121.
- ROBERT, P., FAUGERON, C. e.a. Les attitudes des juges à propos des prises de décision. Pré-recherche exploratoire, Paris, Ministère de la Justice, S.E.P.C., novembre 1972, 84 p. + notes, & Ann. de la Fac. de Dr. de Liège, 20, 1-2, 1975, p. 23-152.
- ROMBOUTS, H. De inverzekeringstelling van verdachten. Verslag van een onderzoek, in : Ned. T. Crim., 17, oktober 1975, p. 193-204.
- ROOD-PIJERS, E. & WESEMANN, P. Onvoorwaardelijke ontzegging van de rijbewoegdheid. Een onderzoek naar effecten van een bijkomende straf, Rotterdam, Fac. der Rechtsgeleerdheid (Mededelingen van het Juridisch Instituut van de Erasmusuniversiteit Rotterdam 7), 1975, 190 p. + bijl.
- RUBBRECHT, J. Peilingen in het gebied van de ongestrafte criminaliteit, in : Mededel. van de Kon. Vl. Acad. vr Wet., Letteren en Schone Kunsten v. België, XXVI, 1, 1964, p. 1-16.
- RUBBRECHT, J. Beginnelsen van strafvordering, Leuven, Wouters, 1968, 177 p.
- RYFFTEL, H. Rechtssoziologie, Neuwied - Berlin, Luchterhand, 1974, (vermeld door SNEL, 1977, p. 36).

- SACK, F. Definition von Kriminalität als politisches Handeln : der Labeling Approach, in : Arbeitskreis Junger Kriminologen Kritische Kriminologie. Beiträge zu einer Standortbestimmung, München, Juventa, 1974, 1974, 243 p. (p. 18-43).
- SAGEL-GRANDE, H. Straftoemeting sociologisch beschouwd, in : Del. & Delinkwent, 4, 8, oktober 1974, p. 409-418.
- sar/ww Leuven Klasserecht en klassejustitie, in : Kultuurleven, 42, 1, januari 1975, p. 27-38.
- SCHEEPMAKER, W. Mededelingen inzake het onderzoek naar het justitiële beleid in geval van diefstal in winkels en warenhuizen, Den Haag, W.O.D.C., december 1971, 12 p.
- SCHEEPMAKER, W. Een afhandelingsprocedure in geval van eenvoudige winkeldiefstal. Verslag en evaluatie van een experiment, Den Haag, W.O.D.C., november 1974, 23 p.
- SCHILT, T. & JONGMAN, R. Het seponeringsbeleid opnieuw bekeken, in : Ned. T. Crim., 18, oktober 1976, p. 238-244.
- SCHOLTEN, T. Officieren van Justitie en reclasseringsmedewerkers als voorspellers van specifieke recidive, in : Ned. T. Crim., 14, december 1972, p. 259-269.
- SCHUBERT, G. Judicial Decision-making. From Public Law to Judicial Behavior (Introduction), in : SCHUBERT, G. Judicial Decision-making, London, Free Press of Glencoe-McMillan, 1963, 278 p. (p. 1-10).
- SCHUBERT, G. The Judicial Mind. The Attitudes and Ideologies of Supreme Court Justices 1946-1963, Evanston, Northwestern Univ. Press, 1965, 295 p.
- SCHUBERT, G. Judicial Behavior. A Reader in Theory and Research, Chicago, Rand McNally, 1964.
- SCHUYT, G. Rechtssociologie. Een terreinverkenning, Rotterdam, Univ. Pers, 1971, 216 p.
- SCHUYT, G. De rol van rechtspraak en rechterlijke macht in een democratische samenleving, Zwolle, Tjeenk Willink (Handelingen 1975 der Ned. Juristen Vereniging 1), z.d., 231 p. (p. 175-231).
- SCHUYT, K., GROENENDIJK, K. e.a. De weg naar het recht. Een rechtssociologisch onderzoek naar de samenhangen tussen maatschappelijke ongelijkheid en juridische hulpverlening, Deventer, Kluwer, 1976, 387 p.
- SCOTT, J. The Use of Discretion in determining the Severity of Punishment for incarcerated Offenders, in : J. Crim. Law & Criminol., 65, 2, June 1974, p. 214-224.

SCREVENs, R. & VAN BEIRs, L. Le rôle des organes de poursuite dans le procès pénal, in : Rev. Int. de Dr. Pénal, 1963, nrs 3-4, p. 19-40.

SEGERs, J. & STOUTHARD, P. Analyse door middel van opeenvolgende contrasterende groepen, in : Soc. wetensch., 6, 3, 1963, p. 221-241.

SELLIN, T. & WOLFGANG, M. The Measurement of Delinquency, - New York - London, Wiley, 1964, 423 p.

SELLIN, T. & WOLFGANG, M. Measuring Delinquency, in : SELLIN, T. & WOLFGANG, M. Delinquency. Selected Studies, New York - London, Wiley, 1969, 161 p.

SELVIN, H. A Critique of Tests of Significance in Survey Research, in : Am. Sociol. Rev., 22, 5, October 1957, p. 519-527.

SESSAR, K. Empirische Untersuchungen zu Funktion und Tätigkeit der Staatsanwaltschaft, in : Z. f. die ges. Strafrechtsw., 87, 4, 1975, p. 1033-1062.

SESSAR, K. Les conditions d'action du ministère public compte tenu des facteurs administratifs, normatifs, pragmatiques et sociaux, Freiburg in Brisgau, Max Planck Institut, 1977, 18 p.

SHEA, M. A Study of the Effect of the Prosecutor's Choice of Charge on Magistrates' Sentencing Behavior, in : Brit. J. Crim., 14, 3, July 1974, p. 269-272 (in Nederlandse vertaling in : Just. verkenningen, 1977, nr 2, p. 37-42).

SHELDON, C. Judicial Roles : Backgrounds and Norms, in : Calif. West. Law Rev., 9, 3, Spring 1973, p. 497-513.

SIEGEL, S. Nonparametric Statistics for the Behavioral Sciences, Tokyo, McGraw-Hill Kogakusha, 1956, 312 p.

SIGLER, J. Public Prosecution in England and Wales, in : Crim. Law Rev., November 1974, p. 642-651 (in Nederlandse vertaling in : Just. verkenningen, 1977, nr 8, p. 60-65).

SIGLER, R. & WATKINS, J. Sentencing : Art or Science, Alabama, Univ. of Alabama, z.d., 13 p.

SKOLNICK, J. Justice without Trial, New York, Wiley, 1966, 279 p.

SNEL, G. Sanctievorming : een witte plek in het Nederlands criminologisch onderzoek, in : Ned. T. Crim., 11, juni 1969, p. 117-125 en 132.

SNEL, B. Kijken in de rechtszaal. Een observatieonderzoek naar buiten-juridische factoren die ter zitting het vonnis van de politierechter beïnvloeden, Alphen a.d. Rijn, Samson (Sociaal Politieke Verkenningen), 1977, 108 p. + bijl.

Staten-Generaal Jaarverslag O.M. 1972. Justitiebegroting 1974 Nederland, nr 3, Memorie van Toelichting, bijl. IV, (p. 9-19).

Staten-Generaal Jaarverslag O.M. 1973 uitgebracht door de procureurs-generaal bij de gerechtshoven, Tweede Kamer der Staten-Generaal, Zitting 1974-1975, 13.100 Hoofdstuk VI Justitie, Rijksbegroting voor het dienstjaar 1975, p. 9-44.

Staten-Generaal Jaarverslag O.M. 1974 uitgebracht door de procureurs-generaal bij de gerechtshoven, Tweede Kamer der Staten-Generaal, Zitting 1975-1976, Hoofdstuk VI Justitie, Rijksbegroting voor het dienstjaar 1976, p. 1-44.

Staten-Generaal Jaarverslag O.M. 1975 uitgebracht door de procureurs-generaal bij de gerechtshoven, Tweede Kamer der Staten-Generaal, Zitting 1976-1977, 14.100 Hoofdstuk VI Justitie, Rijksbegroting voor het dienstjaar 1977, p. 9-54.

Staten-Generaal Jaarverslag O.M. 1976 uitgebracht door de procureurs-generaal bij de gerechtshoven, Tweede Kamer der Staten-Generaal, Zitting 1977-1978, Hoofdstuk VI Justitie, Rijksbegroting voor het dienstjaar 1978, p. 1-40.

Statistieken en jeugdbescherming, Brussel, Studiecentrum voor Jeugdmisdadigheid, (Public. 41), 1977, 95 p.

STEENHUIS, D. Rijden onder invloed. Een onderzoek naar de relatie tussen strafmaat en recidive, Assen, Van Gorcum (Actuele criminologie 1), 1972, 131 p.

STEENHUIS, D. Een onderzoek naar het generaal-preventief effect van de strafmaat bij rijden onder invloed, in : Del. & Delinkwent, 5, 9, november 1975, p. 566-582.

STEENSTRA, S. & VAN RULLER, S. Litertuuroverzicht politieel en justitieel beleid, in : Ned. T. Crim., 15, december 1973, p. 287-291.

STEFFEN, W. Bericht über das Kolloquium "Staatsanwaltschaft" anlässlich der Sitzung des Kuratoriums des Max-Planck-Instituts für ausländisches und internationales Strafrecht am 21. Februar 1975 in Freiburg i. Br., in : Z. f. die ges. Strafrechtsw., 87, 4, 1975, p. 1063-1078.

STEFFEN, W. Analyse polizeiliche Ermittlungstätigkeit aus der Sicht des späteren Strafverfahrens (mit einem Geleitwort von Günther Kaiser und einer Einführung von Erhard Blankenburg), Wiesbaden, Bundeskriminalamt (BKA-Forschungsreihe 4), 1976, 390 p.

STEFFENSMEIER, D. & TERRY, R. Deviance and Respectability. An Observational Study of Reactions to Shoplifting, in : Social Forces, 51, 4, June 1973, p. 417-426. (en in The Aldine Crime and Justice 1973 Annual, Chicago, Aldine Publ. Comp., 1974, 535 p. (p. 301-310)).

STEVIGNY, G. "Themis" op de helling, in : Rechtsk. Weekblad, 41, 10, 5 november 1977, kol. 609-658.

Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid, Gedragsbeïnvloeding van verkeersdeelnemers, Voorburg, S.W.O.V., 1975, 35 p.

STORME, M. De achterkant van het gerecht. Kanttekeningen bij een openingsrede in : Rechtsk. Weekblad, 37, 9, 27 oktober 1973, kol. 449-462.

STORME, M. Klaaglied om het gerecht ?, in : Kultuurleven, 42, 1, januari 1974, p. 19-26.

Strafrechtsbedeling en wetenschappelijk onderzoek, Gent, Verslagboek van de IVde Belgische Dagen voor Criminologie, School voor Criminologie aan de Rijksuniversiteit te Gent, 1978, 447 p.

SWANBORN, P. De grove of de fijne zeef; of : waarom zou je het gemakkelijk doen als het moeilijk kan, in : Mens en maatschappij, 52, 2, voorjaar 1977, p. 164-169.

SYKES, G. Criminology. The Rise of Critical Criminology, in : J. Crim. Law & Crim., 65, 2, 1974, p. 206-213.

Symposium Klassejustitie, in : T. Politie, 39, 5, mei 1977, p. 228-230.

Symposium Strafrecht en Economie, Rotterdam, Mededelingen van het Juridisch Instituut van de Erasmus Universiteit Rotterdam, 5, 1974, 228 p. + bijl.

SZABO, D. Crimes et villes. Etude statistique de la criminalité urbaine et rurale en France et en Belgique, Paris, Cujas, 1960, 242 p. + bijl.

TAK, P. Einige Aspekte des Opportunitätsprinzips bei der Strafverfolgung nach niederländischem Strafprozessrecht, in : Z. f. die ges. Strafrechtsw., 84, 1, 1972, p. 220-253.

TAK, P. Het vervolgingsbeleid in de Duitse Bondsrepubliek. Een onderzoek naar de uitzonderingen op het legaliteitsbeginsel (Par. 153-154d Strafprozessordnung). Die Handhabung der Verfolgung in der Bundesrepublik Deutschland, Zwolle, Tjeenk Willink, 1973, 282 p.

'T HART, A. Om het O.M. Een verkenning van enkele aspecten van taak en funktioneren van het Openbaar Ministerie in Nederland, Zwolle, Tjeenk Willink, 1976, 44 p.

THORNBERRY, T. Race, Socioeconomic Status and Sentencing in the Juvenile Justice System, in : J. Appl. Behavior Anal., 1973, 6, 1, p. 31-47 (en in The Aldine Crime and Justice 1973 Annual, Chicago, Aldine Publ. Comp., 1974, 535 p. (p. 259-267)).

TROMP, B. Academici, loonafhankelijkheid en klassepositie, in : Mens en maatschappij, 52, 2, voorjaar 1977, p. 212-220.

TULKENS, J. & VAN BERGELIJK, G. Vervolgingsbeleid 's-Hertogenbosch. Deel 1 : Een analyse der beslissingen, Den Haag, W.O.D.C., februari 1972, 30 p. + bi.

- UNGS, T. & BAAS, L. Rolopvattingen van rechters in Ohio, in : Just. verkenningen, 1977, nr 2, p. 52-57.
- VAN ASSELDONK, P. "Geen klassejustitie, wel rechtsongelijkheid", in : Kri. Maandblad reklassering, 7, 3, maart 1977, p. 5-6.
- VAN BEMMELEN, J. Gedachten over de toekomst van de rechtspleging, in : Del. & Delinkwent, 3, 2, februari 1973, p. 73-86.
- VAN BEMMELEN, J. Het politiese pot. Een kanttekening bij het artikel van H. de Doelder en A. 't Hart, in : Del. & Delinkwent, 6, 9, november 1976, p. 524-527.
- VAN BERGEIJK, G. Vervolgingsbeleid 's-Hertogenbosch. Deel 2 : het informatiegebruik door de officieren, Den Haag, W.O.D.C., oktober 1972, 43 p. + bijl. (separaat).
- VAN BERGEIJK, G. & VAN DER KAADEN, J. De harmonisering van het vervolgingsbeleid in discussie. Ressort Den Bosch, Den Haag, W.O.D.C., 1976,
- VAN BERGEIJK, G. & VIANEN, A. Straftoemeting bij rijden onder invloed (I), in : Del. & Delinkwent, 7, 4, april 1977, p. 195-208.
- VAN BERGEIJK, G. & VIANEN, A. Straftoemeting bij rijden onder invloed (II), in : Del. & Delinkwent, 7, 10, december 1977, p. 684-697.
- VAN BINSBERGEN, W. Coördinatie van vervolgingsbeleid, in : Met eerbiedigende werking. Opstellen aangeboden aan Prof. Mr. L.J. Hijmans van den Bergh, Deventer, Kluwer, 1971, 460 p. (p. 437-443).
- VAN BINSBERGEN, C. Het gezag over de politie in een rechtsstaat, Deventer, Kluwer, 1974, 17 p. (overdruk van het gelijknamige artikel in "Verzekeringen van vriendschap").
- VAN BOSTRAETEN, H. & VAN HAECHT, A. Communicatie en besluitvorming in het Belgisch Strafrechtsbedelingssysteem, in : Rechtsk. Weekblad, 38, 29, 22 maart 1975, kol. 1793-1812.
- VAN DEN ENDE, H. Beschrijvende statistiek voor gedragswetenschappen, Amsterdam - Brussel, Agon Elsevier, 1971, 343 p.
- VAN DER KAADEN, J. Literatuuroverzicht. Het vervolgings- en straftoemetingsbeleid van het Openbaar Ministerie, Den Haag, W.O.D.C., Augustus 1976, W-6, 13 p.
- VAN DER KAADEN, J. Straftoemetingsfactoren. De rechtsgelijkheid in de straftoemeting, in : Just. verkenningen, 1977, nr 2, p. 4-36.
- VAN DER KAADEN, J. & STEENHUIS, D. De harmonisering van de straftoemeting in diskussie. Een bijdrage aan de harmonisering van het strafvorderingsbeleid in het ressort Arnhem, Den Haag, W.O.D.C., november 1976, 25 p.



- VAN DER MARCK, E. Politisering van het openbaar bestuur, in : T. maatschappij-  
vraagst. en welzijnswerk, 28, 5, 1974, p. 99-100.
- VANDERPOORTEN, H. Klassejustitie-klasserecht ?, in : Kultuurleven, 42, 1,  
januari 1975, p. 39-45.
- VANDERPOORTEN, H. Eigentijds justitiebeleid, in : Rechtsk. Weekblad, 39, 41,  
12 juni 1976, kol. 2529-2540.
- VAN DER VEN, J. Existentie en recht. Schets van een antropologische rechtsbe-  
schouwing, Antwerpen, De Nederlandsche Boekhandel (Filosofie en cultuur 6)  
1966, 87 p.
- VAN DER WERFF, C. Straftoemeting, overtreders artikel 26 der wegenverkeerswet  
(voorzover motorvoertuigbestuurders) en hun recidive, Den Haag, W.V.D.C.,  
1971, 87 p. + bijl. (separaat).
- VAN DER WERFF, C. Toepassing van voorlopige hechtenis in Nederland anno 1970  
en 1971, in : Proces, 52, 1, januari 1973, p. 1-6.
- VAN DOORN, J. & LAMMERS, C. Moderne sociologie. Systematiek en analyse,  
Utrecht - Antwerpen, Het Spectrum (Aula 29), 1969, 368 p.
- VAN DOORN, J. Boekbespreking van H. FRANKEN Vervolgingsbeleid, in Del. & Delin-  
kwent, 4, 2, februari 1974, p. 69-76.
- VAN GERVEN, W. Het beleid van de rechter, Antwerpen - Zwolle, Standaard  
wetensch. uitgeverij - Tjeenk Willink, 1974, 166 p.
- VAN HAAREN, Klassejustitie I, in : Proces, 56, 5, mei 1977, p. 113-126.
- VANHALEWIJN, J. Beginselen van het strafrecht, Leuven, Acco, 1970, 117 p.
- VAN HECKE, G. De plaats van het recht in de samenleving, in : Rechtsk. Week-  
blad, 34, 15, 13 december 1970, kol. 681-688.
- VAN HEEK, F. & VERCRUIJSSE, E. De Nederlandse beroepsprestige-stratificatie,  
in : VAN HEEK, F., VERCRUIJSSE, E. e.a. Sociale stijging en daling in  
Nederland I, Leiden, Stenfert Kroese, 1958, 326 p., p. 10 e.v.
- VAN HOOFF, J. Symbolisch interaktionisme. Een overzicht en een poging tot eva-  
luatie, in : Mens en maatschappij, 48, 4, 1973, p. 328-373.
- VANHOUDT, C. Le rôle du ministère public dans la poursuite des infractions  
économiques et sociales, in : En hommage à Jean Constant, Liège, Faculté  
de Droit, Univ. de Liège, 1971, 416 p. (p. 359-372).
- VANHOUDT, C. Het Openbaar Ministerie (de vervolgingsambtenaren), in : VANHOUDT,  
C. Strafvordering (2 delen, 11 titels), Gent - Leuven, Story Scientia, 1974,  
364 p. (titel II).

- VANHOUDT, C. & CALEWAERT, W. Belgisch strafrecht. Tweede deel, Gent, Story-Scientia, 1968, p. 257-684.
- VAN HOUTTE, Fraudebestrijding en belastingrecht, in : Kultuurleven, 42, 1, januari 1975, p. 46-58.
- VAN HOUTTE, J., CALLENS, I. e.a. Aanvaarding van de rechtsnorm. Houdingen en opinies t.a.v. fiscaliteit en regels in de morele biosfeer, Antwerpen - Utrecht, De Nederlandsche Boekhandel, 1973, 142 p.
- VAN HOUTTE, J. De aanvaarding van de rechtsnorm, Leuven, School voor Criminologie K.U. Leuven, Lezing op 11 januari 1976.
- VAN HOUTVINCK, J. Verschillen in de huwelijksvruchtbaarheid van echtparen met onderscheiden beroepsniveau, Leuven, Faculteit der economische en sociale wetenschappen K.U. Leuven, 1967, 288 p.
- VAN KERCKVOORDE, J. Peilingen in de verkeer(de) wereld. Omtrent de criminografie inzake verkeersdelicten, in : JENSEN, S., LEDENT, R. e.a. Criminografie.(ver)tekenen met cijfers ?, Leuven, Acco, 1974, 143 p. (p. 72-85).
- VAN KERCKVOORDE, J. Afhandeling van strafzaken. Een exploratieve studie, Leuven, School voor Criminologie K.U. Leuven, september 1975, 73 p. + tab.
- VAN KERCKVOORDE, J. De criminologische aspecten van de winkeldiefstal, Hasselt, Vormingscentrum voor zelfstandigen, Lezing op 13 oktober 1976.
- VAN LEEUWEN, P. & OOMEN, C. Een poenametrisch onderzoek bij enkele fiscale en daarmee vergelijkbare commune delicten, Deventer, Kluwer, 1974, 153 p.
- VAN MAARSEVEEN, H. Ministeriële verantwoordelijkheid en Openbaar Ministerie na 1976, in : Ned. Juristenblad, 52, 9, februari 1977, p. 209-215.
- VAN OOLJEN, D. Rijden onder invloed en I. Sociale klasse II. Leeftijd, in : Del. & Delinkwent, 7, 8, oktober 1977, p. 498-513.
- VAN OUTRIVE, L. Inleidende toespraak, in : Het Belgisch strafrechtsbedelings-systeem. Beroepen, werking, beleid (verslagboek van de IIIe Belg. Dagen voor Criminologie), Liège, Ecole de Criminologie de l'Univ. de Liège, 1975, 289 p. (p. 17-25).
- VAN OUTRIVE, L. Interactionisme et neo-marxisme. Une analyse critique, in : Déviance et société, 1, 3, 1977, p. 253-289.
- VAN OUTRIVE, L. Magistratuur en wetenschappelijk onderzoek, in : Strafrechtsbedeling en wetenschappelijk onderzoek (verslagboek van de IVe Belg. Dagen voor Criminologie), Gent, School voor Criminologie aan de Rijksuniversiteit te Gent, 1978, 447 p. (p. 250-269).
- VAN STRAELEN, F. & VAN DER WERFF, C. Gelet op de ernst van het gepleegde feit.. in : T. Crim., 19, februari 1977, p. 3-17.

VAN STRAELEN, F. & VAN DER WERFF, C. Reactie op de kritiek van Jongman, Drost en Schilt, in : T. Crim., 19, augustus 1977, p. 183-186.

VAN TULDER, J. De beroepsmobiliteit in Nederland van 1919 tot 1954. Een sociaal-statistische studie (Sociale stijging en daling in Nederland III), Leiden, Stenfert-Kroese, 1962, 296 p.

VAN VEEN, T. Het gezag van het Openbaar Ministerie. in : T. Strafr., 1968, p. 1-18.

VAN VEEN, T. Het gezag over de politie en het gezag over het O.M., in : Del. & Delinkwent, 5, 2, februari 1975, p. 51-53.

VAN VEEN, T. Politieke verantwoordelijkheid voor het vervolgingsbeleid, in : Del. & Delinkwent, 1977, 5, mei 1977, p. 261-274.

VAN WAELVELDE, W. & VAN DER HAEGEN, H. Typologie van de Belgische gemeenten naar graad van verstedelijking op 31 december 1961, in : Stat. T., 9, september 1967, p. 722-774.

VAN WERINGH, J. Een gesprek met de algemeen adviseur wetenschappelijk werk van het ministerie van justitie, in : Ned. T. Crim., 17, juni 1975, p. 125-131.

VEENDRICK, L. & JONGMAN, R. Met de politie op pad, in : Just. verkenningen, 1976, nr. 10, p. 492-497.

VERCRUIJSSE, E. Het ontwerpen van een sociologisch onderzoek. Uitgangspunten en richtlijnen, Assen, Van Gorcum, 1966, 226 p.

VERSELE, S., GOFFIN, P. e.a. Justice pénale et opinion publique. Ce qu'on pense de la loi et des juges, Bruxelles, Eds de l'Univ. Libre de Brux., 1973, 206 p.

VERSELE, S. Vers une politique criminelle socialisée, in : Pro Justitia, 3, 11-12, 1976 (Actes du colloque organisé par Pro Justitia et le Centre du Droit et de la Justice les 21 et 22 février 1976 à Bruxelles), p. 31-58.

VOET, V. Strafrechtsbedeling binnen de administratie der direkte belastingen ten aanzien van de belastingplichtige, Leuven, Eindverhandeling tot het behalen van de graad van licentiaat in de sociologie (K.U. Leuven, Fac. pol. en sociale wetenschappen), z.d., geen doorlopende nummering.

VOETELINK, H. Opmerkingen en mededelingen, in : Ned. Juristenblad, 49, 19, 11 mei 1974, p. 613-615.

VON HENTIG, Crime. Causes and Conditions (vermeld door HAUBER, 1975, p. 205).

VOORBERG-RIEDEMANN, F. Het vervolgingsbeleid van de officier van justitie in kinderstrafzaken, in : Just. verkenningen, 1975, nr 8, p. 338-348.

- VOS, H. Menselijke gelijkheid onder voorbehoud. Een analytische beschouwing over sociale gerechtigheid, Bilthoven, Ambo, 1973, 93 p.
- VOUIN, R. The Role of the Prosecutor in French Criminal Trials, - in : Am. J. Comp. Law, 18, 3, 1970, p. 483-497.
- WALGRAVE, L. Statistieken over jeugdbescherming : een verzameling van gegevens die wij niet kennen, in : JENSEN, S., LEDENT, R. e.a. Criminografie. (ver)tekenen met cijfers ?, Leuven, Acco, 1974, 143 p. (p. 60-71).
- WALGRAVE, L. Bronnen van strafrechtsbedeling : kans tot feedback van het systeem in werking, in : Het Belgisch strafrechtsbedelingssysteem. Beroepen, werking, beleid (Verslagboek van de IIIe Belg. Dagen voor Criminologie), Liège, Ecole de Criminologie de l'Univ. de Liège, 1975, 289 p. (p. 111-122).
- WALGRAVE, L. & VAN KERCKVOORDE, J. Ernstevaluatie van jeugddelinquentie. Een attitude onderzoek bij enkele rollen in de jeugdbescherming, in : T. Crim., 19, 1, februari 1977, p. 18-37.
- WALKER, N. Sentencing in a Rational Society, Harmondsworth, Penguin Books, 1972, 286 p.
- WALKER, N. & ARGYLE, M. Does the Law Affect Moral Judgments ?, in : HENSHEL, R. & SILVERMAN, R. Perception in Criminology, New York, Columbia Univ. Press, 1975, 471 p. (p. 155-165).
- WEISS, K. The Prison Experience. An Anthology, New York, Delacorte Press, 1976, 366 p.
- Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken (zie DE CORTE, R. Fundamentele Belgische Wetgeving, Deurne, Kluwer, 1977, losbladig met aanvullingen).
- Wet politie wegverkeer (zie : Koninklijk Besluit tot coördinatie van de wetten betreffende de politie over het wegverkeer).
- WEXLER, S. Discretion : the Unacknowledged side of Law, in : Univ. of Toronto Law J., 25, 2, 1975, p. 120-182.
- WIEDEMANN, C. Using Multiple Regression to adjust 2 x 2 Contingency Tables, in : J. Crim. Justice, 5, 3, Fall 1977, p. 247-254.
- WILCOX, A. The Decision to Prosecute, London, Butterworths, 1972, 137 p.
- WILKINS, L. Perspectives on Court Decision-making, in : GOTTFREDSON, D. Decision-making in the Criminal Justice System : Reviews and Essays, Rockville, Nation. Inst. of Mental Health (Crime and Delinquency Issues), 1975, 132 p. (p. 59-81).
- WOLFF, J. Zur Diskussion um die Verwendung fiktiver Fälle zur Erforschung von Richterverhalten, in : Krim. J., 1970, 2 (vermeld door OPP & PEUKERT, 1971, p. 37).

- WOLFF, J. Die benachteiligende Funktion der Untersuchungshaft, in : Krim. J., 7, 1, 1975, p. 17-27 (vermeld door OPP & PEUCKERT, 1971, p. 37).
- WOLFGANG, M. & RIEDEL, M. Race, Judicial Discretion and the Death Penalty, in : Ann. Am. Acad. Pol. & Soc. Sc., 407, May 1973, p. 119-133 (ook in : The Aldine Crime and Justice 1973 Annual, Chicago, Aldine Publishing Comp., 1974, 535 p. (p. 363-377)).
- X, Verholen misdadigheid, Leuven, Acco (Criminologische monografieën 11), 1969, 132 p.
- X, De organisatie van de strafvordering door het openbaar ministerie. Een inleidend artikel, in : Just. verkenningen, 1977, nr 8, p. 3-30.
- ZEISEL, H. Methodological Problems in Studies of Sentencing, in : Law & Soc. Rev., 3, 1968-1969; p. 621-631.
- ZIJDERVELD, A. De theorie van het symbolisch interactionisme, Meppel, Boom (Sociologische theorie), 1973, 237 p.
- ZWANENBURG, M. Strafrecht en systeemtheorie, Nijmegen, Dekker & Van de Vegt (Nijmeegse Cahiers voor Criminologie 2), 1974, 74 p.
-

BIJLAGE : VOORBEDRUKTE INDELING NOTITIE  
           DE DAARIN VERMELDE INFORMATIE

VOORGEDRUKTE INDELING EN INFORMATIE NOTITIE

Was deze informatie  
in de desbetreffende noti-  
tie vermeld ?

- |  |               |
|--|---------------|
| 1. Volgnummer  | ja            |
| 2. Identiteit van de verdachten :  |               |
| naam, voornamen,   | ja            |
| beroep, woon- of verblijfplaats  | neen          |
| plaats en <u>datum van geboorte</u>  | neen          |
| Indien de verdachte niet van Belgische<br>afkomst is dit aanduiden door het woord<br>vreemdeling (te onderstrepen)                           | neen          |
| 3. Aard van het ten laste gelegde feit   | ja            |
| de plaats aanduiden waar het feit begaan werd  | ja            |
| en de namen opgeven van de personen die bena-<br>deeld werden of <u>een klacht ingediend hebben</u>  | ja            |
| De misdaden onderstrepen   |               |
| <u>Datum</u>   |               |
| 4. van het ten laste gelegde feit  | ja            |
| 5. van het p.v., van de klacht of van de aangifte  | ja            |
| 6. van hun aankomst bij het parket   | ja            |
| 7. Welke ambtenaar heeft het eerst van de zaak<br>kennis genomen en wie heeft, in voorkomend<br>geval, het <u>proces-verbaal</u> opgemaakt ? | ja            |
| Welk bestuur heeft vervolgingen ingespannen<br>of wie is burgerlijke partij  | ja            |
| 8. Beslissing genomen door het openbaar ministerie   | ja            |
| Datum van die <u>beslissing</u>  | ja            |
| Indien de zaak door de onderzoeksrechter werd<br>teruggestuurd, de <u>nieuwe bestemming</u> ervan aan-<br>duiden                             | ja            |
| Indien de zaak zonder gevolg dient gelaten, de<br>redenen van die beslissing vermelden   | ja, code      |
| 9. Bevelschriften van de Raadkamer   | ja, de B.N.V. |
| hun datum en hun beslissend gedeelte   |               |
| In geval van beschikking tot buitenvervolging-<br>stelling, de <u>redenen</u> ervan aanduiden  | neen          |
| Verzet gedaan tegen de bevelschriften van de<br>Raadkamer ; door wie, op welke datum, welke<br>zijn de gevolgen                              | neen          |
| Datum en beschikkend gedeelte van het<br><u>arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling</u>  | neen          |

Is er geen bevelschrift van de Raadkamer, of van de kamer van inbeschuldigingstelling, vermelden wie de zaak aanhangig heeft gemaakt bij de rechtbank

neen

Aangehouden verdachten

neen

10. Voorlopige invrijheidstelling tegen borgtocht

Datum van de aanhouding

Datum van de invrijheidstelling

11. Invrijheidstelling bij bevelschrift van de Raadkamer of van de onderzoeksrechter

Datum van de aanhouding

Datum van de invrijheidstelling

12. Gevangen gehouden tot dat het vonnis verleend is

Datum van de aanhouding

13. Uitslag van de vervolgingen voor de correctionele rechtbank

neen,  
wel data

Datum van het vonnis

14. Op tegenspraak

15. Bij verstek

Datum der betekening

16. Tenuitvoerlegging van de veroordelingen tot gevangenisstraf

Datum van de tenuitvoerlegging

neen

Duur van de hechtenis van de beklaagde aangehouden en gevangen gehouden tot dat het vonnis verleend is

neen

17. Vrijgesproken

neen

Veroordeeld tot

18. Geldboete

neen

19. Gevangenisstraf

neen

20. Opmerkingen

correspond.  
met autorit.  
en advocaten

Verzet tegen de vonnissen bij verstek

Beroep en voorziening in verbreking

Wanneer en door wie ingesteld, hun uitslag.

Verzoeken om genade ; gegeven gevolg



BIJLAGE : GEDETAILLEERDE LIJST UIT DE NOTITIE GEREgistreERDE ZAKEN

# GEDETAILEERDE LIJST UIT DE NOITITIE GEREgistREERDE ZAKEN

## 1. Art. 418-420 inzake verkeer

Onopzettelijk toebrengen van slagen en verwondingen bij verkeersdeelname : 388.

## 2. DIEFSTAL

Diefstallen : 5, geldsom : 11, brieven-tas, handtas, geldbeugel, geldkoffertje : 33, (andere) voorwerpen of goederen : 113, in bewoond huis : 11, in zomerverblijf : 6, in warenhuis, winkel : 14, in kantine, werkplaats : 2, in andere plaats : 27, verduistering wagen, wegnemen inboedel, verduistering, bedrieglijke verbergings : 7, huisdiefstal : 8, zware diefstal, diefstal met braak of geweld of poging daartoe : 25, diefstal : andere : 5, poging tot gewone diefstal : 15, wegmaking inbeslaggenomen voorwerpen, heling brieven-tas, bezit gestolen voorwerpen, wegmaking nalatenschap, achterhouden eigendom : 7, niet-betaling : 1, diefstal + uitgifte vervalste checks : 2, diefstal en valsheid in geschriften : 1, niet-betalen kostschoolgeld : 1.

## 3. VERVOERMIDDELENDIEFSTAL

Diefstal(len) fiets : 118, bromfiets : 44, auto : 12, voertuig of rijwiel (10).

## 4. BESCHADIGING, Vernieling

Beschadiging, bevuiling (+ poging tot) : 49, vernieling of -poging : 28, brandstichting of -poging : 11, braak : 5, bevuiling, besmeuring, hinderlijke voorwerpen openbare plaats : 4, inbraak (poging) : 2, bevuiling en beschadiging eigendom : 1.

## 5. HUWELIJKSTROUW

Overspel : 16, overspel + medeplichtigheid : 10, onderhoud bijzit : 25, verlaten echtelijk dak : 19, niet-betalen onderhoudsgeld : 7, familieverlating : 4, overspel of onderhoud van bijzit + kinderverwaarlozing : 2, verbreking huwelijksbelofte : 1, verlating echtelijke woning + verwaarlozing gezin : 1.

## 6. SLAGEN

Slagen, zware slagen, slagen en verwondingen : 75, onopzettelijke slagen : 1, lichte gewelddaden : 2.

## 7. HANDELSREGLEMENTERING

Laattijdige vordering inschrijving of wijziging handelsregister : 21, handel en vervoer, inbreuk wetten handelsvennootschappen, niet-neerleggen balans, leurhandel, vervalsing eetwaren, verzoekschrift gerechtelijk akkoord : 28, sluikhandel, sluikstook, sluikarbeid, uitbaten zandgroef, slijterij tijdens ontzetting : 8.

## 8. OPLICHTING

Oplichting, afzetterij, bedriegerij, misbruik van vertrouwen, aftroggelarij : 30, valsheid in geschriften, valse aanklacht, valse verklaring, vervalsing i.k., uitgifte namaak bankbiljet : 10, check zonder dekking, bedrieglijk gebruik wissel, bedrieglijk innen check : 15.

## 9. BOUWERORDENINGEN, MILIEU

Bouwen zonder toelating, graven vijver, wijziging bodemreliëf : 36, bevuilding waterloop, lozing afvalwater, storten vuilnis op privé-domein, nachtlawaai + lucht- en waterbezoedeling, opkippen afvalkalk : 9.

## 10. BEDREIGINGEN

Bedreigingen, beledigingen, verwijten : 35, laster, eerroof, verdachtmakingen : 7, plagerijen : 1.

## 11. VERPLICHTE AANSPRAKELIJKHEIDSVERZEKERING

Verzekering : 31 (Noot : een steekproef wees uit dat het hier gaat om het rijden zonder verzekering burgerlijke aansprakelijkheid).

## 12. ZEDENMISDRIJF

Aanranding eerbaarheid, verkrachting : 13, openbare zedenschennis, exhibitionisme : 10, aanhitsing tot of uitbating van ontucht, prostitutie, souteneurschap : 3, onzedige publiciteit, zedenfeiten : 2, zedelijke bescherming der jeugd : 2, poging tot aanranding : 1.

## 13. SMAAD

Smaad, weerspanning, weerstand, weigering ademtest : 10, smaad en bedreigingen : 1, opzettelijke slagen en smaad, slagen en weerspanning : 5.

## 14. PSYCHOTROPE STOFFEN

Verdovende middelen : 11, verdovende middelen en wangedrag : 1.

## 15. ANDERE ZAKEN MET EVENTUEEL STRAFRECHTERLIJK ASPECT

Overlijden, vinden lijk : 12, zelfmoord en poging tot zelfmoord : 15, aanplakken zonder toelating op openbare plaats : 3, arbeidsbescherming : 1, woonstschennis, huisvredebreuk, binnendringen woning : 6, inlichtingen (verboden bal, moord, vergissing burgerlijke stand) : 24, poging tot diefstal + opzettelijke slagen : 1, kansspelen : 1, dierenmishandeling, doodschieten hond, vergiftiging honden, doden eenden, dierenbescherming : 11, diefstal + beschadiging of vernieling (huis, auto) : 5, jachtmisdrijf : 10, nachtrumoer + beschadigingen of opzettelijke slagen : 2, diefstal met braak + aanranding der eerbaarheid : 1, overbrenging naar gerechtshof, overbrenging vonnis teneinde betekening : 2, overval ? : 1, auto-opslagplaats, opslagplaats schroot : 3, vuur gemaakt op minder dan 100 m van bewoonde huizen : 1, verdachte handelingen, onregelmatigheden : 5, niet-betalen dranken + ongeval met vluchtmisdrijf : 1, aflevering tweede duplicaat vreemdelingen-identiteitskaart : 1, niet-betalen huur en beschadigingen : 1,

wegwerpen handtassen : 1, opening brief : 1, opzettelijke slagen + doodsb-  
bedreigingen of verwondingen : 3, meeneed : 2, geen brandblustoestel : 1,  
autodiefstal + verkeersongeval : 1, diefstal aanwijzingsplaten + strooien  
nagels : 1, opzettelijke slagen en vernielingen, beschadiging : 3,  
weigering inlichtingen volkstelling : 1, verlaten verpleeginstelling, ver-  
dwijning geesteszieke : 3, sproeien koolzaad met Dieldrin : 1, verdachte  
handelingen + opzettelijke slagen : 1, openbare dronkenschap + val : 1,  
inbreuk wegcode : 7, huiszoeking met toestemming : 1, woonstschennis en  
aanranding der eerbaarheid : 1, dronken sturen en weerspannigheid : 1,  
foto identiteitskaart niet meer gelijkend : 1, inbreuk voorwaarden be-  
roepsuitoefening fotograaf : 1, bezit verboden wapens, onwettig wapenbe-  
zit : 3, opzettelijke slagen en beledigingen : 1, verbandkist : 1, wange-  
drag en onbuigzaamheid : 1, nachtruoer : 2, hinderlijk gebruik van vuur-  
wapen : 1, geen schouwingsbewijs : 1, art. 171 gemeentelijk politieregle-  
ment : 1, terughalen kledingstukken : 1, diefstal fiets + weervinden : 1,  
zedeneiten en weerspannigheid : 1, niet-naleven vonnis : 1, houden van  
reisduiven : 1, verlies brieven en bedrieglijke verberging : 1, afnemen  
jachtwapen : 1, diefstal + smaad : 1, activiteitsattest : 1, diefstal  
meubilair + overspel : 1, schaking : 1, onwettig gebruik zend- en ontvang-  
toestel : 1, inbreuk vreemdelingenpolitie : 2, onwettig bezit politiepen-  
ning : 1, opzettelijke slagen en openbare dronkenschap : 1, laster + op-  
zettel. slagen + diefstal : 1, achterhouden tombolanummers + bedreigingen :  
1, opzettel. slagen + aanranding der eerbaarheid : 1, smaad + nachtlawaai :  
1, verlaten ouderlijke woning en onbuigzaamheid : 1, niet-afgeven kind : 1,  
verdwijning kind, verlaten ouderlijke woning : 5, stroperij : 1, dood-  
bijten konijnen en kip door hond : 1, smijten van voorwerpen : 1, onwet-  
tig betreden militair domein : 1, inbreuk wet medisch toezicht : 1,  
poging tot aanrijding : 1, onwettig plaatsen caravan : 1.

#### 16. GESCHIL

Echtelijk geschil : 26, niet-naleven of weigering bezoekrecht : 9,  
familiaal geschil, huiselijke twist, erfenisgeschil : 18, geschil, uit-  
lokken twist : 5, burentwist : 9.

#### 17. ONGEVAL, ZIEKTE

Ongeval, beet door hond, aantreffen gewonde op openbare weg, arbeids-  
ongeval : 28, brand : 26, poliomyelitis : 25.

#### 18. VERLIES, VONDST

Verlies : 136, vondst : 36, verdwijning goederen : 2.

#### 19. BEROEP VONNIS POLITIERECHTBANK

Inzake verkeer : 61, andere : 4.

#### 20. NIET-INGEVULD OF ONDUIDELIJK : 5.

BIJLAGE : TABELLEN AFHANDELING RIJDEN ONDER INVLOED

TABEL I : Strafrechtelijk verleden van de verdachte en de B.I.

<u>Intrekking</u>	<u>Strafrechtelijk verleden ?</u>				<u>TOTAAL</u>	
	<u>Blanco</u>		<u>Niet-Blanco</u>			
	N	%	N	%	N	%
geen	58	73	125	59	183	62,9
wel	21	27	87	41	108	37,1
TOTAAL	100		100		100	
%						
N	79		212		291	

$\chi^2 = 5,15$        $df = 1$        $p_1 < .025$   
 $\Phi = .13$

TABEL II : Vroegere rijverboden en de B.I.

<u>Intrekking</u>	<u>Vroegere rijverboden</u>				<u>TOTAAL</u>	
	<u>1 x</u>		<u>2 x &amp; +</u>			
	N	%	N	%	N	%
geen	27	71	5	31	32	59,3
wel	11	29	11	69	22	40,7
TOTAAL	100		100		100	
%						
N	38		16		54	

$\chi^2 = 7,39$        $df = 1$        $p_1 < .005$   
 $\Phi = .37$

TABEL III : De B.I. : stapsgewijze regressie-analyse op de dossierinformatie.

<u>PREDICTOREN</u>	$R^2$	$R^2_+$	Beta	F	p df=1/188 <
Motiveerbaarheid intrekking	.106	.106	.220	6,93	.01
Vervoermiddel	.123	.017	.126	3,33	NS
Bewijsbaarheid	.135	.012	.110	1,67	NS
Statuut beroepsactiv.	.141	.006	-.090	1,76	NS
Gerechtelijk verleden	.147	.005	.088	1,56	NS
Verbaliserende instantie	.152	.005	-.058	0,74	NS
Rijvergunning nodig ?	.155	.004	.043	0,38	NS
Ernst schade aan derden	.159	.003	-.136	2,06	NS
Ongeval ?	.165	.006	.111	1,34	NS
Multiple r = .406					
F = 4,12      df = 9/188      p < .001					

TABEL IV : Stapsgewijze regressie-analyse op beslissers en B.I.

<u>PREDICTOREN</u>	$R^2$	$R^2_+$	Beta	F	$P$ df = 1/188
Magistraat F	.117	.117	-.302	14,99	.001
Magistraat D	.212	.095	-.220	8,46	.01
Magistraat G	.245	.033	.237	11,43	.001
Magistraat A	.263	.017	.169	5,27	.05
Magistraat B	.282	.019	.144	3,95	.05
Magistraat K	.289	.007	-.082	1,72	NS
Magistraat J	.293	.004	-.064	0,97	NS
Magistraat E	.294	.000	.022	0,10	NS
Magistraat H	.294	.000	.018	0,07	NS

Multiple r = .542

F = 9,69 df = 9/188 p &lt; .001

TABEL V :

De relatie tussen de beslissende parketmagistraat en de B.I. met controle voor de variabelen "motiveerbaarheid intrekking", "bewijsbaarheid" en "schade aan derden"

TESTVARIABLEN	Gecontacteerd en beslissend magistraat			p H>L	Phi	N (2)	Volgenanalyse	
	groep							
	H	M	L					
<u>R.O.I.-puur</u>								
<u>Bewijsbaarheid - of ? (1)</u>								
<u>Geen schade derden</u>	geen intrekk.	3	2	4	NS	(.38)	8/10	1
	wel intrekk.	1	-	-				
<u>Wel schade derden</u>	geen intrekk.	2	4	1	NS	(.33)	4/8	2
	wel intrekk.	1	-	-				
<u>R.O.I.-puur</u>								
<u>Bewijsbaarheid +</u>								
<u>Geen schade derden</u>	geen intrekk.	9	23	33	<.001	.77	69/107	3
	wel intrekk.	27	15	-				
<u>Wel schade derden</u>	geen intrekk.	4	6	27	<.001	.71	41/55	4
	wel intrekk.	9	8	1				
<u>R.O.I. en VLUCHTMISDRIJF</u>								
<u>Bewijsbaarheid - of ? (1)</u>								
<u>Geen schade derden</u>	geen intrekk.	-	1	1	NS	(100)	2/4	5
	wel intrekk.	1	1	-				
<u>Wel schade derden</u>	geen intrekk.	-	-	-	NS	-	1/2	6
	wel intrekk.	1	1	-				
<u>R.O.I. en VLUCHTMISDRIJF</u>								
<u>Bewijsbaarheid - of ?</u>								
<u>Geen schade derden</u>	geen intrekk.	-	4	7	<.001 (Fisher)	.75	22/32	7
	wel intrekk.	12	6	3				
<u>Wel schade derden</u>	geen intrekk.	0	3	7	=.01	.84	12/19	8
	wel intrekk.	4	4	1				

(1) bewijsbaarheid zwak of twijfelachtig

(2) Significantietoets en associatiemaat berekend op vergelijking van de H- met de L-groep. Eerste onder N vermeld getal is aantal analyse-eenheden waarop deze maten berekend werden. Tweede getal = volledige subanalyse.



TABEL VI: De relatie tussen de beslissende parketmagistraat en de B.I. bij zaken met hoogstens twijfelachtige bewijswaarde

<u>Intrekking van de rijvergunning</u>	<u>Magistraat uit groep</u>		
	H	M	L
geen intrekking	5	7	6
wel intrekking	4	2	0

Fisher  $p = .09$      $\Phi = .49$      $N = 15$

TABEL VII: De positie ten aanzien van intrekkingspercentage voor de meeste parketmagistraten, onderzocht mét en zonder controle voor drie testvariabelen

<u>Parketmagistraat</u>	<u>Positie volgens B.I. (van hoog intrekk.% naar laag %)</u>	
	Algemeen	Bewijsb. R.O.I. - puur zaken met schade aan derden
G	1	3
A	2	2
B	3	4
C	4	1
I	5	5
H	6	6
D	7	7
F	8	8

$r_s = .83$      $p < .01$



TABEL IX : De relatie tussen het beroepshalve nodig hebben van een rijvergunning door de verdachte en de B.I. met controle voor de variabelen "motiveerbaarheid intrekking", "bewijsbaarheid" en "het al dan niet aan derden berokkenen van nadeel"

		<u>Rijvergunning nodig?</u>		<u>p</u>	<u>Phi</u>	<u>N</u>	<u>Volgmr. analyse</u>
		Neen	Ja				
<u>R.O.I.-puur</u>							
<u>Bewijsbaarheid - of ?</u>							
<u>Geen nadeel derden</u>	geen intrekking	0	1	-	-	1	9
	wel intrekking	0	0				
<u>Wel nadeel derden</u>	geen intrekking	11	1	NS	(.11)	14	10
	wel intrekking	2	0				
<u>Bewijsbaarheid +</u>							
<u>Geen nadeel derden</u>	geen intrekking	19	6	NS	.05	39	11
	wel intrekking	10	4				
<u>Wel nadeel derden</u>	geen intrekking	44	18	NS	.01	98	12
	wel intrekking	26	10				
<u>R.O.I. en VLUCHTMISDRIJF</u>							
<u>Bewijsbaarheid - of ?</u>							
<u>Geen nadeel derden</u>	geen intrekking	0	0	-	-	1	13
	wel intrekking	1	0				
<u>Wel nadeel derden</u>	geen intrekking	2	0	-	-	3	14
	wel intrekking	1	0				
<u>Bewijsbaarheid +</u>							
<u>Geen nadeel derden</u>	geen intrekking	0	0	-	-	2	15
	wel intrekking	1	1				
<u>Wel nadeel derden</u>	geen intrekking	13	3	NS	.05	38	16
	wel intrekking	17	5				

TABEL X : De relatie tussen het beroepshalve nodig hebben van een rijvergunning door de verdachte en de B.I. met controle voor de variabelen "motiveerbaarheid intrekking", "bewijsbaarheid" en "ernst schade"

	<u>Rijvergunning nodig?</u>		<u>p</u>	<u>Phi</u>	<u>N</u>	<u>Volgmr. analyse</u>
	Neen	Ja				
<u>R.O.I.-puur</u>						
<u>Bewijsbaarheid - of ?</u>						
<u>Geen ernstig nadeel derden</u>	geen intrekk. 6 wel intrekk. 1	2 0	NS	(.19)	9	17
<u>Wel ernstig nadeel derden</u>	geen intrekk. 5 wel intrekk. 1	0 0	-	-	6	18
<u>Bewijsbaarheid +</u>						
<u>Geen ernstig nadeel derden</u>	geen intrekk. 42 wel intrekk. 26	12 10	NS	.06	90	19
<u>Wel ernstig nadeel derden</u>	geen intrekk. 21 wel intrekk. 10	12 4	NS	.08	47	20
<u>R.O.I. en VLUCHTMISDRIJF</u>						
<u>Bewijsbaarheid - of ?</u>						
<u>Geen ernstig nadeel derden</u>	geen intrekk. 2 wel intrekk. 2	0 0	-	-	4	21
<u>Wel ernstig nadeel derden</u>	geen intrekk. 0 wel intrekk. 0	0 0	-	-	0	22
<u>Bewijsbaarheid +</u>						
<u>Geen ernstig nadeel derden</u>	geen intrekk. 5 wel intrekk. 12	3 5	NS	.08	25	23
<u>Wel ernstig nadeel derden</u>	geen intrekk. 8 wel intrekk. 6	0 1	NS	(.29)	15	24

**TABEL XI :** De relatie tussen het beroepshalve nodig hebben van een rijvergunning door de verdachte en de B.I. met controle voor de variabelen "motiveerbaarheid intrekking", "bewijsbaarheid" en gerechtelijk verleden van de verdachte"

		<u>Rijvergunning nodig?</u>		<u>p</u>	<u>Phi</u>	<u>N</u>	<u>Volgmr. analyse</u>
		Neen	Ja				
<u>R.O.I.-puur</u>							
<u>Bewijsbaarheid - of ?</u>							
<u>Geen antecedenten</u>	geen intrekking	5	0	-	-	6	25
	wel intrekking	1	0				
<u>Wel antecedenten</u>	geen intrekking	7	2	NS	(.17)	10	26
	wel intrekking	1	0				
<u>Bewijsbaarheid +</u>							
<u>Geen antecedenten</u>	geen intrekking	17	3	NS	.24	31	27
	wel intrekking	7	4				
<u>Wel antecedenten</u>	geen intrekking	50	21	NS	.08	115	28
	wel intrekking	34	10				
<u>R.O.I. en VLUCHTMISDRIJF</u>							
<u>Bewijsbaarheid - of ?</u>							
<u>Geen antecedenten</u>	geen intrekking	1	0	-	-	1	29
	wel intrekking	0	0				
<u>Wel antecedenten</u>	geen intrekking	2	0	-	-	4	30
	wel intrekking	2	0				
<u>Bewijsbaarheid +</u>							
<u>Geen antecedenten</u>	geen intrekking	7	0	NS	(.51)	10	31
	wel intrekking	2	1				
<u>Wel antecedenten</u>	geen intrekking	6	3	NS	.11	31	32
	wel intrekking	17	5				

TABEL XII : De relatie tussen het beroepshalve nodig hebben van een rijvergunning door de verdachte en de B.I. : enkele analyses opnieuw bekeken met controle voor de factor "beslissend magistraat" (gegroepeerd)

		<u>Beroepsh.rijverg.nodig?</u>		<u>p</u>	<u>Phi</u>	<u>N</u>	<u>Volgnr. analyse</u>
		Neen	Ja				
<u>1. BEWIJSBAARHEID R.O.I., GEEN ERNSTIG NADEEL DERDEN</u>							
<u>Magistr. groep H</u>	geen intrekking	4	2	NS	.06	28	33
	wel intrekking	16	6				
<u>Magistr. groep M</u>	geen intrekking	14	5	NS	.03	33	34
	wel intrekking	10	4				
<u>Magistr. groep L</u>	geen intrekking	24	5	-	-	29	35
	wel intrekking	-	-				
<u>2. BEWIJSBAARHEID R.O.I., MET ERNSTIG NADEEL DERDEN</u>							
<u>Magistr. groep H</u>	geen intrekking	1	2	NS	.50	9	36
	wel intrekking	5	1				
<u>Magistr. groep M</u>	geen intrekking	3	3	NS	.07	13	37
	wel intrekking	4	3				
<u>Magistr. groep L</u>	geen intrekking	17	7	NS	(.13)	25	38
	wel intrekking	1	0				
<u>3. BEWIJSBAARHEID R.O.I., INZAKE VERDACHTE ZONDER STRAFBLAD</u>							
<u>Magistr. groep H</u>	geen intrekking	1	1	NS	.00	8	39
	wel intrekking	3	3				
<u>Magistr. groep M</u>	geen intrekking	9	1	NS	(.14)	15	40
	wel intrekking	4	1				
<u>Magistr. groep L</u>	geen intrekking	7	1	-	-	8	41
	wel intrekking	-	-				
<u>4. BEWIJSBAARHEID R.O.I., INZAKE VERDACHTEN MET STRAFBLAD</u>							
<u>Magistr. groep H</u>	geen intrekking	4	3	NS	.27	32	42
	wel intrekking	21	4				
<u>Magistr. groep M</u>	geen intrekking	9	7	NS	.11	37	43
	wel intrekking	12	6				
<u>Magistr. groep L</u>	geen intrekking	37	11	NS	(.08)	49	44
	wel intrekking	1	0				
<u>5. BEWIJSBAARHEID ERNSTIGER ZAKEN, OMTRENT VERDACHTE MET STRAFBLAD</u>							
<u>Magistr. groep H</u>	geen intrekking	0	0	-	-	11	45
	wel intrekking	8	3				
<u>Magistr. groep M</u>	geen intrekking	2	0	NS	(.19)	9	46
	wel intrekking	6	1				
<u>Magistr. groep L</u>	geen intrekking	4	3	NS	.18	11	47
	wel intrekking	3	1				

TABEL XIII: Sociale positie van de verdachte en de B.I.

<u>Sociale positie (VAN TULDER)</u>								
<u>Intrekking (in %)</u>	<u>Hoog</u>				<u>Laag</u>		<u>TOTAAL</u>	
	1	2	3	4	5	6	N	%
geen	67	67	52	66	62	62	173	63,7
wel	33	33	48	34	38	38	99	36,3
%	100	100	100	100	100	100		100
TOTAAL N	15	15	21	140	73	8	272	

Chi<sup>2</sup> = 1,66      df = 5      NS

v = .08

TABEL XIV: Sociale positie (VAN TULDER) - ruwe scores

<u>Intrekking</u>	1	2	3	4	5	6	Studerenden (strafrechterl. meerderj.)	TOTAAL (N)
geen	10	10	11	92	45	5	6	179
wel	5	5	10	48	28	3	3	102
TOTAAL (N)	15	15	21	140	73	8	9	281

TABEL XV: Sociale positie & beroepsstatuut van de verdachte en de B.I.

<u>Intrekking</u>	<u>Zelfst. V.Tulder 1-4</u>		<u>Onderg. V.Tulder 5-6</u>		<u>TOTAAL</u>	
	N	%	N	%	N	%
geen	21	75	48	64	69	67,0
wel	7	25	27	36	34	33,0
%		100		100		100
TOTAAL N	28		75		103	

Chi<sup>2</sup> = 1,12      df = 1      NS

Phi = .10

TABEL XVI : De relatie tussen de sociale positie van de verdachte en de B.I. met controle voor de variabelen "motiveerbaarheid intrekking" en "bewijsbaarheid"

		<u>Sociale positie</u>		p	Phi	N	Volgnr. anal.
<u>R.O.I.-puur</u>		Hoog	Laag				
Bewijsbaarh.-of ?	geen intr.	0	8	-	-	9	48
	wel intr.	0	1				
Bewijsbaarh. +	geen intr.	14	24	NS	.15 (1)	60	49
	wel intr.	5	17				
<u>R.O.I. en vluchtmisdrijf</u>							
Bewijsbaarh.-of ?	geen intr.	0	1	-	-	2	50
	wel intr.	0	1				
Bewijsbaarh. +	geen intr.	4	4	NS	.21 (2)	22	51
	wel intr.	4	10				

(1) Gewogen :  $\Phi = .16$

(2) Gewogen :  $\Phi = .22$       Totale groep : gewogen  $\Phi = .05$ .



TABEL XVII: De relatie tussen de sociale positie van de verdachte en de B.I. met controle voor de variabelen "motiveerbaarheid intrekking", "bewijsbaarheid" en "het al dan niet aan derden berokkenen van nadeel"

		<u>Soc.positie</u>		<u>p</u>	<u>Phi</u>	<u>N</u>	<u>Volgnr.</u>
		<u>Hoog</u>	<u>Laag</u>				<u>analyse</u>
<u>R.O.I.-puur</u>							
<u>Bewijsbaarh. - of ?</u>							
<u>Geen nadeel derden</u>	geen intrekking	0	0	-	-	0	52
	wel intrekking	0	0				
<u>Wel nadeel derden</u>	geen intrekking	0	7	-	-	8	53
	wel intrekking	0	1				
<u>Bewijsbaarheid +</u>							
<u>Geen nadeel derden</u>	geen intrekking	4	8	NS	.08	16	54
	wel intrekking	1	3				
<u>Wel nadeel derden</u>	geen intrekking	9	16	NS	.18	41	55
	wel intrekking	3	13				
<u>R.O.I. en VLUCHTMISDRIJF</u>							
<u>Bewijsbaarh. - of ?</u>							
<u>Geen nadeel derden</u>	geen intrekking	0	0	-	-	1	56
	wel intrekking	0	1				
<u>Wel nadeel derden</u>	geen intrekking	0	0	-	-	-	57
	wel intrekking	0	0				
<u>Bewijsbaarheid +</u>							
<u>Geen nadeel derden</u>	geen intrekking	0	0	-	-	1	58
	wel intrekking	0	1				
<u>Wel nadeel derden</u>	geen intrekking	4	4	NS	.28	21	59
	wel intrekking	3	10				

TABEL XVIII : De relatie tussen de sociale positie van de verdachte en de B.I. met controle voor de variabelen "motiveerbaarheid intrekking", "bewijsbaarheid" en "de ernst van het aan derden eventueel berekend nadeel"

		<u>Soc. positie</u>		<u>p</u>	<u>Phi</u>	<u>N</u>	<u>Volgmr. analyse</u>
		Hoog	Laag				
<u>R.O.I.-puur</u>							
<u>Bewijsbaarh. - of ?</u>							
<u>Geen ernstig nadeel derden</u>	geen intrek.	0	3	-	-	4	60
	wel intrek.	0	1				
<u>Wel ernstig nadeel derden</u>	geen intrek.	0	4	-	-	4	61
	wel intrek.	0	0				
<u>Bewijsbaarheid +</u>							
<u>Geen ernstig nadeel derden</u>	geen intrek.	8	15	NS	.09	38	62
	wel intrek.	4	11				
<u>Wel ernstig nadeel derden</u>	geen intrek.	5	9	NS	.36	19	63
	wel intrek.	0	5				
<u>R.O.I. en VLUCHTMISDRIJF</u>							
<u>Bewijsbaarh. - of ?</u>							
<u>Geen ernstig nadeel derden</u>	geen intrek.	0	0	-	-	1	64
	wel intrek.	0	1				
<u>Wel ernstig nadeel derden</u>	geen intrek.	0	0	-	-	-	65
	wel intrek.	0	0				
<u>Bewijsbaarheid +</u>							
<u>Geen ernstig nadeel derden</u>	geen intrek.	3	2	NS	.26	14	66
	wel intrek.	3	6				
<u>Wel ernstig nadeel derden</u>	geen intrek.	1	2	NS	(.15)	8	67
	wel intrek.	1	4				

**TABEL XIX : De relatie tussen de sociale positie van de verdachte en de B.I.-met controle voor de variabelen "motiveerbaarheid intrekking", "bewijsbaarheid" en "gerechtelijk verleden van de verdachte"**

		<u>Sociale positie</u>		<u>p</u>	<u>Phi</u>	<u>N</u>	<u>Volgnr.</u>
		<u>Hoog</u>	<u>Laag</u>	<u>&lt;</u>			<u>analyse</u>
<u>R.O.I.-duur</u>							
<u>Bewijsbaarh. - of ?</u>							
<u>Geen antecedenen</u>	geen intrekking	0	3	-	-	3	68
	wel intrekking	0	0				
<u>Wel antecedenen</u>	geen intrekking	0	5	-	-	6	69
	wel intrekking	0	1				
<u>Bewijsbaarheid +</u>							
<u>Geen antecedenen</u>	geen intrekking	1	10	NS	(.41)	13	70
	wel intrekking	1	1				
<u>Wel antecedenen</u>	geen intrekking	13	14	.05	.29	47	71
	wel intrekking	4	16				
<u>R.O.I. en VLUCHTMISDRIJF</u>							
<u>Bewijsbaarh. - of ?</u>							
<u>Geen antecedenen</u>	geen intrekking	0	0	-	-	-	72
	wel intrekking	0	0				
<u>Wel antecedenen</u>	geen intrekking	0	1	-	-	-	73
	wel intrekking	0	1				
<u>Bewijsbaarheid +</u>							
<u>Geen antecedenen</u>	geen intrekking	0	2	NS	(1.00)	3	74
	wel intrekking	1	0				
<u>Wel antecedenen</u>	geen intrekking	4	2	NS	.42	19	75
	wel intrekking	3	10				

TABEL XX : De relatie tussen de sociale positie van de verdachte en de B.I. : enkele analyses opnieuw bekeken, controle voor de factor "beslissend magistraat" (gegroepeerd)

		<u>Soc.positie</u>		<u>p</u>	<u>Phi</u>	<u>N</u>	<u>Volgnr.</u>
		Hoog	Laag				<u>analyse</u>
<u>BEWIJSEBAARHEID +</u>							
<u>1. INZAKE R.O.I. + VM , MET SCHADE AAN DERDEN</u>							
<u>Magistr. groep H</u>	geen intrekking	0	2	NS	(.18)	13	76
	wel intrekking	2	9				
<u>Magistr. groep M</u>	geen intrekking	3	3	NS	.31	11	77
	wel intrekking	1	4				
<u>Magistr. groep L</u>	geen intrekking	6	11	-	-	17	78
	wel intrekking	0	0				
<u>2. INZAKE R.O.I.-PUUR, ERNSTIG NADEEL AAN DERDEN</u>							
<u>Magistr. groep H</u>	geen intrekking	0	1	-	-	3	79
	wel intrekking	0	2				
<u>Magistr. groep M</u>	geen intrekking	2	1	NS	.71	6	80
	wel intrekking	0	3				
<u>Magistr. groep L</u>	geen intrekking	3	7	-	-	10	81
	wel intrekking	0	0				
<u>3. VERD. MET STRAFBLAD, R.O.I.-PUUR</u>							
<u>Magistr. groep H</u>	geen intrekking	0	2	NS	(.18)	16	82
	wel intrekking	3	11				
<u>Magistr. groep M</u>	geen intrekking	4	3	NS	.41	13	83
	wel intrekking	1	5				
<u>Magistr. groep L</u>	geen intrekking	9	9	-	-	18	84
	wel intrekking	0	0				
<u>4. VERD. MET STRAFBLAD, R.O.I.+VLUCHTMISDRIJF</u>							
<u>Magistr. groep H</u>	geen intrekking	0	0	-	-	7	85
	wel intrekking	3	4				
<u>Magistr. groep M</u>	geen intrekking	3	1	Fisher p=.05		9	86
	wel intrekking	0	5				
<u>Magistr. groep L</u>	geen intrekking	1	1	NS	(.50)	3	87
	wel intrekking	0	1				

Tabel XXI: De relatie tussen het statuut der door de verdachte uitgeoefende beroepsactiviteit en de B.I. met controle voor de variabelen "motiveerbaarheid intrekking" en "bewijsbaarheid"

		<u>Statuut beroepsactivit.</u>				Volgn. anal.
<u>R.O.I.-puur</u>		<u>Ondergesch.</u>	<u>Zelfst.</u>	P	Phi	
<u>Bewijsbaarheid - of?</u>	geen intrekk.	6	1	NS	(.19)	9 88
	wel intrekk.	2	0			
<u>Bewijsbaarheid +</u>	geen intrekk.	69	10	NS	.07	127 89
	wel intrekk.	44	4			
<u>R.O.I. en vluchtmisdrijf</u>						
<u>Bewijsbaarheid - of?</u>	geen intrekk.	1	1	NS	(.50)	3 90
	wel intrekk.	1	0			
<u>Bewijsbaarheid +</u>	geen intrekk.	12	4	NS	.19	44 91
	wel intrekk.	25	3			

TABEL XXII : De relatie tussen het statuut van de beroepsbedrijvigheid van de verdachte en de B.I. met controle voor de variabelen "motiveerbaarheid intrekking", "bewijsbaarheid" en "de ernst van het aan derden eventueel berokkend nadeel"

		Statuut beroepsact.			Phi	N	Volgnr.
		Ondergesch.	Zelfst.				analyse
<u>R.O.I.-puur</u>							
<u>Bewijsbaarh. - of ?</u>							
<u>Geen nadeel voor derden</u>	geen intrek.	0	1	-	-	1	92
	wel intrek.	0	0				
<u>Wel nadeel voor derden</u>	geen intrek.	0	5	-	-	7	93
	wel intrek.	0	2				
<u>Bewijsbaarheid +</u>							
<u>Geen nadeel voor derden</u>	geen intrek.	20	3	NS	.04	33	94
	wel intrek.	9	1				
<u>Wel nadeel voor derden</u>	geen intrek.	46	7	NS	.06	86	95
	wel intrek.	30	3				
<u>R.O.I.- en VLUCHTMISDRIJF</u>							
<u>Bewijsbaarh. - of ?</u>							
<u>Geen nadeel voor derden</u>	geen intrek.	0	0	-	-	1	96
	wel intrek.	1	0				
<u>Wel nadeel voor derden</u>	geen intrek.	1	0	-	-	1	97
	wel intrek.	0	0				
<u>Bewijsbaarheid +</u>							
<u>Geen nadeel voor derden</u>	geen intrek.	0	0	-	-	2	98
	wel intrek.	2	0				
<u>Wel nadeel voor derden</u>	geen intrek.	12	4	NS	.16	40	99
	wel intrek.	21	3				

TABEL XXIII De relatie tussen het statuut van de door de verdachte verrichte beroepsactiviteit en de B.I., met controle voor de variabelen "motiveerbaarheid intrekking", "bewijsbaarheid" en "ernst schade aan derden"

		Statuut beroepsact.		p	Phi	N	Volgnr.
		Ondergesch.	Zelfst.				analyse
<u>R.O.I.-puur</u>							
<u>Bewijsbaarh. - of?</u>							
<u>Geen ernstig nadeel vr. derden</u>							
	geen intrekk.	3	1	NS	(.25)	5	100
	wel intrekk.	1	0				
<u>Wel ernstig nadeel vr. derden</u>							
	geen intrekk.	2	0	-	-	3	101
	wel intrekk.	1	0				
<u>Bewijsbaarheid +</u>							
<u>Geen ernstig nadeel vr. derden</u>							
	geen intrekk.	40	5	NS	.08	76	102
	wel intrekk.	29	2				
<u>Wel ernstig nadeel vr. derden</u>							
	geen intrekk.	26	5	NS	.01	43	103
	wel intrekk.	10	2				
<u>R.O.I. en VLUCHTMISDRIJF</u>							
<u>Bewijsbaarh. - of ?</u>							
<u>Geen ernstig nadeel vr. derden</u>							
	geen intrekk.	1	0	-	-	2	104
	wel intrekk.	1	0				
<u>Wel ernstig nadeel vr. derden</u>							
	geen intrekk.	0	0	-	-	0	105
	wel intrekk.	0	0				
<u>Bewijsbaarheid +</u>							
<u>Geen ernstig nadeel vr. derden</u>							
	geen intrekk.	6	2	NS	.18	26	106
	wel intrekk.	16	2				
<u>Wel ernstig nadeel vr. derden</u>							
	geen intrekk.	6	2	NS	.16	16	107
	wel intrekk.	7	1				

TABEL XXIV : De relatie tussen het statuut van de door de verdachte verrichte beroeps-activiteit en de B.I., met controle voor de variabelen "motiveerbaarheid intrekking", "bewijsbaarheid" en "gerechtelijk verleden van de verdachte"

Statuut beroepsact.				p	Phi	N	Volgnr. analyse
Ondergesch.				Zelfst.			
<u>R.O.I.-puur</u>							
<u>Bewijsbaarheid - of ?</u>							
<u>Geen antecedenten</u>	geen intrekking	4	0	-	-	5	108
	wel intrekking	1	0				
<u>Wel antecedenten</u>	geen intrekking	2	1	NS	(.33)	4	109
	wel intrekking	1	0				
<u>Bewijsbaarheid +</u>							
<u>Geen antecedenten</u>	geen intrekking	14	3	NS	.27	27	110
	wel intrekking	10	0				
<u>Wel antecedenten</u>	geen intrekking	55	7	NS	.01	100	111
	wel intrekking	34	4				
<u>R.O.I.-puur en VLUCHTMISDRIJF</u>							
<u>Bewijsbaarheid - of ?</u>							
<u>Geen antecedenten</u>	geen intrekking	1	0	-	-	1	112
	wel intrekking	0	0				
<u>Wel antecedenten</u>	geen intrekking	0	1	NS	(1.00)	2	113
	wel intrekking	1	0				
<u>Bewijsbaarheid +</u>							
<u>Geen antecedenten</u>	geen intrekking	5	0	-	-	10	114
	wel intrekking	5	0				
<u>Wel antecedenten</u>	geen intrekking	7	4	NS	.27	34	115
	wel intrekking	20	3				



TABEL XXV : De relatie tussen het statuut van de beroepsbedrijvigheid van de verdachte en de B.I. : enkele analyses opnieuw bekeken met controle voor de factor "beslissend magistraat" (gegroepeerd)

				Statuut beroepsact. p	Phi	N	Volgnr. analyse
				Ondergesch.	Zelfst.		
<u>BEWIJSBAARHEID +</u>							
1. <u>INZAKE R.O.I. en VLUCHTMISDRIJF, NADEEL DERDEN</u>							
<u>Magistr. groep H</u>	geen intrekking	0	0	-	-	12	116
	wel intrekking	12	0				
<u>Magistr. groep M</u>	geen intrekking	3	1	NS	(.16)	12	117
	wel intrekking	7	1				
<u>Magistr. groep L</u>	geen intrekking	9	3	NS	.23	16	118
	wel intrekking	2	2				
2. <u>INZAKE R.O.I. en VLUCHTMISDRIJF, GEEN ERNSTIG NADEEL DERDEN</u>							
<u>Magistr. groep H</u>	geen intrekking	0	0	-	-	1	119
	wel intrekking	1	0				
<u>Magistr. groep M</u>	geen intrekking	1	1	NS	(.30)	7	120
	wel intrekking	4	1				
<u>Magistr. groep L</u>	geen intrekking	5	1	NS	(.19)	9	121
	wel intrekking	2	1				
3. <u>INZAKE R.O.I. en VLUCHTMISDRIJF, WEL ERNSTIG NADEEL DERDEN</u>							
<u>Magistr. groep H</u>	geen intrekking	0	0	-	-	3	122
	wel intrekking	3	0				
<u>Magistr. groep M</u>	geen intrekking	2	0	-	-	6	123
	wel intrekking	4	0				
<u>Magistr. groep L</u>	geen intrekking	4	2	NS	(.47)	7	124
	wel intrekking	0	1				
4. <u>INZAKE R.O.I. en VLUCHTMISDRIJF, WEL ANTECEDENTEN</u>							
<u>Magistr. groep H</u>	geen intrekking	0	0	-	-	12	125
	wel intrekking	12	0				
<u>Magistr. groep M</u>	geen intrekking	1	1	NS	(.36)	9	126
	wel intrekking	6	1				
<u>Magistr. groep L</u>	geen intrekking	6	3	NS	.16	13	127
	wel intrekking	2	2				
5. <u>R.O.I.-puur, GEEN ANTECEDENTEN</u>							
<u>Magistr. groep H</u>	geen intrekking	1	1	NS	(.65)	8	128
	wel intrekking	6	0				
<u>Magistr. groep M</u>	geen intrekking	7	1	NS	(.21)	12	129
	wel intrekking	4	0				
<u>Magistr. groep L</u>	geen intrekking	6	1	-	-	7	130
	wel intrekking	0	0				

TABEL XXVI: Onderlinge positie der magistraten, volgens % B.I. respectievelijk volgens D.I.

<u>Magistraat</u>	<u>Rangschikk. volgens afnemend % intrekk.</u>	<u>Rangschikking volgens afnemende duur intrekk.</u>
G	1	8
A	2	1,5
B	3	4
C	4	4
I	5	6
H	6	4
E	7	7
D	8	1,5

$r_s = -.23$  NS

TABEL XXVII: Gemiddelde D.I. per parketmagistraat, met controle voor telkens één predictor.

<u>MAGISTR.</u>	<u>Alg.</u>	<u>Bewijsb.</u>	<u>Schade derden</u>		<u>Rijverg.</u>	<u>nodig</u>	<u>Sociale</u>
<u>Groep</u>	<u>gem.</u>	<u>zaken</u>	<u>hoogst.</u>	<u>ernstiger</u>	<u>neen</u>	<u>?/ja</u>	<u>positie</u>
			<u>licht</u>				3-4 (Van Tulder)
G 2	29,1	35,2	34,5	35,3	36,9	32,0	31,9
E 1	30,3	30,3	(31,0)	30,2	31,7	29,0	29,8
I 1	31,5	31,5	31,8	31,4	31,6	31,2	31,3
C 1	32,7	32,7	32,3	33,2	33,2	31,5	31,6
B 2	32,8	32,8	34,4	30,3	35,9	18,7	24,4
H 2	33,0	33,0	21,0	36,4	35,2	28,7	27,6
A 3	45,1	42,9	41,5	43,6	43,4	42,5	38,6
D 3	45,5	45,5	(60,0)	40,7	52,3	(25,0)	42,5

GROEP

1	31,7	31,7	32,0	31,6	32,3	30,7	31,0
2	31,6	31,8	31,2	32,1	35,0	24,1	23,4
3	43,3	43,3	43,2	43,0	44,9	41,0	39,1

STANDAARDDEVIATIES (per magistratengroep)

1	2,63	2,67	1,41	3,54	3,00	1,42	1,33
2	13,17	13,25	14,72	12,03	12,74	11,23	10,83
3	16,31	16,61	15,77	16,47	16,85	15,95	12,73

SIGNIFICANTIENIVEAU (aan de hand van F-waarde, berekend op vergelijking 3 groepen)

P ≤	.001	.001	.05	.02	.01	.005	.001
N =	38	95	43	48	63	35	50

TABEL XXVIII : Het verband tussen enkele soorten dossierinformatie en de intrekkingduur.

	Intrek(en)		Nadeel derden		Teruggeve		Vroegere		Soc. positie		Beroersh. rijverg.	
	Alleen Ook		Geen of Middelm.		Ambs- Op		ijverboden?		1-2 3-5		nadic ?	
	R.O.I.	vluchtm.	licht	Ernstig	halve	verzoek	neen	ja	(Van Tulder)	Neen (misschien)	wel	
TOTALE GROEP	Intrekking van											
	kortere duur ?											
	langere duur ?											
	Verschil stat. signific. ?											
	Phi :	.24		.04		.00		.12		.00		ja : p < .05
MAGISTRATEN- GROEP 2	N											
	kortere duur ?											
	langere duur ?											
	Verschil stat. signific. ?											
	Phi :	.23		.18		.29		.11		.16		ja : p = .04
MAGISTRATEN- GROEP 3	N											
	kortere duur ?											
	langere duur ?											
	Verschil stat. signific. ?											
	Phi :	.19		.06		.34		.07		(.45)		neen
	N	27		24		25		27		6		27

TABEL XXIX : De relatie tussen de leeftijd van de verdachte en de afdoening van R.O.I. met controle voor de variabelen "bewijsbaarheid R.O.I." en "schade vergoed"

	<u>Leeftijd verdachte</u>			<u>Phi</u>		Volgnummer analyse
	-21	21-60	+60	S <sub>1</sub>	S <sub>2</sub>	
<u>TESTVARIABLEN</u>						
<u>Bewijsbaarheid zwak</u>						
<u>Geen niet-vergoede schade</u>						
seponering R.O.I.	8	23	-	0	0 - -	131
vervolging R.O.I.	-	-	-			
<u>Nog niet-vergoede schade</u>						
seponering R.O.I.	1	3	-	+	+(.35)/	132
vervolging R.O.I.	-	3	1		(.35)	
<u>Bewijsbaarheid twijfelachtig</u>						
<u>Geen niet-vergoede schade</u>						
seponering R.O.I.	1	8	-	0	0(.19)/-	133
vervolging R.O.I.	-	4	-			
<u>Nog niet-vergoede schade</u>						
seponering R.O.I.	-	-	-	0	0 - -	134
vervolging R.O.I.	1	8	-			
<u>Bewijsbaarheid sterk</u>						
<u>Geen niet-vergoede schade</u>						
seponering R.O.I.	4	16	-	+	0 .22/	135
vervolging R.O.I.	4	71	3		(.09)	
<u>Nog niet-vergoede schade</u>						
seponering R.O.I.	-	3	-	0	0(.06)/	136
vervolging R.O.I.	6	63	5		(.06)	

S<sub>1</sub> : jongere verdachten krijgen relatief vaker sepot  
 S<sub>2</sub> : oudere verdachten worden relatief vaker vervolgd  
 o = geen bevestiging of ontkenning van de stelling  
 + = bevestiging van de stelling

## TABEL XXX :

De relatie tussen de leeftijd van de verdachte en de afdoening van R.O.I. met controle voor de variabelen "bewijsbaarheid R.O.I." en "verhaalbare kosten"

TESTVARIABLEN	Leeftijd verdachte			S <sub>1</sub>	S <sub>2</sub>	Phi	Volgnummer analyse
	-21	21-60	+60				
<u>Bewijsbaarheid zwak</u>							
<u>Kosten 500 F en -</u>							
seponering R.O.I.	1	11	-				
vervolging R.O.I.	1	1	-	0	0	(.42)	137
<u>Kosten 501 - 1000 F</u>							
seponering R.O.I.	1	5	-				
vervolging R.O.I.	-	-	-	0	0		138
<u>Kosten 1001 F en +</u>							
seponering R.O.I.	8	17	-				
vervolging R.O.I.	-	2	1	0	0	(.18)/ (.55)	139
<u>Bewijsbaarheid twijfelachtig</u>							
<u>Kosten 500 F en -</u>							
seponering R.O.I.	-	6	1				
vervolging R.O.I.	-	-	-	0	0		140
<u>Kosten 501 - 1000 F</u>							
seponering R.O.I.	-	-	-				
vervolging R.O.I.	-	-	-	0	0		141
<u>Kosten 1001 F en +</u>							
seponering R.O.I.	3	6	-				
vervolging R.O.I.	2	22	-	+	0	.31	142
<u>Bewijsbaarheid sterk</u>							
<u>Kosten 500 F en -</u>							
seponering R.O.I.	2	6	-				
vervolging R.O.I.	-	17	1	+	0	(.43)/(.12)	143
<u>Kosten 501 - 1000 F</u>							
seponering R.O.I.	-	4	-				
vervolging R.O.I.	-	23	-	0	0		144
<u>Kosten 1001 F en +</u>							
seponering R.O.I.	2	13	-				
vervolging R.O.I.	15	192	11	+	+	.06/.06	145

S<sub>1</sub> : jongere verdachten krijgen relatief vaker sepot

S<sub>2</sub> : oudere verdachten worden relatief vaker vervolgd

o = geen bevestiging of ontkenning van de stelling

+ = bevestiging van de stelling

TABEL XXXI : De relatie tussen het gerechtelijk verleden van de verdachte en de R.O.I.-afdoening, met controle voor de variabelen "bewijsbaarheid R.O.I." en "schade vergoed"

	<u>Gerechtelijk verleden</u>			<u>Phi</u>	<u>Volgnr.</u> <u>analyse</u>
	blanco	hoogstens politiestraf	(ook) correctioneel		
<u>TESTVARIABLEN</u>					
<u>Bewijsbaarheid zwak</u>					
<u>Geen niet-vergoede schade</u>					
seponering R.O.I.	13	9	9	- -	146
vervolging R.O.I.	-	-	-		
<u>Nog niet-vergoede schade</u>					
seponering R.O.I.	-	2	2	- /.26	147
vervolging R.O.I.	-	3	1		
<u>Bewijsbaarheid twijfelachtig</u>					
<u>Geen niet-vergoede schade</u>					
seponering R.O.I.	3	3	3	.00/.16	148
vervolging R.O.I.	1	1	2		
<u>Nog niet-vergoede schade</u>					
seponering R.O.I.	-	-	-	- -	149
vervolging R.O.I.	4	2	3		
<u>Bewijsbaarheid sterk</u>					
<u>Geen niet-vergoede schade</u>					
seponering R.O.I.	7	9	4	.06/.25	150
vervolging R.O.I.	21	21	36		
<u>Nog niet-vergoede schade</u>					
seponering R.O.I.	1	1	1	(.05)/(.01)	151
vervolging R.O.I.	18	30	26		

TABEL XXXII : De relatie tussen het gerechtelijk verleden van de verdachte en de R.O.I.-afdoening, met controle voor de variabelen "bewijsbaarheid R.O.I." en "verhaalbare kosten"

	<u>Gerechtelijk verleden</u>			<u>Aanvankel.beeld</u>	<u>Phi</u>	<u>Volgnr.</u>
<u>TESTVARIABLEN</u>	<u>Blanco</u>	<u>Polit.</u>	<u>Corr.</u>	<u>bevestigd?</u>		<u>analyse</u>
<u>Bewijsbaarheid zwak</u>						
<u>Kosten 500 F en -</u>						
seponering R.O.I.	2	1	9	-	.17/ (.67)	152
vervolging R.O.I.	1	1	-			
<u>Kosten 501 - 1000 F</u>						
seponering R.O.I.	4	2	-	0	- -	153
vervolging R.O.I.	-	-	-			
<u>Kosten 1001F en +</u>						
seponering R.O.I.	9	11	5	+	.26/.02	154
vervolging R.O.I.	-	2	1	-		
<u>Bewijsbaarheid twijfelachtig</u>						
<u>Kosten 500 F en -</u>						
seponering R.O.I.	3	2	2	0	- -	155
vervolging R.O.I.	-	-	-			
<u>Kosten 501 - 1000 F</u>						
seponering R.O.I.	-	-	-	0	- -	156
vervolging R.O.I.	-	-	-			
<u>Kosten 1001F en +</u>						
seponering R.O.I.	4	3	2	+	.09/.03	157
vervolging R.O.I.	8	9	7			
<u>Bewijsbaarheid sterk</u>						
<u>Kosten 500 F en -</u>						
seponering R.O.I.	3	3	2	+	.56/.28	158
vervolging R.O.I.	-	5	13			
<u>Kosten 501 - 1000 F</u>						
seponering R.O.I.	-	3	1	-	.28/.09	159
vervolging R.O.I.	6	11	6			
<u>Kosten 1001 F en +</u>						
seponering R.O.I.	7	6	2	+	.04/.13	160
vervolging R.O.I.	62	73	89			

TABEL XXXIII : De relatie tussen het beroepshalve besturen van een wagen door de verdachte en de R.O.I.-afdoening, met controle voor de variabelen "bewijsbaarheid R.O.I." en "schade vergoed"

	Voor beroepsuitoefening besturen wagen nodig?		<u>Phi</u>	<u>Volgnr.</u> <u>analyse</u>
	neen	ja		
<u>TESTVARIABLEN</u>				
<u>Bewijsbaarheid zwak</u>				
<u>Geen niet-vergoede schade</u>				
seponering R.O.I.	24	4	-	161
vervolging R.O.I.	-	-		
<u>Nog niet-vergoede schade</u>				
seponering R.O.I.	2	1		162
vervolging R.O.I.	2	1	.00	
<u>Bewijsbaarheid twijfelachtig</u>				
<u>Geen niet-vergoede schade</u>				
seponering R.O.I.	6	3		163
vervolging R.O.I.	3	-	(.33)	
<u>Nog niet-vergoede schade</u>				
seponering R.O.I.	-	-	-	164
vervolging R.O.I.	7	1		
<u>Bewijsbaarheid sterk</u>				
<u>Geen niet-vergoede schade</u>				
seponering R.O.I.	11	4		165
vervolging R.O.I.	51	14	.05	
<u>Nog niet-vergoede schade</u>				
seponering R.O.I.	3	-		166
vervolging R.O.I.	54	11	(.09)	



TABEL XXXIV :

De relatie tussen het beroepshalve besturen van een wagen door de verdachte en de R.O.I.-afdoening, met controle voor de variabelen "bewijsbaarheid R.O.I." en "verhaalbare kosten"

<u>TESTVARIABLEN</u>	<u>Voor beroepsuitoefening rijvergunning nodig ?</u>		<u>Phi</u>	<u>Volgnr analyse</u>
	neen	ja		
<u>Bewijsbaarheid zwak</u>				
<u>Kosten 500 F en -</u>				
seponering R.O.I.	8	3	(.18)	167
vervolging R.O.I.	1	1		
<u>Kosten 501 - 1000 F</u>				
seponering R.O.I.	4	1	-	168
vervolging R.O.I.	-	-		
<u>Kosten 1001 F en +</u>				
seponering R.O.I.	18	1	(.07)	169
vervolging R.O.I.	2	-		
<u>Bewijsbaarheid twijfelachtig</u>				
<u>Kosten 500 F en -</u>				
seponering R.O.I.	4	2	-	170
vervolging R.O.I.	-	-		
<u>Kosten 501 - 1000 F</u>				
seponering R.O.I.	-	-	-	171
vervolging R.O.I.	-	-		
<u>Kosten 1001 F en +</u>				
seponering R.O.I.	6	2	.13	172
vervolging R.O.I.	18	3		
<u>Bewijsbaarheid sterk</u>				
<u>Kosten 500 F en -</u>				
seponering R.O.I.	7	-	.35	173
vervolging R.O.I.	11	5		
<u>Kosten 501 - 1000 F</u>				
seponering R.O.I.	1	1	(.27)	174
vervolging R.O.I.	18	3		
<u>Kosten 1001 F en +</u>				
seponering R.O.I.	9	4	.05	175
vervolging R.O.I.	141	40		

TABEL XXXV . De relatie tussen de sociale positie van de verdachte en de afdoening van R.O.I. met controle voor de variabelen "bewijsbaarheid R.O.I." en "schade vergoed"

		<u>Sociale positie verdachte</u>		<u>Hypot. bevest.</u>	<u>Phi</u>	<u>Volgnr. analyse</u>
		<u>Hoog</u> (V. Tulder 1-2)	<u>Laag</u> (V. Tuld.5-6)			
<u>TESTVARIABLEN</u>						
<u>Bewijsbaarheid zwak</u>						
<u>Geen niet-vergoede schade</u>						
	seponering R.O.I.	-	13	0	-	176
	vervolging R.O.I.	-	-			
<u>Nog niet-vergoede schade</u>						
	seponering R.O.I.	-	2	0	-	177
	vervolging R.O.I.	-	2			
<u>Bewijsbaarheid twijfelachtig</u>						
<u>Geen niet-vergoede schade</u>						
	seponering R.O.I.	1	2	0	.33	178
	vervolging R.O.I.	-	1			
<u>Nog niet-vergoede schade</u>						
	seponering R.O.I.	-	-	0	-	179
	vervolging R.O.I.	-	2			
<u>Bewijsbaarheid sterk</u>						
<u>Geen niet-vergoede schade</u>						
	seponering R.O.I.	6	8	+	.05	180
	vervolging R.O.I.	11	18			
<u>Nog niet-vergoede schade</u>						
	seponering R.O.I.	-	2	0	.14	181
	vervolging R.O.I.	8	24			

TABEL XXXVI :

De relatie tussen de sociale positie van de verdachte en de afdoening van R.O.I. met controle voor de variabelen "bewijsbaarheid R.O.I." en "verhaalbare kosten"

TESTVARIABLEN	Sociale positie		Lager gesitueerden relatief vaker vervolgd!	Phi	Volgnr analyse
	Hoog	Laag			
<u>Bewijsbaarheid zwak</u>					
<u>Kosten 500 F en -</u>					
seponering R.O.I.	-	5			
vervolging R.O.I.	-	1	0	-	182
<u>Kosten 501 - 1000 F</u>					
seponering R.O.I.	-	2			
vervolging R.O.I.	-	-	0	-	183
<u>Kosten 1001 F en +</u>					
seponering R.O.I.	1	11			
vervolging R.O.I.	-	2	0	(.11)	184
<u>Bewijsbaarheid twijfelachtig</u>					
<u>Kosten 500 F en -</u>					
seponering R.O.I.	-	1			
vervolging R.O.I.	-	-	0	-	185
<u>Kosten 501 - 1000 F</u>					
seponering R.O.I.	-	-			
vervolging R.O.I.	-	-	0	-	186
<u>Kosten 1001 F en +</u>					
seponering R.O.I.	1	2			
vervolging R.O.I.	-	5	+	(.49)	187
<u>Bewijsbaarheid sterk</u>					
<u>Kosten 500 F en -</u>					
seponering R.O.I.	-	7			
vervolging R.O.I.	2	2	-	(.62)	188
<u>Kosten 501 - 1000 F</u>					
seponering R.O.I.	3	-			
vervolging R.O.I.	2	9	+	.70	Fisher p = .03 189
<u>Kosten 1001 F en +</u>					
seponering R.O.I.	3	5			
vervolging R.O.I.	20	61	+	.08	190

Fisher  
p = .03